VEN. VIRI THOMÆ MALLEOLI à KEMPIS

CANONICI REGULARIS
ORDINIS D. AUGUSTINI,

OPERA OMNIA:

Ad Autographa Ejusdem emendata,
aucta, & in tres Tomos distributa.

Operâ ac studio R. P. HENRICI SOMMALII è Soc. Jesu

EDITIO NOVISSIMA,
à pluribus Mendis expurgata, cui annexum est

Scutum Kempense seu Vindiciæ IV. Librorum
DE IMITATIONE CHRISTI,

AUTHORE
A. R. D. EUSEBIO AMORT, Can. Reg. Pollingano,

Nova & prima ad Protographum excusa.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Sumptibus HENRICI ROMMERSKIRCHEN, Bibliopolæ,
ANNO M.DCCXXVIII.
Permissu Superiorum.

Reverendissimis, Amplissimis,

ac Religiosissimis Viris & Dominis,

Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini

Congregationis Lateranensis, Capituli Windesemensis

PRIORIBUS, PRÆPOSITIS,

PRÆLATIS

DIGNISSIMIS,

Aquisgrani in Canonia ad S. Joannem Baptistam pro Capitulo Generali Congregatis,

Dominis ac Patronis meis Colendissimis.

Reverendissimo & Amplissimo Domino Augustino Schepers Priori Aquensi, Commissario Generali.

Reverendissimo & Amplissimo Domino Joanni Francisco Usselinex Priori Septi-Fontano, Commissario Infer. Germaniæ.

Amplissimo Domino Joanni Philippo Masen Priori Novesiano.

Amplissimo Domino Joanni Baptistæ Jansens Priori Viridis Vallis.

Amplissimo Domino Carolo Francisco van Outers Priori Rubeæ Vallis.

Amplissimo Domino Hermanno Wenekinck Priori Frenswegiano.

Amplissimo Domino Nicolao Jacobo de Vryter Priori Corsendoncano.

Amplissimo Domino Petro Nabben Priori Gaesdoncano.

Amplissimo Domino Gaspari Juret Priori Bethleemitico.

Amplissimo Domino Laurentio Lüntz Priori Bôdecensi.
Amplissimo Domino Jacobo Bollaert Priori Lovaniensi.
Amplissimo Domino Philippo de Vos Priori Elsegemensi.
Amplissimo Domino Martino Ververs Priori Werthano.
Amplissimo Domino Wilhelmo Widenmeyer Priori Bôdingensi.
Amplissimo Domino Gaudentio Möllero Priori Ewicano Capituli Secretario.
Amplissimo Domino Martino Schoubben Priori Tongrensi.
Amplissimo Domino Hermanno Josepho Windracke Priori Riechenbergensi.
Amplissimo Domino Henrico Pisaert Priori Elisabethano.
Amplissimo Domino Ægidio Moreau Priori Leodiensi.
Amplissimo Domino J. Casparo Zeppenfeldt Priori Sultano.
Amplissimo Domino Laurentio Floris Priori Mellensi.
Amplissimo Domino Petro Ballant Priori Busco-Isaacano.
Amplissimo Domino Joanni Mathiæ Matthæi Priori Coloniensi.
Amplissimo Domino Bartholdo Schonlau Priori Dalheimensi.
Amplissimo Domino Theodoro Zeppenfeldt Priori Hamerslebiano.
Amplissimo Domino N. Clasens Priori Udemiensi.
Amplissimo Domino Erhardo Rôm Priori Repdorpiano.
Amplissimo Domino Josepho Antonio Preiss Priori Marbacensi.
Amplissimo Domino Carolo Casparo d' Anethan Priori Clusano.
Amplissimo Domino Guilielmo Donceel Priori Arenano.
Amplissimo Domino Henrico Eickendorff Priori Georgii-montano.
Amplissimo Domino Aquilino Heitzig Priori Halberstadiensi.

Reve-

Reverendissimi, Amplissimi

& Religiosissimi Domini,

Patroni Colendissimi.

ADsolent nonnulli, cùm Libros in lucem primùm edere, aut dudum editos sub prælum revocare meditantur, omnem Rhetorum Tropologiam scrupulosè atque anxiè excutere, quò inventis Titulis commendatiunculam adfricent; Verùm *Reverendissimi, Amplissimique Domini* ! cogitanti mihi Pientissima *THOMÆ KEMPENSIS*, fratris & Concanonici quondam Vestri Opera unô velut fasciculô simul omnia comprehendere & recudere, nihil prorsus simile in mentem vênit: nec enim foris quæsitâ hederâ putavi opus esse, ubi Hortus domi est, Hortus Rosarum, vallis Liliorum, Area Voluptatis primævi illius ac innocentis Paradisi æmula. Testor Religiosissimas Vestras Conscientias, *Viri Amplissimi !* nunquid fateri unà omnes debetis, Libros *THOMÆ de Kempis* esse beatos illos Palæstinæ Campos, melle & lacte virtutum omnigenarum fluentes? & quid mirum? sub auspiciis Sacri Ordinis Vestri cœpit *Thomas* florere & frugescere: Jam inde à primis Apostolorum temporibus per S. Marcum Evangelistam, ejúsque Discipulum Anianum Alexandriæ ceu primos Genearchas & satores pulcherrimus Canonicorum Ordinis Hortus erat

feliciter plantatus, per Aurelium Augustinum, Hipponensis Ecclesiæ Episcopum restauratus, à Gerhardo Magno in Agrum Windesemensem propagatus, demum à Florentio sic irrigatus fuit, ut evulsis zizaniis, quæ malus homo superseminat noctu, Triticum Verbi divini, Pietatis & Exemplorum optimum, hâctenus ubertim produxerit, hodiéque confertas frugum mysticarum spicas progerminet. In hoc Horto Vestro *THOMAS KEMPENSIS* haud infelix Surculus crevit, adolevit, atque ut *in speculo Exemplorum* legitur, (a) *eam devotionem, quam in provectiori ætate copiosè abundeque scribens effudit, puer inbibit.*

Superi Boni! quæ hic se pandit Laudationum area? de meis, Antistites Reverendissimi! ut nihil comminisci videar, audite S. Ordinis Vestri summa Merita & Elogia summatim perstringentem Augustinum Ticinensem, nec non Joannem de Nigra Valle, Sedis Apostolicæ Bibliothecarium: inter (b) *omnes, ajunt, Ecclesiasticos Ordines primatum obtinet hic Ordo Canonicorum Antiquitate, Doctrina, Regimine, Nobilitate atque Sanctorum numerò*: Antiquitate, quia primus post Apostolos in Dei Ecclesia mirum in modum effulsit, Doctrinâ: ex Eo enim innumerabiles fermè Doctores per universas mundi partes evaserunt. Regimine: hic namque Ordo Romanam Sedem per annos quingentos & sex optimô jure obtinuit; quinquaginta & quatuor summos Pontifices, Cardinales verò bis mille, quingentos & sexaginta septem Serietenus sufficiendo. Nobilitate insuper & Sanctorum numerô, hunc ipsum Canonicorum Ordinem Reliquis facilè Illustriorem esse, Cardinalis Anastasius in Catalogo, quem ad Carolum Secundum (sunt verba Joannis Trulli) Gallorum Imperato- rem

(a) §. 1. dist. 14. (b) ex Joan. Trullo, Lib. 1. C. 6. de Ord. Can. Regul.

rem edidit, perhibet recensens ducentûm, decem sex millia, centum & ultra in divorum Album relatos.

Singula persequi volentem verba deficient priùs, quàm Materia: Unus, unus, inquam, *Thomas Kempensis* me in præsentiarum moratur, cujus in laudum Catadromo præcurrentes equis & rotis (ut proverbiô jactatur) video Viros Magnos, Dignitate Ecclesiastica non minùs Illustres, quàm vario Scientiarum genere insignes, video Baronios, Bellarminos, Joannes Trithemios, Franciscos Salesios, Jodocos Badios, Henricos denique Sommalios, gigantæis passibus Thomæas Laudes decurrisse, quorum cursus eminùs admirari debeo, vestigia adsequi despero.

Pace igitur vestra, D.D. Patroni Observandissimi! quod unicè ardentérque cupio, in Thomam Vestrum satis fuisse officiosus videar, dum memor ejus (c) quod Eusebio Palæstino Imperator Constantinus injunxerat, ut Libri non nisi ab Artificibus & perfectè Artem scientibus, scriberentur, Imperatorium hoc monitum pro lege & norma propositum habui: hanc quippe (quod citra temeritatem dixerim) novam Editionem Operum Omnium Ven. *THOMÆ KEMPENSIS* non solùm punctim accuravi, sed adhæc *SCUTUM KEMPENSE*, sive *VINDICIAS* contra Joannem Gersen, studiô Adm. Rev. & Eximii Domini Confratris Vestri elaboratum, pro coronide totius Operis adjeci.

Ne modum, qui etiam in Oratione adhibendus est, ut inquit Plinius secundus, in Epistola excedam: ad Amplitudines Vestras *Reverendissimi Domini!* velut ad Sacras Dedicationis meæ metas festino, *Varroni* in hæc verba monenti obsecundans: qui aquam hauris, puteum

(c) Petrarch. de remed. L. 1. Dial. 43.

puteum & fontem corona. Hausi nimirum ex Fonte Vestro Windesemensi aquas salutares: Vestra mihi *Suolla*, quam Ptolomæus [d] Navaliam dixit, pleno ebulliit torrente in sacros latices; quid faciam? fontem corono & hostimentum gratus solvo: habete Mecœnates Optimi! *THOMAM* Vestrum eodem genio & habitu quidem, at meâ opellâ ornatu cultiore indutum: Illum ceu Patrem Filiis Vestris spiritualibus amplexandum proponite, atque adeo familiarem commendate, ac quondam Alexandro erat Ilias Homeri, sine qua nec in aciem procedere, nec in Castris morari, nec domi consistere potuit; Experientur Illi hanc Thomæam Iliadem in periculis Asylum, contra animæ morbos amuletum; in luctis ceroma, in Procellis sacram Anchoram fore; Vos verò Reverendissimi Domini Antistites! quibus pro nuncupatoria hac Epistola Amplissimam Laudum panegyrin procudere statuissem, nisi Vos cum Thoma, Actionum Vestrarum Archetypo vererer mihi oggesturos: [e] *Bonorum Gloria in Conscientiis eorum, & non in ore hominum est.* Vos, inquam, videbitis, ut certè videtis, Canonias Vestras sic florere, quemadmodum olim Domum Florentii, gratus tanto Magistro tantus Discipulus Thomas floruisse testatur, inquiens: erat Domus [f] Domini Florentii Schola cælestis Exercitii, Speculum sanctitatis, Exemplar Virtutum, Refugium Devotorum & totius Boni Initium & Profectus.

Dicabam Coloniæ hâc nonâ Aprilis.
Annô 1728.

Reverendissimarum Amplitudinum Vestrarum

Servus Officiosissimus
HENRICUS ROMMERSKIRCHEN.

(d) Ptol. l. 2. c. 11. (e) L. 2. C. 6. de Imit. (f) Thom. in Vit. Florentii C. 2.

PIO LECTORI
HENRICUS SOMMALIUS
SOCIETATIS JESU S.P.

Plinius in præfatione Natur. historiæ.

1. IN castigando toto Opere THOMÆ à KEMPIS, Viri tum docti tum religiosi, planè mihi usu venit, quod Plinius de quibusdam pictoribus statuariisque refert, veteres namque pingendi fingendique artifices nobilissimi, suis operibus tametsi absolutissimis [quæ proinde omnis posteritas demirata est] titulo appenso, hunc in modum inscribebant : *Apelles faciebat*, vel *Polycletus*, non autem fecit. Qua in re, sua opera quidem esse aliquo modo, non autem omni ex parte perfecta, indicare voluerunt : Si quid tamen in iis desiderari posset, se emendaturos, modò per vitam liceret. Etenim unicus est ac solus : ecquis ille ? Deus Opt. Max. qui sic universa opera sua complet, ut nec ab homine, nec ab Angelo quidem, quicquam ad perfectionem addi possit. Hoc ipsum Moyses, vir ille Deo familiarissimus, indicare videtur, quando fabricæ hujus universi hanc tabellam appendit, *Creavit fecit*.

Gen. 1.

2. Equidem dedi operam, ut ad autographa, ferè omnia THOMÆ à KEMPIS Opera, jam primum à me tertia ex parte aucta, & verò castigata exirent in vulgus. Cæterum, dum singula denuo ad autographa revocavi, atque etiam expendi, nonnulla ad integritatem deesse comperi. Dicam itaque cum Apelle, [neque enim verebor) dicam cum Polycleto liberè, *Faciebam*. Gaudeo verò, imò gratias Deo longè maximas habeo, quòd mihi ante mortem, tum valetudinem, tum etiam tantillum otii concesserit, ut ea opportunè supplerem, quæ in prima editione defuerunt. Quantum verò operæ quantosque labores impenderim, solus novit quem cupio in cælis habere mercedem locupletissimam.

3. Ego itaque (*a*) ursam imitatus [quæ catulos suos informes, frequenter lambendo expolire atque efformare consuevit] quin etiam (*b*) struthionem [quæ non incubando, sed fixis oculis ova diu multumque intuendo, pullos excludit;) tam sæpè autographa vidi, legi, revolvi, & cum priori editione tam sedulò contuli : adeò ut sperem me ad eam perfectionem omninò castigationem adduxisse, ut meritò animo conquiescere debeam. Vale in Christo, mi Lector Candide, & fruere nostro labore incolumis.

(a) D. Ambros. l. 6. Hexame. cap. 4. Et Plin. l. 10 Nat. hist. c. 56. Item Virg. lib. 2. Georg.
(b) Calius Rhodig. l. 20. Antiquarum lectionum cap. 3.

DISTRIBUTIO UNIVERSI OPERIS THOMÆ à KEMPIS, IN HAC ULTIMA EDITIONE COLONIENSI.

TOMUS PRIMUS.

TOMUS SECUNDUS.

PARTE VERO SECUNDA. *Breviora Opuscula complectens.*

TOMUS TERTIUS.

DE VITA ET OPERIBUS
THOMÆ à KEMPIS.

Joannes Tritthemius, Abbas Spanheimensis, de Scriptoribus Ecclesiasticis,

THomas de Kempis, natione Teutonicus, Ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini, montis Divæ Martyris & Virginis Agnetis prope Suollam in diœcesi Trajectensi, vir in scripturis Divinis studiosus & eruditus, vitâ & conversatione devotus, & B. Mariæ Virginis semper amator præcipuus, scripsit pro instructione simplicium fratrum, non spernenda opuscula, de quibus feruntur subjecta.

De contemptu mundi:
Sermones ad Novitios:
Sermones ad Fratres:
Dialogus Novitiorum:
De vita solitaria:
De tribus tabernaculis:
De vera compunctione:
Hortulus Rosarum:
Vallis liliorum:
Alphabetum Monachi:
Consolatio pauperum:
Epitaphium Monachi:
Qualis debeat esse Monachus:
Manuale parvulorum:
Lib. 4. Qui sequitur me:
Lib. 3. Ecce quàm bonum.
Lib. 1. Qui non renuntiaverit.
L. 1. Rogo te Pater charissime.
Lib. 1. Charissime cùm esses.
Lib. 1. Est scriptum in Prophetis.
Lib. 1. Flete mecum omnes.
Lib. 1. Cum sancto sanctus eris.
Lib. 1. Ego flos campi.
Lib. 1. Vias tuas Domine.
Lib. 1. Consolamini.
Lib. 1. Via justorum recta.
Lib. 1. Audi Religiose.
Lib. 1. Sinite parvulos venire.

Doctrinale Juvenum:	*Lib. 1. Fili à juventute tua.*
De contemptu mundi alius:	*Lib. 1. Dominus regit me:*
Epistolarum ad diversos:	*Lib. 1. Charissime frater.*

Et quædam alia. Claruit autem temporibus Ruperti Bavari Regis Romanorum, & Gregorii Papæ 12. Anno Domini 1410.

DE VITA ATQUE SANCTIMONIA THOMÆ à KEMPIS.

Ex epistola R. P. Georgii Pirc-Kamer, Prioris domus Carthusianorum Nurembergæ, missa ad M. Petrum Danhausser, scripta verò anno Domini 1494. 17. Cal. Martias.

1. 1. NUlla prorsùs salubrior tibi est medela, mi Petre, quæ te in Divinam mentem SS. Trinitatis provocare poterit, quàm si libros Venerabilis Thomæ de Kempis legeris. Leges autem eosdem cum voluptate, si curaveris, ut tuâ authoritate æneo opificio imprimantur. Invaluit superioribus diebus apud me, quod ederes architypos triumphantis Romæ, pro nominis æternitate clarissimi civis Sebaldi Schreyers. Res quidem est magna, docta, dignaque tanto viro, tam magnifico ac fortissimo, in omni genere virtutis. Sed nihil sanctiùs, nihil honestiùs, nihil denique religiosiùs, pro Republica Christiana condere poteris, quàm curare, ut hæc opera & libri Thomæ à Kempis, viri sanctimoniâ ac castitate præcipui, in vulgus exeant: quæ multum satis Christianæ religioni accommodare poterunt, hactenus derelicta, velut ignis absconditus in venis silicum.

2. 2. Fuit reverà Thomas de Kempis professus monachus fratrum ordinis Canonicorum Regularium, vir sanctitate & doctrinâ eximius: parentibus mediocris fortunæ, matre humili genere, patre verò opifice, qui hisce libellis Plutonem, furiasque infernales sæpè numero fugavit. Neque temerè facis, si ea tenebrarum sordibus, in splendidam lectionum lucem revocas: quæ aut ingenia prompta expeditaque ad salutis æternæ cupidinem, utiliumque artium contemplationem, celeri facilique compendio ducunt: aut homines devotos religiososque à turpi certè agrestique rerum imperitia vindicant.

3. 3. Quantùm verò ædificatura sunt ea opera, in omnibus religionis Christianæ viris maximis doctissimisque, nec dici, nec scribi potest. Nec parvipendas hæc, humanissime Petre, propterea quod vulgari ac simplici stylo sunt condita; Deus enim ipse Opt. Maximus hanc suorum Apostolorum voluit esse naturam, ut lenocinio verborum, & orationis ornatu carerent; quod simplex & nuda veritas luculentior, cum sacra Theologia satis per se ornata sit, ideoque ornamentis extrinsecùs additis, fucata corrumpitur; Mendacium verò specie placet alienâ, quia per se corruptum

ruptum vanescit ac defluit, nisi aliunde ornatu quæsito, circumsitum fuerit ac politum.

4. 4. Verum Venerabilis Pater Thomas de Kempis, non eloquentiæ, sed veritatis fiducia, hæc opera condenda aggressus est: & oratione, quæ de tenui fonte emanat, lumine tamen suo clara & illustris apparet. Qua de re, à quovis docto hæc eadem Divi Thomæ à Kempis opuscula, haud negligenda sunt, doctissime Petre. Hanc apud majores nostros potissimam lego causam, sactam scripturam contemni, quod communi & simplici sermone transeat. Sunt enim, qui nihil legere, vel audire nisi expolitum & disertum volunt: nec quicquam hærere animis eorum potest, nisi quod aures blandiori sono mulceat.

V. Hoc accidit D. Cypriano, qui erat 5.
ingenio facili, copioso, suavi, & (quæ sermonis maxima est virtus) aperto: ut à quodam homine satis diserto, unâ immutatâ literâ, Caprianus vocaretur, quasi elegans ingenium, & melioribus tebus aptum, ad aniles fabulas contulisset. Hæc scribo ad te, doctissime Petre; ut tibi ipsi persuadeas, aliam [nempe æternam) post hanc vitam futuram: ut velis operam dare libris Divinis, & illis animum tuum recreare, voluptatemque illinc petere. Facies autem ea, si studiosus imprimendo opera Thomæ à Kempis fueris: curaverisque, ut justo emendatoque charactere imprimantur. Vale Nüremberga.

VITA REVERENDI P. THOMÆ à KEMPIS, PER JODOCUM BADIUM Ascensium scripta.

Capita 12. in vitam Thomæ à Kempis.

CAPUT I.

De nominis boni bono præsagio.

1. Scitum quidem est, & à multis laudatum Sapientis illud præceptum: 1.
Curam habe de nomine bono. Verùm idipsum, non tam de nomine cujusque proprio, quàm de fama & præconio est intelligendum: quemadmodum & illud Poëtæ,

Virg. eglo. 5. & lib. 1. Æneid.

Semper honos, nomemque tuum, laudesque manebunt.

Virg. lib. 2. Æneid.

Et illud alterum ejusdem.

Dum nos aliquod nomenque decusque Gessimus,

Quod nominis etymon, & quam bonæ famæ fragrantiam, suavissimus Thomas Malleolus ita assecutus est: ut ob vitæ sanctitatem, & famæ celebritatem, Divorum catalogo, à gravissimo Carthusiani ordinis Patre, in superiore epistola sit adscriptus; multisque operum suorum exhortationibus, sodales suos, ut idem assequi adnitantur, admonuit. Neque abs re: quandoquidem, quod præclarè D. Augustinus docuit, ut sua cujusque vita bona, est ipsi ad salutem necessaria; ita optima cujusque fama proximo: usque adeò, ut durus & inhumanus inter primos sit censendus, qui ad proximi institutionem, nomen bonum neglexerit.

Georgio Pirc-kamer. Augustinus serm. 32. ad Fratres in eremo.

2. 2. Verùm de nomine, ut ad præsens facit etymon, etiam scita est magni illius Platonis sententia: Nominis celebritatem, & præclaræ indolis præsagium, non parum ad humanam conducere felicitatem. Siquidem quod vulgato canitur versiculo:

Plato.

Conveniunt rebus, nomina sæpè suis.

3. 3. Proinde rerum omnium certissimus præcognitor, & justissimus arbiter Deus, *protoplastis Adamo & Eva*, plurimisque deinceps ab eis ortis, nomina præsertim (præsertim Hebraica) rebus ipsis convenientissima indidit: Usque adeò, ut si eorum interpretamentum ignores, neque prophetias multas, velut Psalmos; neque cæteras intelligas scripturas. Quin etiam, ut futuræ rei indicat mysterium, placitum est ei, ut qui priùs hæbraicè a *Jacob, id est, supplantator, è re vocatus erat: posteriùs* b *Israel, id est, Deum videns, nominetur.* Et in evangelico mysterio eadem de causa vocatus est Petrus, qui priùs Simeon aut Simon. Quam nominis mutationem, plerique Pontificum Romanorum, Petrique successorum insequuti, id nominis assumpserunt, quod genio suo, & præceptæ virtuti congruere putârint quàm maximè. Undè sint Bonifacii, Clementes, Calisti, Innocentes, Pii, Sisti, Julii, Leones & id genus alii.

Gen. 2.

a Gen. 27.
b Gen. 32.

Marc. 3. Platina in vitiis Pontificum.

4. Adde quod & matri suæ gloriosissimæ, nomen ipsius officio appositissimum, *Mariam* præimponendum mandavit, & præcursori utriusque parentis mirifico testimonio Joanni, *ab Archangelo Gabriele est inditum: abs quo eodem, & ipsius Servatoris, vocatum est nomen* JESUS, priusquàm conciperetur in utero. Cujus rationem apud Matthæum adnectens, inquit: Ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis. 4.

Luca. 1. & c.

5. Magna igitur apud providentiam est nominum ratio, usque adeò, ut quoniam Divinam ignoramus substantiam, in secundo decalogi præcepto cautum sit: *Non assumens nomen Domini Dei tui in vanum.* Et in oratione Dominica, statim in capite, tanquam primùm petendum. *Sanctificetur nomen tuum.* Quod & diva Virgo ab eodem Spiritu sancto, (cujus superventu gravida erat] edocta, cum magna & incomparabilia sibi à Domino facta meminisset, pro iis quas summas reponere potuit gratias, *Et sanctum*, inquit, *nomen ejus,*

Exod. 20.

Matth. 6.

Luca. 1.

6. Magnum item est, in nomine futuræ rei præsagium, usque adeò, ut 6.

in

in quibusdam vementer dubites, utrùm ante rem, an post rem, & propter eventum rei, talia illis nomina fuerint imposita. Ut in duobus Hippolytis: qui [ut nomen indicat] ab equis in diversa destructi & dissoluti sunt, sub magna quidem utriusque constantiæ & fidei gloria, sed dissimili causa, inæqualique felicitate. Nam Thesei ille filius Phedræ novercæ, à qua ad stuprum incestuosum interpellatus erat illecebris, non minore visus est restitisse constantiâ & continentiâ, quàm Josephus ille Israëlita, dominæ suæ in Ægypto. Quocircà, ut [si historia non est] saltem fabulæ ferunt, stultâ patris credulitate, & iniquâ & improvidâ avi exorabilitate, nomini suo consonum tandem pertulit supplicium: quale post multa sæcula, fortissimus Christi martyr, alter Hyppolitus, ob fidei & Christianæ persuasionis præconium. Utrique tamen gravissimi Authores tradunt, ante fata illa, tale fuisse nomen impositum.

De utroque Hyppolyto Illustri, Baronius in martyrol. die 13. Aug.

7. Et Christophorum, itidem Christi martyrem constantissimum, quis non potiùs post rem, quàm ante rei exitum, sic opinetur vocitatum: cùm non sit verosimile, ethnico, & à re Christiana penitùs abhorrenti, tale nomen inditum, ab illis præsertim, quibus Christus penitùs jam tum erat ignotus? Quin etiam Longino, pro Lonchino ajunt Hastario illi nomen fuisse, qui in Cruce Domini latus hastâ aperuit: cùm ab hasta, seu [ut Hispani dicunt] lancea, quæ Græcis λόγχη dicitur, nomen illud videatur deductum. Verumtamen in confesso est, nomina quàm plurimis imposita, quæ rebus ab ipsis geredis, certissima præ se ferrent præsagia; qualia sunt in hoc opere explicanda Gerardi Magni, Florentii, Joannis Cacabi, & aliorum.

7. Petius de Natal. l. 6. cap. 135.

Martyrol. Rom. die 15. Mart.

CAPUT II.

De nomine authoris, & ejus etymo ac interpretamento.

1. SEd quorsum inquies, omnia ista? Nempe, ut legentium [si qui lecturi sunt] animos, rerum varietate nonnihil reficiam: utque non illotis, [quod ajunt] pedibus, ad authoris nomina interpretanda ingrediar. Dictus est enim, mirabili providentiâ, operum sequentium scriptor, *Thomas Malleolus à Campis seu Campensis*: quæ nomina, ejusdem professioni, & vitæ institutis, conveniunt aptissimè.

2. Nam secundùm Græcam originem, *Thomas* interpretatur sectus seu divisus: secundùm Hæbraicam, Thomas abyssus: & quod Græcis dicitur geminus, didymus. Sectus autem & penitus divisus, à teneris fuit unguiculis, à consortio humani generis hostium, mundi, carnis, & dœmonum. Abyssus autem, Divinæ contemplationis scrutinio: & Geminus, integerrima Dei & proximi charitate. Sectus præterea fuit, & geminus: quia secundùm interiorem hominem, totus adhæsit Deo, unus factus cum illo: secundùm exteriorem autem proximo illius scribendo, prædicando, operando, inserviens commodis. Sectus à mundo, quia verè dicere potuit: a *Mihi mundus crucifixus, & ego mundo.* b *Vivere autem Christus est, & mori lucrum.* Sectus à carne, quia [ut ejus ex scriptis patet,] c *in carne præter carnem vixit*: d *Cùm ejus conversatio esset in cælis*, e *desiderium habentis dissolvi & esse cum Christo.* Atque

a Gal. 6. b Phil. 1. c 2. Cor. 10. d Phil. 3. e Phil. 1.

Atque ita, cùm cogeretur corpore adhuc versari in terris, mente versatus est in cœlis. Sectus, prætereà ab omni dæmoniorum commercio: ut quæ signo crucis, & invocatione sanctissimorum *Jesu & Mariæ* nominum, sæpius exegisset, & sanctissima vita, & optimâ exhortatione, & vitæ exemplo, à toto cœnobio quasi exulare compulisset.

3. *Malleolus* autem [quod Teutonica, & vernacula illi & mihi lingua *Hemerkin* dicitur] idcircò justo præsagio est cognominatus, quod sanctissimâ conversatione, venerabili comitate, venerabili comitate, mellifluo alloquio, dulcissimo responso, pientissimis scriptis, opportunis exhortationibus; omnem mundi fastum, & malignitatem, omnes carnis illecebras & petulantias, omnes diaboli versutias & illusiones, sic contudit, fregit, & contrivit: ut si omnes ejus sanctæ vitæ sequaces, & dictis ac scriptis audientes essemus, planè de illis maximis humani nominis hostibus triumpharemus: & ita eos obtunderemus, ut eis nulla sit reliqua, in nos insurgendi confidentia. Quin etiam hæreticos omnes, ita Malleolus hic solida sapientia, nihil ambiguum, aut Catholicæ fidei suspectum asserens, à scriptis suis Malleoli sono repulit; ut ad ejus scripta, ne aspicere quidem audeant; ut qui nullam in eis malè sentiendi ansam arriqere valeant. Cæterùm, quia juxta illud apostolicum:
1. Cor. 3. *Templum Dei sanctum est, quod estis vos*: ipse verè dici potest templum Domini, & quasi Salomonis, immò Salomon ipse [Nam & sapiens & pacificus fuit, & sine quærela vixit.] Potest de eo dici, quod tertii Regum sexto, de Salomonis templo scriptum est: *Et malleus, & securis,*
3. Reg. 6. *& omne ferramentum, non sunt audita in domo Domini, cùm ædificaretur*: Ut quasi per antiphrasim dicatur Tomas, veluti Tomos, id est rectio. Unde & securis & malleolus, cùm nulla in eo fuerit sectio, id est, nullum schisma, nullâ à fraterna charitate divisio: nullumque ab hoc Malleolo murmur, & nulla querela, in toto ejus convictu, fuerit audita.

4. Porrò Campi, quos in diœcesi Trajectensi habuit patriam à capacitate sunt dicti: Unde & Capua Italica sine m. litera. Neque tamen abs re Campi dicti, quod amplè capiant. Sed quid Thoma hoc capaciùs? In cujus pectore, ut in sanctiore quodam ærario, omnes virtutes, omnesque sacræ literæ, & artes bonæ [ad mensuram tamen] sunt reconditæ. Usque adeò, ut quicquid eloqui vellet, è sacris literis illic reconditis depromeret: sicque ad eas alluderet, ut earum novitius lector, ab ipso primùm excogitatas putaret. Hactenus de nomine.

CAPUT III.

De quatuor egregiis [unde Plato diis gratias egit] donis: & de totidem in Malleolum ultrò collatis eulogiis.

1. PLatonem illum prudentissimum [quem, ut Cicero attestatur, Philosophorum Deum quidam nuncupare non sunt veriti] Diis gratias non vulgares egisse ajunt: quod homo natus est, non bellua: mas non femina: Græcus, non barbarus: Philosophus, non amusus nec indoctus. De quorum similibus, beatissimus Thomas noster. Deo Opt. Max. gratias agere potuit: & non semel 1. Cicero lib. 2. de natura Deorum.

semel egit, sed [ut mox dicam] etiam de majoribus, eidem in Domino gloriari licuit.

2. *Cap. 12. seu ultimo.*

2. Neque enim id solùm Deo acceptum ferebat, aut gratias agebat, quod homo esset, sed quod omninò esset dicens in Hortulo Rosarum ad semetipsum: Lauda Creatorem, qui te fecit hominem, & non bestiam: Qui si muscam te fecisset, adhuc laudandus esset, & tibi bene fecisset. Non enim potest leo gloriari de fortitudine sua, suprà muscam & culicem: quia si leo potest altiùs clamare, non tamen potest tam altè volare. Significans unicuique animanti, quippiam in quo excellat, esse datum, homini autem suprà omnia.

3. *Matt. 22.*

3. Neque de hoc magnificè in animo suo triumphavit, quod mas esset, non femina: *Sciens in futuro sæculo (ubi neque nubent*, ait Dominus, *neque nubentur)* nullum inter marem & feminam, beatitudinis fore discrimen, multasque feminas innumeris maribus præferendas. Unde [ut recitat in sermonibus ad A. Novitios] jussus est sodalium quidam, de mysteriis Eucharistiæ hæsitans, credere quæ Agnes, Cecilia, & Barbara credidissent. Quam feminarum gloriam, diva Julitt B. apud Basilium magnum, non tacuit. Non parvi tamen beneficii loco deputavit, quod dignioris & firmioris sexus honorem, citra sua merita, sortitus erat.

A. *Patre 3. serm. ad Novitios, exemplo 4. inter miracula S. Agnetis post serm. 8.*

B. *Homil. 5. in S. Julittam martyrem.*

4. Sed neque impatientiùs tulit, quod non Græcus, sed Teuto esset natus. Sciens nullum verè Christianum & Christianis institutis ornatum, ubicunque terrarum natus sit, etiam si vervecum in patria; justâ ratione barbarum vocari. Eamque regionem, in qua nasci contigit, supra cæteras florere, eximiâ in Christum pietate, & mirifico monasticæ religionis amore.

5. Neque demum magni æstimavit Philosophicum fastum, aut sæcularem eruditionem: sciens sine illis, modò charitatem & pietatem colat, quemlibet supremam assequi posse beatitudinem, multosque à sincera pietate per literas immodicas aversos. Verùm quatuor eulogiis atque benedictionibus, jam grandior effectus, mirificè in Domino gavisus est. Primò, quod inter Christianos natus, & Christianis sacris, à primordio vitæ, initiatus est. Deindè, quod Christianis ortus parentibus, & iis piis ac modicis. Tum, quod pueritiam atque adolescentiam suam, ab optimis viris & pientissimis contigerat institui. Ac demum quod monasticam vitam, inter religiosissimos viros ageret. De quibus singulis, lubet altiùs, ad bonorum exhortationem, repetere. 5.

CAPUT IV.

De magnitudine beneficii Dei, quod inter Christianos pios natus & conversatus est.

1. GRandior itaque factus, summi beneficii loco, à D. Aurelio Augustino doctus, censuit, quod recens natus, Christiano baptismate esset renatus: & in Christiana pietate, religione, fide, & persuasione, à teneris unguiculis, cum à parentibus optimis, tùm à Sacerdotibus tenellæ ætatis præceptoribus, institutus. Id siquidem à bono rerum æstimatore, pluris est faciendum, quàm seclusâ fide obtinuisse, aut Cræsi opes, aut Alexandri Monarchiam, aut Salomonis sapientiam & gloriam. 1.

2\. 2. Novit enim quàmplurimos, bonâ indole præditos, beneque in moribus institutos, propterea perditos, quod Christiani non essent. Nam quis (ut cæteros taceam) armavit indulgentissimæ Barbaræ patrem in filiam, nisi mala persuasio de idolis, à majoribus cultis? Quis Trajanum, Decium, atque alios Principes Romanos, quos alioqui dicunt fuisse non malos, in sanctissimos Christi Martyres sævire fecit? Nimirùm eadem pessima de Diis suis persuasio, per quam occidendo Sanctos, & vita
Ioan. 16. dignissimos, *arbitrabantur sese obsequium præstare Deo.* Infelix profectò pater & infelices Principes, sic à via veritatis aberrantes: ut quibus justitiæ lumen non illuxit, & Sol intelligentiæ non est ortus. Scriptum enim est: *Nisi credideritis, non intelligetis.* Felix contra Thomas noster, qui ab initio vitæ, Christi sacris est illustratus, & præcipuis virtutibus ornatus, & qui ab adolescentia sua, portavit jugum Domini.

3\. 3. At nunc si ad mores sæculi nostri respicere vacet, videamur plerique omnes, solo nomine Christiani: Quin etiam in id peccare, quod sanctissimum Christi nomen *sic assumimus in vanum.* Ubi enim est nunc veritas, Christiano digna? Ubi fides? Ubi justitia? Ubi charitas illa majorum nostrorum gemina? Ubi sanctæ vitæ splendor? Ubi vestium simplicitas? Ubi vigiliæ? Ubi jejunia? Perierunt hæc, [nisi in religiosis domibus] omnia. Et in eorum locum, successerunt teterrima vitiorum monstra, prætertim hâc tempestate suborta hæresi etiam in Sacramenta Christi blasphema; usque adeò, ut quod Christus Judæis interminabatur, jam ingruentibus Turcis, verendum sit nobis, ut malos malè perdat, & vineam suam locet aliis agricolis, (Christianis tamen, sed melioribus) qui reddant ei fructum temporibus suis. Verùm quia optimi viri sanctissimam vitam, non satyram scribendam recepi, non addam verbum ampliùs.

CAPUT V.

De paupertatis excellentia, & ejus amore, à Thoma nostro è parentibus imbibito.

1\. Secundò, ingentis beneficii duxit loco, quòd parentibus piis, & iis modicis, natus esset. Sicut enim Authore Augustino, Ecclesia, Stephani protomartyris precibus, conversionem debet Pauli: & Authore Ambrosio, D. Monicæ, pientissimæ Matris lachrymis, Augustini: [Non enim fieri, inquit, potuit, ut tantarum lachrymarum filius periret:) Ita Thomas debet parentibus, & non Thomæ, tot paupertatis, modestiæ seu humiliationis, & patientiæ præconia: quæ cùm sæpè alibi, tum opere de tribus tabernaculis, habentur maxima. 1. S. Aug. serm. de S. Steph.

2\. Natus enim est patre opifice, quotidiano labore victum ægrè quæritante Campis, urbe insigni in Trajectensi diœcesi: sive quod alii sentiunt, in agro Campano. Matre autem, (ut Carthusianus Pater scriptum reliquit) humili genere, quod ego interpretor, fortuna tenui. Nam ut ipse in vita Florentii de se attestatur; receptus est patrocinio Florentii, in domum Matronæ sanctæ: deinde in domum pauperum Clericorum: & utrobique, eleëmosynis educatus. Pientissimæ autem Matris exhortationibus, sanctioris doctrinæ; & per eam religio- 2. Greger. Pirc-Kamer.

nis

nis imbibit amorem. Paterna autem vita, ad omnem laborem indurata, omni paupertate, modestia, & tolerantia decorata, has tres præcipuè induit virtutes: ferè enim fit ut filii parentum insequantur mores.

3. 3. Quocirca, eas in tribus collocavit tabernaculis: Et in primo quidem paupertatem, non abs re: quoniam Dominus ipse noster, omnium rerum cognitor perspicacissimus, & censor æquissimus, primos beatitudinis assequutores definivit, qui pauperes essent spiritu. Et in omnibus paradoxis & consiliis suis, nihil tantopere commendavit, quantò paupertatem, & rerum omnium abdicationem: prævidens nimirum, per opum incrementa, & paupertatis contemptum, veram religionem & omnis honestatis amorem, labefactatum iri. Quam rem, ne dæmones quidem tacuerunt, vaticinantes, & Lacedæmonicæ & Romanæ gentis imperia, per divitiarum luxum, ad interitum ventura.

4. 4. Verùm, ut non omnium erat olim adire Corinthum, ita nec omnium est agnoscere paupertatem. Quippe, ut Lucanus cecinit: (Horatius l. 1. epist. ad Scevam, quæ proxima est antepenultima.)

Nondum intellecta Deorum
Munera.

Omnes enim, ut Comicus ait, ad rem sumus avidiores. Ideoque, ut ad provinciam penitus terribilem, & factu difficillimam, sed planè divinam, Marovianus Evander, hospitem suum Æneam, hisce invitat verbis: (Virgil. l. 8. Æneid.)

Aude hospes contemnere opes, & te quoque dignum
Finge Deo.

Quæ verba, acerrimo vir judicio, quamplurimi æstimat Seneca, non minoris à quovis Christiano æstimanda. Sunt enim paradoxo illi Dominico consona: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes & da pauperibus.* (Matt. 19.) Perfectum enim sic esse, est se fingere & efformare, ut sit dignus Deo. Alioqui dicat Dominus: *Qui non reliquerit omnia propter me, non est me dignus.* Unde & Angeli ad Pastores: Et hoc vobis signum: *Invenietis infantem pannis involutum, & positum in præsepio.* (Luc. 2.) Quod signum? Nisi divinitatis, sub panniculis latentis. *Nam & vivens & moriens, non habuit quò caput reclinaret.* (Luc. 19.)

CAPUT VI.

De modestiæ ac humilitatis laude.

1. TAntum ergò abfuit, ut hunc paupertatis buccinatorem, mendicorum parentum, aut toleratæ per adolescentiam totam inopiæ puduerit vel pœnituerit: ut se pauperrimum non semel prædicarit, & paupertatis ac modestiæ amorem, omnibus quàm maximo posset studio induxerit: multum in hoc instituto, à vanissimo illorum fastu discrepans, qui parentes & affines tenues agnoscere recusantes, si quem vel millesimo ramo, dignitate aut divitiis præditũ, cognatum vel affinem habeant; illum semper in ore versant: similes (ut in apologis est) magni cujusdam Pontificis mulo, phaleris & stragulis superbo; qui ab equis sæpè rogatus, quisnam illi pater fuisset. Nescio, inquit: atavus maternus, regius erat cursarius; illius cretus semine, cui D. Georgius, cùm draconem sterneret, insidebat.

2. An non ita Thomas, paupertatem suam, & parentum modicitatem, ut rem gloria dignam prædicans, & sese per hoc humilians, insequutus sit ut

opinor] modestiam & candorem D. Petri Apostolorum Principis. Cui cum Paulus in faciem restitisset, idque ad corroborandam fidei libertatem, scriptis commendasset, adjiciens in Epistola ad
Galat. 2. Galatas, *quia reprehensibilis erat:* ipse non solùm non invidit ei, aut scriptis ejus, verum etiam ultro commendavit in
2. Pet. 3. Epistola posteriore, sic scribens: *Sicut & charissimus Frater noster Paulus, secundùm datam sibi sapientiam scripsit:* sicut & in omnibus Epistolis, loquens in eis, de iis, in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant.

3. 3. Neque id, in hoc Thoma, magnoperè mirandum, ut qui norit eam virtutem in Christiana pietate, planè heroïcam censeri: cum eam ethnici, ne nomine quidem tenus receperint, interpretantes eam, abjectionem, ac citra decorum extenuationem: quo modo [licet rariùs] in sacris quoque literis, nonnunquam accipitur. Judæi verò ejus efficaciam non ignoraverunt quidem,
Psal. 101. *scientes Dominum in orationem humilium respicere, & humiles salvos facere.* Unde legimus, humiliationem Hesteres, Judithis, Regisque Ninivitarum & omnis populi.

4. 4. Verùm Christiani in ea excelluerunt, sequuti certissimum ductorem
Matt. 11. Christum, ita dictitantem: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Quam humilitatem, ad nostri eruditionem, multis comprobavit argumentis.
Hebr. 1. Primò, *quia cùm esset splendor paternæ*
Phil. 2. *gloriæ, tamen formam servi etiam* [ut Thomas dicit] *mali accipiens, de Virgine sanctissima quidem, sed de pluseulis peccatoribus orta, nasci dignatus est.* Et per raro, & coram paucis, *nisi a adjuratus,* a Matt. 26.
se b Filium Dei, frequentissimè autem filium hominis prædicavit: idque numero b Matt. 12. 24.
unitatis, vel quòd solam Virginem agnosceret in terris parentem: vel quòd unius hominis, videlicet Adami, *& ita* Mar. 14. Luca 5. 9. & alibi.
totius generis humani, cujus servandi ergo venerat, sese profiteretur filium. Scimus enim totum, *id est genus ipsum, unitatis significari numero, ut pluralitatis partes, ut indicant terra & terræ, mare & maria.* Secundò, *quòd cum esset Dominus Domi-* Apoc. 19.
nantium, & Regum Rex omnium, sic conversatus est inter modicos ministros, ut qui ministraret, etiam traditoris sui minimè incogniti, pedes lavare dignatus. Tertiò, quòd gloriam suam nusquam quæsivit, quamvis Evangelista de eo scripserit:
Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi uni- Ioan. 13.
geniti, plenum gratia & veritatis. Sed Ioan. 2.
quid per singula curram, cùm tota ejus Ioan. 1.
vita, sit modestiæ & humiliationis norma?

5. Quin etiam sanctissima, & ab omni labe purissima Mater ejus, quæ citra Deum, nec majus, nec sanctius quicquam excogitari potest, humilitatis efficaciam 5.
agnoscens: *Quia,* inquit, *respexit humi-* Luca 1.
litatem Ancillæ suæ; Ecce enim ex hoc, beatam me dicent omnes generationes. Humilitati nimirum acceptum ferens, quod cæli & terræ Dominum, in virginali gestaret utero: Non virginali castitati, non integerrimæ charitati, non incomparabili spei ac fidei, non denique aliarum virtutum omnium consummationi. Ideoque mox paulò in Cantico eodem, *Depo-* Luca 1.
suit (inquit) *potentes de sede, & exaltavit humiles.*

6. Præterea Baptista, præco & index 6.
Domini Joannes, *quo inter natos mu-* Matt. 11.

mulierum non surrexerat major, ingentem humiliationem præ se ferens, verissima tamen confessione, cum facilè populo persuadere potuisset, se esse Christum, confessus est, & non negavit: confessus est, quia non sum ego Christus. Immò inquit: *Venit fortior post me, cujus non sum dignus procumbens, solvere corrigiam calceamentorum ejus. Et ideò venienti ad se, ut baptizaretur* Domino; ait: *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?*

Joan. 1. Marc. 1. Lucæ 3. Matt. 3.

7. 7. Alter quoque Joannes, peculiari quodam amore à Domino dilectus, eumque mutuo amore sic prosequutus, ut totus charitatis igne inardesceret, in Evangelio cum de dilecti divinitate magnificè ubique loqueretur, *Deumque de Deo, & apud Deum, & lumen de lumine illuminans omnem hominem, prædicaret*: de se id modò expressit, quòd ab eo dilectus esset, non sui laudandi, sed grati in dilectum animi significandi gratia. Quocirca minus recipiam eos, qui ipsum de se dixisse illud ajunt: *Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Joannes*: cum de Baptista manifestè dictum sit, ut de quo prophetia extabat: *Ego vox clamantis in deserto*, &c. In Epistolis autem, quamvis præcipuam de dilectione Dei & proximi navaret operam, tamen sui humiliandi non immemor. *Si diximus*, inquit, *quòd peccatum non habemus, ipsi nos seducimus*, & veritas in nobis non est. Nihil enim efficacius est, ad pii animi humiliationem, quàm se peccatorem fateri.

Joan. 1. Joan. 1. Joan. 1. 1. Joan. 1.

8. 8. At Paulus ipse, *vas electionis, in tertium usque cælum raptus, ubi arcana vidit, quæ non licet homini effari; cui magnitudo revelationum facta est, qui Evangelium quòd prædicavit, non accepit neque didicit ab homine, sed per revelationem Jesu Christi: Cui Jacobus, Cephas, & Joannes Columnæ Ecclesiæ, dexteras dederunt societatis: Doctor inquam ille incomparabilis gentium, quæ non emisit humiliandi sui testimonia; Paulus*, inquit, *servus Jesu Christi carnalis sum, venundatus sub peccato. Quod enim operor, non intelligo Fratres, ego me non arbitror comprehendisse Novissimo autem omnium tanquam abortivo, visus est mihi Dominus. Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persequutus sum Ecclesiam Dei.* Et rursum: *Jesus Christus venit in mundum, peccatores salvos facere, quorum primus ego sum: qui priùs blasphemus fui, & persequutor, & contumeliosus. Sed ideò misericordiam consequutus sum, ut in me primò ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem illorum, qui credituri sunt illi in vitam æternam.* Sed ad quid reliqua perscribam, cum omnia omnium Apostolorum, & facta, & dicta, & scripta, aut humilitatis sint testimonia, aut ad humiliationem exhortatoria? Nec ab re: *Cùm Deus superbis resistat, humilibus autem det gratiam.*

Act. 9. 2. Cor. 12. 2. Cor. 12. Gal. 1. Gal. 2. 1. Tim. 2. Rom. 1. Rom. 7. Rom. 7. Phil. 3. 1. Cor. 15. 1. Cor. 15. 1. Tim. 1. 1. Tim. 1. Jacobi 4.

CAPUT VII.

De patientiæ laude.

1. IN eodem parentum venerandi Thomæ tugurio, humilique casa, tertii quoq; tabernaculi præsidem, familiarem sibi fecit patientiam; quæ sanctæ perseverantiæ parens est, cui uni laborum omnium reponitur merces & corona. *Parum enim fuerit bene incepisse, nisi ad finem usque perduxeris.* At qui à teneris 1.

Matt. 10.

†† 3 unguiculis,

unguiculis, & primis incunabulis, in re tenui duriter educatus, viderit Patrem assiduo labore, & in sudore vultus sui panem manducantem: matrem in educatione liberorum sedulam, ad custodiam rei domesticæ attentam, in opere alacrem, in victu sobriam, in potu abstemiam, in verbis parcam, in factis pudicam; vix possit sentire, ne dicam rejicere, laborum aut parsimoniæ duritiam. Quocirca Malleolus in paternis laribus, ad omnem patientiam, & inopiæ tolerantiam institutus, facilè cum esset Daventriæ, eleëmosynis ad literarum studia nutriendus, omnes labores, omnemque inopiam pertulit. Qui etiam laborum suorum mercede, se geniumque suum fraudans, pretium scripturæ suæ ad pedes præfecti pauperum, in commu nem alimoniam apposuit.

2. 2. Deinde, cùm sexennium totum ad religionis regularis specimen impenderet, quam non exhibebat patientiam? Adde, cum religionem illam professus, tam esset in choro assiduus, tam in cohortandis sodalibus strenuus, tam in suscipiendis & consolandis peregrinis & hospitibus comis & benignus, tam denique in contemplandis divinis fervens: quanta putas tolerantia, quantaque præditus fuerit patientia, qui tot horas nocturnæ quieti, & permissæ interdiu ab opere vacationi, suffurari potuerit, ut tot ad bonorum eruditionem & exhortationem libellos, quot hic videbimus, conscriberet, emendaret, emitteret? Quorum singuli, si eorum ad sacras literas conformitatem aut allusionem, & Sanctorum Patrum & Ecclesiæ Doctorum placita, & eorum consensionem respexeris, videantur totam hominis vitam sibi vendicasse. E re igitur, quam tam utilem cognovit, tantopere in libellis suis extulit patientiam: Virtus nam vidua est, quam non patientia firmat. Unde & Dominus: *In patientia vestra, possidebitis animas vestras.* Et Poëta: Superanda omnis fortuna ferendo est. Quam rem felicissimè assequuti sunt, omnes fidei Christianæ Martyres, effecti patiendo victores, & præcipui voti compotes. Felicia igitur beati hujus Thomæ incunabula, in quibus concepit tot tantarumque virtutum seminaria. *Lucæ 21.*

CAPUT VIII.

De Gerardo Magno coinstitutore Clericorum Regularium, seu Fratrum D. Hieronymi ac Gregorii: sub quibus Thomas Malleolus, bonas & sanctas literas religionemque didicit.

1. TErtiò, non minoris existimavit felicitatis, sed ingentis ultroque à Deo in se collati beneficii, quòd ab optimis præceptoribus, sanctissimè viventibus; & optimè tam verbis quam vitæ exemplo docentibus, pueritiam atque adolescentiam suam, contigit instirui. De quibus primum lubet paucis disserere, quomodo, & à quo instituti sint, & quæ eorum sint instituta. Deinde, quomodo hic Thomas, ad eos sese appulerit, & ab eis ad religionem animatus sit. 1.

2. Primùm itaque, quia videor operæ pretium facturus, aut certè benevolentiæ meæ obtemperaturus, si paucis perscripsero sodalitium ac sanctam congregationem Clericorum Regularium, [quos peculiari nunc Fratres vocant nomine] eorumque institutores & instituta: ut partim ex Thomæ Malleoli monumentis 2.

numentis collegi, partimque aut puer ipse vidi, aut ex optimis præceptoribus meis accepi Gandavi, insigni Flandriæ oppido, in domo Fratrum D. Hieronymi, id modo lubens [tametsi parergon] aggredior. Anno igitur salutis humanæ 1340. natus est Daventriæ, quæ Urbs clarissima est, in territorio & Diœcesi Trajectensi, puer scitus, patre ejusdem Urbis Cive illustri & opulento, è familia Magnorum, qui vernacula sua Groote dicuntur, quem Christianis expiationibus initiatum, & lustrali baptismate purgatum, Gerardum curavit nuncupandum: Et transactis primis infantiæ annis, literulis erudiendum bonis viris tradidit: Et ubi jam quindecimum [ut accepi] ætatis ageret annum, Parisios misit; ubi cum insigni laude, bonarum artium adeptus est insignia, annum jam agens decimum octavum. Deinde aliquantisper illic, cum Theologis conversatus, cùm esset acri ingenio, & indefatigabili studio præditus supra modum profecit.

3. 3. Qua fama audita, pater lætus ipsum domum revocavit, ubi doctrinæ & eruditionis acceptæ, omnibus mirificum dedit specimen, disputando, percunctando, interpretando, & docendo, ita ut omnibus esset stupori. Nec contentus ea gloria, adiit Coloniam Agrippinam, urbem insignem, & bonarum artium Academiam illustrem, splendidis vestibus [ut qui in amplo patrimonio natus & educatus fuerat] amictus: & illic, modò cum doctis viris congressus, modò publicè profitens ac prælegens, magnum nominis sui accepit incrementum.

4. 4. Accidit autem, ut cùm illic esset, spectaculis publicis intentus, veniret ad eum quidam, missus ab anachoreta per revelationem edocto, qui auriculam ejus vellens, oraculum hoc instillavit.

Non tibi Magne diu spectacula vana placebunt:
Namque vocare alio.

Quæ verba, non minus quàm Sibyllæ folia veridica, licet ipse tunc parvi faceret, mox tamen verissima comperit. Nam paulò pòst, venerabilis quidam Pater, & primus Patrum Carthusianorum Monichusen, id est Monachorum domus, insignis in Geldria, qui cum ipso Gerardo in literariis Gymnasiis conversatus fuerat, ejusque ingenium, & indolem, & doctrinam norat, graviter ferens virum tam doctum, & bono horoscopo bonisque parentibus natum, mundi vanitatibus irretiri, admonuit sodales, ut secum pro conversione & resipiscentia cujusdam amici sui orarent. Et paulò pòst, pro domus illius negotiis curandis Trajectum, ubi Gerardum suum tunc agere audierat, se recipiens, peractis illis, Gerardum convenit, & sanctis cohortationibus & admonitionibus, quas Malleolus noster graphicè describit, à mundi pompis, carnis illecebris, & diaboli laqueis, ad sanctioris vitæ amorem attraxit. Neque eum diu occuluit: nam paucis ex illo elapsis diebus, vestium luxum omnem rejecit, capillos in coronam rasit, indumentum piceum seu griseum & oblongum, super cilicium asperrimum induit: & pro mitra magistrali capitium nigrum, redimiculo à tergo ad cincturam demisso, illique alligato accepit. Et insuper, quoties egrediendum erat, pallium in talos usque demissum, sed viliori lanitio contextum, assumpsit.

Psal. 76. assumpsit. *Quam vitæ mutationem, ii qui nesciebant esse dexteræ, excelsi*, & qui cujus esset, imitari nolebant, naso suspendentes acuto, irridebant, dictirantes hominem insania vexari. Ipse verò Actor. 5. patientissimè ferebat, *gaudens quòd dignus esset, pro imitatione servorum Christi, contumeliam pati.*

5. 5. Ut autem instructior esset, ad vitam regularem ducendam, & aliis prædicandam, monasticos viros vitæ sanctimonia claros, & claustrali disciplina ad amussim institutos, sæpè visit ac consuluit, & plusculos dies Carthusiam Monasticæ domus in Geldria incoluit. Venerabilem quoque virum, & sanctitatis fama illustrem, Joannem Rusebrocum, Vallis viridis Canonicorum divi Augustini adhuc pauperum bonorum temporalium, sed cœlestium prædivitum, primarium, juxta Bruxellas oppidum Brabantiæ, invisit. In quo doctrinæ exuberantiam opinione majorem, & sancti Spiritus charismata mirifica agnovit. A quo & eruditior, & ad sanctiorem vitam ducendam & prædicandam aliis animatior effectus, Daventriam redit: ubi & religiosorum & sacerdotum bonorum & Doctorum consilio, ad prædicationem divini verbi est accinctus, acerbissimus fœneratorum, adulterorum, sacerdotum concubinariorum, & plurium beneficiorum inutilium possessorum reprehensor. Juventutis autem utriusque sexus prudentissimus, ad castam vitam, mundani luxus & diabolicæ perfidiæ contemptum exhortatur, per Trajectensem ferè diœcesim, etiam in Hollandia, verbum Dominicum seminans.

6. 6. Ædes autem paternas, atque omnes patrimonii sui satis opulenti facultates, ad castè ac sanctè secum vivere volentium exposuit sustentationem. Unde effectum est, ut brevi magna vis sanctarum Virginum ad ipsum convenirent: quibus addicta peculiari domo, operis fœminini, nendi, texendi, & similibus actibus, vitam sobriam tutari jussit, donec in lege Dominica & monastica vita institutæ, quæ vellent [volebant autem plurimæ] vestalem profiterentur vitam. Major tamen bonorum puerorum ac pauperum clericorum, undique ad eum convolavit, numerus: quibus sanctorum librorum scribendi statis horis, [hoc est studio literarum non necessariis] provinciam assignavit: mercedem justam singulis quidem reponens, sed non semel totam, ut sæpiùs venientes, sæpius sanctas ad religionem exhortationes, una cum pecuniola acciperent: & ne semel acceptam, prodigaliter absumerent.

7. Hoc itaque prædicandi, orandi, docendi, exhortandi, sanctissimè & austerissimè vivendi, & mundi, ac quicquid ejus esset, contemnendi studio in eo perspecto, adhæserunt illi complures viri docti, inter quos præcipuus, & inter primos venerabilis futurus, Pater Florentius Leiderdamus, in consilio Hollandiæ, ad sextum à Trajecto lapidem, claris & splendidis natalibus ortus, & liberalium artium in Pragensi apud Bohemos gymnasio tunc claro, & nondum hæresi [quæ adhuc cristam erigit] infecto, Professor cum insigni laude effectus: In Collegio D. Petri apud Trajectum canonicatum adeptus, omni pompa & opum splendore dimisso, sanctissimi Gerardi sodalitium iniit, à quo tandem omni ex parte probatus, quan- 7.

quanquam invitus ad sacerdotium est profectus: & Ecclesiæ S. Lebuini Daventriensis Vicarius constitutus, toti clero, omnique populo præluxit eousque, ut à Magno ipso jam jamque naturæ legibus & fatis concessuro, totius sodalitii prædonomus ac moderator sit electus.

8. 8. Obiit autem Magnus, plenior sanctitatis, quàm dierum anno Domini 1384. ætatis suæ 44. cum ingenti sanctæ vitæ præconio, quod nec chronicarii celebres reliquerunt tacitum. Sed priusquam ad superos transiret, ad religiosas domos extruendas, opus animosque adjecerat. Verùm, quod ipse præventus morte non potuit, per successores effectum est, à quibus extructæ sunt domus duæ Canonicorum sub regula D. Augustini militantium, nunc valde illustres, altera in Windeshem, altera in divæ Agnetis monte juxta Swollas, ut latissimè scripsit Malleolus.

CAPUT IX.

De clericorum, qui vulgò Fratres dicuntur, institutis & incrementis.

1. 1. POst transitum itaque Gerardi Magni, successor ejus Florentius fragilitatis humanæ neque ignarus, neque immemor; ut sancta & salubris illa institutio, non statim intercideret; ex sodalium præsertim seniorum consilio; quam à Magno didicerat formam vivendi omnibus suis sequacibus, citra votum servandam præscripsit. Statuitque, ut quam proximè possent, ad Apostolorum & primæ Christi Ecclesiæ vitam accederent: *Ita ut in tota congregatione esset cor unum, & nullus quicquam sibi duceret aut diceret proprium.* (*Actor. 4.*) Nullus extra domum, sacerdotia ambiret; nec ubivis gentium, aut beneficia Ecclesiastica, aut officia mundana, lucri gratia. Domini autem, qui digni invenirentur, ad sacerdotia sancta non nummosa promoverentur. Omnes autem castè, & in paupertate viverent, in eo habitu, quem Magnus instituerat.

2. Nullus ostiatim mendicaret: & ne 2.
ad id paupertate cogerentur, cavit ne quisquam otio indulgeret: sed omnes, ubi docti essent, sacros libros scriberent, aut pueros docerent. Deum ipsi, & omnes quos erudirent, summa pietate venerarentur & colerent. Proximum justa charitate diligerent, & eleëmosynis indigentem, juxta facultatem foverent. Ipsi autem inter se fraterna charitate convi-verent. Primario seu patri suo, in omnibus licitis & honestis, sine magna inquisitione audientes essent; ut qui summum in charitate & obedientia meritum exponerent. Omnia præterea lucra, sive ex communi, sive ex privato labore obvenientia, juxta Apostolicum institutum, ad primarii ponerent pedes, nihil (si qua fortè occasione sodalitium relinquerent) secum asportaturi.

3. Qua forma ab eis suscepta, mirum 3.
in modum excreverunt: ita ut in colonias, & quasi apum sanctarum examina, ad totam ferè Germaniam emitterent: Sursum in Frisiam, Westphaliam, subsequentes paulatim provincias: Deorsum in Geldriam, Hollandiam, Brabantiam, Flandriam, & hisce diebus Cameracum usque. Ubi opera & accuratione eximiæ doctrinæ, & laudatæ vitæ Parisiensis scholæ Theologi, magistri Joannis Standonci, honorabilem inceperunt Academiam, missuri [si vero ducor augurio] propediem per omnem Gal-

liam strenuos vineæ Dominicæ colonos. Quod non esset magnopere mirandum iis, qui eorum mores ac instituta; & quæ ex eis Christiana religio sumpserit incrementa, norint. Cujus rei Malleolus noster, in proximo capite, amplissimum perhibebit testimonium. Nam ex hujusmodi clericorum regularium ac Fratrum congregatione, in diversis locis constituti sunt: Alii sanctarum monialium, alii pauperum religiosorum nondum sacerdotes habentium. Patres, & confessionum auditores, sacramentorumque administratores.

4. 4. Ex discipulis autem, & eorum auditoribus, referta & sustentata sunt omnia veræ religionis cœnobia, ut Thomas prædicat, Carthusiensium, Cisterciensium, Benedictinorum, & præcipuè Canonicorum D. Augustini: quos quasi bis canonem servantes, iterato vocabulo, Regulares vocant. Nostra autem tempestate, ut ipse vidi, quamplurimi è domo Gandavensi, ingressi sunt cœnobia Minoritarum, regulam sancti Francisci observantium, & Prædicatorum, & Carmelitarum, qui duo illic antiquas & meritò laudatas habent congregationes. Nam à pueritia mea vidi eos in ordinis sui observatione, & sanctitatis splendore suavissimum ad populi ædificationem, odorem Christo offerentes. Sed audiamus Malleolum, ita de se capite primo, de discipulis Florentii differentem.

CAPUT X.

De Thomæ Malleoli ad dictos fratres appulsu, & apud eos ædificatione.

1. 1. Cum igitur studii causa, in annis adolescentiæ Daventriam pervenissem, quæsivi iter pergendi ad regulares in Wyndesem, ibique inventis Fratribus Canonicis regularibus cum germano meo, hortatu illius inductus sum adire summæ reverentiæ virum, M. Florentium, Daventriensis Ecclesiæ Vicarium, sacerdotemque devotum, cujus fama dulcissima, ad partes superiores jam ascenderat, & in amorem sui mentem meam traxerat: quem frequens turba scholarium, in divinis rebus agentem, commendare solebat. Visu enim & auditu justus erat, atque omnium oculis gratiosus; utpote verus Dei cultor, & sanctæ Matris Ecclesiæ devotissimus Venerator.

2. Venientem ergo ad præsentiam Patris reverendi, mox pietate motus, aliquantisper me secum in domo tenuit, & ad scholas instituit, datis insuper libris, quibus me egere putavit. Demum hospitium, cum quadam honesta & devota matrona, gratis impetravit, quæ mihi & aliis multis clericis, sæpius benefecit. Adjunctus itaque tam devoto viro & fratribus ejus, quotidie devotam eorum conversationem attendi, & inspexi: & gravisus sum ac delectatus in bonis moribus eorum, & in verbis gratiæ, quæ de ore humilium procedebant. Quia nunquam prius tales homines tam devotos, & ferventes in charitate Dei & proximi, me vidisse memini, qui inter sæculares viventes de sæculari vita nihil habebant, nihilque de terrenis negotiis curare videbantur. Nam domi quietè manentes, libris scribendis operam sollicitè dabant: sacris lectionibus & devotis meditationibus frequenter insistentes, ad jaculatas orationes, laboris tempore, pro solamine recurrebant. Mane

etiam

etiam dictis matutinis horis, Ecclesiam visitabant: & inter missarum celebrationem, primitias oris sui & cordis suspiria Deo libantes, puras manus & oculos mentis, corpore prostrati levabant ad cælum, precibus, & lamentis Deum sibi post hostiam salutarem, reconciliari quærentes.

3. Hujus eximiæ congregationis primus institutor, & spiritualis Rector extitit, Dominus ac M. Florentius, virtutibus ornatus, & divina sapientia & intelligentia, in agnitione Christi refertus: sacræ Apostolicæ vitæ, cum suis presbyteris & clericis, formam humiliter imitando. Isti ergo, cor unum & animam unam in Deo habentes, singuli quæ sua erant in commune conferebant, & simplicem victum ac vestitum accipientes, de crastino cogitare vitabant. Sponte namque se Deo dicantes, omnes rectori suo, aut ejus vicario, obedire satagebant: & sanctam obedientiam, pro summa regula tenentes, totis viribus se ipsos vincere, & passionibus resistere, ac motus propriæ voluntatis frangere nitebantur: rogantes insuper ferventer, ut pro defectibus & negligentiis suis, seriosè corriperentur. Idcirco gratia magna, & vera devotio erat in eis: & multos ædificabant verbis & exemplis: atque patienter derisiones sæcularium ferentes, plures etiam ad sæculi contemptum preducebant. Et qui antea illos despexerant, vitam eorum sine honore tanquam stultitiam existimantes, postea ad Deum conversi, & devotionis gratiam experti, veros Dei servos & amicos, palam illos conscientia perurgente fatebantur.

A. 4. Multi ergo viri ac mulieres, mundana felicitate contempta, conversi sunt ad Dominum: & consiliis dilecti Patris Domini Florentii innitentes, præcepta Dominica servare, & misericordiæ opera Christiana devotione, in pauperes exercere studuerunt. Adjuvabant autem eum omnes fratres sui, verbum vitæ retinentes, qui tanquam luminaria cæli, in medio turbarum lucebant mundo senescenti. Quidam etiam sacerdotes, scientia divinæ legis illustrati, strenuè in Ecclesia prædicabant: quorum ex prædicatione, fideles populi in actibus piis exercendis, & sermonibus sacris audiendis, salubriter sunt instructi. Hæc ille.

5. Et in vita Arnoldi, quæ habetur 5. capite decimo quarto, dicit sic: Eodem tempore, adjuvante D. Florentio, & consulente, domum illam [scilicet pauperum studentium] inhabitare cœpi: & ferè per annum in congregatione illa, cum Arnoldo permansi, simul una camerula unoque lecto ambo contenti. Ibi quippe didici scribere, & sacram Scripturam legere, & quæ ad mores spectant, devotosque tractatus, audire. Ad sæculi quoque contemptum fortius animabar, maximè dulci conversatione fratrum, & pia admonitione Arnoldi, quotidie adjutus & instructus. Quicquid tunc scribendo lucrari potui, in sumptus communes tradidi: & quod mihi defuit, larga pietas dilecti Domini mei Florentii, pro me persolvit, & paternè in omnibus subvenit. Hæc & his similia, in pluribus locis Thomas noster: quæ, ut ab eo scripta sunt, ideò sic reposui, ut ipsius testimonio probem, quod assumpsi, ipsum summi beneficii loco deputasse, quòd inter sanctos contigisset versari, & à talibus institui. Nunc paucis absolvamus reliqua.

CAPUT XI.

De animatione Thomæ nostri, ad religionem Canonicam D. Augustini.

1\. 1. QUodam igitur die festo, peractis jam ritè divinis, cum Florentius alumnum suum Malleolum, solito alacriorem adnotasset, vocatum ad se in cubiculum, sic affari instituit: Thoma fili in Domino charissime, tempus appetit, quo constituendùm est tibi genus vitæ, qui, & qualis, & in quo genere esse velis. Jam enim ad Pythagoricæ literæ bivium accedis. Vides, quot in mundo sint ærumnæ, quot laquei, quot pericula & mala difficulter evitabilia. Et si fortè quippiam in eo dulce aut delectabile visum, quod dulce est, quàm citissimè prætcrit: at quæ id ipsum sequitur pœnitentia, æternum manet. Sæpè item, & nobis & fratribus nostris admonentibus audivisti, de omni cogitato, dicto, & facto, severissimo & infallibili judici Christo, rationem esse reddendam. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi: ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.

2\. 2. Statutum itaque est omnibus mori, & nescimus quando. Tot enim nobis fata impendent, ut verè dictum sit:

> *Nemo tam divos habuit faventes,*
> *Crastinum ut posset sibi polliceri.*

Nam, ut cecinit alter: *Horat. lib. 4. Carm. Od. 7.*

> *Quis scit, an adjiciant hodiernæ crastina vitæ*
> *Tempora, dii superi?*

Ast ubi cecideris, cave speres ampliùs salutarem tibi dari pœnitentiam. Juravit enim Angelus per viventem in sæculorum sæcula, quòd tempus non erit amplius. Juxta quod scriptum est: Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad aquilonem, in quemcunque locum ceciderit, illuc erit. Neque id difficilè creditu quando nec è cælo deinceps ullius erit detrusio, nec ab inferno redemptio: & necesse est, ut tandem ad alterutrum, semper ibidem permansuri, traducamur. Væ autem, & æternum væ iis, qui ad infernum: Quia qui minimis [cùm nulla sint parva] illic urgebitur tormentis: graviora feret, quàm si ipse unus à mundi constitutione, usque ad ejusdem consummationem omnes omnium viventium cruciatus tulerit.

3\. Quamobrem clementissimus animarum nostrarum Redemptor, & zelator optimus: Quid, inquit, prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ patiatur detrimentum? 3.
Aut quam dabit homo commutationem, pro anima sua? Ideoque sæpè nos monuit ut semper vigilemus: quia non scimus diem neque horam. Quod ex abundantia miserationum suarum effecit, ne si horam sciremus, tardaremus ad eum converti. Convertamur ergo ad eum, dum tempus habemus, ex corde nostro, & beati qui à teneris annis. Bonum enim est viro, cum portaverit jugum Domini ab adolescentia sua, & illi de se holocaustum fecerit, totumque incenderit, caput cum cauda, ne florem ætatis, mundo, carni, & dæmoniis impartitus, invalidam caudam Deo exhibeat.

4\. Est autem, ut sæpè accepisti, via duplex ad salutem ducens; activa altera, 4.
quæ

quæ est Christum per bona opera demerentium: altera contemplativorum, ad Christi pedes cum Maria sedentium, quorum & Deo acceptior, & ipsis utilior est provincia. Siquidem Domino definiente, Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Utramvis autem delegeris, tutiùs & rectiùs eam in claustro, quam in mundo, gesseris. Totus enim mundus in maligno positus est, plenus (ut Antonio visus est) laqueorum, & divitiarum spinis obsitus: Usque adeò, ut facilius sit camelum per foramen acus transire, quam divitem cælos ingredi. Neque credas claustrales otio languere: Magnum enim opus est, assiduò Deum orare & laudare: frequenter jejunare, corpus in servitutem redigere, vigilare, somnum interrumpere, & suis horis se etiam operibus manuum exercere: propterea ne putes eos, activæ vitæ mercede fraudari. Sunt enim veluti infirmi ad sarcinas relicti, qui si pro certantibus, & strenuè agentibus oraverint, æqua erit pars ascendentis ad prælium, & remanentis ad sarcinas: & similiter divident: quæ lex à Davide magno constituta, in æternam diem servabitur.

5. 5. Audiens itaque sis Domino dicenti: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni, sequere me. Neque dicas: Nihil Pater quod vendam, habeo. Nam teipsum habes, corpus habes, voluntatem habes; hæc offer Domino, & regni cælorum mercedem reponet, quamquam ipsius sunt omnia, nec uno tantum nomine. Nam, si ut verissimè mellifluus inquit Bernardus, ipsi debemus nos & nostra omnia creationis nomine: quid redemptionis tam copiosæ, ut ne gutta quidem in eo maneret sanguinis? Quid amoris in nos tam immensi, ut animam suam pro inimicis per mortem crucis poneret? Quid liberalitatis tantæ, ut pro suis & sibi debitis ægrè repositis, hic centuplum restituat, & vitam nihilominus æternam conferat? Neque dubito, quin benevolo, grato, & memori sis, in tam optimè de nobis meritum, animo: Sæpè enim perspexi in te pietatis indicia.

6. Sed forsan sciscitaberis, quam potissimum commendem religiosorum formulam, sunt enim plurimæ, & omnes bonæ. Sed iis, qui à nobis sunt instituti, ea videtur optima, quam optimus Pater noster Gerardus Magnus, in ea sæpè conversatus, nobis moriens reliquit commendatissimam, Canonicorum videlicet sub canone divi Patris Augustini viventium, quorum [ut nosti] duo nuper ereximus collegia. Ad hæc optimus adolescens Thomas, vix raris vocibus hiscere tandem potuit: Quod multis votis plusculos jam dies optavi pater, etiam sperandi ansam præbes. Quandoquidem enim in Windeshem germanum habeo, utinam faxit charitas tua, ut in monte D. Agnetis, locum inter condiscipulos charissimos inveniam. Tentabo, inquit, & postridie, dedit illi ad cœnobii Primarium literas. 6.

CAPUT XII.

De ingressu Thomæ in domum religiosam, & de reliqua vita ejus in eadem.

1. ACceptis itaque literis, optimus adolescens ad dictum cœnobium advolavit, more Apostolico ad 1.

primam vocationem Dominum sequutus, ne fortè illud audiret: Vocavi, & renuisti. Aut illud: Vocabis tu me in oratione, sed non exaudiam te, quia renuisti vocem meam audire. Quasi sibi dictum putaret à Poëta: Tolle moras, nocuit semper differre paratis. Aut à Propheta: Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. Quòd quia Judæi fecerunt, & Christum non receperunt, novit quàm pessimè cum eis actum.

Lucanus lib. 1.

2. 2. Primarius autem lectis literis, ingenti gaudio est intus quidam affectus, quia & puerum novit, & scivit neminem à Florentio commendari temerè; vultu tamen severiore, ad bonum pueri ad pedes prostrari. Periculum inquit faciam, in literis, moribus, valetudine tua, an onera nostra nobiscum perferre valeas: dataque manu, ad reliquos novitios produxit. At quamvis in omnibus morigerum, & ad religionem aptissimum comperit: illius tamen professionem sexennium totum distulit, sive quòd tunc cavebant quemquam adhuc rerum imperitum, ad ignotarum rerum vota astringere: sive quòd è re adolescentis existimabat, ipsum priùs per omnia probare.

3. 3. Admissus ergo ad tantum ordinem, agnovit quartum illud [quod suprà retigimus] Dei in se beneficium, de quo in soliloquii fine, tractans illud Apostolicum: Videte vocationem vestram, &c. sic meminit. In me hæc considero, qui contemptibilis & inutilis huic mundo, tua sancta vocatione ereptus sum de ipsius naufragio, & ad serviendum tibi, etiam tuo merui sociari collegio. At ne retrorsum iterum abirem, voto me sponte astrinxi. Quod utique non meis meritis, sed tuæ deputo providentiæ, de quo te magnificè laudo, &c.

4. In sodalitium igitur sanctissimum admissus, omnes replevit religionis numeros, sic comis, sic affabilis omnibus, ut omnium suffragio subpræfecturæ seu supprioratui, licet renitens, præficeretur. Verùm quia propensum ad eleemosynas viderunt, procuratorem rerum communium constituerunt, quam provinciam diligenter quidem obivit. Sed quia à meditationibus sanctis, & à componendis optimis libris, quos in manibus habemus, avocabatur, Supprioratui restitutus est. Sæpè autem dum colloquendi, & familiariùs cum sodalibus conversandi commeatum habebat, persensit intus se alloquentem Dominum, atque honestissimè petitâ discedendi veniâ, Abeundum, inquit, mihi fratres est, nam est, quocum in cella colloquendum est. Quam rem illi ex sanctitatis ejus opinione agnoscentes, faciles annuerunt. Quin etiam signa quædam, quæ tacito nomine ad incerti preces facta recitat, ipsius precibus ostensa creduntur: ut illud de fugatione dæmonis, per invocationem sanctissimorum nominum JESU & MARIÆ, de libri perditi in cella receptione, atque alia pluscula. 4.

5. Vixit autem in sanctissima religione, à prima admissione usque ad diem transitus, annos 71. atque ita [ut colligere licet] grandi ætate præditus. Nam dicit se in adolescentia Daventriam venisse, & septennium sub Florentio stetisse. Quocirca si duodecim annorum Daventriam est appulsus, novendecim est in cœnobium admissus, & 5.

25. pro-

25. professus. Atque ita nonagenarius ad superos migravit, anno salutis 1471. Quem calculum Spanhemensis non recipit, qui anno 1410. floruisse dicit. Migravit itaque plenus dierum & sanctitatis: cujus sanctissimæ vitæ, & optimæ doctrinæ misericordiarum Pater nos ita faciat imitatores, ut simus & præmiorum consortes, Amen.

FINIS

VITÆ THOMÆ À KEMPIS PER JODOCUM BADIUM.

EX LIBRO, QUI SPECULUM EXEMPLORUM, VULGO DICITUR.

§. 7.

Distinctione decima.

1. 1. IN monasterio Regularium, prope Svvollas vulgari nomine Mons S. Agnetis nominato, erat quidam Monachus, dictus Thomas à Kempis: quem nedum sanctissima atque innocentissima vita religiosum, verùm etiam devotissima scripta reddiderunt famosum.

2. 2. Is cum juvenis esset, & Daventriæ scholas frequentaret, devoti viri M. Florentii, qui congregationi, quæ illic est, nomen imposuit, regimini se subjecit: atque eam devotionem, quàm in provectiori ætate copiosè abundeque scribens effudit, puer imbibit. Habuit enim devotus puer, inter cætera piæ devotionis suæ exercitia, etiam illam consuetudinem, ut dietim capta hora, certas orationes atque suffragia de B. V. Maria, quasi diurnam pensionem exolveret. Nam diligebat eam, & vehementi amore sibi jungebatur. Verùm quia instabilis & mutabunda est puerilis devotio, cæpit, & in eo laxioribus velis pia hæc consuetudo navigare.

3. 3. Pedetentim igitur, solitas orationes atque suffragia, primò ad unum diem, dehinc ad duos aut tres, demum ad quatuor, tandem ad integram septimanam neglexit; & quod dolendum est, postremò universa postposuit. Quod dum ageret, visum est sibi in visione nocturna, quasi staret in atrio prædicti M. Florentii: ubi, dum unà cum aliis scholaribus, qui illuc confluebant, ad audiendum divinum verbum, avidas aures, ad ea quæ dicebantur, inclinaret, conspexit in nubibus cæli desuper venientem Dominam mundi: quæ dum facie decora & fulgenti habitu, ad prædictum atrium descendisset, circuivit fratres, qui illic Verbum Dei audientibus loquebantur: Et nunc hunc aut illum amorosissimè complexata, gratias videbatur eis refundere, quòd tam piis admonitionibus satagere viderentur, ne pretium sanguinis dulcissimi Filii sui, in illis juvenibus deperiret.

4. At adolescens hæc intuens, & videns Virginem, in mulieribus benedictam, ruere in amplexus fratrum dictorum, ardens & æstuans, liquescens & sperans stabat, & in ipsam amorosum lumen firmiùs detorquens, inter semetipsum 4.

ipsum dicebat: Paulululum expectabo: & cùm felix Virgo, charitatis insignia cæteris sufficienter ostenderit, tunc etiam & mihi, qui eam etsi non digno, saltem possibili amore prosequutus sum, habebit amplexum charitatis offerre. Sed heu, quia sæpè in contrarium vadunt spes firmæ mortalium, juvenis iste osculum sperabat, dulce pignus amoris, sed verbum asperæ increpationis accepit. Siquidem Virgo beata, posteaquam singulos, qui piis admonitionibus, florentem confluentium scholarium ætatem, ad meliora provehebant, dulcibus amplexibus demulsisset: venit tandem ad prædictum adolescentem, & severioribus luminibus eum aspiciens, frustra, inquit, amplexum petis sancti amoris, hostis acerbe; qui exosâ amicitiæ negligentiâ, malo consule fretus debitam atque solitam mihi pensionem flammantium precum non solvis. Siquidem ubi nunc sunt consuetæ preces tuæ? Quò solitæ orationes avolarunt? Ubi mixta suspiriis pia suffragia? Nonne refriguit in te charitas, torpuit amor, devotio quondam habita vacillavit? Et nunc tu, quasi nihil peccatum sit, stas, & audaci fronte amplexum mones, qui argui magis meruisti: Et indignabunda vultum avertens, abi, inquit, abi à me: quia amplexibus meis indignus censeberis, qui tam facilem precem amatæ solvere neglexisti. Atque sic justis increpationibus laceratum relinquens, cælis refusa disparuit.

5. Cæterum juvenis, post visionem evigilans, discutit conscientiam, invenit culpam, proponit emendam. Et ne de cætero, Virginis beatæ frustraretur amplexibus, neglecta dimissaque suffragia, ita legenda rearripuit, ut usque in finem vitæ suæ, nullo eam die auserit postergare. O Felix reprehensio, quæ correxit errorem? quæ amoris fœdera, paululum dirupta, resarsit: quæ negligentiæ nævum excussit.

§. 8.

Ibidem, distinctione decima.

CUm quadam vice, prædictum fratrem Thomam, dæmon vellet deterrere, nocte in teterrima horrendaque forma apparuit, quem cùm frater Thomas lecto appropinquare vidisset, intremuit primum ad larvalem intuitum; & quid contra tam horrendi hostis insidias auxilii sumeret, ignoravit. Tandem divino spiritu instigatus, Angelicam cœpit salutationem tremula voce (nam vehementer extimuit] quàm meliùs potuit personare. Sed diabolus, quasi nihil ad hanc salutationem motus, magis magisque trepido cæpit proximare: quousque monachus, in salutatione prædicta eousque pervenisset, ut Dominus noster Jesus Christus amen clamaret. Quod terrificum nomen, ubi dæmon audivit, quasi horrendo quodam tonitru pavefactus, vultum vertit, & quàm citissimè potuit, clamantis vocem aufugit. Videns igitur frater Thomas, ad tanti nominis virtutem, dæmonem stare non posse, audaciùs caput pavidum erexit: & repetitis viribus, benedictum nomen, Jesus Christus, post fugientem hostem inclamavit: & quò ipse clamat fortiùs, eò vehementiùs teter spiritus fugiebat. Quod ubi cognovit religiosus vir, gratias agens Domino Deo, dixit apud se: Si hoc sanctissimo nomine, tam facilè possum, adversæ potestatis

testatis vires infringere, de cætero nolo, ut hactenus feci, vel dæmonum machinamenta timere; vel sub eorum, quamvis horrendis minis, fide vacillante trepidare.

Istud postremum breviter ipse Thomas attigit tacito nomine, parte 3. sermonum ad Nov. sermone secundo, exemplo penultimo.

Author, qui distinctionem decimam speculi exemplorum composuit, (tacito ex humilitate nomine) de iis quæ huic distinctioni inseruit hunc in modum in principio præfatus est: Incipit decima & ultima distinctio speculi exemplorum, in qua habentur exempla, quæ aut verissima relatione didici, aut in libris Teutonicis scripta inveni: vel ipse facta cognovi.

* * *

VITA THOMÆ à KEMPIS; FRANCISCO TOLENSI CANONICO REGULARI AUTHORE.

Loquitur de imitatione Christi.

1. Operæ pretium facturum me existimavi, si illa quæ de hujus libelli parente, viro pietate & morum puritate maximo partim ex priscorum monumentis, partim ex relictis & ex semirosis Chartulis eruta, comperta ipse & definita habeo, ad cunctorum notionem proferam. Dandum hoc pietati, quæ ab omnibus maximi fit, versatusque in manibus piè eruditorum plurimis: tùm etiam hujus domus [cui etiam is vitâ incolumi præfuit] charitati, quæ illi & popularem me & fratrem effecit. Neque enim mihi fore integrum putabam, sine scelere & conscientiæ labe silentio suppressa præterire, vel quæ ad nominis eju sanè perillustris, & laudatissimorum scriptorum: vel ad hujus decantatæ quondam domus ampliorem commendationem factura videbam. Spes etiam est nonnullos exstimulandos iis ad pietatem, rerumque mundanarum contemptionem.

In monte S. Agnetis prope Swollam.

2. Natus est vir integerrimus Thomas noster à Kempis (quod esse Menapiorum ignobile oppidulum dicitur) parentibus obscuris quidem si mundi fastum geniumque cum depravatis spectes opinionibus; sed honestis, & pietate, vitæque probitate apud Deum haud dubiè magnis: ipse suâ virtute major & illustrior longe futurus. Natus est autem anno virginei partus trecentesimo octogesimo post millesimum: Romani Imperii gubernacula moderante Wenceslao Cæsare, qui Carolo laudato patri iners & illaudatus successit filius. Quod modicos sit sortitus parentes, minoris haud debet haberi. Neque enim ille aut nobilis aut magnus protinus censetur, ut fuerit claro loco parentibus ortus.

Nam genus, & proavos, & quæ non fecimus ipsi, Ovidius l. 13. Metamorph.
Vix ea nostra puto; ait ille:

Et Seneca teste, auctore cum primis gravi: A magnis ortum esse, haud magni ducendum: scilicet magnum esse, revera magnum & arduum censeri.

Tota licet veteres exornent undique ceræ Juvenalis. Satyra 8.
Atria, nobilitas sola est atq; unica virtus.

Hac quisquis emergit, acceptumque sanguinis & familiæ decus clariùs illustrat: aut etiam splendore vitæ perstringit & obscurat, ille suo clarus merito & nobilis habendus. Pulchrè à quodam dictum:

Ipsa quidem virtus sibimet pulcherrima merces.

3. Puer, ut primùm per ætatem licuit, Daventriam (quæ est Transissulanæ regionis metropolis, ubi tum aliquantò hâc tempestate uberiùs florebant optimarum artium studia) missus est, colendi elimandique ingenii ergò. Quantos ibi pauculis annis fecerit in studiis progressus, argumento sunt tot ab ipso conscripta Religionis undique satis laudata volumina. Stylus licet simplex, minimè bracteatus sit, tamen dilucidus & apertus est: ut nusquàm rerum verborumque inopiâ hæreat, nusquàm molestè perplexèque loquatur. Quæ animo parturiebat, sentiebat, probabat, sermonis pauperie haud usque coactus fuit supprimere, scilicet liquidè clarèque sua exprimit omnia sensa.

4. Daventriæ agens, dum totus in hoc incumbit, ut parentum adeò non eludat, scilicet certiore fruge vincat expectationem, bonæ indolis magnæque spei adolescens: paulatim irrepsit in illustrium pietate & probitate virorum familiaritatem: qui eo tempore ob religionem, vitæ innocentiam, ac morum sinceritatem ab omnibus suspiciebantur, ferebantur in cœlum concordi omnium voce amplissimâ dignitate dignissimi. Hi inter alios erant, D. Gerardus, ob præclaras animi dotes dictus Magnus, aliquot cœnobiorum constructor, collapsæque religionis & disciplinæ restaurator. Hoc præceptore dignus, aut etiam major discipulus D. Florentius, id temporis Daventriacensis Ecclesiæ Vicarius: qui suâ pietate & industriâ, huic nostræ Montanæ domui satis laudis & gloriæ, sibi verò memoriam peperere sempiternam. Ut duo perillustria luminaria, illi eâ tempestate diu noctuque lucebant, populumque ad vitæ resipiscentiam seriò adhortabantur. Uterque rarâ eruditione & facundiâ, in habendis è sublimi templi loco concionibus exercitatissimus: quorum vitam Thomas, post duobus voluminibus prosequutus, æternitati consecravit; hoc illorum piis manibus, & in se haud fictæ benevolentiæ tribuens. Horum lectio magnos aculeos ac stimulos lectorum mentibus creat: ut longè ad religionem & colendam pietatem accedant inflammatiores. Tomo 3. habentur.

5. His ille Heroibus sedulò adhæsit, vitam, mores, colloquutiones, acta imbibens, cordi insculpsit: & ad normam vitæ rectè instituendæ transferens, posteà in opera convertit. Horum cura & opibus sublevatus, commodiùs in artium bonarum studiis perstitit: hoc nocte dieque conatus, ut Ægypti velut exoticis divitiis collopletatus illas magnâ fruge posteà in Divini templi ornatum converteret, hoc pacto dum literis addiscendis summam navat industriam, duos illos Mœcenates suscipere cessat nunquàm: scilicet exempla vitæ quàm proximè tùm æmulari, monitis salutaribus acquiescere, auctoritati parere, obsequi jussis studebat, verbaque satagebat in exemplum trahere. Jam tum vilescere illi universitas hæc rerum caducarum,

carum, opes, delitiæ, voluptates, illecebræ, sæculi ludibria cœpere. Nihil ille pendere omnia illa, quæ miseri mortales tantoperè demirantur, exosculantur, amplexantur; & pro his adipiscendis, tanto studio, tot laboribus, vitæ discriminibus, terrâ marique invigilant. Nullo ille jam delectari impensiùs, nisi uno fonte omnium bonorum Deo.

6. Hæc ille commoda ex virorum illorum quotidiano congressu & familiaritate metebat. Ut vel hinc liqueat, quantum conferat ad vitam benè beatèque agendam conversatio virorum. Quàm sit fructuosum juvenili ætati, præstantium virtute hominum semper adhærere lateri. Qualia ad pietatem subsidia adsciscamus, dum cum integris & piis assiduè vivimus. Sic enim Sapiens: *Cum viro sancto assiduus esto, quemcumque cognoveris observantem timore Dei.* Corrumpunt enim bonos mores colloquutiones malæ: cùm fieri nequit, *ut qui tangit picem, non inquinetur illa.* Hinc aptè Ambrosius Tullium imitatus: Plurimùm prodest unicuique bonis adjungi. Adolescentibus etiam utile, ut claros & sapientes viros sequantur. Quoniam qui congreditur sapientibus sapiens erit: qui autem cohæret imprudentibus, imprudens agnoscitur. Ad institutionem itaque bonis jungi plurimùm profuit, & ad probitatis testimonium. Ostendunt enim adolescentes eorum se imitatores esse, quibus adhæserint. Et ea convalescit plerumque opinió, quod ab his acceperint vivendi similitudinem, cum quibus hauserint conversandi cupiditatem. Inde tantus Jesus Nave, quod eum non solùm erudivit ad scientiam legis

Eccl. 37.
1. Cor. 15.
Eccl. 12.
Amb. l. 2.
offic. c. 20.

Moysis copula, verùm etiam sanctificavit ad gratiam. Unde factum etiam, ut qui fuerat socius conversationis, fieret successor potestatis.

7. Hac ratione, dum probè institutum, probiùs etiam & integriùs decurrit vitam, factum est, ut D. Florentii (qui nostrum Thomam filii loco habebat, juvenisque animum & desiderium ad cœlestia flagrantissimum perspectum tenebat) operâ & attestatione accuratissimè & amicissimè commendaretur ejus germano fratri, qui tum temporis præerat monasterio recentiùs condito, cui nomen Mons divæ Agnetis, quod habebat Divi Augustini Ordinis Canonicos, quos vocant Regulares. Est autem hoc non procul à Svvolla nobili nunc civitate situm: sed aliquanto ut editiore sic longè salubertimo & amœnissimo loco, quàm ipsa civitas. Exstructum est autem in dorso non ignobilis fluvii Vechetos, qui maximam delicatissimorum piscium copiam singulis penè diebus suppeditat Montanæ domus civibus: non hâc dumtaxat commoditate opportuniùs illis perquàm utilis. Domus ea tempestate obscura, paucissimis nota, raro colebatur cive ferè, ut sunt rerum omnium exordia humilia. Non refugit tanti viri vel authoritatem vel consilium sequi juvenis Thomas, qui ibi in montem divæ Agneti sacrum venit, susceptus est, vel in gratiam D. Florentii obviis (quod dicitur) ulnis, habitusque humanissimè. Ut vidit, beneque perspexit, ex templò probavit locum velut à præponente Deo paratum:

in quem tutissimum & tranquillissimum portum vitæ & portum vitæ & fortunæ, omnia præsidia & ornamenta conferret. Ingressus tum erat annum vigesimum.

8. 8. Non tamen, quod plerique solent, è vestigio præcipitavit se in hoc vitæ genus, ignarus quid ferre velint nolintque lacerti. Est enim ex amussim considerandum, diuque perpendendum, de quo semel tantùm est statuendum. Quinque igitur annos tyro & Religionis candidatus exegit, sexto sacrum habitum induit, sequenti professionem fecit, sacroque voto emisso, se illi vitæ generi addictum obstrinxit. In quo magna cum laude & gloria, suæque domus immenso commodo, perstitit annos sexaginta quinque, donec Deo evocante illum è corporis testaceo hospitio, spiritum cœlo reddidit, nominis relicta in terris memoria: anno ætatis suæ nonagesimo secundo, partæve per Christum salutis millesimo quadringentesimo septuagesimo primo, octavo Calendas Augusti.

9. 9. Calamo autem persequi vellet exactè, & ad posteritatem transmittere omnem vitæ cursum, quâ in Deum pietate, in Fratres flagraverit charitate & benevolentia: qua animi submissione & sedulitate suis servierit: quibus operis concessum vitæ tempus decurrerit, adeò non esset nostratum virium, ut fuerit potiùs hominis otio suo intemperanter abutentis. Si vox infragilis, pectus mihi firmiùs esset, pluraque cum linguis pluribus ora forent: non tamen idcircò complecterer omnia verbis, materia vires exuperante meas. Consultius puto prudenti illa præterire silentio, & hanc spartam aliis colendam tradere: quàm imbecillitate virium & ingenui paupertie, res per se laudatissimas deterere & obscurare. Quid, quod nulli, qui cum Thoma ætatem agitaverunt, curæ fuit, ejus vitam præclaram sanè & divinam memoriæ prodere: ut hâc ratione habere possimus, quæ proferamus certa? Nam è medio laudum materiem sumere, vel à Rhetoribus mutuari, non est nobis visum necessum. Hoc certi & explorati habemus, semel illum OEconomiam administrasse ætate adhuc florente, bis Suppriorem egisse. Nec hoc nobis dubium, statura illum corporis fuisse infra mediocritatem, formâ verò convenienti, colore in vultu vivido, sed fusco, acie oculorum perspicacissimâ, ut numquàm vel càpulo proximus sit usus conspicilio. Otio, uti rei pestilentissimæ omniumque malorum fonti, nunquàm indulsit. Temporis illum summam habuisse rationem, ut rei prætiosissimæ reique irrecuperabilis, tot ab illo elaborata partim, partim in communem usum suâ manu conscripta volumina arguunt. Multum enim scriptione pollebat. Supersunt adhuc universa Biblia, in quatuor Tomos dispertita: præterea ingens liber: quo Sacerdotes in sacris utimur; tum aliquot Divi Bernardi Opuscula, præcellenti arte & magnâ industriâ à Thoma conscripta.

10. Cæterùm; quia nulli Gersonico nomini nimiùm addicti, quatuor de Imitando Christo libros Joanni Gersoni vindicàre conati sunt, summam nostro Thomæ injuriam facientes. Supersunt etiam nunc hi ipsi libri auctoris manu scripti, qui satis arguunt à Gersone nunquàm lectos, multò minùs profectos. 10.

Erat

Erat autem illi familiare, concubia nocte à matutinis laudibus componere & libros scribere, se geniumque defraudans, læsa etiam corporis valetudine, quo de omnibus pietatem colentibus optimè meteretur. Ejus sermo omnis de Deo & sacra Scriptura, Rogatus ex tempore in quorundam commodum, nunquàm abnuit declamitare, quod tamen non fecit, nisi aliquo ad meditandum apto tempore, aut degustato paululum somno. Complures sæpenumero ex urbibus locisque remotioribus, quos fama exciverat ejus audiendi cupidi, huc confluxêre.

11. Id est in inspiratione divina.

11. In oratorio & Ecclesiasticis muneribus dictu difficile, quàm divinè præsentique omnia animo obierit. Dum psalleret, vultu semper in cœlum sublato, sacro enthusiasmo afflatus, dulcedine nimirùm psalmorum incredibili captus & extra se raptus, advertebatur: Sic ut nunquam calcibus non terræ hæreret infixus, scilicet summis dumtaxat pedum digitis solùm contingens, reliquo corpore in cœlum subvolare, ubi animo & desiderio agebat, meditaretur. In psallendo, erecto corpore consistebat perpetuò; nunquàm sedili, vel brachio, vel tergo innitens. Ingredientium oratorium, nocte dieque primus, egredientium semper postremus. Divinus cultus & Ecclesiasticum decus incredibiliter corde & studio illi erat. Adeò ut semel cuidam dicenti, videri sibi felicem Thomam, nec admiratione dignum magnoperè, tantâ vocis alacritate, animi promptitudine & pietate, quod Psalmos decantaret: ut cui Psalmi Davidici salmones [genus est piscium delicatissimum] saperent, incunctanter responderet, ita est, [ut ais] Deo gratiæ, Psalmi mihi salmones: qui tamen non raró in nauseam & mortem, quoties ignavos rei præsenti non intentos, & voci parrentes conspicio, convertuntur. Hoc in illo demirabantur, quod præter Divina, fluxa omnia velut ad se nihil pertinentia adeò despiceret, ut illorum appellationes usumque addiscere gravaretur. In corona gravium virorum; si ipso præsente forensia aut mundana agitarentur, velut mutus ac elinguis sedebat: nec respondebat, ne rogatus quidem, nisi insigni alicujus rei commoditate illectus; quasi ignarus rerum, de quibus commentabantur, omnium. Porrò si de Deo rebusque cœlestibus haberetur sermo, mox postulatus sententiam, velut limpidissimus fons, perpetuis verborum rivulis scaturiens sequebatur, aut potiùs profluebat.

12. Habebat pro more certis in septimana diebus se flagro affligere, cantillando Hymnum illum: Stetit JESUS. Ostenditur adhuc ejus effigies, sed admodum deformata pœnèque obliterata, cum hoc insigni symbolo, IN OMNIBUS REQUIEM QUÆSIVI, SED NON INVENI, NISI IN HOEXKENS ENDE BOEXKENS: Hoc est, in abditis recessibus & libellulis. Et hæc ferè sunt, quæ veterum scriptis exuta, explorata & certa de Thoma habemus. Testantur illi, qui hæc paucula chartis mandârunt, ejus tolerantiam in rebus adversis lætè ferendis, patientiam in hominum vitiis non solum æqualiter tolerandis, sed & benignè excusandis. In omni vita sobrietatem, pudicitiam, verecundiam, studium, & sedulitatem: in provehendis fratrum & communis domus commodis: 12.

in divinis rebus & procurandis illis, quæ honestati & decoro templi non nihil ornatus & splendoris adjungerent: assiduitatem in precibus, fragrantiam & frequentem lachrymarum profusionem, calamo persequi velle, tam esse arduum, quam est, quod comprehendi numero non potest; numerare velle.

13. Quæ cùm ita se habeant, quales
13 nobis viri hujus vitæ ad pietatem aculeos creare, & ad imitationem hortamenta afferre debeat, meritò quis non advertit. Quapropter in hanc curam incumbendum graviter, ut his vestigiis insistentes, illum proximè æmulari contendamus: verba, actiones, mores virtutes, in exemplum assumamus. Carne ptius brutisque affectibus maceratione corporis edomitis, & spiritui subjectis, ad cœlestia toti anhelemus. Illic & vota & desideria figamus, quæ æterna sunt quærentes, sapiamus. Aliàs, si nec Dei verbo nec priorum hominum dictis & factis commovemur ad resipiscentiam, inflammamur ad imitationem; haut dubiè in extremo die remissius erit Sodomæ & Gomorrhæ populo, Tyriis & Sidoniis, quàm nobis. Si apud illos patratæ fuissent virtutes: si ipsis nota & credita fuissent, quæ sunt nobis persuasissima, olim in cinere & cilicio pœnitentiam egissent. Pater Domini nostri JESU CHRISTI, Pater misericordiarum, & Deus omnis consolationis, inspiret nobis se & nostra professione dignam mentem, ut quod reliquum erit temporis, ad suum honorem ampliandum, & nostram ipsorum salutem provehendam absumamus: quò tandem ejus gratiâ & pietate subvehamur in cœlum: illic perpetuò laudes & hymnos, cum reliquis omnibus cœlitibus, illi dicturi.

FINIS.

Illud postremum breviter ipse Thomas attigit, tacito nomine Parte 3 Sermonum ad Novit. Sermone secundo, exemplo penultimo.

Author, qui distinctionem decimam Speculi exemplorum composuit, [tacito ex humilitate nomine] de iis quæ huic distinctioni inseruit, hunc in modum in principio præfatus est: Incipit decima & ultima distinctio Speculi exemplorum, in qua habentur exempla, quæ aut verissima relatione didici, aut libris Teutonicis scripta inveni, vel ipse facta cognovi.

THOMÆ

THOMÆ à KEMPIS,
CANONICI REGULARIS
D. AUGUSTINI.
PARS PRIMA SERMONUM.

In hac parte continentur 30. Conciones in tres partes distributa,

Prima novem:

Secunda decem:

Tertia verò undecim continet Conciones, habitas ad Novitios.

Praterea novem alias Conciones, quas ad Fratres hic Author habuit.

PROLOGUS IN SERMONES AD NOVITIOS REGULARES.

Dilectis in Christo Fratribus, Innocentio, Simpliciano, ac cæteris Crucifixi Discipulis, Sacræ Religionis disciplinam diligentibus; Frater peregrinus, in valle lachrymarum degens, orationum vestrarum juvamina humiliter petens:

Pax Christi, in cordibus vestris abundet, & patientia multiplex, vobis & mihi in Cruce Christi condonetur.

Sermones, quos per modum dulcis collationis, pro Novitiis nostris, diversis quidem temporibus, in unum collegi, vobis in charitate communicare pium censui, justumque existimavi. Quamvis igitur incultus sit sermo, & materia non ardua; tamen simplicibus placere cupiens, quod Dominus inspiravit & dedit, libenter piis & devotis, offero ad legendum. Quod si fortè indiscretus sermo, quempiam offenderit; peto, ut venia concedatur exiguo: atque in melius reformetur, quod absurdum foris sonare videtur. Et quia exempla, sæpe plus movent audientes, quàm sola verba: idcircò more B. Gregorii instructus, in plerisque locis, post finem sermonis, pro majori assertione, exempla quædam (sicut memoriæ occurrebant) breviter annotavi. Gratanter Fratres accipite, quæ vobis, sicut dilectis amicis offero. Oretis, ut sint omnia, ad honorem Dei & multorum profectum.

Sciendum est, quod iste liber continet triginta Sermones, & habet tres Partes.

Pars prima continet novem Sermones ad designandum novem Ordines Angelorum.

Secunda pars autem continet decem Sermones ad designandum decalogum legis, se-

cundum numerum decem præceptorum.

Tertia pars verò continet undecim Sermones ad designandum statum Religiosorum, in renunciatione sæculi, & bajulatione Crucis, secundùm consilium Salvatoris dicentis: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & sequatur me.

SERMONES IX.

PRIMÆ PARTIS.

SERMONES X.

SECUNDÆ PARTIS.

SERMONES XI.

TERTIÆ PARTIS.

PRIMA

PARS PRIMA SERMONUM AD NOVITIOS.

SERMO PRIMUS.

De concordia Fratrum, & melodia divinæ laudis.

Psal. 132. ECce quàm bonum & quàm jucundum, habitare fratres in unum. David sanctus, & verè Propheta magnus coram Domino, repletus Spiritu sancto, multos edidit Psalmos; quosdam pro auxilii postulatione in tribulatione; quosdam pro gratiarum actione, de hostium liberatione; sed raro vel nusquam, tam bonam & jucundam edidit symphoniam, sicut in hoc brevi cantico graduum declaravit, dicens: *Ecce quàm*
Psal. 132. *bonum & quàm jucundum, habitare fratres in unum.* Omnes enim bonum naturaliter appetunt, & jucunditatem, malum verò & tristitiam refugiunt, tanquam hominis infelicitatem Igitur de fraterna charitate & unanimitate loqui gestiens, tacitis aliis bonis præsentibus, specialiter devotioni fratrum congaudebat; sumptoque psalterio juncundo cum cithara, in domo Domini præcinebat, dicens: *Ecce quàm bonum, & quàm*
Psal. 132. *jucundum, habitare fratres in unum.* 2. Verè fratres, nulla major exstat jucunditas in monasterio religiosorum, & congregatione fratrum ac sororum, quàm unanimitas animorum, & concordia morum, cum observantia regulæ & statutorum, secundùm decreta Prælatorum, & monita seniorum. Sed hanc sanctam, ac Deo placitam fratrum concordiam, Diabolus omnium bonorum inimicus, oppugnare & infringere non desistit: variis modis die ac nocte insidias parans, ad decipiendum animas desides & vagas: & nunc quidem apertè, per locutiones vanas conturbat; nunc occultè, per suggestiones turpes, tentat & inquietat; quatenus novum Christi militem, à sancto proposito revocet; aut antiquum discipulum, in desidiam trahat, aut debilem, in murmurationem trudat; aut passionatum, in pertinacia stringat. Sed contra hos dolos & terrores Satanæ, certat ac triumphat unanimis conventus fratrum multorum, qui nocturnis vigiliis incubant, diurnis laboribus insudant, sacris lectionibus intendunt; devotis precibus, & psalmorum melodiis insistendo, Deo jubilant; & quasi cælestibus tubis, pariter insonando diabolum persequuntur. Vehementer enim eum affligunt, cùm jejunant; verberant, cùm disciplinam recipiunt; calcant, cum veniam petunt; premunt, cùm se humiliant, terrent, cum Jesum invocant; torquent, cum Mariam nominant, fugant, cum cruce se signant; urunt, cùm crucifixum adorant, vincunt, cùm obediunt; arctant, cùm in solitudine manent; ligant, cùm strictè silentium servant. 3. Verè hæc est sancta congregatio fratrum, quærentium Dominum, quærentium faciem Dei Jacob, spernentium mundum, diligentium

Diabolum viri pii qui exerceant & fugent

Christum, abnegantium se, & omnia propter Deum, certantium contra diabolum & exercitum ejus, donec recedat, nec tam citò in castra Dei redire præsumat. Perpendite ergò charissimi, quàm bonum & jucundum est, habitare fratres in unum; qui in una domo congregati, unius regulæ professione colligati, sub uno Prælato bene ordinati, pariter surgunt ad vigilias, pariter conveniunt ad horas canonicas, pariter incipiunt cantare & legere, pariter nituntur divinum officium honorificè consummare. O quàm gratum & commendabile collegium, ad laudandum Deum præcipuè dedicatum; ubi sunt tot tubæ resonantes, quot voces in choro alacriter cantantes. 4. Sed hæc audientes quid dicunt dæmones, religiosos persequentes? *Fugiamus* (inquiunt) *Israëlem*, hanc sanctam & devotam congregationem. *Dominus enim pugnat pro eis contra nos.* Isti enim sunt veri Israëlitæ, qui de Ægypto, & sæcularis vitæ tenebris egressi, propter Christum parentes & amicos reliquerunt; & nunc habitu sanctæ religionis induti; Deo perpetuè se voverunt, & contra nos militare fortiter cœperunt, ad confusionem utique nostram, & suam gloriam augmentandam. Constanter ergo (fratres) state armati precibus, contra adversarios salutis vestræ, nullius impetum formidantes: sed in Domino confidentes, gratias agite de beneficiis vobis collatis, præ multis in seculo errantibus. Non pigeat omni nocte fugere, ad vigilias nocturnales. Sed facto signo, abjicite torporem ab oculis, evagationem à cordibus, dissolutionem à moribus. 5. Eja charissimi, attendite præsentiam Christi, angelorum custodiam, reverentiam Sacramenti, & reliquias sanctorum, in quorum conspectu statis & psallitis, licet oculis corporalibus eos non videatis. Cavete diligenter à vanis phantasiis & immundis spiritibus, ne inveniant locum intrandi & latendi in vobis. Citò avertite faciem vestram à mercatu diaboli: signate corda vestra signo sanctæ crucis: recurrite ad passionem Christi: erubescite alia cogitare, quam verba Dei, quæ legitis & cantatis. Incipite modò cælibem vitam ducere cum angelis: pacem & concordiam tenere cum omnibus: nulli scandali occasionem detis, verbis vel actibus offensivis. In Christi charitate supportate imperfectiones infirmorum, non tamen consentiatis vitiis aut querelis eorum. Orate frequenter pro tribulatis & tentatis: timete ne vobis similia contingant, aut pejora incurratis. Omnibus autem exemplum veræ humilitatis, mansuetudinis, patientiæ, taciturnitatis, & obedientiæ exhibete; ut perennem à Deo mercedem, cum sanctis ejus & electis, in cælo recipiatis. Si enim minimum gaudium cognosceretis, ad omnia, quæ Deo placent, convolaretis: & ad chorum, ubi divina & cælestia, die ac nocte tractantur, festinaretis. Cùm ergo tædium sentitis ex onere laboris, recolite æterna præmia, promissa vobis in cælis. Unde Beatus Paulus, qui plus omnibus laboravit, pigros excitando, debiles confortando, inter labores ad mentem cælestia revocabat, dicens: *Non sunt condigna passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Nunquam poterit Dei servus vinci certamine, nec gravari temporali labore, qui æterna bona vel mala semper gerit in mente. Qui ergo desiderat habere cor purum & quietum, excludat à se omne terrenum com-

Exod. 14.

2. Cor. 11.

Rom. 8.

commodum, & humanum solatium. Citò namque perditur cælestium desiderium, in silentio acquisitum; nisi fuerit cum omni diligentia ab extraneis rumoribus custoditum. 6. Cœnobium Monachorum, est sicut salsum mare, quod corpora mortua non potest in se retinere, sed statim ad littus putrida projicit: sana verò & vivida nutrit, atque ad incrementum producens, nitida intuentibus reddit. Scitote ergò, quòd homo carnalis, sub vili panno latens, diu se fingere non potest: sed aut in se per teporem deficit, & à fervore arescit; aut citò recedit, aut recedere cogitat; aut cum murmurare manens, fœtorem de se perversæ actionis ostendit. Et, quia levis est corde, & dissolutus ore, alios sæpè deridet: quia superbus & iracundus, contentiones inter pacificos movet, & simplices accusat. Et quoniam radices humilitatis non habet, & spinas carnalitatis evellere negligit: idcirco dulces flores castitatis, cum fructibus obedientiæ & charitatis, gignere non valet.

Cœnobium mari simile.

Prov. 17. Sap. 3. 7. In congregatione devotorum, probantur corda multorum, tanquam aurum in fornace ardenti; utrum desideria eorum, ex Deo sint, an ex carne, concepta. Qui enim proprium commodum quærunt, & communes labores & observantias Ordinis, negligenter prætereunt: hi parum in spiritu proficiunt, sed ad exteriora declinantes, sæpè ad pristina vitia labuntur. Quomodo poterit aliquis diu in disciplina & devotione perseverare: qui contra tentationes & passiones, viriliter non pugnat? Quapropter dum parva latent vitia, tempestivè adhibenda sunt remedia; ne urticæ crescentes, bona semina premant.

Luca 8. Dicit namque Salvator, de quibusdam fictis & tepidis fratribus, in quibus non est fervor spiritualis, sed tantùm exterior apparet habitus humilis, cum affectu honoris: *Omnis plantatio, quam non plantavit pater meus cælestis, eradicabitur.* Matth. 15. Matth. 7.

Et verè, qui non ædificat domum suam supra firmam petram, id est, vitam suam super Christum, & veram humilitatem; flante vento elationis, cadet à statu devotionis ad exteriores occupationes, & in varias tentationes diaboli. A quibus malis nos benignè custodiat Jesus Christus filius Dei: qui verbo & exemplo suo, docuit nos humiliter conversari, & pacem cum fratribus, sine fictione & dissolutione semper retinere: Amen.

SERMO II.

De laude bonæ congregationis.

FRater qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma. Prov. 18.

Dilecti fratres, notate verba ista, à Salomone sapienter & proficuè dicta; & tenete perseveranter loca vestra, in societate bona. Sustinete invicem, cùm omni humilitate & mansuetudine, portando onera vestra, propter multa pericula evadenda, & maxima præmia animæ vestræ, à Deo promerenda. Congregatio quippe bonorum, est quasi *turris fortitudinis, à facie inimici.* Psal. 60.

Ibi namque homo securius vivit, ubi à pluribus juvatur: & si interdum ab aliquo tribulatur, ab alio rursus non consolatur. Qui bonæ voluntatis est, & Deum quærit, inter Deum quærentes amplius proficiet, & firmius stabit. 2. Ibi homo magis, in virtute probatur & exercetur; ibi frequenter, de negligentia arguitur. Ibi ad perfectiora, verbo & exemplo trahitur; ibi suam imperfectionem, considerare & lugere compellitur. Ibi alterius fervore excitatur, alterius humilita-

re docetur: istius obedientia movetur, illius patientia ædificatur. Ibi verecundatur esse vilior: ibi confunditur inveniri tardior. Ibi invenit, quos timet, ibi habet, quos diligit: & sic ex omnibus proficit. Ibi alterius correptio, ejus fit admonitio; ibi alienum periculum, proprium efficitur speculum. Ibi unus, alterius est custodia; & alius, alium probat in patientia. Ibi homo portat, & portatur; ibi multa audit, & videt, unde doceatur. Ibi regula & sacra institutio, in bono conservant; ibi confessio & disciplina, excessus emendant. Ibi boni commendantur, ut meliores fiant; ibi negligentes arguuntur, ut refervescant. Ibi homo non permittitur torpescere, nec secundùm suum libitum agere. Ibi cogitur spiritui servire, & carnis desideriis resistere. Ibi diversa sunt officia, & multa exhibentur charitatis obsequia. Ibi omnia tempus habent, & ad opus suum quisque, ex obedientia vadit. 3. Ibi nulli otiari conceditur, sed unicuique mensura operis injungitur. Ibi infirmus à fortiore sustentatur; ibi sanus infirmum visitans, Christo servire lætatur. Ibi uno deficiente, alius locum ejus supplet; ibi sana membra, pro debilibus sollicitantur. Ibi activus, pro vacante laborat; ibi Deo vacans, pro laborante exorat. Ibi uno legente, multi ædificantur; ibi singuli hebdomadas suas explentes, se invicem liberant, ne fatigentur. Ibi homo habet multos pro se orantes, & in extremis se contra diabolum protegentes. Ibi tot auxiliarios invenit, quot socios habet, qui ipsi in necessitatibus assistunt. Ibi feliciter obdormit in Domino; ibi multorum intercessionibus citiùs liberatur de purgatorio. Ibi post mortem hæredes, Dei servos, sui utique interdum memores relinquit; quorum pia studia, ipsius erit in cælo lætitia. Ibi labor ejus & bona conversatio, oblivionem non accipiet; sed multis posteris, ad exemplum proficiet. Ibi sequentes pro prædecessoribus suis orare tenentur, & Dominum pro benefactorum beneficiis laudare. Ibi quicquid boni agitur, ad omnium ibidem quiescentium participationem, provenire creditur. Ibi, qui adhuc vivunt, pro defunctis fratribus solliciti sunt, ut à pœ- *2. Mach.*
nis solvantur: & qui jam cum Christo *12.*
regnant, pro peregrinantibus supplicant, ut in bono perseverent: & qui adhuc supersunt, ad fratres suos venire desiderant. Ibi singulare bonum, fit commune; ibi temporale, transit in æternum. Ibi temporaliter conviventes, æternaliter erunt congaudentes. 4. Magnum igitur & jucundum bonum, habitatio multorum devotorum in unum. Qui in sancta congregatione, usque in finem perseveraverit; etiamsi imperfectus fuerit, propter multorum orationes & merita perfectorum, ad beatum finem Deo propitio perveniet. Qui autem bonam congregationem deserit, quasi extra portum stabilitatis & salutis divertens, marinis procellis se exponit. Qui enim de medio congregationis se separat, incertum est, ubi adhuc perseverabit. Finis cito declarabit, utrum ex Deo, an ex passione recessit. Maneas ergo in medio sanctæ congregationis, & manebit tecum Dominus. Ipse enim ait: *Ego in* *Luc. 22.*
medio vestrum sum, sicut qui ministrat. *Luc. 28.*
Et ad discipulos inquit: *Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis.* Si bonus es, mane, & ædifica alios. Si peccator es, & infirmus; mane, ut ædificeris ab aliis. Quocunque autem perrexeris,

ris, scito, quoniam diabolus tibi adversabitur, & sequetur te tua passio, etiam si solus fueris & inclusus. Sæpè namque ex verbis levibus, & habitu curioso exteriùs, cognoscitur status mentis, quid vanitatis geritur intus.

Exemplum duorum fratrum.

5. Venerunt aliquando duo fratres, ad domum cujusdam nobilis viri & terreni principis, pro aliqua causa monasticæ utilitatis. Intuens ergo eos diligenter princeps honestus, consideravit habitum & mores utrorumque extrinsecus. Illis autem recedentibus, dixit, vir sagax domicellæ suæ in secreto, nulli tamen palàm derogando: Videbatur mihi, quòd unus istorum, aut noviter illuc venit, aut citò inde recedere velit. Ad quem, domina admirans, ait: Unde hoc scitis? Respondit: Ex dissimili veste & gestu, in verbis & moribus, conjectùro differentiam conversationis. Post breve igitur tempus, relatens apparuit foris.

Vestis, gestus, & sermo arguit hominem.

Aliud exemplum notabile.

6. Quidam devotus graviter à diabolo tentatus, exivit de congregatione fratrum, ad captanda solatia mundi in ludicris vanis. Relicto igitur humili cœtu Clericorum, sociavit se frequenter contuberniis laicorum. Quadam verò die, exiens portam civitatis, cœpit cum sodalibus suis pro pecuniis ludere; diuque ludens, perdidit pecuniæ taxam; & quod pejus est, bonæ conscientiæ famam. Finito tandem pyramidis ludulo, coactus est solvere debita, sine dilationis termino. Recusat itaque trufatoribus, trufam reddere; repugnat fortiter, nititur effugere, sponte nihil solvere contendit. Commoti ergo lusores, & conglobati pariter adversus debitorem perfidum, tanquam canes rapidi contra lupum, clamant, trahunt, verberant manibus, maledicunt verbis; redde trufator, quod debes. Sed, cùm non acquiesceret exactoribus suis, irati nimis reddiderunt ei multa dura verbera, pro denariis paucis. Demum resumpto spiritu, à quibusdam in oppidum est reductus. Mandavit ergo devotis fratribus patriotis suis, obsecrans precibus multis, ut eum visitarent gravatum languoribus, recitans coram eis historiam suæ miseræ passionis. Versa enim erat cithara mundanæ ludificationis, in luctum acerrimæ afflictionis. Quibus auditis, visitant ægrotum benevoli fratres, compatiendo animæ afflictæ: increpant tamen seriosè erroneum, pro admisso scelere, dicentes, digna eum recepisse verbera, juxta illa Evangelica Domini verba: *Exi citò in vias & sepes, & compelle intrare.* Si enim, inquiunt, in congregatione mansisses, tot plagas non recepisses. Tunc multum ingemiscens, fatebatur stultè se egisse, & peccasse. Idcirco (inquit) si convaluero, favente Domino, me emendare propono. Multi autem ex fratribus, hæc infortunia audientes, timore correpti sunt & constantiores effecti, in melius profecerunt, juxta illud Salomonis: *Pestilente flagellato, stultus sapientior erit.* Bonum est ergo in domo cum fratribus manere, & à societate seculari abstinere: & sine consilio Prælati nil attentare, nec exitum per licentiam extorquere, fraude vel prece. Nam sæpè pœnitet in fine, quod malè acquiritur propria voluntate. Qui vult proficere, & in congregatione perseverare, debet apertus esse Prælato suo in confessione, fidelis in opere, verax in sermone. Debet inter fratres esse verecundus, humilis, tacitus, quietus, pius, morigeratus, patiens, gratus, & obsequio-

Exitus ex cœnobio, quàm plenus periculi.

Luc. 14.

Prov. 19.

est valdè bonum præsagium, juxta illud Salomonis Proverbium: *Audiens sapiens* Prov. 1. *sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit.* Qui vult sapiens esse, & doctus reputari, antequam audiat & discat, diu stultus inter sapientes remanebit. Proverbium veridicum est; Qui non vult audire magistrum ut bonus discipulus: hic cum dyscolis verberabitur, ut asinus rudis. 4. Considerate jam consequenter, ex scripturis utriusque Testamenti, sanctos Patres & Doctores: Prophetas & Apostolicos viros, scientia & virtutibus præclaros: quàm soliciti fuerunt, tam in vita quàm in morte, instruere filios & subditos suos; quàm multa secreta Dei prædixerunt eis, de futuris & cœlestibus bonis, sub diversis figuris & parabolis: quatenus omnes Auditores suos, benevolos redderent ad observantias legis, & cupidos facerent ad omnia divina promissa, tam præsentia quam futura, percipienda. Moyses. Moyses Deut. 6. enim doctor & legislator præcipuus, sic ait: *Audi Israël præcepta & judicia, quæ ego doceo te, ut faciens ea vivas. Non addetis ad verbum, quod loquor vobis, neque auferetis ex eo; & docebis ea filios, ac nepotes tuos.* Deut. 6. Et rursum in alio loco: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua: Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis; & meditaberis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens. Et ligabis ea quasi signum in manu tua, & movebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in limine, & in ostiis domus tuæ.* Ecce quàm sancta mandata, ac religiosa exercitia divinæ doctrinæ, proposita sunt nobis per Moysem, etiam cunctis fidelibus dignè imitanda. 5. Post Moysem sanctum surrexit Josue in loco ejus, fidelis minister, Josue. Josue. 1. electus ex millibus, cui dixit Dominus: *Sicut fui cum Moyse, ita ero & tecum. Confortare, & esto robustus valdè, & custodias, & facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyses, servus meus, nec declines ab ea ad dexteram, vel ad sinistram.* Et quia Moyses posuit super eum manum suam, meruit benedictionem divinam, & repletus est spiritu sapientiæ, quæ maximè necessaria est, pro bono regimine in civitate & multitudine: & obedierunt ei filii Israël sicut Moysi, juxta præceptum Domini. Hæc audiens quilibet frater novitius vel professus, debet trahere utile exemplum ad seipsum, obediendo humiliter Prælato suo, aut seniori fratri propter Deum, ut mereatur habere benedictionem cælestem, propter humilitatem suam, & obedientiam promptam. Nam humilis obedientia, specialem meretur à Deo gratiam, & defenditur à multis diaboli laqueis, & excusabitur in judicio, de malis sibi objectis & offensis. Idcirco rogo vos juniores, audite humiliter seniores, qui habent longam experientiam in multis, qui diu portaverunt in ordine pondus diei & æstus, sæpè corpore fatigati, sæpè mente afflicti. Quos Deus fortiter probavit in camino paupertatis, tanquam aurum in fornace ignis, & post longam inediam & angustiam cordis, consolatus est eos sæpius gaudio Spiritus sancti, dulcedine Sacramenti, sicut olim in deserto, filios Israël pavit manna cœlesti. Exod. 16. 6. Legitur in primo libro regum, quòd Samuel 1. Reg. 1. Samuel obedientiæ typus. chatus Deo & hominibus, cùm adhuc esset puerulus, à sancta matre sua Anna, Deo oblatus est, & Heli sacerdoti ad eru-

erudiendum commendatus, quatenus ejus magisterio, à pueritia assuesceret Deo, in tabernaculo altaris humiliter servire, & secundùm legem Dei, bonis moribus ad altiora & sacratiora capienda, paulatim proficeret. Quod & factum est, Deo feliciter annuente. Qui in omnibus agendis & consulendis, sacerdoti suo tanquam vicario Dei, studuit incunctanter obedire, ut nec ad dormiendum quidem, sine ejus licentia, ire præsumeret. Nam trina vice à Domino in nocte vocatus, statim de lectulo surrexit. Et quia divinam revelationem adhuc ignorabat, ad notam sibi sacerdotis præsentiam promptulus cucurrit, & vocem quam audivit, judicio prælati sui exposuit, plus credens industriæ senioris ac consilio sacerdotis, quàm suæ innocentiæ, qui de facili poterat in secretis Dei decipi, aut inaniter elevari. O qualis erit hic puer in futuro, qui tam obsequiosus & obediens fuit seniori, in vitæ primordio? Certè crescente ætate, concrevit & altioris revelationis gratia, ut post mortem sacerdotis sui, judex fieret totius populi; & ex jussione Domini reges ungeret & virtute orationis potentiam inimicorum debellaret. Cognoverunt enim omnes à *Dan* usque Bersabee, quòd fidelis Samuel, propheta esset Domini. Qui sæpiùs convocans populum, & Dei beneficia quamplurima memorans, redarguit eos de stulta idolorum cultura; & de magna ingratudine eorum, post tanta beneficia data. Et quia Deum sæpius offendetant, ideo gravissimè ab hostibus castigari meruerunt. Deinde, ad sacræ legis observantiam, sollicitè revocat omnes errantes, & ait: *Auferte deos alienos, & praeparate corda vestra Domino, & servite illi soli, & liberabit vos de manibus inimicorum vestrorum.* (1. Reg. 3. — 1. Reg. 7.) 7. David quoque rex, potens & sanctus, à Samuele oleo sancto, in principem populi unctus, cùm pluribus annis Israëliticum regnum strenuè gubernasset, antè mortem suam vocavit ad se Salomonem filium suum, præcepitque ei dicens: *Ego ingrediar viam universæ terræ, confortare, & esto vir, & observa custodias Domini Dei tui: ut ambules in viis ejus, & custodias ceremonias ejus, & præcepta ejus, & judicia, & testimonia, sicut scriptum est in lege Moysi.* (1. Reg. 2.) Rursus in Psalmo quodam Spiritu sancto afflatus, populum sibi commissum erudiens, & ad divinum cultum exhortans, orat, & dicit: *Attendite popule meus legem meam, inclinate aurem vestram in verba oris mei. Quanta mandavit patribus nostris, nota facere ea filiis suis, ut cognoscat generatio altera? Filii qui nascentur & exurgent, narrabunt filiis suis; ut ponant in Deo spem suam, & non obliviscantur operum Domini, & mandata ejus exquirant.* (Psalm. 77.) Ecce quàm devota admonitio gloriosi regis, ad custodiam sacratissimæ legis. 8. Salomon quoque sapientissimus regum, paterna vestigia sequens, inter multas proverbiorum sententias, juvenes instruens, sic ait: *Audite filii, disciplinam patris, & attendite, ut sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis. Nam & ego filius fui patris mei tenellus, & unigenitus coram matre mea, & docebat me, atque dicebat: Suscipiat verba mea cor tuum, custodi præcepta mea, & vives. Posside sapientiam, posside prudentiam, ne dimittas eam, & servabit te.* (Salomon. — Prov. 4.) Ecce quàm utilem doctrinam tradit Sapiens juvenibus, & præcipuè vobis novitiis scholam Dei ingressis, quatenus Deo favente,

in

in virtutibus usque in senectam proficiatis. 9. Legitur etiam in libro primo Machabæorum de Matathia, viro clarissimo, & æmulatore legis constantissimo, quòd zelo Dei inflammatus, & divino auxilio atque humano potenter accinctus, impios ac desertores paternæ legis, de finibus suis expulit: & neglecta patrum priorum statuta ad sanctam Deo placentem observantiam, decenter pro viribus reformavit. Qui nihil aliud, in cunctis bellicosis actibus suis prætendit; nisi ut honor Dei & cultus, in sacris legibus firmissimè starent; & populus desolatus, Deo serviendo felici pace gauderet; atque summa exultatione, Deum omnipotentem cordibus sinceris coleret, ac vocibus jucundis jugiter collaudaret. Hic tandem, post multa inclyta bonorum operum gesta moriturus, & paterna charitate de futuris sollicitus: ne bonum pio conamine inceptum, per desidiam deperiret, convocatis ad se filiis & amicis, zelum Dei habentibus, confortavit corda eorum sermonibus optimis, cum multis sanctorum præcedentium exemplis, & ad perseverantiam boni status jam incepti, singulos strenuè exhortans & deprecans, ait: *Nunc ergò, ô filii, æmulatores estote legis; & date animas vestras, pro testamento patrum. Mementote operum patrum, quæ fecerunt in generationibus suis: & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum.* Salvator quoque noster Dominus Jesus Christus, peracto per passionem & crucem suam, redemptionis nostræ mysterio; post beatam resurrectionem suam, apparens frequenter discipulis suis; inter multa sacra verba, quibus eos sapienter & expresè instruxit, hæc finaliter, & salubriter intulit; *Euntes (ait) in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ; & docete omnes gentes servare omnia, quæcunque mandavi vobis.* O felix & meritoria obedientia, quæ nil aliud cogitat, quàm beneplacitum & voluntatem patris cœlestis desideranter implere! O quàm sancta anima, quæ nititur se resignare & totam vitam suam moribus Christi conformare! Verè optimum exemplum bene vivendi, reliquit omnibus nobis Jesus Christus. Ipse magister omnium, ipse liber & regula Religiosorum, ipse commentum monachorum, ipse textus & glossa decretorum. Ipse forma vitæ Clericorum, doctrina laicorum, lucerna fidelium, lætitia justorum, gloria Angelorum, finis & consummatio omnium desideriorum sanctorum. 10. Legitur etiam in actibus Apostolorum, de beatissimo Paulo Apostolo, quod in initio conversionis suæ, vox cælestis dixit ad eum: *Surge, & ingredere civitatem: & ibi tibi dicetur, quid te oporteat facere.* Qui statim surrexit, & voci Dei obedivit; factusque est sanctus, & magnus Prædicator in orbe terrarum, qui prius fuerat persecutor Ecclesiarum. Hic perfectæ abrenuntiationis exemplum, ostendit omnibus Religiosis: præcipuè tamen obedientiæ formam, reliquit noviter conversis, ut omni horâ cum Paulo dicant: *Domine, quid me vis facere?* Et sicut tunc, de subita conversione ejus, stupebant omnes, qui eum noverant, ita & nunc, mirantur & gaudent de ejus doctrina cuncti mundi sapientes, ubicunque Christus fuerit nominatus. Idcircò divinâ charitate accensus, omnes ad amorem Christi hortabatur, dicens: *Imitatores mei estote, charissimi, sicut & ego Christi.*

Margin notes: Matathias. 1. Mach. 2. — Salvator. — Marc. 16. — Paulus. Act. 9. — Act. 9. — Phil. 3.

De quo, in Actibus Apostolorum scribitur: quod cum Barnaba, ad prædicandum gentibus verbum Dei, missus fuit, & plures ad fidem Christi convertit. Post aliquot autem dies, dixit iterùm ad Barnabam Paulus: *Revertentes, visitemus fratres per universas civitates, in quibus prædicavimus verbum Domini, quomodo se habeant, utrùm proficiant, an deficiant in bonis inceptis.* Et iterum: *Paulus verò electo Syla pro socio ad prædicandum idoneo, perambulabat Syriam & Ciliciam confirmans Ecclesias, præcipiens servare & custodire, præcepta Apostolorum & seniorum.* 11. Ecce fratres, jam multa bona audistis, quàm solliciti fuerunt sancti viri temporibus suis, docere filios suos & subditos, ut ambularent in sacris Dei præceptis: quàm sanctæ conversationis exempla etiam reliquerunt posteris suis; quæ ipsi prius, à patribus & senioribus, frequenter audierunt & didicerunt. Sic ergò & vos charissimi, tanquàm novellæ olivarum, plantati in domo Domini, state in obedientia & disciplina claustrali: tenete traditiones seniorum, & statuta generalis Capituli per Definitores ordinata divina inspiratione pro salute vestra. Gratanter accipite monita Prælatorum vestrorum, & patienter sustinete correptiones eorum: quia melius est, quod ipsi vos modò corrigant, quàm diabolus gravius in futuro vos puniat & deludat. Si enim nunc propter Christum, humiliter consiliis seniorum acquiescitis, & propriam sapientiam relinquitis: tunc magnam pacem habebitis, & per gratiam Christi æternam beatitudinem recipietis: Amen.

Act. 15.

Act. 15.

SERMO IV.

De bonis colloquiis invicem habendis.

1. *Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum*, dicit Dominus. Attendite, dilecti fratres, præsentiam Christi in omni loco, quocunque convenitis, sive ad orandum, sive ad laborandum: ne alius alium impediat, aut verbo vel signo levitatis offendat. Si ergò, datâ licentiâ, loqui interdum vobis licet, sit sermo de Deo & devotis materiis ex scripturis sanctis: quæ vos ædificent in virtutibus, & consolentur in adversis. Sic fecerunt olim sancti Patres in Ægypto, quando convenerant pariter pro consiliis & remediis in tentationibus superandis. De sæculi verò rumoribus, & variis hominum statibus, loqui caveatis; nec aliquem sæcularem temerè judicetis, quoniam Deus judicabit omnes iniqua agentes. Nulla igitur cura vobis sit, de temporalibus rebus cogitare, nec inde fabulari; sed tantùm de spirituali profectu in virtutibus, & remediis vitiorum vestrorum. Committatis omnia exteriora & negotia domus Deo regenda, & Prælatis vestris disponenda: qui rationem reddent in judicio, de sibi commissis. 2. Vos estote pacati, & grati de ministerio quotidiano vobis exhibito; contenti stipendiis vestris, in victu & vestitu moderato, non curiosa, non superflua, non recentia, non molliora quærentes: sed sicut boni simplices filii Dei, sine querela & disceptatione inter fratres conversantes, indignos vos omnibus his beneficiis, ex humilitate reputetis. Ferveat mens vestra in cælestis regni desideriis; & in devotis exercitiis, alius alium præire conetur, & præter Christum, & hunc crucifi-

Math. 18.

cifixum, nil scire nec cogitare libeat; quatenus omnia sæcularia & carnalia, ex amore & condolore crucifixi, in nauseam vertantur; & pœnitentiæ labor, brevis & facilis vobis appareat; & disciplina regularis vitæ, in dulcedinem, & bonæ conscientiæ jucunditatem, per singulos dies convertatur. Tunc enim Christus, vobis orantibus & colloquentibus, inter vos commorabitur, docens vos terrena despicere, & amare cælestia, & contra diabolicas tentationes fortiter certare, ac passiones carnis refrœnare. Quare enim venistis de sæculo, nisi ut tota spes vestra esset de Deo, & cor sursum in cælo? Quia ergò elegistis renunciare sæculo, & servire Christo in Monasterio, fugite homines sæculares, relinquite amicos carnales: quia possunt vos in devotione vestra impedire, & ad nociva desideria fabulando trahere, nec aliquem fructum animæ vestræ conferre. Quantò rarius & brevius loquimini hominibus, tantò securius est, pro custodia cordis & oris. Est multum, pro honore vestro & fama ordinis, si pro reverentia hospitum, in præsentia eorum verecundi & taciturni appareatis: plus enim ædificabitis bonis moribus, quàm curiositate sermonis. Ex uno indisciplinato verbo, arguunt vos levitatis & imprudentiæ; & sub habitu religionis, conjecturant vulpem latere, & ovem se fingi. 3. Pauci igitur sint sermones vestri utiles, & circumspecti; quia verbum otiosum, non erit impunitum apud Deum. Pro hoc cavendo; silentium est amandum & servandum, & à sanctis Patribus antiquis & modernis prælatis nostris, in religione salubriter institutum. In nullo denique statu & ordine, stabit pax & disciplina, si non adsit censura silentii, quietis amica: quæ est devotionis nutrimentum, contentionis obduratio, vanitatis fuga. In silentio discatis, qualiter, & cui, loqui debeatis. Ex vanis verbis, fit animus vagus & lubricus; vix valens ad interiora sua redire, post longos gemitus & fletus. Ex divinis verò colloquiis nascitur amor Dei, ædificatio proximi, odium mundi, desiderium regni cælestis, dolor de peccatis, fervor charitatis, refrænatio cupiditatis & renovatio totius interioris hominis, in speculo sanctissimæ vitæ nostri salvatoris. Ipse enim adesse designatur de se loquentibus; propè est omnibus se invocantibus. *Psal. 144.* Excitat verbo sancto torpentes, confortat debiles, adjuvat fortiter dimicantes, coronat vincentes. Terret per supplicia, hortatur per exempla bona, consolatur per dona promissa, lætificat temporali gratia gratis data, beatificat æterna cæli gloria manifestata, attestante Psalmista: *Satiabor* (inquit) *cum apparuerit gratia tua.* *Psal. 16.* Tam pius & misericors est Jesus, tam dulcis & mitis est Christus; ut si quis ei locum in corde præparaverit, absque dubio lumen gratiæ suæ libenter illi ostendet, & cum eo cœnabit. Si solus est, & legit, aut orat: Jesus vult esse secundus. Si duo simul, legunt aut cantant, Jesus vult esse tertius. Nec vacua erit petitio istorum, in nomine Jesu congregatorum, qui bona fide humiliter & devotè supplicant: si tamen in omni re, quam petunt & desiderant, ejus beneplacitum quærunt, & suæ propriæ voluntati renuntiant illud gratissimum Christi verbum dicentes: *Pater, non mea voluntas, sed tua semper fiat, Amen.* *Luc. 22.*

* * *

SERMO V.

De patientia conservanda inter desides & perversos.

Esai. 35. 1. D*Icite pusillanimes, confortamini, & nolite timere.* Dilecti fratres, non turbemini, si interdum contingunt aliqua in religiosis defectuosa, quæ vobis displicent; aut si aliqui recedunt à congregatione bonorum, vel si tepidi conversantur cum eis propter tentationes diaboli, quas quotidie in Dei servitio patiuntur. Nam hæc tristitia humanæ fragilitatis tentamenta, etiam contingerunt ante tempora nostra, sicut de multis sanctis & religiosis viris legitur, qui jam in toto orbe à multis honorantur. Nos quidem fragiles sumus, & ad malum proclives, ideo necessarium est, nostros pravos mores per statuta arctari, & quasi indomitos pullos, ad stipitem sanctæ crucis, pro nomine Jesu ligari, ne secundùm propria desideria vivendo, declinemus à via recta sanctorum, qui per angustam portam intraverunt regnum cælorum. Oremus ergo pro invicem, ut Deus adjuvet nos, & confortet in omni tribulatione & tentatione nostra, & custodiat ab infestatione & deceptione inimici, qui ubique circuit quærens quem devoret, & quali arte, aliquem de medio congregationis trahat ad sæculum, & de sæculo ad infernum. Ibi nulla est redemptio, sed sempiternus horror inhabitat; ibi animæ quærunt mortem, & non inveniunt: ibi cruciantur die ac nocte, in igne & sulphure, quia hic modicam agere pœnitentiam noluerunt & tempus suum tam vanè & infructuosè expenderunt. 2. Fratres, non quæramus quietem, & commodum carnis, sicut sæculares: sed laborem & dolorem, pro peccatis. Resistamus vitiis sæpe jejunando, orando, legendo, meditando. Certè non habebimus pacem & quietem super terram, ubicunque fuerimus, vel etiam quocunque perrexerimus, pro solatio habendo, vel pro tædio relevando, aut pro laboris onere diminuendo, nisi convertamus nos ad Christum, per orationem & contritionem peccatorum, cum firmo proposito agendi semper pœnitentiam, ut possimus per hunc levem laborem, & brevem dolorem, æterni ignis evadere pœnam. Pax nostra, & quies bonæ vitæ, est in multa patientia, secundùm vitam Christi & exempla sanctorum; non in longa fuga, per loca arida; nec in navicula, per flumina transmarina Jonas Propheta fugere voluit à facie Domini, navim ascendit, sed nihil ei profuit. Tradidit se sopori, quietem quæsivit, sed non invenit. Latere se credidit; sed Deus absconditum prodidit, tempestatem movit, & mare turbavit. Tunc dormientem nautæ excitant, increpant, & in aquam projiciunt; qui mox à pisce deglutitus, quasi fugitivus & inobediens, in ventre ceti, pro culpa incarceratur. Clamavit ergo in arcto carcere clausus, oravitque Dominum, ut liberaretur de tantis periculis maris, & angustia piscis. Tandem verò omni humano auxilio destitutus, cognovit in afflictione sua, quòd manus Dei effugere impossibile est; & divinis obedire præceptis, tutissima animæ salus. Non ergo fugiamus labores & angustias, pro salute nostra in religione subortas, de quibus antea nesciebamus: sed stemus firmiter, certemus viriliter, obediamus festinanter, oremus frequenter, laboremus diligenter, taceamus libenter. Sust-

Marginalia: Velut indomiti pullini. — Necesse habemus alligari stipiti crucis. — Pax & quies non in fuga, sed in patientia. — Jonæ. 1.

Sustineamus nos propter Christum patienter, sicut omnes sancti fecerunt; qui graviora perpessi, nunc gaudent in cœlis, & dicunt: *Transivimus per aquam & ignem, & eduxisti nos in refrigerium sempiternum.* Inter multa pericula versamur: & qui tentant nos & vexant, non dormiunt, nec quiescunt: sed quærunt nos decipere, & à bono incepto impedire. Non tamen desperemus, nec orare & clamare ad Christum cessemus: etiamsi tepidi & aridi sæpius fuerimus, & præ angustia cordis ignoremus, quid agere debeamus: quia fortè probat nos Deus in paucis, si verè eum diligimus, non verbis tantùm, sed & factis & plagis. Igitur surgentibus ventis duris non retrocedamus: sed manus ad remos ponamus, arma spiritualia arripiamus, animum tristem erigamus, de novo incipiamus; & multo fortiùs quàm fecimus, contra carnem, contra mundum, & contra diabolum, certare studeamus. Quantò enim durior pugna, tantò gloriosior corona: quanto frequentior vexatio tribulantis, tantò laudabilior virtus patientis. Multum impedit pusillanimitas cordis, citò amittere confidentiam in adversis, negligere sanctum propositum, revolvere seculi statum, imaginari amicorum præsentiam, sociorum pensare jucunditatem; quæ omnia sunt vanitatis & fatuitatis, sicut finis repentinus, omnis delectationis & honoris, ostendit. 4. Vita nostra (fratres) & religio pro Deo assumpta, in quotidiano certamine consistit, scilicet contra vitia certare, quæ omni loco & tempore, in choro, in dormitorio, in silentio, in labore nos persequuntur & tentant, utinam non vincant. Ideò non mirum, si interdum labimur, & vulneramur; si leviter offendimus, & offendimur in verbis, in factis propriis, vel alienis. Homines sumus, non angeli, mortales sumus, & fragiles peccatores: exules sumus & peregrini, non cives cæli; instabiles & proni ad vitia, nondum perfecti in gratia, nec beati in gloria. Ista consideratio, humiliare nos debet, non elevare in superbiam mentis; sed per propriam fragilitatem, inducere ad spem divinæ misericordiæ & pietatis; sine qua, nihil boni incipere valemus nec perficere, Domino attestante, qui ait: *Quia sine me, nihil potestis facere*, propria namque fragilitas, nos maximè premit: sed divina inspiratio ac cælestis visitatio, deficientes iterum erigit, & ad bene operandum confortat: atque ad sustinendum, quæcunque improvisa super nos veniunt, benignè pro utilitate salutis nostræ ordinat, & justo occultoque judicio omnia dispensat. *Ipsi enim cura est de omnibus nobis, ab initio vitæ, usque ad finem mortis. Qui enim fecit nos, non derelinquet nos, si eum non relinquamus, sed faciet cum tentatione proventum, ut possimus resistere, & molestias ejus sustinere.* Dicamus ergò cum Sancto in Psalmo, quando impugnamur ab inimico maligno: *Adjuva me Domine Deus meus, ne derelinquas me.* Et iterùm, cum tota mentis fiducia, clamemus ad Christum in cœlis: *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.* 5. Pax vera & perfecta requies est in cœlo, non in terra: quia hic omnia sunt in motu & timore, & frequenti pressura. Igitur fortis patientia, nobis summè necessaria est in hac fragili vita, quæ non est nisi quotidiana luctatio contra vitia. Sive enim homo fuerit in domo pro-

Psal. 65. — Joan. 15. — 1. Cor. 10. — Psal. 26. — Psal. 24.

propria sive aliena, sive inter notos, aut familiares amicos, citò illi obviabit, quod displicet, aut perturbat animæ quietem, nullibi tutam. Ponat ergò quilibet se ad patientiam, sicut melius potest; & patienter portet, quæcunque Deus permiserit; & sic ampliorem pacem habebit. Si ab aliquo læsus & vituperatus fuerit, vincat superbiam suam, & discat pati contumeliam; & inveniet apud Deum, gratiam magnam & gloriam æternam. Doleat se peccasse, & minus patienter contemptum sui tolerasse, & de omnibus offensis humiliter veniam petat, & Deus libenter omnia ipsi dimittet. 6. Dilecti fratres, non desperetis, nec mala malis adjiciatis: sed statim quando conscientia vos accusat ad confessionis remedium festinetis. Solus Deus est, in quem peccatum non cadit. *Nam in Angelis suis reperit pravitatem*: & magna pars eorum, de cœlo cecidit per superbiam, quia de donis sibi collatis, non dederunt Deo gloriam. Primus homo in paradiso tentatus est, & deceptus, & propter inobedientiæ culpam, de loco voluptatis ejectus fuit, in hujus mundi miseriam. Quid ergò mirum, si frater aliquis fragilis, à diabolo & carne graviter tentatus, vel à multis pro culpa sua increpatus, quandoque erret & peccet, aut impatiens fiat, quando homo bene conditus in paradiso cecidit; ubi tot commoda; & nulla incommoda habuit? Multi boni & justi viri, fuerunt in veteri lege, sæpius tentati & vexati à malis hominibus: sed patienter malos sustinuerunt, ut meliores per adversa fierent. Quandoque verò, per voluntatem Dei malis restiterunt, & justam vindictam impiis reddiderunt, ne boni oppressi in tribulatione nimia deficerent. 7. Quidam etiam, subitâ tentatione fracti ceciderunt; alii longâ ægritudine quassati, humiliati sunt in iniquitatibus suis, & quos divitiæ & honores extulerunt, dolores & confusiones, ad fragilitatis suæ cognitionem reduxerunt. Multi quoque post gravem lapsum, citò pœnitendo fortiores surrexerunt; & in sancta conversatione, vitam laudabiliter consummarunt. Temporibus Christi & Apostolorum ejus, fuerunt boni malis permixti, in civitate, in itinere, in domo, in deserto. Aliqui Christo crediderunt, & opera ejus laudaverunt; quidam ipsi contradixerunt, & de eo murmuraverunt. Quidam etiam mystica verba ejus malè intelligentes, ipsum deriserunt; & quia vitia eorum justè reprehendebat, vera & sancta miracula ejus invidiosè denigraverunt. Etiam Christo prædicante & præsente, contigit inter discipulos aliqua indignatio & disceptatio, quisnam esset major & primus, in prælatione & regimine nascentis Ecclesiæ, quam ex diversis locis & populis, & præcipuè de pauperibus & simplicibus congregavit; quos pius & humilis Magister, verbo & exemplo, ad pacis concordiam per humilitatis viam, benignâ correptione revocavit, dicens: *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum.* Et iterum: *qui vult primus esse, erit omnium vestrûm servus.* 8. Ecce charissimi, per ista humilitatis & patientiæ exempla, quæ sunt omnium virtutum fundamenta, potest simplex & obediens frater, sine multis argumentis & astutis verbis, ad regnum cælorum secura conscientia pervenire, & æternos evadere cruciatus inferni; patienter sustinendo quælibet contraria, à perver-

Marginal notes: *Job. 4.* — **Mali nunquam non bonis admixti.** — *Matth. 18. Matth. 20.*

sis injustè sibi illata. Apparet itaque ex prædictis, quod in omnibus locis & temporibus sanctorum, fuerunt boni & mali, fideles & increduli, devoti & dissoluti, benevoli & perversi, spirituales & carnales; & boni per suam patientiam, profecerunt quotidie in melius; & mali, tamquam fumus, evanuerunt in malitiis & desideriis suis. *Rom. 1.* Deus autem omnium rerum conditor, & inspector seculorum, à principio usque ad finem, sic novit moderari causas singulorum; ut bonis omnia cooperentur in bonum, & malis omnia proveniant ad pœnam æternam. A quibus malis, nunc & in ævum, custodiat nos pius & misericors Dominus, judex justus, & patiens redditor, qui est super omnia Deus benedictus, in sæcula, Amen.

SERMO VI.

De vigiliis nocturnis, contra impugnationem soporis.

1. Matt. 14. S*Imon dormis? non potuisti una hora vigilare mecum? vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem.* Vox ista, dilecti fratres, vox est cælestis Regis, & Salvatoris nostri Jesu Christi, qui hortatur milites suos, ad vigilandum in castris, contra tentationes Diaboli, adversarii generis humani. Quod ergò Dominus vigilanter, ad beatum Petrum & ad reliquos discipulos loquitur, hoc etiam indubitanter omnibus nobis dicit. Igitur custode, media nocte, veniente, & excitante, mox ad sonum cymbali evigilemus, & ad ingressum chori, devotis precibus nos præparemus; ac cælesti Sponso, ardentibus faculis occurramus. Studeamus charissimi, viriliter abjicere pigritiam corporis, & somnolentiam ab oculis nostris. Extollamus manus in cælum, ad laudandum creatorem nostrum, vocibus lætis, & mentibus puris: ne fortè prævaleat contra nos calidissimus hostis, & derideat quosdam oscitantes, quosdam parum cantantes, quosdam vocibus discrepantes. Pessimus aliquorum usus est, (& utinam non multorum, quod dicere pudet) qui in dormitorio seu in lecto, diu phantasiando vigilant, & in Ecclesia, & in choro, præ tædio devotionis dormitant. *In vigilantes in lecto, & oscitantes in choro.* Hi sibi & aliis frequenter nocent, nec Christo strenuè militant, neque pro benefactoribus & tribulatis fideliter orant. Valde enim graviter Deum offendunt, pigrè surgendo, tardè sæpius veniendo, tepidè psallendo, verba corrumpendo, crebrius oscitando, vagè circumspiciendo, malè advertendo, negligenter inclinando, de longitudine psalmorum attædiando, & ad finem festinando. Gaudent ad sonum refectorii, habent signum capituli: properant ad fabulas, tardè intrant ad cellam; languent ad opera, fervent ad fercula bene parata. Omnia ista sunt signa parvæ devotionis, magnæ ingratitudinis, & vehementis confusionis. 2. Heu, non est timor Dei ante oculos istorum, non amor Dei in corde, non laus ejus in ore; sed fures in voce, & tepor in actione, Ubi est Deus, ubi Angeli, ubi sancti Dei omnes? ubi Prælatus, ubi custos, ubi cantor, ubi lector, ubi suscitator? omnia evanescunt, ante oculos dormitantis. *Evigilate justi & nolite peccare*, ait Apostolus. *1. Cor. 15.* *Vigilate & orate*, ait Dominus, *ne tentet vos Satanas*, præ inopia spiritûs pigritantes. *Matt. 26.* *Ipse enim circuit*, die ac nocte, *1. Pet. 5.* *quærens quem devoret*; qualiter decipiat simplicem, devotum distrahat, & quietum perturbet. Lætatur valde, si aliquis

quis non cantat, aut malè legit; si clausis oculis dormitat; si vagis oculis circumspicit, & seipsum negligit. Adest citò, ut versum ex ore torpentis rapiat, & in sacculum suum, verborum fragmina jactet. 3. O frater aselle, de genere dormitantium, & numero fatuarum virginum, quarum lampades in nocte extinctæ leguntur. Si Deum non times, nec Angelos revereris, nec fratres tuos scandalizare erubescis: quare diabolum tibi insidiantem non metuis, qui omnia verba neglecta & imperfecta, in charta sua cautè describit? sicut enim Angeli sancti, devotas Deo preces offerunt, & ferventer cantantes diligunt & commendant; Sic Satanas cum suis æmulis, insidiatur orantibus: ut distrahat & impediat concorditer psallentes, & habeat non pauca contra eos; de quibus eos accuset, & torqueat. Sed quia tam immanem raptorem, tam astutum circatorem, tam strictum exactorem, tam durum accusatorem, & severum tortorem non attendis nec formidas, nec futura mala & infernalia tormenta rarò aut parum perpendis; ideò torpescis & dormitas, & tanquàm mortuus in sepulchro jaces & taces. Non est labor tam gravis, nec dolor tam acerbus, quin levior fiet, comparatione ignis infernalis. Heu, quid facies in mortis articulo, diabolo occurrente, cum vultu teterrimo, & hiatu furioso? ubi tunc amici fideles? ubi epulæ splendidæ, & omnes mundi honores? vis hæc terribilia evadere, & dæmones non timere? surge, vigila, ora, canta, lege, labora. Ad injurias tace, læsiones sustine, despectiones dilige, honores sperne, peccantibus indulge. 4. Non recedant ab oculis tuis luctus damnatorum, ingens clamor dæmoniorum, gravissimus discessus à præsentia Dei, & jucundâ societate sanctorum. Times plerumque, videns incendium fornacis ardentis; expavescis fulgura & tonitrua; horrescis tempestates, & frigora valida, & vix audes dormire & manere in cella. Ex quo audisti & legisti, multos extinctos subito casu & languore, cur non metuis similia tibi posse accidere? scito, graviora post mortem cruciamina imminere, Pone in mente tua, quæ naturaliter horribilia videntur, scilicet, ollam succensam, pice plenam, sulphure fœtentem; attende leones frementes, canes mordentes, serpentes sævientes, busones corrodentes, dracones glutientes, & vinces citiùs turpissima vitia, ad cor tuum maculandum, per diabolum tibi immissa; fugabisque longiùs, à te teporem mentis, somnolentiam corporis, & desiderium vanissimæ laudis, Dico tibi, quod longæ vigiliæ, longæ lectiones, horæ diurnæ, silentium, labor & jejunium, breve faciunt purgatorium, & magnum inducunt gaudium, post trium vel quatuor horarum spatium. Mirum est, quod tam faciliter tædium sentis in choro cantando, legendo, & non attædiaris diutius fabulando, aut rumores sæculi audiendo. Intellige istud esse diabolicum factum; qui nititur omni modo, divinum impedire servitium; & retrahere te ab Ecclesia, & à conventu psallentium, ut habeat socium in inferno perpetuò comburendum. Tunc clamabunt & ululabunt, præ nimio calore & dolore, qui modò Deum non laudant corde & ore, cum ingenti fervore. Si te delectat cum amico colloqui, pro qualicunque solatio capessendo, quanto magis festinare debes & anhelare

helare ad divina audienda; ut loquaris cum Deo, in hymnis & canticis, omnibus aliis curis & imaginationibus prætermissis? sed quia sæpe plus movent facta quàm verba, adjicienda sunt in fine sermonis exempla aliqua, instructionis gratia. Imitare bona quæ placent, cave mala quæ offendunt.

Exemplum.

6. Frater quidam infrà matutinas, parùm cœpit dormitare. Quod attendens frater proximè illi assistens, silenter auribus ejus hoc verbum tantùm ingessit, infernus. Quo audito, ille subitò perterritus & expergefactus, omnem torporem à se abjecit. Cogita ergò piger de inferno, & non dormitabis in choro lassus præ tædio.

Exemplum aliud.

7. Alius quoque frater parum cantans, cùm vocem ejus astans non audiret, objecit ei, quod tunc temporis in
Marc. 14. matutinis cantabatur: *Simon dormis?* at ille commotus ex verbis istis, deprehendit se notatum in sopore; & expavit admonentem, præ stupore & pudore.

Exemplum aliud.

8. Fuit quidam frater in ordine Regularium, Deo devotus, & bene literatus, artificialis cantor, & divinæ laudationis amator studiosus. Hic quâdam vice, loquebatur cum alio fratre socialiter, de dulcedine divini cantus, & de solenni officio, quod fit in Ecclesia, in præcipuis festis. Dixit ergò ei pro ædificatione, pusillanimitatem ejus confortando, ut alacriter cantaret in choro. Frater, Deo laus, ego nunquàm habui tædium in divino officio, quantumcunque longum esset. Nam in festo palmarum, quamvis divinum officium satis prolixum videtur, præ cæteris diebus: tamen non sum attædiatus de longitudine cantus: sed ita paratum me sensi ad cantandum, quod si aliquis iterum ab initio totum incipere voluisset, libenter cum eo incepissem & cantassem. Hoc audito ædificatus est frater prædictus, & ad cantandum alacrior effectus. Bene huic seniori credendum fuit, quia semper cum primis ad chorum venit: rarò exiit, exiens pro necessitate citò rediit; præsens fideliter pro posse juvit, & oculos in diversa non defixit.

Exemplum aliud.

9. Alius ejusdem ordinis frater, zelo Dei accensus, contra somnolentiam fortiter certabat, & hanc sibi violentiam inferebat. Gravatus namque somno in choro capillos capitis sui manu traxit, barbam duriter fricuit, nasum stylo pupugit, oculos salivâ detrivit, & sub mento acutum lignum quandoque posuit, ut somni torporem fugaret. Cumque motus carnis sentiret, flammas incendii infernalis cogitabat; & digitorum unguibus, cutem corporis sui acriter sulcavit; & rubras cicatrices, tam diu carni prurienti infixit, donec motus illicitus à diabolo excitatus, penitus cessaret.

SERMO VII.

De custodia oris, & diligentia operis, cum obedientia superioris.

1. BOnus homo, de bono thesauro profert bonum. Matth. 12. Dilecti fratres, semper aliquid boni de Deo & sacra scriptura habeatis in cordibus vestris reconditum: atque in opere exteriori, replicate dulcia verba Christi, quæ confortent vos in gravamine laboris vestri. Ruminetis sedulò devotos Psalmos & hymnos sub silentio oris vestri: ne diabolus inve-

niat vos intus vagos & otiosos, circa aliorum facta inutiliter occupatos; quia cor instabile, & à bonis cogitationibus vacuum, nidus est diaboli. Ponderate verba vestra, antequam loquamini: ne quid insipidum proferatis, quod audientem offendat, & dixisse pœniteat, quia discretionis limitem non servastis. Si non scitis sapienter loqui, studeatis tamen humiliter & verecundè tacere, juxtà illud Salomonis: *Stultus, si tacuerit, sapiens reputabitur.* (Prov. 17.) 2. Tempus ad benè operandum datum est, non ad otiandum, neque ad fabulandum, neque ad jocandum. Nullum ergò tempus, absque fructu boni operis transire permittatis; quod si habetis licentiam loquendi, non tamen aliquid inutile proferendi. Sicut enim de omni verbo otioso, reddituri estis rationem coram Deo in judicio; ita etiam de omni tempore & momento, malè & negligenter expenso. (Matth. 12.) Secundum diversa autem tempora vel festa, per diem ac noctem assumenda sunt exercitia temporibus apta, & ferventiùs accendenda proposita bona. 3. Attamen propter bonum obedientiæ & fraternæ charitatis obsequium, omnia privata sunt abneganda: nec aliquod devotionale singulare factum, sanctæ obedientiæ & communi utilitati præferendum. Sic Christus reliquit templum & Doctores legis, & obedivit matri & Joseph, sicut bonus filius subditus parentibus suis, ad exemplum omnibus Religiosis. (Luc. 2.) Qui in hoc benè se exercet, & quotidiè certat, & seipsum vincere laborat, altissimè coronabitur, quia legitimè certavit. Omnia enim opera bona, ex simplici obedientia propter Deum facta, Deo sunt gratissima, & maximâ remuneratione digna, in cœlo perpetuò coronanda. Abnegatio namque propriæ voluntatis, cum vera humilitate cordis, subdita Prælato & consilio sui Superioris, omnia temporalia lucra & utilitatis argumenta superat, & præfulget laude æternâ. Sicut enim nil ditius bonâ voluntate, nec quietiùs spontaneâ subjectione: sic nihil deterius propriâ voluntate, cum inflatione superbiæ. Hinc de laude obedientiæ Salomon ait: *Vir obediens loquitur victorias.* (Prov. 21.) 4. Magnum certamen est, seipsum vincere; gloriosus triumphus, cervicem superbiæ flectere, proprium videre relinquere, propriam sapientiam deponere, & in nullo se velle ostentare. Omnis, qui propter Deum spontè obedit, opus fortissimi militis facit; quia contra seipsum certat, & divini timoris gladio propriæ voluntatis motus enecat. Ideoque cum martyribus coronam perennis gloriæ accipiet; quia viriliter certavit & vicit. Quicunque ergo superiori, aut etiam inferiori humiliter obedit, & sensum suum alterius sensui libenter subjicit; iste nil perdit, sed cedens alteri, ampliuslucratur. Omnis, qui se sic vincit & humiliat, caput superbi Luciferi conculcat; qui contraria humilitati suadet, ne homo alteri cedat, sed ad argumenta callida se vertat. Cur hoc? ne tacendo foris vilescat, & quasi fatuus aut inscius appareat; quia se defendere nescit, aut superari permittit. Heu superbia quàm cœca & fatua semper, quàm longè devias à regno Dei, & præcipitanter curris ad portas inferni? 5. O quanta bona & laudabilia, dicta sunt de te humilitas sancta, semper obedire parata. Tibi enim apertæ januæ cœli, ad videndam gloriosam faciem Jesu Christi. Non ergò grave alicui sit,

nec

nec indignum videatur, propter Deum obedire homini, in licitis & honestis, quando Christus factus est obediens; usque ad ignominiam crucis. Reverà fratres, si quis obedierit, aut servierit fratri propter Deum, hic exhibet Deo maximum in sua subjectione honorem; & habebit in fine, Christum sui laboris præmium, ac sanctæ servitutis remuneratorem, ita dicentem: *quod uni, de his fratribus meis minimis fecistis, mihi fecistis.* Matth. 25. Sine obedientia namque & fraterna charitate, aut parva, aut nulla sunt opera nostra. Cum humili verò obedientia, placent Deo etiam vilia & parva obsequia, fratribus impensa. Verus & perfectus obediens, non tardat vocatus; non se excusat occupatus, aut fatigatus: timet enim Dei incurrere offensam, si non sequitur jubentis vocem, secundùm suam possibilitatem.
6. Sive ergò obediens orat vel laborat, sive legit aut scribit, sive tacet & loquitur, sive vigilat aut quiescit, sive comedit aut jejunat; omnia ipsi in bonum, ex merito sanctæ obedientiæ computantur. Nam in omnibus actibus suis faciendis vel dimittendis, æquè bene meretur, si seipsum intus plenè resignat, si in his beneplacitum & honorem Dei veraciter quærit & intendit. Et tantò amplius proficit, & Deo gratiùs placet; quantò citius & alacrius implet, quod voluntas superioris facere dictat. Et si melius sciret, & clarius sibi mandatum innotesceret, omni mutatione remotâ, promptissimum se ad obediendum Deo & vicario ejus exhiberet. Idcircò verus obediens semper in gaudio est, & magnam fiduciam in Deo habet, cujus voluntatem perficere omni tempore cupit; à quo præmium, sine fine recipere, cum electis non dubitat, corde & ore decantans: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum.* Psal. 56. Et iterum: *Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua.* Psal. 118.

SERMO VIII.

De vana gloria cavenda, & quod soli Deo laus est exhibenda.

1. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis est.* Matth. 5. Dilecti fratres, quando aliquid boni facitis, nolite vanè gloriari; sed humilietis cor vestrum coram Deo, ne propter vanam gloriam & propriam complacentiam, perdatis cælestem gloriam & mercedem æternam. Omnis actio bona Deo ascribenda, non vestræ industriæ, nec potentiæ. Studeatis soli Deo velle placere, & proximo bonum exemplum dare, in observantia regularis disciplinæ; ne diabolus inveniat, unde nos graviter accuset, & improperet, quia similes estis sepulchris foris dealbatis. Quid prodest vana laus hominum, Matth. 23. quando intus arguit mala conscientia peccatorum? superbus, & ambitiosus gloriæ temporalis, laborem sine fructu habet; & nisi citò pœnituerit; & se profundè humiliaverit, majoris pœnæ cumulum aggregabit. Extra charitatem 1. Cor. 13 Dei & proximi, nulla prosunt opera ab hominibus laudata: sed sunt sicut vasa vacua, oleum non habentia, & sicut lucernæ, in tenebris non lucentes. Profectò namque fatuæ sunt virgines, qui pro aliquo bono opere vel sermone, quærunt hominum laudes. Prudentes Matth. 25 verò sunt, qui in timore stant, & parvum bonum quod agunt, in vera humilitate custodiunt: totum etiam quod

ſciunt & intelligunt, & ad effectum perducunt, aut facere in melius proponunt, hoc ſummo Deo omnium bonorum largitori veraciter attribuunt. Alioquin fures ſunt & latrones; fures, quia gloriam & honorem Dei illicitè uſurpant: latrones, quia vanè gloriando animam ſuam inficiunt, & ſuperbiendo gratiam Dei perdunt. 2. Quis eſt juſtus & prudens? qui Deum præ oculis ſemper habet, ſemper bona cògitat, ſemper bona loquitur, ſemper bona operatur, dum vivit & poteſt. Nolite (fratres) ideo ſuperbire, quod multa ſcitis & legiſtis, aut quia diu in via Dei & in religione fuiſtis. Dolendum magis, quod tam parum in virtutibus profeciſtis: & utinam primitias novellæ dulcedinis adhuc haberetis, & ita ſentiretis. Veruntamen non debetis deſperare, nec ab inceptis bonis deſiſtere: ſed cum omni humilitate divinum auxilium flagitare, ut Deus dignetur novum fervorem vobis inſpirare. Nam quamdiu homo in ſtatu præſenti verſatur, inſtabilis eſt, & de bono ad malum labilis: & econverſo, de malo ad bonum reparabilis. Unde Sapiens Rex Salomon ait:
Eccleſ. 7. *Non eſt homo juſtus ſuper terram, qui faciat bonum, & non peccet.* Et beatus Joannes, amantiſſimus Jeſu diſcipulus, dicit in epiſtola ſua, ne aliquis glorietur
1. Joan. 1. inaniter de juſtitia & puritate ſua: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, noſipſos ſeducimus, veritas in nobis non eſt.* Nemo ergò ſe excuſet, quaſi innocens ſit à culpa purus: *quia in multis offendimus omnes*, ait beatus Jacobus Apoſto-
Jacob. 1. lus. Aut enim ſciens quis peccat, aut ignoranter; aut ſponte, aut invitè; aut ex infirmitate, aut perverſa voluntate; aut ex timore, vel ex amore; aut ex deſperatione, vel præſumptione; aut

Quot modis quis peccat.

ex animi levitate, aut ex conſuetudine, aut ex tepiditate, aut ex ſocietate tractus; aut ſingularitate elatus, aut iracundiâ commotus, aut concupiſcentiâ allectus. 3. Iſtis paſſionibus variiſque deſideriis, tanquam contrariis ventis, movetur & turbatur ſæpe cor hominis; & propter has mundi procellas, rariſſimè venit homo ad portum quietis. Vix enim eſt dies aut nox, hora vel mora tam brevis & bona, quin in aliquo homo erret, aut repeſcat, aut negligentias committat. Pro quibus omnibus ſine intermiſſione orare oportet, ut pius Deus miſericorditer ignoſcat omnibus malis noſtris, quæ verbo vel facto, aut cogitatione deliquimus. Et quia nemo Job. 15.
purus à ſorde, ideò cum humilitate & cordis contritione, ad confeſſionis remedium celeriter recurrendum eſt; & cum majori cuſtodia de cætero, ab omni occaſione malarum cogitationum præcavendum. Oportet hominem in initio niti, præcavere malum; ne ſerpens lubricus, foramen parvum inveniat, & tandem totum caput cum cauda violenter infigat. Cor hominis quieſcere neſcit: ſed vel in bono, aut in malo occupatur, ſicut experientia frequens docet; & quantum bonum quis diligit, & virtutes ſectatur; tantum malum odit, & vitia execratur; quia contraria in una domo, morari non poſſunt. Nemo tamen requiem cordis inveniet, quicquid habet vel deſiderat, niſi Deum verum & ſummum bonum quærat, & habeat ad fruendum, & temporalibus moderatè utatur, ad æternum Dei regnum promerendum. Quærite ergò nunc fratres Chriſtum in humilitate, ut poſtea videatis eum in ſua majeſtate. Quærite nunc gratiam ejus per orationes,

nes, cum lachrymis sinceris; ut purificari à sordibus cunctis, digni sitis videre faciem ejus in cœlis. Quærite nunc Christum in lege & Prophetis, velatum sub figuris; ut postea omnia secreta scripturarum perfectè sine libris & magistris cognoscatis, sicut per Apostolum Paulum dicitur: *Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie*
1. Cor. 13. *ad faciem.* 4. Sed ad habendum summum bonum cum electis Dei, quis aptus & dignus esse poterit? nempe verus humilis, perfectè obediens, mitis & patiens, multum dolens de peccatis, fortiter resistens vitiis, mundi gloriam spernens, seipsum nihil reputans; ad exteriora rarus, ad interiora assiduus: ad terrena frigidus, ad cœlestia fervidus: ad portandum alios benignus, ad castigandum se strenuus: ad indulgendum facilis, ad irascendum difficilis: ad custodiendum cor suum omni horâ solicitus, ad exeundum foras tardus: ad remanendum domi animo lætus. Beatus, qui hæc mente revolvit, & ad intima sua citissimè redit. Beatus, qui nil temporale, nil carnale, nil turbidum, nil tumidum, in secretarium cordis sui sinit intrare, nec patitur immorari. Beatus, qui multa bona scit; & facit, quæ didicit; quia nunc magnam pacem habet, & in futuro beatiorem cum Christo gloriam, jugiter obtinebit. Tunc enim evanescet omnis vana gloria & temporalis lætitia. Quam nobis conferre dignetur, cum omnibus sanctis suis, qui est super omnia Deus benedictus in secula; Amen.

* * * * * * * * *

SERMO IX.

De periculo multorum malorum ex multiloquio.

1. *Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes.* Dilecti fratres, te- 1. Reg. 2.
neatis versiculum istum firmiter in mente vestra, & caveatis loqui de alta materia; ne diabolus vos tentet de vana gloria, & perdatis tempora vestra, pro devotione & compunctione vobis data. Magis expediret multis, quod cogitarent de pœnis inferni, & igne purgatorii: quàm de latitudine mundi & altitudine cœli. Nam cogitare & loqui de tremendo futuro judicio, & de suppliciis reproborum, sæpè timorem incutit, qui est valde utilis tepidis & dissolutis. Loqui autem de cœlo empyreo, & novem choris Angelorum, non deservit juvenibus & immortificatis Monachis; qui leviter extolluntur, cum subtilia aliqua legunt vel audiunt; de quibus melius tacerent: & defectus suos inspicerent, & lugerent. 2. Fratres, tunc verè sapienter agitis, si cognoscitis vitia vestra, & acriter de omnibus malis doletis, quæ fecistis. Heu, quanta bona omni horâ, otiando & fabulando perditis; quæ laborando, tacendo, & orando, lucrari potestis! Proponatis ergò firmiter vos emendare, & ferventer proficere, & in ordine constanter perseverare. Sæpissimè oculos vestros, cum humili prece levate ad Dominum in cœlis gemendo, & in secreto cordis vestri pro delictis orando. Tales Deus diligit, qui corda sua ad cœlestia sæpius levant, & orant. Libenter ignoscit culpis vestris præteritis, si veniam petitis, & gratiam quæritis & custoditis. Nunquàm fatuè cogitetis magna & alta de vobis, ne cadatis antequàm sciatis. 3. Quando ergò aliqua bona cogitatis, vel dicitis, vel facitis, non hæc vobis Gratiæ per omnia Deo agendæ.

vel

vel in modico attribuere debetis; sed statim omnia ad Deum integrè referre, cum gratiarum actione studeatis; à quo omnia bona descendunt, quæ in vobis cognoscitis, & in aliis videtis. Omnia Dei dona sunt, quæ corpus & animum ornant: Deus enim dedit esse, vivere, sentire, agere, discernere, & intelligere. Magna cæcitas cordis est, non considerare dona divina, & quantum tenemur creatori regratiari. Tanta sunt beneficia Dei, ut numerari nequeant, nec sufficiant explicari. Graviter ergo peccant, & per ingratitudinem Deum offendunt; qui vanis implicati, devotas Deo laudes, pro beneficiis ejus, non persolvunt. Unde Apostolus Paulus ait: *Gratias agite semper pro omnibus in nomine* Ephes. 5. *Domini nostri Jesu Christi.* Et David in psalterio & cithara canens, post multa beneficia collata, Deo gratias referens dicit: *Adjutor meus, tibi psallam; quia* Psal. 58. *Deus susceptor meus es, Deus meus, misericordia mea.* Et per Esaiam Prophetam ipse Dominus loquitur dicens: *glo-* Esai. 42. *riam meam alteri non dabo.* Quid ergò dicemus ad hæc, qui nihil aut parum boni facimus, & tamen gloriari & laudari cupimus? fœdares omninò, reputari velle de virtutibus, quas non habemus. Relinquamus hanc vanitatem, sequamur sanctos Apostolos & Prophetas, qui verè sancti fuerunt; & tamen nihil sibi de sanctitate, sed totum Deo attribuerunt. Quando igitur gloriam Dei & honorem quærimus; & de omnibus bonis nobis collatis, gratias ei purè & integrè reddimus; tunc sursum cum Angelis in cœlum ascendimus, qui in nativitate Christi, gloria in excelsis Luca. 2. Deo, cantaverunt. 4. Quando verò inanem gloriam, de aliquo bono foris appetimus, aut nobis ipsis intus placemus, & plus ponderamus opera nostra quàm debemus; tunc veraces non sumus, nec in veritate humiles; sed superbi & inanes, Deo despecti, Angelis reprobati, & ab omnibus sanctis alienati. Unde ex vitio elationis infra nos cadimus, & paulatim inferno appropinquamus; quia dæmonibus & damnatis assimilamur, qui Deum non amant, nec laudant, nec gloriam Dei contemplari valent. Et quia honorem Deo debitum non exhibent, nec spontè cum Sanctis se humiliant; sed Creatori suo perversè & superbè resistunt, justo Dei judicio, pœnam infernalem quocunque secum ferunt, & in malitiis tabescunt. Ignibus uruntur, & non purgantur; acerrimè torquentur, & nunquam meliorantur. Ex quo in seipsis gloriam quæsierunt, cœlum perdiderunt, & ab æterna gloria Dei in opprobrium sempiternum ceciderunt. Sic heu miseri superbi homines in se gloriantes, & alios despicientes, citiùs peribunt, quàm putant, qui de se præsumentes dicunt aut cogitant: manus nostra excelsa, & non Dominus fecit hæc omnia. Estote Deut. 32. ergò fratres, humiles corde, casti, benigni, modesti, compatientes, circumspecti in verbis, diligentes in opere, ferventes in oratione, patientes in tribulatione; obedientes sine tardatione, simplices sine quæstione, verecundi sine fictione, taciturni sine suspicione, obsequiosi sine murmuratione. 5. Quando etiam Deus ex sua magna pietate, aliqua bona alicui oranti vel studenti inspirat vel revelat, non statim de hoc se extollat, nec aliis se præferat, aut sanctiorem æstimet; sed cogitare debet & credere quod non propter suas virtutes

&

& labores, nec propter sua merita & ingeniosa opera, hæc fecit ipsi Deus; sed propter immensam bonitatem suam, qua pluit super bonos & malos, effundens misericordiam super omnem creaturam. Sic enim loquitur per Ezechielem Prophetam ad Judæos, superbientes de bonis sibi datis, non propter vos, sed propter memetipsum hæc feci: domus Israël, notum sit vobis. Nemo
Luc. 10. ergò abutatur bonitate & miseratione divinâ super se, sibi aliquid attribuendo per superbiam; ne in indignationem Dei mox incurrat propter ingratitudinem suam, & audiat duram contra se judicis sententiam, terribiliter intonantem: auferte ab eo mnam, id est, devotionis gratiam, qua indignus est propter vanam gloriam: & date ei, qui decem mnas habet, propter suam humilitatem & gratitudinem. Nam dignus
Luc. 19. est majora recipere bona, qui pro minoribus studet semper Deo gratias agere, & indignum omnibus se fatetur. Dat sæpè benignissimus Dominus consolationem suam, non solùm propter unum hominem vel duos à se invicem consolandos; sed etiam propter aliorum ædificationem, & multorum instructionem, ad amandum & laudandum tam pium, dulcem, ac largifluum Dominum in donis suis; qui tam bonus & beneficus est, dando gratiam suam humilibus, mansuetis, & corde compunctis. Subtrahit verò citò dulcedinem suam, ab elatis & ingratis, à vaniloquis, à curiosis, à dolosis & murmurosis. 6. Oportet enim cor mundum esse à vitiis, si intrare debet dulcedo sancti Spiritus, quæ pretiosior est cunctis opibus terrenis. Ditabitur autem bonis æternis in cœlis, qui respuit delectari in laudibus humanis. Quæratis ergò potiùs consolari in devotis precibus & lachrymis, quàm in altis quæstionibus, & longis fabulis. Studete in libro conscientiæ, fugite umbras vanæ gloriæ; recondite oleum in vasis vestris cum prudentibus virginibus, abscondite thesaurum cordis in valle humilitatis. Si enim culmen veri honoris quæritis, ad illam cœlestem patriam, toto desiderio festinetis. Ad quam feliciter obtinendam, perducat nos pariter Jesus Christus; Amen.

PARS SECUNDA SERMONUM AD NOVITIOS.

SERMO PRIMUS.

De multis tribulationibus justorum, pro regno cælorum.

Psalm. 33. MUlta tribulationes justorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus. Dilecti fratres, sanctorum vitam aspicite, doctrinam sanctorum libenter audite & legite, exempla eorum imitari desiderate, ac gloriosa eorum

eorum suffragia instanter petite; ut in adversis fortes sitis, & omnes labores diurnos ac nocturnos, pro Christo constanter ferre valeatis. Non dubitetis de futura Christi promissione, quàm reddet diligentibus se opere completo, & agone viriliter consummato. Non fuistis in inferno, nec in puteo Luciferi, ideò onerosa videntur statuta claustri. Non estis experti ignem purgatorii, ideò horretis sustinere verbum improperii, rigorem silentii, duritiam lectuli, gravitatem jejunii, vilitatem cibi, laborem cantandi, & frequentiam orandi. Si vultis omnia habere pro libitu vestro, quid inde meremini coram Deo? ista non concordant sanctis, qui passi sunt gravissimas pœnas temporibus multis. Consideretis igitur in parvis laboribus & angustiis vestris, acerbissimas martyrum passiones; & quorum solemnia per annum celebratis, horum agones sectemini per veras virtutes. Cumque tribulationem aliquam sentitis, scutum patientiæ assumite, ne ante tempus finiti certaminis, in religione deficiatis. 2. Non scandalizet vos, si mali florent in mundo, & boni gemunt sub onere: si perversi gaudent in honoribus, & boni privantur rebus necessariis & amicis, Deus clemens & justus, meliora & æterna bona, providit electis suis, in posterum reddenda: quos nunc diversis modis percutit per malos & castigat, ut digniores fiant ad majora præmia recipienda in cœlestibus regnis. Multæ itaque sunt tribulationes justorum, propter regnum cœlorum; sed & multa flagella peccatorum, quæ sunt initia dolorum futurorum. Et quis poterit plenè cogitare & perpendere, abyssum judiciorum Dei, super filios hominum? etenim justus Dominus, & justitias dilexit; qui bonis & rectis corde, omnia in bonum ordinat, & in salutem eorum convertit, & malis, duris, ac perversis, omnia in eorum perniciem & luctum retorquet. 3. Sustinete ergo fratres, sicut boni & fideles servi Christi, patienti corde & animo benevolenti pauca gravamina; quæ vos interdum molestant, & probant quam fortes estis, quia non diu durabunt, nec confundent humiles, sed pie tolerata valdè lætificabunt animas vestras, juxta illud Psalmistæ: *Exultabunt ossa humiliata*. Et humiles spiritu salvabit. Si essemus verè humiles, & onera peccatorum nostrorum strictè ponderare vellemus, nihil importabile sentiremus, vix unum pro mille, nos recipere duceremus. Oportebat namque Christum pati; qui tamen peccatum non fecit: quantò magis nos miseri peccatores, qui quotidiè offendimus multos in multis, scilicet Deum, Angelos, sanctos, & homines? permittit autem Deus, multas tribulationes cadere super electos suos, non ad eorum reprobationem, sed ad peccatorum purgationem, ad meritorum augmentum, ad majorem cautelam, & ad eorum imbecillitatem, per patientiæ virtutem, roborandam. Ponat ergo unusquisque se ad patientiam, si vult habere cordis tranquillitatem; si cupit coronam gloriæ recipere in cælo, post certaminis sui laborem. Vita ista temporalis, plena est tribulis & spinis, in qua exercentur & probantur electi per aspera, ut eo ardentius desiderent bona æterna. 4. Ecce nemini parcit Deus, sed dat unicuique onus proprium ad portandum, ut habeat causam ad multum promerendum. Alia namque

Psalm. 33. Psal. 31. Flagella peccatorum, initia dolorum.

Psal. 10.

Psalm. 50. Psalm. 33. Psalm. 50. Psalm. 33. Luc. 24. 2. Pet. 2.

Electos suos quare permittit Deus cadere in tribulationes.

quæ adveniunt, & tentant nos à dextris, per blandimenta, alia à sinistris, per vituperia: alia ab anteriori parte occurrunt, per austerum vultum, alia à posteriori pungunt, per detractionis morsum; alia à superioribus nos arctant, ad laborandum; alia ab inferioribus ebulliunt; ad deridendum, sicut pueri
4. Reg. 2. parvuli sanctum Heliseum. His sex ventis, commovetur status vitæ præsentis; & impugnatur omnis Christianus, sive religiosus, sive sæcularis. Nec dives, nec pauper; nec sanus nec æger, sine onere est. Quilibet satis habet ad portandum; & qui dorsum suum ad hoc præparat & incurvat, sapienter agit, & levius portabit. Qui autem otiari quærit, & delectari fabulis, ac vagari per officinas & nemora campi, incidet in latrones, & canes mordentes; hoc est, in varias tentationes carnales, gratiam devotionis extinguentes, & conscientiam multis vulneribus sauciantes. 5. Sic est religiosus in claustro professus, sicut nobilis miles, ab hostibus in castro undique obsessus. Non potest fugere, non potest ocio torpescere; sed vigilare oportet; & in armis semper stare, contra inimicorum insidias, & sagittas. Nisi enim pugil Christi, cingulo castitatis sit accinctus, & scuto patientiæ undique præmunitus; aut citò turbatur, aut dejicitur, aut vulneratur. State ergo in timore Dei, & præparate vos ad certandum contra passiones vestras, & hominum vexationes, & linguas iniquas; quia habebitis semper aliquem adversarium, nunc istum, nunc illum, prout Deus permiserit, ad humiliandum vos: ne in bonis superbiatis, & per vanam gloriam totum perdatis. Quòd si humiliter & patienter, adversarios vestros sustinueritis, eritis Deo accepti, & sanctis martyribus in patiendo conformes, atque in regno cœlesti valdè gloriosi & sublimes. Oportet omninò, quòd humilitas gloriam præcedat; & patientia victoribus coronam, cum multis ictibus præparet; nam sine patientia & certamine, & labore, vana est spes præmii cœlestis. *Induite ergo vos*, dilecti fratres (sicut beatus Paulus ait) *loricam fidei, non hæsitantes de adjutorio Dei*, pro 1. Thes. 5.
summo solatio divina promissa inter angustias recolentes, ac totam spem vestram in Deo, & non in hominibus ponatis; quia homines sæpè fallunt, & falluntur, in opinionibus & astutiis suis; meditantur inania, & stulta loquuntur; judicia futura non prospiciunt, nec Deum, ut oportet metuunt. Cavete præcipuè, ab hominibus iracundis & dolosis, à sociis vagis & jocosis; ne discatis fabulari, & ridere cum levibus, qui ambulant per amœna loca, ad hospitia prava. Sed cum simplicibus & humilibus, cum mitibus & devotis sit conversatio vestra; ut ab istis capiatis consolationem spiritus, & in virtutibus magis ac magis proficiatis. 6. Patientia, & fortitudo, est vobis maximè necessaria, qui in religione estis, & statis sub obedientia. Et ideò libenti animo & pleno corde obedire, & bonis consiliis majorum acquiescere studeatis; licet interdùm aspera & vilia videntur, quæ jubentur. Igitur sic ab omni parte adstant pugnæ, impugnantes fragilitatem vestram; ita sunt præmia maxima, in dextera Dei posita, pro multa patientia omnium tribulationum, vobis restituenda. Animetis ergo vos, ad omnia ferenda; & non abjiciatis onera, ad promerenda gaudia sempiterna. 7. A Superio-

perioribus namque, oportet vos frequenter sustinere correptiones, pro excessibus vestris; quia melius est hic, quàm in futuro purgari. Sed & eorum obedire præceptis propter Deum, tutissimum est, si vultis cum electis felicissimè coronari. Subjiciatis ergo vos spontaneæ eorum ditioni, ut ducant vos tutiori via, & breviori spatio, inter tot hostes & pericula, ad portum salutis sine murmure, & sinistra aliqua suspicione. 8. Ab inferioribus oportet vos sustinere, eorum imperfectiones, tam morum, quàm corporum, quod est opus pietatis; & quandoque etiam irrisiones sufferre, quod est mansuetudinis insigne. 9. A dextris, oportet vos cautè attendere, ne per adulationes, & vanas commendationes seducamini, ne sanctos & justos vos æstimetis, aut super id quod dicitur, cor elevetis. Nocent sæpè, vanæ laudes, fallunt dulcia verba animos leves: sicut anceps fistula dulciter canens, decipit & arripit aves. Ergo laudem & honorem, ab hominibus non quæratis, sed fugiatis; ne apud Deum mercedem plenam, pro fabulis stolidis perdatis. Multi in facie laudant, post tergum vitia narrant. Qui conscientiam suam inspicit, humanas laudes non ponderat, nec affectat. 10. A sinistris vero, oportet etiam cautelam magnam habere, ut non turbemini ab iis, qui vituperant facta vestra deridendo, proclamando, & ad pejus, bona interpretando. Ne impatientes sitis in corde aut durè respondeatis in voce, quia forte volunt vos opprobriis probare, si verè humiles estis, & patientes in adversis. 11. Ab anteriori parte oportet vos considerare, cum quibus loquimini; cum quibus statis & ambulatis: quales sint vicini vestri confratres, in moribus, in verbis, & actibus suis: ne forte seducamini, & inquinemini malis exemplis, per dissolutiones & libertates, juvenibus valde nocivas. Nam sæpè post jocos leves, pervenitur ad tristes conscientiæ dolores, juxta illud proverbium Salomonis: extrema gaudii luctus occupat; & risus dolore miscebitur. Non debetis omni verbo credere: nec ulterius citò, audita proferre. Non omnia ædificant, nec aliorum secreta scire expedit. Sæpè mendacia narrantur pro veris, quæ à cœlestibus desideriis retrahunt audientes. Abstinete ergo à nugis & jocis, quæ bona studia impediunt, intellectum obscurant, memoriam distrahunt & pacem habentes frivolis suspicionibus inquietant, 12. A posteriori parte, oportet vos etiam oculum habere apertum, & de futuris periculis, non exiguè præcogitare; scilicet qualia possent vobis per eos, quos jam amicos tenetis, contraria advenire. Præparetis igitur dorsum vestrum, ad sustinendum omnem eventum malorum, ad abluendum peccata præterita, ad vitandum jucunda præsentia, & ad minuendum futura purgatorii tormenta. Nam hominum oblocutiones, detractiones, accusationes, & derisiones patienter acceptæ, medicinæ sunt optimæ pro salute animæ, à justissimo Deo, peccatoribus justè inflictæ. Non itaque nocebit dura correptio verborum, si benevoli & innocentes estis, quia sermo durus utilis est ad correctionem dissolutorum. Audistis jam ex supradictis, in quàm multis periculosis bellis consistitis; & quanta bona potestis promereri, si viriliter repugnatis. Non ergo sitis remissi,

Prov. 14.

missi, nec præ multitudine hostium desperantes: sed cum religiosa sollicitudine, satagite semper in melius & ferventius exercitium proficere; ut per longanimitatem & patientiam, in virtutibus & laboribus multis, perveniatis ad requiem perpetuam, ab omnibus malis securam; largiente Domino nostro Jesu Christo, intercedentibus sanctis martyribus suis, diu desideratam vobis æternæ vitæ coronam: Amen.

SERMO II.

De quotidiano martyrio & bello, in statu religionis.

Psalm. 43. 1. *QUoniam propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oves occisionis.* Dilecti fratres, bene notate verba ista in auribus vestris, jam lecta; quæ valdè salubriter pro instructione vestra, diu antè nativitatem vestram, per Prophetam in psalmo sunt prænunciata. Benedictus Deus, qui vocavit vos de præsenti seculo nequam: in quo periclitantur multi in corpore & in anima, sequentes carnis desideria, & fugitivos honores. Videte ergo vocationem vestram, ad congregationem istam à Deo paratam; in qua promereri potestis, brevi tempore, cum modico labore, vitam æternam. Ecce Religionem intrastis, sponte propriis renunciastis; & quodammodo mundo mortui estis, aut quasi mortuos in sepulchris vos reputare debetis. Hoc etenim habitus vester, foris ostendit, & fama de vobis transit, quòd de mundo non estis, sed filii Dei excelsi omnes. Dicunt enim frequenter homines, seculares de religiosis personis: qui Deo servit, totum mundum deludit; & valdè sapienter facit. Cælum sibi comparat, Coloss. 1. & ab inferno non timebit. Mortificate ergo membra vestra, super terram; ne diabolicus furor, vos iterum alliciat, & ad æterna supplicia per mollitiem carnis secum trahat. Magnus profectò labor est, certare quotidiè contra passiones & vitia: sed præmia maxima, vincentibus sunt promissa. Percogiteris verba, quæ cantantur tam sedulò de sanctis martyribus in Ecclesia nostra, pro eorum laude & memoria, ad impetranda suffragia; quorum dulcedo tangere debet cordis nostri intima, & excitare tepiditatem nostram, ad tolleranda pro Christo vel pauca contraria. Sic enim ad vesperas sæpissimè suffragatur. Certamen magnum habuerunt sancti Dei, transierunt per ignem & aquam, & salvi facti sunt.

2. O dilecti fratres, qui in religione sub obedientia statis: si fideliter impletis quod vovistis, martyres estis, aut adhuc quotidiè patiendo fieri potestis. Nam toties novas coronas & margaritas pretiosas, pro certamine vestro accipietis, quoties singula membra vestri corporis, quotidianis laboribus pro Christo exponitis. Et si proprias voluntates relinquitis, & sensualitati vestræ fortiter resistitis, magnam à Deo consolationem intus percipietis. Omnis religiosus in obedientia vivens, paratus suam voluntatem frangere, atque prælato suo humiliter nitens obedire; iste veraciter in spiritu martyr efficitur, quamvis materiali gladio, in collo non feriatur. Et quicunque perfectæ mortificationi, tota die, Genes. 22. id est, per totum tempus vitæ suæ se tradit, simplici ex corde obediendo, exemplum Abrahæ imitatur; qui unicum dile-

dilectum filium suum Isaac, in holocaustum offerre, ligare, & occidere non recusavit. Legimus etiam de sanctis martyribus, quòd per diversa tormentorum genera, transierunt ad regna cælorum: qui non elegerunt pro sua voluntate, qualem pœnam aut mortem paterentur; sed totaliter divinæ ordinationi se commiserunt, & corpus & animam creatori suo, ad omnia sustinenda constanter obtulerunt. Quando igitur aliquis vestrûm audit, præceptum sibi contrarium, à Prælato imponi, & tamen paratus est obedire; si tunc etiam vim sibi ipsi inferre conatur, atque murmurationem insurgentem compescit & necat; tunc gratissimum Deo sacrificium in ara cordis immolat, & cum martyribus de hoste victor sui ipsius factus, strenuè triumphat. Multi namque martyres violenter tracti sunt ad carceres, & durissimis inibi vinculis ferreis stringebantur: quin etiam sine cibo & potu, sine lumine, & aliquo humano solatio, dimittebantur jacere in fœtore, & mortis horrore; & tamen in fide Christi constanter permanserunt, & gratias Deo in doloribus suis agere studuerunt: quia pro nomine ejus contumelias & tormenta, pati meruerunt. Horum exempla intuentes, nolite in adversis deficere, & de nimia paupertate conqueri; nec propter rigorem disciplinæ de prælio ante finem victoriæ fugere. Illi digni coronari merentur, qui legitimè certant & perseverant. Levissimus est omnis labor pœnitentiæ nostræ, comparatione pœnarum & abstinentiarum sanctorum martyrum, & consideratione dolorum infernorum. 3. Audistis frequenter in passionibus Martyrum, quòd in diversis membris suis fuerint cruciati, & post graves dolores eisdem privati; deinde ferocissimis bestiis ad devorandum dati, aut etiam flammis ardentibus injecti. Nondum fratres, ista estis experti; nondum sic tentati, nec probati; nondum sic vexati, nec verberati; nondum sic derisi, nec contumeliis repleti; nondum de domibus vestris, nudè & ignominiosè expulsi, & per plateas publicè tracti. Nondum usque ad sanguinis effusionem tentationibus restitistis; nec manum, nec pedem amputari, pro fide & castitate permisistis. *Hebr. 12.* Verùm, si sæpè deficitis in minimis passionibus, pro Christo in religione subortis; quomodo majora pati, in persecutione potestis? sunt namque multa, in quibus probare potestis fortitudinem vestram, quamvis sanguinem non fundatis, nec usque ad mutilationem membrorum repugnatis. Sancti martyres, membra sua pœnis exposuerunt gravissimis; vos in multis jejuniis & vigiliis, in silentio & laboribus, corpus vestrum ne insolescat, castigare debetis. Qui enim omne amarum pro dulci, omne vile pro pulchro, omne triste pro gaudio accipit & sustinet; hic veraciter calicem Domini cum martyribus bibit, & in futuris pœnis uri non timebit, sed sanctorum choris sociari summè gaudebit. Unum ex his eligatis, aut æternaliter comburi cum Dæmonibus, pro modicis voluptatibus; aut pro brevi abstinentia, perenni gloria perfrui, cum Angelis sanctis. Et quia Martyres mala perpetua attenderunt, ideò mala transitoria levius pertulerunt; & potius per angustam viam, ad latitudinem cæli, intrare optaverunt. *Martyr sine sanguine, quis esse possit.* 4. Potest quilibet in ordine & in statu suo, religiosè & devotè vivendo, palmam

mam martyrii obtinere; si contra vitia sua fortiter certat: si pro adversantibus, & detrahentibus orat; si castitatem illibatam strenuè servat: si obedientiam usque ad mortem, exemplo Christi custodit: si de omnibus terrenis & necessariis hujus vitæ semper minus, quàm plus habere desiderat, & beneplacitum Dei in omnibus quærit, & suum velle reliquit. Sancta quippe voluntaria paupertas, pro martyrio computatur: & ideò sicut martyribus, ita & pauperibus, regnum cælorum à Domino promissum est, & donatur. Cum ergò verboso & dissoluto silentium imponitur, ne extraneis vel fratri loquatur; tunc lingua ad fabulandum prona, quasi reste ligatur; & ne noceat alteri, silentio cohibetur. Et verè multis verbosis expedit pro pace conscientiæ, verecundè tacere, quàm hinc inde historias de statu sæculi retexere. Et cum vago homini præcipitur in claustro manere, aut in cella quietè residere; tunc pedes ejus, pia volentia, quasi in cippo locantur; & sic ad viam salutis, cor instabile redire compellitur, juxta illud Domini verbum: *Exi citò in plateas, & vicos civitatis, & compelle intrare.* Heu, quanti foris vagando perierunt: quanti suæ curiositati serviendo, nil sanctitatis retulerunt? O quàm multi per rectoris virgam, reducti sunt ad conscientiæ & bonæ vitæ custodiam, & de necessitate fecerunt virtutem. 5. Cùm curiosus oculos suos claudit, ne sæculi vanitates aspiciat; tunc mercedem cum sanctis recipiet, quorum oculi fuerunt à tyrannis excæcati. Cùm piger aliquis laborare cogitur, tunc manibus & pedibus, ad locum martyrii trahitur. Et si obedierit ad omnia sibi injuncta, præmiabitur cum martyribus; quorum manus vinculis fuere ligatæ, & pedes in equuleo suspensi. Cogitare ergo debet bonus obediens frater, quòd proprii corporis non habet potestatem, sed Prælatus, cui propter Deum se resignavit liberè, ut eat & faciat, quod ille jusserit, pro animæ suæ salute. Sic enim obtinebit cum Martyribus patientiæ palmam, & æternæ vitæ coronam; præstante Domino nostro Jesu Christo; regnante in sæcula sæculorum. Amen.

Pauperum & martyrum idem præmium. Matth. 5.

Luc. 14.

SERMO III.

De sapientia Confessorum, & continentia Religiosorum.

1. OS *justi meditabitur sapientiam, & lingua ejus loquetur judicium.* Dilecti fratres, ista solent cantari & legi de Confessoribus & Doctoribus, quos præcipua devotione honorare debemus, atque suffragia eorum desideranter implorare; quatenus eorum virtutes strenuè imitando, mereamur finito præsentis vitæ stadio, ad eorum societatem pervenire. Igitur, si non possumus gravissima & diversa tormentorum genera, cum sanctis martyribus sustinere: studeamus pro viribus nostris, cum Confessoribus & Eremitis, in sancta religione humiliter, patienter, & continenter vivere; quemadmodum & illi Deo placuerunt, multis longis vigiliis & jejuniis, carnem macerando. Describit namque Propheta in dicto Psalmi versiculo, qualis sit vita justi viri, placentis Deo; & quàm beatus exitus ejus, qui permanserit constans in proposito sancto. 2. Solet autem vita justi viri ac boni Religiosi, ex quibusdam signis notari, & maximè commendari; videlicet ut habeat os custoditum à malo, lin-

Psalm. 36.

Nota ad deprehendendum virum justum ac bonum.

linguam eruditam in bono, cor quietum à turbatione, devotum in oratione, suspensum in contemplatione: ut faciat opus bonum cum recta intentione ad Deum, careatque sinistra suspicione ad proximum. Et qui ista habere desiderat, legem Dei in corde suo ponat, sacra verba frequenter cogitet, libenter audiat & legat, de mundanis verò sileat: tantùm de his, quæ ad salutem animæ pertinent, curam ampliorem gerat, alienas sollicitudines abjiciat, nullum tempus otio indulgeat: sed vel oret, aut studeat, aut laboret; quatenus boni operis talentum, sicut fidelis servus, quotidiè augere valeat. Discat, antequam doceat: & magis eligat tacere quam loqui, si sapiens fieri desiderat. Pauca verba, & utilia habeat: cum modestia singula proferat: coram magnatibus apparere caveat: cum timore Dei, omnes actus suos & sermones disponat, tanquam ab ipso judicandus, si in aliquo offendat. Tutius ergo est & melius, ut homo taceat, qui debitè loqui nescit. 3. Si quis imperitus, divinam sapientiam habere concupiscit, delicias carnis spernat, sensus exteriores strictè custodiat, ne vanitates mundi hauriant: ad interiora se convertat, defectus suos inspiciat, conscientiam per singulos dies examinet; commissa defleat, nil impunitum relinquat; ad cœlestia suspiret, futurum judicium metuat: præsentem vitam carcerem reputet; à Christo elongari pœnale sentiat, sanctorum choris non interesse maximum tædium ponderet; nihil in hoc mundo possidere cupiat, ut cor liberum semper habeat; omne gaudium temporale, luctum æstimet, ac præ desiderio æternorum, omnem copiam rerum, egestatem computet. Hæc intima sentimenta, vagabundus & fabulosus ignorat; & qui honores ambit, veram sapientiam nunquam inveniet. Beatus igitur ille religiosus, in cujus corde lex Dei requiescit; cujus os meditatur sapientiam sanctorum, non seculi vanitatem; cujus lingua erudita; rectum judicium in omni causa tractat, ne quid frustra quasi inventum producat; cujus bona opera, ad Dei beneplacitum semper tendunt; cujus gressus intus & foris, secundùm eloquium divinum, diriguntur in bonum. Sapientis ergo, & spiritualis viri studium est, discernere verum à falso, vitium à virtute, necessarium à superfluo, honestum à scandalo, clarum ab obscuro, expediens ab illicito, privatum à publico, distortum à recto, justum à perverso, simplicemque ab astuto, innocentem à ficto & doloso. Unde Dominus per Jeremiam Prophetam ait, in laudem viri justi: *Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Verax & justus est Deus, & justitias dilexit, æquitatem vidit vultus ejus.* Et ideo tales quærit & diligit, qui ambulent coram eo in veritate. Horum gressus, non supplantabuntur ab adversario diabolo, nec à mundi blandimentis, nec à propriis concupiscentiis, neque ab aliorum laudibus aut vituperiis seducentur. Nam dextera Dei, protegit gradientes in simplicitate cordis, sub alis suis; & omnia quæ dixerint & fecerint, ad maximum eis proficient meritum, & præmium sempiternum. Quo feliciter adepto, non erit, quod cupient amplius. Beati enim omnes, qui digni erunt regno Dei interesse, & cum Christo epulari, & gaudere: pro eo, quòd in vita sua Chri-

Sapientis & spiritualis viri studium.

Hier. 15. Psalm. 10.

Christum amaverunt, & omnia terrena vilipenderunt. 4. Dilecti fratres, imitamini humilem vitam Jesu Christi, sicut & sancti Confessores fecerunt: inter quos fuerunt multi nobiles ac divites viri, qui longo tempore in abstinentia carnium, in carentia frumenti, vini, & olei, & aliorum delectabilium ciborum, duxerunt vitam valdè religiosam & duram; crucifigentes cum vitiis & concupiscentiis suis carnem fragilem; non propter laudem humanam, sed ut Deo satisfacerent pro peccatis, per ferventem pœnitentiam. Hi contra tentationes diaboli, & mundi honores, certantes usque ad mortem, felici tandem fine cursum vitæ suæ compleverunt.

Viri Dei quotidiè martyres sunt.

Quamvis igitur isti tyrannorum gladium, aut ignem urentem, aut morsum bestiarum, seu alia sævissima tormenta, non pertulerunt in corpore: maximum tamen bellum, & quotidianum martyrium perfecerunt in mente, vitam castam, humilem, abjectam, internam, devotam, benignam, patientem, sobriam, modestam, pauperem, & absconditam, præ cunctis mundi opibus amplexantes, ideoque, dignè coronas meruerunt habere perpetuas. 5. Si ergo quæritis veram sapientiam, & cupitis habere pacificam vitam, Deo placentem, & hominibus gratam; detis vos ad veram cordis humilitatem, sicut scriptum est: *Ubi humilitas, ibi sapientia.* Hanc sapientiam mundus odit, diabolus impugnat, caro abhorret, stultus deridet, superbus despicit; iracundus persequitur. Magis etenim placet Deo humilis & casta vita, quàm alta scientia; & plus est optanda, bona & pura conscientia, quàm subtilis & verbosa eloquentia. Longè etiam melior est simplex obedientia, quàm cauta excusatio. Utilior silentii custodia, quàm extorta loquendi licentia. Protegit enim Deus obedientes simpliciter, & callidos in stultum finem cadere sæpè permittit. Non est parva prudentia seipsum attendere, & sub omni creatura se humiliare; quia Deus propter hominem se humiliavit usque ad extrema terræ, ut peccatores converteret, & pœnitentes ad alta cælorum, per veram humilitatem traheret. Multi docti Philosophi, & magni oculis suis, viam salutaris prudentiæ neglexerunt, aut nescierunt; & ab humilitate Christi recedentes, à veritate erraverunt, & difficulter ad contemptum sæculi venire potuerunt.

Prov. 11.

Philosophi admodum pauci, hi qui tamẽ, sæculum contempserunt.

Multi etiam magistri scientiam Dei & notitiam virtutum, ex longo studio haurientes, de humilitate & castitate, de contemptu mundi & sancta religione & obedientia, optimè prædicant, qui tamen amore sæculi detenti, vix à longè Christum sequuntur; & (ut dicitur) onus quod laudant, digito tangere vitant.

Humilitatem & castitatem prædicant, etiam superbi & incesti.

Tam nobilis est virtus humilitas, ut eam frequenter superbi & sæculares commendent. Et tam laudabilis est virtus castitatis, ut eam magnificè extollant etiam incontinentes; & ad confusionem sui, dignis laudibus honorent. Et hoc utique ex Deo est, qui suos fidelissimos amatores, & humiles, ac castos clientes, glorificat in præsenti, ubi advenæ sunt & peregrini: quos in futuræ beatitudinis mansione, ampliori gloria lætificare prætendit, pro omni confusione, quam pertulerunt. Quicunque ergo continenter vivit, & sensus suos sub disciplina regulari, intus & foris custodit, iste jure Confessor Domini vocabitur; quia super pauca bona, prudens & fidelis fuit. Nam quinque ta-

Monachus bonus Confessor Domini est. Matth. 25.

lenta sibi tradita, id est, quinque corporis sensus bene rexit, innocenter vivendo, & aliis bonum exemplum exhibendo. Hæc enim duo, maximè in religiosis & abdicatis personis, Deo placent: & coram hominibus lucent, bona vita & sancta doctrina. Talis autem servus, post completos labores, in gaudium Domini sui lætus introibit: quia fidelis inventus est, in omni opere & sermone bono, ad laudem Dei & ædificationem proximi, in sæcula sæculorum: Amen.

SERMO IV.

De cauta custodia cordis, & gratia interna devotionis.

Prov. 4. 1. O*Mni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Dilecti fratres, diligenter pensate admonitionem prudentissimi Regis Salomonis; & sollicitè vigilate circa custodiam cordis vestri, ne diabolus inveniat foramen intrandi. Ille non quærit aliud, nisi vos decipere, & à Deo fraudulenter abstrahere. Quando cor hominis à summo bono abstrahitur, tunc infimis quærit delectari, & variis desideriis hinc inde movetur. Et qui tempestivè non resistit, captivatur, & superatur. Nihil laboriosius, quàm cor custodire ab evagatione & vitiosis imaginibus, ex

Hier. 17. sensibilibus rebus acquisitis. *Parvum & inscrutabile est cor hominis, & ad malum proclivum ab adolescentia sua.* Et quis cognoscet illud, & omnes motus ejus per singulos dies enumerabit? Utique solus Deus, qui universa conspicit, antequam fiant de quo dicitur in psalmo:

Psalm. 93. *Dominus scit cogitationes hominum quoniam vana sunt.* Cor nunquam quiescit, quin in aliquo sit occupatum, sive bonum fuerit, sive malum. In bono cor confortatur, in malo perturbatur. Si quis cor suum gestit custodire, & ab evagatione restringere, bonam meditationem studeat assumere; & de verbis sacræ Scripturæ, favum mellis colligat, unde animam suam pascat. Levia verba dimittat, curiosa non quærat: in prosperis non se elevet; in adversis patientiam servet; & omnia super se ventura, Deo liberè committat. 2. Hoc quoque præcipuè penset, qualiter unionem cum Deo habere possit, qui in pacifico corde, locum ad habitandum quærit. Idcirco totis viribus, ab infimis curis se elonget: & cor assuetum vagari, per orationes ignitas & crebra suspiria sursum levet, & dicat: *Oculi* Psalm. 13.
mei semper ad Dominum. Quoties autem à summo bono, ex fragilitate aut aliqua necessitate impeditur, rursus incipiat, & citò per orationem resurgat; gemens & dolens pœniteat, quòd ad momentum Creatorem, pro creatura neglexit; cui pro posse, totis affectibus intendere, & jugiter adhærere deberet. Ex sacra namque lectione, trahitur bona meditatio de Deo: ex bona meditatione, procedit devota affectio, & prompta elevatio mentis in Deum. Exinde surgit fervens & interna oratio, penetrans cælos, omnem creaturam relinquens, & soli Deo adhærere cupiens, in quo omnia bona sunt, quæ concupisci possunt. Solus enim Deus est, qui totum animæ desiderium implet, quietat, & beatificat; ad quem suspirare & convolare debet omnis Religiosus, secretum amans, occasiones fabulandi vitans. Qui enim loca spatiandi foris quærit, & cor suum custodire negligit, hanc unionis gratiam, aut non sapit, aut

Sacra lectio quos fructus gignat.

Jesus unus animam implet.

aut parum gustans citò perdit. Et heu! vix cum magno labore & dolore, devotionis dulcedinem recuperabit, quia minus sollicitè eam custodivit. Restat ergo omnibus frivolis omissis, ad Christum sedulò confugere, & cum eo amicitiam specialiter jungere, & cuncta ab ejus amore retrahentia abjicere & refutare. Quæcunque bonam conscientiam non possunt facere, nec charitatis Christi fervorem dare vel augere, omninò vitanda sunt & respuenda, ab omni claustrali viro & Monacho religioso, cujus cor debet esse in cælo, non vagari in sæculo. 3. O frater Monache, qui sanctitatis speciem geris habitu & nomine, claude ostium oris tui, & secretum cordis non omnibus reveles. Aperi cameram cordis tui Jesu Christo, consolatori amantissimo, ac tutori vitæ tuæ fidelissimo; ut benedictus Jesus, antè omnia, & præ omnibus, in cælo & in terra, tibi dilectus, diu desideratus & expectatus, ad te venire dignetur, & mansionem tecum facere. Obsecra obnixè, ut sæpiùs te visitet & illuminet, doceat ignorantiam tuam, confortet pusillanimitatem, erigat spem, repellat diffidentiam, confirmet fidem, infundat amorem, augeatque fervorem. O quàm bene est custoditus & armatus, contra diaboli insidias, & malas cogitationes, ac turpes imaginationes, qui imaginem crucifixi habet in corde fixam, omnia interiora sua penetrantem; & ad omne bonum cogitandum & agendum, semper & ubique instigantem. Tunc rectè poterit mira cum dulcedine cordis, ex præsentia Christi intimè consolatus dicere, quod David sanctus, cùm magna lætitia Deo psallebat: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatasti cor meum.* Nihil ergo inter te & JESUM, amatorem innocentiæ & puritatis, veniat: nec intus lateat, nec duret, immò nec parum tangat, nec vanis laudibus mulceat, ne inficiat; quia cor purum & tenerum, Deo in religione oblatum, non patitur secum aliquem extra Jesum, sibi conjungi & confabulari. Nam omnia in creaturis temporaliter solatiosa & pulchra, non sufficiunt ad plenum animæ gaudium: sed solus Jesus sufficit, ad omne desiderium perficiendum. Cuncta extra Jesum crucifixum, generant fastidium, & habent defectum; & quasi absinthium & fel amarissimum, torquent animum variis desideriis occupatum. Fons igitur omnis boni, & totius consolationis mellifluus rivus, Jesus Christus, verus Consolator animarum. Qui vult à Deo consolari, Jesum in socium eligat, cum quo loquatur & ambulet, donec ad cælum perveniat. 4. Stude in amore Jesu vivere, toti mundo mori; & in cruce Christi, non in teipso, nec in hominibus gloriari. Illa hora tibi sæpè pensanda est, quando non poteris amplius unum verbum loqui, nec membrum movere. Et quamvis religiosus sit terrenis bonis & amicis privatus, habet tamen cœlestem thesaurum in arca cordis sui clausum, Jesum Christum, & hunc crucifixum. Habet & fidelissimum animæ suæ amicum, ac sapientissimum vitæ suæ Doctorem, ipsum Regem Angelorum, omniumque rerum Conditorem. Vis ergo habere pacem & tranquillitatem cordis, & gratiam Christi, & amicitiam Angelorum promereri? Contemne teipsum, propter Christum: & quantum possibile est, stude habere cor purum, à sæculo segregatum, ad di-

Psal. 118.

Pax cordis, & amor Christi qui acquiratur.

divina fervidum, & ad cœlestia suspensum. Qui enim nihil terreni solatii foris quærit, nihil in creaturis inordinatè diligit, citò internam quietem & Christi amorem sentiet: & cunctas gravitates undecunque venientes, Christo intus confortante & juvante, facillimè tolerabit. Multas namque turbationum materias amputat, multos laqueos tentationum evadit & superat; qui propter Christum ab omnibus terrenis desideriis, perfectè se denudat & elongat. Hic ad cœlestia, nullo terrenorum pondere gravatus, evolare libere potest, quoties dilecti amatoris sui, qui in cælis est, recordatus fuerit, aut ejus verba audierit vel legerit. Dolor nempè de absentia Jesu, vehementer compungit; amor verò ex præsentia gratiæ ejus, languentem ungit, tristem consolatur, & torpentem accendit. 5. Qui ad hanc devotionis gratiam, & contemplationis celsitudinem, non valet tam repentè pertingere, non desperet, nec laborare desistat; gemat, oret, solus sedeat, taceat, & se recolligat: expectet longanimiter, speret confidenter, & ultrà quàm credi potest, consolabitur affluenter. Benignus est enim Jesus, super omnes sanctos suos, non deserit sperantes in se. Probat frequenter, corripit amanter, instruit sapienter, vocat incessanter, pulsat fortiter, aperit libenter, suscipit lætanter, indulget clementer, donat sufficienter, coronat excellenter. Non ergo te frangant amarosa Jesu verbera: nec fastidias audire sacra ejus verba, à quocunque vel ubicunque fuerint lecta. Non te dejiciat cordis inconstantia, nec corporis ægritudo, nec dolor capitis in Christi servitio acquisitus.

Benignitas Jesu miraculum omne superat.

Qui te creavit, & ad servitium suum vocavit, non deerit tibi pro nomine suo patienti. Omnia enim mala, quæ pateris: & quæcunque bona ad honorem Dei, in hac domo feceris in disciplina perseverando, scribentur in libro vitæ æternæ, & computabuntur tibi ad maximum præmium in regno cælorum. Averte igitur te à vanis, redi ad interiora mentis, recogita beneficia dilecti amatoris tui sæpius tibi concessa, & adhuc ampliora in futuro revelanda. 6. Trahat te ad serviendum gratanter piissimo Salvatori, pietas ejus immensa: ad amandum ipsum, bonitas infinita: ad sperandum in misericordia ejus, charitas ejus usque in sæculum extensa, verè pœnitentibus promissa, perseverantibus in fine reddenda. Transeunt omnia, præter amare Deum; pereunt cuncta, sine Christo: amarescunt omnia, sine Jesu pro salute mundi incarnato, passo, crucifixo, resuscitato, & glorificato. Hæc sit sapientia vestra, fratres: hoc studium præ cunctis literarum studiis eligatis, meditari die ac nocte Jesum crucifixum, pro omnibus nobis in cruce immolatum, & in cælis elevatum, ut tota spes vestra sursum tendat, in ipsum, super omnia amandum & laudandum. Ideoque pro ipso pati, & fatigari in ejus servitio, reputetis pro thesauro maximo, in agro sanctæ crucis invento. Meditatio operum divinorum & sermonum Christi, dulcedinem parit & lætitiam, fidem roborat, spem erigit, charitatemque in corde accendit, quam se daturum fidelibus suis ipse promisit. Sed invidus diabolus, qui Christum tentare audebat & persecutiones in Ecclesia sæpius suscitavit, ac multos sanctos vexavit:

vit: adhuc non cessat molestare devotos, tædium boni ingerens, & claustri rigorem dissuadens. Heu, callida instigatione multos decipit per blanda & mollia, terret per dura & aspera. Veruntamen Christo auxiliante, non nocebunt tela ejus nequissima: sed erunt fortiter dimicantibus & viriliter resistentibus in laudem & gloriam, & diabolo ad perpetuam confusionem & pœnam. A cujus laqueis & fraudibus, nos semper custodiat Jesu Christus, qui est ad dexteram Patris, super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

Nota Religiose.

Beatitudo Monachi in quo consistat.

7. Dixit quidam devotus, solitudinis amator: Beatus Monachus desolatus, cui mundus exilium, cælum patria, cella paradisus est. Beatus Religiosus, Deo devotus, sæculo ignotus: cui oppidum carcer, claustrum refrigerium, labor requies, solitudo solatium, luctus gaudium, silentium pacis hospitium. Beatus, cui sacra lectio cibus, oratio potus, psalmus jubilus, meditatio Christus, speculatio Deus. Beatus Religiosus, qui omnia studia & exercitia sua, ad virtutes & beneplacitum Dei ordinat; & nihil singularitatis & ostentationis, verbo vel facto prætendit, cavens ubique, ne Deum vel proximum offendat. Beatus, qui pro bono accipit, quando aliquis eum corripit & rectè instruit, ne in errore permaneat, & malè pereat. Beatus, qui os suum strictè custodit, ne otiosum aut nocivum verbum proferat. Talis magnam pacem habebit, bonam conscientiam & famam, devotionisque gratiam obtinebit specialem.

Silentii fructus.

8. Multa jurgia cessare facit, qui patiens est, & tacet. Religiosus in abscondito manens, quasi lucerna in nocte securè ardens. Flabunt venti, & non nocebunt Deo vacanti & oranti. Verè magnus thesaurus in ore sapientis, sed non minor in corde tacentis & orantis. Dixit quidam expertus: Quicquid boni tacendo colligo, hoc ferè totum loquendo cum hominibus dispergo. Quia Samson secretum suum mulieri retulit, & parabolam mellis non abscondit, postea ab hostibus captus & delusus fuit. Bonum est ergo Religioso silentium servare, & verba sua quasi sacculum pecunia plenum, secum ad domum mentis portat. Judic. 15.

Exemplum de silentio.

Monachus quidam loquendi gratiam fieri sibi noluit.

9. Fuit in partibus Superioribus Monachus quidam Ordinis Cisterciensis, sollicitus custos oris sui, & claustralis disciplinæ diligens observator. Hic zelo devotionis accensus, vix unicum verbum in hebdomada loquebatur. Cui Abbas causa solatii ait: Frater, do tibi licentiam, quandoque loquendi cum fratribus. Qui respondit: Pater reverende, non desidero talem licentiam habere. Quod audiens Abbas, ædificatus est in responso fratris libenter tacentis.

Exemplum de solitudine.

10. Quidam frater regularis Ordinis foras emissus, expleto negotio ad domum suam celeriter ac desideranter redire studuit, ut Deo liberiùs in silentio vacaret. In via autem constitutus, invenit quendam viatorem sibi amicum & notum, qui diversa loca sanctorum & monasteria se visitasse asserebat. Interrogatus ergo de religio-

giosis locis, dicebat etiam se in sacro Carthusiæ claustro fuisse. Cumque multa bona, de situ loci illius in alto monte, & arcta solitudine. Ac fratrum ibidem habitantium rigore loqueretur, hoc tandem intulit: Inveni ibi fratrem, cum quo licenter loquens, curiosè interrogavi, dicens: Quantò tempore hîc habitasti? Qui ait: Quadraginta anni lapsi sunt, & interim non vidi primam portam, per quam primò ingressus sum. Audiens hæc frater prædictus, miratus est; & aliis fratribus suis ista pro bono exemplo amandæ solitudinis recitavit. O quàm rarum & alienum est istud in multis religiosis, temporibus istis; qui pro pœna carceris reputarent, si infra annum, extra septa monasterii vel extra portam, spatiandi causa exire non deberent.

SERMO V.

De constantia & perseverantia, in statu religionis.

1\. Par. 20. 1. *Constantes estote, & videbitis auxilium Domini super vos.* Dilecti fratres, gratanter accipite verbum piæ exhortationis, ad perseverantiam vos admonens in statu religionis, quæ maximam remunerationem habet in cælis.
Hebr. 10. Proponatis firmiter in cordibus vestris, quòd velitis in loco & ordine isto, quem spontè elegistis, permanere constantes; & cum omnibus in hac domo, propter Christum diu antè tempora vestra congregatis, bona & mala sustinere. Qui dedit benè incipere, dabit per gratiam suam melius consummare. Non enim vestris meritis, ad hunc conventum vocati estis; sed coronis eorum participes, vos fieri credatis. Horum orationibus adjuvari, & beneficiis sustentari gaudeatis, & gratias semper Deo agatis. Non enim ad otiandum & epulandum venistis, sed ut Deo fideliter & devotè serviatis. Et tantò sollicitiores & promptiores esse debetis, ad omnem observantiam Ordinis, & communes labores; quantò plura convenientia in ædibus & libris, in cibariis & vestibus, jam habetis, quæ multi seniores antè vos non habuerunt. *Vos in labores eorum introistis, ideò grati sitis de bonis acceptis.* Joan. 4. 2. Hæc temporalia à Deo parata, quasi encenia quædam, ad sustentaculum corporis vobis conferuntur. Si utimini istis sobriè, cum gratiarum actione & benevolentia; tunc adjicientur vobis adhuc ampliora bona in cælis, quæ certissimè reddentur omnibus perseverantibus in ordinis disciplina. Et si necdum intelligere nec capere potestis futura gaudia, præparata in nuptiis cœlestibus: firmiter tamen credatis, quia fidelis & potens est Deus dare, quæ promisit diligentibus se; qui non coactè, sed libera mente, serviunt ei, die ac nocte sine querela. Idcircò cum ingenti sollicitudine, abjicite citò de corde vestro nocivam tristitiam, & omnem indignationem, tanquam venenum diaboli; & studeatis inter fratres vestros, tanquam Angeli pacis, inter concives suos conversari. Tollite super humeros vestros jugum Domini, amantibus leve & suave, donec perveniatis ad patriam felicitatis æternæ. 3. Interim verò probari habetis more sanctorum, per varias tentationes, quæ in religione sæpè contingunt, & novitios hinc inde graviter affligere solent; quatenus tanquam aurum in fornace probati, & à rubigine vitiorum præteritorum purgati, fulgeatis in conspectu Dei, sicut agni novelli

novelli in fontibus loti. Enimverò post lachrymas & dolores, recipietis consolationes divinas & illuminationes mentales, omnes labores & angustias alleviantes. Quid vultis amplius? Ecce nunc dantur vobis terrena bona, pro sustentaculo corporis in via laboris; postea verò dabuntur cœlestia & sempiterna bona in regno Dei cum Angelis sanctis, quia cognatos & amicos reliquistis, & Deo potiùs quam sæculo, servire elegistis. Si igitur constantes permanseritis in eo, quod cœpistis, lætanter & fiducialiter à Christo in judicio audietis: *Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis; & ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus, regnum; ut edatis & bibatis super mensam meam, in regno meo.* O dulce & consolatiosum verbum, confortans ad perseverandum in ordine assumpto, & in quacunque tentatione & tribulatione, aut infirmitate, quis fuerit circumventus, Dei profectò est adjuvare, & de omni angustia mentis & corporis afflictum liberare. Et qui confidit in Deo orando, & patienter se sustinendo, consolabitur tempore opportuno, gratias agendo de auxilio cælitus sibi collato. Non est personarum acceptor Deus, sed in omni statu & loco, in quo fuerit memoria nominis ejus sub cælo, aderit tentatis & tribulatis corde. Exaudiet eos pro sua clementia, & ostendet eis secreta judicia sua, & mirabilia magna in omni re, quàm operatur in terra. 4. Non potest quis dicere Deo, cur me ita affligis, & aridum relinquis, & alium sic promoves, & plures voluptates habere permittis? Stulta & vana est hujusmodi cogitatio, vel in minima re dubitare, aut conqueri de Dei providentia & bonitate. Infirmorum & insipientium mos est, reprehendere & malè interpretari facta prudentium, quæ non intelligunt; qui mirantur & scandalizantur plerumque in seipsis, quare Deus ista vel illa, tam aperta mala, fieri permittit. Quibus Psalmista ita respondet: *Justus Dominus in omnibus viis suis, & sanctus in omnibus operibus suis,* Et iterum: *Justus es Domine, & rectum judicium tuum.* Hoc igitur firmiter teneatis, quòd in omni loco, oculi Domini contemplantur bonos & malos, & nemo potest se abscondere à judiciis ejus, nec multis pulchris verbis mala sua excusare, neque ad superiorem judicem contentiosè appellare. Quicunque ergo in statu humili & ordine suo manens, contra tentationes & vitia sua strictiùs certaverit; majorem nunc gratiam devotionis à Deo meretur, & in futuro amplioris gloriæ beatitudine perfruetur. Potest quilibet religiosus, in ordine suo & loco, à Deo sibi proviso, animam suam salvare, & virtuosè proficere; si sollicitè servat, quæ ordo instituit, & Prælatus facere jubet ac consulit. 5. Nemo igitur instabilis, se seducat; neque stulta & vana imaginatione, de alio loco cogitet; & de incertis futuris, jucundiora sibi prophetando dicat: O Deus, si in tali loco & ordine essem, quàm benè & devotè me habere vellem, nec de aliquo amplius conqueri vel turbari. Heu miser & insipiens homo, qui extranea ob defectum fervoris cogitas; & sæpius ex angustia præsentis passionis, leviora confingis, cur non facis hæc bona in loco isto, ubi cum multorum fratrum gratia, & bonæ conscientiæ pace vivere potes, Deo teste & favente? Quare negligis modica tibi dicta, & præsumis ampliora futura? Præscito, quod sæpè aliter, & multò deterius contingere solet tepidis &

Marginal notes: *Luca 22.* — *Deut. 10.* — *Psal. 144.* — *Psal. 118.* — *Eccles. 23.* — Instabilitatis pruriginem vitet Monachus.

& dyscolis discipulis, quam ipsi in animo prius finxerunt, absque fructu alicujus valoris. Multos fefellit ista imaginatio; multos eruditos errare fecit, facilis loci mutatio; plures contristavit, ad alium ordinem inconsulta migratio. Sæpissimè namque in aliis probatum est, quod rarò emendatior rediit, qui plura loca quæsivit. Ubicunque enim homo fuerit, homines inveniet, etiam claudos, & debiles, quos utique tolerare oportet. Et fortè imperfectiores aliquos videbis, qui tibi in multis non placebunt, nec tu eis similiter complacebis. Dicent fortè quidam, aut cogitabunt de te sinistrè; Si valuisses aliquid, mansisses potiùs in loco, in ordine tuo cum pace. Manifesta tamen citò erit causa cujuslibet discursantis de loco ad locum, quid eum amplius agitavit. Non enim diu latere potest ficta sanctitas, nec animi levitas; nec alios ædificat, evagandi libertas. Nam veræ devotionis nutritius est solitarius, & Religiosus inclusus. 6. Audite cujusdam devoti senis parabolam: Cum aliquis uno pede claudus, aut monoculus egreditur, rarò utroque sanus revertitur. Vulpes exiens foveam, nescit diu per rectam incedere viam: Sic homo vagæ mentis & dolosus, nequit diu se fingere: sed seipsum prodit etiam invitus coram multis ignotis, aut verbis, aut factis apertis. Sæpè etiam iracundiâ motus, ostendit impatientiæ suæ aculeos, cùm fuerit pro culpa sua correptus, aut silentium servare coactus. Superbus homo passionatus intrinsecus, ad breve coram aliis quandoque se comprimit, ne reprobetur & vilescat extrinsecus: Processu verò temporis liberior factus, ad solita revertitur inverecundus. Sicque patebit pluribus, quia non verè fuit humilis, sed voluit videri bonus & justus. Tentatio diaboli, non permittit fugitivum diu abscondi, nec quietè agere; sed per nova & inopinata obstacula pungere inchoat, multoque deterius vexare & confundere timidum laborat, quia nidulum suum insipienter reliquit. Onus quippe Ordinis diurnum & nocturnum, collo Monachi impositum, ostendit citò, quantum portare potest pro amore Dei, & sustinere. Idcircò in omni loco & statu, in omni officio & dignitate spirituali, aut occupatione temporali, per maximè necessaria est longanimis patientia, ac divinæ gratiæ larga affluentia, cum frequenti precum instantia; ne infirma mens crebris ictibus tarda, moveatur subitâ irâ ad impatientiam; aut suggestione Satanæ quærat reddere vindictam, indignè ferendo opprobria sibi objecta. Noli miles Christi fugere; noli teipsum dejicere, noli à primo fervore tepescere, nec de divinæ dulcedinis consolatione hæsitare. Noli quærere exteriora corporis commoda, animæ tuæ valdè nociva; sed propter Deum sustine tentationes & hominum vexationes, tam bene in hoc loco, sicut in alia domo. Nec æstimes te à Deo derelictum, si multa tibi occurrunt ad patiendum; quia non es melior Christo passo, nec Martyribus sanctior atrociter interfectis. Homines agunt, & sæpe obloquuntur sicut homines; nec semper verum est, quod dicunt: nec multum curandum, si laudant, vel vituperant. Cave omni tempore & loco, à malefacto & scandalo; & Deus liberabit te à verbo iniquo, de te mendaciter dicto. Scriptum est in quadam collecta quadragesimæ super populum; Tuere Domine populum tuum, & ab omnibus peccatis clementer emunda; quia nulla ei nocebit adversitas,

si nulla dominetur iniquitas. Pœna enim non facit aliquem reum, sed culpa justam exigit pœnam. Deum ergò præ oculis habeas: orare in tribulatione non omittas: temporibus debitis scripturas sanctas lege vel scribe, ut tædium cordis melius vincas. Dat Deus sæpe in una hora, quod in tota denegat septimana. Nunquam de tua virtute & justitia præsume: sed de misericordia & bonitate Dei optimè confide; & inter spem & desperationem, cautè & discretè procede. Nunquàm ita hilaris sis & securus, ut timorem & verecundiam à te excludas. Qui Deo vult placere, & proximum ædificare, debet omnia verba sua & mores, foris & intus, taliter ordinare, quasi statim coràm Deo & Angelis ejus, deberet præsentari. 8. Noli ergò religiose frater, si levis fueris, & vagus, aut verbosus, de exteriori habitu coràm hominibus, quasi sanctus homo gloriari, nec de aliquo opere privato vel communi superbire: sed potius inutilem te reputabis, si rectè sapis, utpote qui de mille talentis vix unum reddere sufficis. Non es ideo sanctus & magnus Dominus dicendus, quia cappam geris extrinsecus; quod asinus facere posset, si esset taliter vestitus. Attende conscientiæ tuæ fœditatem magis, quàm æstimationem humanam: quia non sunt omnia ita sana coràm Deo & clara, sicut apparent hominibus esse pulchra. Homo videt in facie, Deus autem in corde; qui etiam minutissima considerat, quæ tu non cognoscis, aut modicum ponderas. Idcircò deprime cor tuum sub districto Dei examine; & noli de dignitate Religionis vanè extolli, neque de virtutibus aliorum & miraculis Sanctorum jactanter loqui. Seipsum denigrat & confundit, qui Patrum suorum sanctitatem commendat, & humilem eorum conversationem sequi negligit: qui Regularis & Religiosus vocatur, & vivendi normam, quam Sancti posteris reliquerunt, ferventer non sectatur; qui de bonis monasterii quotidiè vivit, & statuta monastica tepidè servat, aut leviter frangit. Attamen propter sanctos Patres præcedentes, qui Religionis ordinem instituerunt, & regulas vivendi composuerunt, desides & vagantes à sæcularibus personis, & Magnatibus, quos Dei servos credunt, etiam honorantur. Ideò unusquisque seipsum rectè inspiciet, & aliis bonum exemplum tribuat: ne sancto ordini injuriam faciat, & confusionem sibi malis moribus generet. *Væ illi*, inquit Dominus, *per quem scandalum venit.* Si vis aliquem Religiosum verè cognoscere & commendare: non corporis habitum album vel nigrum inspice, nec ad subtilitatem verborum attende; sed humiles mores ejus, interioris hominis imaginem præferentes, considera. Gratiam quoque Christi, quam accepit, tacitus venerare: & Deum pro donis suis ama & lauda, qui talem famulum sibi elegit in terra deserta tentationibus & periculis plena. Cautè tamen & moderatè lauda, quem diligis: ne te & ipsum decipias, si ultrà quàm oportet, aliquid dicas, de quo posteà erubescas. 9. Fratres omnes, in Christo unum sumus; unum Patrem cœlestem habemus: omnes unius sanctæ matris Ecclesiæ filii vocamur, quicunque in Christum credimus, & in Christo baptizati sumus. Ideò de habitu exteriori, & diverso modo vivendi contendere non debemus: sed unusquisque in ordine & statu suo, bene studeat vivere, & Deo soli ad votum cum gratiarum actione, dignè placere. Non enim loci amœ-

1. Reg. 16.

Matt. 18.

Monachi perfectio unde dignoscatur.

amœnitas, nec magnitudo; non vestis pulchra, nec gradus excellentia, perfectum facit Religiosum: sed perfecta sæculi abrenuntiatio, & vitiorum quotidiana mortificatio; & præcipuè puritas cordis, & amor virtutum, tendens directè in Deum. Religionis nomen, magnam habet laudem inter sæculares; sed sine contemptu sæculi, parvi ponderis est apud Deum. Sed quid valet altum nomen, sine opere virtutis? Quid prodest altus status, sine humilitate & charitate? 10. Ille verè religiosus est, qui sæculo spontè renuntiat, & corde ad sæculum non regyrat: qui perpetuè se Deo obligat, & omnes voluntates suas propter Deum frangere studet. Qui enim cum sancto habitu & bono nomine, opera virtutum sic agit exteriùs, ut tamen soli Deo in omni cogitatu & actu placere intendat interiùs, hic dignè laudandus est, & amicus Dei appellandus. Si cupis vanam gloriam vincere, attende singulos defectus tuos, quasi omnibus notos, & cessabit vanæ gloriæ motus. Cave singularitatem, verbis & moribus ostendere: noli nimium de te præsumere, cùm prosperè tibi successerit, ne dejiciaris adversitate ingruente. Maneas in loco tuo, & pone te ad patientiam; & invenies pacem & gratiam coràm Deo & hominibus, & eris dilectus fratribus cunctis. Sed ne aliquis de facili cogitet, mutare habitum vel locum, referam vobis cujusdam fratris factum, ad majorem cautelam habendam.

Exemplum.

11. Fuit quidam Frater in Ordine Regularium, probabiliter diu conversatus: & Procurator factus, apud multos Religiosos & sæculares, erat bene visus & reputatus. Hic longo tempore tentationem habuit & desiderium, transeundi ad alium Ordinem, & locum remotum: quod & fecit, licet minus providè. Nam ex debili fine, patitur postmodum levitas inconstantiæ. Providerat autem secretè sibi locum, apud quosdam Religiosos mendicantes, satis bonæ conversationis, sub Regula beati Augustini degentes, à quibus etiam benignè & libenter est receptus. Nec longa mora extitit ad probandum, sed festinanter est investitus, propter vehemens suum desiderium adimplendum. Tam instanter petiit & anhelavit ad illum Ordinem, ut eodem die libenter professionem fecisset, si fratribus hoc placuisset. Sed fratres cautiores quàm ipse, quia conversationis ejus statum nesciebant, repentino desiderio ejus non consenserunt, sed tempus probationis (ut moris est) liberè ipsi indulserunt. Æstimabant enim, sicut exterius apparebat, hunc advenam utilem sibi fore, quia personis indigebant ad Ordinis reformationem. Sed cùm jam investitus esset, mutatum est cor ejus in aliud, quàm credidit. Cœpitque vehementer contristari & pœnitere, quod locum pristinum, ubi diu moratus fuerat, reliquerat; & fratres suos sine debita causa secretè demiserat, quos non parum de suo recessu contristaverat & confuderat. Vix octo dies intercesserant, & in tantùm (præ confusione mentis) doluit & ingemuit, quod nec comedere, nec dormire potuit. Interrogatus ergò, quid sibi obesset, dixit: Nullatenus possum in conscientia contentari, nec pacem habere, nisi iterum ad pristinos fratres meos fuero reversus. Quibus auditis,

ditis, satis contristati & permoti sunt fratres: & acriter ejus inconstantiam arguebant, eò quod in tam brevi tempore remutatus esset, & puerilem rem præsumpsisset. Ad quos ipse humiliter & verecundè respondens, ita se excusabat: Credatis mihi fratres, quia per multos jam annos hanc tentationem habui, ut ad alium Ordinem transirem, & tam fortiter hoc in animo concepi, quod putabam nunquàm me posse mutari. Sed jam hoc ipsum experientia propriâ aliter esse probavi, quod priùs perpendere nequivi. His igitur ab eo dictis, ne scandalum adhuc latens erumperet & cresceret, inito consilio saniori, miserunt ad Priorem quendam Ordinis Regularium, in vicino morantem, rogantes ut ad eos properanter venire dignaretur, causa necessariâ perurgente. Quo adveniente, rem gestam per ordinem pandunt: & quid jam faciendum sit, diligenter efflagitant. Nec longa mora trahitur, sed paci ab utraque parte providetur. Igitur frater prædictus dolore magno compunctus, habitu præsumpto exuitur: & rursum à priore habitu Regularium Canonicorum in ordine consueto reinduitur; sicque turbationis occasio de medio sublata repentè cassatur. Deindè dato ipsi socio, ad monasterium suum pristinum rediit; & petens humiliter veniam de offensis patratis, à fratribus suis misericorditer est receptus. Moxque injunctâ ipsi salutari pœnitentiâ, de præsumptionis errore castigatus est. Et de cætero cautior factus, didicit nil temerè debere agere, nec per alienas domos insipienter discursare.

SERMO VI.

De cauta custodia juvenum, contra multas tentationes.

1. *Videte, quomodo cautè ambuletis: quoniam dies mali sunt*, Dilecti fratres, his verbis admonet nos omnes Doctor egregius, beatus Paulus Apostolus, ut cauti simus, & fortiter certemus contra vitia, in hac domo Domini: ubi est habitatio peregrinorum mundi, in qua erectum est vexillum sanctæ Crucis, in signum spiritualis militiæ, pro lucrandis aureis coronis, in cœlestibus regnis. Quapropter à proficiendi desiderio, nemo torpescat: *Dominus virtutum nobiscum*, qui est fortis supplantator vitiorum, & hostium fugator. Nemo turbetur, neque formidet ab impetu tentationum diversarum, nec à multitudine contrariorum ventorum, neque à fatigatione laborum quotidianorum: *Quoniam per multas tribulationes, oportet nos omnes intrare in regnum cœlorum*, sicut prædicat Evangelium Christi, & docent Actus Apostolorum. Nempe & ipse Apostolus Paulus, vas electionis, ad cœli secreta frequenter raptus, tentationes habuit, vexationes hominum passus est, atque in multis laboribus fatigatus, detractiones & murmurationes contra se injustas, sæpius audivit & sustinuit. Nec tamen propter adversa affligentia, à Christi servitio & amore discessit, nec refrixit; sed magis viriliter ad tolerandum omnia se exposuit, & alios secum ad certamen, propter coronam gloriæ confortavit; quam Christus servis suis, multa contraria pro se sustinentibus, promisit. Et factus est beatus Paulus tantò lætior & securior, ad percipienda præmia futura

Ephes. 5. *Psal. 45.* *Luca 24. & Act. 14. 2. Cor. 12.* Paulus in adversis probatus amicus Dei. *Rom. 8.*

futura in cœlo; quantò duriora pertulit à notis & ignotis, tanquam homo despicabilis in mundo. Fratres, nolite nimium timere pro Christo pati & vilipendi, omnia hæc nihil sunt, & citò finientur, immò comparatione futurorum bonorum & malorum, vix unius puncti sunt aut momenti reputanda. 2. Scitote ergò, quia hæc vita & regularis disciplina, quam Deo inspirante acceptastis, bona est, & animæ vestræ valde salutaris, sed non ab hostium insidiis secura, nec à vexationibus hominum, & increpationibus perversorum semper quieta: quia modò iste, modò ille dicit aliquid aut facit, quod oculis vestris non placebit. Quid ergò facietis? Patientes estote, & tacete: Dominus pugnabit pro vobis, & veritas liberabit vos. Non perdatis meritum vestrum, sed tacendo sustinere modicum, dignos vos omni confusione judicantes. Adhuc non estis in cœlo, cum Angelis sanctis: sed in mundo, cum hominibus bonis & malis; qui non deficient in hac regione umbræ mortis. Idcircò potestis bene sæpius gemere, & non leviter ridere: magis autem timere, & non facilè de vobis præsumere. Itaque sollicitè in omni loco & tempore, coràm Deo ambulate, quia incerti estis de bono fine; & qualiter Deus velit facta vestra judicare, nescitis. *Timete Dominum omnes Sancti ejus*, (ait David sanctus) *quoniam nihil deest timentibus eum.* Quare hortatur omnes timere, & sub magna custodia disciplinæ stare? Quia terribilia sunt judicia Dei super filios hominum; & nemo certus est, an dignus sit odio vel amore. Idcircò valde utile est homini adhuc carnali, dissoluto, & immortificato, habere timorem Dei, & omnia opera sua vereri, & vilia de se sentire. Nam timor Dei facit à peccato recedere, pericula tentationum præcavere; de præteritis malis dolere, à præsentibus delectationibus abstinere; de necessariis vitæ sobriè sumere, ac discretè actus suos regere, semper ad perfectiora tendere; & cuncta, quæ Deo magis placent, inquirere ac studiosè agere; & ad ejus honorem, omnia bona laudabiliter tradere & promovere. 3. Heu, heu fratres, multa pericula circumdant nos undique, scilicet, caro, diabolus, & mundus totus in maligno positus. Ex his, generantur pericula & tentationes; & pauci sunt, qui sine læsione & iniquinatione evadunt. Quid enim mirum, si quis de sua fragilitate timeat, cùm ubique laqueos diaboli contra se extendi percipiat? Si enim bona agit: si benè legit, cantat, vel scribit; si orat, studet, prædicat, aut celebrat, ecce statim adest diabolus cum vana gloria; probum impugnans per prospera, volens eum dejicere, & privare gratiâ à Deo ipsi collatâ. Si verò in aliquod vitium per fragilitatem cadit, mox adversarius lætus accurrit, suggeritque non esse magnum malum, nec graviter puniendum; sed & breviter confitendum, & cautè excusandum, cùm multi talia & graviora faciant, & fecerint. Sic lapsum tepidum hostis callidus decipit; quatenus parum pœniteat, tardè ad confessionem eat, communicare differat; ministrare timeat, ad exteriora se convertat; cellam exhorreat, fabulari & otiari quærat; debilem se fingat, necessaria omittat, aliena investiget; divina negligat, terrena mête revolvat. Hæc omnia, si quis tempestivè non expellit, graviores diaboli laqueos incurrit.

Exod. 14.

Psal. 31.

Psal. 65. Timor Dei homini infirmo necessarius.

Eccli. 9. Timor quid efficiat.

1. Joan. 5.

rit. Rursum, quosdam debiles per iracundiam & impatientiam lædere & prosternere quærit; & modica re perdita vel ablata contristat & perturbat, indignationem suscitat, suspiciones immittit; bene gesta pervertit, falsa pro veris seminat, & mala pro bonis reddere suadet. O perversitas hostis dolosi, quantæ sunt insidiæ & decipulæ tuæ, in omni loco & tempore, occultè lædentes & improvisè? Et quis cognoscat eas, & enumeret omnes? Solus Deus, omnium secretorum cognitor, novit astutias diabolicas; qui docet eas præcavendas, per Scripturas sacras, ex Spiritu sancto revelatas. Quid ergò faciet homo graviter tentatus, & multipliciter vexatus à facie inimici, qui etiam coram alienis accusatur & deridetur? Quò fugiet, ut laqueos evadat, & mala non audiat, nec videat? Quando veniet tempus, ut pacem & quietem habeat? Dixi vobis, & iterùm dico omnibus, parvis & magnis: Pax nostra est in multa patientia, in vera humilitate, in contemptu omnium consolationum terrenarum; in forti tolerantia contrariorum, in longanimi expectatione cœlestium gaudiorum. Recordamini igitur charissimi, in tribulatione vestra, beneficiorum divinorum & mirabilium operum suorum, ab initio creaturæ usque ad consummationem sæculi; & invenietis, quod pietas Dei excedit malitiam hominum, parcendo eorum malis, ut vitam emendent in melius. Et cùm pios flagellat adversis, etiam amorem suum in dilectis ostendit. Qui ergò verbera, beneficia reputant, ipsi nunc pacem habent, & hos jucundissima retributio sequetur in cœlis. Ibi enim plena pax & securitas ab hostibus, libertas à vitiis, sanitas à morbis, requies à laboribus. Ibi divitiæ sine solicitudine, deliciæ sine amaritudine; cognitio sine errore, dilectio, sine fictione, gaudium sine mœrore, honor sine confusione; laus & gloria, sine cessatione. Sed heu! hæc bona desunt in mundo, ubi omnia permixta sunt malis: nam rara virtus perfecta, raro conscientia ab omni macula pura. Et nisi adsit gratia divina, & diligens cordis custodia, citò negligens cadit in vitia & solita mala. Et unde hoc accidit? Quia cum peccato nati sumus, & à juventute ad delitias carnis inclinamur: tepidè ad virtutes nos damus, invitè à propriis conceptibus retrahimur, vanis implicamur, aliena scrutamur. Ideò proniores sunt sensus nostri (etiam post conversionem & confessionem peccatorum) ad terrena & visibilia bona sibi nota redire, quàm ad cœlestia & invisibilia desideranda assurgere. Gravis dolor est vago homini, abstrahere mentem ab infimis bonis, naturæ suæ assuetis; grandis labor attollere animum ad superna & æterna bona, abscondita ab oculis humanis. Heu! heu! quanta angustia animæ, laborare & certare quotidie contra se, pro æternæ vitæ retributione. 5. Sed latent adhuc tanta bona, & magna merita, & infinita præmia, quæ Deus laborantibus, certantibus, dolentibus, & piè sustinentibus, copiosissimè reddit in futuro, secundùm sua promissa in Evangelio sancto: *Ecce* (inquit) *merces vestra, multa est in cœlo*; quæ dabitur vobis pro brevi certamine, atque pressura in mundo. Sed quis potest, omnia pericula hujus vitæ cognoscere & prædicere, quæ possunt homini sub sole, in loco tentationis contingere? Nam justo & impio, multa æquè similia eveniunt. Sæpe etiam adversa plus contristant, quàm bona adepta

[Margin notes: Pax nostra ubi sita. — In cœlo felicitas quæ. — Luc. 6.]

epta lætificant. Si aliquis pauper est, sollicitudo eum urget de bonis acquirendis. Si dives fuerit, timorem habet de perdendis. Væ ergò habenti, & væ non habenti; quia utrobique, instant pericula peccandi. Orat ergò Sapiens, mediam viam eligens, & dicit; *Divitias & paupertatem, ne dederis mihi*; sed tantùm victui meo, necessaria præbe. His, fili mi, amplius ne requiras. Paupertatem Christi amicam, propter Christum non verearis; quia spontè pati defectum, virtutis est, & acquisitio regni cœlestis. Dulcior est sæpè siccus panis pauperis esurientis, quam crapulosa mensa satiati divitis. Salubrior est mendicanti aquæ potus, sub vili tecto asseris, quàm fortis vini copia, in palatio Regis. Plus enim divitem satietas ciborum gravat, plus vini potus caput ejus lædit, quàm tenuis victus stomachum mendici languentis. 6. Periclitatur autem citissimè sancta paupertas, in divitiis magnis; sobrietas, in conviviis lautis; humilitas, in honoribus altis; castitas, in amicitia cum fœminis; devotio, in tumultibus; compunctio, in risibus; silentium, in turbis; puritas cordis, in rumoribus; quies, in laboribus; mansuetudo, in adversis, prudentia, in officiis; tranquillitas, in occupationibus; discretio, in correptionibus; sapor divinorum, in fabulis vanis. Ecce quomodo virtutes obscurantur & subruuntur, per nimiam familiaritatem quorundam actuum, cum sæcularibus. Citò namque spiritualis dulcedo, per externa negotia perditur; & fervor charitatis à Deo quæsitus, per longas fabulas frigescit & extinguitur. Et nisi per compunctionem levitas mentis refrœnetur, per orationem tepiditas expellatur, per lectionem serenitas recuperetur, per puram & humilem confessionem conscientia crebriùs mundetur; vitia assueta redeunt, crescunt, indurant, opprimunt, & affligunt. Quapropter necesse est religiosum fratrem, seipsum præcipuè admonere, & aliorum admonitiones benignè accipere; magnam curam contra passiones suas adhibere, ac fortiter contra vitia irruentia rebellare; quia per fortia certamina, itur sine dubio ad gaudia sempiterna, vincentibus in extremis reddenda. Hinc Christus per beatum Joannem in Apocalypsi loquens, adhortatur strenuè fidelem militem suum certare, & contra diaboli nequitias orationes, & sacra studia vigilare. *Esto* (inquit) *fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Et iterum in eodem: *Vincenti dabo manna absconditum; & nomen novum, quod nemo scit, nisi qui accipit.* De quo beatus Paulus ait: *Nemo coronabitur, nisi qui legitimè certaverit.* Duo pretiosa dona Christus promittit bellatori suo, ne deficiat in certamine contra vitia; scilicet, manna divinæ consolationis in præsenti, & coronam perennis lætitiæ in regno cœlesti. Nolite ergò fratres seduci inanibus verbis per amicos sæculares, nec attendatis ad honores temporales: sed tenete bonam & rectam viam per regularem vitam, perducentem ad vitam æternam. Quam nobis omnibus Dominus Jesus Christus, post labores & dolores hujus mortalis vitæ concedat; qui pro nostra salute, fortiter in mundo laboravit, certavit, doluit, flevit, oravit, passus & crucifixus triumphavit: Amen.

Marginalia: *Prov. 30.* — Virtutes quæ ubinam periclitentur. — *Apoc. 2.* Ibidem. — *2. Tim. 2.*

***

SER-

SERMO VII.

De districto Dei judicio, ubi accusabunt nos omnes creaturæ.

1. Pet. 5. 1. HUmiliamini sub potenti manu Dei; ut vos exaltet in tempore visitationis. Dilecti fratres, seriosè attendite sacra beati Petri Apostoli verba, quæ jam in epistola ejus sunt lecta. Hortatur enim omnes, ad veram cordis humilitatem; ut homo consideret altissimam super se Dei potentiam, & propriæ fragilitatis multiplicem miseriam. Hæc duo simul juncta, faciunt humiliter de seipso sentire, & de nullo bono opere superbire. Hinc rursùs ait: Jacob. 4. *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Inspiciatis ergò corda vestra, Deo in omnibus aperta; recogitate mala præterita, præsentia pericula, futura Dei judicia, & quàm districtè sint omnia opera nostra examinanda. Nescimus fratres, qualiter Deus judicabit nos. 2. Timeo autem, quod accusatores nostri multa gravia objicient nobis, de quibus nunc parùm recogitamus. Sed qui sunt isti accusatores nostri? Verè valdè multi, de quibus nunc aliqui sunt recitandi. Accusabunt nos Angeli sancti; quia instinctibus divinis non obedivimus; sed potiùs carni & sanguini, ultra necessitatem, sæpe indulsimus. Accusabunt nos dæmones horrendi & maligni, loca, tempora, & personas allegantes, in quibus & cum quibus peccavimus, nec dignam pœnitentiam fecimus. Accusabunt nos sancti Patriarchæ & Prophetæ; quia bona eorum exempla & fidem, non sumus imitati per opera, qui prædixerunt nobis multa bona per sacra eloquia, de Christo & vita æterna.

Accusabunt nos multi in extremo examine, Angeli, dæmones, Patriarchæ & Prophetæ, Apostoli & Evangelistæ, Martyres,

4. Accusabunt nos sancti Apostoli & Evangelistæ; quia illam perfectionis viam, quam à Christo didicerunt, & tenuerunt, & docuerunt, tam negligenter & tepidè secuti sumus; etiam postquàm monasterium intravimus, & Deo servire promisimus. 5. Accusabunt nos sancti Martyres pro Christo occisi; quia eorum patientiam, saltem in paucis vexati, debiliter sectati sumus; & ad mollia carnis prolapsi, vix scintillam primi fervoris retinemus. 6. Accusabunt nos sancti Confessores & omnes religiosi Ordines; quia eorum abstinentiam & laborem, in vigiliis & jejuniis multis, in orationibus, lectionibus, & sacris meditationibus sicut de eis legimus, pro posse secuti non sumus. 7. Accusabunt nos boni Pastores, Sacerdotes, & Doctores; qui multùm laboraverunt pro salute animarum, pro conversione peccatorum, pro disciplina Religiosorum, pro consolatione tribulatorum; quia eorum prudentiam & prædicationem non sumus in claustris, per contemptum sæculi perfectè secuti, nec cum tanta reverentia & amore, eorum libros, super mel & favum dulcissimos, gratanter accepimus, nec studiosè perlegimus; nec diligenter ad sacros eorum sermones advertimus. 8. Accusabunt nos lectores, cantores, scriptores, & omnes libri, quos in choro, in dormitorio, in refectorio, & in cellis pro studio habemus, quia fructum parvum inistis fecimus, sed ad aliena & vaniloquia sæpius auscultavimus. Ideò dicent, si loqui possent; Cantavimus vobis, & non saltâstis præ magnitudine gaudiorum & præmiorum futurorum, quæ in libris nostris scripta continentur; quæ Deus vobis pro consola- Matth. 11.

Confessores, Pastores boni.

solatione & eruditione vestra transmisit. Rursumque dolentes cum lugentibus pueris dicent: Planximus vobis, & non plorastis præ nimiis miseriis & pœnis futuris, quas vobis frequenter denunciavimus. 9. Accusabunt nos sancti Eremitæ, solitariæ vitæ amatores, à sæcularibus mente & corpore segregati; quia eorum angelicam conversationem & cœlestem contemplationem, in continuis orationibus & devotis meditationibus, in silentio & laboribus, in abrenuntiatione terrenorum & mortificatione vitiorum, negleximus perfectè imitari. Ideoque ipsi exultabunt in magna gloria coràm Deo & Angelis, & nos confusi stabimus propter delicias, quas libenter acceptavimus. 10. Accusabunt nos sanctæ Virgines, sanctæ Viduæ, & omnes pueri & puellæ, pudicitiam Deo amabilem constanter observantes, quæ licet sexu & ætate fragiles essent, tamen per dura tormenta, ab amore & fide cœlestis Sponsi, separari non potuerunt. Nos verò, difficulter à periculis & occasionibus carnalium vitiorum cavemus; plerumque invitè jejunamus, & rigorem silentii laxè servamus; clausuram & secretum cellæ pro pace cordis, & conservatione devotionis, insipienter abhorremus; & heu, frequenter susurrando levibus verbis diabolo instigante offendimus, qui auctor est turbationis, susurri & levitatis. Multæ namque sacræ Virgines & nobiles matronæ, inter amicos & parentes sæculares, inter divitias & honores, à deliciis abstinuerunt; inter persecutores & derisores, castitatis propositum fortiter tenuerunt; clausuras & carceres, vincula, verbera & exilia patientissimè tolerârunt. Quid ergò ad ista dicemus, qui viri sumus? Nam sæpius foris spatiari quærimus, unde parvum fructum reportamus. Erubescamus dilecti fratres, quod tam multos gloriosos Sanctos ac sanctas Virgines, senes & juvenes, passos legimus, & adhuc parùm pati valemus. Sequamur eos pœnitendo de malis, quos sequi non possumus moriendo pro virtutibus. Dicamus omnes gemendo & flendo: Miserere nostri Domine, parce peccatis nostris; da veniam de omnibus offensis; placare sanctorum tuorum meritis & precibus, tibi gratissimè acceptis. Sunt præterea & alii multi accusatores nostri; scilicet locus aptus, ordo sanctus, & habitus religiosus. Quia & si sæculum reliquimus ad oculum foris; & religiosum habitum portamus cum aliis; tamen statuta ordinis tam strictè non custodimus, sicut promisimus. 11. Accusabunt nos Prælati & Rectores nostri, cùm fuerint coràm Christo, de bona conversatione nostra, diligenter per singula interrogati. Oportet enim, quod dicant purè rei veritatem, antè judicem Christum omnia secreta scientem. Inter multa, præcipuè quæretur ab ipsis, & exigetur à nobis; si in omnibus, cum debita reverentia, obedientes fuimus; si pacem & concordiam cum fratribus, salvâ ordinis disciplinâ, servavimus; si divinum officium die noctuque devotè & attentè, alacriter & vigilanter, persolvimus; si pro benefactoribus vivis & defunctis, ferventer ac frequenter oravimus; si pro quotidianis excessibus & defectibus, dignam pœnitentiam egimus; si pro tribulatis amicis & adversariis nostris, preces ex charitate & piâ compassione effudimus; si commune bonum & obedientiam, omni privato studio & devotioni præposuimus. 12. Accusabunt etiam nos fratres nostri, videntes conversatio-

Ibidem.

Eremitæ.

Fœminæ sanctæ.

ſationem noſtram, à manè uſque ad veſperam; quia bonum exemplum eis non dedimus, vigilando, orando, laborando, & aliis devotis exercitiis inſiſtendo; ſed pretioſum tempus pœnitentiæ, infructuosè ſæpè expendimus, proprium commodum quærendo, & utilia omittendo. 13. Accuſabunt nos ſæculares homines, peregrini & hoſpites adventantes; quia viderunt nos foris vagantes, leves moribus, diſſolutos verbis, bene veſtitos, delicatè comedentes, & parùm laborantes, diu fabulantes; tardè ad chorum, ad cellam, & quietem properantes. Nam tenemur eis, & omnibus hominibus, dare bonæ converſationis exemplum, eò quod facti ſumus Deo & Angelis ſpectaculum: cunctiſque intuentibus, doctis & indoctis æternæ vitæ oportet oſtendere viam, & boni nominis gerere famam. 14. Accuſabunt nos

Elementa & creaturæ omnes nos accuſabunt in judicio.

inſuper elementa, & omnes creaturæ cœli & terræ, propter multa ſervitia uſibus noſtris exhibita; quia Creatori noſtro debitum famulatum non exhibuimus; & gratiarum actiones, pro collatis beneficiis, totis cordium affectibus, ſicut oportuit ac decuit, non perſolvimus ſecundùm vires, quas à Deo accepimus. Ex quo enim ſani videmur, ac neceſſaria quotidiana à proviſoribus noſtris, ſine magna ſollicitudine percipimus, & donaria gratuita libenter acceptamus; ideò jam magis Deo obligamur, tanquàm commenſales Regis cœleſtis. 15. Ignis dicet, & contra torporem & ingratitudinem noſtram exclamabit: Ego jubente Deo Creatore meo, vobis in multis locis ſubvenio, Ego ſicut fidelis ſervus, gratis ſervio, ſanis & infirmis, in coquina, in piſtrino, in braxatorio, in lavatorio, & in oratorio: & quotieſcunque neceſſarium eſt, pium me præbeo omnibus calefacere ſe volentibus ad ignem. Ego virtute mihi datâ comburo ſtramina, ceſpites, lapides, & ligna; exſicco humida, calefacio frigida: mollio dura, induro mollia; in diverſis materiis ago contraria mira Dei potentia legibus naturæ impreſſa; ut vos habeatis commoda veſtra, ad ſerviendum Deo, cum lætitia & gratitudine magna. Nam in hyeme manus veſtras & pedes calefacio, candelas accendo, tenebras fugo, claritatem lucis oculis reddo. Quid debui facere, & non feci? Reſpondete Creatori meo, ſi negavi obedire ejus imperio. Feci enim ſine contradictione, tam bonis quàm malis, quæcunque mandavit fieri Dominus, Conditor meus, omnipotens & miſericors Deus. Bonis quidem & juſtis, ad utilitatem eorum ferveo & luceo; malis verò & ingratis ad vindictam ardeſco. Cumque Deus iratus juſſerit, tunc civitates, villas, & caſtra comburo; & tam divites quàm pauperes, ſine perſonarum acceptione devaſto; omnemque mundi lætitiam, pulchritudinem & abundantiam, in cinerem redigo, & tamen illæſus in propriæ naturæ forma permaneo. 16. Aër dicet: Ego auram bonam & ſerenitatem præbeo, ad commodè ambulandum, ad ingeniosè laborandum, ad fructuosè ſeminandum, & ad maturos fructus in horrea & vaſcula hominum colligendos. Sed quia ſæpe homines abutuntur bonis datis, ad vanitates & illicita lucra exercenda; iratus Deus malitiis eorum, ſubitò me cogit exercere terribilia in

terra, in mari, in arboribus, in castris, in oppidis, in agris, & in domibus factis. Nam clarâ adhuc die, nemine advertente, nubes elevo, ventos produco, fulgura emitto, tonitrua genero, tempestates excito, mare perturbo, grandines projicio, imbres effundo, terram concutio, arbores evello, domos subverto, & miram Dei potentiam in istis inferioribus terribiliter ostendo; ut omnes peccatores terræ Deum timere discant; & quàm horrendum futurum judicium in novissimo die sequatur, ex præsentibus malis perpendant.

Psal. 168. 17. Aqua dicet: Ego terram imbribus irrigo, fontes & flumina produco, pisces diversi generis enutrio, naves & galeras multis opibus onustas, firmiter porto; & ad longinquas Regiones & Insulas, flante vento, transvecto; & multa mirabilia opera Dei, in mari, in aquis, multis navigantibus demonstro; ut annuntient opera ejus in exultatione, cum ad portum pervenerint; & de magnis periculis liberati, magnificè gratias agant. Et quia peccata vindictam exigunt, ideò graviter Deo offenso, sæpe naves tempestate quatio & frango; sæpe homines submergo, pretiosas rerum copias absorbeo, & tanquàm lutum platearum aurum & argentum, in quibus homines confidunt, in imum prosterno; quatenus avari, & superbi gigantes, qui deprimunt pauperes, & defraudant innocentes, in divitiis suis non exultent, nec spem in terrenis ponant; sed in Deo vivo, qui cuncta fecit ex nihilo, & pauperes pascit in modico. Ego sanctorum manus & pedes lavo, & malis & ingratis ad multa deservio. Sitientibus potum præsto, puteos & fossas impleo, purgo sordes, candido vestes, & ad varios usus hominum & pecorum, dulcia pocula aquarum de fontibus & & torrentibus propino. Ego propter peccata hominum, versa sum in cruorem in terra Ægypti; contra naturam, de petra deserti largissimè fluxi, ad preces Sanctorum conversa sum in dulcedinem, & ad verbum Christi in saporem optimi vini. Exod. 7. Exod. 17. Exod. 15. Joan. 2. Multas igitur gratias Deo reddere tenentur, qui copiam aquarum habent, & pisces retibus capiunt: qui verò vino & poculis variis se inebriant, & pauperibus parum aut nihil tribuunt, cum divite in inferno cruciabuntur.

18. Terra dicet: Ego homines & jumenta sustento; vias planas & semitas rectas, per campos & nemora euntibus, exhibeo; montes & colles, ne aquæ prævaleant, ad refugium servo. Ego ligna, gramina, & varias herbarum species nutrio; vineas & oliveta, ficus & mala granata, poma, pyra, nuces, amygdala, fabas, pisa, hordeum, triticum, flores, rosas, lilia, violas, profero: & per singulos annos cultoribus terræ & messoribus, consuetos reditus solvo, & pro omnibus istis beneficiis, largiter hominibus apportatis, non aliud requiro & gratum habeo, nisi ut omnes ubique terrarum Nationes & Insulæ gentium, Deum cognoscant, colent, prædicent, laudent, & adorent: & super omnia bona visibilia & invisibilia, diligant, honorent, & exaltent; quamdiu vivunt, odorant, spirant, terram calcant, fodiunt, plantant, & ædificant. Ego quoque post mortem carnis, recipio corpora defunctorum in gremium meum, tanquàm mater filios luce privatos; quia de

terra

terra facta sunt, & in terram omnia revertentur, sicut ad matrem suam, unde factus est Adam: & tanquam ad commune hospitale, omnium mortalium peregrinorum. Cùm enim quis inutilis fuerit mundo, aut senio fatigatus, aut bello occisus, aut morbo infectus, aut vultu deformis, & nemo hunc amplius voluerit in domo tenere, nec in lecto refovere; tunc sine longa mora, ad me amici vel vicini recurrunt, foveam parant, & abjectum suum ad me reducunt, & sub tecto meo in terra abscondunt. Et quem viventem dilexerant, & valde laudabant, & honorabant; jam mortuum vitant, nares obstruunt, inspicere horrescunt, & recedunt. Ego autem terra à Deo creata, misericordiæ plena, nullum defunctum quantumcunque miserum, leprosum, aut saucium, aut fœtidum, abhorreo aut contemno; sed sine personarum acceptione, omnes Adæ filios & filias generaliter admitto; qui propter primi parentis culpam, coguntur redire in terram, de qua omnes traxerunt originem. Ego indifferenter aperio pauperi & diviti, locum sepulchri: & si interdum viventes pro loco digniore litigant, defuncti tamen tacent, nec sepelientibus contradicunt. Omnes Reges terræ, omnes Principes, omnes Duces, Comites, Barones, Præsides, Milites, Nobiles, ignobiles, Antistites, Abbates, Doctores, Legistas, Sacerdotes, Clericos & Laicos, brevi tugurio claudo, tego, & conservo; donec novissimâ tubâ resonante Christus in majestate sua, cum Angelis sanctis apparuerit in maxima gloria. Tunc enim cogar iterum reddere corpora in sepulchris dormientia, ad præsentandum in judicio bonos & malos, singulos cum corporibus suis sine mora; ut recipiat unusquisque mercedem vel pœnam secundùm opera sua, quæ gessit in vita. Nec tunc potero aliquem violenter retinere, nec pretio à facie judicis, & ab ira Agni amplius abscondere, nec armis defendere; quoniam justus Dominus, justè judicabit, omnes fines terræ, justos misericorditer salvans, & impios pro suis demeritis justissimè damnans. 19. O utinam mortales ista pensarent, & de districto Dei judicio, cum tremore & gemitu, frequenter cogitarent. Omnes enim (ut Apostolus ait) stabimus ante tribunal Christi, de singulis malis præteritis rationem reddituri; accusantibus nos (ut dictum est) omnibus creaturis, circumstantibus Angelis, & dœmonibus avidè paratis, ad recipiendum secum in ignem damnatos. Ibi nullus se poterit excusare; nec ad excellentiam Imperatoris appellare: nec litteris Apostolicis, neque privilegiis regalibus se defendere, contra sententiam judicis, cuncta ab æterno cernentis; qui secretissimas cogitationes & opera singulorum, in qualibet ætate & horâ patratâ, cognoscit notitia clara, nullo ipsi referente. Cujus tremendum judicium, omnes nunc revereri debemus; & ante judicii diem & mortis horam, cum vera cordis contritione, de malis omnibus pœnitere, & veniam humiliter petere, nè fortè de hoc mundo subitò ad judicium rapti, cum impiis perpetuò damnemur. Præstet nobis misericors Deus, nunc & semper, invenire misericordiam ante thronum gratiæ suæ; ut cum electis mereamur benedici, & in regnum gloriæ feliciter introduci. Amen.

2. Cor. 5.

Ibidem.

SERMO VIII.

De vana gloria vitanda, & humili obedientia sectanda.

1. Cor. 10. 1. QUi gloriatur, in Domino glorietur. Dilecti fratres, si vestram sæcularem vitam prætetitam, cum dolore cordis recogitatis, & quantum Deum offendistis, ad quid gloriari potestis? Si etiam negligentias quotidianas & offensiones diversas; cautè considerare velitis, unde gloriari habetis, qui tam defectuosi estis? Qui mala sua præterita, & præsentia pericula vigilanter attendit & strictè ponderat, nunquàm de operibus suis vanè gloriari potest. Quis nostrûm scit, qualiter Deus singula verba, cogitationes & opera, die & nocte pensat & judicat, utrum ea acceptat, vel reprobat? Nescit etiam homo, quamvis modò bonus & devotus sit, quamdiù sic manebit; utrum melior, an deterior adhuc fiet. Fratres, si occulta Dei judicia, & terribilia opera ejus, super filios hominum, ab initio mundi cogitare cœperitis, evanescet citiùs omne altum & carnale, quod delectat in terrenis. Unde sanctus David orat:
Psal. 118. *Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui.* Sicut Deus, pius & misericors est pœnitentibus, & ferventer se emendantibus; ita rigidus est & terribilis, malè & negligenter agentibus. Nolite ergo gloriari in malitia & nequitia elati cordis vestri, sicut multi fatui faciunt; qui luto inquinati non erubescunt, sed etiam ab aliis derisi, lætantur & rident. 2. Levate oculos vestros ad cœlum, & Angelorum dignitatem, puritatem, ac summam beatitudinem respicite; qui non quærunt laudem propriam, nec alienam gloriam; sed Dei gloriam, & honorem, & decorem, à quo conditos se cognoscunt; in quo & invicem se diligunt, ac totum ei gratissimè asscribunt, quod potissimum ab eo acceperunt. Si ergò Angeli sancti, humiles sunt, & grati Deo in tanta sublimitate; quantò magis homo, mortalis & peccator, humiliare se debet, & omnem vanam gloriam refutare? Disce miser & superbe, non altum sapere, sed humilibus corde & ore consentire; ut invenias gratiam coràm Deo & Angelis, quam elati assequi nequeunt, & ne perdas æternam gloriam in cœlo, quam mali Angeli per superbiam perdiderunt. Stude soli Deo Rom. 12.
in omni opere bono velle placere, & omni humanæ creaturæ propter Deum te subjicere; majoribus obedire, minoribus subvenire, omnibus reverentiam exhibere, mores infirmorum & perversorum, piè tolerare. 3. Si quæris salvari, si optas beari & exaltari, sequere humilem Christum, & despice temetipsum. Non enim aliter poteris ascendere in cœlum, nisi te humiliaveris ex toto corde, propter Deum. Non desideres esse in ore hominum, qui vanis laudibus decipiunt, fatuum temporalis gloriæ amatorem. Inspice in veritate cor tuum, quàm multis passionibus sit obnoxium: & non gloriaberis in te ipso, nec proximum tuum despicies, quantumlibet pauper sit & infirmus. Memoriter retine notabile verbum Christi, & cùm te tentaverit vana gloria mundi, responde tibi ipsi, quod Christus Judæis dixit: *Si ego glorifico meipsum,* Joan.
gloria mea nihil est. Recedat ergò vana gloria & laus humana, de scientia & arte acquisita; cesset stulta jactantia, de opere bono & sermone perito: evella-

evellatur sæcularis astutia, de corde religioso: pereat falsa imaginatio, de sanctitate foris ostensa: erubescat præsumptio novitatis, absque fructu charitatis, contra pacem communitatis. Gaude semper columbina simplicitas, absque felle amaritudinis: corripe fratrem in spiritu lenitatis: doce plus exemplo humili, quàm verbo subtili. Porta compatienter tibi contrarium, quem emendare non potes ad purum. Veniet citò tempus, cùm iniquitas oppilabit os illius, & nequitia redundabit in caput fallentis, sustinebitque confusionem suam, qui libenter humanam appetit laudem, & honoris quærit dignitatem. 4. Quid sanctitatis confert magni nominis dilatatio, quando parum vel nihil virtutis residet in conscientia? Quid devotionis præstat diversarum Regionum pervagatio, quæ magnæ vanitatis causa est, & mentis distractio? Quid utilitatis affert Religioso domorum notitia, & altorum murorum & castrorum curiosa inspectio? Nempe de terra omnia ista facta sunt, & in terram omnia revertentur. Sæpe etiam per potentiam armorum, ad pulverem dejiciuntur, & igne comburuntur. Melior est ergò pauper, latens in vili domuncula, comedens olera & legumina, cum bona conscientia: quàm dives, habitans in aula pulchra, bibens vina, & edens pinguia cum lætitia & superbia, repletus malâ conscientiâ: Cui potest illud Evangelicum verbum rectè assignari, *Stulte, hâc nocte à te animam tuam repetent, quæ autem parasti, cujus erunt?* Nemo itaque de vanis hominum laudibus gaudeat, etiamsi aliquid laudabile agat. Nemo de bonitate sua nimis confidat, neque de fortitudine sua inaniter præsumat, nec etiam de nobilitate generis se extollat.

Psal. 106.

Luca 12.

Nemo de facultate scientiæ inflectur; nemo de dignitate prælationis super alios glorietur; nemo de abundantia pecuniarum & redituum confidens, divitem ac felicem se reputet, nec pauperes despiciat; quia nescit, quamdiu vivet, & ista tenebit: nescit, quid molestiæ sibi inde provenire possit, cùm Deus hoc permiserit. In omni denique re temporali & opere humano, incertus est processus & bonus exitus. Nam sæpissimè res aliter eveniunt, quàm homines putant; & sæpè consilia in contrarium mutantur. Nesciunt cœci, montes claro die speculari, quamvis astuti fuerint. 5. Falluntur frequenter sapientes in oculis suis de futuris, qui in sua calliditate confidentes, Deum ante oculos suos non habent. Nam qui terrena ambiunt, honores diligunt, voluptates sequuntur, damna metuunt, prospera concupiscunt, altiora petunt, in vanis gaudent: justo Dei judicio iterùm dolebunt, miserabiliterque de perditis bonis affligentur. Inter spem bonorum & metum malorum, cor sæculare & carnale continuè fluctuat; quia anchoram spei, in cœleste desiderium non figit, ubi omnia bona abundant, & perpetuò durant. Quapropter charissimi fratres, ex quo nemo pro certo novit, quid de futuris sibi utilius sit, aut magis pro salute animæ suæ expediat; tutius est & honestius, uti consilio sapientum & expertorum, & præcipuè Prælatorum nostrorum ac Seniorum, qui habent scientiam scripturarum, & experientiam periculorum de se, & de aliis multis. Sæpe enim diabolus instinctu maligno, devotos etiam sub specie boni decipit. Nullus ergò in desiderio suo, & imaginatione privatâ, capitosus sit; nec in proprio videre & naturali ingenio,

animosè abundet; sed etiam in parvis rebus, non satis clarè sibi notis, timoratè procedat, consilium quærat, cum deliberatione agat; motivum suum dicat; latens mentis vulnus aperiat, medico credat, sub fictis verbis semetipsum non decipiat; non aliter ore dicat, quàm in corde habet, quia scriptum est: *Perdes omnes, qui loquuntur mendacium.* Est regula juris: Qui malè narrat, nihil impetrat; sed omni beneficio indignum se facit, & suspectum quampluribus reddit. 6. Magna & laudabilis prudentia est, industriæ propriæ renuntiare, humiliter superiori obedire; doctiori credere, experientiori acquiescere; & in omnibus bonis Deo placitis, hilarem se semper exhibere. Nec timendum ibi erroris periculum, ubi pia intentio Prælati, excusat obedientem discipulum. Demum omnibus Religiosis Christo obligatis, securè suadendum, ut totum negotium perplexitatis suæ, totum desiderium devotionis, totum studium lectionis, totum otium contemplationis, omnem fructum prædicationis suæ, & quicquid boni mente concipiunt, primò studeant Deo in secreta oratione præsentare; deinde hoc idem fideliter Prælato suo, sicut Vicario Christi, in aperta confessione humiliter exponant; & indubitanter ipsis committant, quid facere debeant vel dimittere. Nam perfecta obedientia, de suo proprio quæsitu, nihil habere debet, nec parvum, nec magnum cum amore vitioso possidere; quatenus omni cupiditate & commoditate evulsa pro posse, liberum volatum anima habeat ad cœlum. Huic Christus jam vivere est, & mori quotidie pro Christo, maximum lucrum: Esse verò cum Christo, unicum desiderium, & felicissimum bonum. Fratres, semper in corde firmiter teneatis verbum sapientis Salomonis, qui simplicem obedientiam cum resignatione propriæ voluntatis, præfert omnibus sacrificiis, dicens: *Melior est obedientia, quàm victima.* Et item, *Omnia fac cum consilio, & post factum non pœnitebit.*

Psal. 5.

Phil. 1.

Eccles. 4. Eccli. 32.

Exemplum.

7. Erant duo devoti Fratres in congregatione Daventriensi, studio vacantes, & loquebantur pariter de virtute obedientiæ. Dixit ergò unus alteri socio suo. Semper mihi malè successit, quando neglecto consilio, feci voluntatem meam. Respondit alter: Nec me pœnituit quod bonis consiliis acquievi. Novi senem fratrem, qui in juventute suâ, seniorum verba valde libenter audivit; sed de hoc multum doluit, quia multa oblivioni tradidit.

SERMO IX.

De spirituali militia, contra vitia.

1. *Cum audieritis prælia & seditiones, nolite terreri.* Dilecti fratres, in hac vita inter hostes versamur, & ex omni parte bellum nobis instat, contra vitia gerendum. Quotidiè tentamur, & impugnamur; nunc quidem molliter, nunc acriter, semper autem periculosè & nequiter, diabolo nobis ubique insidiante & infestante. Nullus quippe vivens, à tentationibus & turbationibus totaliter liber est, quamdiu spiritus in corpore manet: sed quilibet cogitur etiam invitus, portare pondus diei & æstus. Nemo ergò otio torpeat; nemo à castris Dei recedere cogitet; nemo ante finem belli; arma sua deponat. 2. Accingatur novus miles ense novo, in fervore spiritus, contra nequitias diaboli pugnaturus; pugnet

Luca 21.

net fortiter in gladio bis acuto, timorem pariter & amorem Dei in mente habendo, secretum orationis quærendo, publicum & otium summè vitando. Nemo enim coronabitur in cœlo, nisi qui legitimè certaverit, contra passiones suas & vitia in hoc mundo. Ensis novus, est novus fervor sanctæ devotionis, qui à principio conversionis sæpè datur benignâ sancti Spiritus illustratione novis militibus, ad præliandum fortiter contra tentationes futuras. Caveat ergò diligenter Novitius, ne devotionis gratiam perdat, torpore infectus; sed omni tempore, ad spiritualem pugnam se præparet, & oret sæpius, ut sit unus de electis Abrahæ vernaculis, qui hostes suos vicit, fide & prece armatus. Acuat gladium suum frequenter, innovando primum propositum suum, quod accepit; nunc meditando Passionem Dominicam; nunc Martyrum certamina & cruenta vulnera; nunc æterni ignis incendia; nunc dæmonum grandem horrorem: nunc intolerabilem picis ac sulphuris fœtorem: nunc inferni profunditatem: nunc damnatorem flebilem clamorem: nunc omnis salutis desperationem. Hæc, si ad mentem venerint, torporem excutiunt, concupiscentiam carnis reprimunt, vitiorum rubiginem consumunt, negligentiam redarguunt, & ad spiritualem profectum & devotionis fervorem vehementer accendunt. 3. Timeat ergò nimis, tepidus Religiosus; restringat se vagus & dissolutus, ne veniat in illum locum tormentorum; ubi nullus est exitus, nec misericordiæ locus. Nunc verò in tempore gratiæ negligentias præteritas corrigere studeat: secretarium cordis sui, per humilem confessionem, & devotam orationem purget: recolligat se per sacram lectionem, & frequentem cordis compunctionem; refrenet verborum levitatem, per silentii custodiam: reformet internæ pacis tranquillitatem, per externorum negotiorum oblivionem, expellat irruentes sordes malarum cogitationum, per puram cœlestium meditationem; & ad placandam citiùs Dei offensam, veram teneat humilitatem. Hæc pertinent ad viriles & bellicosos tyrones, qui propter tres hostium cuneos, jubentur in armis stare, & contra carnem, mundum, & diabolum, per totam vitam suam strenuè dimicare. 4. Bellare ergò oportet cum adjutorio Dei, instanter orando, à delicatis abstinendo, patienter adversa tolerando; sicut fecerunt omnes Sancti, & præcipuè Martyres Christi; qui fortissimè certando, vicerunt adversarios suos benignè patiendo; atque post multa improperia & tormenta, innocenter moriendo. Non attenderunt ad amicos & parentes carnales, non ad divitias & honores temporales; sed ad æterna præmia, ad cœlestes thesauros, ad coronas triumphales, ad immarcessibiles glorias promerendas. Etenim per transitoria tormenta meruerunt, sine mora, migrare ad gaudia sempiterna. Nunc gaudent animæ eorum in cælis, qui vestigia Christi secuti sunt, in contumeliis & gravissimis pœnis. 5. Certaverunt etiam sancti Confessores, sobriè, justè, & piè vivendo: sæpè jejunando, vigilando, orando, meditando, studendo, gemendo, plorando, pro suis & aliorum peccatis supplicando, oblocutiones, detractiones, derisiones, murmurationes, minas, exactiones, damna, & injurias sustinendo; in fide recta, spe firma, & charitate perfecta, usque ad mortem perseverando. Certaverunt enim sancti & solennes sanctæ

2. Tim. 2.

Genes. 14.

ſanctæ Eccleſiæ Doctores, contra hæreticos & varios errores diſputando, Verbum Dei ſedulò prædicando, libros ſcribendo, ſtudendo, dictando, quæſtiones movendo, dubia ſolvendo, obſcura lucidando, vitioſa refutando, ſalubria proponendo, recta & utilia hominibus perſuadendo; à curioſis, intricatis, & infructuoſis quæſtiunculis, ſimplices prohibendo; pigros excitando, duros corripiendo, triſtes conſolando, debiles confortando, ac bonum exemplum vivendi aliis quotidiè exhibendo; ut quod verbis ſuadere non poterant, probis actibus affirmarent. 6. Certaverunt etiam ſancti Eremitæ, & Monachi, & diverſorum Ordinum Profeſſores, ſæculo renunciantes, vanitates mundi & delicias carnis ſpernentes, gloriam & honorem temporalem conculcantes; tumultus hominum fugientes, ſolitudinem diligentes; propria relinquentes, crucem ſuam tollentes; corpus ſuum per abſtinentiam caſtigantes, linguam ſilentio refrenantes; evagationes & diſcurſus devitantes; violentiam ſibi, per ſingulos dies inferentes; jugo ſanctæ obedientiæ, ſe ſponte ſubjicientes: in clauſtris ſub Regularibus diſciplinis ſtrictè viventes, Apoſtolicam perfectionem imitantes, & propter Chriſtum quotidianæ crucifixioni ſe tradentes: omnibus inordinatis affectionibus & propriis moribus, perfecto corde reluctantes: nil ſibi ex omnibus charis, utenſilibus, libris, vel veſtibus, privato amore retinentes. Nil quippe perfectius, nil ſalubrius, nil utilius, nil laudabilius, nil ſecurius & quietus, pro bona conſcientia, & pace cordis habenda; quèm ut Religioſus Deo devotus, & profeſſus Monachus omni hora ſine contradictione, ſine mora, ſine fixione, ſine averſione, promptè & libenter, Prælato ſuo obediat; ſeipſum fortiter vincendo, humiliter ſubjiciendo, patienter oneroſa & inſuavia ſupportando. 7. Ad iſtam perfectionis viam ſervandam, requiritur magnum certamen contra ſenſualitatis inclinationem, contra proprii ſenſus prudentiam, contra malam ſuam conſuetudinem & carnis libertatem; quæ invitè vult aliis ſubdi, regi, & arctari; ſed potiùs quærit ſpatiari, jucundari, & deliciari. Hæc enim valdè contraria ſunt legi Dei, & rationi, & communi paci fratrum, ac bono regimini clauſtrali. Quapropter multum laudabilis, & verè amabilis reputabitur ſimplex obediens frater; qui hilari vultu & corde benevolo, paratus eſt omnibus obſequi, exemplo JEſu Chriſti, ſervans legem vitæ & diſciplinæ, pro ſalute animæ ſuæ in ordine regulari. Rurſum multum culpabilis & reprehenſibilis eſt, aſtutus frater in ſenſu ſuo abundans; qui non obedit humiliter ſuo Prælato, reverentiam & ſubjectionem ei exhibendo. Væ illi, qui invitè aut ficto corde obedit, & leviter murmurat. Hunc Chriſtus, patri ſuo obediens, graviter arguet: & ſæpè in præſenti, duriter vindicare ſolet. Nam ipſe Prælatis Eccleſiæ dicit. *Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Quod ergo Apoſtolis dixit, hoc etiam ſucceſſoribus eorum, & cæteris Prælatis dicit, hoc & monaſteriorum Rectoribus loquitur: jubens ſubditis, ut obediant propter Deum, propter magnum meritum & bonum exemplum: quia omnibus obedientibus, dabit gratiam & æternam gloriam, inobedientibus verò & perverſis, confuſionem & pœnam æternam. 8. Verus namque obediens, & poteſtatibus ſublimioribus à Deo conſtitutis ſe ſubdens, com-

Obedientia quanti meriti apud Deum.

Luca 10.

Hebr. 13.

comparatur ſapienti negotiatori, qui in omni loco & foro venali, cogitat lucrum ſuum augere, & damna præcavere: meliora nititur comparare, & vilioribus non implicari. Sic etiam religioſus, vinculo obedientiæ ligatus penſare debet & conari, in omni opere & negotio ſibi commiſſo, ut fideliter agat: nil omittendo, quod Deo placet, & Prælatus ſibi committit. Tunc enim maximè in bono proficit, & meritum ſuum ampliat: ſi viſibilia mundi ſpernendo, cœleſtibus intendit: Si obedire ad alterius nutum, præ cunctis opibus reputat animæ ſuæ lucrum. Melior eſt enim obedientiæ fructus, quàm propriæ prudentiæ cogitatus ſubtiliter aviſatus. Et multò fructuoſior eſt recta voluntas propter Deum, quàm ſtudium longum & pſalterium perlectum. B. igitur religioſus cujuſcunque ordinis & ſtatus, qui Chriſtum ſequitur per crucem & carnis violentiam ſemper obedire paratus, quoniam in fine oblitus ſui, recipiet cum ſanctis Confeſſoribus, ſpeciale præmium in cælis, Chriſto promittente & dicente his verbis: *Matth. 25.* *Euge ſerve bone & fidelis; quia in pauca fuiſti fidelis, intra in gaudium Domini tui.* Non ergo dignetur homo vilis & ignarus, pulvis & cinis futurus, ſe ſubdere & obedire homini ſalubria ſuadenti, quando Angelus obedit Angelo, uno nutu aliquid ſibi innuenti; & ſanctus Gabriel *Lucæ 1.* miſſus à Deo, ſtatim venit nuntiare Mariæ incarnationem Chriſti. Sed hoc amplius mirandum eſt, & omnibus nobis propoſitum ad imitandum; quòd Deus homini obedivit, ſervivit, & ad vilia & infima ſe humiliter inclinavit; ne alicui quantumcunque magno, docto, vel nobili, grave ſit obedire majori, aut etiam æquali, vel minori, cum Chriſtus hæc omnia priùs fecerit. *Lucæ 2.* Obedivit namque Joſeph & matri, relinquens templum & Doctores, ubi poterat habere favorem & honorem; deſcenditque cum parentibus in Nazareth, & erit ſubditus eis; ubi multis amicis, quàm magnus eſſet, manſit diu incognitus. 9. Certaverunt etiam fortiter contra hoſtes ſuos ſacræ virgines, & viduæ continentes; quæ ſæculi vanitates, & carnis voluptates, ac diabolicas tentationes, in ætate puellari & ſexu fragili vicerunt amore JEſu Chriſti, orationibus, vigiliis, & jejuniis inſiſtentes; mundana conſortia & colloquia inutilia vitantes, corpora ſua caſtigantes, ab omni ornatu ſuperfluo abſtinentes: ſoli Deo ſincera mente, & caſto corpore placere cupientes: ad cœleſtes nuptias, per ſancta deſideria & interna ſuſpiria, quotidiè ſe præparantes: devotis meditationibus, hymnis, pſalmis, tanquam floribus albis, thalamum cordis adornantes: contritione & confeſſione, maculas conſcientiæ lavantes: & ad cœleſtis & inviſibilis Sponſi præſentiam inceſſanter, cum gemitu & ardenti amore, anhelantes. O ſacra trophæa virginum: ô fortia bella puellarum, viduarum, & nobilium dominarum: quæ propter amorem cœleſtis Sponſi, & Angelicæ puritatis pulchritudinem ſervandam, contempſerunt nuptias terrenas, amicitias virorum, patrimonia parentum, ſolatia filiorum: convivia cognatorum, ornamenta veſtium, ſplendorem gemmarum, copiam vaſorum, annulos aureos, ſcyphos argenteos, varias ſuppellectiles, cortinas ſericas, ſedes depictas: miniſteria ſervorum, comitivas ancillarum, organa muſicorum, ſpectacula ludorum, & omnia delectamenta gaudiorum mundanorum,

quæ offert & ostentat vanus & lubricus hic mundus insipientium oculis. Hæc enim nihil proferunt, nec prosunt amatoribus suis, qui lætantur in perituris & ludicris rebus, fallaciis & doloribus plenis. 10. Felix igitur caterva sanctarum Virginum: quæ cuncta sæculi hujus gaudia & corporis ornamenta, tanquam stercora repudiare studuit; pro vita æterna: & magis cum Angelis & Argangelis, concupivit beatificari in cœlesti gloria. O vere beata concio virginalis sexus; quæ in suo gradu stabilis permansit; & usque ad sanguinis effusionem, vitiis ac tyrannicis legibus contradixit. Ideoque speciosissimas in cælo coronas, pretiosis gemmis & margaritis ornatas, pro victoria certaminis sui, à Christo percipere gloriosa laude promeruit. Quis etenim digne & sufficienter poterit explicare, quales sæpè angustias pertulerunt in corde, quales tentationes in carne, quales suggestiones dæmonum sentiebant in oratione; qui eas à castitate Christi, ad delectationes mundi instigabant? Heu! quanta consilia machinatus est Satanas per amicos suadentes, per matronas blandientes, per multiplices quoque derisiones & terrores: ut seducerent eas, & traherent secum per breves delicias, ad pœnas infernales. Sed Christo auctore, miserante, & adjuvante, nil valuerunt contra virgineas acies, diabolica figmenta; nec hominum impiorum clamores, nec tyrannorum verbera, nec arma minantia mortes; quoniam charitas Christi fortior omni armatura, dignior omni honore, pulchrior omni decore, suavior omni melodia, tam vehementer ardebat in virgineis cordibus & femineis turmis, signo crucis armatis; ut nec ignes, nec verbera, nec bestias, nec carceres; nec famem, nec mortem pati timerent; quatenus firmam fidem, & castitatis gemmam, puro corde & corpore, perpetuo cum honore in cælis coronandam conservarent. Hæc igitur beatorum Martyrum certamina, sanctorumque Confessorum longam & duram abstinentiam; & præcipuè sanctarum Virginum castimoniam, patientiam, ac perseverantiam, ad imitandum vobis proponere debetis; & ad resistendum vitiis & passionibus, viriliter vos armare. Hortor omnes in charitate, ut pro scuto luctaminis, sanctorum suffragia non negligatis, ne in tentationibus vestris deficiatis: largiente Domino nostro Jesu Christo, omnium bonorum remuneratore: Amen.

SERMO X.

De variis bellis & periculis hujus vitæ.

1. *CAro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem; hæc enim, sibi invicem adversantur.* Dilecti fratres, Superiori sermone pauca de spirituali Sanctorum militia audistis; nunc consequenter de diversis bellis aliqua dicenda sunt, ad cavendum laqueos, & dolos serpentis antiqui; qui nequitia plenus, tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret; & specialiter contra novellos milites Christi, atrociter fremit. Invidet enim eis, gloriam regni cœlestis: unde ipse subitò per superbiam cecidit, cum multis. Cujus persuasione pestifera, plures decipiuntur: & quandoque famosi viri, in scientia & regimine sublimati, erraverunt, vana gloria infecti; qui hominum amicitia tracti, lapsi sunt, & graviter vulnerati. Cavete autem noviter conversi fratres, à duobus præcipuè malis; scilicet à desideriis carnalibus repente irruentibus, per quinque corporis sensus;

Galat. 5.

Recens conversi sibi caveant à duobus.

sensus: & à superbia mentis, per appetitum vanæ laudis; ne gratiam internæ devotionis perdatis, cum mercede æternæ retributionis. 2. Militia nostra fratres charissimi, non est carnalis potentia, sed benigna omnium injuriarum pro Christo sufferentia: non sæcularis sapientia, sed humilis obedientia: non corporalis commodi exquisitio, sed carnis afflictio; non laboris subtractio, sed pravæ delectationis mortificatio. Si quæritis quamdiu durabant bella ista, inter carnem & spiritum, inter diabolum & hominem, inter mundum & Christum; dico secundùm Evangelium & Apostolum, usque ad ultimum vitæ nostræ terminum, & sæculi consummationem. Dixit enim Christus, ante passionis suæ horam. *Tristis est anima mea, usque ad mortem.* Et ad discipulos, in ultima cœna: *In mundo pressuram habebitis. Si me persecuti sunt, & vos persequentur.* Et ideò eos confortans ad patientiam & perseverantiam, ait amicis de suo recessu gravatis: *Non turbetur cor vestrum, neque formidet, quia vado parare vobis locum; ut ubi sum ego, & vos sitis mecum.* Sed interim dum estis in mundo, teneatis patientiam pro forti scuto; & Verbum Dei, pro gladio acuto, & loricam fidei, in omni periculo, confidendo semper in Deo. Oremus ergo fratres, ut gratiam & misericordiam inveniamus in conspectu Domini nostri Jesu Christi: doceatque nos artem certandi contra passiones & vitia nostra, quæ nos impugnant & tentant, quamdiu in carne vivimus, & corpus nutrimus. Dicat unusquisque cum David in psalmo, quando diabolo insidiante tentatur aliquo vitio, vel molestatur ab homine perverso; *Domine expugna impugnantes me*, ut non deficiam sub onere; quia sine te, non valo resistere, nec sustinere. 3. Qui enim sæpè tentatur, & in tentatione sua ad Christum citò confugit, & orat; per gratiam ejus liberabitur, confortabitur, & prævalebit, multumque proficiet in virtute patientiæ, & majorem coronam, pro forti certamine recipiet. Qui autem raró aut nunquam tentatur, nec propriis nec alienis malitiis molestatur, hic Angelus potiùs dicendus est, quàm homo terrenus. Hujus habitatio verius in cælo quærenda est, quam in terra. Nam ibi summa pax & concordia; hic autem pax rara, brevis lætitia, quies modica; turbatio frequens, gravis cura, & incerta victoria. Non tamen desperandum est; quia pro minimo labore & dolore, dabitur gaudium sine fine. Sed multitudinem bellorum, & hostium nostrorum fraudes, quis poterit enodare? Nullus, nisi à Deo illuminatus fuerit, & benè eruditus in scripturis sanctis, sicut Paulus, qui ait: *Non enim ignoramus astutias ejus.* Audite tamen pauca de bellis bonorum & malorum ex divinis libris, ad cautelam & eruditionem vestram; ut cautiores semper sitis, ad resistendum periculis malorum, & fortiores ad perseverandum in semitis justorum. 4. Primum bellum incepit per Angelos in cælo, quando Lucifer per superbiam voluit altiùs se extollere, & assimilari altissimo, & quasi in propria virtute gloriari, & in seipso singulariter delectari. Hoc percepto in superni Regis palatio, sanctus Michaël & Angeli ejus, indignè ferentes arrogantiam superbientis Luciferi, permoti sunt zelo justitiæ, & ejecerunt omnes superbiæ cives de finibus suis. Non enim debuit aliquis Angelorum, quantumlibet magnus, supra

Matth. 26. Joan. 16. Joan. 15. Joan. 14. Psalm. 33. 2. Cor. 2. Isaia 14. Primum bellum movit Lucifer.

ſuprà Creatoris ſui magnificentiam ſe erigere, nec factus, factori ſuo ſe æquare; nec in decore ſapientiæ ſuæ, temere gloriari; nec abuti donis altioribus, à Deo ſibi gratuitò collatis. Quia ergo Satanas per tumorem ſuperbiæ, ſe nimis extulit vanè gloriando, & ſedem ſuam ſupra cæteros elevando; juſto Dei judicio, cecidit de felici ſocietate ſanctorum Angelorum, in abyſſum inferni, & carcerem damnatorum. De quo Salvator, ad diſcipulos ait: *Videbam Satanam, tamquam fulgur de cœlo cadentem.* De cujus terribili caſu & irrecuperabili lapſu, beatus Joannes Evangeliſta loquitur in Apocalypſi, dicens: *Factum eſt prælium magnum in cœlo; Michael & Angeli ejus præliabantur cum dracone; & projectus eſt draco in terram, & Angeli ejus cum illo miſſi ſunt, & non eſt inventus locus eorum amplius in cœlo.* Ecce quanta meruit ſuperbia diaboli, qui projectus eſt à facie Dei cæli, ne videat gloriam Dei. Quàm ſine dubio conſequi non poterit, qui in ſeipſo voluerit gloriari. Hinc etiam Iſaias manifeſtè, de reproborum perditione exclamat; *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei.* Certiſſimo exemplo jam patet, quàm maximè extollentia ſuperborum Deo diſpliceat; qui Angelis ſuperbientibus non pepercit, ſed æternis eos ignibus tradidit cruciandos, omni ſpe veniæ ablatâ. Heu, quàm ſevera ſententia ſuperni judicis, projici à jucunda facie divinæ majeſtatis & perpetuæ felicitatis; & ſemper comburi acerrimis flammis, quæ non poſſunt extingui aquis, nec remediis mitigari. Quapropter unicuique formidandum eſt, de tam ſevero Dei judicio, in Angelis ſuperbientibus æternaliter damnatis, ſed potius cum Pſalmiſta confitendum, & orandum: *Non veniat mihi pes ſuperbiæ, & manus peccatoris non moveat me.* Et iterum: *Nonne Deo ſubjecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum.*

Lucæ 10. *Apoc. 12.* *Iſaiæ 26.* *Pſalm. 35.* *Pſalm. 61.*

Secundum atque adeò perpetuum bellum Satanæ adverſus hominem.

5. Secundum bellum incepit in paradiſo, primo homine formato; ſcilicet, inter diabolum & hominem, inter Evam & ſerpentem. Nam diabolus invidens homini adhuc innocenti, quòd poſſet obtinere aſcenſum cæli per obedientiam mandati: acceſſit in ſpecie ſerpentis cum callida quæſtione ad mulierem, quàm noverat infirmiorem, & viro molliorem, ac blandis verbis & aſtutis perſuaſionibus ſeduxit faciliter ſibi credentem, & Dei præceptum in tali articulo non attendentem. Sed prôh dolor! homo bene à Deo conditus, & in optimo paradiſi loco poſitus, per tranſgreſſionem ſacri mandati, perdidit innocentiæ ſtatum, & maximæ quietis locum, ob unius viliſſimi pomi morſellum. Ideoque graviter Deum offendens, mortis incidit ſententiam, & multam corporis & animæ meruit miſeriam; ſicut jam veraciter nos omnes filii Evæ experimur, patimur, & dolemus, qui vitio originalis culpæ inquinati, corrupti, & quaſſati ſumus. In hoc bello, victus eſt homo tentatus de pomo; quia diabolica nequitia ſeductus, & mortalis peccati veneno intoxicatus, multis vulneribus ſauciatus eſt; ſcilicet, fame, ſiti, frigore, calore, labore, ſudore, peſte, languore, & mortis horrore. Heu! etiam paradiſum perdidit & cælum, ob inobedientiæ culpam, per ſerpentis fallaciam, & mulieris inſipientiam: quæ nimium credula verbis diabolicis, decepta eſt quinque modis in quinque ſenſibus corporis; ſcilicet per au-

Mulier prima quintupliciter ſeducta.

auditum falsi sermonis, per visum pulchri coloris, per tactum pomi noxialis, per odoratum boni odoris, & per gustum dulcis saporis. Sed, quod pejus est, gustato pestifero cibo, decepit ulteriùs virum suum blandiendo; tradendo ei fructum illicitum, sub pœna mortis ambobus interdictum. Hoc autem malo temerè perpetrato, iratus est Deus, expellendo reos de paradiso voluptatis, de amœnissimo & quietissimo loco totius orbis; & ad agendam pœnitentiam detrusit eos in hujus mundi exilium, tanquam in carcerem, ad manducandum panem laboris, & doloris, cunctis diebus vitæ eorum, cum universis filiis posteris suis, ex eorum semine nascituris. Istud bellum inter diabolum & hominem tamdiu durabit, quamdiu humanum genus versabitur in terra. Et donec compleatur electorum numerus; non cessat malignus spiritus persequi bonos sibi contrarios. Sed tamen pius & misericors Dominus Deus homini lapso compatiens, ait ad serpentem tortuosum, invidiosum, & malitiosum: *Inimicitias ponam, inter te & mulierem, & semen tuum, & semen illius*; Christum designans ex femina nasciturum, & genus humanum redempturum. Ipsa (inquit) conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus. Ex his verbis, patet nequitia & malitia diaboli contra nos; quia non est ei credendum, nec cum eo fabulandum, nec cum eo disputandum; quia callidior est omnibus animantibus in terra, & subtilior omnibus studentibus in scholis, & sæculi negotiis. Cavete novitii caput serpentis, initium tentationis. Latet sub herba virus serpentis; qui sæpè venit & decipit

Ibidem.

puerum, sub specie pulchri pomi intus fœtentis. Non solùm autem simplices & laicos decipit, sed etiam doctos & magistros nominatos, atque claustrales, varias eis ingerens vanitates. Tentat quasi quotidiè per quinque corporis sensus; nunc per carnem alliciendo, nunc per spiritum elevando, nunc per iram indignando. Aut enim facit homines rixari, propter honores & divitias; aut lætari in deliciis; aut nimis tristari in adversis, & damnis terrenis. 6. Hæc sunt opera diaboli, qui cecidit per superbiam, de altitudine cæli. Ipse fecit filios Israël murmurare, propter laborem & penuriam ciborum in deserto; persuasit Judæis sacrificare idolis, in templo Deo consecrato. Ipse tentavit Christum tribus vicibus, post longum jejunium; seminavit zizania inter triticum; inter Apostolos traditorem, inter discipulos murmuratorem, inter Diaconos seductorem, inter fideles fidei persecutorem. Ipse seduxit Judam per furtum, de furto traxit ad laqueum, de laqueo miserum duxit ad infernum, ubi nulla est redemptio, nec ullum refrigerium. Heu! omnes sibi consentientes allicit ad peccandum, contra Deum & proximum; atque post multa mala suadet perdere seipsum, negligere cælum, & diligere mundum. Quis est, qui Monachum trahit ad sæculum, & ad tumultus hominum? Diabolus, insidiator animarum. Quis clericum, de choro trahit ad forum? Diabolus, omnis doli artifex, divinum cultum impedire cupiens. Quis laicum conversum, de labore trahit ad otium & fabulandum? Diabolus, circuiens orbem, ut inveniat aliquem foris vagantem,

Exod. 15. 16. 17.
1. Marc. 1.
Matth. 4.
Matth. 13.
Apoc. 2.

tem, & parum vel nihil, pro communi laborantem. Quis pigrum in lectulo retinet, ne suscitatus citò surgat? Diabolus, claudens oculos somnolenti, ut parum adhuc jaceat, & somnolentiæ suæ satisfaciat. Gaudet enim de pigritante, & sæpiùs tardè veniente. Quis discordias inter fratres seminat, & suspiciones multas in eis generat? Diabolus, pacis turbator, litis amator, nequitiæ inventor, mendacii pater, veritatis obscurator, dolositatis auctor, partialitatis suscitator. Quis docet amare delicias, vitare labores, concupiscere honores, benè comedere & bibere, & ornatè incedere? Diabolus, incitator gulæ, commotor iræ, castitatis prædator, Clericorum insidiator, Monachorum tentator, Virginum molestator, continentium impugnator, innocentium seductor, simplicium derisor, sapientium subversor, bonorum detractor, pravorum commendator, devotionis impeditor, dissolutionis Procurator. Hæc de bellis, & mille artibus ac fraudibus diaboli, innotuisse vobis non displiceat; ut majorem cautelam & strictiorem custodiam, contra quamlibet ejus tentationem & suggestionem, habeatis: quia sicut à multis dicitur, & frequenter experitur, nunquam à malitia nocendi diabolus cessat, nec alios quiescere finit; sed ubi ipse non venit, suos comites ad vexandum oviculas Christi mittit. Quòd si rapere nequeat, & occidere prohibetur, ad minus eas lædere per terrores conatur. Et si aliquem vagantem viderit, & à bono opere, vel studio, aut oratione torpentem, ad hunc tentandum liberiùs accedit: quia arma resistentia hosti, incautè deposuit. 7. Tertium bellum, dicitur intestinum litigium, quod ortum est inter carnem & spiritum, carne concupiscente contra spiritum ex pœna peccati, & spiritu repugnante per rationem contra sensualitatem. Hanc rebellionem, primus homo in statu innocentiæ non senserat; quia spiritus Deo subjectus, corporis vires rationis freno, quietè regebat. Istud autem bellum intestinum durissimum est, & molestissimum omnibus nobis, in carne corruptibili & peccatrice generatis & natis. Quid namque durius & molestius unicuique pacem desideranti, quàm quotidiè bellare contra seipsum, niti contra naturam, restringere fomitem, vincere concupiscentiam intus prurientem? O serve Dei; ô miles Christi, audi consilium bonum & utile tibi. Custodi visum, claude auditum; non tangas illicitum, fuge nocivum. Et si sentis aculeum, noli adhibere consensum. Nil tam laboriosum, sicut de novo semper incipere: de manè usque ad vesperam, contra tres turmas stare; orationem jacula in hostes mittere, tubis sacris canere, corde gemere, vocibus clamitare; & de victoria triumphi, frequenter dubitare. Unde nisi Dominus adesit nobis, nequaquam tantis periculis poterit fragilitas nostra resistere. Grave omninò onus & intricatum bellum, carnem fovere, hostem nutrire, vestire, calefacere, lavare, tergere: blandiri, ne murmuret; castigare, ne recalcitret; consolari, ne desperet, increpare, ne pigrescat; subjugare, ne intumescat, confortare, ne deficiat, percutere, ne resistat; instruere, ne erret, reprimere, ne insolescat; diligere naturam, ut sociam: odire verò lasciviam, ut mortis foveam. Denique carnem

Bellum intestinum omnium longè molestissimum.

nem occidere non licet, à se repellere nemo valet; huic obedire non oportet, credere illicitò non debet; affabulari non expedit, arridere præcipuè nocet. 8 Quid ergo fiet? Serviat caro spiritui, sponte obediat, laboret, desudet, jejunet, surgat, vigilet, oret, cantet, & laudet; donec post brevem laborem, æternam requiem accipiat. Hanc itaque carnem fragilem, mortalem, concupiscibilem, indomitam, & sæpè spiritui rebellem, ratio regere debet, & timor refrenare, honestas moderari, disciplina cohibere, probitas adornare, verecundia tegere, sobrietas temperare, justitia castigare cùm peccat, prudentia instruere cum errat, discretio considerare ne quid nimium fiat. Spiritus itaque omnia perscrutans, tanquam strenuus Gubernator, diligenter ad carnalem mentem, & juvenilem animum respiciat; ne proprio sensui inhæreat, ne otio torpeat, ne mollia quærat, & quæ rigoris sunt fugiat; sed ad orandum citò surgat, ad chorum tempestivè veniat, ad laborem promptè transeat, circuire otiosè caveat, silentium strictè teneat, quietem cellæ diligat; frequenter oret, libenter studeat, libenter scribat; debitis temporibus singula faciat, omnibus privatis communia præponat, minoribus servire non erubescat, majoribus obedire festinet, ad quæque imperata, lætus accedat, divinis laudibus interesse summè gaudeat, vacare Deo intus eligat; & nullis externis implicari, optimam partem reputet. Quamvis igitur durum & molestum sit, contra carnis incentiva quotidiè bellare; tamen valdè virtuosum est & meritorium, concupiscentiæ resistere & violentiam naturæ inferre, quæ ad propria commoda & sibi placita, multum vitiosè inclinatur.

Caro pareat ne pereat.

Et nisi celeriùs ei resistatur abstinendo & compescendo, seducit animam, & trahit ad consensum; sicut Eva decepit Adam alliciendo eum, & præbendo ei vetitum pomum ad comedendum. In hoc bello nullus vincitur, nisi mala voluntate corruptus, & à Deo sponte aversus. Quicunque enim sequitur carnis suæ desiderium, citò labitur in vitium, nisi renuerit rationis frenum. Cavete ergo pericula, in quotidiano carnis conflictu; quia quamdiu vivimus in hoc mundo, edendo, bibendo, variè tentamur. Unde quidam Propheta admonet desides & molles animos, ad custodiam conscientiæ, dicens: *Ab ea, quæ dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui.* Hoc est, omnes sensus corporis tui cohibe firmiter exteriùs, ne mors intret per corporis fenestras ad interiora cordis, & diabolus te captet retibus suis. 9. Fratres, si viriliter agitis & certatis, & Christum in adjutorium vestrum invocatis; multo plus in isto bello carnis potestis utique promereri, quàm si nihil gravitatis in vobis sentiretis. Habeatis ergo semper bonam fiduciam in Deo, & non desistatis orare, & contra vitia pugnare. Multa quidem & magna bona latent in hoc certamine, quæ Deo placent in fragili carne. Recipietis autem maxima præmia, cum certa spe futuræ gloriæ à justo judice, etiam pro minima cordis contritione, & corporis qualicunque brevi dolore. Lætificabunt quoque plurimum animas vestras in fine vitæ vestræ, omnia gravamina pro Christi amore tolerata; sicut ait quædam devota soror in agone constituta: Hic perpessum est, hic certatum est; modò pergitur ad præmium. Quid plura dicam bellan-

Sola voluntate quis aut vincitur aut vincit. *Mich. 7.*

bellantibus contra carnem suam? Omnia quæcunque facitis ex virtute obedientiæ, vel quæ sustinetis in ordine pro rigore disciplinæ & amore justitiæ, scribentur in libro vitæ: licet quandoque caro remurmuret ex fragilitate. Quòd si diabolus vos commovet aliqua indignatione aut prava suspicione, contra Prælatum jubentem, vel fratrem non benè agentem, vel malè loquentem; non ideò dimittatis bonum inceptum, sed magis ad honorem Dei & ædificationem proximi perficite, quod incepistis. Tunc enim pessimus insidiator, & impeditor omnis boni diabolus, citò fugiet à vobis, cùm fuerit contemptus & non auditus. Siquidem cuncta ejus susurra de mundo, de carne, de divitiis, de gloria terrena, plena sunt veneno & fallacia. Multi in senio jam plangunt, quia in juventute tam fatuè egerunt, & Deum offenderunt. 10. State ergo, & pugnate pro anima vestra, in religione & congregatione sancta. Quicquid enim mali patimini in laboribus & doloribus, in caloribus & frigoribus, in vigiliis & jejuniis, in abstinentiis à carnibus & lacticiniis, in carentia vini & potus melioris, pro vitiis extinguendis & virtutibus acquirendis; hoc totum computabitur vobis, pro maximis lucris & præmiis in regno Christi, super millia auri & argenti, & omnia desiderabilia mundi. Quid enim dignius, quàm esse amicum Dei? Quid felicius, quàm computari inter Filios Dei? Quid ditius, quàm habere patrem in regno Christi? Quid jucundius, quàm interesse gaudiis Angelorum? Quid nobilius, quàm perpetuo coronari in præsentia Dei, & aspectu omnium Sanctorum? O quàm delectabile & gau- *Luc. 16.* diosum erit animæ agonizanti, & Deum amanti, ab Angelis ferri in cælum; & cum Lazaro quondam paupere, lætificari in æterna requie; pro brevi labore, & modico dolore in corpore perpesso; pro vili indumento, & cibo minus sapido; pro lectulo duro, & somno sæpius subtracto; pro lachrymis effusis, & orationibus devotis; pro meditationibus sanctis, & aliis multis exercitiis bonis & lectionibus sacris, in obedientia & patientia consummatis. O sancta obedientia, & felix patientia pro Christo, quæ cæli portam aperit morituro.

Bellum domesticum inter fratres. *Genes. 4.*

11. Quartum bellum, vocatur domesticum duellum, quod ortum est inter duos fratres germanos, durum nimis & perniciosum, diabolo instigante, & invidia ardescente. Nam sicut legitur in libro Genesis, natis duobus Adæ filiis, invidiosus Cain surrexit adversus Abel fratrem suum, justum & Deo dilectum, cujus munera Deo accepta narrantur. Unde in ira furoris crudeliter permotus, quasi lupus rapax contra agnum pium desævit, & innocentem fratrem suum, meliorem se, occidere studuit, non veritus Deum, nec parentes contristare erubescens, sed protervo animo accensus, manus suas noxias extendit, & primus inter homines homicidium perpetravit. Ex his duobus fratribus litigantibus, inceperunt multæ discordiæ & partialitates inter homines in diversis Regionibus & locis, in civitatibus & villis, pro primatu & divitiis invicem altercantes. Ex hac occasione, crescente ubique æmulatione, accidit etiam persecutio pravorum contra vitam bonorum; sicut sacræ historiæ indicant sanctorum, & diversæ chronicæ continent gentilium & Christianorum; quæ tra-

ctant

ctant copiosè de bellis Trojanorum, Romanorum, Regumque multorum, & diversorum populorum. Sicut fuit ab initio mundi, inter filios Adam lis & bellum, zelus & contentio, & præcipuè inter avaros & ambitiosos pro terrenis habendis & ampliandis; sic adhuc in diebus istis litigant homines pro perituris rebus, & honoribus vanis. Et timendum, quòd etiam post nos ista durabunt, donec Dominus ad judicandum omnes fines terræ, in novissimo die manifestè advenerit. Tunc enim, Christo apparente in majestate sua & gloria, reddetur unicuique juxta opera sua. Tunc cessabunt omnia jurgia, & impiorum bella, & tollentur de regno Dei omnia scandala. Tunc tacebunt ora loquentium iniqua, & gaudebunt ossa Sanctorum humiliata.

Matth. 25. Eccles. 1. Hic omnia mixta, idque qua de causa.

Tunc audietur ab ore justi judicis, una finalis & irrevocabilis sententia; *Ite maledicti in ignem æternum.* Et: *Venite benedicti patris mei, percipite regnum ab origine mundi vobis præparatum.* 12. Interim verò, quamdiu generatio præterit, & generatio advenit, mixta sunt omnia in terra nostra, spinis & tribulis plena. Nunc adsunt læta, nunc tristia; nunc fames cruciat, nunc sitis exurit, nunc timor dejicit, nunc spes erigit; nunc labor fatigat, nunc quies recreat, nunc sanitas delectat, nunc languor debilitat; & post modicum temporis, mors imminens omnia pulchra & jucunda consumit. In omni igitur loco, statu, & ordine, inveniuntur boni cum malis permixti; benigni, cum protervis; humiles, cum superbis; pacifici, cum iracundis; devoti, cum dissolutis; verecundi, cum audacibus; taciturni, cum loquacibus; sobrii, cum gulosis, fervidi, cum tepidis; studiosi, cum pigris; interni, cum externis; simplices, cum astutis, veraces, cum dolosis; providi, cum negligentibus; docti, cum ignaris; prudentes, cum fatuis; validi, cum infirmis; stabiles, cum inconstantibus; modesti, cum discordantibus, & sic de aliis multis vitiis & moribus hominum bonorum & pravorum, juxta illud Isaiæ Prophetæ: *Habitavit lupus cum agno, & pardus cum hœdo accubabit; vitulus, & leo, & ovis, simul morabuntur; & puer parvulus minabit eos.* Isaia. 11. Fiunt autem hæc omnia tam prospera quàm adversa, cum bonis & malis similiter in hac vita, permissione divina; ad ostendendum occulta judicia Dei in omnibus viis suis; ut probentur electi, & purgentur devoti per malos, & non superbiant de bonis sibi collatis. Vivunt mali cum bonis, ut per exempla bonorum, provocentur ad emendationem morum suorum, & non habeant excusationem, per ignorantiam bonæ vitæ & disciplinæ, quàm vident in bonis sibi conjunctis. 13. Quidam valde inconstantes sunt, & citò moventur in odium vel amorem, ex levi verbo vel facto alterius. Rident pro levi fabula, & pro musca volante irascuntur. Quidam pro recreatione quærunt homines, & amittunt Deum & sanctos. Non est parvum damnum, perdere devotionis gratiam per multiloquium. Quidam de aliorum malis loquuntur, & suos defectus emendare negligunt. Quidam de futuris bellis terrarum prælo-quuntur; sed melius esset, quòd de bellis contra vitia cogitarent, & qualiter illa vincerent. Si æterna bona & mala

mala ad cor transirent, omnia temporalia citius evanescerent. Qui de mundo sunt, de mundo loquuntur: & qui Christum diligunt, de cœlestibus cogitant; & aliis, cœlestia quæ amant, libenter denunciant. Stulti, stulta & vana referunt; & leves corde, libenter levia audiunt. Bonum est ergo de frivolis rebus, & incertis eventibus tacere, & Deo omnia occulta judicia sua committere; sine cujus providentia, nec folium arboris cadit in terram: nec sine causa, justus premitur: nec pauper spoliatur; nec innocens occiditur. Nemo de Deo justè conqueri habet, quia omnia justè, sapienter, & providè disponit; licet homo, vas justitiæ ejus, non comprehendat. Qui enim spem suam in Deo firmiter ponit, bene stat, & non vacillabit, qualitercunque res in mundo transeunt. 14. Unde ergo lites & bella inter homines? Nonne ex concupiscentia carnis, & superbia spiritus? Radix enim omnium malorum cupiditas. Quæ si refrenata non fuerit, ad innumera mala perducit. Cùm enim desiderata bona negantur, aut habita subtrahuntur; fit animus tristis, exurgit latens passio litis in corde; & indignatio apparet in vultu, & vox dura erumpit ab ore. In nobis ergo est materia litis, & discordiæ fomes, scilicet, cupiditas rei, amor habendi, timor perdendi, dolor boni amissi. Malus verò & impatiens, plus nocet sibi, quàm aliis; & magis læditur à seipso intus, quàm ab aliis foris. Omnis passionatus, onus sibi ipsi est & turbatio cordis, ubicunque fuerit, sive solus, sive cum aliis multis. Continua & domestica lis nostra hæc est; quia caro nostra non est subjecta spiritui, secundùm rectam rationem bene vivendi, nec spiritus perfectè subditus est Deo, secundùm omnem voluntatem suam, ipsi soli intimè placendi hîc & in æternum. 15. Sed diabolus malitiosus, quiescere nescit; & quò ipse non vadit, nuncium occultè mittit; ut pacem aliorum turbet, aut callidè decipiat. Aut enim à bono retrahit, aut ad malum incitat; aut falsa pro veris suggerit, aut de veris dubium facit. Sed fallitur, qui illi credit. Quid aliud habet agere, quàm per mundum discurrere, & homines tentare? & bonos vexare? Sed qui in Deo confidunt, & ad orationem citò recurrunt, omnia consilia ejus, tanquam aranearum telas, Christo juvante disrumpere possunt, & in nullo timere debent minas malorum. Nemo securior à laqueis tentationum, quàm verus humilis, perfectè obediens, & pauper peregrinus, qui nil commodi temporalis quærit, nec bona mundi concupiscit. Quis est hic, & verè laudabimus eum? O quàm laudabilis virtus humilitas, quæ laqueos diaboli evadit omnes! Quàm pretiosa & decora virtus castitatis, quæ carnis illecebras vincit, cum omnibus mundi pompis! Magna virtus paupertas spontanea, qua emitur cælum sine pecunia. Nobilis virtus patientia, per quam vincuntur omnia mundi adversa. Sublimis virtus obedientia, cui sæpè obediunt elementa, & quæ videntur homini impossibilia.

Jacob. 4.
1. Tim. 6.

Diaboli omne atque unicum negotium, tentatio. Humilitas omnes Satanæ conatus frangit.

1. *Exemplum obedientiæ.*

16. Fuit devota quædam Priorissa in Ordine Regularium, quodam tempore ex febribus valdè infirma. Cujus

jus doloribus una juvencula soror compatiens, etiam lachrymas fudit. Quæ secretè intravit chorum, prosternens se ante reliquias Sanctorum, orans obnixè, ut mater convalesceret, & ipsa pro ea febricitaret: & statim factum est ita. Nam oratione completa, juvencula cœpit ægrotare; & Priorissa eodem die & deinceps convaluit. Audiens autem Mater piissima juvenculam infirmari, vocavit eam, quærens ab ea, quid egisset, aut comedisset? Quæ respondit: Nihil mali comedi; sed cogitavi, & rogavi Dominum, quòd melius esset, ut ego pro vobis infirmarer, & vos sanæ essetis. Tunc devota Mater cum bona fiducia, quam in Deo habuit, ait: Ex parte Dei, præcipio tibi per obedientiam, ut amplius non ægrotes. Quarum preces Deus exaudiens, dedit utrisque salutem, ad sancti nominis sui invocationem, laudem, & honorem, Amen.

2. *Exemplum patientiæ.*

17. QUidam frater interrogavit quendam peregrinum, de longè venientem, dicens: Dic mihi bone amice, quid boni in via audisti, & vidisti? Respondit: Patientiam pauperum audivi à multis satis laudari, sed à paucis vidi imitari. Quid plura? ait: Inter delicias, comperi spinas; inter honores, vidi dolores; & inter divitias, inveni frequentes lites & curas magnas. Est ne aliquis liber ab his malis? Ait tristis: Pauci admodum, in diebus istis. Et si plures sunt, ignoro. Beati igitur religiosi, qui sciunt paucioribus contentari; & à nemine honorari cupiunt, nec laudari: Deus enim erit merces eorum. Nam rarò mihi talis occurit, qui de proprio damno non doluit, vel de proximo suo non est conquestus. Veruntamen si est alicubi pax in hac vita speranda, tunc eam verus humilis habet; qui injurias patienter sustinet, & tacet. Qui vult ergo habere pacem & bonam conscientiam, relinquat pro amore Dei voluntatem suam; discat patienter ferre injuriam, & hominum despectionem. Sic enim Christus fecit, portando pro nobis ignominiosam crucem, & obediendo Patri usque ad mortem.

PARS TERTIA SERMONUM AD NOVITIOS.

SERMO PRIMUS.

De Cruce quotidie tollenda, in religione assumpta.

Galat. 6. 1. MIhi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi: Dilecti fratres, beatus Paulus, cœlestium secretorum contemplator eximius, ostendit nobis in prædictis verbis, sanctæ Crucis rectam viam bene vivendi, optimam doctrinam adversa patiendi, firmissimam scalam as-

cendendi ad cælum, per invictissimum sanctæ Crucis signum. Hæc enim dicit amatores suos in regionem æternæ lucis, æternæ pacis, & æternæ beatitudinis; quàm mundus dare non potest, nec diabolus auferre. Horret humana fragilitas pati paupertatem, abjectionem, vilitatem, esuriem, laborem, dolorem, angustiam, derisionem, quæ sæpè contingunt, & hominem gravant, & conturbant. Sed hæc omnia simul juncta, à Deo nobis dispensativè transmissa, salutarem fabricant crucem per multiplicem pœnam; & veris cruciferis, crucem suam tollentibus, aperiunt cœlestis regni portam; certantibus præparant vitæ palmam, & vincentibus dant æternæ gloriæ coronam. 2. O verè beata Crux Christi, quæ Regem cælorum portare meruisti, & toti mundo gaudium salutis attulisti. Per te dæmones fugantur, infirmi curantur, pavidi confortantur; vitiosi mundantur, pigri excitantur, superbi humiliantur; duri compunguntur, & devoti fletibus irrigantur. Beati, qui passionem Christi quotidiè recolunt; & crucem suam, post Christum, bajulare concupiscunt. Habent nunc boni & religiosi fratres, sub obedientia stantes, in quotidiana afflictione corporis, & in resignatione propriæ voluntatis, crucem foris asperam & amaram; sed intùs dulcedine plenam, propter spem æternæ salutis, & divinæ consolationis affluentiam, tribulatis corde promissam. Quàm si continuè non sentiunt, aut tardiùs influere percipiunt, longanimiter tamen expectare debent, & divinæ voluntati se resignare. Nam ipse melius novit tempus miserendi, & mundum tribulatis subveniendi; sicut Medicus artem curandi, & magister peritiam regendi, & horam legendi. Habent interni bajulatores crucis, magnam confidentiam & gloriandi causam, in cruce Jesu Christi; quia non de suis meritis & operibus confidunt, & salvari præsumunt; sed de misericordia Dei, & meritis Jesu Christi pro peccatis nostris crucifixi; in quem fideliter credunt, & corde diligunt, quem ore confitentur, laudant, prædicant, honorant, & benedicunt. 3. Solet Deus familiares amicos suos, per crucem sanctam probare utrùm verè an fictè, eum quærant & ament; & si mandata ejus perfectè custodiant. Præcipuè tamen probantur, per tolerantiam injuriarum, & subtractionem consolationum internarum; per mortem amicorum, & damna rerum; per dolores capitis, & læsiones membrorum; per abstinentiam ciborum, & asperitatem vestium; per duritiam lectuli, & frigora pedum; per longas vigilias noctis, & diurnos labores; per oris silentium, & correptiones præsidentium; per vermes mordentes, & linguas detrahentes. Inter hæc tamen consolantur, per devotam meditationem Dominicæ passionis, sicut multis devotis in secreto compertum est. Nempè istorum est gustare, absconditum mel de petra; oleumque misericordiæ, stillans de benedicto ligno sanctæ crucis; cujus sapor optimus, odor suavissimus, tactus sanissimus, fructus felicissimus. O verè dignissimum & pretiosissimum lignum vitæ, in medio Ecclesiæ plantatum, pro medicamine animæ! O JESU Nazarene crucifixe, tu peccatorum vincula solvis, Sanctorum animas liberas; superborum colla humilias, pravorum potentiam conteris; fideles confortas, incredulos fugas; pios eruis, duros flagellas; adversarios deprimis, elisos erigis; oppressos eripis

Cruce suos probat Deus. Crux Monachorum quæ.

eripis, nocentes percutis, innocentes defendis; veraces diligis, mendaces odis, carnales despicis, spiritales respicis; ad te venientes suscipis, ad te fugientes abscondis. Te invocantes exaudis, te visitantes lætificas, te quærentes adjuvas, ad te clamantes confortas. Te honorantes honoras, te laudantes laudas, te amantes amas, te adorantes glorificas, te benedicentes benedicis, te exaltantes axaltas. Te respicientes respicis, te osculantes oscularis, te amplectentes amplecteris, te sequentes ad cœlum perducis. 4. Sed væ amatoribus mundi, qui vestigia Christi non attendunt, nec per viam sanctæ Crucis ambulant: sed ad sua desideria complenda, aurum & argentum congregant, quæ secum ferre nullatenus possunt. Væ superbis & magnis, in oculis suis; qui humilitatem devotorum spernunt, simplicitatem derident; paupertatem miseriam vocant, obedientiam parvipendunt; patientiam à se repellunt, castitatem malè custodiunt, & Crucifixo contrariè vivunt. Væ delicatis & curiosis, qui carnem suam nimis fovent, & foris vestibus ornant, & animam suam negligunt, & peccatis maculant. Væ avaris & ambitiosis, qui pro terrenis bonis & honoribus multum laborant, & sæpè litigant; & pro cœlestibus bonis & æternis gaudiis, parum agere & pati possunt. Ideò terrena frequenter subitò perdunt, & cœlestia non acquirunt. Nemo enim potest hic gaudere cum sæculo, & ibi regnare cum Christo, pro nobis crucifixo. *Non est servus major Domino suo*; *nec discipulus melior Magistro suo*; quem oportebat pati Crucem, & ita intrare in gloriam suam. Et certe post brevissima vitæ hujus gaudia, sequuntur æterna lamenta. Et tunc duriter cruciabuntur in igne & sulphure, qui modò edunt lautè & abundè, & bibunt vinum cum risu & dulcedine. *Nisi enim*, (ait Dominus) *pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* 5. Sunt homines mortales, qui suam fragilitatem non considerant, nec vilitatem luti unde facti sunt, cogitant: sed de nobilitate generis sui gloriantur; de divitibus parentibus intumescunt; de scientia & arte sua inflantur; de fortitudine & pulchritudine præsumunt; de regimine & Prælatura exultant; de ornatis & variis vestibus se elevant; de notitia & fama nominis suis sui lætantur; de visitatione amicorum consolantur; de privatione sui honoris tristantur; de aliorum felicitate & promotione sibi contrariorum torquentur. Sed heu, hæc omnia diligenter inspecta & veraciter pensata, vana sunt, nec aliquâ reputatione digna: quia subitò casura, & in nihilum reditura. *Omnis quippe caro fœnum*; & omnis status mundi, tanquàm flos agri cadit, arescit, & putrescit, ac si nunquàm hic ortus fuisset. 6. Sunt & alii multi vanis ludis intenti, Crucis Christi signo contrarii, & à Sanctorum societate moribus & actibus valde remoti. Qui quasi insani, gaudent in variis mundi spectaculis, in psalteriis & citharis, in tubis & organis; currunt & saltant pedibus, plaudunt manibus, cantant vocibus, rident dentibus; & præ lætitia cordis, vix se capiunt in gestibus corporis, quia summum bonum suum constituunt, in ludis & gaudiis præsentibus. Quod si durabile, & Deo acceptabile esset, multum desiderabile foret. Sed heu, quàm maximè falluntur homines, tam Reges, quàm Principes populi, lætantes in vanitatibus istius sæculi. Nam vanitas omnis homo vivens; tanquàm umbra fugiens, & ros mane

Joan. 13. Luc. 6. Luc. 24. Luc. 13. Esaia 40. Psalm. 38.

mane pertransiens. O quàm longè sunt isti à summo bono, à dulcedine Dei, à melodiis Angelorum, à semitis justorum, à sanctitate Religiosorum, & à spirituali gaudio devotorum. Veniet, veniet citò mors super eos, antequàm sciant, qui modò lætantur, quasi securi essent; & cessabit omnis ludus & cantus, in domibus eorum & plateis. Et gaudebunt pauperes infirmi, & huic mundo despecti, cum omnibus veris cruciferis amatoribus Christi; qui carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis in hoc mundo, ne cum impiis damnentur in judicio futuro. 7. Væ etiam vagis & dissolutis Monachis, solo nomine & habitu religiosis, qui crucem suam cum murmure portant, & invitè obediunt: cellam malè custodiunt, silentium leviter frangunt, labores fugiunt, otia diligunt; orationes breviant, fabulas prolongant; ad exteriora proni, ad interiora pigri; ad cogitandum bona torpidi, ad pensandum mala proclives; ad edendum & bibendum alacres, ad jejunandum tristes; ad increpandum faciles, ad sustinendum debiles; ad honores cupidi, ad humilia verecundi; ad rigorem disciplinæ aversi, & ad laxiora semper inclinati. Sed heu pie Deus, quod filii hujus sæculi prudentiores sunt & ferventiores in terrenis acquirendis, augmentandis, & conservandis: quam filii lucis & servi sanctæ crucis, pro virtutibus colligendis & vitiis extirpandis. O utinam omnes saperent, & intelligerent, quàm delectabile est devotis exercitiis intendere, scripturarum arcana perscrutari, verba Christi & opera meditari; sæpe legere, sæpe orare: lecta & & audita masticare, beneficia Dei quotidiè recolere: pro omnibus bonis datis & creatis, etiam pro minimis Deo regratiari: ad meliora semper tendere, ad cœlestia suspirare, & omnia terrena ex corde elongare. O quàm sanctum est, in cauta custodia cordis stare: evagationes, per fervidas orationes, & puras meditationes excludere: imaginationem mundi, per imaginem Crucifixi vincere: tentationes diaboli, cum sancta Cruce, clavis, & lanceâ repellere: motiones carnis, spinis & flagellis acutis extinguere: injurias illatas, patienti animo ferre: damna & vituperia, pro lucro animæ reputare: & omnia gravamina præsentia, pro amore Christi levissima ponderare. Hæc enim & similia attentè cogitare, & niti exercere, est crucem tollere: & in cruce Christi, & non in carne gloriari. Ex dulci namque ligno crucis, dulcis odor cœlestis gratiæ effluit, qui cuncta sæculi gaudia repellit: carnis delectamenta extinguit, cordis elationem reprimit: internæ consolationis munera tristibus affert: injuriam patientibus fortitudinem præbet: anxios animos variis modis verbis Christi & exemplis quietat. 8. O religiose frater, quare contristaris, & conquereris de gravitate crucis tuæ, in vigiliis longis, in jejuniis multis, in labore & silentio, in obedientia & stricta disciplina: quæ pro profectu tuo & animæ salute, à sanctis Patribus sunt Deo inspirante, utiliter instituta: quatenus per ista securè & prudenter incedas, qui teipsum bene & virtuosè regere nescis. Putas, quod tu sine cruce & dolore, ad regnum cœlorum intrabis præ omnibus sanctis, quod Christus non potuit, nec voluit, nec aliquis ex charissimis amicis & sanctis ejus impetravit? Nam ipse dixit: *Oportebat pati Christum, & ita intrare in gloriam suam.* Erras plane in existimatione tua, nec attendis vestigia Christi tibi

[Margin notes: Corrupti & Monachi descriptio. — Luc. 16. — Crucem ferre quid. — Luc. 24.]

tibi ostensa: qui per crucem ex hoc mundo transivit ad Patrem suum cœlestem. Interroga quemlibet de victoribus, & cœlestis regni civibus, quomodò venerit ad hanc gloriam Dei perpetuò possidendam. Nonne per crucem & pœnam? Eja dilecti fratres, tollite jugum Domini super vos, amantibus suave & leve. Amplectimini desideranter crucem sanctam omnibus virtutibus floridam, cœlesti unctione plenam; ut perducat vos sine errore, cum spe gloriæ, in vitam æternam. Quid vultis amplius? Hæc est via, & non alia, via recta, via sancta, via perfecta, via Christi, via justorum, via electorum salvandorum. Ambulate in ea, perseverate in ea, sustinete in ea, vivite in ea, moriemini in ea, expirate in ea. 9. Crux Christi, vincit omnia diaboli machinamenta, crux, ad se trahit omnium fidelium corda: crux, delet omnia mala, & confert nobis omnia bona, per Jesum Christum, qui pependit & mortuus est in ea. Non est aliqua armatura tam fortis, nec sagitta tam acuta & terribilis, contra diaboli potentiam & sævitiam, quam sic timet, sicut signum sanctæ crucis: in qua filium suspendi fecit & occidi, qui innocens fuit, & ab omni macula purus. O verè beata crux Christi, omni honore dignissima, omni amore amplexanda; amantibus levis, ad portandum onera: tristibus solatiosa, ad sustinendum opprobria: pœnitentibus benigna, ad dimittendum debita, pro omni offensa. Hæc est sanctis Angelis valde honorabilis, hominibus multùm amabilis, dæmonibus nimis terribilis: despecta superbis, accepta humilibus, aspera carnalibus, dulcis spiritualibus; insipida stultis, affectuosa devotis: affabilis pauperibus, consocialis peregrinis; amicabilis afflictis,

Crucis Christi dignitas.

consolabilis infirmis, confortabilis morituris. Recondite ergò omnia sacra Jesu vulnera in secretario cordis vestri: quæ super omnia aromata, sapiunt animæ devotæ, in mœrore existenti; nec solatium foris ab hominibus quærenti. 10. Pensate etiam dolores beatæ Virginis Matris Jesu, stantis juxtà crucem: quàm multas tunc lachrymas, cum intima compassione effudit, cum multis fœminis secum plorantibus, ut & ipsa memor sit vestri in omnibus angustiis vestris. Sequimini Christum per Passionem suam & Crucem, ducentem ad externam requiem & lucem; quia si modò estis socii tribulationis, eritis postmodum cum eo socii mensæ cœlestis, & perpetuæ exultationis. Plantate in hortulo memoriæ vestræ, vestræ, arborem sanctæ Crucis concontra omnes mortiferas diaboli suggestiones, medicinam virtuosam proferentem. 11. Hujus enim nobilissimæ & felicissimæ arboris radix est humilitas & paupertas; cortex, labor & pœnitentia; rami, misericordia & justitia; folia, veritas & doctrina; flores, honestas & pudicitia; odor, sobrietas & abstinentia; pulchritudo, castitas & obedientia; splendor, fides recta & spes firma; fortitudo, magnanimitas & patientia; longitudo, longanimitas & perseverantia; latitudo, benignitas & concordia; altitudo, charitas & sapientia; dulcedo, amor & lætitia; fructus, salus & vita æterna. Bene ergò & dignè in sancta Ecclesia, de sancta Cruce cantatur; quia nulla silva talem profert arborem, fronde, flore, germine plenam. Sed nec in hortis Salomonis invenitur species talis, nec herba tam valens pro medicamine omnis languoris, sicut arbor sanctæ Crucis; proferens aromata divinæ virtutis ad refor-

Arboris Crucis Christi descriptio elegantissima.

reformationem humanæ salutis. Hæc est arbor fœcundissima, super omnes arbores paradisi benedicta; ramis pulcherrimis extensa, foliis virentibus ornata, fructibus uberrimis per mundum dilatata; altitudine tangens cœlos, profunditate penetras inferos; latitudine ambiens montes & colles, magnitudine implens orbem terrarum; fortitudine vincens impios Reges & fidei persecutores, pietate attrahens debiles, suavitate sanans peccatores. Hæc est vitis Deifera, oliva fructifera, dulcis ficulnea; foris aspera, intus melliflua; in domo Dei plantata, in humilitate radicata, in patientia probata, in obedientia consummata, in charitate confirmata. Hæc est palma præclara, digne Christifera vocata, humero JEsu bajulata, in monte Calvariæ altè levata; à Judæis condemnata, à gentilibus deturpata; ab impiis exprobrata, à perfidis abnegata; à fidelibus lamentata, à piis implorata; à devotis multùm amata, à Religiosis summè venerata. Hæc Constantino Imperatori cælitus est ostensa, à sancta Helena Regina diligenter quæsita, & cum magno gaudio inventa. Hæc, ab eodem nobili Christicola, fuit amorosè amplexata, lachrimosâ facie irrigata, & labiis puris affectuosissimè osculata. Hæc jam, Deo mirabiliter disponente, in multis locis signis emicat & virtutibus. Hæc à Regibus & Principibus mundi, ab omni Clero & populo adoratur, quæritur, & honoratur; & pro omnibus plagis & contumeliis, ab impiis sibi factis, à cunctis Christi fidelibus ampliori devotione colitur & celebratur. Attamen ex occulto Dei consilio & providentia, hæc omnia pro salute mundi gesta sunt & ordinata. Hæc animam devotam piæ confessionis affectu sæpe compungit, sæpè lachrymate facit, cum Crucifixi imaginem aspicit: sæpe cor amantis convulnerat, cum Christum pro se vulneratum pensat. Beatus homo, & fidelis servus ille, qui sacra Jesu vulnera, in corde suo jugiter portat; & quicquid adversitatis sibi obviat, de manu Dei hoc accipit, & piè sustinet; ut Crucifixo, saltem in modico, conformis fiat. Dignus namque est à Christo visitari & consolari, qui se studet passioni ejus, in vita & in morte, plenè conformare. Hæc est via sanctæ Crucis; hæc doctrina nostri Salvatoris; hæc sapientia Sanctorum; hæc regula Monachorum; hæc vita bonorum; hæc electio Clericorum; hæc meditatio devotorum; Christum humiliter imitari, pro Christo mala pati, pro dulcibus amara sumere, honores spernere, contemptum æquanimiter ferre; à delectationibus pravis abstinere, occasiones vitiorum fugere, dissolutiones vitare: pro defectibus propriis & alienis gemere, pro tribulatis & tentatis orare, pro benefactoribus gratias agere, pro adversariis, ut convertantur, supplicare: bene agentibus congaudere, injuriam patientibus condolere, indigentibus subvenire: alia non appetere, humilia eligere, simplicia diligere, superflua resecare, paucis contentari: pro virtutibus laborare, contra vitia quotidie certare, carnem jejunio domare, spiritum oratione & lectione roborare: humanam laudem refutare, solitudinem quærere, silentium amare, Deo vacare, ad cœlestia suspirare, omnia terrena ex corde vilipendere, nil præter Deum sibi solatiosum reputare. Iste potest cum beato Paulo Apostolo dicere: *quia mihi vivere Christus est, & mori lucrum.* Et iterùm: *Gloriari me oportet in Cruce Domini mei JESU Christi: per quem mundus*

Via Crucis Christi quæ.

Phil. 1.

Gal. 6.

mundus iste mihi crucifixus est, & ego mundo. O religiose Monache, & sectator arctioris vitæ, noli ab assumpta Cruce in Ordine recedere: sed sustine: & porta Crucem usque ad mortem: & invenies æternam requiem, cœlestem gloriam, & honorem. Quando aliqua tribulatio tibi advenit, tunc Christus cum Cruce tibi obviat: & iter ad cœleste regnum, quo pergere debeas, ostendit. Si quis autem gloriatur, & sperat in divitiis & honoribus hujus mundi, verè decipitur: & nihil ex omnibus secum portabit, quæ in mundo amare consuevit. Qui verò in Cruce Christi gloriatur, & omnia propter Christum contemnit: hic interim à Christo in præsenti consolabitur, & in futuro cœlestibus bonis replebitur, ac sine fine cum Christo & omnibus Sanctis, felicissimè gaudebit. Quæ nobis præstare dignetur JESUS Christus pro nobis in Cruce passus & mortuus, cui æterna laus & gloria, in sæcula sæculorum, Amen.

Tribulatis Christus venit obviam cum Cruce.

Exemplum de sancta Cruce.

Crucis signum quàm sit efficax, probat exemplis.

13 FUit apud nos Laicus quidam, Nicolaus Petri nominatus, ex partibus Hollandiæ natus. Hic, Deo inspirante, cùm esset carpentarius bonus, statuit in animo sæculum relinquere, & Monasterium nostrum intrare. Cùm ergò solus esset in via, & Monasterio appropinquaret; diabolo insidiante & tentante, cœpit anxiari & multum formidare, nesciens quid sibi obesset in bona via, sole adhuc clarè lucente. Stans ergò & deliberans apud se quid ageret, cùm nullum adesse cerneret, cœpit cogitare, quod fortè diabolus eum impedire vellet, ne ulterius ad Monasterium procederet. Circumspiciens ergò huc illuc, vidit à longè quasi nigram nubeculam de terra ascendere, & paulatim in altum excrescere, & quasi à vento agitante moveri. Perterritus itaque valde, & conjecturans, quod Satanas iter suum impedire niteretur, ne propositum suum impleret, statim elevatâ manu, sanctæ Crucis signum fecit, & salutari signo frontem armavit. Sicque abjecto timore, & forti fide confortatus, frontem iterum cruce signans viriliter processit. Quo facto, diabolicum illud phantasma, virtutem sanctæ Crucis ferre non valens, & quasi sagittam acutam contra se missam devitans, à via declinavit; moxque, tamquam fumus evanescens, ex toto disparuit. Tunc multùm lætus effectus, Monasterium nostrum, in honorem sanctæ Agnetis Virginis dedicatum, constanter intravit; quod tunc temporis in magna paupertate inceptum, paucis cognitum fuit. Hic postmodum multis annis supervivens, ad honorem sanctæ Crucis omnibus feriis sextis jejunavit; & etiam tempore messis, magnis laboribus fatigatus, nunquàm sanctæ Crucis jejunium solvit; sed propositum suum, quod bene incepit, constantissimè terminavit.

Aliud Exemplum.

14. FUit quædam soror conversa, Margarita nomine, Deo devota, in Ordine Regularium Sororum; quæ officio coquinæ deputata, tanquàm fidelis Martha, Christo & Sororibus humiliter servire studuit, quamdiu potuit. Quâdam igitur vice, posita erat patella olei super ignem, qui ardebat; ipsa verò operi intenta, non longè

longè distabat. Cumque cerneret oleum nimis ebullire, & in altum spumas ejus ascendere, timens illud effundi & igne consumi, citiùs ad focum cucurrit: Et facto desuper sanctæ Crucis signo, mox tumor spumæ ad ima cecidit, ac si aquam frigidam injecisset. Quod socia ejus videns, mirata est, & aliis postea hoc factum revelavit.

Exemplum aliud.

15. MUlier quædam Campensis, ibat ad forum civitatis; ut sibi & domesticis suis, modicum lactis emeret. Emptione autem factâ, ad domum redire festinabat, tenens in manu amphoram lactis, quam secum tulerat. In via ergò posita, cupiebat de lacte bibere; & inclinans se, resedit super terram. Acceptâ itaque in manu amphorâ, fecit desuper signum sanctæ Crucis antequàm biberet, statimque amphora inferius crepuit; & lac in terram ruens, ubertim effluxit. Quo viso, nimis exterrita surrexit, & perpendens, quid miri sibi accidisset, præsenti signo virtutem sanctæ Crucis patenter agnovit. Quidam autem rem gestam audientes, dixerunt; fortè nisi hæc mulier, signo sanctæ Crucis se signasset, diabolum cum lacte imbibisset. Bonum est ergò cibum & potum, prius signo sanctæ Crucis benedicere; ne aliquid nocivum homini ex vitio gulæ contingat, per quam diabolus multos sæpius tentat, & captat.

Aliud Exemplum.

16. DUo Fratres Religiosi, habitâ licentiâ, ibant pariter non longè extra Monasterii portam post horam reversuri ad cellam devotionis amicam. Dum ergò fabularentur ad invicem de diversis sibi placitis historiis, intervenit etiam ex incustodia oris, sermo detractionis de factis sui Prioris, instigatione maligni spiritus. Tunc ecce subitò apparuit eis equus niger valde terribilis, cum impetu occurrens ambulantibus, & quasi volens invadere fabulantes. At illi nimium perterriti, mox signo sanctæ Crucis se munientes, concito cursu ad Monasterii portam fugerunt; & sic periculum sævissimi hostis, per sanctæ Crucis signum evaserunt. Et dixerunt: Malè fecimus, otiosa & detractoria de aliis loquendo. Ideò accidit nobis tam enorme monstrum, ad cavendum de cætero pessimum detractionis vitium, omnibus abominandum.

Exemplum aliud.

17. QUidam Frater ex labore fatigatus, cùm serò facto ad dormiendum se disponeret, neglexit solito more, signo sanctæ Crucis contra terrorem inimici se signare. Nam celeri oppressus somno, non est armatus salutiferæ Crucis signo. Postea tam graviter fuit perterritus in somno, ab antiquo humani generis inimico, ita quod præ timore clamaret altâ voce; & expergefactus, tremeret cum ingenti stupore. Tunc demum recordatus est, quod vespere præcedenti, non satis cautè se signasset, solito vexillo sanctæ Crucis; & idcircò hostis malignus, fuit sibi in illa nocte, tam severè molestus. Ad se ergò plenè reversus, invocato salutari nomine Jesu, Cruce se signavit, & suffragium sanctæ Crucis devotè legit: sicque iterùm obdormiens, in pace Christi, securè quievit. Et ob hujus rei factum, per sanctæ Crucis signum,

sin

ſine Cruce Chriſti nullum locum mundi, ab hoſtis terrore putavit eſſe ſecurum.

Aliud Exemplum.

18. **V**Ir quidam honeſtus vidit in ſomnis, ſibi aſtare imaginem ſanctæ Crucis, quæ primò ante eum ſtetit, & aſpexit: poſtea verò poſt ipſum ſtans, in dorſo detruſit, & receſſit. Super quo nimis perterritus & perplexus, cuidam devoto presbytero: quod viderat, revelavit. Qui viſionem perpendens, nec in caſſam reputans, ait trepidanti: Fortè Dominus noſter vult vos probare, & ad ſuſtinendum aliquid oneris vobis imponere. Præparetis ergò dorſum veſtrum ad portandum piè cum eo Crucem: quia flagellat omnem filium, quem diligit. His dictis, conſolatus eſt homo, committens ſe Deo, qui nihil facit niſi pro bono. Nec diu poſt extitit, venit ſuper eum tribulatio & deſpectio hominum, quam Crux prius viſa in ſomnis præfiguravit. Ipſe verò diligenter præmonitus, ad patientiam ſe diſpoſuit: & poſt dignam probationem, bono fine vitam terminavit.

Exemplum aliud.

19. **Q**Uidam devotus Frater præ cæteris, ſacris libris, in Paſſione Domini ſe exercere ſtuduit, & imaginem ſanctæ Crucis in magna reverentia habuit. Et ubicunque aliquam Crucem vidit, humiliter inclinans, libenter ſe Cruce ſignavit, memor Dei ſui pro ſe crucifixi, quam amare & honorare deſideravit. Quâdam igitur nocte, vidit in viſione quandam imaginem ſanctæ Crucis, in pariete cujuſdam Eccleſiæ pendentem, multis vulneribus ac plagis acerrimè ſauciatam. Quam nimis dolenter aſpiciens, flexis genibus, & junctis manibus, ſuppliciter adoravit. Statimque imago dextrum brachium ſuum, de Cruce ad eum extendit, & dexteram manum ſibi porrexit. De quo cùm multùm de tanta dignatione miraretur, dictum eſt ei: Hoc pro honore, quem mihi in Cruce exhibuiſti. Exindè cœpit major devotio in corde ejus, ergà imaginem ſanctæ Crucis excreſcere: & dulcius ei fiebat, de Paſſione Domini quotidie meditari, legere & orare.

Oratio de laude ſanctæ Crucis.

20. **O** Dulciſſima & amantiſſima Crux Domini mei Jeſu Chriſti, foris nimis triſtis & amara, ſed intus divinâ dulcedine plena. O arbor decora & fulgida: membris Chriſti, tanquam pretioſis margaritis ornata. O vitis fœcunda, duris clavis perforata. O oliva ſpecioſa, ſanguine Chriſti colorata, aquâ lateris ejus ſanctificata. O lignum vitæ, portans Regem gloriæ, pro mundi ſalute. O Crux ſcutum inexpugnabile, vexillum Regis incomparabile, ſignum ſalutis admirabile, in titulo capitis habens ſcriptum tale: *JESUS Nazarenus, Rex Judæorum.* Salve JESU Nazarene; laus Angelorum, vita Beatorum, venia peccatorum, ſalus omnium populorum. O Crux ſalutifera, ab æterno præviſa & electa; tu omnium virtutum floribus adornaris, dignè adoraris; miraculis coruſcas; fructibus æternæ ſalutis exuberas, ſuper omnia aromata redoles; morbos corporis & animæ ſanas, juſtis cœlum aperis, peccatoribus veniam præbes; diabolum fugas infernum frangis, captivos liberas, redemptos beatificas. O Crux Joan. 19.

arbor speciosissima, super omnia ligna silvarum benedicta; tu cedro altior, palmâ latior, cypresso odoratior, balsamo nobililior; vite fœcundior, olivâ pinguior, ficu dulcior; buxo viridior, quercu fortior, rosâ pulchrior, liliis candidior. O Crux splendidissima, sole excelsior, stellis clarior, lunâ lucidior; gemmis micantior, lapidibus pretiosior; auro dignior, argento melior, nardo efficacior, cunctis aromatibus & medicinis salubrior. O Crux valde amabilis, summè venerabilis; esto mihi peccatori propitia & placabilis; dux bonæ vitæ, lux rectæ viæ; protectrix ab hoste, liberatrix in tremendo judicio, & pia susceptrix in regno superno. Assiste mihi in agone, conforta in fide, spem veniæ tribue, charitatem cordi infunde, & cum felici fine ex hoc mundo migrare concede; ut per te me recipiat, qui in te pependit, & me redemit, JESUS Christus Dominus noster: Qui cum Patre, &c. Laudat mundus amatores suos, milites fortes & Barones, qui pro patria & civibus suis bellaverunt, & periculis multis ac morti viriliter se exposuerunt, & commune bonum omnibus privatis & propriis prætulerunt; quantò magis Christus laudandus est & amandus; qui pro omnibus nobis, crucifixus est mortuus; ut in æternùm viveremus, & cum eo in cœlis regnaremus. Amen.

SERMO II.

De veneratione, & commemoratione beatæ Mariæ Virginis.

Joan. 19. 1. STabat juxta Crucem *Jesu Mater ejus.* Dilecti Fratres, dignum est & consequens, ut post memoriam sanctæ Crucis, habeatur etiam specialis memoria doloris beatissimæ semper Virginis, Dei Genetricis Mariæ: qui astitit fideliter dilecto filio suo JESU, pendenti in Cruce, atque pro totius mundi salute morienti. O flebile spectaculum, Matris, & Filii crucifixi: Matris lachrymantis, & Filii condolentis; Matris deficientis, & Filii alloquentis; Matris sub Cruce stantis, & Filii in Cruce pendentis; Matris suspirantis, & Filii expirantis. O immensi doloris magnitudo, nunquàm oblivis cenda; sed in cordibus devotorum, fixè tenenda. 2. Scripsit Pilatus titulum in tabula super Crucem: Jesus Nazarenus, Rex Judæorum. Scribe etiam & tu eundem titulum in corde tuo, aureis literis, contra derisus hominum & terrores dæmonum: & liberabit te Jesus Christus Rex cœlorum, ab omni pressura iniquorum. Si ita feceris, astabit & tibi Mater Jesu Maria precibus suis, ne desperes in extremis & angustiis tuis. Nulla enim Mater tam magnam in Nativitate Filii sui gaudium & solatium habuit, sicut hæc beatissima sensit, quæ Filium Dei concipere & parere meruit. Nulla enim Mater tantam tristitiam & intolerabilem dolorem, in morte carnalis filii sui habuit & pertulit, sicut hæc amantissima Mater, in passione prædilecti Filii sui, ex compassione persensit; quando juxtà Crucem ejus stetit, ac doloris gladio convulnerata, amarissimè flevit. Certè tantis visis doloribus in Filio, quem singulariter super omnia excessivè diligebat, mirum valde fuit quod ultrà in corpore vivere potuit; cujus animam, toties doloris gladius pertransivit, quoties Filium torqueri & illudi

Adstandum Cruci cum Maria.

illudi vidit, vel audivit. O verè singulare martyrium in desolata Matre, & tenera Virgine, quæ acrius torquebatur in corde compatiendo Filio, quàm Martyr aliquis suspensus in equuleo. 3. Fratres, si Dominam nostram diligitis, & ejus patrocinium in omni tribulatione desideratis; tunc stetis cum ea juxta Crucem JESU, compatiendo ipsi & dilecto Filio ejus ex intimo corde; ut & ipsa iterum sedulò oret, pro peccatis & negligentiis vestris in morte. Qui enim nunc sæpè & devotè passionem Domini, & lachrymas tristissimæ Matris ejus, pro mentis affectu recogitat & perpendit, sperare debet de misericordia Dei, & benevolentia amborum matris & filii: quod sibi etiam aderunt in necessitatibus suis, & subvenient consolando jacentem in extremis. O quàm læta erit anima illa quæ Jesum & Mariam dilexit in vita sua; & tristem stationem Mariæ, juxtà Crucem Jesu, omni die revolvit in mente! Felix Religiosus ille, contemnens omnia solatia mundi; qui Dominam nostram sanctam Mariam, eligit sibi in matrem consolantem, & totius vitæ suæ custodem protegentem. Nulli dubium, quin pia & misericors Mater, consolatrix pauperum, & orphanorum adjutrix, loquetur libenter pro fideli servo suo, de mundo migrante, verbum bonum & suave, placando faciem dilecti sui Redemptoris nostri, precibus suis sanctis, dicens: Fili mi amantissime, miserere animæ famuli tui, amatoris & laudatoris mei, sicut tu bene nosti & vidisti; de cujus ore, sancti Angeli sæpius mihi devotæ salutationis gaudia nuntiârunt; qui etiam ad laudandum nomen sanctum tuum & meum, plures secum fratres invitare consuevit. Hic est notarius noster, scribens sacros libros; & amator sanctæ Crucis; libenter orans, & psalmos cantans; qui audito nomine sancto tuo atque meo, reverenter solebat ad nos inclinare, & geniculando salutare. Transiens per viam, & videns à longè Crucem, memor passionis tuæ, exhibuit tibi reverentiam, inclinando se ad Crucem. Cernens etiam in Ecclesia, vel in aliquo loco, pictam imaginem meam; vel te in sinu meo jacentem, aut sedentem, vel quasi mortuum inter brachia mea pendentem, statim compassus est, & doluit; flevit, & oravit; genua flexit, & adoravit. Hic sine vinculo amoris, à nobis non recessit: sed totâ die ac nocte, dolores sanctorum vulnerum tuorum, & fletus oculorum meorum, in corde suo abscondit, & intimè mihi compati studuit. Memor ergò esto horum, fili mi charissimè; & da ei nunc invenire misericordiam coràm te, me cum omnibus Angelis & Sanctis tuis, pro eo instantia magna supplicante. 4. Fratres, ista modo attendere debetis, dum adhuc sani estis, & tempus emendandi habetis. Procuretis jam vobis tales amicos & advocatos, qui loquantur pro offensis & debitis vestris, verbum bonum Deo valde gratum & recipiant vos in æterna tabernacula sua, post hujus mundi pericula & laboriosa certamina. Non enim invenietis fideliores amicos & potentiores in cœlo & in terra, quàm Jesum, Regem Angelorum; & Mariam Dominam nostram, Reginam cœlorum. Si amatores Christi estis, tollite Crucem Christi, sequimini Crucem, state juxtà Crucem; amplectimini Crucem, non relinquatis Crucem, donec veniatis

ad Jesum Christum veram lucem, qui dicit: Ego sum lux mundi; qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Si consolari in omni tribulatione quæritis, accedite ad Mariam Matrem Jesu, juxtà Crucem stantem, flentem & dolentem; & omnia gravamina vestra, aut citò recedent, aut leviora fient. Eligite hanc benignissimam Matrem JESU, præ cunctis parentibus & amicis vestris, in Matrem specialem & Advocatam ante mortem; & salutate eam Angelicâ salutatione frequenter, quia hanc vocem audit valdè libenter. Si malignus hostis vos tentat, & à laude Dei & MARIÆ impedit, non curetis, nec laudare & orare cessetis; sed eò ardentiùs MARIAM invocate. MARIAM salutate, MARIAM cogitate, MARIAM, nominate, MARIAM honorate, MARIAM semper glorificate, MARIÆ inclinate, MARIÆ vos commendate. Cum MARIA in cella manete, cum MARIA tacere, cum MARIA gaudete, cum MARIA dolete. Cum MARIA laborate; cum MARIA vigilare, cum MARIA orate, cum MARIA ambulate, cum MARIA sedete Cum MARIA JESUM quærite, cum MARIA JESUM in ulnis portate, cum MARIA & JESU in Nazareth habitate. Cum MARIA in Hierusalem ite, cum MARIA juxta Crucem JESU state, cum MARIA JESUM plorate, cum MARIA JESUM sepelite, Cum MARIA & JESU resurgite, cum MARIA & JESU cœlitos ascendite, cum MARIA & JESU vivere & mori desiderate. 5. Fratres, si ista bene cogitetis & exercetis, diabolus fugiet à vobis, & in spirituali vita proficietis. MARIA libenter pro vobis orabit, pro sua clementia, & JESUS libenter Matrem suam exaudiet, pro sua reverentia. Parum est omne, quod agimus; sed si per MARIAM & JESUM filium ejus, humili & contrito corde ad Patrem accedimus, misericordiam consequemur; & gratiam in hoc tempore, & gloriam in futuro cum ipsis sine fine: Amen. Felix anima devota, quæ habet JESUM & MARIAM familiares amicos in hac vita; sodales in mensa, comites in via; provisores in necessitate, consolatores in tribulatione, adjutores in periculis; consultores in dubiis, susceptores in extremis. Beatus Religiosus, qui se reputat peregrinum in hoc mundo, & pro summo solatio habet, JESUM & MARIAM in cordis hospitio.

In omni tentatione invocanda MARIA.

Exempla de salutatione Angelica.

6. FRater quidam libellum in cella perdidit, quem diu sollicitè quærens, invenire non potuit. Cumque de ejus amissione tristaretur, & de inventione ejus jam desperaret, convertit se ad orationem, invocans beatam Virginem per Angelicam salutationem. Cùm ergò solito more, Ave MARIA legere inciperet & eandem sæpè repeteret; & inter hæc de libello dolens cogitaret, subitò ei venit ad mentem tale inspiramentem, ubi sedebat juxtà lectulum orans, ante beatæ MARIÆ Virginis imaginem; Quære hic ante te sub stramine lecti. Statim manum suam ad asserem lectuli extendit, volens explorare, an ibi aliquid absconditum jaceret; & ecce levato modico stramine, mox libellum manu tetigit, & extraxit, Quo viso miratus est, & præ gaudio libellum osculans, Deo gratias egit, & beatæ Virgini Angelicas orationes ipsi promissas protinus persolvit. Et dixit: Fortè Domina nostra, voluit aliquot Ave Maria habere, & ideò non potuisti tam citò libellum invenire, Bonum est ergò Ave Maria sæpè legere, & Matrem Jesu devotè invocare.

Aliud

Aliud Exemplum.

7. QUidam Frater scribens in cella libros, diabolo insidiante, sordidâ cogitatione molestabatur. Quod sentiens & indignè ferens, statim surrexit, ut cellam exiret, & istam vexationem citiùs evaderet. Sed antequàm exiret, Deo inspirante, respexit ad beatæ Virginis imaginem, quam apud se habebat, & devotionis causâ salutare solebat. Mox igitur flexit genua, & junctis manibus cœpit legere devotè, Ave Maria. Et ecce continuò adfuit gratia divina, subveniente illi pia Domina nostra Maria, cum nobili prole sua benedicta. Nam inceptâ & intentè perlectâ salutatione Angelicâ, cùm in fine jam dixisset, Jesus Christus Amen; mox in semetipso sensit Dei virtutem, & ab omni noxa quietem. Stupens ergò de celeri exauditione, cognovit in præsenti articulo, magnam Angelicæ salutationis utilitatem, contra quamlibet hostis impugnationem. Et gratias agens Deo, ait intra se: Nunc scio verè, quia potens est Domina nostra sancta Maria, juvare & eripere omnes clamantes ad se. Nocte verò sequenti, talis ei visio apparuit dormienti: Videbatur enim sibi, quod per horrum pomarii solus transiret. Cui occurrens Satanas, ipsum terrere & fugare cœpit. At ille perterritus à facie ejus, cœpit percurrere, ut evaderet manus ejus. Et cùm non auderet extra septa Monasterii transire, ex repentino cursu, subitò cecidit in fossam aquæ, in limum profundi. Timens ergò submergi, cùm nullum adesse videret, qui eum juvaret & extraheret, cœpit intra se Angelicam salutationem legere, & auxilium petere. Mox igitur cùm dixisset, Jesus Christus Amen, raptus est de profundo lacu aquæ, & super aridam terræ restitutus. Tunc valdè exhilaratus, & quasi de laqueo mortis ereptus, expergefactus est, & ad se plenè reversus. Erigens ergò se in lectulo, præ gaudio cœpit flere, & pro gratiarum actione, flexis genibus legit attentè sæpissimè, Ave Maria, Addidit etiam hæc verba; Ave Maria, dulcis Domina nostra, gratia plena, Dominus tecum, misericordiæ porta.

Exemplum aliud.

8. DUo Fratres Regulares, ibant pariter ad partes superiores, pro pia causa visitandi parentes, & amicos in Christo fideles. Contigit ergò paululum eos à recto itinere deviare. Dixit itaque senior juniori. Frater videtur mihi, quod erramus; revertamur iterum ad publicam viam. Revertentes ergò ad priorem locum, cœpit senior orare, & beatam Virginem invocare, ut mitteret eis recti itineris ducem, & bonæ societatis viatorem. Cumque jam aliqua suffragia, cum hymnis & collectis de beata Virgine legisset; Ecce occurrit eis vir quidam in specie peregrini, baculum & sacculum in dorso, pro viatico secum ferens. Qui salutatis Fratribus, dixit se velle tetendere sursum pro indulgentiis ad sanctum Quirinum, & libenter cum eis comitari. Sequebantur ergò velociter recti itineris ducem, per longæ viæ spatium, donec venirent ad optatum hospitii sui locum. Tunc senior cognoscens divinum eis affuisse auxilium, ampliores gratias Deo & beatæ Virgini studuit referre, pro ducatu bonæ viæ; memor verbi sancti Petri Apostoli dicentis; *Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis.* 1. Pe. 5.

Aliud Exemplum.

9. FRater quidam in tribulatione positus, habuit usum invocandi JESUM, & piissimam Matrem ejus MARIAM.

Mariam. Et quando tentabatur vitiosâ aliquâ passione vel tristitiâ; statim confugit ad Passionem Domini per orationem Angelicam, invocando Jesum & Mariam, in adjutorium contra tentationem. Quâdam igitur nocte, vidit in somnis diabolum sibi occurrere, & velle nocere. Et cùm timeret lædi, nec posse effugere, cœpit submissè Ave Maria legere: sed cùm ille audisset Jesum nominari, statim avertit se ab eo, & cœpit fugere, & citò currere. Quo viso, clamavit frater adhuc altiùs post eum, Jesus, Jesus; & quantò fortiùs clamavit, tantò celeriùs præcurrebat Satanas, perterritus voce dulcis nominis Jesu & Matris ejus Mariæ. Et subitò cadens, non comparuit. Hoc videns frater, præ lætitia cordis, evigilabat, & ait: Si cum cum uno Ave Maria possum diabolum fugare, quid habeo nunc timere.

Exemplum aliud.

10. Erat apud nos laicus quidam, Egbertus nomine, senex & provectæ ætatis, devotus Deo & Beatæ Virgini, ac fervidus sanctæ paupertatis amator. Hic secundùm vires suas fortiter laboravit, terram fodiendo & transvectando; atque in laboribus desudans, Dominicæ passionis labores recogitabat; & fatigatus ex labore, pro relevamine corporis, orationi insistebat. Hunc Satanas diu tentavit, ut de monasterio recederet & per mundum mendicatum iret, putans, quod hoc Deo magis placeret; quia hic multa commoda haberet, quibus indignus esset. Sed ab hac opinione, consilio Prioris & fratrum admonitionibus retractus est; ne se periculo daret, & per mundum vagando, finaliter erraret. Sæpe enim callidus tentator, sub specie melioris boni, simplices decepit; & à bono incepto, per mutationem loci, ad inconstantiam animi trahit. Cumque adhuc minimè contentus esset ad manendum, nec tamen auderet inconsultè sine licentia recedere, inter hæc tentamenta confugit ad Beatam Virginem, per devota orationum suarum suffragia. Quâdam igitur die fatigatus ex labore, reclinavit se ad orandum juxtà vehiculum suum, sicut sæpius faciebat, invocando Beatam Virginem, & nominando Jesum Christum. Cùm ergo solus jaceret prostratus in terra, parum soporatus est dulci sopore in Domino. Viditque valde venerabilem Dominam sibi assistentem, & piâ admonitione hæc verba dicentem: Maneatis in loco isto, & quod Prior vobis consulit & dicit, hoc faciatis. His dictis, honorabilis Domina statim disparuit; & ille ad se reversus & experrectus, uberrimè flevit. Deinde ad Priorem festinanter accessit, & ea quæ viderat & audierat per ordinem cum gemitu & fletu, ei referebat. Ad quem Prior, tanquàm Pastor bonus, ovem consolando respondit: Bene placet hoc mihi, chare Egberte, Maneatis nobiscum, sicut Domina nostra vobis modò ostendit, & dixit: Nec diu posteà supervixit, sed pro brevi labore, æterna præmia accepturus, cum multa patientia in obedientia perseverans, bono fine, in octava Sancti Joannis Apostoli & Evangelistæ, infrà matutinas obdormivit in Domino, Anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo.

SER-

SERMO III.

De laude dulcissimi nominis JESU & dulcissimæ Matris ejus MARIÆ.

Eccli 24. 1. *SPiritus meus, super mel dulcis; & hæreditas mea super mel & favum.* Dignè quidem Fratres & pulchrè satis, verba æternæ sapientiæ ad Matrem referuntur misericordiæ, de qua ortus est Sol justitiæ Christus. Dulcis Jesus, dulcis Maria; & non est in eis amaritudo aliqua; sed summa pietas, mansuetudo, charitas & misericordia sine mensura. Beatus qui adhæret vestigiis humilis Jesu; & ad Matrem ejus, devotè se convertit? ut inveniat gratiam in conspectu eorum. Recollige ergò, fidelissimè serve Dei, in unum fasciculum facta Jesu, quæ egit & dixit; & proderunt tibi, plùs quàm omnes thesauri mundi. Petracta etiam apud te sedulâ mente Sanctissimæ Matris JEsu actus & verba; & erunt animæ tuæ solatiosa, atque super omnia aromata dulciora. Delectatur corpus odoribus bonis, & reparatur ciborum fomentis; anima autem virtutibus veris, & meditationibus sanctis nutritur, confortatur, & lætatur. Quantò verò perfectioribus quis instat studiis, & nobilioribus se subdit magistris; tantò clariùs edocetur, & ad culmen beatitudinis citiùs perveniet. Summi magistri virtutis, & totius sanctitatis luminaria, sunt Jesus & Maria; quos pro modulo tuæ parvitatis, tibi anteponere debes, & tanquam præsentes intueri. His junge te; his familiarem & devotum te exhibe. Ubicunque audieris aliquid de Jesu & Maria recitari, ibi aurem diligenter accommoda, ibi moram diutius trahe, & quid ædificationis ac latentis insit dulcedinis pensa. 2. Quotiescunque etiam ad opus divinum accesseris peragendum: vel quando ad laborem communem, sive ad privatum actum fueris evocatus; primùm ad cælum oculos leva, Jesum atque Mariam specialiter invoca, & ipsorum perpetuæ custodiæ suppliciter te commoda. Offer te quoque beneplacito eorum, in cunctis agendis: ut fiat actio tua Deo grata, proximo utilis, & tibi salubris. Sit semper intentio tua pura, ferveat voluntas bona; sit labor discretus, sermo circumspectus, executio perseverans, in sancti nominis JESU laudem, ac benedictæ Matris ejus honorem. Hic incipe laudare, venerari, & amare; ut in futuro merearis cum ipsis regnare; atque in perpetuum cum Angelis sanctis, eos laudare, benedicere, & prædicare. Laus JESU, suavis & pulchra: laus MARIÆ, amabilis & decora. Lætus igitur lauda, tristis exora: digni enim sunt omni laude, & omni tempore pariter invocandi. Quantò frequentiùs in eorum laude te exercueris: tantò in amore plus cresces, atque in devotionis gratia convalesces. Nunquàm tui obliviscentur, si tu non fueris eorum oblitus. Et si eos neglexeris, [quod absit] aut malè te rexeris, [quod longè Deus avertat] vel à devotione concepta tepueris, [quod Deus non permittat] necesse erit dignis castigationibus te flagellari, & adversitatibus ad mentem revocari: ut discas cum Deo sollicitior conversari, & gratiam præstitam de cætero vigilantius custodire. Tuncque memento benefactorum illorum, & deplora negligentiam tuam, & ingratitudinem magnam, quam stultè incurristi. Felix, qui meretur admonitiones Jesu in spiritu

ſpiritu audire, ut ſi in melius corrigat: quatenus poſt fletus amaros, iterum in jucundos rapiatur exceſſus. Excedit namque pietas JESU, omnia peccata mundi; & benignitas MARIÆ, nunquàm poterit exhauriri. 3. O ſi poſſes in amore & laude JESU multum proficere, & benedictæ Matri ejus MARIÆ dignè devotèque ſervire! Sed quid facies, quia dignus non es eos aliquatenus nominare: cùm ſis homo fragilis, tepidus, & negligens, in multis quoque frequenter offendens? Quomodò ergò laudabis eos, *cùm non ſit ſpecioſa laus in ore peccatoris*? Decet enim Sanctos, à juſtis & dignis laudari. Silentium igitur, an aliquid dicendum? Væ tibi, ſi non laudaveris; & væ tibi, ſi indigna labia aperueris. Quid facies, ut miſericordiam invenias, & offenſam non incurras? Nihil melius ad captandam benevolentiam benigniſſimi JESU, & miſericordiſſimæ MARIÆ Matris ejus: quàm ut humilies temetipſum, in omnibus, & ſub omnibus te inclines, atque in noviſſimo loco te ponas, indigna & vilia de te veraciter ſentiendo, & ad nihilum [ſi quid boni ſenſeris] redigendo. Ita placabitur Deus, & miſerebitur tui JESUS, MARIA quoque orabit pro te, & conſolaberis in humilitate tua. Non confunderis à facie eorum, ſed copioſè recipies ſolvendo cantica laudis. Quod ſi dignè laudare nequeas, age quod vales, redde quod habes. Refrigerabit enim te intentio pia, donec ditior fias, ad reddenda obſequia meliora. Qui magni ſunt, & valde devoti; laudent magnificè & devotè: qui autem parum olei habent, & hoc ipſum libenter filio olei, & Matri gratiæ ſacrificent. Videtur ſilendum, propter excellentem gloriam & dignitatem magnifici germinis Matris Virginis; ſed quoniam puſillos & peccatores MARIA non ſpernit, miſericorditer vociferationem tuam in cœtu laudantium admittet, ſicut Propheta ſanctis dicit: *Pauper & inops laudabunt nomen tuum.* Idcircò modicum dicendum fuit, propter devotionis incitamentum; & ſi non plurimùm diſertè, humiliori tamen genere, & affectu promptiori, pro virium quantitate. 4. Qui ſunt ſublimiores in cœlo, & fuerunt humiliores in terra? Nonne JESUS & MARIA? JESUS ſervum ſe fecit: MARIA Ancillam ſe nominavit. Charitatem amborum, totus expertus eſt orbis; dignitatem eorum, cœli prædicant cives, exercitus adorat Angelorum. O ſi poſſes illis intereſſe, & indefeſſis vocibus, dulce nomen JESU & dulciſſimæ Virginis MARIÆ, collaudare! O quàm bonum & jucundum eſt illis ſervire, qui nobis tam fideliter quàm humiliter ſerviunt? Servite Domino filii hominum, qui vobis ſæpius ſervire dignatus eſt. Servite Genitrici Dei, quæ vobis ſanctæ ſervitutis exempla oſtendit. O quantum decet ſummos honorare Patronos, qui plus omnibus juvare poſſunt; per quorum manus, judicia ſuperna tranſeunt, & implentur. Omni ergò horâ implorandi ſunt, qui ab hoſtibus mentis & corporis defendunt, & ſuis ſervitoribus æterna gaudia conferunt. In qualibet neceſſitate ad JESUM & MARIAM recurre omnem gravitatem tuam eis expone; confitere delicta, deplora commiſſa. Pete veniam, arripe pœnitentiam: ſpem reſume, emendationem promitte, & de auxilio gratiæ benè confide. Si faciliter laberis, citiùs reſurgere cura. Libenter annuent votis ſupplicum, non deſpicient gemitum pauperum; ſed gau-

Eccli. 15.

Pſalm. 73.

Jeſus & Maria ut omnium humillimi in terra fuerunt ita in cœlo ſublimiores ſunt omnibus.

gaudebunt etiam super te Angeli sancti, cum conversus fueris ex toto corde, ab omni deformitate peccati; & meliorem vitam assumpseris, secundùm formam Christi & Matris JESU benedicti. Tu tantummodò cave offensam, & illi optata non negabunt præsidia. Tu debitam exhibe reverentiam, & illi curam tibi adhibebunt firmissimam. Amen.

ORATIO.

TIbi Domine JESU, & sanctissimæ Matri tuæ Virgini MARIÆ, commendo animam meam, & corpus meum custodiendum in vitam æternam. O unica spes mea, JESUS & MARIA; in omni tribulatione & angustia, succurrat mihi pietas vestra. Vos estis Patroni potentissimi, super omnes sanctos amandi. Non habeo pauper & peregrinus in hoc mundo, tam fideles & charos amicos, ex omnibus charis & notis meis, sicut de vobis confido.

SERMO IV.

De devoto servitio beatæ Virginis, & recordatione nominis ejus.

1. MEmoria mea in generatione sæculorum. Maria paupertatis amica, humilitatis via, patientiæ forma, & in omnibus perfecta; ab exordio nativitatis JESU, pauperculam vitam duxit: & usque ad exitum ejus in Cruce, patientiam constanter tenuit. Hanc sequi placeat; hanc honorare humili & devoto obsequio decet, atque quotidiè perpendere oportet, quid gratitudinis & specialis dilectionis ei intentiùs exhibeatur. Libenter gaudeores cum MARIA in cœlo, fer etiam libenter paupertatem & contemptum cum MARIA in terra. Intuere humiles mores ejus, & virginalem verecundiam inter suos sodales; & compesce tuas levitates, ac fuge tumultus. Cave offendere JESUM & MARIAM verbis vanis, & factis indignis. Non est enim leve, tam charos offendere patronos. Vident omnia, quæ geris; & qualem te in emendatione præstiteris, tales in subventione tua experieris. Attamen vincit sapientia malitiam tuam, & benignitas eorum ad pœnitentiam te adducit. Si errata cognoscis, muta statum tuum in melius. In bonis persevera, & de bonis Dei gratias devotè retribue. Fecit ita beata MARIA, cum esset repleta Spiritu Sancto, & JESUM portaret in utero. Disce mansuetudinis ejus exemplo, occurrentes gravitates piè tolerare: & submittere ordinationi divinæ, sicut ordinatum est ab æterno, JESUS erit adjutor tuus, MARIA erit tibi Mater fidelis; esto tu filius bonus, & servus devotus, ad omne bonum paratus. 2. Vis facere, quod placet Beatæ Virgini? Sis humilis, patiens, sobrius, castus, verecundus, fervidus, mansuetus, internus, mente devotus. Rarò sis extra; lege, scribe, sæpius ora. Servitium Mariæ, nec longum videri debet, nec onerosum. Delectabile est & lætabundum, tali Dominæ corde & voce famulari. Nam absque notabili retributione non erit, quantumcunque modicum in ejus honore impensum fuerit. Parva obsequia, humilis Mater non aspernatur; modica oblata, pia Virgo libenter acceptat, cùm spontè & devotè offeruntur. Novit; quod magna dare non possumus; neque impossibilia exigit à servulis suis,

misericors Domina, mansueta Regina. Nescit nobilis illa natura, indigentibus non misereri; quæ misericordiam peperit orbi universo. O quàm gratiosè recepit fideliter sibi servientes, quæ tam frequenter convertit monitis suis, & miraculis evidentibus, miserè in sæculo viventes. Quot fuissent æternaliter condemnati, vel in desperatione permansissent obstinati, nisi benignissima Virgo Maria pro eis interpellasset ad Filium? Dignè ergò de ea dicitur, quod sit miseratrix miserorum, & auxiliatrix omnium peccatorum. Non nostra quærit, nec nostris indiget, cui cœlestia ad nutum famulantur. Amat nostrum bonum, cùm à nobis exigit servitium: cupit nostram salutem, cùm postulat sibi exhiberi laudem. Et quando nominis sui memoriam celebrari conspicit, inde quærit occasionem benefaciendi nobis: delectatur enim servitoribus suis rependere vicem. Valdè fidelis est in promissis, & largissima in donis. Plena est deliciis, & semper Angelorum fruitur concentibus. Attamen hominum servitiis jucundatur, ut honor Dei & salus multorum, latiùs indè propagetur. Flectitur lachrymis miserorum, compatitur doloribus tribulatorum, succurrit periculis tentatorum, inclinatur precibus devotorum. Si quis inhæsitanter ac humiliter ad eam confugerit, & dulce ac gloriosum nomen ejus invocaverit, vacuâ manu ab ea non recedet. Habet adhærentes plurimos, & ipsi obediunt Angelorum chori, quos mittere potest in solatium destitutorum. Dæmonibus imperat, ne aliquem molestare audeant, qui ejus ditioni se subjicit & curæ. Expavescunt cœli Reginam spiritus maligni; & diffugiunt, audito nomine

MARIA nulli deest.

sancto ejus, velut ab igne. Horrent sanctum & terribile nomen MARIÆ, quod Christianis est summè amabile, & ubique celebre. Non audent apparere, nec possunt sua ludibria exercere, ubi noverint nomen clarere sanctæ MARIÆ. Tanquàm tonitruum de cœlo factum, sic prosternuntur ad Sanctæ Mariæ vocabulum; & quò sæpius illud profertur, ac desiderabilius invocatur; eò citiùs & longiùs ipsi fugantur. 3. Rursùm Angeli sancti & spiritus justorum lætantur, & congaudent devotioni fidelium; eò quòd tam libenter & sedulò, frequentant memoriam Sanctæ Mariæ; cujus honorabile nomen; in omnibus patet finibus Ecclesiarum, quæ ejus nomini specialiter sunt dedicatæ. Et congruum ac dignum est, præ cunctis Sanctis Dei, honorari Matrem à terrigenis; quàm universitas Angelorum, veneratur laudibus excelsis. Mariæ itaque nomen, omnibus fidelibus venerandum, devotis semper amandum, Religiosis amplectendum; sæcularibus commendandum, peccatoribus prædicandum, tribulatis insinuandum, in periculis omnibus invocandum. Ipsa est propinquissima Deo, & charissima Dei Filio, nato suo JESU benedicto; potens fiducialiter intercedere pro flebilibus Adæ filiis, ut ignoscat eorum delictis, & succurrat periculis. Nam cum opportunitas se præbuerit, non tardat in auribus filii sui, verbum bonum proloqui, & misericordiam impetrare indigentibus. Exaudietur autem promptissimè in omni causa sibi commissa, pro singulari sua reverentia, quoniam benignus filius ejus JESUS, Auctor salutis

generis

generis humani, nihil negans eam honorat. Quapropter, quilibet fidelis & devotus, cupiens mundi naufragia evadere, & æternæ salvationis attingere portum; confugiat ad Dominam nostram sanctam MARIAM, cujus ineffabilis pietas miseris sapit dulciùs, & fortiùs inhæret; ut meritò de ea abundantiùs præsumere liceat. Reverà ab infantia, crevit cum ea misericordia: nec eam reliquit in cœlo, ut pauperum suorum modò oblivis catur, sed uberiùs ipsam ac dulcius implevit. Et licet omnium sit altissima, atque felicissimis circumamicta gaudiis; non est tamen humilitatis suæ oblita, per quam meruit dignissimè super omnes sublimari. Ideoque novit ad minimos servulos suos, dignanter se inclinare; gaudens Advocata miserorum fieri, atque orphanorum Mater appellari, Amen.

SERMO V.

De dolore, & consolatione Beatæ Mariæ Virginis.

Eccles. 24. 1. *QUasi myrrha electa, dedi suavitatem odoris.* Almæ Virginis Mariæ exempla, summo tibi desiderio sunt recolenda. Ipsa enim, ut myrrha electa, fructum obtulit odoriferum in patientia; & abundantiori divinæ dulcedinis solatio, jucundissimè est refecta. Fortissimum invenies & tu solatium, si Mariæ nomen gestaveris cordi tuo insertum. Habebis etenim multa bona, si bene fueris cum Maria. Dilectio sanctæ Mariæ, expellit omnem æstum carnalis concupiscentiæ, & donat refrigerium castimoniæ. Dilectio sanctæ Mariæ, facit mundum contemnere, & Christo in humilitate servire. Dilectio sanctæ Mariæ, ab omni mala societate conservat, & ad religiosæ conversationis puritatem informat. Dilige ergo sanctam Mariam, & percipies specialem gratiam. Invoca Mariam, & obtinebis victoriam. Honora Mariam, & habebis mercedem perpetuum. Duo confert præcipuè bona, sancta conversatio Mariæ, ad memoriam sæpè reducta. In bonis & prosperis, docet te Deum ex intimo corde laudare; & in adversis, patientem permanere. Ipsa sine intermissione Deum, pro acceptis beneficiis, altissimè laudavit; quæ ab ipso, cæteris excellentius accepit. Ipsa in pressuris hujus sæculi, mitem se semper exhibuit; & contemptibilia magis, quàm prospera elegit. 2. Nullum diem sine dolore transiit: nec tamen sine magna consolatione, inter angustias fuit. Omnis quippe tribulatio, pro Christo suscepta, dulcorat & lætificat; & quantò crebrius quis malorum ictibus teritur, tantò potioribus donis augeri meretur. Doluit namque vehementer Virgo beata pro mundi erroribus, & pro multorum malitiis; compassa fuit verè pœnitentibus, & duriter tentatis. Doluit pro magna ingratitudine hominum, quibus Deus Pater misit filium suum unigenitum, ex charitate incarnatum; ut redirent ad paradisum, per Adam olim amissum. Doluit de perditione pravorum, qui contemnebant audire Dei Verbum: qui potiùs diligebant mundum, quàm cælum: & divitias magis quærebant fallaces, quàm virtutes veras. Doluit de innocentium oppressione, & violentia malignorum: de contemptu pauperum & elatione superborum:

Memoriam & dilectionem Mariæ quid consequatur.

Mariæ nullus dies absque dolore abiit.

rum: de negligentia divini cultus, & de transgressione cœlestium mandatorum. Et quia mundus totus in malignitate positus erat, & pauci ad videndum lumen æternum; quod mundo illuxerat, se disponebant, summæ pietatis Mater, compassionum stimulis abundabat. In his patientissimè se habuit, ducens vitam martyrio plenam: fundens lachrymosas preces cum singultibus, pro salute animarum. Quod si latiùs attendere velis, quæ & quanta in persecutione atque passione dilecti filii sui sustinuit, invenies eam nimirum tot amaras potiones ebibisse in vita, quot Jesus habuit ætatum momenta, & membra vulnerata. Quando enim passus est Jesus aliquem defectum & abjectionem hominum, & illa non defecit per compassionem? Si doluit, quando Jesum ad horam perdidit: quantum flevit, cum crucifigi & mori vidit; Notum est amantibus Jesum, quia maternus affectus excessit in condolendo, generalem devotorum modum. Ideò si experiri gestis vim doloris in Matre, cogita vehementiam amoris in Virgine. 3. Rursum gaudium Mariæ nemo effari potest, nemo affluentiam dulcedinis ejus, & consolationis magnitudinem valet comprehendere: quia ibi amplior lætitia & consolatio, ubi plenior infusio gratiæ, atque frequentior Dei visitatio consuevit adesse. Hinc & ardenter semper excrescit divinæ laudis affectus, & innovatur totius interioris hominis status. Non permittit gratia cœlestis animam sanctam, Deum super omnia amantem, sine interna consolatione vivere: sed ad superna continuò erigit, & in agendis sapienter illustrat: accendit in meditationibus sanctis, & devotum reddit in gratiis referendis. Quantò autem major gratia, & purior vita: tantò lætior conscientia, & devotior oratio laudantis. Hæc namque conversatio, à terrenis separata tumultibus, nec infimis retenta desideriis: quotidie Angelicis inseri appetit choris, præsentibus superelevatur rebus, & summæ Trinitatis æstuat perenni gloria frui. Quam gloriam nullus Sanctorum sic lympidè prælibavit in hac vita, sicut beata & gloriosa Virgo Maria, omnium contemplantium ac Deum benedicentium, ardentissima exoratrix effecta. 4. Imitare jam nunc & tu Matrem Dei, auditis laudationum ejus præconiis, quatenus & ipse in numero devotorum merearis, precibus Matris Virginis, computari. Studeas sollicitè in prænominatis virtutum passibus, sanctissimam subsequi Mariam, ad consequendam cœlestis gloriæ palmam. Contristare satis de præteritis negligentiis tuis, & de defectibus nondum victis; quibus Deum & creaturas omnes offendisti. Nequiter egisti in sæculo, tepidè conversatus es in Christi servitio; ideoque tibi lugendum primò super teipso, dehinc ex charitate pro proximo. Compatere itaque periculis malè viventium, quibus æternus instat cruciatus, nisi resipiscant à malis. Multi malè agunt, & nesciunt; plures pravitates suas cognoscunt, nec tamen emendant. Pro his dolendum & orandum, ut det illis Deus compunctionis spiritum, ad salutem. Ora etiam pro amicis & benefactoribus, pro adversariis & detrahentibus tibi; ut piis tribuatur gratia digna, odiosis cognitio bona, omnibus autem pax Christi

1. Joan. 5.

Mœror atque dolor Mariæ super filio quantus.

Animam sanctam non finit Deus absque consolatione vivere.

Exemplo Mariæ. Dolendum nobis ob multa.

Christi cum misericordia. Ora, ut omnes Deum diligant, & mandata ejus custodiant; ut Creatorem suum creaturæ rationales glorificent, propter quas Deus cuncta mirabilia fecit, & seipsum exinanivit, Mariæ & Joseph humiliter subjectus. Iterum, esto gratus divinis beneficiis, toti humano generi, per sacratissimam Dei Genitricem, dignantissimè collatis, reverentiam & honorem eidem jugiter exhibendo. Cùm enim lex naturæ jubeat, parentibus carnis reverentiam & amorem, omni tempore deferri; multò magis Matri gratiæ, filii Ecclesiæ debent esse grati & gratiosi, atque Dei Genitricem super parentes & cognatos omnes amare. 5. Oportet etiam te addiscere, votivis laudibus ad Deum cum Maria ascendere, & ejus patrociniis fideliter inniti, non tuis viribus confidere; ne mens tua oppressa passionibus, retardetur inferiùs; sed quotidiè novis desideriis accensa, sursum libere tendat, ubi cum Jesu Angelorum Rege, gloriosa cæli Regina, pia Virgo Maria, feliciter regnat. Sed heu! denuo descendere cogit in hanc vallem lachrymarum mortalis infirmitas, post brevam gustationem consolationum divinarum. Et tunc iterum necesse est clamitare ad Matrem multarum misericordiarum; ut suggerat misericordi filio suo, te non habere vinum fervoris; sed indigere sacro devotionis unguento, ad se debita cum veneratione laudandum. Etenim ipsi cura est de egenis, & contemptoribus mundi; & de contemptis in mundum, propter Jesum & Evangelium regni. 6. Ideoque utile multum, scire locum refugii à facie inimici; ubi protegaris, à sagittis acutis; ubi lateas, à frigoribus & tribulationum procellis. Non est tutior locus ad latendum, quàm sinus Mariæ; nec equus velocior ad evadendum manus persequentis, quàm oratio fidei missa, in castellum regalis domicillæ nostræ sanctæ Mariæ. Nam & ipse Jesus hoc castellum intravit, sumens ex ea sacra corporis sui membra, ad expugnandum Principem tenebrarum. Intra ergo & tu, sub hujus castelli umbraculum, orans die ac nocte; ut à cunctis malis imminentibus eruaris, meritis sanctissimæ Virginis, sub amplissimo & pulcherrimo mantello Dominæ nostræ latitando securè. Etenim orante sanctâ Mariâ, ruet omnis turba maligna. Juvante Mariâ, evades pericula cuncta. Ibi pauper, habet domicilium; ibi infirmus, invenit remedium, ibi tristis, accipit solatium; ibi turbatus, meretur consilium; ibi destitutus, acquirit juvamen. Bene tibi, & multum bene; si ita te exhibueris dignum & obsequiosum beneplacito sanctæ Mariæ; ut ejus gratiam obtineas in præsenti, & gloriam cum electis omnibus in futuro. Tene illam, nec dimitte eam; donec te benedicat, ad cæli palatium felici gubernatione perducat. Am.

Margin notes: *Luc. 2.* — *Maria si invocetur portus est peccatorum & refugium.* — *Joan. 2.*

SERMO VI.

De excellentia meritorum, & privilegiis donorum, beatæ Mariæ Virginis.

1. MUlta filiæ congregaverunt divitias, tu supergressa es universas. *Prov. 31.* Dilecti fratres, estote fideles servi Jesu Christi, & devoti amatores sanctissimæ Matris ejus Virginis Mariæ, si vultis cum eis semper lætari in cælis. Tunc eritis Deo & benedictæ Matri ejus dilecti, si corde humiles, & corpore fueritis casti; si in omni conversatione vestra, modesti, providi, timorati, & circumspecti;

ſpecti; nulli occaſionem dederitis ſcandali, nec juſtæ querelæ. Multum eſt pro ſalute veſtra, pro honore Dei, & laude beatæ Virginis; ut ſitis in oratione devoti, in lectione ſtudioſi; in opere ſtrenui; in dormitorio quieti; in choro vigiles, in cantando alacres; in Capitulo corrigibiles, in admonitione docibiles: in ſilentio ſtricti, in refectione ſobrii, in oculis cuſtoditi, & omnibus moribus veſtris diſciplinati. Si ergo deſideratis beatam Virginem dignè laudare, & ſummè venerari: tunc ſitis ſicut ſimplices filii Dei, ſine malitia, ſine dolo, ſine nequitia, ſine mendacio, ſine ira, ſine diſceptione, ſine murmure, ſine ſuſpicione: omnia contraria vobis ſupportantes in charitate fraterna, cum humilitate & patientia, propter Jeſum & Mariam, & ſanctorum vitam imitandam: propter pacem veſtram, & aliorum ædificationem, & maximè propter ſanctæ Trinitatis gloriam perfruendam. Omnia enim amara dulcia fiunt, omnia gravia levigantur, cùm amor Jeſu, & piæ Matris ejus memoria, ad cordis intima penetrant. Si quis hæc probare voluerit, frequenter de eis cogitet, loquatur, legat, cantet, & oret. 2. Ut autem aliquantum vobis innoteſcat excellentiſſima dignitas beatiſſimæ Virginis Mariæ, audite pauca de pluribus donis & privilegiis ejus, quibus Deus eam benedixit, & exaltavit præ omnibus ſanctis Angelis & Archangelis in cælis, & præ cunctis hominibus in terris. Hæc eſt Virgo ſacratiſſima, & Mater Dei chariſſima, de qua canitur in ſancta Eccleſia, per totum orbem terrarum latè diffuſa: Exaltata eſt ſancta Dei Genitrix, ſuper choros Angelorum ad cœleſtia regna. Recogitate ergo diligenter, antiqua ſanctorum Patriarcharum geſta: de quorum ſtirpe, orta eſt Mater Dei Maria, tanquam roſa inter ſpinas ſine ſpina. Sicut enim olim per multos ſanctos viros Patriarchas & Prophetas, per Judices & Reges, per Sacerdotes & Levitas, per Doctores & Scribas, verbis ſignis, & figuris, prænunciatus eſt Chriſtus Dei Filius, ex Virgine pro mundi redemptione naſciturus, & in cruce paſſurus: ita convenienter ſatis & ſapienter ordinatione divina, præfigurata, præconizata eſt beatiſſima ac devotiſſima Virgo Maria per ſacras illius temporis Virgines, per illuſtres fœminas, per caſtas viduas, per devotas Propheteſſas, & per cæteras honeſtas Matronas, in caſtitate viventes, atque ob pudicitiæ cuſtodiam cum puellis ſuis, in domibus & cameris, ab aſpectibus virorum incluſas. Hæc eſt revera, atteſtatione ſanctarum Scripturarum, omnium Virginum Virgo prudentiſſima, omnium fœminarum pudiciſſima, omnium puellarum ſpecioſiſſima, omnium Matronarum honeſtiſſima, omnium domicellarum venuſtiſſima, omnium Reginarum Regina nobiliſſima: in qua omnis decor virginalis, omnis virtus moralis, omnis ſpeculatio theologalis, omnis devotio affectualis, omnis operatio virtutis, omnis perfectio ſanctitatis, pariter conveniunt, inhabitant, & perfectiſſimè elucent: quæ nec antè ſe ſimilem, nec poſt ſe æqualem habet; nec habuit, nec habebit. Et ſicut olim materiale templum Salomonis, præ omnibus terrarum templis decoratum fuit, & latiſſimè nominatum, ac copioſiſſimè ditatum, magnificè à Regibus & populis honora-

Christus in lege viri, Mariæ fœminæ figurantur.

Maria templo Salomonis confertur.

honorabatur: ita spirituale Dei templum, quod est beata Virgo Maria, ab omni labe pura, super omnia templa sanctorum prænitet, & ideò amplius honorari debet & amari. 3. O verè inclyta proles, ex insigni Patriarcharum prosapia nobiliter procreata: ex sacerdotali genere, generosè producta: ex pontificali dignitate, dignissimè derivata: ex prophetali choro, verissimè prænunciata: ex regali stirpe, illustrissimè edita: ex Davidica linea, rectissimè originata: ex nobilissima tribu Juda, clarissimè prolata: ex Israëlitica plebe, felicissimè progenita: ex electo populo Dei, singulariter prælecta: ex sanctis, & religiosis, ac Deo placitis parentibus, divina præordinatione in lucem mundi serenissimè exorta. O felix & illibata Virgo Maria, omni laude & honore dignissima, omni amore & reverentia ab omnibus amplexanda. O splendida Virginum gemma, tu ab initio & ante sæcula à Deo es prædestinata, Redemptorem mundi tempore præfinito paritura, à Patriarchis desiderata, & Prophetis prænunciata: à multis Regibus & justis adoptata, à devotissimo populo in Israel diu expectata: & tandem Deo miserante, ægrotanti mundo visibiliter demonstrata. O sacra & illustrissima Virgo Maria, quàm præclarum & laudabile est nomen tuum, in universa terra. Nempè, à solis ortu usque ad occasum, in diversis partibus, Judæis & Gentibus, Græcis & Latinis, Romanis & Germanis, prædicatum est nomen tuum per Evangelium Jesu Christi filii tui; & adhuc quotidiè prædicatur inclytum nomen tuum, in omnibus Ecclesiis Dei, in capellis & claustris, in campis & sylvis Deo dedicatis; à parvis & magnis,

per Sacerdotes & Doctores, & per diversorum Ordinum Prædicatores, qui omnes pariter te laudare & elucidare desiderant. Nam usque ad cæli sidera te extollere, & super Angelicam dignitatem, tuam sanctitatem & pulchritudinem commendare, vocibus altis cuncti justorum spiritus inardescunt & congaudent; & præ amoris magnitudine, & devotionis dulcedine, cantando, orando, meditando, & sacra solennia tua celebrando, nequeunt fatigari, juxta illud sapientiæ verbum. *Qui edunt me, adhuc esurient: & qui bibunt me, adhuc sitient* *Eccles. 24.* Laus & gloria altissimo Deo, qui maximam gratiam tibi præstitit, ô Maria, præ filiabus hominum in mundo; & nunc sedem tuam statuit juxta thronum filii tui in cœlesti regno, in eminentiori loco super omnes choros Angelorum & Sanctorum, ab æterno tibi pulcherrimè præparato, & in perpetuum felicissimè permansuro. 4. O summè venerabilis Virgo Maria, æterni Regis mater & filia, omnium ore benedicenda, omni honore veneranda; virginitate candidissima, humilitate profundissima, charitate ferventissima, patientia mitissima, misericordia plenissima, oratione devotissima, meditatione purissima, contemplatione altissima, compassione suavissima, consilio prudentissima, auxilio potentissima. Tu aula Dei, porta cæli, paradisus deliciarum, puteus gratiarum, Angelorum gloria, hominũ lætitia, forma morum, virtutum splendor, lucerna vitæ, spes egenorum, salus infirmorum, Mater orphanorum. O Virgo Virginum, tota suavis & formosa, micans sicut stella, rubens tanquam rosa, nitens ut margarita, lucens ut sol, luna in cælo & terra. O Virgo mitis, innocens sicut

Encomion Mariæ singularissimum.

agna, simplex ut columba, prudens sicut nobilis domina, serviens ut humilis ancilla. O radix sancta, cedrus alta, vitis fœcunda, ficus dulcissima, palma latissima; in te reperiuntur omnia bona, & per te nobis æterna donantur præmia. Omnes ergo ad te confugere debemus, sicut filii ad sinum Matris, & orphani ad domum patris, quamdiu vivimus; ut tuis gloriosis meritis & precibus, protegamur ab omnibus malis. 5. Sed jam audite dicta cujusdam Doctoris, de duodecim stellis in corona beatæ Virginis, quibus fulget domina nostra sancta Maria; præ omnibus sanctis in cælis. Istæ duodecim stellæ, sunt duodecim prærogativæ regnantis ejus claritatis, quas habet respectu omnium aliorum civium supernorum. Respectu enim Ecclesiæ militantis, habet quatuor specialia superlucentia dona, misericordiæ operibus plena: quia præ cæteris omnibus exaudit benigniùs, condescendit humiliùs, agit virtuosiùs, succurrit frequentiùs, sicut experientia docet in arduis Ecclesiæ causis; Item respectu Ecclesiæ triumphantis, habet istas quatuor eminentes prærogativas: quia cæteris omnibus collocatur in cælo altiùs, resplendet lucidiùs, amatur ferventiùs, honoratur ampliùs, sicut dignum est sentire de gloriosis ejus meritis. Item respectu summæ Trinitatis beatificantis, habet similiter quatuor prærogativas, sive stellas cunctis sideribus clariores: quia præ cæteris omnibus æternæ Trinitatis gloriam contemplantibus, ipsam sanctam Trinitatem intuetur lympidiùs, afficitur erga illam jucundiùs, contemplatur intimiùs, & fruitur illa super omnes in cælo feliciùs; de quibus nemo dubitare debet ampliùs. 6. Sed adhuc audite, quid de istis stellis sanctus ait Bernardus, specialis amator beatæ Virginis, dulcis Doctor, & devotus Monachorum informator. In capite (inquit) ejus, corona stellarum duodecim. Quis illas æstimet gemmas, quis stellas enumeret; è quibus Mariæ Regium diadema compactum est? Supra hominem est, hujus coronæ rationem exponere, indicare compositionem. Nos tamen pro modulo nostræ parvitatis, abstinentes à periculoso scrutinio secretorum, non incongruè forsitan duodecim stellas istas duodecim prærogativas stellarum videamur intelligere, quibus Maria singulariter adornatur. Siquidem invenire est in Maria, prærogativa cæli, prærogativa carnis, & prærogativa cordis. Et si fuerit ternarius iste, per quaternarium multiplicatus, habemus fortè stellas duodecim, quibus Reginæ nostræ diadema præfulgeat universis. Mihi sanè rutilat fulgor, primò in Mariæ generatione; secundò in Angelica salutatione, tertiò in Spiritus sancti superventione; quartò in filii Dei inenarrabili conceptione. Vestræ quidem sedulitatis erit, singula quæque diligentius intueri; mihi verò ex multis verbis, pauca innotuisse, vobis sufficiat. Si quis pleniùs vult scire sensum stellarum mysticum, legat illum beati Bernardi sermonem, tali themate inchoatum: Signum apparuit in cælo, & cætera. 7. Hæc igitur dilecti fratres, propter singularem reverentiam & amorem beatissimæ Virginis Mariæ, frequenter revolvite, ore ruminate, & pro gratiarum actione, hymnos & cantica lætitiæ in festis, & in commemoratione ejus per annum, libentissimè decantate. Præcipuè tamen ante altare Dei, & coram imagine beatæ Virginis, capita vestra nudare

Stellæ duodecim in diademate Mariæ. *Apoc. 12.*

date & inclinate, genua humiliter flectite, quasi præsentem in corpore Mariam videretis cum Angelo loquentem, aut filium sinu tenentem; moxque elevatis oculis, cum bona fiducia sperandæ salutis, opem misericordiæ à Matre misericordiæ, affectuosè implorate, & dicite: Precatio ad Mariā. O clementissima Mater Dei, Virgo Maria, Regina cæli, Domina mundi, Sanctorum gaudium, peccatorum solatium; attende gemitus contritorum, imple desideria devotorum, succurre necessitatibus infirmorum, conforta corda tribulatorum, assiste agonizantibus; protege supplices servulos tuos ab infestatione dæmonum; perduc tecum amatores tuos, ad æternæ beatitudinis præmium; ubi cum amantissimo filio tuo Jesu Christo, regnas felicissimè in perpetuum: Amen.

In natali S. Agnetis Virginis et Martyris.

SERMO VII.

De tribus speciosis vestibus, beatæ Agnetis Virginis & Martyris.

1. 1. *Induit me Dominus vestimento salutis, & indumento lætitiæ circumdedit me.* Dilecti fratres, ista leguntur & cantantur de sancta Agnete Virgine, egregia sponsa Christi, & gloriosa patrona nostra; cujus diem festum annua revolutione, solenniter celebrare debemus; & ejus magnifica suffragia, devotis precibus postulare. Et utinam dignetur pro omnibus nobis orare, quæ valdè dilecta est à Domino nostro Jesu Christo, & optimè visa coram oculis ejus & sanctissima Matre sua Maria, ad rogandum pro qualibet pia causa. O utinam tam devotas ac acceptabiles Deo preces, pro suis servulis & amicis, in cœlesti regno jam effundere non omittat, sicut quondam pro præfecti filio malè extincto flevit & oravit, quem à mortuis Christi gratia donante, suscitavit.

2. Notate ergo verba prædicta in principio hujus sermonis, quasi ea ex ore 2. felicissimæ Agnetis, jam auribus vestris audiretis. Considerate pulchritudinem vestimentorum speciosissimæ Virginis, quibus eam induit & ornavit, interiùs magis quam exteriùs, Jesus Christus Sponsus ejus cœlestis. Digna enim fuit à Christo vestimento salutis indui, & stola jucunditatis ornari; quæ omnem ornatum sæculi comtempsit, & pro amore Sponsi immortalis sanguinem fudit, atque pretiosam mortem libenter pro vita æterna accepit. Ibi nunc gaudet cum amabilissimo Sponso suo & Angelis sanctis, cum gloriosissima Matre Jesu, & innumerabilibus Virgnum turmis, constituta in altioribus Virginum choris, sequens Agnum quocunque ierit, & cantans dulcia cantica dramatis, solis virginibus decantanda, quæ omnium organorum sonos, & omnium musicorum melodiam excedunt. Insuper hanc prærogativam habere meruit in terris, ut felicissimi nominis sui memoria perpetuis laudibus in Ecclesia recolatur, & devotissimè celebretur, & à cunctis Christi fidelibus magnificè honoretur. Hanc profectò magni & sancti Doctores frequenter commendant, excellenter laudant, patenter prædicant, & omnibus nobis ad exemplum amandæ castitatis, textum passionis ejus recitant, atque ad amandum Christum, juvenes & virgines, altis præconiis exhortantur. 3. Sed 3.

videamus nunc de speciosis vestibus sanctæ Agnetis, quibus fulget præ cunctis artificialibus stolis, ab hominibus factis. Valde enim pretiosa & pulchra sunt vestimenta, quibus animæ sanctorum ornantur ab intra, quæ Christus de cœlesti thesauro attulit mundo, natus ex Maria Virgine, de Regia stirpe, pro salute nostra. Sunt autem præcipuè tria vestium genera, Spiritus sancti artificio contexta, quæ Christus dedit sanctæ Agneti sponsæ suæ, pro munere; quatenus nullum amatorem præter ipsum solum amaret, nec aspiceret, nec ad colloquendum admitteret; ne fortè amorem ejus minueret, aut offuscaret, aut extingueret; quod valde indecens esset, & maximè devotionem orantis impediret.

Agnetem tribus vestibus ornavit Christus.

4\. 4. Prima itaque vestis, qua induta est beatissima Agnes, una de sapientibus virginibus, est alba talaris tunica, vitro clarior, bysso mundior, nive candidior. Et hæc dicitur virginitas inviolabilis, Deo amabilis, Angelis acceptabilis, hominibus multum honorabilis. Hanc sanctam, Deo placentem vestem, ab annis puerilibus, immò ab ipsis incunabilis, Agnes castissima induit, & inviolabiliter conservavit; quæ inter exordia reptantis infantiæ, à parentibus Deo oblata & annulo fidei Christo desponsata fuit; ut ab amore & fœdere cœlestis sponsi, nulla ratione, nulla potentia, nullo terrore, nec blandimento ullo, revocari posset; sed Virgo in ævum permansit, & pro fide ac castitate, emori non formidavit. Hæc vestis habet inferiùs fimbriam auream digito Dei subtiliter contextam; in qua albis literis habentur melliflua nomina, Jesus & Maria, nec non omnium aliarum sanctarum Virginum ingenua nomina, secundum ordinem alphabeti decenter inscripta, ad sequendum beata vestigia Jesu Christi, & benedictæ Matris ejus perpetuæ Virginis Mariæ exempla, pro cœlesti gloria feliciter obtinenda.

5\. 5. Secunda vestis est rubea sive purpurea, pretioso sanguine Agni immaculati Jesu Christi colorata, & multis albis floribus luculenter ornata. Et hæc vocatur patientia insuperabilis, sive constantia infatigabilis. In hac veste continentur omnia Dominicæ passionis signa, & stigmata sancta: quæ etiam cum interni doloris stimulo, per quatuor angulos ante & retro inveniuntur amanti animæ impressa. Hæc autem sunt divini amoris signa, & invictæ patientiæ scuta, contra diaboli tela, scilicet, crux sancta, clavi, lancea, virga, restis, columna, alba vestis, & purpura; fel, arundo, sputa, flagella, corona spinea; & alia multa improperia & vulnera dura. Hæc vestis habet etiam fimbriam argenteam, longam & latam; hoc est, fidem rectam, claram & firmam, usque ad mortem: in qua omnium beatorum Martyrum nomina, græcis, latinis, & hebraicis literis, secundùm ordinem alphabeti continentur, roseo colore inscripta; quæ diligenter inspecta, perlecta, animam tribulatam & tentatam confortant, ad toleranda omnia mundi istius adversa. Hac nobili & purpurea veste, indutus est Dominus noster Jesus Christus, Rex Martyrum, & Sponsus Virginum, in sua beata ac benedicta passione; portans spineam coronam, & purpureum vestimentum, pro nostra salute, ad confortandum pusillorum corda in tribulatione sua, pro qualicunque contumelia aut injuria eis facta; quatenus post levem & temporalem tribu-

tribulationem in mundo, recipere mereantur immarcessibilem coronam in cælo. Omnis enim tribulatio patienter tolerata pro Christo, certam spem facit, æternaliter regnandi cum Christo. Hanc sanctam & regalem vestem, dedit Christus dilectæ sponsæ suæ, nobili Virgini sanctæ Agneti, tempore persecutionis Christianorum in sancta urbe Romana; ad sectanda sacræ passionis suæ vestigia, ad perferendas contumelias & minas impiorum pro fide & castitate, cum magna constantia; exemplo multorum Martyrum & innumerabilium Virginum, pro nomine Christi innocenter occisorum. De quorum laudabili triumpho & ineffabili gloria, Christum nunc laudat, & magnificè jubilat, in toto orbe terrarum sancta Mater Ecclesia. Felix anima, quæ fortiter certat contra irruentia vitia; & crebro suspirat, & orat, inter diversa pericula & gravamina ut possit citiùs liberari ab omni pressura &

6\. & miseria. 6. Tertia vestis sanctæ Agnetis, est aureum pallium, pro velamine virginitatis de holosericis factum: quod totum corpus Virginis circumcingit, tegit, & ornat. Et ut intuentibus clariùs fulgeat & placeat, multis candidis margaritis, multis preciosis lapidibus ac coruscantibus gemmis intextum, decoratur. Et hæc cæteris eminentior vestibus, Spiritus sancti artificio texitur, quæ à doctis & intelligentibus, dignè ac rectè vocatur charitas inextinguibilis: de qua beatum Paulum dicitur: Charitas nunquam excidit, sive prophetiæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur. Hac veste induta est beatissima Agnes, quando interrogata de Sponso suo, quis esset, fiducialiter respondit: Amo Christum, in cujus thalamum introivi, cujus Mater Virgo est, cujus pater fœminam nescit, quem cùm amavero, casta sum: cùm tetigero, munda sum: cùm accepero, Virgo sum. Ista charitas summè necessaria est, ad ornandum virginitatis indumentum: quia sine charitate, virginitas Deo placere non potest: nec etiam inter prudentes Virgines, Virgo superba computabitur, quæ oleum charitatis & ferventis devotionis, in lampade cordis non habet. Ut ergo vestis virginalis, in conspectu Dei & Angelorum, clarè resplendeat, castitatis amatrix, ab omni superbia mentis, & dissolutione oris, custodire se debet: ne fortè per negligentiam interiorum, & concupiscentiam oculorum exteriorum decepta, cœlestis Sponsi oculos maximè offendat. Ideò omnes sensus suos & sermones, omni loco & tempore, strictè sub religiosa disciplina teneat, & totum bonum castitatis Deo fideliter & integre asscribat: qui tam electum donum ad decorem animæ, ipsi conferre dignatus est. Insuper cum magna humilitate & quotidiana supplicatione, à Christo desideranter petat: ut usque in finem casta, sobria, & pudica [sicut Virginem Christi decet] constanter perseveret: & ut omnes carnis illecebras vincere, & sæculi curas abjicere valeat, quamdiu in fragili corpore subsistit, quia inter hostes & pericula multa versatur. Ista charitas est etiam valdè necessaria ad ornatum secundæ vestis virginalis, quæ dicitur patientia insuperabilis: quia patientia sine charitate Christi non prodest ad salutem, & meritum vitæ æternæ, etiamsi ferarum morsus aut ignem, aut gladium, aut crucis supplicium, quis sustineat.

1\. Cor. 13.

Absque charitate Virginitas & patientia manca & ingrata Deo.

sustineat. Non enim pœna Martyrem facit, sed bona causa sanctum facit Martyrem, qui pro fide Christi patitur, aut pro justitia, aut pro castitate, & præcipuè pro animarum salute. Contulit autem Christus beatissimæ Agneti has tres pretiosas vestes, in signum maximæ dilectionis & perpetuæ desponsationis, quas valdè gratanter accepit, &cum magna lætitia intus se ornans, dixit: Induit me Dominus vestimento salutis, & indumento lætitiæ circumdedit me. Et iterum: Induit me Dominus cyclade auro texta, & immensis monilibus ornavit me. His itaque vestibus sacris cælitus induta, & quasi tribus clypeis munita, processit Virgo juvencula Agnes beatissima, contra tres turmas diaboli pugnatura: scilicet contra carnis delicias, mundi divitias, & contra impiorum hominum minas. Gratias omnipotenti Deo, fortissimo adjutori nostro, Regi invisibili, & immortali Sponso, omnium rerum Creatori; qui cor Virginis confortavit, ut vinceret: corpus sponsæ suæ intactum custodivit: Agnam innocentem, inter flammas illæsam conservavit: & tam vehementer cor ejus in amorem sui sanctissimi ac melliflui nominis accendit, ut magis eligeret mori, quàm cœlestis Sponsi sui fidem frangere, cui se devovit perpetuo fœdere famulari. 7. O verè admirabilis constantia Virginis: ô quam laudabilis patientia sanctæ Agnetis, quæ inter tantas tentationes & persecutiones, inter tot clamores, derisiones, blanditias, terrores, & armatos viros gladiis vibrantes, virginitatis propositum tenuit, & Christum Sponsum suum esse, palam coronam adversariis profiteri non timuit, sed cum magna constantia, de nobilitate, de pulchritudine, & potestate Christi Sponsi sui, multa magnifica laudabiliter narrando clamavit, dicens: Ipsi sum desponsata, cui Angeli serviunt, cujus pulchritudinem Sol & Luna mirantur. Ipsi soli servo fidem: ipsi me, tota devotione committo. Et meritò quidem. Ipse enim solus verus Deus est, potens in cælo & in terra: sedens super Cherubim & Seraphim, intuetur abyssos & abscondita cordis. Ipse humiles respicit, & superbos à longe cognoscit. Ipse personam hominis non accipit, sed rectum judicium in omnibus servat, tribuens unicuique veraciter, quod debet. Ipse ab æterno omnia cognoscit, & cum summa providentia cuncta gubernat. Ipse electos suos multipliciter probat, & pro multa patientia copiosè in cælo remunerat; reprobos verò, propter eorum malitiam, directè punit & damnat, servatâ in his omnibus magnâ misericordiâ, cum plena justitia: Cui æterna laus & gloria, per infinita sæculorum sæcula; Amen.

SERMO VIII.

De aurea corona, in capite sanctissima Agnetis Virginis & Martyris.

1. *Tanquam sponsam, decoravit me corona.* Dilecti fratres, nunc de corona sanctissimæ Agnetis Virginis, qua coronavit eam Christus in cælis, pauca [si placet] audiatis. Corona est ornamentum capitis, & maximæ dignitatis: quæ specialiter debetur Regibus, & Regum filiis filiabus, ob nobilitatem generis; aut etiam aliquibus magnis personis, in signum victoriæ, aut doctrinæ, aut sanctitatis, seu eximiæ virtutis. Unde de sanctis Martyribus specialiter legitur,

& cantatur: Corona aurea super caput ejus, expressa signo sanctitatis. Sed quis hujus coronæ pulchritudinem dignè enarrabit? Æstimo, quòd nemo mortalium scire poterit, nisi cui Deus hoc mysterium revelaverit, aut ejus gratia post mortem ad regnum Dei pervenerit. Ista aurea corona, omnem sæculi hujus gloriam & decorem, tam Regum quàm Principum, tam nobilium quam Præsulum minas excedit; quia non de terrena materia facta est, sed in cœlesti officina à Deo parata; nova semper claritate
2. refulget. 2. Et quid melius & dignius, pro nostra imaginatione, per hanc coronam intelligere possumus, quàm ipsum Dominum nostrum Jesum Christum, æternæ gloriæ donatorem? Ipse est enim essentiale præmium, & corona omnium Sanctorum, Principium & finis omnium bonorum. Ipse summa felicitas, summa jucunditas, summa pulchritudo, summa suavitas. Ipse æterna veritas, æterna sapientia, æterna bonitas, æterna majestas. Ipse fons vitæ amœnissimus; qui omnes cæli cives, sua præsentia lætificat & inebriat, & misericordia salvat & coronat; per gratiam justificat & illuminat, per gloriam beatificat & satiat. Ipse omnia ad se trahit, omnia per se implet; super omnia exaltat, & superefluenter remunerat; tribuens singulis aureum denarium, pro laboribus paucis; & pro brevi certamine, auream coronam in vita æterna, cum Angelis potissimùm possidendam. Pro hac corona habenda, omnes laborare debemus, & certare, ut vincamus; sicut omnes sancti ante nos fecerunt & vicerunt, qui modò cum Christo regnant; & coronas triumphales, pro duri certaminis labore, in capitibus portant. Qui tamen sibi victoriam de hostibus non asscribunt; sed cum omni reverentia & gratitudine, coronas suas ante sedem Dei, coram Agno deponunt; & cum ingenti exultatione & consona voce psallunt, & dicunt: Benedictio, claritas, sapientia, laus, honor, gloria, salus, virtus, victoria Deo nostro in sæcula; qui nos per multas tribulationes perduxit ad hanc gloriosam coronam feliciter obtinendam. Hanc auream coronam cum aureola, percipere meruit Agnes beatissima, permanens fortis & constans in passione sua, pro fide & castitate; tradens semetipsam in mortem, ut acciperet coronam gloriæ nunquam amittendam. Quid hac corona pulchrius? quid jucundius? quid sublimius? Quid felicius, quàm Regem Angelorum clarissimè contemplari, cum omnibus sanctis in cælis? 3. O Virgo Christi, contemptrix mundi; quæ elegisti Christo in castitate servire, exhilaresce in spe futuræ gloriæ. Si desideras auream coronam ferre in cælo, fer modò Christum semper in corde, semper in ore, semper in opere. Averte oculos tuos à mundo; leva animam tuam ad Jesum in cælum. Sis fervens in laude ejus, humilis & vilis in oculis tuis; frequens in precibus, prompta in obsequiis, provida in verbis; patiens in doloribus, tacita in opprobriis, hilaris in despectibus; simplex in vestibus, pudica in moribus, custodita in omnibus viis tuis. Noli Christum negligere, in aliquo opere vel momento temporis sub cælo, qui nunquam avertit oculos suos à te, in quocunque fueris loco. Attende Agnetem sanctam, quasi in corpore morantem; & castitatis exempla tibi

Christus corona & præmium Sanctorum omnium.

3. Adhortatio Virginis sacræ ad demerandam coronam, qui est Christus.

tibi monstrantem. Tam sancta, tam casta, tam devota, tam pudica, tam honesta, tam custodita fuit Agnes beatissima in hac vita; ut nec oculos suos levaret ad idola Gentium, nec ad spectacula ludorum, nec ad fulgorem auri vel argenti, nec concupisceret decorem aut amicitiam alicujus mortalis viri; sed Deum mente gerens, fide tenens, corde amans, ore laudans, toto animæ desiderio oculos suos erigebat continuè ad cælum; ubi sciebat esse Christum Sponsum suum, cordis sui thesaurum optimum, super omnia desiderabilia amandum & amplectendum.
4. 4. Igitur adhuc pro ampliori devotione excitanda, contemplari libet pulchritudinem coronæ beatissimæ Agnetis, quæ speciosis ornata floribus, mirandam jucunditatem castis ingerit mentibus. Habet enim tres circulos argenteos, ad honorem sanctæ Trinitatis, continentes tria serta constipata floribus pulcherrimi coloris, & suavissimi odoris. Qui habet aures audiendi, audiat & intelligat, quid mysticè ista significent. Delectantur Virgines, in pulchris vestibus & floribus; milites, in armis aureis & loricis; Clerici, in libris & studiis; Monachi, in hymnis & psalmis; sæculares, in terrenis; Principes, in deliciis; spirituales, in divinis. Nulla tamen delectatio major & suavior, quam in Deo & virtutibus veris, ad Dei honorem factis, exultare. Dimissis ergo lubricis & caducis, cum castis & sacratis virginibus, inspiciamus internis oculis immarcessibiles flores, in corona felicissimæ Agnetis.
5. 5. Primus circulus, continet sertum ex albis floribus & candidis liliis, in valle humilitatis conceptis & natis. Isti flores designant sanctas & devotas meditationes, de incarnatione Jesu Christi, ex Maria pura & sancta Virgine nati; mundis pannis involuti, in arcto præsepio locati, virgineis uberibus lactati; Angelicis laudibus commendati, à devotis pastoribus visitati: à stella radiante revelati, à sanctis Regibus quæsiti, inventi, & adorati: ab eisdem tribus muneribus, auro, thure, & myrrha oblatis dignè venerati; à sancto Simeone in ulnis amorosis amplexati, ab Anna vidua corde & ore, summè benedicti & confessi. Quid in his omnibus bonis auditis, lectis, & percogitatis aliud reperitur, quàm hortus plenus floribus & liliis, cum aromatibus multis? Verè omnia hæc nitent, florent, & coruscant: flagrant, odorant, & delectant. Isti flores de Nativitate Christi, & perpetua virginitate beatæ Mariæ Matris ejus, habent tam suavem odorem, tam mirum saporem, tam magnum decorem, tam fortem adorem; quòd expellunt ab anima languente, omnem tentationem, & carnalem amorem; omnem iram & indignationem; omnem invidiam & superbiam; omnem acediam & torporem; omnem duritiam & perturbationem; omnem tristitiam & diffidentiam; omnem nequitiam & fallaciam; omnem turpitudinem & diabolicam immissionem, sive à viro, sive à muliere; sive à juvene, sive à sene; sive à divite, sive à paupere: quia pro omnibus natus est Christus, pro omnibus passus & crucifixus; ut omnes salvaret, 6.
omnes à peccatis mundaret, & virtutum floribus adornaret. 6. Sunt autem in isto serto quinque lilia, pro castitatis custodia, virginibus valdè necessaria; scilicet, verecundia, taciturnitas, sobrie-

Meditari incarnationem Christi quantum juvet.

brietas, solitudo, & clausura. Hæc valdè muniunt Virginis aulam, & clariorem reddunt ejus coronam. Audi Virgo Virginem, sanctimoniam commendantem. 1. Cor. 7. Virgo [inquit] cogitat, quæ Domini sunt; ut sit sancta corpore & spiritu. In Christo JEsu Domino nostro. Quis est iste Jesus, quem sic amant sanctæ Virgines, ut relinquant etiam parentes? Hic est Jesus Nazarenus, Dei Patris unigenitus, filius Mariæ Virginis, Sponsus Agnetis, amator castitatis, custos virginitatis. Hic est consolator pauperum, defensor viduarum, susceptor orphanorum, qui loquitur ad Virgines in Canticis canticorum: Ego flos campi, & lilium convallium. Ego sanctarum mentium visitator, & inhabitator. Quapropter Virgo Christi, si vis cœlesti Sponso dignè placere, stude flores virgineos, & munda intus habere; & omnes sensus tuos, foris à deceptionibus custodire.

7. 7. Cave milvum, ô simplex columba; fuge lupum, mitis agnella; cave serpentem tibi appropinquantem, casta puella; ne per fenestras corporis intret ad cubiculum cordis, & corrumpatur puritas conscientiæ tuæ, per incautum visum, vel turpem auditum; aut per cæteros sensus tuos, pronos semper ad malum. Idcirco summè cavenda sunt loca, personæ, tempora, colloquia, salutationes, munera, risus, locus, aspectus, ornatus, convivia, cantica vana. Hæc, & alia multa carnis blandimenta, mundus habet: quæ [prô dolor] offert suis amatoribus, currentibus cæca mente ad inferni tormenta. O stulta mundi gaudia, post quæ sequuntur æterna lamenta. Peribunt enim omnia pulchra & delectabilia sine mora, cùm mortis venerit hora. Sunt autem ista terrena & carnalia oblectamenta venerosa virginibus, horrenda pudicis, fugienda devotis, execranda religiosis, summè cavenda juvenibus, strictè corrigenda in adultis & in cautis. Vera namque discipula Christi, & amatrix castitatis, ab aspectibus hominum se abscondit: ne offendat Deum, ne amittat Spiritus sancti solatium: ne fortè sibi & aliis sit in periculum & scandalum, & diabolo in ludibrium fiat, quæ erat socia Angelorum. Igitur in quanto arctiori manserit custodia, & ordinis disciplina: tantò pulchriora lilia habebit in sua aureola, & aurea corona. Cumque Virgo abscondita, soli Deo placere intendens & cupiens, ab omnibus mundanis curis & fabulis, se elongaverit & mundaverit: tunc Christi adspirante gratia, suavis ex ea odor bonæ vitæ, sicut odor myrrhæ & thuris, emanabit: & multæ filiæ Sion, adhuc sæculo deditæ, audientes sanctam conversationem inclusæ monialis, excitabuntur etiam ad relinquendum propter Christum, omnem sæculi vanitatem: ut apprehendant cum virginibus, aureæ coronæ pulchritudinem. O quàm sapienter agis filia Sion, quæ mundum lubricum spernis, Angelorum Regi nubere & adhærere semper intendis, ad cœlestes nuptias intrare festinas. Intra, intra claustrum Virginum, ubi discas facere voluntatem Domini Regis tui: & præpara te cum sodalibus tuis, vigilando, orando, & expectando beatum adventum Sponsi tui de cælo. Certè, si perseveraveris in eo, quod cœpisti: erit sine dubio, quod desideranter à Domino Deo tuo, sæpè petisti. 8. Secundus circu- 8.
lus hujus aureæ coronæ, continet sertum

rubris floribus colligatum, visu pulchrum, odoratu dulcissimum, auditu mirandum, cordi solatiosum. Istæ rosæ designant carnis castigationem, mundi despectionem, cordis compunctionem, & sacram meditationem, cum intimæ compassionis affectu erga Dominicam passionem. Istæ rosæ crescunt inter spinas, & tribulos, & urticas: id est, inter varias carnis tentationes, & hominum vexationes: qui nunc verbis duris, nunc pravis moribus alios inquietant, & devotionem modesti hominis sæpè perturbant. Væ illis; & bene his, qui patiuntur molestias ab importunis. Istæ rosæ, ideò dicuntur rubræ sive purpureæ; quia verecundis mentibus, dolorem inferunt & ruborem. Attamen fragrant suaviter, si fuerint duriter confricatæ; quia humiles mentes dulciter respondent & piè, cùm fuerint ab iracundis argutæ & despectæ; & ampliores gratias Deo reddunt, quia à spinis proximorum, lædi & pungi meruerunt. Istæ rosæ super ignem positæ & exustæ, dulcem aquam emittunt, pro medicina utilem; similiter mites & humiles, igne sancti Spiritus accensi, pro injuriosis & invidis piè intercedunt, & lacrymas cum gemitu sæpius fundunt. Revera magna sunt patientium merita, magna Virginum trophæa, magna apud Deum continentium fulgent præconia; quibus æterna merces, cum aurea corona, redditur in cælis, stellis præclarior universis. O Virgo mitis & humilis, valde multum potes promereri in pressuris, pro Christi nomine sumptis. Etenim quoties verbum durum, aut factum læsivum, patienter sustines, toties rubeas rosas de spinis gignis & producis, & coronam tuam magis clarescere facis. 9.
9. Istæ rosæ inveniuntur in magna copia apud sanctos Martyres, & Virgines Deo dedicatas; qui fide armati, charitate inflammati, & patientia accincti, roseum sanguinem suum pro Christo largiter fuderunt; & coronas triumphales, rosis ac liliis emicantes, meruerunt habere perpetuas, summo honore gaudentes. Unde de sancto Tiburtio, nobili martyre Christi legitur; quòd jussus super ardentes carbones, nudis pedibus incedere, ipse in Domino JESU confidens, intrepidus accessit; & facto sanctæ Crucis signo, super igneos globos stetit illæsus, & gaudenti animo judici respondit: In nomine Domini nostri Jesu Christi; videtur mihi, quòd super roseos flores ingrediar, quia creatura ipsa creatoris famulatur imperio. Hinc etiam de sancta Dorothea, nobili Virgine & Martyre, pulcherrimè fertur, quòd ante horam passionis suæ, breviter orans meruit impetrare, de paradiso cœlestis Sponsi sui JEsu Christi, tres florentissimas rosas cum tribus odoriferis pomellis; quas Theophilo viro scholastico, sibi insultanti & non credenti, per puerum Angelici decoris eleganter transmisit. Quibus ille conspectis, conversus est, & fidelis effectus; atque fidei calore accensus, protinus per martyrii palmam, Dorotheam sequens, paradisum lætus intravit, sicut eidem egregia sponsa Christi Dorothea promiserat. 10.
10. Nemo igitur de istis rubicundis rosis acquirendis desperet, quasi longè positis, & difficulter jam inveniendis. Nam possunt ab omnibus Christianis, & præcipuè à devotis & religiosis personis, tam die quàm nocte, tam hyeme quàm æstate, studiosè quæri, & fructuosè inveniri; sed de-

Tiburtius martyr.

Dorothea Virgo & martyr.

debent cautè servari. Legendo enim Christi passionem, & sanctorum Martyrum passiones, rosæ rubeæ in libris Ecclesiasticis quæruntur: meditando & orando inveniuntur: justè, sobriè, castè, & piè vivendo, carpuntur & servantur. Amplius autem istæ rubricundæ rosæ, quærendæ sunt tempore angustiæ, juxta montem Oliveti, in horto secreto à turbis: in quem introivit JESUS, & discipuli ejus, ut orarent. Qui tunc à Judæis captus, ligatus, percussus, flagellatus, coronatus, crucifixus, vulneratus & quasi toto corpore cruentus apparuit omni rosa rubicundior, pretiosi sanguinis sui rubore perfusus & purpuratus. O quàm multas rubras rosas, ex singulis plagis & vulneribus suis mitissimus Jesus produxit, omnibus aromatibus suaviores & pulchriores. Nempè, quantò sæpius rosæ istæ aspiciuntur, duriùs teruntur, diutius mente revolvuntur: tantò vehementiùs fragrant, dulcescunt, florent & rubescunt, crescunt & dilatantur. Excedunt enim rosæ Jesu Christi Nazareni, in roseto passionis ejus ortæ, & in Hierusalem quasi in mortariolo à Judæis contritæ, omnium sanctorum Martyrum ac Virginum passiones, dignitate, magnitudine, suavitate, pulchritudine, & omnium gratiarum plenitudine, ab ortu solis usque ad fines orbis terræ. Sunt autem istæ rosæ valdè pretiosæ, & ad orandum cujuslibet devotæ animæ coronam, habiles & formosæ: ita quòd nullo pretio mundi valent existimari, nec à mercatoribus comparari, neque in apotheticis medicorum inveniri.

11\. 11. Ubi ergo possunt discerni, & acquiri? Non in foro, sed in choro: non in platea, sed in Ecclesia: non in bello, sed in cella: non in tumultu, sed in silentio, non in risu, sed in planctu: non in convivio, sed in jejunio. Verum specialiter à contemptoribus sæculi, crucem suam quotidiè tollentibus, & in passione Christi seriosè meditantibus, citiùs inveniuntur, & uberius infra Missam colliguntur. Valdè enim recreant tristes animos, & confortant adversitate depressos. Oportet autem devotam animam, magnam sibi adhibere custodiam: ne dolosus raptor diabolus, in hunc hortum rosarum, cum figmentis suis pessimis, subitò veniat: & si arcam cordis apertam invenerit, suaves Christi rosas exinde tollat, & fœtidas urticas, & nigros carbones iterum silenter immittat. Ubi est tunc Jesus, ubi crux, ubi clavi, ubi lancea, ad fugandum hostem malignum de arca tua? Surge, & vigila: clama, & ora: Jesum invoca, crucifixum adora. Imprime tibi signum sanctæ Crucis, contra hostem omnis virtutis: arripe lanceam Longini militis, contra terrorem sævi leonis: claude cor tuum, contra virus serpentis: confirma illud tribus Domini clavis, quasi tribus fortibus seris: ne callido & rabido hosti, pateat tam facilis intrandi locus, ad abdita cordis. 12. Tertius 12.
circulus continet sertum, ex blaveis & glaucis floribus, optimè compositum: super omnia agri gramina odoriferum, cœlestibus mysteriis plenum. Rectè enim ad decorem virginalis coronæ, hujuscemodi flores pertinent, qui puritatem cum virginibus servant. Et si bene intelliguntur, non parum religiosorum mores ædificant, qui terrena funditus reliquerunt. Igitur blavei flores, qui speciem tenent ætherei coloris, designant contemplationem gloriæ cœlestis, &

magnum desiderium perfectorum & inclusorum; qui oblitis omnibus infimis, & præsentibus bonis perituris meditantur æterna; inhiantque incessanter ad præsentiam Dei, & Angelorum consortia; ubi omnia sunt tranquilla, jucunda, atque perfecta. Hi in oratione frequenter accensi, cupiunt cum beato Paulo, à vinculis corporis dissolvi; & cum Elia, in igneo curru, ad cœlum transferri; & Christo, in regno ejus, feliciter præsentari; ubi semper gaudeant & epulentur in conspectu Dei, laudando & canendo cum Angelis sanctis, sine omni impedimento & labore, altissimas laudes summæ Trinitati, in perpetuas æternitates. Hi flores, scilicet meditationes de cœlestibus gaudiis, valdè ornant coronam cujuslibet sacræ Virginis & animæ fidelis, Christum cordialiter amantis, & ad Deum fontem vivum avidè sitientis. 13. Hi sacri flores, maximè inveniuntur & leguntur in Evangelicis pratis & hortulis Salvatoris, meditando de gaudiis Dominicæ resurrectionis, ascensionis, & Spiritus sancti donis; & de miraculis per Apostolos Christi, in primitiva Ecclesia, in nomine JESU, gloriosè perpetratis. Simili modo, ex speciali devotione carpuntur flores cœlestis lætitiæ, in singulis festivitatibus beatissimæ Virginis Mariæ, & aliorum sanctorum natalitiis; quando de ipsis devotè in Ecclesia cantatur, legitur, & celebratur; & de æterna Sanctorum gloria, desideranter cogitatur. Toties namque flores ætherei splendoris, in anima contemplativa, ad Deum suspensa, oriuntur, crescunt, & dulcescunt; quoties ex memoria cœlestis gloriæ, mens compungitur & accenditur; & ad præsentiam Christi & Sanctorum, suspirat & anhelat. Unde sæpe per fervida desideria sursum respicit, & ex intimis præcordiis cum Helia clamat & orat: Sufficit mihi Domine, tolle animam meam; quia melior est dies una in atriis tuis, super millia hujus vitæ gaudia.

Philip. 1. 4. Reg. 2. 13. 3. Reg. 19.

14. Sed rursùm considerandum, quod tunc nobiles istæ rosæ, de corona animæ devotæ cadunt, sordescunt, & arescunt; cùm in infimis, vanis, & curiosis rebus, mens incipit delectari, aut frivolè foris occupatur; & ex quodam torpore pressa, negligit cœlestia meditari, omnibus visibilibus præferenda, & omnibus thesauris mundi meliora. Unde & beatus Paulus discipulos suos, ad florigeram patriam exhortans, ait: Quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quæ sursum sunt, sapite, non quæ super terram. Quare? Quia citò præterit figura hujus mundi; & nihil permanet sub sole, quod potest cor hominis satiare. 15. Sunt etiam in hoc virgineo serto, multi pulcherrimi flores, crocei & cærulei coloris, igneum habentes splendorem, aspectu delectabiles, odoratu suaves, tactu lenes, & flexibiles. Isti pertinent ad vitam activam, & designant compassivos affectus cordis, ad subveniendum debilibus & infirmis; & dulces sermones ex ore prudentis, ad consolandum tristes & gravatos, ne deficiant in tentationibus, & laboribus quotidianis. Sic enim lex Dei præcipit, & charitas fraterna exigit; ut fortis debilem portet; prudens instruat ignarum: mitis compescat iratum; fervidus excitet torpentem: lætus, consoletur tristem, maturus, corripiat dissolutum: discretus refrenet nimium: humilis, reprimat superbum; simplex cohibeat

14. Col. 3. 1. Cor. 7. 15. Miserationis affectus inducendus exemplo Christi.

hibeat curiosum; stabilis retineat vagum: taciturnus, increpet verbosum, ut silentio suo ædificet potius audientes, quàm verbis effusis. Ex istis croceis floribus, odor suavissimus sæpè manat: qui animos debiles, spiritalibus fomentis confortat, ut in virtutibus magis proficiant. Hinc est, quod divus Paulus; multis virtutum floribus ornatus, ad colligendum charitatis flores discipulos hortatur, dicens: *Per charitatem servite invicem, quia sumus invicem membra.* Et iterùm: *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

Ephes. 4. Gal. 6.

Isti flores fraternæ compassionis & eruditionis, inveniuntur pleniùs in agro Dominicæ prædicationis: scilicet, in dulcibus Christi sermonibus, & octo beatitudinibus: in mysticis parabolis & jucundis revelationibus regni cœlestis: in signis variis, super infirmos & obsessos; in misericordia, super egenos & pauperes, in benignitate, super peccatores & pœnitentes; in mansuetis verbis, ad duros & perversos: in honestis moribus, humilibus obsequiis, & penuriis rerum, coràm discipulis suis: in fatigatione teneri corporis sui, & longâ pernoctatione in orationibus devotis: in altis montibus & locis secretis, ad meditandum de cœlestibus gaudiis aptis. Ecce, quot sacri sermones, tot pulchri flores: quot mysticæ parabolæ, tot nobiles rosæ. Et quando de regno Dei, & Angelis, Jesus loquebatur Apostolis: tunc flores æthereos, amicis suis ostendit in cœli secretis. Et quando mandatum novum eis dedit, ut invicem se deligerent, atque pedes eorum lavit, tam verbo quam exemplo eos instruendo: tunc optimi odoris fragrantiam, ex croceis floribus, inter eos
dispersit. 16. O quàm stupendum sig- 16.
num fecit Jesus, cùm seipsum præbuit omnibus verè humilitatis exemplum? O mirum, super omne mirum; quod omnium Sanctorum sanctissimus, & omnium Dominorum altissimus, sit omnium servorum suorum servus infimus: quod summa majestas inclinavit se spontè infra homines simplices, & pauperes suos commensales, dicens: *Ego sum in medio vestri, sicut qui ministrat: non enim veni ministrari, sed ministrare: Si ego Dominus & Magister vester, vestros lavi pedes, & vos debetis alter alterius lavare pedes.* Quid plus Domine? Alius pro alio orare debet, exemplo instruere, neminem lædere, omnibus benefacere velle.

Humilitas Christi miraculum omnium maximum. Luca 2. Ioan. 13.

Isti flores fraternæ compassionis, & piæ subventionis, valde ornant coronam virgineæ puritatis, & vitam religiosæ conversationis, tam in contemplatione cœlestium secretorum, quàm in visitatione languentium proximorum. Tunc enim flores virtutum, intra fratres suaviùs redolent, & uberiùs crescunt: cùm devotus contemplator, angelicos ordines ad horam deserit, & ad serviendum infirmis & egenis, lætus accedit, quasi Christum in præsenti videret. Cùm etiam studiosus lector scripturarum, aut diligens scriptor librorum, votus codicem claudit, & pennam de manu ponit, & ad sonum pulsantis statim surgit, & ad chorum vadit, aut ad communem laborem conventus, incunctanter properat: tunc novi flores in horto cordis ejus, per gratiam sancti Spiritus, cum fructibus obedientiæ, incipiunt oriri, dilatari, & magnificari: & ipsi ad maxi-

mum meritum, & pulchriorem coronæ ornatum, computabuntur. Præcavendum tamen amatori solitudinis, & devotæ meditationis speculatori, à levitatibus & rumoribus: ne per longas occupationes, & superfluas locutiones perdat suavitatem unguenti mystici, & saporem mellis extinguat levis infectio fellis & aceti. Quis enim est tam devotus in oratione, tam studiosus in sacra lectione, tam strenuus in operatione: qui tam citò se recolligit ab intra, quàm facilè labitur ad extra? Quis tam citò consolidat fracta, quam facile frangit aliqua? Quis tam citò immunda lavat, quàm facilè in lutum cadit? Igitur, ô virgines Christi, ô religiosi servi Dei, state super custodiam cordis & oris vestri: ne corrumpantur sensus vestri per varia desideria mundi: quæ nihil prosunt ambulantibus in eis, cum magnis periculis & angustiis. Ecce innumeris fallaciis & laqueis, mundus est plenus. Ideòque secundùm verbum Christi, oportet vigilare & orare, contra tentationes & tribulationes, ab omni parte surgentes: & ad bene agendum non deficere, quamdiu vires adsunt, & tempora gratiæ promerendæ florent. Non enim est corrigiam calceamenti perdere, gratiam Dei amittere, tempus pœnitentiæ negligere, diem vanè consumere, & vitam æternam pro modico delectamento despicere. 17. Recogitate immensam bonitatem Christi, super omne genus humanum: quanta bona fecit, quanta mala pertulit: & quàm magna præmia electis suis, post hujus vitæ certamina, promisit. Habete bonam fiduciam in Domino semper, & ad auxilium divinum, in omni necessitate recurrite; & in tempore tribulationis, nolite desperare, nec ab oratione cessare. Capiatis notabile exemplum patientiæ & perseverantiæ, de sancta Agnete, Virgine Christi & Martyre: corpore quidem juvencula, animo cana: statura parvula, meritis magna; sexu infirma, fide fortissima: vestibus spoliata, virtutibus ornata: quæ ut diabolum & comites ejus vinceret, ad Christum devotis & sedulis precibus convolabat. Cumque humana rabies non cessaret, sed diabolo instigante ignem copiosum pararet: ipsa intrepida manens in medio flammarum, expansis manibus orabat, Christum corde & ore laudabat: atque per martyrii palmam, ad Sponsum suum pervenire optabat, quem super omnia, syncerissimo amore diligebat. Plus enim valuit ingens amor Christi in sola fragili virgine, quàm tyrannicus furor, armatus gladio & igne. Idcircò speciosissimam hanc auream coronam, cum tribus floridis sertis ornatam, habere meruit; quia mundum sprevit, carnem domuit, diabolum vicit: tyrannum derisit, præmia calcavit, pœnas superavit, & ad Christi gloriam, pro Christo moriendo, felicissimo fine pervenit. Nunc omnes pariter oremus, & clamemus ad Dominum nostrum Jesum Christum, amatorem castitatis, innocentiæ, & omnis puritatis: ut doceat nos angelicam vitam in fragili carne imitari: & cum sanctis Virginibus, castitatem mentis & corporis, præcipuè amare, venerari, & conservare, Amen.

Luc. 12. (margin)

Oratio.

18. O Dulcissime Domine Jesu Christe, flos omnium virtutum, castissime

stissime amator virginum, fortissime debellator dæmonum, strictissime extirpator vitiorum, fragilitatem meam propitiùs respice: & per intercessionem beatissimæ Matris tuæ Virginis Mariæ, & dilectæ sponsæ tuæ sanctæ Agnetis, Virginis ac Martyris venerandæ, auxilium mihi supernæ virtutis impende: ut discam terrena cuncta despicere, & amare cœlestia: vitiis resistere, & tentationibus non consentire: virtutibus firmiter adhærere, honores fugere, delicias vitare: peccata commissa plangere, occasiones malorum cavere, à prava consuetudine abstinere: cum bonis conversari, & in bonitate perseverare: quatenus dono gratiæ tuæ, merear coronam æternæ vitæ, cum sancta Agnete & cum omnibus sanctis, æternaliter in regno tuo possidere. Amen.

1. *Exemplum.*

19. 19. FRater quidam domus nostræ, capitis dolorem frequenter patiebatur, & ideò nonnunquàm exire chorum cogebatur. Habebat autem specialem devotionem ad sanctam Agnetem venerabilem Virginem, Patronam nostram, multæ pietatis dulcedine affluentem. Desideravit ergò ingenti cordis affectu sacras Reliquias ejus visitare in Trajecto: quæ ibidem in arca argentea, auro tecta, in Ecclesia Cathedrali sancti Martini, honorificè conservantur. Contigit ergò, ut cum Priore suo pergeret, ad præfatum summæ reverentiæ locum visitandum, & veniens ad præfatæ Cathedralis Ecclesiæ aulam multis Sanctorum reliquiis decenter ornatam, petiit à custode sibi ostendi beatissimæ Agnetis Arcam, ob devotionis suæ instantiam diu desideratam. Tunc sanctarum reliquiarum custos ait: Non facilè licet mihi reserare pretiosam sanctæ Agnetis arcam: sed libenter vobis antiquam almæ Virginis capsulam ostendam, in qua sacræ reliquiæ ejus diu requieverunt, ad Dei laudem & gloriam. Quod frater audiens lætatus est & consolatus, expectans honorabilem sibi loculum præsentandum. Quo viso & aperto inclinavit se reverenter, & osculans sanctum scrinium, intromisit caput suum confidenter, sperans sibi auxilium meritis sanctæ Agnetis affuturum inhæsitanter. His igitur actis, maximas gratias egit Deo, & sanctæ Agneti virgini, quod patentibus oculis suis hæc meruisset intueri. Qui ex hoc tempore, & deinceps à pristinis doloribus relevatus est, non solùm in corpore, sed etiam ampliori devotione profecit in mente; atque vitæ suæ tempus, jucundo & felici agone, in fervore spiritus benè terminavit.

2. *Aliud Exemplum.*

20. ALius quidam frater, cùm in profesto sanctæ Agnetis, ad 20.
refectorium legisset, accidit ei improvisè, quod postea solus comedens, os piscis in ore ejus frangeretur: & palato tam fixè inhæreret, ut acumen ejus nec extrahere, nec expuere tunc valeret. Quapropter contristatus valde, & timens periculum vocis ex hac læsione sibi imminere: expectavit patienter horam vespertinam, de sancta Agnete solenniter in choro decantandam. Cumque cantor responsorium, Pulchrâ facie, altius incepisset, & conventus chori lætis

tis vocibus, ad honorem sanctæ Agnetis, residuum prosequeretur, devotè cantando & laudando: cœpit frater læsus pariter concinere, & sanctam Agnetem dilectam, & benignam patronam suam, suppliciter invocare: ut in ea hora sibi subveniret, & de ista læsione liberaret. Et, ô mira Dei clementia, & quàm ineffabilis virtus ejus & potentia, qui non deserit sperantes in se, de quacunque tribulatione clamaverint ad eum. Statim namque, cùm hæc verba cum conventu caneret: [Intercede pro omnibus nobis] sensit quendam pruritum in palato gutturis, cœpitque parum tussire: & in instanti, cùm saliva oris, exspuit aculeum piscis, sine dolore sui gutturis. Tunc alacer effectus: gratias egit Deo, & sanctæ Agneti virgini, quod tam citò meruisset exaudiri, & curari. Finitis autem vesperis, mansit silenter in choro, prosternens se humiliter super scabellum pedum suorum, osculando pavimentum asserum, ex intimo cordis affectu, congratulans in secreto de tanto beneficio, meritis sanctæ Agnetis sibi collato. Deinde magis volens certificari de præsenti facto, quæsivit aculeum piscis ex ore projectum, & invenit eum in arena prolapsum: Quem secum tollens ad cellam, posuit juxtà sanctæ Agnetis imaginem, ob ejus specialem dilectionem perpetuè recolendam. Cujus sacro patrocinio, pius Dominus ab omni periculo nos semper & ubique dignetur custodire, & in bona conversatione, cum omnibus nobis in oratione commendatis, conservare. Amen.

3. Exemplum aliud.

21. Fuit in civitate Swollensi civis quidam, Hermannus de Oever nominatus, dives & honestus, pius & misericors super pauperes: atque in hospitali sancti Spiritus, fidelis infirmorum & egenorum procurator. Hic quâdam turbatione orta in civitate, contra eum & quosdam concives ejus, confugit ad monasterium nostrum, in monte sanctæ Agnetis Virginis, hospitandi gratia. Qui pro sua probitate & mansuetudine susceptus est, & benignè tractatus cum multa charitate & fraterna benevolentia. Modico autem tempore transacto, didicit Confiteor legere, & Sacerdoti ad Missam ministrare, licet jam senex esset, & literas penitùs ignoraret. Quod cum tanta diligentia & devotione fecit, ut aliis aliundè occupatis, sæpe bis vel ter uno die, Sacerdotibus ad Missam libenter & alacriter ministraret. Siquidem venerabili Patri nostro Wilhelmo Vormken, tunc temporis Priori domus nostræ speciali amatori sanctæ Agnetis, frequenter infra summam Missam, choro canente, ipse retrò in Ecclesia, superpellicio indutus, magno cum affectu ministravit. Accidit autem quâdam vice, ut ipse quasdam pecunias ex cella, in qua morabatur, perderet: de quibus vehementer doluit, mirans quis hoc fecisset; [nondum enim sua resignaverat, sed sicut hospes & amicus fidelis inter fratres in ambitu claustri habitat) Nam infra meridianum prandium, quidam alienus & ignotus, latenter per fenestram apertam, cameram ejus intravit: & quantum sibi placuit, furatus est, & citò recessit. Prandio itaque facto, cùm Hermannus post

post gratias dictas cellam suam intraret, pecunias suas quærens non reperit: & satis contristatus, uni conversorum fratri Joanni de Eme, sibi familiari, conquerendo dixit: O bone dilecte, frater Joannes, sunt hic fures in domo? Qui ait, Non utique, bone Hermanne. Tunc ille furtum sibi jam factum revelavit, dicens: Perdidi pecunias, quas habui in cella, & modò infrà prandium sunt secretè furati. Cui frater Joannes, consolando tristem respondit: Non cogites bone amice, quod aliquis fratrum nostrorum, aut ex familiaribus domus hujus hoc fecerit: sed fortè aliquis extraneus hospes, qui hortum pomarii intravit, tentatus hoc egit: sicut quandoque præteritis temporibus, experti sumus, vestibus occultè furatis. Audiens autem hæc venerabilis Pater, & Prior noster Wilhelmus, contristatus est valde, & omnes fratres de damno boni viri, ex confusione furti doluerunt. Tunc quidam fratrum nostrorum, ipsi magis familiares, consolando, & ad patientiam hortando, dixerunt ei: O Hermanne charissime, sitis modo patiens in isto, quia fortè Dominus Deus noster non vult, quod occupetis amplius cor vestrum cum pecuniis istis. Facietis ergò nunc de necessitate virtutem, & offeratis eas Deo & sanctæ Agneti, pro salute animæ vestræ: Et si postea contigerit vos iterum eas acquirere, quod non velitis inde aliquid retinere, sed ad cultum Dei, & ministerium sanctæ Agnetis, omnia provenire debeant. Fecit bono animo & piâ intentione, quod consultum est; vovens spontè omnia Deo plenè, & beatæ Mariæ Virgini, & sanctæ Agneti patronæ Ecclesiæ nostræ, brevi tempore consecratæ. Igitur oblatione ista votiva consummata, venit post triduum nuncius bonus de Svvollis, missus à Domino Joanne de Haerlem, tunc Rectore devotarum Sororum Beguignarum, dicens: Fratres non sitis solliciti & tristes de pecuniis perditis, citò eas recipietis, Deo favente. His auditis gavisus est Hermannus, & cum eo Prior noster & totus Conventus. Quis autem fuerit iste fur & raptor, Clericus an Laicus, hucusque nescitur. Nam speratur, quod pœnituit, & Domino Joanni secretò, ut ad monasterium omnia remitteret, supplicavit: quod etiam tacito nomine, fideliter fecit. Empta sunt autem & parata, de pecuniis illis receptis, ad sanctæ Agnetis honorem, duo ornamenta sacerdotalia, & calix unus argenteus deauratus, titulo Hermanni de Oever sub pede calicis inscripto.

4. *Aliud Exemplum.*

22. QUidam frater domus nostræ, celebrans in domo Capituli, in altari sanctæ Agnetis Virginis, diabolo insidiante subitò tentatus est in Missâ, de fide & sacramento corporis Christi, in quo sæpius habuit consolationem & devotionem magnam. Sentiens ergò gravem influere quæstionem, convertit se citò ad pium Dominum Jesum, cum gemitu & rectâ fidei intentione orando. Moxque audivit divinum responsum, intus sibi dictum: Crede sicut sancta Agnes, Cæcilia, Barbara, & aliæ sacræ Virgines crediderunt; quæ pro Christo passæ sunt, & de nullo verbo in fide dubitaverunt. His auditis, cessavit tentatio, & quæstionis dubitatio. Et sæpiùs posteà contra diabolicam 22.

licam immissionem hæc verba revolvit: Crede sicut Agnes, Cæcilia, & Barbara, & nunquàm errabis in fide Catholica. Nam tot sunt testimonia vera, quot sunt sancta verba in Biblia.

5. *Exemplum aliud.*

23. 23. Alius etiam quidam de fratribus nostris infirmus, in eodem loco & altari, ex devotione communicavit: qui diu baculis se sustentans, curvus incedere solebat. Sed post celebrationem Missæ, virtute Christi & meritis sanctæ Agnetis sic convaluit, ut baculos suos post Missam ibidem relinqueret, & postea ad chorum & Conventum lætus & rectus transiret. Mirante autem quodam fratre de isto facto, sciscitari piè cœpit, quid ægrotus egerit, & infra Missam cogitaverit. Respondit sanatus: Cogitavi, & revolvi verba sancti Evangelii, Lucâ referente de Domino nostro Jesu Christo: Et omnis turba quærebat eum tangere & virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Bona ergò fides, & virtus Sacramenti, cum precibus Sanctorum, sanare adhuc possunt mente & corpore debiles: ut fiant ferventes in amore Dei, & ad omne opus bonum promptiores, & suis Prælatis sine mora obedientes. Hæc sunt æternæ salutis miracula, quæ adhuc frequenter operatur Christus cum devotis, mira clementia.

6. *Aliud Exemplum.*

24. 24. Accidit quodam tempore in quadragesima, quod quidam frater rogatus fuit celebrare Missam, manè circà horam quintam pro hospitibus, & tota domus nostræ familia; sicut consuetum est fieri pro bona custodia laborantium in officiis, & pro itinerantibus in via propinqua vel remota. Frater autem ille piè annuit, & ex charitate libenter fecit, pro quo rogatus fuit. Erat tunc festum sancti Gregorii Papæ, quem frater speciali affectu diligebat: quia in ejus festo, scholas ad discendum alphabetum, cum aliis pueris primitus intravit. Cùm ergò accessisset ad altare, cœpit cogitare qualem Missam vellet legere, de jejunio, vel de sancto Gregorio. Statim venit ei ad mentem: Tu nondum legisti missam in hac hebdomada de S. Agnete, pro speciali causa tibi commissa. Lege ergò modò de S. Agnete, cum collecta de S. Gregorio: & postea cantabis Missam de eo in choro cum toto conventu, corde jucundo. Fecit sic in nomine Domini, cum bona fiducia, solvendo vota sua de S. Agnete Patrona nostra, Christo summè dilecta. Omnibus igitur in Ecclesia ferè congregatis, & Missam audientibus, contingit periculum incendii in domo agriculturæ nostræ, nemine adhuc sciente. Sed pius & misericors Deus optimè providit, quod incendium citò extinctum fuit. Nam laicus quidam donatus noster, Mathias nomine, post elevationem de Ecclesia exiens supervenit, & fomitem ignis extinxit. Quod meritis sanctæ Agnetis confidimus adscribendum, de qua tunc specialiter legebatur Missa, ad rogandum pro pia causa Dominum; Deus enim, qui beatam Agnetem in medio flammarum, expansis manibus orantem, illæsam conservavit: ipse illo die domum nostram, cum omnibus suis utensilibus in-

incombustam, precibus & meritis ejus, clementi bonitate custodivit. Unus enim Laicorum ad audiendam Missam, cum aliis intravit Ecclesiam, & neglexerat sub tecto domus lucernam extinguere: quæ combusto ligamine, cecidit super segetes ibi jacentes, & accendit. Sed pius Dominus omnia videns, & inopum preces misericorditer attendens, huic periculo per alium (ut prædictum est) tempestivè subvenire concessit. Audiens autem devotus & prædilectus Pater noster, frater Theodoricus Clivis, tertius domus nostræ Prior venerabilis, periculum incendii accidisse, & Dei gratia citò cessasse, primò satis expavit, nec mirum. Deinde consolatus est, & gratias egit Deo, quod tam grave periculum non processit, sed repentè dissipatum fuit. Cùm ergò rumor incendii ad aures aliorum pervenisset, frater, qui de sancta Agnete Missam eodem die celebravit, secrete ad Priorem patrem suum accessit, & humiliter ei indicavit: Dilecte Pater, gratias agamus Deo & sanctæ Agneti, patronæ nostræ: quia Missa de ea hodie lecta fuit pro speciali causa: & spero, quod fideliter pro nobis oravit, & ab incendio isto nos Dominus liberavit. Tunc bonus pater & pius pastor, congaudens magnificè utpotè castus amator sanctæ Agnetis, injunxit speciales orationes fratribus; atque largiores Eleemosynas distribui jussit pauperibus, pro tam evidenti protectione ab incendio præsenti, ab omni malo futuro: Amen.

Aliud exemplum.

25. Vir quidam furatus est equum, ex pascuis monasterii nostri montis sanctæ Agnetis; quem secum duxit, ultra miliare à monasterio nostro situm, putans se esse securum, & ad propriam domum cum præda prosperè rediturum. Veniens ergò ad villam quandam, ligavit equum cum resticulo ad stipitem cujusdam sepis in bivio; & intrans hospitium, sedit ibi ad bibendum & modicè quiescendum. Interim verò equus solus foris stans, & nullum adesse videns, quodammodò impatienter motus, quod in loco alieno esset, & à domo suæ habitationis violenter abductus; cœpit caput suum frequenter hinc inde agitare, & pedibus calcitrare. Et tamdiu lorum, quo ligatus erat, hac illaque distraxit, donec penitus solveret ligaminis nodum. Cumque se liberum & enodatum jam sentiret, & sessorem suum diu expectando non perciperet: quia naturale est animali ligato, diligere libertatem, & ad suum tendere stabulum consuetum, statim vertit caput suum ad viam rectam, quâ venerat; & solus [Deo ducente] fortiter currens, ad portam monasterii salvus pervenit. Ibique morosè stans & expectans in loco sibi noto, à portario & colono nostro bene cognitus est, & lætanter introductus, de quo Deus æternaliter sit benedictus. O beatissima Agnes semper honoranda, tuis hoc meritis deputamus; quia in multis necessitatibus nostris, tua patrocinia experti sumus. Ideoque Christum in te prædicamus, & devotè invocamus, & laudamus; gratias agentes Deo semper, pro omnibus bonis suis, misericorditer nobis sæpè collatis; Amen.

In Dedicatione Ecclesiæ.
SERMO IX.
De quinque luminaribus Templi.

1. 1. DOmus mea, domus orationis vocabitur, dicit Dominus. Dilecti fratres, hodie est solennis festivitas Dedicationis Ecclesiæ nostræ, quæ ab omnibus in hoc loco habitantibus, debet devotè & jucundè celebrari; & mentes celebrantium, ad superna Angelorum gaudia incitare. Ad hoc enim omnis Ecclesia construitur, & dedicatur; ut in ea divinæ laudis obsequia agantur; & orationes fidelium in loco sancto, citiùs & pleniùs à Deo exaudiri mereantur. Valde autem Ecclesia Dei ornatur & illuminatur, si hæc quinque servitia in ea servantur, & tanquàm cœli luminaria, ut in templo Dei luceant, sollicitè custodiantur. Primò, inter cætera divini cultus obsequia emicat, & domum orationis illustrat, atque ingredientes Ecclesiam ad orandum excitat, & in divino amore corda fidelium accendit; cùm Sacerdotes sacris vestibus induti, ad altare reverenter accedunt; Missas devotè celebrant, & pro se & communi populo sacrificium Deo summè placitum offerunt, & piè intercedunt.
2. 2. Secundò, domum Dei præcipuè ornat & illuminat chorus Clericorum, cùm quotidiè horæ canonicæ ab Ecclesia institutæ, à Clericis & Religiosis personis, temporibus suis debitè persolvuntur, & omnia cantanda & legenda ad honorem Dei modestè & honestè fiunt & complentur; & omnis levitas, strepitus & confusio, pro posse strictè vitantur.
3. 3. Tertiò, domum Dei maximè ornat & illuminat, cùm verbum Dei frequenter à Sacerdotibus, Pastoribus, & Doctoribus, populo Christiano, Regibus & Principibus, senibus & juvenibus, parvulis & magnis, strenuè prædicatur; & quasi tuba cœlesti, ne peccent, suppliciis terrentur, & ne desperent, æternis præmiis consolantur. Magna enim præmia habebunt sancti Sacerdotes & Prædicatores, qui vitâ & doctrinâ multos erudiunt, & ad virtutes frequenter admonendo trahunt & accendunt. Unde de sancto Patre nostro Augustino, gloriosæ sanctæ Ecclesiæ Doctore, legitur & cantatur; quod verbum Dei, usque ad ipsam suam ægritudinem, imprætermissè, alacriter, & fortiter, sanâ mente sanoque consilio, in sancta Ecclesia prædicabat. Qui Deo auxiliante, diu vixit in virtute, pro multorum salute scribens libros, & docens inscios, sanctam Ecclesiam, multitudine librorum suorum, magnificè ditavit, ornavit, & illuminavit, Quem, ob meritorum suorum dignitatem, laudare oportet, & filiali amore semper honorare, & suppliciter exorare; ut recto in itinere eum sequi valeamus ad Christum, regnantem in cœlis, quem tam ardenter amavit & laudavit in hymnis & psalmis, dum esset in terris.
4. Quartò, domum Dei profectò ornat & illuminat, frequens visitatio Ecclesiæ ad audiendum verbum Dei; & ad custodiendam legem vitæ & disciplinæ; perducentem ad patriam claritatis & pacis æternæ. Qui enim ad cœlestis regni gaudia post mortem pervenire feliciter desiderant: modò dum sani sunt & vivunt, debent domum Dei frequenter visitare, & prædicationem libenter audire, confessiones sæpe facere, indulgentias quærere & impetrare. Tempus enim breve est,

Matth. 21. In festo Dedicationis Ecclesiæ sermo.

Templo Dei quinque sunt ornamento.

est, & incerta mortis hora. Qui ergò modò non pœnitet, nec se emendat, post clausam januam foris stabit, & misericordiam non impetrabit: clamabit dolens, nec exaudietur plorans. Beatus populus & laudabilis nimis, qui relictis vanis spectaculis, properat tempestivè ad domum orationis, & prædicationem divini sermonis; gratias agens Deo, de beneficiis acceptis, atque pro futuris ampliùs orans. Pulchrum est spectaculum videre templum Dei fidelibus ubique repletum, & formam à negotiis sæculi esse quietum.
5. 5. Quintò, Ecclesiam Dei ornat & illuminat, frequens & communis oratio multorum, tam Cleri, quàm totius populi Christiani, ad Deum instanter supplicantis, pro diversis causis & necessitatibus omnium indigentium, sanorum & infirmorum, vivorum & defunctorum. Ista quinque luminaria, sunt valde necessaria & utilia in omni Ecclesia, quæ domum orationis optimè ornant; & tanquàm quinque ardentes lampades, templum Dei illuminant; & rectam viam, ad supernam Hierusalem & cœlestem mansionem, demonstrant. Ubicumque ergò in Ecclesia ista, devota & sancta officia, debitis temporibus reverenter & diligenter fiunt? ibi Deus habitat, ibi præsidet, docet, & gubernat, sicut in Apocalypsi beatus Joannes ait; *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum illis.* Apoc. 21.
Omnibus igitur tumultibus & fabulis cum jocis exclusis, nil aliud in domo orationis & loco sancto fieri decet & debet; nisi quod Deo maximè placet, & proximos ædificat, & ad divinum offi-
6. cium specialiter pertinet. 6. Quæ ergò ad devotionis gratiam, & ad canticorum dulcedinem, & verborum intelligentiam juvant, hæc corde pensare debent, & læto ore ad laudem Dei proferri. Omnia vitiosa & otiosa colloquia, ubique vitanda sunt: sed præcipuè tamen in templo Dei, in aula summi Regis, in sanctuario Spiritus sancti, in conspectu Angelorum & cœlestium civium, supernorumque spirituum præsentia. Summè igitur venerabilis est locus iste, à Deo ab æterno prævisus, & ad serviendum ipsi, cum ejus ministris & sacris vasis, electus & deputatus; & in tempore præfinito per manus Pontificis, cum multis Sanctorum reliquiis consecratus & ornatus. In quo quidem loco humana junguntur divinis, ima summis, terrena cœlestibus per Sacramenta Christi, quæ ibidem tranctantur & celebrantur à Sacerdotibus in Missis. 7. Quod agunt 7.
sancti Angeli in cœlis, hoc etiam agere debent fideles in terris; scilicet, laudare, & benedicere Deum totis viribus, & magnificare eum præ omnibus Sanctis & creaturis, pro donis & beneficiis suis. Et si non tantâ dignitate & alacritate, sicut Angeli; tamen pro posse suæ infirmitatis, quilibet debet niti facere & aptare se, ut Deum perfectè cum Angelis semper laudet, super omnia amet, & in omnibus benedicat. Si non potes labiis oris resonare, debes suspiriis cordis ad Deum clamare. Si fueris raucus & dissonus, noli cessare à laudibus nec te subtrahere à divinis officiis: sed ausculta, quid cantatur & legitur ab aliis, & congaude bene cantantibus. Si non vales tam pulchrè cantare, sicut alaudæ & philomenæ; canta & lauda lugubre, sicut corvi & ranæ in palude, qui cantant sicut Deus dedit, & natura concessit.

In templo Dei faciat quisque quod possit.

Noli extolli monedula, de clamore vocis; quia nescis, quamdiu durabis, & altè cantabis. Vox quippe humilis & contriti cordis, bene sonat in auribus Dei omnipotentis, omnia audientis. Canta & lauda Deum in voce exultationis; memor tamen propriæ vilitatis, cum timore futuræ tribulationis. Canta humiliter cum sancto David in Psalmo; Lætetur

Psal. 85.

cor meum, ut timeat nomen tuum, Domine. Quis sicut David fidelis in omnibus, pergens ad imperium Regis, qui miles fuit in die fortiter bellando, Monachus in nocte alacriter surgendo, & devotè orando?

1. Reg. 18. David Rex, miles & Monachus.

8. Si non potes cum sancto Joanne Evangelista, sublimia & divina contemplari, procide cum Maria Magdalena ad Pedes Jesu, humiliter veniam petendo, & pro peccatis lachrymando; ut dimittantur tibi etiam peccata multa, quibus Deum sæpè offendisti. Si non vales cum sancto Paulo, ad tertium cœlum evolare, maneas cum eo apud JESUM Christum crucifixum; non in carne gloriando, sed carnem cum vitiis concupiscentiis suis crucifigendo.

Luca 7.

2. Cor. 12.

Si non habes alas aquilæ volantis ad cœli sidera, habeas pennas simplicis columbæ nidificantis in petra, meditando quotidiè sacrosancta Jesu vulnera. Plus enim sanctitatis & dulcedinis invenit humilis Franciscus in passione Christi, quàm subtilis astronomus in speculando sidera cœli.

Galat. 5.

Relictis ergò curiosis & infructuosis rebus, stude in vita, & in passione Christi; & proficiet tibi magis, quàm omnes artes mundi. Si vis consolari cœlitus, fuge homines, & sæculi rumores. Esto libenter cum Domino solus: & quære solatium intus in devotis precibus & meditationibus sanctis. Nil salubrius, nihil jucundius & dulcius, quàm Deum laudare in hymnis & psalmis; & habere cor sursum, cum Angelis in cœlis, infimis neglectis.

In oratione nihil aliud quam orare.

Talis dicere potest in raptu spiritus: Memor fui Dei solius in jubilo cordis. Verè Dominus est in loco isto, non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli. Aperite mihi portas Angeli sancti, & laudabo vobiscum nomen Domini Dei mei, in sæculum sæculi. 9. Væ autem illi, qui scienter cogitat vana inter divina, & injuriosa revolvit mente perversa. Væ, qui idola imaginatur immunda, & negligit pretiosa Christi vulnera, nec inferni timet pati tormenta. Væ, qui ibi tacet & dormit, ubi vigilare & orare deberet. Væ pigris & dissolutis, & tardè venientibus; qui vagis oculis parietes aspiciunt, & dulces psalmos non advertunt. Væ, qui de cibo & potu frequenter cogitant, & de pœnis animarum in purgatorio parùm pensant, & raro plorant. Si quis ibi fuisset per horam, nunquam sentiret in choro tædium, nec in jejunio tristitiam, nec in labore gravedinem. Benedicti omnes Religiosi, & devoti servi Dei, alacres in divinis, studiosi in libris legendis & scribendis; qui se & alios compescunt à verbis levibus, & fideliter orant pro benefactoribus suis, & omnibus tribulatis & tentatis; quorum magnus est numerus. Deo meliùs quàm hominibus notus. Quicunque ergò gratus & fidelis fuerit in modicis & præsentibus donis, dignus erit ampliora recipere à Deo in cœlis. In divino officio negligenter aliquid agere, impunè non ibit. Cavete & timete, ne eleemosynæ clament contra vos: quia malè sunt expensæ, & horæ negligenter sæpius neglectæ & persolutæ. A quibus malis Jesus Chri-

Christus non liberet, omnes offensas nobis dimittat; & ad cœlestia regna, post hujus vitæ pericula, feliciter perducat. Amen.

SERMO X.

De ornamentis & moribus ministrorum, in templo Dei.

1. Mac. 1. *ORnaverunt faciem templi coronis aureis, & dedicaverunt altare Domino; & facta est lætitia magna in populo.* Dilecti fratres, ista leguntur Machabæorum libro primo, de templo Dei renovato; & cantantur etiam à nobis in Ecclesia, tempore consueto. Sicut ergò illi antiqui Sancti, fuerunt alacres & devoti in templo materiali, laudando Deum in hymnis & organis, pro victoria data eis de cœlo contra adversarios; ita & nos multò devotiores esse debemus, regratiando Christo, qui nos eripuit de tumultibus sæculi, & laquæis diaboli; & dedit spem, perveniendi ad festivitatem cœlestis Hierusalem; & ad dedicationem templi immaterialis, in quo habitat Deus, cum omnibus sanctis suis. Quæratis in litera spiritualem sensum, & in cera mel absconditum; & delectetur anima vestra in Deo vivo, & in omni verbo, quod procedit de ore Dei, sicut Angeli & omnes Sancti in cœlo. Tunc enim poterit anima vestra per scalam sanctorum verborum, ad alta cœlorum ascendere; quando negligit exteriorem ornatum attendere, & ex intimis præcordiis recordatur Domini Dei sui solius, quantum datur ipsi sapere ex gratia supernæ visitationis, in statu humanæ fragilitatis.

Mysticè quæ ad templum Dei spectant describit.

2. 2. Fratres, ibi est magna festivitas dedicationis Ecclesiæ, ubi est puritas innocentis vitæ, libertas bonæ conscientiæ, jucunditas spiritualis lætitiæ, prædicatio sanctæ doctrinæ, observatio regularis disciplinæ; recordatio regni cœlestis, oblivio omnis gaudii sæcularis. Ibi est vera pulchitudo templi, & ornatus Ecclesiæ, cum ramis & floribus bene redolentibus; ubi est vera contritio cordis, humilis confessio oris, & digna satisfactio pro peccatis commissis. Ibi est læta dedicatio novi altaris, ubi est novus fervor devotionis, cum gratiarum actione in jubilo cordis, pro beneficiis acceptis. Nemo vacuus apparere debet, in conspectu Domini, sed semper aliquid offerre in altari, ad honorem Dei. Ille vitulum offert & hircum, qui carnis petulantiam, frangit per jejunium. Ille bovem mactat & taurum, qui superbiam mentis & duritiam proprii sensus, redigit ad nihilum per humilitatem & sapientis consilium. Ille agnum immaculatum Deo dignum offert, qui passionem Christi quotidiè devotè commemorat, & se ei per patientiam & mansuetudinem conformat. Ille arietem immolat, qui totam virtutem & fortitudinem suam Deo asscribit, & nil boni sibi attribuit. Ille renes, cor, & pectus, in altari cremat, qui omnes carnales affectus, sancti Spiritus fervore refrenat. Ille columbam offert, qui simpliciter ambulat, & de alienis rebus tacet: qui cum dolentibus gemit, & pro sibi contrariantibus orat. Ille turturem Deo offert, qui castitatem diligit, & solitudinem quærit; & cùm solatium terrenum perdit, ad cœleste palatium liberius volat. Ille passerem immolat, qui à garritu verborum inutilium abstinet, & nulli onerosus loquendo existit. Ille verò faciem templi coronis aureis ornat, qui præclara gesta Sanctorum libenter legit, scribit & prædicat; & ad incitamenta virtutum, eorum præ-

præmia aliis denunciat, ne in tentationibus deficiant. Ille aureos clypeos in Ecclesia pro ornatu suspendit, qui veteris & novi Testamenti patres, quantis virtutibus fulgeant, proximis suis ad ædificationem narrat; qui Martyrum certamina, ad tolerandum adversa recitat; labores Confessorum, ad abstinendum commemorat; trophæa Virginum ac Viduarum continentiam, ad castigandum corpus beatificat, libros Doctorum & sermones Prædicatorum, ad studendum, legendum, scribendum, dignè commendat; & aliorum bona opera, ad laudem Dei & decorem sanctæ Ecclesiæ, replicat & expandit. Ille pulchras imagines pingit & ornat, qui vitâ & moribus proximum ædificat. Ecce tot aurea scuta fulgent in Ecclesia, quot sunt Sanctorum nomina, quot festa, quot sacra verba, quot bona videmus exempla. 3.

3. Felicitas in cœlesti Hierusalem quanta.

O quàm magna festivitas celebratur, in dedicatione Ecclesiæ triumphantis; ubi omnibus devictis hostibus cuncti simul gaudent Sancti cum Angelis, amicti stolis albis, & coronati coronis aureis nunquàm perituris. Ibi quippe æterna laus & gloria, sine cessatione mansura. Ibi vox dulcis sine rancore, cantus altus sine labore; pax ingens sine timore, lætitia sine mœrore; amor sine livore, scientia sine errore. Ibi abundantia sine defectu, dignitas sine despectu; sanitas sine interitu, jucunditas sine fletu; securitas sine metu, voluptas sine vitio; satietas sine tædio, claritas sine nubilo; veritas sine ambiguo, puritas sine piaculo; libertas sine obstaculo, conscientia sine scrupulo; summa felicitas sine termino, omnia bona in Deo. O quàm festivè gaudent ibi Sanctorum animæ, à vinculo corporis absolutæ, ab omni labe peccati purgatæ, Deo intimè conjunctæ, sine medio unitæ, per ambitum cœli volantes, liberè canentes & gratias agentes Deo lætissimè: *Laqueus contritus est, & nos liberati sumus.* Psalm. 123. 4. Quoties ergò adest aliqua festivitas Sanctorum in Ecclesia, recordari debemus qualis & quanta sit in cœlesti patria, & despicere omne, quod delectat in hac vita. Beati Religiosi, qui à sæcularibus turbis remoti, à temporalibus curis liberi, à passionibus tranquilli, ad cœlestia oculum mentis dirigunt; & præ dulcedine amoris intimi, quem sentiunt dissolvi & esse cum Christo concupiscunt. Phil. 1. Beati, qui ad cœlestem dedicationem, & ad cœnam Agni vocati sunt, Apoc. 19. & ita se student præparare, ut cum electis digni sint intrare. Vox verò: Nemo potest hic gaudere cum sæculo, & posteà regnare cum Christo. Amœna prata, stultos ducunt ad hospitia prava. Et qui modò delicias & honores semper quærunt, post breve gaudium invenient æternum ignem & luctum. 5.

5. In profanantes festa.

Heu miseri & insensati amatores sæculi, qui festa Christi, & Sanctorum honores, in convivia ciborum & ludos convertitis, ubi manebitis; Væ vobis, qui Jesum deseritis; & mundum requiritis: Sanctos negligitis, & vagos ac lubricos vobis associatis: Angelos offenditis, & dæmones lætificatis. Væ, qui simplices deridetis, & fallaces commendatis: rosas virtutum conculcatis, & spinas peccatorum colligitis: præsentia bona aspicitis, & futura mala non prævidetis, nec timetis. Cur stulti vosipsos decipitis, & ad rectam viam non reditis? Timete Deum, nequando irascatur Dominus, & pereatis citò de terra cum impiis, &

& recipiatis infernum pro deliciis, quas amastis. Dignus est enim operarius mercede suâ, sive bonum, sive malum fecerit in hac vita. 6. Habet etiam felix & sancta Mater Ecclesia, pro magno solatio & decore domus Dei, multa Sanctorum corpora in bona custodia, omni honore digna. Ad quorum aspectum multi fideles excitantur sæpè ad honorem Dei & fletum, desideranter petentes quotidiana suffragia? ut per eorum sancta merita, mereantur pervenire ad gaudia æterna. Quæ est enim Ecclesia vel Capella, tam pauper & modica, quæ non habet, vel procurat habere aliquas sacras Reliquias pro ornatu Oratorii sui, ex devotione erga animas Sanctorum regnantium cum Christo in gloria? Nam sacra ossa Sanctorum humiliter venerari, Christum est honorare; in quibus habitavit Spiritus sanctus, à quibus victus est mundus, & diabolus per fidem Christi confusus. Sperandum igitur indubitanter, quòd libenter orabunt pro nobis amicis suis, in terra degentibus; quos viderint in oratione ferventes, & oculos crebrò ad cœlos cum gemitu levantes, & omnia propter Christum ex animo relinquentes. 7. Juvat etiam non modicum infirmos animos ad lætitiam cordis, si in Festis, melioribus vestibus & cappis Sacerdotes & ministri induantur, pro divino officio decentiùs celebrando; si floribus & frondibus, altaria & loca sacrata, adornentur; quatenus per externa signa, torpentium corda, ad meditandum cœlestia bona, citius accendantur. Nihil tamen in his cæremoniis, cultibus, & ornatibus, inaniter pro humana laude & propria complacentia, fieri debet; ne Deus, qui corda humilium respicit, vanis clamoribus & vagis moribus offendatur; ne festum temporale in vitiũ animæ, ex aliqua levitate aut curiositate, convertatur. Non enim est speciosa laus, in ore superbientis; nec placent Deo labia sonora, vana gloria fœdata, vel discordi voce prolata. Dicat ergò grates Deo, omnis devotus orator; jubilet Domino laudes, omnis ardens amator; cantent & laudent Deum, omnes Ecclesiæ terrarum, cum fidelibus in hoc mundo, dicentes: Te decet laus & honor, Domine, pro tua maxima dignitate, in sæcula sæculorum, Amen.

SERMO II.

De quatuor conditionibus, ad ædificationem & decorem domus Dei pertinentibus. Psal. 92.

1. *Domum tuam, Domine, decet sanctitudo, in longitudine dierum.* Dilecti fratres, sitis circumspecti & custoditi in omni loco & tempore; maximè autem in Ecclesia, in choro, & in divino officio, ubi à multis potestis considerari Vos estis templum Dei, vos estis domus Dei: vos elegit Deus in hæreditatem sibi, quibus promisit dare regnum Dei. Notate ergò conditiones quatuor, ad decorem domus Dei pertinentes, & ad sanctitatem veræ religionis perducentes. Omnis bona domus, debet habere fundamentum firmum, parietes rectos, fenestras claras, & tectum integrum. 2. Primò, debet domus animæ nostræ, habere fundamentum profundæ humilitatis, ne totum ædificium cadat, ab alto elationis, in baratrum æternæ damnationis. Idcircò multi ceciderunt de statu religionis, in varias tentationes diaboli, & vitia carnis, quia non habuerunt, nec steterunt super firmum fundamentum veræ humilitatis, quæ hominem custodit ab innumeris dia-

2. Cor. 6.

2. Quatuor ad sanctitatem veræ religionis perducunt. Humilitas, ædificii spiritualis fundamentum.

diaboli insidiis & casibus. Felix anima, quæ honorem temporalem non appetit, sed omne commodum pro posse vitat, & despectum pro maximo lucro reputat. Dixit quidam devotus: Qui me laudant, sæpe decipiunt; & qui me vituperant, bonum mihi sæpè faciunt. Unde David sanctus orat: Non veniat mihi pes superbiæ. Quare? Ibi enim ceciderunt, qui operantur iniquitatem; expulsi sunt, nec potuerunt stare. Et quare non poterant stare? Quia superbi fuerunt, & Deo gratias non egerunt. *Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Nemo quippe securè & justè laudatur, nisi verus humilis, cui sordescit mundus & omnis gloria ejus. Qui ergò vult bene & firmiter stare, fundamentum humilitatis teneat, ab humilitate non recedat, quantumcunque laudatus fuerit & honoratus. Caveatis Fratres, ne totum præmium laboris vestri perdatis, per superbiam & vanam hominum laudem; ne cum diabolo cadatis, in damnationem & ignem æternum. Transit citò tanquàm fumus, omnis delectatio carnis, omnis honor & gloria temporalis; sed non citò transibit pœna infernalis, immò in æternum durabit ignis ille sulphureus, impiis præparatus.

Psalm. 35. 1. Petr. 5.

3. Secundò, debet domus animæ nostræ, habere quatuor parietes rectos & firmos, sursum erectos & conjugatos; non de curvis lignis, & asseribus ruptis; sed de lapidibus pretiosis, artificiosè quadratis, & benè politis. Hi sunt quatuor sancta Evangelia, de incarnatione Christi veraciter conscripta; toti mundo ad rectè credendum, & justè ac piè vivendum, salubriter destinata. Isti parietes sunt, sicut muri fortissimi, & sicut turres Hierusalem, cum propugnaculis suis, qui cadere non possunt, nec in æternum perire; *quia veritas Domini ab æterno, & usque in æternum permanebit.* Quantumlibet ergò sæviat mundus contra fideles, humiles, & devotos; aut tentat diabolus; aut persequatur tyrannus; aut rapiat avarus; non tamen conturbabitur justus, in Domino confidens. Etsi maledicat malignus, irrideat paganus, deludat Judæus; arguat astutus, reprobet Philosophus; dubitet incredulus, erret Hæreticus; latret blasphemus, clamet obsessus; terreat gladiis iratus, mordeat dentibus insanus; semper tamen prævalebit contra mendaces homines, viridicus Christus; & vincet cum eo fidelis Christianus, veris verbis ejus confortatus. Nolite [inquit] timere pusillus grex. *Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere, omnes adversarii vestri.* Nam facilius est cœlum & terram præterire, quàm de lege unum apicem cadere. Qui ergò sequitur Christum, & rectè credit, ac benè vivit, sicut Evangelia docent, & sancti Doctores planè exponunt; habet quatuor parietes rectos & firmos, divinâ charitate connexos; qui templum animæ suæ valdè muniunt, & omnes dubitationes ex animo repellunt. Sic enim sunt in homine fideli & devota anima, sancti Evangelii verba divinitus inspirata; sicut aurea scuta, contra ignita diaboli tentamenta, & carnis blandimenta; sicut pretiosi lapides in pectore Aaron Sacerdotis, contra mundi errores; sicut candidæ margaritæ in corona Virginis, contra cogitationes iniquas; sicut lampades ardentes in medio Ecclesiæ, ante Dominum cœli & terræ clarissimè lucentes; & sicut columnæ

Quatuor Evangelia, quatuor sunt parietes domus Dei.

Psalm. 99.

Christus veritas vincet.

Luca 2. Luca 12. Luca 16.

Exod. 28.

æreæ argento decoratæ, totum ædificium templi sustentantes.
4. Felix anima, cui placet & sapit omne verbum, quod de ore Dei procedit, & quidquid in Evangelio Christi audit & legit. Quantò enim sæpius quis Evangelica verba audierit & legerit, atque attentiùs cogitaverit & ruminaverit; tantò in virtutibus plus proficiet, & domus animæ ejus firmiùs stabit, pulchriusque fulgebit. Multùm quoque in fine gaudebit, qui Jesum intimè diligit, & specialem gratiam ab eo, ob ejus memoriam obtinebit. Ipse enim ait ad dilectos discipulos suos, in mundo exulantes: Manete in dilectione mea. *Qui manet in me, & ego in eo*: hic fert fructum multum. Si vultis ferre fructum multum, & augere meritum laborum vestrorum; tunc eatis per arctam viam, relinquendo propriam voluntatem vestram propter obedientiam, quæ ducit recto itinere in vitam æternam. Si vultis etiam scire, summam omnium librorum; tunc studeatis sequi Christum per Crucem, & contemptum omnium mundanorum, & invenietis requiem animabus vestris, & aperietur vobis regnum cœlorum. Purgetis proinde agrum cordis & vestri, à tribulis & spinis vitiorum; & recipietis gratiam Christi, & amicitiam omnium Sanctorum Angelorum. Orientur enim profectò vobis, laborantibus in vinea Domini, multæ in anima virtutum species; scilicet, pro lappa superbiæ, nardus humilitatis; pro urtica libidinis, lilium castitatis; pro absinthio iracundiæ, ficus mansuetudinis; pro spina invidiæ, rosa charitatis; pro tribulo tristitiæ, botrus spiritualis lætitiæ; pro zizania discordiæ, balsamum suavis concordiæ; pro junipero læsionis, oliva fraternæ compassionis; pro fabula dissolutionis, myrrha devotæ meditationis.

Joan. 15.

5. Tertiò debet domus animæ nostræ habere septem fenestras claras, ad recipiendum lumen cœli, Deo semper apertas; sed contra diaboli tonitrua & fulmina, clausas. Istæ fenestræ, sunt septem dona Spiritus Sancti, quæ illuminant animam per veritatis cognitionem; & accendunt intus, per amoris fervorem. His donis acceptis & accensis, fugantur tenebræ peccatorum, & delectationes sensuum exteriorum; quæ excæcant oculos stultorum, respicientium vanitates mundanorum, qui negligunt, heu, gloriam beatorum in regno cœlorum. Cavendum ergò valdè, ne fenestræ animæ nostræ obscurentur fumo iracundiæ, aut nebula tristitiæ, aut pulvere vanæ gloriæ, aut turpi imaginatione, aut longâ confabulatione. Vitandum præcipuè, ne fenestræ nostræ, illuminatæ spiritu sapientiæ & intellectus in scripturis, rumpantur duris verbis, aut luto malæ suspicionis inquinentur, aut temporalibus curis nimis implicentur; & sic à superni luminis claritate distrahantur, & cœlesti consolatione sæpè priventur. Cautè igitur omninò custodiendæ sunt fenestræ, domus nostræ, in omni loco & tempore, ob fragilitatem humanæ vitæ; quæ de facili declinat à devotionis fervore ad terrenas occupationes, pro recreatione, aut sub specie utilitatis alienæ. Sed fallit sæpè Deo vacantem Angelus Satanæ, sub specie recreationis externæ. Ideoque devotis precibus amplius est insistendum, & sacris meditationibus fenestræ domus nostræ fortiùs sunt muniendæ; ne diabolus locum intrandi habeat per evagationem mentis, & hoc maximè in tempore orationis, & studio sacræ lectionis.

Venit enim Satanas occultè per ostium visus vel auditus, cum phantasiis externis; quærens rapere psalmum vel verbum ex ore legentis, aut suadens exire chorum ex tædio mentis. Quapropter magnopere satagendum, & ad interiora tempestivè revertendum; quatenus Christo veniente, & ostium pulsante, statim ipsi aperiatur, & lux gratiæ ejus dulciter influat; & totam domum mentis illuminet, purificet, & sanctificet; & ab omnibus irruentibus vitiis, cautiùs custodiat
6. & defendat. 6. O benignissime Domine Jesu Christe, misericordia mea & refugium meum, in omni tribulatione & angustia mea; ô utinam digneris quandoque cum cœlesti numine, comitantibus Angelis, in domum animæ meæ intrare; & cum aureo thuribulo aromatibus pleno, omnia interiora mea thurificare; & cor meum in templum sancti Spiritus consecrare; cruce sancta signare, oleo gratiæ inungere; auream urnam cum manna ibi reponere, & librum legis tuæ lateri meo fixè applicare, ut in eo studeam ac discam cœlestina ac divina mandata tua, die ac nocte, quamdiu dego exul in terra. Debet etiam domus animæ nostræ, habere quatuor fortes trabes; ne elationis vento, parietes moveantur; aut maledictionis jaculo aliquis percussus, à veritate Evangelii, & sanctitate humilis vitæ, recedat. Omnia enim sine humilitate & firma custodia, periculis patent & ruinis. Teneat ergo anima fidelis trabem justitiæ, nulli inferendo injuriam; teneat trabem fortitudinis piè sustinendo aliorum malitiam; teneat trabem temperantiæ, refrenando carnis petulantiam: teneat trabem prudentiæ, cavendo erroris fallaciam. Fili à juventute accipe doctrinam, disce à sapiente sapientiam, ut sis prudens; est enim ignorantia, Mater erroris. Noli etiam esse negligens, quia negligentia est perditio multi boni operis & temporis. Quis facilè recuperabit tempus amissum? Una hora silentii cum Deo expensa, plus lætificabit conscientiam, quàm tres horæ vanis fabulis consumptæ. Sitis ergo charissimi diligentes in operæ, custoditi in ore; simplices in malo, prudentes in bono, devoti Deo, benigni proximo; alieni mundo, propinqui cælo. 7. Quartò, debet domus ani-
mæ nostræ habere tectum solidum & integrum, contra pluviam & ventum, ne opus bene inceptum pereat ante finem completum, & incurrat scandalum, qui reliquit ex incuria tegere domum bene fundatam. Dicit Sponsus in Canticis: Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia cypressina. Ex duobus lignis fiunt tigna, quæ in vertice domus sunt juncta, & inferiùs divisa, sed clavis parietibus affixa. Habeat ergo anima constantiam in principio conversionis suæ, ad proficiendum in virtutibus: teneat etiam perseverantiam boni operis, usque ad exitum vitæ de ergastulo corporis; ut consequatur pro brevi labore certaminis, præmium æternæ beatitudinis. Cum istis duobus lignis constantiæ & perseverantiæ, construitur & perficitur tectum animæ fidelis, quæ facta est ad imaginem sanctæ Trinitatis. Multi ferventer incipiunt, sed paulatim tepescunt; ad exteriora se vertunt, & negligunt perficere, quod inceperunt. Horum domus, sanum tectum non habet; ideò cogitationes malæ sæpè intrant, quæ conscientiam maculant, & devotionis gratiam perdunt. Tandem vento tentationis duriter flante, aut

7. Constantia & perseverantia tectum domus Dei.

Cant. 1.

aut cadunt à bono proposito, aut cogitant recedere à loco suo, instigante diabolo. Isti ergo, nisi consilio Prælatorum acquiescant, diu cum bonis perseverare non possunt. Noli homo fragilis à statu religionis, & à sancta congregatione recedere; sed sustine per modicum tempus, propter spem æternæ retributionis, in cœlestibus gaudiis. Sta in bono proposito firmiter, acquiesce consilio humiliter; certa quotidiè viriliter, labora diligenter; ora frequenter, sustine patienter, indulge libenter, exspecta longanimiter, spera confidenter, persevera constanter, & coronaberis à Deo corona gloriæ indubitanter. Qui enim perseveraverit usque

8. in finem, hic salvus erit. 8. Utile est

Matth. 24. etiam domum nostram tegere lapidibus petrinis, ne ventus elationis inflet, aut imber carnalis delectationis, conscientiam maculet. Tegulæ petrinæ sunt exempla & verba Christi, quæ nos docent diabolo resistere, & contra pravas suggestiones, bonas meditationes assumere; & die ac nocte, in oratione vigilare. Felix anima, quæ vitam suam, ad bonum perseverantiæ finem perducere meretur; ut post multos labores corporis & dolores cordis, possit dicere in fine, quod Christus dixit in cruce: *Con-*

Joan. 19. *summatum est.* His paucis ad laudem Dei de domo & templo animæ dictis, multæ gratiarum actiones Deo referendæ sunt, etiam pro minimo verbo & cogitatu bono desuper inspirato.

9. 9. Debet ergo omnis sacer locus, à nobis in reverentia semper haberi, propter multa beneficia, quæ ibidem orantibus solent devotis præstari. Ibi namque peccator pœnitens & orans, accipit veniam; justus gratias agens, meretur gratiam. Ibi pauper gemens & orans, accipit Eleëmosynam; dives compatiens & tribuens, meretur Dei misericordiam. Ibi sacerdos celebrans, offert Deo sacrificium, omni sacrificio dignius, pro se & aliis multis orans, & genua flectens. Ibi Missam audiens; sæpè compungitur usque ad lachrymas intimè dolens. Ibi devotus orator, infra Missam cogitat sacram Christi passionem. Ibi peregrinus viator, ambulaturus per terram & aquam accipit benedictionem, & boni itineris ducem, Jesum Christum, amicum fidelem. Ibi minister sacerdotis, supplet Angelorum locum, per obsequium maximè Deo gratum. Ibi communicans, recipit sanctissimum corpus dominicum, Angelorum cibum, præ omni dono dignissimum. Ibi iturus ad laborem, per diem accipit à Deo confortationem, tristis consolationem, timidus fiduciam, compunctus devotionem. Ibi tentatus, invenit remedium, anxiatus consilium, defectuosus auxilium. Ibi sanus accipit lætitiam, infirmus medicinam, moriturus ab hoste in via tutelam, defunctus à pœnis liberationem, per Missarum celebrationem. Bonum est ergo, domum Dei intrare, Ecclesiam visitare; Missam audire, cœmiterium circuire, pro mortuis orare; sacra loca & Altaria adornare, reliquias conservare; imagines Sanctorum honorare, super omnes sanctos & sanctas sacramentum Christi suppliciter adorare; alta non discutere, difficilia nolle penetrare; secreta humiliter venerari, profunda Deo committere. Nam veritas neminem fallit, omnipotens Deus omnia potest.

Beneficia multa in domo Dei Christianis conferuntur.

Qui vult bene stare, & Deo placere, debet de omnibus malis præteritis multum dolere; etiam de bonis neglectis, & peccatis confessis. Salus animæ, sæpè gemere, sæpè orare, sæpè confiteri, sæpè communicare. Devotionis signa sunt, sæpè bona proponere, sæpè bona cogitare; scribere, legere, hymnos & psalmos ruminare; nunquam ociari, frivola vitare, fructuosa operari; corde Deum amare, & ore devotè laudare. 10. Fratres, modò est tempus gratiæ; modò debemus quærere, petere, & pulsare, & omni conatu ad recipiendam Dei gratiam nos aptare. Modò possumus omni die & in omni loco, æternum regnum promereri, & æternas evadere pœnas; si per Dei gratiam, veram agimus pœnitentiam. Nondum clausa est porta cæli, janua patet; qui parati sunt, intrent: Qui non sunt parati adhuc, melius se studeant præparare, & vitam perfectiùs emendare; ut Christo veniente & vocante, digni sint cum justis lætanter intrare. O fidelis & humilis anima, considera quàm magna est misericordia Dei super te, in omni vita tua: quia non statim se vindicat, sed diu exspectat, & ad se piè revocat. O felix mater Ecclesia, verè apud te est Deus absconditus, thesaurus infinitus, copiosa redemptio, & salus æterna. Oculus humanus non vidit, nec videre potest, nec intellectus aliquis capit, nec ratio fragilis penetrat, qualiter Deus in Sacramento verè totus sit: manducatur, & tamen integer semper manet. O quàm magna mirabilia agit Deus in Sacramento, cui nihil impossibile est facere, quodcunque voluerit in cælo & in terra, pro sancti nominis sui gloria & æterna memoria. O salutaris hostia, quæ celi pandis ostium, quàm mirabilia dicuntur de te: quàm ineffabilia sunt omnia, quæ latent in te: quàm piè & veraciter creduntur de te, & invisibiliter operantur per te. Hæc nobis proponuntur fideliter credenda, reverenter celebranda, desideranter sumenda, suaviter gustanda: incessanter recolenda, ardenter amplectenda: & quotidiè pro omnium salute, gratissimè Deo patri offerenda. Nam quoties Missa celebratur, & hostia Verbo Dei consecratur, toties Deus noster ad homines venit, pro hominibus de cælo descendit, cum hominibus manere desiderat: quos creavit & redemit, ac in æternum beatificare intendit, sicut promisit dicens: *Ecce ego vobiscum sum, omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.* *Matt. 28.* O solatiosum verbum: ô pium & fidele testimonium: ô magnum & indubitabile divinumque promissum: Deum habere secum in Sacramento præsentem, quem Angeli habent & adorant in cælo regnantem. 11. Quando ergo sacra hostia in Altari, sacerdotis manibus levatur, & hominibus adoranda ostenditur: tunc Christus pro nobis passus & crucifixus, sub mystico velamine præsentatur: verè adoratur, devotè invocatur, dignè honoratur. Quicunque igitur voluerit templum Dei intrare & orare, aut legere, aut cantare aut Missam audire vel celebrare; debet priùs se præparare, & cum pia intentione ita se disponere ac cogitare, quasi ad summum Pontificem & Imperatorem esset iturus, in necessaria causa aliquid petiturus pro se & amicis. Juvat enim orantem & psallentem, in omni loco & tempore cogitare Deum quasi præsentem, & se cum

san

sanctis Angelis seriosè claris oculis respicientem. Qualem autem quisque ante orationem se disposuerit, talem se postmodum in oratione frequenter inveniet. Vagus vagè orat, levis leviter cantat. Attende homo fragilis reverentiam Dei, & cum sancto David, ingredere in locum tabernaculi admirabilis, in timore sancto. Non præsumas de teipso, sed cum Publicano pete misericordiam & veniam in præsenti exilio, ut in futuro merearis cum Lazaro habere æternam requiem & gloriam in cælo. Quàm nobis omnibus præstare dignetur Jesus Christus Dei filius, ex Maria Virgine natus, pro nobis crucifixus & immolatus, qui cum Patre & Spiritu sancto, vivit & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Psalm. 41. Luca. 18. Luca. 16.

SEQUUNTUR QUÆDAM EXEMPLA, ÆDIFICATIONIS GRATIA.

1. *Exemplum.*

12. QUidam religiosus Frater domus nostræ, intendens celebrare Missam, priùs ex charitate visitavit alium fratrem graviter ægrotantem. Rogavit ergo infirmus, ut pro eo Dominum in Missa fideliter oraret, & si Domino placeret, iterum convalesceret. Tunc Sacerdos misericordia motus, satis affectuosè & instanter opus charitatis implere cupiens, pium Dominum pro salute fratris orabat. Missa verò finita, statim ad infirmum iteratò accessit, & qualiter secum esset, interrogavit. Respondit infirmus: Deo gratias, sentio me melius habere ex virtute Missæ, quàm pro me hodie legistis ex charitate. Post paucos dies, frater ille infirmus reconvaluit; & in sancta religione multum in devotione proficiens, & devotos libros, & orationes Sanctorum libenter legens, Deo disponente, tandem post paucos annos, ad Prioratum electus est.

2. *Aliud Exemplum.*

13. FRater quidam senior in Conventu nostro, quodam tempore gravi dolore viscerum torquebatur: ut nec sedere, nec quietè dormire posset præ dolore, quem intus patiebatur. Cumque per totam noctem, & ferè usque ad meridiem sic gravaretur, nunc jacens, nunc se erigens, levamen quæreret, nec remedium inveniret: venit ad eum quidam laicus devotus visitandi gratia, & compatiens ei, dixit consolando: Surgatis, & veniatis mecum ad ignem, spero quòd vobis proderit, sicut etiam expertus in meipso & in aliis, hac passione gravatis. Acquievit illico frater monitis, & descendit de dormitorio, doloribus nondum mitigatis. Veniens ergo ad januam chori, aperuit januam, cupiens invocare auxilium Domini. Introivit itaque chorum, & postravit se flexis genibus, ante summum Altare super scabellum, in præsentia Sacramenti. Cumque cœpisset orare in conspectu Domini, & ante sacras reliquias in Altari conclusas, paulatim dolor quievit, & accepta fiducia, prolixiùs orabat, donec omnis dolor cessaret. Tunc surgens, gratias egit Deo, & sanctis ejus, & S. Panthaleoni martyri Christi, cujus tunc festum erat, & quem sincero corde diligebat. Postea cum lætitia mentis altare circuiens, & ostium Sacramenti devotè osculans, descendit ad reliqua Altaria in Ecclesia posita, orans & gratias agens: in tantumque convaluit, ut cum fratribus ad laborem & ad chorum eodem die transire posset.

3. *Aliud*

3. *Aliud Exemplum.*

14. LAicus quidam familiaris, in quadam domo Ordinis nostri, venit ad Ecclesiam causa devotionis, ut oraret: sed diabolo tentante, & pigritia prævalente, cœpit ibidem dormitare. Cumque ad quiescendum, deorsum se collocasset, vidit in somno reverendam Dominam sibi assistentem, & hæc verba dicentem: Si vis dormire, surge hinc, & vade ad lectum tuum. Non enim locus iste factus est ad dormiendum, sed ad vigilandum, & orandum in eo. Qui ex visione pavefactus, statim surrexit, & culpabilem se cognoscens, aliis ad cautelam emendationis, ne in domo orationis dormitarent, ista narravit.

4. *Aliud Exemplum.*

15. PAuper quædam muliercula, diligens quæ Dei sunt, frequenter Ecclesiam visitabat, & Verbum Dei libenter prædicari audiebat. Quadam ergo vice de Ecclesia veniens, interrogata est, quid boni de sermone retinuisset? Quæ breviter respondens ait: Nescio vobis multa dicere, sed hoc bene audivi & retinui, quòd de cætero nolo peccare. Bene & prudenter respondit, quæ fructum boni sermonis secum portavit, ne amplius peccaret. Unde Salvator noster in Evangelio devotæ mulieri ait: Beati, qui audiunt Verbum Dei, & custodiunt illud.

Finis Sermonum ad Novitios.

SERMONES NOVEM AD FRATRES.

SERMO I.

De abnegatione sui ipsius, & contemptu consolationum terrenarum.

Luc. 14. 1. QUi *non renuntiaverit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Istis verbis, Dominus Jesus videtur illos arguere, qui perfectionem, quàm inchoant, usque ad consummationem non sequuntur. Initium enim dum quidam arripiunt, relinquendo exteriora quæ possident, ad hoc quod perfectius est [scilicet seipsos relinquendo, voluntates proprias frangendo] non assurgunt. Et ideò multoties ad priorem statum revertuntur: quia ex quo partim aliquibus renuntiant, neque juxta sententiam Domini cuncta terrena perfectè deserunt, adhuc laqueos, quibus capiantur & relabantur, in se retinent. Sed omnis verus Christi discipulus, tam se quàm sua, propter ejus amorem contemnat, nihil de terrenis tenere velit; ne impediatur in itinere, quò tendit. Discat seipsum, per ardorem virtutum & gratiam sancti Spiritus, vincere; quia antea potuit ejus inspiratione mundana contemnere, Beata mens, quæ omnibus renuntiare nititur, quæ in umbra hujus vitæ florere viden-

2. videntur. 2. Hæc perfecta est renuntiatio, seipsum ex corde relinquere, nulliusque creaturæ solatium quærere: quia dum temporale aliquid inordinatè appetitur, vera abdicatio non habetur. Et quando ad contemptum præsentium Christi servus non nititur, parum de divina consolatione percipere meretur. Qui enim foris sequitur, quod appetit, in Dei amore, & in sancto proposito refrigescit. Sed pensare sæpius, & meditari talis debet, quàm citò perit, quicquid charum & magnum æstimatur, tam de hominibus, quàm etiam de universis mundi creaturis. Hoc corde pertractet, quia in uno statu non manent; sed mutantur omnia & deficiunt. Ergo ibi solatium quærat, ubi solius veritatis & æternitatis plenitudo est. Et ex indeficiente fonte, ad refrigerandum seu consolandum animam suam, haustum aquæ vivæ petat: quia nobilior est guttula una divinæ dulcedinis, quàm puteus plenus voluptatibus terrenis. Fallitur omnino, quicunque in hoc tempore solatiari amat. Perit ab eo veri gaudii solamen, quisquis mundi hujus sequitur
3. fallacem amorem. 3. Quàm felix & sancta anima, quæ solius Dei pascitur amore, & sanctarum virtutum trahitur odore; cujus tantum propositum est, ut visibilia contemnendo, invisibilibus & divinis saginetur. Talis multum sapiens esse, liquidò demonstratur: quia pro modicis, immensa; pro transitoriis, perpetua; pro vilibus, pretiosa; pro deformibus, pulchra; pro miseris, jucunda; pro amaris, suavia; & (quod sublimius est, & verius) pro nihilo, universa mercatur. Ista enim jam in terris, cœlestem Sponsum quærit; cujus amore præsentia fastidit, futura diligit, & adventum ejus præstolatur; ut audire ab eo mortis tempore possit: *Ecce Sponsus venit, exito obviam ei.* Hæc cælibem agit vitam, & Angelorum sequitur formam, atque Christo soli exhibere se curat illibatam. Vult ergo interim cunctis carere solatiis, ut ab eo mereatur consolari pleniùs: Et deflet omne, quod mentem de terrenis afficit desideriis, alioquin illius non posset munda præsentari aspectibus. Unde etiam tanto rigore se constringit intus, ut quicquid de cætero extrinsecus se applicaverit, indignando potiùs quam probando expellat. Nec mirum. Timet enim, ne angustia illi fieret unius amor, quem diligit. Optat soli adhærere, quem cum multis perfectè casteque nequit diligere. Hinc est, quod una ex his loquitur: Illi soli servo fidem, ipsi me tota devotione committo. 4. Habet tamen in exilio præsentis vitæ solatium, sed non gaudium plenum. Suscepit Sponsi arram, sed non ipsum. Legit epistolam de nuptiis scriptam, sed nondum venit hora ejus. Et cùm venerit, tunc introducetur, nec mora erit. Vestes & ornamenta per Legatos accepit, sed tunc duplicibus vestietur. Solatium namque ejus, memoria Christi est; & amplius illi solatium fit, quia diu hîc non erit; quia statim ipse veniet, ostiumque pulsabit, & dicet: Surge, & veni. Sed quid ipsa? Nonne ad hanc vocem evigilabit? Surgat itaque, prospiciat per fenestram, si ipse est, quem diligit: & cùm iterum atque iterum pulsaverit, sine mora aperiat, & illi dicat: *Ecce ego, quia vocasti me.* Si me quæris, præsto sum Domine. *Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo.* Non me permittas Domine diutius separa-

Math. 25.
D. Agnes.
4.
1. Reg. 3.
Psal. 141.

separari à te, sed in bonitate tua suscipe me. Et quantum lætabitur, si tale aliquid à Domino audire mereatur. Sequere me; tempus est, ut pariter epulemur. Eamus jam, non ad vineam excolendam, sed ad vinum optimum bibendum. Eamus, non iterum in Judæam, sed in patriam meam. Ascendamus ad diem Festum hunc, quia magnus iste dies Festus Angelorum &
5. hominum. 5. Sed quid de te, ô anima mea, in corpore peregrinante, & jam diu exspectante, & quotidiè in oratione
Psalm. 76. dicente: Adveniat Regnum tuum? Quando videbo? Putas, de me recogitet? Putas, oblivifscetur misereri Deus? Quando apparebit, & quando veniet? Sed fortè in cubiculo est, & dormit. Nunquid tu dormies, & cor tuum non evigilabit? Clamabit igitur, si dignetur audire, & pulsabis cordis voce dicens: *Exurge,*
Psal. 43. *quare obdormis Domine; exurge, &*
6. *ne repellas in finem.* 6. Sed fortassis secretiori adhuc consilio & saniori judicio Dominus differt, quòd tu [ô anima] magis impetu quam discretione facis. Pausabis igitur parum, sed sub umbra
Psalm. 33. ejus, nec in æstibus mundi quiesces. Melius tibi mori est, quàm mundo vivere. Felicius tibi lugere, quàm de iis, quæ non sunt & videntur, gaudere. In Domino consolabitur anima mea, audiant
2. Cor. 5. mansueti & lætentur. Quamdiu enim sancta anima vivit in corpore, peregrinari se à Domino dolet; sed quia voluntas ejus est, peregrinationem patienter sustinet. Ut interim tamen alium dilectum non quærat vel eligat, illius amore certare fortiter necesse habet; quia multi adversarii, multi ad decipiendum parati. Et ideò districtè castigare debet, quicquid foris se finxerit amabile. Nec alicui quantumlibet blandienti credat, ne dilecti amicitiam fraude capta perdat: quia dum Sponsus abest, lugere magis ejus absentiam decet, & viduitatis tempus cognoscere, donec veniat, & eam ad se in æterna tabernacula perducat. Ibi enim requiescunt Sanctorum animæ, non in umbra, sed in præsentia; & serenissimam jugiter speculantur faciem Dei Patris, quem cum filio ejus unigenito, dilexerunt in terris, & secuti sunt relictis omnibus.

SERMO II.

De mœrore & consolatione animæ in Deo.

1. Solet anima devota, quæ Christum diligit, de ejus absentia dolere, & de ipsius spirituali visitatione, plurimum consolari. Hoc tamen magnæ dilectionis Christi signum est, non ipsius meritum, quotiescunque ab illo consolatur. Bonum ergo ei est, si se dignam non putet; sed exiguam & insufficientem, ad donum gratiæ ejus percipiendum. Quæ est enim anima, quæ tantis beneficiis respondere valeat, etiamsi jugiter gratias rependat? Certum est, quod nulla invenietur, dato quòd omnium esset repleta Sanctorum meritis. Soli namque Deo convenit, præ omnibus sanctis, honor, virtus, & gloria. Animæ autem diligenti Deum, magnum est, si pro suo modulo, laudare vel exiguum possit, & in sanctis ejus mirabilem eum prædicare: aut si id agere non sufficit, satis imparem laudibus Dei se sentiens, saltem non omittat propriam deflere miseriam. Et istud fortassis multò utilius proderit, quòd non tam altiora sapere,

sapere, quàm minora quæque beneficia
2. amare, videatur. 2. Congruus ordo ascendendi ad Deum est, ab inferioribus studiis, ad potiora tendere; & rursus, ad pristinam infirmitatem, humiliter se reflectere. Ibi igitur maneat diutius, ubi tutior probatur esse locus. Quod si ascendere ipsam delectat, cum omni humilitate & timore perficiat. In descensu tamen suo non penitus dejiciatur; quoniam humilibus sedes regni cœlestis promittitur, sed libentissimè ibidem commoretur. Et si natura horret, & inferior videri non vult carnalis homo, pondere futuri judicii terreatur, ubi omnes elati confundentur. Beata nimium anima, quæ locum in hoc tempore eligit novissimum; & sese defleat per momenta singula, quoniam magna ejus miseria existit.
3. 3. Multam dolendi materiam habet, quàm nec perfectè valet cognoscere, nisi se à terrenis consolationibus exuat; & ad æterna bona, fide non ficta, transferat. Etenim eò propia fragilitate, qua tantum ad hæc ima premitur, fidelis anima deprehendit; quod sine Christi gratia, nequaquam stare, sed neque se elevare ad cœlestia potest. Ideoque indiget, ut à Christo Jesu, per visitationem spiritualem & consolationem internam, sustentetur frequentiùs; ne absorbeatur, aliqua delectatione temporalium; aut fallaci suggestione diaboli, avertatur à sancto proposito. Multiplices sunt enim insidiæ & immissiones diabolicæ, quæ caveri absque speciali etiam gratiæ luce non possunt. Diversæ tentationes, & inopinabiles tribulationes occurrunt plerumque hominibus sanctis; sed benignus Dominus cuncta facit prodesse bonis, super quo benedictum sit nomen sanctum ejus. Debet autem Deo devota anima inter labores, quibus in hoc peregrinationis loco affligitur, de futura Sanctorum meditari requie, ne sub onere deficiat; quamvis sæpè tristanti, luctus solet esse solamen. Videns namque inevitabilem miseriam, quid mirum si doleat? Considerans quoque grande exilium, quomodo læta erit? Sentiens abesse sæpius, quem intimè diligit, notum est amantibus, quale incommodum patiatur. Verùm qui non amant, ista nesciunt, nec quo dolore anima sancta concutitur; quæ venditis omnibus terrenis, ad quærendum invisibilem Sponsum, se contulit. Talis enim Christum, præ omnibus consolationibus, qui Sponsus est & amicus dulcissimus, sui pectoris desiderat habere
solatium. 4. Complures terrenam & va- 4.
nam dilectionem habentes, graviter ferunt dilationem aut ablationem alicujus rei corruptibilis, quàm sibi utilem existimant, gaudentque de proventu illius, & quotidiano aspectu consolantur. Si sic agitur in insipientium cordibus, fortius flagrare debet anima devota, in amore summi conditoris. Cùm ergo per gratiam Christi visitatur, mox nova lætitia in ea nascitur, ac æternorum spe erigitur; exultat quoque in desiderio cordis sui, omnique affectu virium internarum, ad hanc gustandam vertitur dulcedinem. Et ut crassiùs per verbum internum reficiatur, in quo tanta dulcedo exuberat, aperit os suum, & attrahit spiritum, dicens: Quàm bonus Israël Deus, Psalm. 72.
his qui recto sunt corde, Deus meus, Deus meus, dulcedo non fallax, dulcedo sola reficiens, virtus & decor animæ meæ, quàm bene mihi in hoc visitationis tempore. Non meis meritis, non meis votis, sed tuæ bonitati ascribo hanc horam,

Domine; qui es verus & unicus omnium mœrentium & te diligentium consolator animarum. Amen.

SERMO III.

De duplici compunctione animæ, pro cœlesti patria.

Iob. 6. 1. Quis det, *ut veniat petitio mea; & quod expecto, tribuat mihi Deus?* Magnum desiderium fidelis animæ, præsenti versiculo innuitur; quæ non terrenas res, sed contemptis illis cum concupiscentiis suis, æterna bona sibi largiri deposcit. Illa enim sunt, quæ fidelis anima expectat, pro quibus laborat quodiè tolerando certamina. Verumtamen finiri laboriosam vitam citiùs optat, & venire beatam requiem, quàm expectat, cordialissimo affectu deprecatur. Antequam ad Deum conversa esset, & cùm hujus mundi delectationes eam adhuc tenerent, non illa quæ in cælis promittebantur, quærere curabat; sed aut ignorans, aut parvipendens invisibilia bona, satiari visibilibus, & diu illis frui summo opere intendebat. Nunc verò ad Christum conversa, & præsentia nihili pendit, & futura ardentiùs concupiscit. Simili quoque desiderio ardebat illa prophetalis anima, quæ dicebat; *Unam petii à Domino, hanc requiram; ut inhabitem in domo Domini, omnibus diebus vitæ meæ.* Psalm. 26.

2. 2. Duplici autem stimulo compungitur anima, ut tam instanter & ardenter quærat transire ad patriam. Interdum quippe, præsentium malorum urgetur incommodis. Videns namque tam in se quàm in aliis, multiplices tentationes, graves labores, diversasque occupationes, in quibus multi periclitantur, & pauci illæsi evadunt; prudenter sibi consulens, & aliis compatiens, quamdiu proposito sancto fervet, à miseriis istis liberari suppliciter desiderat. Timet enim, ne fortè iterum ad sæcularia aut carnalia trahatur, aut in alios errores morum, vel levitates animi inducatur: quia etsi modò plenam voluntatem Deo placendi habet, non tamen securitatem sic perseverandi accepit. Unde non immeritò timida, & infirmitatis suæ conscia, patriam supernam petit, & omnibus votis tolli ex hac miserabili vita saniùs sibi fore sentit; priusquam [quod absit] novissima sua, pejora prioribus fierent. Ibi enim omni timore sublato, cum voluntate perfecta, securitas etiam perfectè stabit. Ex hoc ergo stimulo, quasi sinistro calcari, equus sancti desiderii valenter instigatur, quo anima cursu incepto, ad patriam pergit cœlestem; quia in præsenti non habet manentem civitatem, sed nec requiem quidem.

3. Quandoque verò Deo devota anima, 3.
non tribulatione malorum & dolore, afficitur, ad exeundum de carcere suo; sed nobiliori modo, videlicet desiderio visionis divinæ accensa, trahitur vehementer ad superna. Fitque ei nimis angusta præsens vita, quia adhuc copiosa sibi plenitudinis negatur; quæ de fonte magis satiari appetit, quàm sobriis haustibus refocillari. Valdè autem distat iste stimulus, à priore. Nam dextro jam calcari impulsus equus desiderii, tantò expeditiùs fertur ad interiora, quantò amor plus valet quam dolor efficere. Huic animæ, pulchrè & digniùs aptatur, quod de Patriarcha Jacob, scriptura commemorat. *Quia* [inquit] *serviebat Jacob pro Rachel septem annis; & videbantur ei dies pauci,* Genes. 29.

pauci, præ amoris magnitudine. Sic etiam omnis labor parvus videtur amanti Deum, & desideranti claritatem vultus ejus inspicere; nec jejunia horret, nec labores diurnos ponderat, neque elongari ab amicis & proximis triste ducit: sed neque aliquid æstimari aut promoveri in hoc mundo, hujusmodi anima curat. Ideò omnia parvipendens præsentia, & unum super omnia desiderans, ejus amore frequentissimè vulneratur; quia quòd summè desiderat, adhuc in dies & dies differtur. Quocunque tamen istorum modorum anima compungitur, tanquam in excessu mentis posita, præsenti versiculo desiderium cœlestis beatitudinis complectitur, ac sæpius eundem revolvendo enutrit devotionem, quàm de supernis concepit, dicens: *Quis det, ut veniat petitio mea; & quod exspecto, tribuat mihi Deus?* Væ ergo omnibus ambulantibus in desideriis carnis, qui nec consideratione miseriæ temporalis, oculos ad cœlestia levant: nec magnitudine æternæ felicitatis ad ea percipienda vitam suam disponunt. 4. Sed nihil tibi & illis, anima fidelis; sine eis agere quod volunt, & implere omne quod delectat, sine dubio constat, quia non diu, neque in perpetuum durabit. Tu verò, sicut nunc audisti, & gravisa es in pollicitatione patriæ cœlestis; ita in ejus quæso amore, spes tua magis ac magis roboretur, donec bravium laboris tui merearis accipere. Insta diligenter pro virtutibus, passiones fortiter vince; charitatis & castitatis dona in custodia humilitatis, sub clausura divini timoris, collige & reconde; ac contra spiritales nequitias, arma orationis indue, & semper divinæ bonitati, plusquam propriæ industriæ in cunctis confide.

Iob. 6.

4.

SERMO IV.

De laudibus pretiosa Margarita castitatis.

1. Loquamur aliquid de laudibus castitatis; & ad decorem ejus; primò habitatorem illius consideremus. Spiritus namque sanctus, auctor est principalis innocentis vitæ, & consecrator totius castimoniæ: quoniam in malevolam animam non introibit sapientia, & in corpore subdito peccatis, Spiritus sancti non permanebit gratia. Absque ejus speciali munere, castus nullus fuit: & nisi illo misericorditer protegente, in hac gloria Virgo nemo permansit. Gloriosa siquidem continentiæ virtus, victoriosa castitatis palma; insignis & laudabilis flos Virginum inviolabilis. Quanta sit Virginum continentiumque gloria, indicant ipsorum magna certamina, & vincentium perseverantiumque paucitas, facit eminentiam hujus virtutis lucere magis. Deposita omni spe propria, nihil de nostra industria, sed tantùm de immensa Dei confidamus misericordia, quæ nunquam aberit dilectis suis in hac mortali vita. Nam supra nos est hæc virtus, & confertur tantùm divinitus; neque tamen ingratis aut elatis, sed humilibus & contritis corde, clamantibus quotidiè in oratione, & dicentibus: *Cor mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innova in visceribus meis.* Speremus igitur ejus pietate, hanc nobis virtutem ab ipso tribui, quem constat sanctorum lachrymis posse placari; cujus etiam inspiratione, cupimus de tam admirabili margarita, pauxillum loqui.

Castitas peculiare domum Dei.

Psal. 50.

2. *Simile est enim Regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas?* 2.

Matth. 13.

ritas: inventâ autem unâ pretiosâ margaritâ, dedit omnia sua, & comparavit eam. His verbis Christus Jesus, Ecclesiæ Sponsus, præmonet & hortatur nos ad amorem castitatis, adæquans illam rebus optimis per figuram pretiosi lapidis. Quia ergo nemo nobilium invenitur, qui non velit pretiosorum lapidum gloria fulciri, dummodo illi facultas adsit; ac vestibus valdè bonis non affectet indui, ne vilescat hominibus: multò magis nos, versa vice, Deo placere studemus. Sed quæ est ista temporalis gloria, & qualis vestium corruptibilium decor esse poterit, cùm homo exigui temporis sit, tanquam fumus, & vapor pertransiens? Proinde sit nobis indignum & confusum valdè; quod nobis Deo consecratis, non est sollicitudo tanta pro immortali ornatu animæ, sicut inesse plerumque cernitur stultis mundi amatoribus, pro vili corporis indumento. Nunc ergo, hortatu Salvatoris nostri, demus omnem curam, ad comparationem hujus nobilissimæ margaritæ; si volumus in sanctorum sorte, splendidi apparere. Minus enim in conspectu summi Regis gloriosi erunt, qui cæteris licet honestantur virtutibus, hanc in se gemmam non habuerint. 3. Antequam Salvator de cœlestibus descenderet, latebat hæc virtus; & quantæ esset dignitatis & gloriæ, perpaucis innotuit. Sed novus Rex, novam produxit de cœlesti thesauro gemmam; & quoniam Sponsus hic erat, contulit hanc Ecclesiæ, & accepit eam in suam. Et sic affinitate conjunctus est ei, & ipsa ejus sponsa dicitur, propter castitatis fidem, & charitatis indissolutionem. Erat satis inaudita prioribus sæculis, vox turturis in terra nostra; quando non benedicebantur beatæ steriles, sed recensebantur per Moysen filiorum generationes. Nec tamen omninò videbatur abscondita Prophetis, quamvis non prædicabatur popularibus; quod satis liquet in hoc, cùm quidam ex Prophetis, more castissimæ turturis, ita insonuit: *Lætare sterilis, quæ non paris; decanta laudem, quæ non pariebas; quoniam multi filii desertæ magis quàm ejus, quæ habet virum.* Et in altero quodam loco, contemplatus vitam continentium beatissimam, & eam servantibus à Domino donari specialem gloriam, prophetavit dicens: *Hæc dicit Dominus Deus eunuchis: Qui custodierint sabbata mea, & elegerint quæ volui, & tenuerint fœdus meum: dabo eis in domo mea & in muris meis, locum & nomen melius, à filiis & filiabus.* Ecce non tantùm Domini voce, commendatur castitas, sed etiam præcedentium Patrum oraculis, est magnificè declarata. Quàm bene decuit, ut utriusque Testamenti auctoritas, hanc nostris commendaret pectoribus; qua possimus Deo fieri viciniores, & supernis spiritibus semper chariores. Incorruptio enim (ut scribitur in libro sapientiæ) proximum facit esse Deo. 4. Quàm splendida & speciosa facta es, ô beata castitas, ut digna videaris, ad Agni intromitti nuptias. Hæc est formosa columba, ac singularis amica creatoris omnium, quæ contemnit consortia mortalium, detestatur omnem carnis saniem, & ad cœlestem properat amatorem. Ipsa lilio assimilatur candidissimo, byssino figuratur mundo, & species ejus semper placuit altissimo. Hujus candore reficiuntur sanctorum oculi; & odore famæ ejus, trahuntur ad Christum innume-

Virginitas & castitas neque olim sub lege ignotæ.

Exod. 1. Num. 1. Isaia 54.

Isaia 56.

Sap. 6.

4.

Castitas cunctis amabilis.

numerabiles Virginum chori. Odor enim nimius est in vestimentis ejus; quia castitas spargit ubique fragrantiam sui intacti corporis. Cuncti namque reverentiam castis deferunt, & invenitur etiam inter eos laudabilis, qui nunc munditiam servant incorruptionis. Contulit hanc gratiam castitati Christus, per inhabitationem sui spiritus, ut sit benedicta ab omnibus, quæ transcendit limites humanæ fragilitatis. Nil sic hominem super propriam fragilitatem elevat, sicut virtus castitatis, quæ cælis etiam vim infert. Dum enim quis servat per gratiam in terris, quod per naturam Angelici spiritus in cælis, nonne vim infert cœlestibus? Talis enim in Domino gloriatur, & dicit: *Domine, exaltasti super terram habitationem meam: & pro morte defluenti deprecatus sum, & liberasti corpus meum à perditione.* Cui meritò debetur divina responsio; Hæc est, quæ nescivit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum. Et rursus in generali, Sponsus congratulatur cœlestis: *Hæ sunt, quæ non nubent, neque nubentur; sed sunt sicut Angeli Dei in cælis.* Jam patet clarius, quia castitas de cælis sumpsit originem, & à consortibus nobilissimis traxit progeniem, cum filia sit cœlestis Hierusalem & cognata supernorum civium.

Eccli. 51.

Sap. 3.

Matth. 22.

5. 5. In germine & fœcunditate ejus, exultat Spiritus sanctus; nam non præterit tempus, quo deficiat fructificare castas generationes, Deo multum acceptabiles; quæ sunt devotæ orationes, sanctæ meditationes, & mundi cordis affectiones. O quàm pulchra est ergo casta generatio cum charitate; quæ cœlum replet incorruptionis suavitate, & fœcundat terram conversationis sanctitate. Tam suavis denique odor inerat castitati, ut æterni Regis filius, de sola nasci dignatus sit Virgine, consecrans hanc in Matre, quàm detulit postmodum in dotem sanctæ Ecclesiæ. 6. Non tamen propter solam fatemur virginitatem, quorum virginitas sola non est, nec sola placuit Christo. Nec Angelus inquit, Ave castitate plena, sed ave gratia plena: ut virtutum plenitudo potiùs referatur gratiæ, quàm castitati vel innocentiæ. Per solam quippe gratiam possidentur, castitatis, humilitatis, charitatis, cæterarumque virtutum charismata. Refulsit namque in Maria, præ cunctis excellentiùs, decus virginitatis, cùm ejus vita [ut ita dicamus] sola castitas & immaculata virginitas extiterit. Sed habuit etiam gratiam perfectissimæ humilitatis, per quam de summo cælo filium Dei ad se traxit. Unde & de ea scribitur in Canticis: *Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suavitatis.* Est itaque Deo munus valdè gratissimum habere perpetuæ incorruptionis gaudium, & acceptabile sacrificium cunctis temporibus vitæ suæ, servare continentiæ propositum. Stupet natura, mirantur Angeli, lætantur Archangeli, exultat quoque omnis sanctorum cuneus, in obtutu & pulchritudine hujus virtutis. Occurrit etiam JEsus Christus amator castitatis, conservator pudicitiæ, salutans animam, quàm sibi adoptavit in sponsam, jubilans & modulans in ipsius adventu carmina quædam ex canticorum Canticis: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum.* 7. Quid ad hæc dicetis homines miseri corpore & mente corrupti? An non

6. Virtutum plenitudo in Maria ex gratia processit.

Cant. 1.

Cant. 1. 7.

non demulcent aures vestras, hæ voces gratulabundæ, hæ deliciæ mundis & castis reservatæ? Et si vultis recipere & verè intelligere, servite munditiæ, studete sobrietati, & mundas manus vestras conservate. Et veniet à Deo vobis lætitia, & inenarrabilis exultatio; quam soli percipiunt, qui mundi luxus despiciunt, & mentem ab omnibus deliciis ejus suspendunt. Eja charissimi, nunc omnes erigamus aures nostras intentiùs; quoniam venit nobis Sponsus de cœlestibus. Et vos Christi Virgines, ferte lampades jam ardentes, oleum simul deferrentes: Ecce janua patet, quæ paratæ sunt, in-
Matth. 20. trent. Intremus, intremus per portas, quas aperuit Dominus, ut cum omnibus sanctis mereamur illum benedicere & laudare, in sæcula sæculorum, Amen.

SERMO V.

De custodia castitatis.

1. 1. SErmone præcedenti, in laudem castitatis quædam diximus, sperantes quòd hæc virtus, multorum erit grata cordibus, quæ jure nil in se habet offensionis. Et si sunt, qui offenduntur, suæ potiùs hoc obscœnitati, non ejus sanctitati imputent: nam castitas velut quidam carbunculus, in sanctorum vita semper emicuit. Confidimus igitur, quòd tanto chariùs amplexabitur ab omnibus, quantò splendidior effecta videtur sacrarum laudum præconiis. Alta profectò laus ejus, quæ non ex hominibus, sed à Deo procedit, & sanctorum abundantius declaratur exemplis. Præcesserunt nos multi continentiæ armis amicti, & fuso sanguine proprio reliquerunt, quid sit agendum nobis de corpore nostro; quia sanctitati, non corruptioni, nos optant famulari. Concurrit etiam hodie sacratissima utriusque sexus multitudo, ad regales nuptias filii Dei, optans pro illecebris carnis, adimpleri Spiritus sancti fructibus; qui sunt, pax, patientia, modestia, continentia, castitas. Et quis tam excellentis est dignitatis, non est mirum si trepidi in ejus deprehendamur laudibus; cùm ipsa locum habeat celsiorem, & materiam loquendi ministret copiosam magis peritis. Silere tamen de illa non oportet omnimodò, quam tam necessariam nobis agnoscimus; sine qua, nec sanctitatis perfectionem valemus assequi, pro qua in sanctorum omnium remuneratione, translato laboris onere, in perpetuum beari non dubitamus. Perscrutemur ergo diligentissimè, qualiter servati possit castitas, quibus etiam juvari remediis debeat incontinens animus. Ad virtutem quippe castitatis, absque labore & certamine non pervenitur; sine timore Dei, & sui custodia, nulli in ea perseverare donatur. 2. Grandis quædam 2.
custodia, ad conservationem perseverantiamque castitatis, est utique instituenda devotis; ne videlicet loqui, audire, legere, aut talia intueri velit affectio carnis, unde postea generari queat aliqua occasio tentationis. Verùm hi, qui Spiritu sancto irrorante, ab æstibus carnis aliquantulum temperati sunt, & magno jam castitatis munere præcincti videntur; si foris adhuc per sensuum custodiam se non muniunt, periculo rursus & casui appropinquant. Foris enim per sensus hauritur, unde mens casta deturbari, & delectationum sordidarum veneno, ad mortem nonnunquam solet infici. 3. Dehinc valdè est necessa- 3.
tium,

tium, cordis cubicule sollicitiùs obstrui, ne visa aut audita priùs phantasmata irruant; ne illa, quæ videbantur oblivioni tradita, propter hominis incuriam revertantur, & pacem cum tranquillitate conscientiæ de corde tollant, sicque de castitatis beatitudine cogitare prohibeant. Cæcatur protinus mens pura, si sollicitudinem intimam, cum disciplina corporalium sensuum, amiserit; & quæ gaudio perfundi poterat, indubitanter amaritudini & dolori admiscetur. Quid mirandum, si tradatur ludibrio diaboli, quæ prætermisit fidelissimum pactum immortalis Sponsi? Avertat benignissimus Salvator Christus, talem judicii sententiam à cordibus nostris: sed dignetur potiùs conferre uberiorem spiritus sui gratiam, qua intus sanctificari & confirmari, adversus carnis bella mereamur. Flagitemus ab ipso remedia salutaria, quibus concupiscentiæ fomes sopiatur; & castitatis augeatur refrigerium, ut simus sanctificationis templum; & sicut decet sanctos, immaculati perseveremus cum Christo, quem admodum Propheta in Psalmo loquitur: *Domum tuam decet* Psal. 92. *sanctitudo, in longitudine dierum.* 4. Va-
4. let maximè ad castimoniæ decus promerendum, sobrietatis virtus, quæ delicatiores respuit cibos, & potum effluentem resecat; vigiliis sacris atque jejuniis comprimere carnis lasciviam suadet, laborare manibus prædicat, occupari in Dei opere adhortatur; quia otium & delitiæ, prædones sunt castitatis. Beatissima verò castitas, totius gratiæ & sanctitatis amatrix, sapienter quidem admonet renuntiare terrenis affectibus; ne cœlestibus fraudemur muneribus, & ne sanctorum consortiis simus indigni, ita inqui-

Otium & deliciæ prædones castitatis.

ens: *Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, & magnitudinis, & sanctæ spei.* Eccle. 24. Transite ad me omnes, qui concupiscitis me; & à generationibus meis adimplemini. Qualis ipsa est, tales fieri & alios desiderat. Nam ipsa liberrima existit, & nulla peccatorum contagione violata, manet innocentia vitæ: Nullus carnalibus resolvitur æstibus, refugit brutorum subdi actibus, & sulphureis consumi flammis contremiscit, propter creatoris sui reverentiam. Ingenua [inquit] sum, & speciosissima in genere meo; ut omnis actio, vox, & sermo, index pudicitiæ protestatur. Ideo obscœnis nimium dedignor circumveniri negotiis, solis delector sinceris & probis sodalibus interesse. Vox etenim mea, in Canticis est: *Fulcite me floribus, sti-* Cant. 2. *pate me malis*; quia solius conditoris amore langueo. Talibus incitamentis, ex Spiritus sancti unctione fluentibus, confortatur castitatis amator; ac contra immissionem Satanæ & concupiscentiæ motum, fit constans bellator. 5. 5.
Hic non pugnatur armis aut ferro, sed patientia, oratione, & humilitate: nam ita subjungatur facilius omnis motus libidinis. Donum enim Dei est; & misericordia in electis illius, posse corruptibilis carnis concupiscentiam compescere; ignem quoque in sinu proprio ferre, nec tamen prævalere adversus mentem. Verissimæ gratiæ Dei est hoc privilegium, & nullius hominis meritum. Meritò ergo Moyses famulus Domini miratus est, quare rubus ardebat, & non comburebatur, atque ait: Vadam, & videbo visionem hanc grandem. Quis ex nobis est; quem stupor Exod. 3. non apprehendat, quomodo in carne

fragili in vase fictili, fieri possit; ut homo carnali gravatus pruritu, frequenti vexatus tentationum impulsu, nunquam præstet voluptuosæ cogitationi consensum? O quàm mirabilis Deus in sanctis suis, qui talem virtutem & fortitudinem contulit servis suis, benedictus in æternum Deus. Opus namque magnæ fortitudinis est, talem in se ipso experiri rebellionem, & continuò per gratiam

6. Dei, de se conari habere victoriam. 6. Ut verò certior sit hæc victoria, fuga est assumenda; his tanto magis, qui infirmiores se cognoscunt. Nec imputandum inertiæ hominis & pusillanimitati talis occultatio; cum utique magnanimus dicendus sit, qui festinus effugerit, & cautiùs ignes lubricos declinando devicerit. Hoc in Joseph Patriarcha, castissimo adolescente, factum legimus, cum impudens fœmina, oculos in lucidissimum pudicitiæ speculum injecisset; qui fugit Joseph, & exiit foras. Multum itaque circumspectus, & pavidus esse debet, qui in carne fragili beatiùs castiusque vivere disposuit. Paveat, & se custodiat omnis juvenilis animus; quoniam magnæ insidiæ, & multa pericula consurgere adversus eum consueverunt. Incerta victoria, & molestiora probantur certamina.

Fuga conducit ad custodiam castitatis. Genes. 39.

7. 7. Nulla ætas, nullus quoque sexus libertatem sibi castitatis audeat polliceri. Cogitandus est frequenter, Samsonis sanctificati hominis lamentabilis laqueus; qui cùm funibus & catenis vinciri non posset, unius mulieris blandimento superatus est, & hostibus traditus. Qui statim eruerunt oculos ejus, & vinctum perduxerunt in civitatem suam; quia mens carnis dissoluta blanditiis, potestati traditur diabolicæ ad illudendum; ac illi per suggestionem cupiditatum & voluptatum sæcularium, ejus spiritualem evertunt intentionem; cordis scilicet oculum, & vinctum ad sæculum pertrahunt, aut [quod desperatius est] Tartari tandem claustris mancipant. Doleamus, & timore solliciti de nostra infirmitate, nunquam erigamur; quando sanctus David, Rex & Propheta Dei, dejectus est voluptate carnis: & qui terrena, mente pura sæpissimè calcabat, flebiliter [ut dicimus) ad illicita opera quandoque cecidit. Pro qua enormitate criminis, adversa illi multiplicia suscitavit omnipotens Deus, justè puniens hoc grande facinus, ad terrorem cujuslibet prævaricatoris. Sapientissimi quoque Salomonis lapsus, profundiùs intueamur, ampliusque divinum metuamus judicium; quòd talis ac tantus vir [de quo legitur, quòd Dominus dilexit eum, & appellatus sit amabilis Domini, & quia fecit illum excelsum præ omnibus Regibus Israel] ad hanc corruit mentis insaniam, ut idola adoraret, quia mulieres everterunt sensum ejus. Quis igitur non pertimescat de se, etiam si fuerit jam castus & sanctus in operibus suis, audiens viros tam fortes & illustres cecidisse? Idcirco nemo se fiducia non bona erigat, quamdiu eum gravat corruptibilis hujus vitæ incertitudo; sed tantò magis se humiliet & deprimat, quia qualis illum tentatio apprehendere possit, ignorat? & quis ejus finis sit, præscire non valet. *Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.* Adhibenda est ergo cautio magna, pro perseverantia & custodia castitatis; ne unquam callido tentatori, foris aut intus pateat vel minimus accessus. 8. Nullus tamen quamvis imbecillis, frangatur laboribus

Judic. 16.

Samson captivus, vinctus, & cæcatus quid significet.

2. Reg. 11.

2. Reg. 12.

2. Reg. 12. 3. Reg. 11. & 16.

Matth. 20.

boribus aliquibus, aut tentationibus perturbetur; sed meminerit quia tantò illi erit corona pretiosior, quantò fuerit in resistendo conflictus major. Neque videri posset, cur castitatis victoria haberetur meritis major, & laude Sanctorum insignior, si non gravioribus ac tantis probaretur tentationum incursibus. Lætificare ergò nos debet illa beatissima felicitatis æternæ repromissio: & erigere ad laborem certaminis spes coronæ immarcessibilis, quâ laureatæ lætantur Sanctorum animæ cum Christo sine fine pro levissimis laboribus. Ad quam nos exules perducere dignetur Jesus Christus, spes & corona Sanctorum omnium, qui cum Patre & Spiritu sancto regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

SERMO VI.

Contra carnalia tentamenta.

1. 1. DE re quidem necessaria & utili sæpius tractare; nec superfluum putari debet, nec infructuosum. Quid ita necessarium, quid tam utile saluti omnium, sicut mortiferis mederi passionibus animarum? Nil utique sic morbidum, sic contagiosum invenitur in homine; sicuti concupiscentia carnalis, & indomita libido, quæ totam corrumpit animæ pulchritudinem. Suprà namque pauca de laudibus castitatis egimus; deinde subsequenti sermone de ejus observatione, nonnulla remedia protulimus. Restat ergò nunc, adhibere aliquod salutiferum cauterium, ut qui neque decore, neque amore trahuntur castitatis, vel terribili metu gehennæ terreantur ab æstu libidinis. Diversis diversa conveniunt, & non
2. omnes uno ordine imbuendi sunt. 2. Adverte igitur detestabilis assensor libidinis: Proferam contra bestialem vitam tuam, cœlum & terram; inducam judices damnationis tuæ, Angelos & Archangelos; dabo testes verissimos condemnationis tuæ, universum cœtum Sanctorum. Novissimè ipse creator & rector omnium sæculorum, sententiam inferet incommutabilem, & armabitur universitas creaturæ, in ultionem pessimæ turpitudinis tuæ. Sed & ipsi maligni & teterrimi spiritus, incensores & fautores tui, rugient super te, & cruciabunt carnes tuas ignitis fuscinulis suis; & parabunt focum, sulphure & pice plenum, animæ tuæ, qui in æternum non extinguetur. Revelabunt cœli iniquitatem tuam; qui cùm illi legem naturæ, qui fine sensu sunt, nunquàm amiserint, te, qui legem Dei transgressus es, & pretiosam imaginem ejus maculasti, judicabunt, & suis conjungi habitaculis nequaquàm patientur. Itaque cœlo indignus eris, immundissime peccator. Clamabit etiam adversus te terra, inter alia elementa humillima; quia cùm illa fructum suum reddere mortalibus consueverit, tu carni obediendo factus es indignior terrâ; utpotè qui fœtorem libidinis sectatus es pro sanctitate. Non ergò te terra suscipiet, nisi ad operiendum miserabile corpus tuum, eritque cibus vermium, donec in novissima tuba, tremefacta illud ejiciat, ut in inferno submergatur cum anima tua. Ibi erit habitatio tua, & clauderis velut in puteo bullienti, à quo nulla erit redemptio. Ibi cruciaberis die ac nocte, pro delectationibus tuis, & nemo tibi propitiabitur; quia corrupisti corpus tuum, & confudisti animam tuam. Gloriosos amicos Dei, & luminaria cœlorum, Angelos

Impudicum omnia damnant.

gelos videlicet & Archangelos, erubescere fecisti; quia cùm illi præcipuo puritatis candore fulgescant, tu omni tabe fœculentior, turpissimâ facie denigratâ, longè ab eorum aspectibus detraheris, & flammigeris dœmonum fornaculis sociaberis: quorum facies super nigredinem carbonum, & fauces insatiabiles, & oculi protervi, & horribiles nimis. Propter indomabilem libidinem tuam, & abominabilem concupiscentiam, quam voluisti ad tempus exercere, cogêris sine tempore infernalia tormenta pati. Nam ignis infernalis ardebit in amatores libidinis; ita ut neque mare, neque omnis aquarum abundantia, illam flammam sufficiant extinguere. Quapropter exhorresce peccata carnalia, si vis æterna evadere incendia. Noli perdere pretiosam animam tuam, quam Christus redemit sanguine suo. Noli contristare Angelos sanctos, & Deum inhonorare. Metue Dominum, & carnem tuam ne ita dilexeris, ut pro illa perpetuam damnationem incurras. Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. (Rom. 8.) O quàm citò transit delectatio, & quam longa instabit cruciatio. O quàm citò pœnitebit stultè egisse, quàm gravis remorsus erit pro scelere.
3. 3. Eja, quantum lætabuntur, qui non consenserunt operibus nequam? Quanta etiam fiducia expectabunt judicii diem, qui non inquinaverunt vestimenta sua. Tunc stabunt justi, qui piè, sobriè, castè vixerunt, in magna constantia adversùs dæmones, qui tunc eos tentabant, & ad opera nefaria instigabant; & adversus omnes, qui eis occasiones criminum præstruebant. Tunc item stabunt ad sinistram injusti adulteri, incestuosi, incontinentes, qui deliciis & comessationibus vacabant, atque præ nimia confusione contremiscent, à facie judicis cœli & terræ, ab auditione illa severissima; *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus.* (Matt. 25.) Tunc ululabunt, & clamabunt: Væ, væ, quid nunquàm egimus? ut quid nosipsos in tam brevi momento perdidimus? Ah, ah, damnati sumus. Heu, quod unquàm nati fuimus. Tardè, tardè jam pœnitemus, frustra est clamor & dolor noster; quia sine mutatione manebit sententia, quam accepimus. Nulla suffragia Sanctorum, nulla nos valebunt adjuvare beneficia amicorum. Ecce æternæ nocti, & perpetuæ oblivioni traditi sumus. 4. Speculamini igitur vos, ô filii hominum, in damnatorum 4.
pœnis & opprobriis; ne fortè veniat repentina mors, & calamitas inferni vos opprimat, & non sit, qui liberet. Convertamini, & agite pœnitentiam, qui cum morte fœdus inistis. State innocentes, & pugnate juvenes contra libidines; *Ne dederitis membra vestra arma iniquitatis peccato* (Rom. 6.): *quia peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem.* (Iacob. 1.) Æternum ignem cogitate, & de cordibus vestris concupiscentiæ ignem exsufflate. *Quis ex vobis habitare poterit cum igne devorante?* (Esai. 33.) Præmia Sanctorum considerate, & æternam gloriam perdere, pro immunda delectatione despicite. Sensus & oculos vestros, ab impudico visu claudite, & Deum gemitibus exorate; ut vos intactos custodiat, & perseverare usque in finem laudabiliter concedat.

Amen.

SERMO

SERMO VII.

De dono solitudinis, exemplo Christi, & sanctorum Patrum.

1\. 1. FOns & origo perfectus spiritualis est, libenter in cella residere, & in solitudine sub silentio se tegere; ut possit Dei servus sæculo mori, & Christo tantùm vivere; & cum Apostolo dicere: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Et iterùm ab eodem audire: *Mortui enim vos estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Solitudo corporis & cordis, pariter quærenda est & custodienda. Nam corporis bona est & tuta, sed cordis melior & tutior. Qui tamen primam abjicit, alteram non inveniet; quia una est alterius custodia, & hæc duo confoventur mutuò. Hæc solitudo, est verè devotis singulare confugium. Hæc docet: [ut jam dictum est] mori sæculo, & exterioris curæ non inquinari sorde, atque sanctis inhærere meditationibus, etiam cœlestibus nonnunquàm
2\. appropinquare spiritibus. 2. Hanc Christus verbo & exemplo docuit, quando in nocte solus in oratione pernoctavit, & orantibus cubiculum intrare jussit. Est enim nocturnum tempus aptum sæpe pro devotione & pro sacra meditatione non parvum subsidium. Maximè autem formam vitæ solitariæ exhibuit, quando quadraginta diebus & quadraginta noctibus jejunavit, & in deserto Eremita fuit; ibique [ut Evangelista refert,] cum bestiis erat. Quod propter nos agere dignatus est, ut etiam nosipsi libenter soli simus, & quantum in nobis est, illi semper vacare velimus. Hanc amavit Propheta, qui dicebat: *Elongavi fugiens, & mansi in solitudine.*

Galat. 6. Colos. 3. Luc. 6. Matth. 6. Matt. 4. Mar. 1.

Et alius quidam: *Sedebat solus & tacebat, & levabat se suprà se.* Verè in solitudine aliquid magni latere videtur, quæ à plerisque Sanctis tam ardenter est amplexata. Nam ipsa solet incipientibus, à multis esse protectio periculis, & à diversis umbra tentationibus. Perfectis verò & spiritualibus, quorum conversatio est in cœlis, qui etsi corpore in terris sunt, in bonis tamen mentem ardenter figere cupiunt. Solitudo quasi locus & paradisus voluptatis est, & tanquam hortus deliciarum amœnissimus. Quodammodò enim servi Dei seipsos inveniunt, cùm in cubiculo solitarios se conspiciunt. 3. Cunctis igitur proficere cupientibus, amor solitudinis videtur utilis, & satis necessarius. In illo sæpe dolore cordis tacti, præterita mala plangimus, præsentia discernimus, & futura cautius prævidemus. Itaque apparet, quia in solitudine salubrem animæ fructum afferimus, modò mala nostra deplorando; modò contra tentationes & vitia nos exercendo: modò remedia passionum exquirendo; modò in profectu virtutum nos consolando.
4\. Ibi etiam devotionem cordis faciliùs accendimus, & ne tepescat vel extinguatur, melius custodimus. Verumtamen ne gravis vel magna videatur nobis nostra solitudo, ad Sanctorum Patrum pergamus interioris solitudinis loca. Quæramus Paulum primum Eremitam; quæramus Antonium vel Macharium, si fortè occurrat aliquis, qui hominem infrà annos viginti, vel triginta, vel amplius non viderit; & tunc quàm exiguum sit tempus, quo latere solemus, apparebit. Et si adhuc plures cernere delectamur, videbimus non

Psal. 54. Thren. 3.

3\. 4.

modò viros, sed & fœminas atque virgines hujus solitudinis consortes, & tam arduæ vitæ, & verè spiritalis militiæ, servasse semitas. Horum igitur omnium exemplis edocti, amplius nostræ solitudinis latibula adamemus; & apparere foris, quâ possumus diligentiâ, devitemus. Et erit nobis tantò Christus familiarior, cordibusque nostris ipsius amor suavior, quantò hujus sæculi aspectus atque affectus fuerit rarior. In qua solitudine, nos dignetur custodire, qui solus in corpore potuit sine culpa vivere, Jesus Christus, Dominus noster, Amen.

SERMO VIII.

De bono silentii, & fructu ejus.

Thren. 3. 1. Silentium, amica solitudinis est; sicut quidam custos ejus sapiebat & dicebat; sedebit solitarius, & tacebit. Nam rarò bene, nisi in solitudine, custoditur; sed & faciliùs ibidem tenetur, quia absentia occasionis, multoties

Psalm. 38. Solitudo silentii parens & alumna. est victoria tentationis. Istud silentium observare cupiebat sanctus, qui dicebat: *Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Et rursùs orabat:

Psal. 38. Matth. 5. *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis.* Sed & Dominus noster Jesu Christus, silentium nos amare docuit, dicens. *Sit sermo vester, est, est; non, non.* Quod amplius est, à malo est. Quibus verbis disertè nos instruit, ut necessaria tantùm & utilia loqui curemus, superflua verò & inutilia declinemus. Non enim servus Dei silentium ita reputare debet, quasi loquendum nunquam sit; sed suo tempore & loco verba sua, sicut dispensator bonus, distribuere sciat. Unusquisque perpendat, quid sibi salubrius existat; quia quibusdam magis expedit silentio intendere, aliis econtra, non nimium taciturnitati se dare. 2. Qui 2.
autem silentio vult studere, inspiciat Christum, quomodo ab iniquis accusatus, nihil respondit: ita ut Pilatus miraretur vehementer. Unde & iterùm scriptum est: Jesus autem tacebat. Sed

Maria tantùm quater in Evangelio locuta. Luc. 1. Joan. 2. & beatissima Mater ejus, Virgo Maria, paucis utebatur verbis. Et sicut dicit beatus Bernardus, quater eam [ut ex Evangelio colligitur] locutam fuisse legimus. Propter hoc nobis valde expedit, quatenus tam exemplo ejus quàm filii ejus, observemus omnia verba hæc, conferentes ea in cordibus nostris. Igitur sit omnis servus Dei, velox ad audiendum, tardus ad loquendum, & fervidus ad proficiendum. Attende, si non silentium totius boni interioris custos est & incrementum. Vide etiam, si non thesaurus cœlestium bonorum, in his cordibus requiescit. 3. Beatus, qui silen- 3.
tium diligit & custodit: nam in custodia illius, magnæ devotionis fructum sibi accrescere sentiet, dummodò in aliis sollicitus & ipse fuerit. Parum enim valet custodia oris, absque custodia cordis, & diligentia cujuslibet boni operis. Propter hoc, qui silentio & luctu salutari gaudent, hi verè sciunt pretium ejus: quia virtus & sanitas eorum, versatur in linguis eorum. Et profectum, quem inde sentiunt, sæpius experiuntur, quia levitatibus subdi noluerunt. De his aptari potest, quod in psalmo legitur: *Non est ruina maceriæ* (scilicet spiritualis Psal. 143.
ædificationis,) *neque transitus, neque clamor, in plateis eorum*: Hoc est, in latitudine cordis eorum, non est ullus sæcularium actuum concursus, nec inuti-

utilium etiam cogitationum strepitus. Et quia Deo intus conjuncti sunt, ideò à mundanis desideriis sæpe silescunt. Beatum ergò dixerunt populum, cui hæc sunt; quia Dominus Deus protector ejus
4. est. 4. O si daretur famulo Dei, interdum experiri silentii ac solitudinis suæ spirituales delicias, quàm meritò ex abundantia suavitatis earum, in hæc verba prorumperet: Ecce quàm bonum & quàm jucundum est, sedere solùm, & tacere, & levare se suprà se, & adventum præstolari dilecti amici Jesu Christi? Quis talem dubitet fore felicem, & optimam cum Maria partem elegisse? *Qui potest accipere, capiat*; sed non omnes ad hoc tendunt, neque per sanctum desiderium, ad interna bona se accendunt. *Qui sunt de mundo*, [ait sanctus Joannes] *de mundo loquuntur, & mundus eos audit: & qui est ex Deo, verba Dei audit.* Vere pretiosum verbum nunquàm proferre otiosum; & valdè jucundum, in cunctis verbis suis fore sollicitum. Unde beatus Jacobus hunc asserit perfectum, qui verbo non offendit; quia linguam nemo hominum domare potest. Sed quia apud Deum omnia possibilia sunt, id quod propriis viribus non valemus, ejus munere fieri potest; quia non est impossibile apud Deum omne verbum. Sed nos miseri nos ipsos decipimus, quia remedia contra consuetudines malas
5. non quærimus. 5. Quis non est expertus, quàm grave sit silentii claustrum intrare, post inutiles aut prolixas fabulationes? Beatus, qui malæ conscientiæ flagellis pro incontinentia silentii edoctus, de cætero cautior invenitur; ne in idipsum, aut in deterius, rursus corruat. Amator verò silentii, & custos castæ

Luca. 10.
Matth. 3.
Mar. 10.
Luc. 1.

conscientiæ, bonum quod intus sentit, non ignorat; quia in pace, factus est locus ejus. Et si est interdum conflictus ei, ut se comprimat, succedit tamen posteà pax magna, quia hostibus restitit, & sibi ipsi vim intulit. Timet etiam frequenter iste, ne inventum thesaurum, per incuriam aut levitatem amittat; quem magis abscondere quàm effundere Domini consilio debet. Videte [inquit Christus] ne quis sciat. Unde sicut avarus nummos, ita Religiosus verba sua trutinare debet: ne inutiliter, aut sine lucro, verbum aliquod dicat. Religiosorum etenim & devotorum est, vacare, silere, orare, & præter Deum nil velle scire. Locus enim, in quo Religiosus stat, sanctus est. Ut quid etiam terram hanc optimam occupat, si fructus bonos non germinat? Bonus homo, ait Dominus Jesus, de bono thesauro [hoc est, de puro corde] profert bona: & malus, similiter mala. Loquamur ergò de Deo, si tempus fuerit, aut differamus propter Deum: de mundanis omninò rebus taceamus. 6. 6.
Nec sit tibi grave [homo Dei] parvo tempore in hoc sæculo silere: quia si feceris, cum Angelis poteris in æternùm gaudere. Hoc igitur modo age in terris, quod sancti Angeli servaverunt in cœlis. *Factum est*, [ait Evangelista Joannes] *silentium in cœlo.* Hoc Lucifer, quia non tenuit, propterea cum omni comitatu suo, de cœlo cecidit. Dixit enim: In cœlum conscendam, ponam sedem meam ad aquilonem: ascendam super altitudinem nubiū, similis ero altissimo. O miser, quid loqueris? Ut quid cogitationes istæ ascendunt in cor tuū? In illo summo monasterio, ubi perpetuum silentium ab omni malo,

Apoc. 8.
Lucifer quia silentium non tenuit, corruit.
Isaia. 41.

malo, statutum est ab illo supremo Abbate, tu quomodo loqui non timuisti? An nesciebas, quia in his, quæ præcepit tibi Deus, oportet te esse? Quomodò cecidisti Lucifer, qui manè oriebaris? Turbasti cœlum superbia tua: non servasti disciplinam Dei Patris: sed transgressus es statuta summi Abbatis. Meritò proindè expulsus es, nec potuisti stare, quia silentium in cœlesti mona-
Psal. 33. sterio confregisti. Cavendum omninò à tali præsumptione & locutione: & ad illud properandum silentium: quod à tantis casibus potest præservare animum. De quo scriptum est: *Probibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur*
7. *dolum*. 7. Est tamen quoddam silen-
tium, quod tam Angelis quàm hominibus non conceditur, immò & nusquàm admittendum videtur: hoc est, silere à laude Dei, à devotione, & gratiarum actione. De quo Propheta ita meminit. *Vos, qui reminiscimini Domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei.* Et ne viderentur inobedientes, clamabant voce magnâ dicentes; *Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus sabaoth: plena est omnis terra majestate ejus.* Et nos similiter clamemus in cœlum, & miserebitur nostri: laudemus etiam eum in terris, quem laudant omnes Angeli in cœlis. Sed quia longè sumus ab illo loco, ubi nemo verbo offendit, revertatur unusquisque ad cor suum, sileat à malo; sileat etiam cum Propheta quandoque à
8. bonis, propter melius. 8. Ad exem-
plum silentii, propone tibi (serve Dei) sæpè facta antiquorum Patrum. Perge si vis, perge mente ad tabernacula illorum, si fortè invenire possis Abbatem Agathonem, qui jam tribus annis lapidem in ore, pro rigore silentii portavit. Et magnum illum Arsenium, si inveneris, illo tacente, loqui forsitan non audebis. Et alios perquàm multos si quæsieris, in cubiculis & in speluncis terræ, solitarios & silentio deditos, potiùs reperies quàm foris vagantes. Propterea non illud segniter debes tenere, unde tam pretiosa religionis studia possunt tibi oriri: quia per solitudinem & silentium, multi Sanctorum ad quietem cordis perducti sunt: & inibi multoties didicerunt: quicquid aliis salubriter tandem prædicaverunt. Sic Antonius primò latuit, post verò gloriosus & magnus Monachorum Pater apparuit. Sic Benedictus Abbas: sic fecit in monasterio suo sanctus Gregorius: ita & consequenter devotissimus Bernardus, cum multis aliis viris perfectis. Et horum vitam si inspicis, invenies, quid imitari debeas. Nam vivendi speculum, opere & verbo facti sunt.

Nunquam silendum à laude Dei.

Esaia. 62.

Esaia. 6.

Psal. 38. Patres Eremi prodigiosæ taciturnitatis.

Sancti in solitudine didicerunt, quod alios post docuerunt.

SERMO IX.

De solitudine cordis, in qua suprà se levatur anima.

1. DE interiori solitudine, jam pauca videamus. Hanc quærere & amare debet, quisquis uniri Deo cupit. Hæc mentis solitudo dicitur, & longè dignior & utilior corporis solitudine esse creditur. Hæc enim nisi menti insederit, corporis etiam solitudo, multitudo fit. Hæc est, quæ totum interiorem hominem, ab omni servat vitio purum; & contra suggestiones Satanæ, reddit cor valdè securum. Nam quamvis diversis cogitationibus, mens ista concutitur; introire tamen hostis, aut prævalere ultra consensum, propter hanç

2. hanc solitudinem non permittitur. 2. Laudabilis & prædicanda ista solitudo, quia magna mentis est fortitudo, qua cuncta superantur in hoc sæculo. Hæc est, quæ in multitudine multa nescit: quia alibi occupari se potiùs debere dicit, cùm citò pertranseat, quicquid hic stare aut florere videtur. Et ubi cuncta moribus suis inserviunt, hæc uni immobiliter, quod tantùm necessarium est, inhærere summoperè quærit. Qui hanc intrat solitudinem, quamvis foris laboret, ejus tamen mens intus orare non cessat. Et si ad horam inde videtur distrahi, mox in idipsum redire festinat, quia intus habet, qui quotidie clamat: Redi ad cor, ecce adsum: ecce venio citò. En sto ante ostium, & pulso: aperi mihi soror mea, quia concupivi speciem tuam. Beata anima, quæ ad hanc vocem semper vigilat, quia super omnia bona præsentia consti-
3. tuetur. 3. Idcircò enim vox dilecti hanc invitat ascendere, ne infimis rebus possit indebito amore retineri: qui istis caducis tenetur, valde intus distrahitur, & ad solitudinem cordis, in qua Deus hominibus loquitur, tardiùs venit, ideòque visitatione ejus multoties carebit. 4. Hanc 4.
discipuli illi in monte Thabor intraverant, qui neminem nisi Jesum tantùm, post mentis excessum, videbant. In hanc quoque Moyses ascendit, quando solus in monte cum Deo, quasi vir cum amico suo loquebatur: ubi quadraginta diebus & quadraginta noctibus, sine humano solatio fuit. De qua plura dicere quis poterit, nisi uberiùs expertus, & ab omni sæculari strepitu alienus? Nam dulcius est, longèque nobilius, interiora bona experiri, quàm inde quicquam definire, vel à quocunque justo tantùm labiorum vocibus percipere. 5. Qui tamen hæc ex- 5.
periri desiderat, cor à fece sæcularium desideriorum emundet, concupiscentias proprias mortificet, de terrenis consolari & gaudere, semper quærat. Et tunc cognoscere potest, quoniam suavis est Dominus; Beatus vir, qui sperat in eo. Tunc etiam in solitudine interiori lubens commorabitur, & de bonis sempiternis frequenter meditabitur.

Finis sermonum ad Fratres.

PARS QUARTA,

jam secundò typis evulgata.

In hac Parte quarta, continentur tum Conciones, tum Meditationes admodum utiles & piæ. Conciones sunt ejusmodi, ut Meditationes esse videantur. Similiter Meditationes ita scriptæ sunt, ut ex iis Conciones haberi possint.

CONCIONES ET MEDITATIONES triginta sex utilissimæ.

PRIMA.

De Incarnatione Christi secundùm testimonia sacrarum scripturarum, veteris & novi Testamenti.

Joan. 5. 1. Scrutamini scripturas, dicit Dominus. O dulcissime Domine Jesu, concede mihi indigno famulo tuo, Incarnationis tuæ mysterium, devotè

votè pensare, sagaciter investigare, sublimiter intelligere, non intellectum humiliter venerari, & tibi semper gratias agere, pro dignatione tanta, & charitate tam ineffabili. Hoc enim mysterium, me magis delectat considerare, & inter cætera mirabilia tua suavius sapit, vehementiùs afficit, fortiùs astringit, & totum spiritum meum in te
Psal. 118. rapit. Da ergò mihi in hoc frequentiùs versari; & qualiter à sanctis Prophetis præcognitum ac prædictum fuerit, diligentiùs speculari. *Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua.* Tu etenim conditor legis. Tu inspirator & instructor Prophetarum, quorum oraculis miris, & multiplicibus modis, prænunciatus es & præfiguratus; nunc apertè, nunc obscurè, sicut evidenter inspecta tota veteris Testamenti series protestatur. Nil quippe in eo vacat à mysterio: sed tam divinitatis tuæ, quàm etiam humanitatis fidelissima ibidem testimonia continentur. Et quamvis hominis testimonium tibi necessarium non fuerit, qui veritas es, & homines cum volueris Prophetas facis: propter nostram tamen eruditionem & fidei confirmationem, longè hæc ante voluisti per Sanctos tuos prædici & conscribi, atque tantam etiam authoritatem illorum eloquiis tradere, quibus nulla ex parte auderet quis contradicere: quatenùs & cùm præsens adesses in carne, Rex Israël, & Salvator mundi posses agnosci, quem tot scripturæ commendaverant adventurum. Et hoc est quod præsentialiter legis Doctoribus non credentibus, sed curiosè te observantibus, & callidè tentantibus,
Joan. 5. respondisti: *Scrutamini Scripturas*, in quibus vos putatis vitam æternam habere. Illæ enim sunt, quæ testimonium perhibent de me. 2. Perhibent 2.
Patriarchæ, perhibent Prophetæ, & Patriarchæ.
cæteri justi: testimonium incarnationi 1. Abrah.
tuæ. Nam Abraham Patriarcharum Genes. 22.
primus, ob fidei suæ meritum, & perfectæ obedientiæ opus, tale suscepit promissum. *In semine tuo, benedicentur omnes gentes terræ.* In quo nimirùm Mar. 16.
semine, tu designatus es & prophetatus, qui de MARIA Virgine natus, veram de carne Adam, veramque de stirpe Abraham, originem duxisti: qui etiam cunctis per orbem gentibus, hanc benedictionem transmisisti, dicens: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Hæc inquam benedictio non terrena, sed cœlestis est promissio: non transitoria ubertas, sed perpetua felicitas, vita immortalis cum Angelis, non longiturnitas temporalis. Quæ sicut fideli Abrahæ promissa est, ita & per te ipsi donata est, & omnibus veram fidem sectantibus. Non enim, qui secundùm carnem, ex Abraham nati sunt, hi tantùm filii promissionis censendi sunt: sed qui vestigia fidei ejus imitantur, in benedictione deputantur: sive ex eo carnaliter editi; sive ex gentibus cæteris, spiritualiter fuerint regenerati. Et ideo dictus est Pater multarum gentium, non Judæorum tantùm, sed omnium in te credentium per orbem nationum. 3. Perhibet quoque 3.
præclarum testimonium tibi, Isaac fi- 2. Isaac.
lius Abrahæ, gestis suis. Ejus siquidem Gen. 21.
nativitas ab Angelo prædicta, tuæ nativitatis gerit præsagium, quæ longè tamen superexcellit omnium natorum modum. Ille per promissionem Angeli, de sterili

sterili matre editus est: sed tu ab initio mundi promissus, pro salute nostra ineffabiliori ordine de Virgine Matre natus es. Ille genitus, gaudium fecit parentibus & amicis: tu verò natus, gaudium magnum Angelis fecisti & hominibus. Dat credulitatem magnam virginei partus, ipsum miraculum factum in utero senectutis. Qui ergò hoc egisti in servulo tuo, profectò majus potuisti in temetipso. Conditor enim cùm sis naturæ, omnia sub potestate habes, nec ullius lege stringeris aut jure. Lucet etiam in eo passionis tuæ figura, quando à patre jussus es immolari, divino ad se responso per Angelum prius facto. Ille ligna portavit holocausti: tu lignum crucis bajulasti, ad delendum chirographum primordialis delicti. Ille ligatus mox aræ imponitur: tu ligatus, & fortiter cæsus, tandem in cruce exaltatus, ut omnia ad te ipsum traheres. Ille obediens fuit Abrahæ patri suo: & tu obedisti usque ad mortem crucis, Deo Patri tuo. Ille immolatur, sed non occiditur: quia ille figura, tu veritas: ille signum, tu verum sacrificium. Ille mori non debuit, quia Redemptor mundi non fuit: tu verò mori debuisti, non tamen ex proprio, sed nostro pro delicto; quia verus Redemptor mundi, in hoc natus fuisti, & hoc mandatum à Patre accepisti.

4. S. Jacob. Perhibet quoque Jacob Patriarcha, testimonium verissimum tibi. Hic prophetico spiritu doctus, multa filiis suis ventura prædixit. Nam tribum, de qua nasciturus; & tempus, quo esses adventurus, innotuit, cùm benedicens Judam filium suum, inter alia diceret: Non auferetur inquit sceptrum de Juda, & dux de fæmoribus ejus, donec veniat, qui mittendus est, & ipse erit expectatio Gentium. (Gen. 49.) Quod quidem testimonium sanè intellectum, constat sine dubio in te completum, qui de tribu Juda ortum dignissimum habuisti: & illo in tempore, hanc lucem mundi intrasti, quando legitimus Dux in Judæa defecerat, & Rex externæ nationis Herodes, illuc arcem principatus tenebat. Non ergò expectaris, ut delirat Judæus; sed jam venisse crederis in carne Deus, sicut profitetur Christianus, ut docet Catholica fides. Defecit certè Dux in Judæa, desiit lex in ea, sacerdotium conticuit, templum cecidit, regnum periit, gens illa dissipata est per mundum, ut cognoscat totus mundus, quia tu salvator Israël, *a* expectatio gentium, *b* & desideratus earum advenisti. (a Gen. 49. b Agg. 2.) Cessare igitur lex vetus debuit, postquàm nova gratia & veritas, te apparente, illuxit. Quoniam omnis illa antiqua institutio, ad perhibendum tibi testimonium, ministra fuit.

5. Prophetæ. 1. Moyses. Huic concordant voces Prophetarum, qui adventum tuum præscientes, dies gratiæ, in quibus stamus, prænuntiârunt. Dicit namque Moyses, legislator & ductor populi Israël, testimonium credibile nimis: *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus.* (Deut. 18.) Rudi populo loquuturus Moyses, simpliciter te Prophetam nominavit, qui fortassis altius de te capere nomen, necdum idoneus inveniebatur. Quod etiam ex Evangelio satis colligitur: ubi facto signo de quinque panibus & duobus piscibus, vox populi talis ferebatur: *Quia hic est verè Propheta, qui venturus est in mundum.* (Ioan. 6.) Nos verò certiori jam veritate, & altiori intellectu fidei imbuti, non solùm

Prophetam, sed & Dominum te Prophetatum, verumque Dei filium, veraciter confitemur & credimus. Nec mirum; si illi populo, multa per Moysen servum suum obscurè; & nobis per teipsum plura manifestiùs sis locutus: quia sic congruebat ordini justitiæ, sic legi, denique & gratiæ. Hic itaque Moyses, desiderio adventus tui, oravit & dixit: *Obsecro, Domine, mitte, quem missurus es.* Iste est Moyses, qui ad liberandos filios Israël, in Ægyptum dirigitur: cui etiam potestas faciendi signa, & prodigia, pariter condonatur. Fecit magna & insolita, quæ audita vel lecta, admirationem non parvam habent. Sed mysticè intellecta, & ad te debitè relata, piis ac fidelibus mentibus, altiorem sensum, & salubriorem fructum ingerunt. Ille eduxit Israël de terra Ægypti: tu electos tuos de vita veteri, de captivitate diaboli, de claustris inferni exemisti. Ille per mare rubrum, submerso Pharaone, eos fecit terram ingredi promissionis: tu fideles tuos per aquam baptismi, extincto originali peccato, regnum facis intrare supernæ mansionis. Ille in monte Synai legem decalogi, in tabulis lapideis exaratam suscepit, ac populo custodiendam tradidit: tu novi Testamenti mediator effectus, legem gratiæ discipulis in monte prædicasti, quam & eorum cordibus, per amoris spiritum, arctiùs impressisti. Ille quadraginta annis in deserto, cum filiis Israël ambulavit, multis signis & prodigiis inter eos emicuit: tu triginta & tribus annis in terris visus, & cum hominibus conversatus, tam multa signa divinæ potentiæ tuæ exhibuisti, ut ea vix capere mundus sufficeret, si cuncta scripta fuissent. Ille agebat tanquam fidelis servus: tu operatus es sicut Dominus, & unicus Patris filius, cui Pater omnia dedit in manus. Ideò nec ille potest comparari tibi, sed nec quisque Angelorum vel hominum. Omnibus enim datus est spiritus ad mensuram, tibi autem cum Patre manet æqualis semper potestas: Manet & longè à cæteris sanctis, secundùm humanitatem excellentia singularis dignitatis, nulli creaturæ communicabilis. Cui enim Angelorum aliquando dictum est: *Filius meus es tu, ego hodie genui te?* Aut quis Sanctorum, Patrem loquentem sibi audivit: *Sede à dextris meis?* Magnum est Angelo, ut sit minister. Magnum cuilibet Sanctorum, ad mensam sedere, in regno Patris tui: tibi autem data est omnis potestas, in cœlo & in terra. Etsi in substantia nostræ carnis, mortalis apparuisti; es tamen super omnia Deus incommutabilis, nostra suscipiens, & propria non amittens. Indubitanter ergò & constanter, te confitemur Christum, Dei unigenitum, mundi salvatorem, ac Sanctum Sanctorum in lege promissum, à Patriarchis desideratum, à Prophetis prævisum & prænuntiatum. Quorum testimoniis, si quis credere hæsitaverit, seipsum veritatis luce privat, non servans fundamentum, quo fidei pedem ponat: nec intendens lucernæ lucenti, in caliginoso loco. Lex enim lux est, & prophetia pretiosa lucerna, perducens nos ad te verum animæ lumen, in quo credentes, per fidem salvi fiunt. Sine fide namque, & agnitione nominis tui, nulla spes vitæ, nulla acquisitio salutis invenitur. Tu equidem salus nostra,

Exod. 4. — Joan. 21. — Joan. 3. — Heb. 1. — Heb. 1. Psal. 109. Matt. 28. — Heb. 11.

ſtra, ſpes & redemptio noſtra, quem expectabant priores Sancti, qui hanc acceperant promiſſionem.

6. 6. Multis autem rerum ſignificationibus, multis & mirandis etiam viſionibus, ſalus hæc de te promiſſa, diu præceſſit & latuit: Sed celebrato Incarnationis Paſſioniſque myſterio hæc ſecreta patefacta ſunt, & completa. *a* Te igitur, Agnus ille paſchalis, qui ſingulis annis in memoriam priſcæ liberationis ex Ægypto, juſſus eſt immolari, præſignavit. *b* Te vitulorum & arietum oblatio, te thymiamatis incenſio, te varia ſacrificiorum celebratio, ac ſanguinis crebra aſperſio, præfiguravit. *c* Tu in candelabro aureo, ſeptem lucernis ornato. *d* Tu in Pontifice magno, qui in ſancta ſanctorum ſemel ingreditur in anno, myſticè præfiguraris. Sed hæc omnia legis ſacrificia, unico corporis tui ſacrificio, ſemel in ara Crucis oblato, plenè conſummâſti. Ideò nec ulla jam in priorum cultu remanet utilitas: quia quid illa ſignificabant, innotuiſti nobis æterna veritas. Leguntur autem & à fidelibus Doctoribus ſpiritaliter diſcuſſa, ad ædificationem noſtram utiliter proferuntur, placetq; eorũ intellectus myſticus, ſed obſervantia literalis non admittitur. Et ſi olim tibi placuere talia ſacrificia, hoc occulta egit fides, quæ revelanda erat. Sed nunc vetera illa finem acceperunt, quia verum ſacrificium jam venit, quod fideli devotione ſancta per orbem frequentat Eccleſia. *e* Te etiam petra, dulces aquas ſitienti populo manans. *f* Te manna, paſtum mirabilem, eſurientibus præbens: *g* Te ſerpens æneus exaltatus, infectos à morſu ſanans: *h* Te virga Aaron Sacerdotis florens, nuceſq; producens, pulchrè præmonſtravit: *i* Te Joſue, nobilis actu & nomine: *k* Te Gedeon victorioſiſſimus: Te Sampſon fortiſſimus: *l* Te Samuel Propheta fideliſſimus *m* Te Nazaræorum & Judicum ſingulorum laudata virtus, mirificè expreſſit:

7. 1. Te David Rex, & Propheta eximius, electus ſecundùm cor Dei, egregiuſque Pſalmiſta, patenter canit, devotè exorat, ardenterque deſiderat, dicens 1. † *Domine inclina cœlos tuos, & deſcende.* a *Excita potentiam tuam, & veni, ut ſalvos facias nos.* b *Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam, & ſalutare tuam da nobis.* c *Ubi ſunt miſericordia tua antiqua Domine, ſicut juraſti David ſervo tuo.* His & aliis deprecationibus, deſiderium pectoris ſui pſallendo ſæpè aperit. Sed & altiora horum revelatis cordis oculis, in teſtimonium tibi afferit. Hic eſt David ſanctus, *d* cui incerta & occulta ſapientiæ tuæ maneſeſtaſti: & quod de ejus ſtirpe incarnandus eſſes, promiſiſti. Hic eſt David, forma decorus, manu validus, conſilio providus, ſapiens in verbis, in injuriis manſuetus, in oculis ſuis humilis, cultor ſacræ legis, præcentor Evangelii, verax teſtis adventus tui. Hic de nativitate, paſſione, reſurrectione, & aſcenſione tua, pleniſſimè vaticinatus eſt. Tu es ergò, de quo ait: e *In ſole poſuit tabernaculum ſuum: & ipſe tanquàm ſponſus procedens de thalamo ſuo; Exultavit ut gigas, ad currendam viam: à ſummo cœlo egreſſio ejus.* f Tu veritas de terra orta: Tu juſtitia de cœlo proſpiciens, quæ nos Deo Patri, poſt lapſum reconciliavit. *g Tu ſpecioſus forma, præ filiis hominum: In cujus labiis diffuſa eſt gratia.* Imò à quo, omnibus miſericordia profluxit, & gratia. *h Tu Deus Rex noſter ante ſæcula,*

Marginal notes: Figuræ de Christo. a Agnus paschalis. Exod. 12. b Vitulorum oblatio. Exod. 25. c Candelabrum aureum. Exod. 29. d Summus Pontifex. Hebr. 9. e Petra deserti. Deut. 8. f Manna. Deut. 8. g Serpens æneus. Num. 21. h Virga Aaron. Num. 17. i Josue. lib. Iosue. k Gedeon. lib. Iudicum. l Samuel. 1. Reg. m Nazaræi Judices. Num. 6. Prophetæ. 1. David. † Ps. 143. b Psal. 84. c Psal. 88. d Psal. 50. e Psal. 18. f Psal. 84. g Psal. 44. h Psal. 73. Psal. 71. Psal. 109. Psal. 109. Ibidem.

secula, qui operatus es salutem in medio terra. Tu homo natus es in Judæa, cujus, nomen permanet ante sæcula. Tu sicut pluvia in vellus descendisti in Mariam: & sicut stillicidia stillantia super terram, salutarem Evangelii sparsisti doctrinam. Tu ex Patre ante Luciferum genitus, & veste nostræ mortalitatis indutus, Sacerdos manes in æternum, secundùm ordinem Melchisedech, à Deo constitutus. Tu de torrente in via bibisti, pro nobis indignam mortis passionem, sicut verus viator, patiendo. Propterea in die resurrectionis, indutus es fortitudinem & decorem. Nec nostro more vidisti carnis corruptionem: sed ipsam eandem, in qua passus es, carnem, resuscitasti ad vitam immortalem: cum qua lætantibus Angelis ascendisti in jubilo: reversurus in voce tubæ, die novissimo. Sicque impleta sunt carmina David fidelia, in diversis Psalmorum passibus conscripta.

Psal. 46.

8. O Jesu, unicum desiderium Prophetarum: Tu es Emanuel, quem Virgo concepit, Virgo peperit, Virgo post partum permansit. De quo Esaias luculento sermone prophetavit: *Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Et factus est principatus super humerum ejus, & vocabitur nomen ejus admirabilis consiliarius, Deus fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis.* Multiplicabitur ejus imperium, & pacis non erit finis. Tu radix Jesse, qui stas in signum populorum, quem Gentes deprecabuntur; cujus sepulchrum usque hodie cernitur gloriosum. Tu flos de radice Jesse ascendens, super quem requiescit Spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilii & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis, & spiritus timoris Domini. Tu Agnus dominator terræ, missus de porta deserti, ad montem filiæ Sion. Tu mons dominus Domini, præparatus in vertice montium, elevatus super colles, ad quem omnes confluunt; ut de plenitudine tua accipiant. Tu lumen Hierusalem, & gloria Israël, cujus ortus & splendor illuminat mundum. Tu lapis probatus, angularis, pretiosus, fundatus in fundamento Syon. Tu germen Domini in magnificentia, & fructus terræ sublimis: sedens nunc ad dexteram Dei Patris, subjectis tibi Principibus & Potestatibus universis. Hæc Esaias, qui spiritu magno vidit futura, & consolatus est omnes lugentes Syon, adventu tuo, unde & dicit: *Consolamini, consolamini popule meus, dicit Dominus Deus vester: quia ego ipse, qui loquebar, adsum.* O quàm ardenti desiderio optavit impleri promissum Incarnationis tuæ, cùm impletus spiritu audaciæ clamaret: *Utinam disrumperes cœlos, & descenderes, à facie tua montes defluerent.* Qui ardorem desiderii sui temperare non valens, sed omnibus palàm insinuare curans, rursùs ajebat: *Propter Syon non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam, donec egrediatur ut splendor justus ejus; & Salvator ejus, ut lampas accendatur.* Et quis indagare sufficit omnes mysticos ejus sermones, quos de tua præcipua Incarnatione, passione, glorificatione, & judicii exspectatione, nec non de Gentium vocatione, & sancti Evangelii prædicatione digessit? sic narrat futura, quasi essent præterita: sic singula enumerat, tanquàm oculis conspexisset universa. Veruntamen vidit, sed intellectualibus oculis, non carnalibus. Spiritualibus enim oculis cernuntur divina mysteria, quæ

Marginalia: 1. Esaias. Esaia, 7. Esaia 9. Esaia 11. Esaia 11. Esaia 16. Esaia 2. Esaia 60. Esaia 28. Esaia 4. Esaia 40. Esaia 64. Esaia 62.

quæ animalis homo percipere non potest. Undè Pharisæi, qui solùm exterius considerabant præsentiam in te corporalem, non potuerunt ad divinitatis majestatem assurgere. Sed Esaias cœlitus illuminatus & sublevatus, de utraque natura protulit testimonia veritatis.
Esaia 6. Nam de Divinitate sic dicit; *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum & elevatum, & plena erat omnis terra majestate ejus.* De humanitate verò sic:
Esaie 52. & 53. *Vidimus eum, & non erat aspectus.* Et nos putavimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum. Ipse autem vulneratus est, propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra.
9. 9. Similiter & Hieremias Propheta sanctissimus, testimonium tibi perhibet, cùm magnum hæreditatis mysterium, hoc modo describit. *Quia creavit*
3. Hierem. Hier. 31. [inquit] *Dominus novum super terram, fœmina circumdabit virum.* Quid tam novum, Domine Jesu, sicut conceptio tua de Spiritu sancto nativitas ex Virgine? Hæc est novitas à sæculo inaudita: quæ nec primam similem visa est, nec habere sequentem. O verè beata novitas, quâ vetus expulsa est iniquitas, & nova introducta sanctitas. Ea nova Mater, gaude Maria: Tu es benedicta illa fœmina, de qua loquitur ista Prophetia, quæ & hujus novitatis felicissimo partu lætificari meruisti. Eum namque, quem omnis creatura non capit, tu omnibus creaturis celsior facta, immaculata alvo circumdedisti. Et quamvis parvulum, ac teneris indutum membris, intra virginea viscera diu clausum gestasti: erat tamen vir etiam JESUS nondum natus, sed virtute non corpore, perfectione sapientiæ non ætatis dimensione: imò mox ut conceptus est, plenus gratiâ & veritate. Sic ergò intelligendo, magnum fuisse probatur mysterium, ex ore Hieremiæ prædictum. 10. Hinc 10.
& in Baruch, illud memorabile testimonium ponitur: *Hic est Deus noster,* 4. Baruch. Baruch. 3.
& non æstimabitur alius adversùs eum. Post hæc, in terris visus est, & cum hominibus conversatus est. 11. Ezechiel 11.
Propheta, qui multa de cœlestibus viderat, hoc notanter de te commemorat, dicens: *Et super similitudinem throni, quasi aspectus hominis desuper.* 5. Ezechiel Ezech. 1. Ezech. 9. Ezech. 44.
Et item: *Vir quoque unus in medio eorum, vestitus lineis, & atramentarium scriptoris ad renes ejus.* Tangit & sacratissimæ nativitatis tuæ mirabile Sacramentum, cùm de porta orientali, divinum meruit audire responsum. Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transibit per eam: quoniam Deus Israël ingressus est per eam, eritque clausa principi. Tu es Princeps iste, Maria quoque clausa porta, quæ in concipiendo & pariendo, mansit semper Virgo intacta. 12. 12.
Daniel vir desideriorum, & sublimium secretorum cognitor, cùm Regi Nabuchodonosor somnium suum prudenter edisserit, tuum profectò adventum fideliter prædicit. 6. Daniel Dan. 2.
Videbas [inquit] ita, donec abscissus est lapis de monte, sine manibus; qui percussit statuam in pedibus ejus ferreis & fictilibus & comminuit eos. Lapis autem, qui percussit statuam, factus est mons magnus, & implevit universam terram. Tu per lapidem istum signaris, qui de monte, hoc est, de regno Judæorum, abscissus es: sine manibus, id est, sine maritali opere, de

de Virgine procreatus. Qui percussisti
statuam in pedibus ejus, qui statum mun-
dani culminis, ad obediendum fidei,
verbis & signis, etiam inter signa perse-
quutionum, mirabiliter incurvasti. Et
factus es sicut mons magnus, implesti-
que universam terram. Quia qui prius
apud Judæam, paucis notus eras, post-
modùm, coruscante Evangelii gratia
toti mundo teipsum revelasti. Aliud te-
stimonium idem Daniel profert, dicens:
Dan. 7. *Aspiciebam in visu noctis, & ecce cum nu-*
bibus, quasi filius hominis veniebat: &
usque ad antiquum dierum pervenit, &
in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit
ei potestatem, & honorem, & regnum; &
omnes populi, tribus & linguæ, ipsi servi-
ent. Potestas ejus, potestas æterna, quæ non
auferetur: & regnum ejus, quod non cor-
rumpetur. Quid hoc clariùs testimonio
in quo uterque adventus tuus, in carne
& ad judicium, manifestè prædicatur.
13. 13. Micheas tale dat testimonium, quod
7. neque Scribæ, & Pharisæi requisiti, po-
Micheas. terant reticêre. Nam sciscitante ab eis
Herode Rege, Ubi Christus nascere-
tur? Illi responderunt, secundùm ver-
ba hujus Prophetæ: In Bethlëem Ju-
dæ. Sic enim ait idem beatus Propheta:
Mich. 5. *Et tu Bethleem Ephrata, parvula es in*
millibus Juda. Ex te enim egredietur,
qui sit dominator in Israel. Et egressio
ejus ab initio, à diebus æternitatis. In
quibus planè verbis, utriusque nativi-
tatis tuæ contexitur veritas: dum unus
egressus æternus ex Patre, alter tempo-
14. ralis ex matre denuntiatur. 14. Abacuc
8. Propheta super custodiam suam stat, &
Abacuc. Abacuc. 2. gradum figit, ut audiat, quid sibi de fu-
turis dicatur, ac te in Cruce speculetur.
Quia adhuc (inquit) visus procul, &
apparebit in finem, & non mentietur.
Si moram fecerit, exspecta eum: quia
veniens veniet, & non tardabit. Et de
passione tua sic: *Splendor ejus, ut lux*
erit, cornua in manibus ejus. Ibi abscondita
est fortitudo ejus, ante faciem ejus ibit
mors. Egressus es in salutem populi tui, in Abacuc. 3.
salutem cum Christo tuo. Iste præ cæte-
ris Prophetis, specialiter exprimit dul-
cissimum nomen tuum, quod est super Abacuc. 3.
omne nomen, ita inquiens: *Ego au-*
tem in Domino gaudebo, & exultabo in
Deo Jesu meo. 15. Sophonias consola- 15.
toriam texit Prophetiam, & ad spiritua- 9.
lem lætitiam erigit mentem, longâ ex- Sophon. Sophon. 3.
spectatione jam fessam. *Lætare* (inquit)
filia Syon: jubila Israel. Lætare & exulta
in omni corde, filia Hierusalem. Rex
Israel Dominus in medio tui, ipse salvabit.
16. Aggæus quoque prædixit. *Adhuc* 16. Aggæus.
unum modicum est, & ego commovebo Agg. 2.
cœlum & terram, & mare & aridam,
& movebo omnes gentes: & veniet deside-
ratus cunctis gentibus. 17. Zacharias 17.
lætabundo corde, & quibusdam rerum 11.
indiciis, testimonium perhibet dicens: Zachar. Zach. 2.
Lauda & lætare filia Syon: quia ecce ego Zach. 9.
venio, & habitabo in medio tui. Et ite-
rùm; *Exulta satis filia Syon jubila Hie-*
rusalem. Ecce Rex tuus venit tibi, justus
& salvator: ipse pauper, & ascendens
super asinam, & pullum filium asinæ. Hanc
Prophetiam tunc implêsti, quando Hie-
rosolymam humilis aselli tergo insidens,
perrexisti. Et ne dubitet quis, de te ista
prædicta, additur, unde non sit dubi-
tandum, quia jam tenetur ejus experi-
mentum. Et loquetur, inquit, pacem
gentibus; & potestas ejus, à mari usque
ad mare. Quod per Prædicatores sacri Ibidem.
Evangelii, fideliter actum constat, qui
pacem

pacem annuntiaverunt his, qui propè,& his qui longè erant. De hinc ad passionem se convertit, ostendens, quia sanguine tuo, redempturus esses mundum.
Ibidem. *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non erat aqua.* Et alia quidem multa idem Propheta, & cæteri Prophetæ, protulêre testimonia, è quibus non pauca novo sunt inserta Testamento. Nec infideliter movere debet legentem, si interdùm aliter apud Evangelistas, & aliter apud Prophetas, quædam audiat testimonia recitari. Evangelistæ etenim breviter & clariùs asserunt, utpote liberiori Spiritus sancti institutione formati, quod Prophetæ longo sæpè sermone & obscurè

18. prælibârunt. 18. Tantis igitur auditis
Contra Judæos. assertionibus veritatis, noli ultra diffidere Judæe vel Gentilis. Agnosce Christi incarnationem, per ora Prophetarum prædictam & completam. Etsi nostris literis non credis, tuos consule codices, & profectò ita invenies. Tantum carnalem remove intellectum, & nudam litteram noli insano ausu defendere; ad spiritum inquam, & ad mysteria Christi cor converte, si vis sanam in scripturis sanctis habere intelligentiam. Alioquin, si præter Christum in lege gloriaris aut Prophetis, inanis est gloriatio tua: & cæcus intellectus, quem sequeris. Non tibi proderit Moyses, si Christum non audis, de quo scripsit Moyses: Nec Prophetæ tibi proficient, si Dominum Prophetarum non receperis. Frustrà per legem justificari quæris, quandò & multi Patres, ante dationem legis, inventi sunt justi. Ex fide Noë dictus est justus. Et Abraham credens Deo, etiam ante circumcisionem justitiæ laudem accepit. Non igitur te jactes de nobilitate generis, non de Patrum virtutibus, nec de divinis tibi traditis eloquiis, cœlestibus promissionibus refertis: quia Deus corda humilium respicit, & fidem rectè credentium attendit. Atque idcircò gloriosus, & Deo acceptabilis eris, si in Christum credendo, priorum Patrum fidem moresque fueris imitatus. Qui utique meritum, non de legis observantia, non de multitudine victimarum, nec de propriis actibus sperabant; sed de sola gratia Salvatoris nostri JESU Christi. Sic enim promisit Deus per Esaiam Prophetam:
Gratis venundati estis, & sine argento Esaia 52.
redimemini. Respice Judæe, respice, & ad verum lumen mundi JESUM Christum convertere. Ipse est dominator Dominus, & Angelus testamenti, sicut ait Malachias. Ipse venit ad Malach. 3.
salvandum omnes gentes, tibi specialiter missus: Sed prôh dolor, à multis filiis tuis, nec agnitus, nec susceptus. Enimverò si credis, quia venit, salvaberis: Si non credis, veniet contra te, & damnaberis, Ait enim: *Si* Ioan. 8.
non credideritis, quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Quam excusationem poteris afferre ad defensionem erroris tui? Habes legem & Prophetas, sed accusatores potiùs quàm defensores; qui contra te stabunt in testimonium, quia credere noluisti. Moyses dicit: *Audite rebelles & incredu-* Num. 20.
li. Adhuc enim vivente me, & ingrediente vobiscum, semper contentiosè egistis contra Dominum, quantò magis cùm mortuus fuero? Perseverat hæc obduratio usque hodie in te, & in semine

tuo. Cùm conversus fueris, repropitiabitur tibi Deus, sicut & cæteris gentibus. Convertere, convertere, ad Dominum JESUM Christum Israel, & non eris opprobrium in gentibus. Duo sunt enim, quæ te præcipuè in perfidia detinent, amor temporalium, & carnalis sensus in scripturis. Attamen, leva Hierusalem in circuitu oculos tuos, & vide Israel numerum Christi fidelium, per totum mundum dilatatum : & erubesce erroneus semper inveniri, qui credendo poteris perpetuam salutem adipisci. Non te offendat multitudo negligenter viventium, qui pœnitendo possunt citiùs corrigi : sed bonorum magis Christianorum exempla intuere, quorum millia, etsi humanos oculos latent, nunquam tamen in Ecclesia deficient.

Causæ perfidiæ Judæorú.

19. 19. Sed jam demissâ turbâ Judæorum, ad Christum convertere anima mea, quia ipse salus & redemptio tua. Si credere non vult Judæus, tu fide sta : quia Jesus est filius Dei, cui testimonium perhibent omnes Prophetæ, divinitus præmoniti & inspirati : quibus si crederent Judæi, crederent & Evangelio Christi, sicut illis dicebat : *Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi :* Ille enim de me scripsit. Sed non mirum, si credere ei detrectant carnales, sola visibilia sequentes; cùm lex spiritalis sit, & neminem ad sui intelligentiam, nisi spiritalem intromittat. Quia verò humilis venit Dominus JESUS Christus, non est cognitus ab eis : quamquam & taliter venturum legant in Prophetis. Sed offenderunt miseri in lapidem offensionis, & petram scandali; humilem contemnentes, & divina operantem blasphemantes. Hæc audiens anima mea, esto velut apis prudentissima perfidorum vesaniam detestando, & piorum semper fidem humilibus gressibus sectando. Nec te terreat multorum pravitas, & paucorum pietas; cùm Domini sententia sit : Multos esse vocatos, paucos verò electos. Nec ad te pertinet ista investigatio, quia solius Dei est, hæc discretio. Ad te oculos reflecte, & quanta tibi à Deo donata sint, attende : atque pro tua vocatione & illuminatione, quibus vales gratiis referendis insiste. Lætare, & toto corde exulta in Deo salutari tuo, qui te visitare dignatus est, oriens ex alto. Nam totum gratiæ fuit, & eximiæ dilectionis inditium, quòd sic venire voluit, qui potuit subvenire. Etsi debitorem in promittendo se fecerat, non tamen liberalitatis gratiam sibi idcirco abstulit : quia sine omnibus præcedentibus meritis, ejus dona extiterunt.

Joan. 5.

Matth. 20. & 22.

20. 20. O verè magnum venerandumq; mysterium, à sæculo absconditum, multis præcurrentibus testibus promissum, diu exspectatum, ardenter desideratum, & tandem mundo exhibitum, & fideliter commendatum. Hoc magnum incarnationis Sacramentum, pauci vulgares intellexerant : & penè soli Prophetæ visi sunt penetrasse intima ejus, quibus de speciali revelationis munere concessum est, prænoscere & scribere. Illi enim, sicut electi amici Dei, tam cœlestis consilii secretum intrare sunt permissi, ut intelligerent humanum genus, ob primæ prævaricationis culpam, in tantam cecidisse miseriam : quæ aliter aboleri nequibat, nisi per mediatoris gratiam; quo incarnato 1. Cor. 10.

&

& passo, redemptionem acciperet homo. Hoc lucidè aures populares, quibus omnia in figuris contingebant, comprehendere non valebant. Ipsis magnum erat, si quid terrenæ promissionis donum acciperent. Prophetis nil magnum & lætabile videbatur, nisi quod æternæ beatitudinis dulcedinem redolebat. Unde unus ex summis Prophetis, cuncta terrena supervolitans, quid peculiarius amaret, ostendit dicens: *Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Sed hic amor cœlestium, atque spes futurorum, non omnibus inerat: & quid inter umbram & veritatem differret, multi ignorabant, donec de cælo pax vera descenderes, & in hanc mundi vallem pro illuminandis hominibus, JEsu bono introires. Postquam ergo verbum caro factum legeris, atque inter homines Creator hominis dignatus es apparere, quod clausum diu latebat, manifestari per te cœpit: & quod intellectu difficilè, factum est capabile: & quod multis incredibile videbatur, ex tua salutari præsentia reddidisti visibile, & quodammodo [ut ita dixerim] manibus palbabile. 21. Denique quædam sicut ad literam sonant, humiliter implesti, ostendens quia de te scripta erant: Quædam verò non literaliter observasti, sed ad mysticum sensum melius retulisti, docens non omnia ad literam accipienda Prophetarum esse oracula, quæ tamen secundùm spiritualem intellectum, semper salva sunt & integra. Siquidem, testante Evangelista, literaliter hæc in te completa est Scriptura, de agno paschali: *a Os non confringetis ex eo.* Spiritualiter autem ista, quæ dicit. *b Erit autem agnus absque macula, masculus anniculus.* Nam agnus sine macula, te innocentem designat, & sine omnimoda culpa. Apertis ergo prophetiis, simplices erudis ad fidem; obscuris vero dictis, subtiliores ad alta quærenda mysteria suspendis. Aperta prophetia est: *Foderunt manus meas & pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea.* Occulta est: *Ego sum vermis, & non homo.* Aperta prophetia est, *a Videbunt in quem transfixerunt*: Occulta est, *b* Super lapidem unum, septem oculi sunt. Secundùm hunc modum, & alia multa inveniuntur testimonia, de te verissimè producta, quæ destruere non poterit Judæorum fallacia. Ipsi enim conabantur falsum inducere contra te testimonium, & non erat conveniens testimonium eorum. Væ tibi perfide, qui eligis potiùs perire, quam credere. Esto consentiens sermonibus veritatis, ne tibi dicatur, quod Saducæis carnaliter in lege & Prophetis caligantibus, dictum est. Erratis, nescientes scripturas, neq; virtutem Dei. Omnis enim prophetia, ad Christum tendit, & in Christo consummationem accipit. 22. Verumtamen, Domine Jesu, non tantùm Judæorum salutem præsens in carne cogitasti, sed & omnium, qui in te credituri erant, per sacram Apostolorum prædicationem, quos specialiter ad hoc opus elegisti, qui licet primùm simplices, & sine literis homines fuerint, tua tamen quotidiana alloquutione, & largiori postea Spiritus sancti infusione, ut eis promisisti, in omnem inducti sunt veritatem, ita ut totius scripturæ caperent plenitudinē. Et tantò magis admiranda eorum prædicatio, & certior fides eis adhibenda; quantò veriùs constat, quòd tanta magnalia

Psal. 72. Joan. 1. 21. De sensu Scripturarum. a Exod. 12. & Joan. 19. b Exod. 12. Psal. 21. Ibidem. a Joan. 19. b Zach. 3. 22.

ex seipsis nullatenus patrassent, nisi eos omnipotentissima manus tua roborasset: cùm omnino arduum sit, & verè opus divinum, sacris fidei legibus totum subdidisse mundum. O sapientia Dei, quæ ex ore altissimi prodiisti, quanta pro nostra salute egesti; ut illuc nos revocares, unde cecidimus. Præmisisti Patriarchas & Prophetas, qui tuum nobis adventum prænuntiarent. Dehinc Apostolos & Evangelistas destinasti, qui omnia esse completa docerent. O ineffabilis misericordia tua Domine, quæ supra id, quàm cogitari potest, declarata est. Nam nescientes te, sollicitè quæsisti: deserentes te, non deseruisti: peccantibus tibi, benignissimè indulsisti: aversis longius à te, viam ostendisti æternæ salutis. Si tam pius factus es inimicis, quid eris amicis? certè omnia in omnibus, ut nil desit tecum epulantibus & gaudentibus, in regno Patris tui. Amen.

Sequuntur testimonia novi Testamenti.

I. Testimonia ex novo testamento.

I. SEd jam ex novo Testamento, pauca sunt etiam requirenda testimonia. Cuncta quæ inibi scripta lego, tua esse testimonia inhæsitanter credo. Et non sicut olim in figuris & ænigmatibus, sed planis ac patentibus verbis, te Christum Dei Filium prædicant. Testatur hoc primò Angelus Gabriel, missus ad Mariam Virginem, dicens: *Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei.* Testatur & Angelus loquens pastoribus. *Quia natus est nobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus in civitate David.* Testantur & illi devotissimi Magi, qui ab oriente venerant Hierosolymam, à qua in Bethleem directi, mysticis honoravere muneribus, quem præviderant in sydere. Testatur hoc idem memorandus ille Simeon, justus & timoratus, qui expectabat consolationem Israel. Hic enim accepto responso à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi priùs videret Christum Domini, in spiritu venit in templum. Accipiens ergo infantilis corporis tui membra in ulnas suas, sed majestatem intus cognoscens cum gratiarum actione, devotè canebat: *Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace.* Quo expleto cantico, ait etiam ad venerabilem Matrem tuam: *Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel; & in signum, cui contradicetur. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.* O devota & sincera fides, hujus beatissimi senis! Ipse namque te adoravit infantem, quem Scribæ & Pharisæi contempserant, miracula facientem. Ipse te verum Deum confitetur, & hominem: illi seductorem vocant, & dæmonium habentem. Propterea iste, veneratione & laude dignus habetur; & illi, tanquam filii perditionis, meritò refutantur. Testatur & venerabilis Joannes Baptista, qui ad perhibendum tibi testimonium, divinitus directus est in mundum: Et clamabat dicens: *Post me venit vir, qui ante me factus est; cujus non sum dignus, solvere corrigiam calceamenti ejus.* Videns autem te inter homines conversantem, sed ab omni peccatorum labe innocentem, ait: *Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi.* Ille erat lucerna ardens & lucens: sed

Marginalia: 1. Angelus. Luc. 1. — 2. Magi sancti. Matth. 2. — 3. Simeon Justus. Luc. 2. Ibidem. — 4. Joannes Baptista. Matth. 3. Luc. 3. Ioan. 1. Ioan. 1. Ioan. 1.

ſed tu lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ille preco, ſed tu judex. Ille humilis ſervus, & tu omnium Dominus. Ille amicus Sponſi, tu Sponſus Eccleſiæ. Ille Propheta altiſſimi, tu unigenitus Filius Dei, coæternus Deo Patri. Ille tanquam Lucifer matutinus te præceſſit, viam præparando, tu ſicut ſol rutilans, ſequutus es, omnem juſtitiam implen-

5. Trinitas. do. Qui & beatos Apoſtolos tuos, tanquam ſolares radios, miſiſti in orbem univerſum, ad prædicandum fidei

a Pater Deus. lumen, cunctis gentibus in ſalutem. a Habes adhuc aliud teſtimonium, majus

Luca. 3. Joanne. Pater enim de cælis, teſtatur dicens: Hic eſt filius meus dilectus, in

b Spiritus ſanctus. quo mihi complacui. b Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie apparens, ſuper te

c Filius. deſcendit, ac manſit. c Tu præſens in carne, quantæ gloriæ eſſes ac potentiæ, fideliſſimo amico Joanni, altius declaraſti: ita ut præ magnitudine, tunc ſibi factæ revelationis, priorem tui cognitionem quam acceperat, potiùs igno-

Joan. 1. rantiam reputans, diceret: *Et ego neſciebam eum.* O virum ſanctitate excellentiſſimum, ad tam ſingulare altiſſimumque intuendum myſterium Trinitatis prælectum: cujus vita & mors,

6. baptiſmus & prædicatio, tui adventus

S. Petrus. in carne, veriſſima extitit teſtificatio.

24. 24. Veniat nunc beatiſſimus Petrus Apoſtolus, fervidus amator tuus, & devotus Confeſſor veritatis: quid ſentiat, & qualiter in te credi oporteat, ſuppreſſis errantium opinionibus, palam

Matth. 16. edicat: *Tu es* (inquit) *Chriſtus, filius Dei vivi.* O verè apoſtolica confeſſio, quam caro & ſanguis non docuit: ſed cæleſtis revelatio filio columbæ inſpira-

vit. Ideoque ob firmitatem fidei ſuæ, Ibidem.
meruit & Petrus à petra dici: quia tibi tanquam ſolidæ petræ, omnibus relictis, adhæſit. Si miratur quis, rudem piſcatorem, apoſtolici ordinis factum Principem, miretur & Moyſem ducem populi, & David Regem, priùs aliquando paſtores ovium fuiſſe. Qui ergo Moyſem in Prophetam, & David de poſt fœtantes ſuſcitavit in Regem, ipſe profectò beatum Petrum, quondam piſcatorem, totius Eccleſiæ ſuæ promovit in Principem. Procedat jam Paulus, 7.

magiſter Gentium, & Doctor orbis: vas S. Paulus. Gal. 4.
electionis, & lumen Eccleſiæ univerſalis, ad dandum tibi teſtimonium. *Ubi* (inquit) *venit plenitudo temporis, miſit Deus filium ſuum, factum ex muliere, factum ſub lege: ut eos, qui ſub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.* Hic eſt ille glorio- Act. 9.
ſiſſimus Paulus, cui de cælo loquutus es: *Ego ſum Jeſus Nazarenus, quem tu perſequeris.* Hunc de perſequutore, prædicatorem, de Phariſæo Apoſtolum feciſti: jubens ut nomen tuum, quod antea perſequebatur, per totum veheret mundum: nec timeret illud portare coram Gentibus, & Regibus, & filiis Iſraël. Qui ſtrenuè apoſtolatus tui implens offi- Ibidem.
cium, ac per diverſas mundi diſcurrens partes, Evangelica cecinit tuba: pervenitque ſonus nominis tui, in fines orbis terræ, per os glorioſiſſimi Pauli. Jam enim non eſt in orbe Eccleſia, quæ beati Pauli non fulciatur doctrina, ſub pace Catholica. Confudit Judæos, & vehementer eos authoritate ſanctarum Scripturarum convicit, affirmans, quoniam tu es Chriſtus filius Dei. Gentiles con- 2. Cor. 12. Gal. 1.
vertit: idola nihil eſſe docuit. Barba-

ros subjugavit. Philosophos confutavit & omnes pariter ad fidei lumen traxit. Hic est ille divinus Paulus, qui ad cæli tertii secreta raptus, Evangelium quod prædicavit, non ab homine, neque per hominem, neque per hominem, sed per revelationem tuam [Jesu Christe] didicit. Ideoque confidentius illud prædicare, & magnificentiùs de eo scribere potuit, sicut
1. Tim. 3. & fecit. *Magnum est*, inquit, *sacramentum pietatis, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu; apparuit Angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.*

25. 8. S. Andreas. 25. Dicat & Andreas, frater Simonis Petri, ardentissimus amator crucis, unus ex discipulis beati Joannis, sed postea te se-
Joan. 1. quutus, à quo etiam in Apostolum est electus; dicat, inquam, testimonium tibi, ut audiamus & credamus. *Invenimus*, ait, *Messiam, qui dicitur Christus.* O simplex & constans fides, cunctis imitanda Christianis. Simplici etenim corde te sequutus, devota oris professione, Simoni fratri suo mox pandere curavit, quam à te fonte veritatis hauserat fidem. Et adduxit eum, videlicet Petrum, ad Jesum. Hoc est enim verè te invenisse, fraternæ saluti consulere, eique iter cœlestis vitæ ostendere. Non sic Judæi, qui tentantes
Joan. 10. dicebant: *Si tu es Christus, dic nobis palam.* Væ nobis Scribæ & Pharisæi, qui nec signis, nec verbis Christi credidistis. Andreas homo sine literis, audiens Christum semel loquentem, sequutus est eum, & credidit. Vos scientes legem & Prophetas, insuper audientes veritatem ex ore Christi, videntes quoque signa & mirabilia ejus, quæ nemo alius fecit, necdum credidistis ei. Propterea gravius accipietis judicium: & judicabit vos pia

simplicitas fidelium, cum iis qui dixerunt: Non est Deus; & vani sunt, qui 26. 9.
serviunt ei. 26. Loquatur & ille prædilectus Apostolus Joannes, *a* qui in cœna S. Joannes Evangelista.
supra pectus tuum, Domine Jesu, recubuit. *b In principio*, inquit, *erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.* Et infra: *c Et verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Et vidimus gloriam ejus gloriam quasi unigeniti à Patre, plenum gratiæ & veritatis:* *d* Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus, quia verum est testimonium ejus. Sed, ô dulcissime Joannes, quæ est causa hujus Evangelicæ descriptionis? Hæc autem scripta sunt, ut credatis: *Quia Jesus est Christus, filius Dei: & ut credentes, vitam habeatis in nomine ejus.* Joan. 20.
Hic est Joannes, quem sæpè sibi socium accivit Petrus, ac pari constantia principibus & magistratibus restitit. Qui ab eisdem etiam cæsus non tacuit; sed pro nomine tuo [JESU] contumelias atque verbera, gaudens sustinuit. Missus exinde ab Apostolis cum Petro, promptus Samariam adiit; ut credentes, Spiritum sanctum acciperent; oravit, & impetravit. Hic est Theologus Joannes, summæ Trinitatis limpidissimus inspector ac zelator, columna primitivæ Ecclesiæ, Rector ac Fundator totius Asiæ; qui propter verbum Dei, & testimonium JESU, in exilium trusus, Apocalypsis librum, cœlestibus visionibus plenum, in eodem loco conscripsit: perhibens in principio & in fine, quia spiritus prophetiæ ejus, est testimonium JESU. Hic in epistolis suis, charitate 1. Joan. 4.
divina flagrantibus, pulcherrima quædam de incarnatione testimonia internectit:

a Joan. 13. b Joan. 1. c Ibidem. d Joan. 21.

nectit: *Omnis spiritus*, inquiens, *qui confitetur Jesum Christum, in carne venisse, ex Deo est. Et omnis spiritus, qui*
27. *solvit Jesum, ex Deo non est.* 27. De-
10. lectat & testimonium Philippi audire,
a Philip. qui inveniens Nathanaëlem, dicit
Joan. 1. ei: *Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ, invenimus Jesum filium Joseph, à Nazareth.* Sic enim adhuc à multis patiebaris te dici & putari, priusquam temetipsum mundo revelares. Revera autem non filius Joseph, sed filius es intactæ puerperæ, perpetuæ Virginis Mariæ; de qua Spiritus sancti conceptus es opere, & sine omni labe peccati pro-
11. creatus. Huic veritati altius testimo-
Nathana. nium perhibet Nathanaël, verus Israe-
Joan. 1. lita, in quo dolus non est, & ait: *Rabbi, tu es filius Dei, tu es Rex Israël.* Si
12. etiam legislatoris testimonium quæri-
Nicode. tur, adest Nicodemus Princeps Judæo-
Joan. 3. rum, dicens: *Rabbi scimus, quia à Deo venisti magister. Nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Jam nunc perpendite, ô Judæi, & videte, quot testes habet
13. Christus, quem vos negare non timui-
Latro. Centurio. stis? Si adhuc plures desideratis, arguet
a Luc. 23. vos *a* fides Latronis, & confessio Centurionis, quorum uterque Christum cognovit, ille in cruce pendentem, iste
b Matt. 27. Marc. 15. cum clamore expirantem: & ait. *b Verè hic homo, filius Dei erat.* Falsa est ergo objectio vestra, quam adversus
c Joan. 8. Christum tulistis, dicentes. *c* Tu de te ipso testimonium dicis, testimonium tuum non est verum. Quoniam quidem Christo non desunt testes, nec in veteri, nec in novo Testamento, si ea recipere velletis. Sed quia vobis charitas deest, nec habetis Verbum Dei in vobis manens, propterea nulla vos potest authoritas informare. Quid mihi, & 2. Cor. 6.
Judæis istis? Quæ pars fidelis cum infideli? Non plus quàm lucis conventio, ad tenebras. Attamen, dum eorum manifestus error convincitur, nostra fides in te [Domine JESU] ampliùs solidatur. Prodest mihi stulta eorum interrogatio, ad cautelam. Prodest multo fortiùs, tua dulcissima responsio, ad doctrinam veram.
Dixisti itaque eis. *Ego lux mundi: qui se-* Joan. 8.
quitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Libenter audio Prophetas de te loquentes, sed dulciùs mihi insonat verbum ex ore tuo. Gratum est testimonium Prophetarum, sed gratiùs accipio testimonium à te prolatum. Si enim testimonium hominis accipitur, testimonium tuum majus est; quia veritas es, quæ non fallit: sapientia, quæ omnia novit: Propter nostram tamen imbecillitatem firmandam, adhibuisti Prophe-
tas, qui nobis profuere, non tibi. Sicut Joan. 12.
etiam quibusdam respondisti: Non propter me vox hæc venit, sed propter vos. Gaudeo igitur [amantissime JESU] in omnibus, quæ loquuti sunt Prophetæ, exulto & in his, quæ Apostoli nobis tradiderunt, & Evangelistæ. Quorum omnium una fides, unus spiritus fuit, & intellectus, summè sibi concordans. Spiritus enim sanctus adimplevit corda eorum, ut præteritorum simul & futurorum caperent arcana. Quæ dum lego vel audio, tota fidei devotione amplector, & in tui nominis amore, quamvis indignus peccator, accendor. Mihi deserviunt Prophetarum eloquia, eorum visiones, & cœlestes alloquutiones. Mihi Evangelistarũ proficiunt scripta atque discipulorum tecum conversantium corporalis aspectus, audi-

auditus, & tactus. Pro me viderunt, qui digni fuerunt. Pro me audierunt, qui enarrare debuerunt. Pro me tetigerunt, qui me in fide confirmaturi erant.

28\. Martyrum testimonia de Christo.

28\. Perhibent consequenter gloriosissimi Martyres tui, validissimum testimonium tibi. Hi namque, non tantum oris confessione, sed & pretiosi sanguinis sui effusione, testimonium reddidere: quos nec pœnarum acerbitas, nec blandimentorum mollities, potuit à vera fide ullatenus deflectere.

1\. S. Steph. Act. 7.

S. Stephanus protomartyr, tale perhibet testimonium: *Ecce video cælos apertos, & filium hominis stantem à dextris virtutis Dei.*

2\. S. Laurentius.

B. Laurentius martyr, cùm esset in tormentis, hæc verba loquutus est: Domine Jesu Christe, Deus de Deo, miserere mei servi tui, quia accusatus, non negavi nomen sanctum tuum: Interrogatus, te Dominum confessus sum.

3\. S. Vincentius.

B. Vincentius Levita, martyrque magnanimus, licet toto extenderetur corpore, non est tamen confractus corde: sed viva voce, audacter exclamavit: Hæc est gloria nominis Christiani: paratus sum Christi servus ad omnia.

4\. S. Ignatius.

S. Ignatius, B. Joannis Apostoli discipulus, plumbatis cæsus, ungulis laceratus, vivisque carbonibus traditus, magnum fidei dedit testimonium: & quantum in ejus corde exarserat fortis, [ut mors] dilectio, ferventi indicavit responso, dicens: Nec ignis ardens, nec aqua ebulliens, poterit in me Jesu Christi extinguere charitatem. O insignem martyrem, cujus constantia ad admirationem duxit Trajanum Imperatorem! Quis, inquit, Græcorum, tanta toleraret pro Deo suo? Eja, quam maximè decet eum venerari, ac devotis laudum præconiis ubique prosequi, qui inter tot tormentorum genera, nunquam ab invocatione dulcissimi nominis tui, Domine JESU, legitur cessasse. Super quo requisitis, ait. Hoc nomen, cordi meo inscriptum habeo: & ideo ab ejus nominatione, cessare non valeo. Quod postea ab ejus corpore extractum, atque per medium scissum, inventum est habuisse, JESUS CHRISTUS, aureis literis inscriptum.

JESUS CHRISTUS. literis aureis scriptum.

O bone Jesu, quam amabile & jucundum est nomen tuum, in corde te diligentium. O quàm summè etiam mihi necessaria est, frequens invocatio mellislui nominis tui, inter tam multimoda tentamenta versanti. Dignare igitur, Domine Jesu, dulcissimum nomen tuum, tanquam memoriale perpetuum, cordi meo inscribere; & tam forti zelo charitatis illud accende, quòd nec tristia, nec læta, me queant ab amore tuo separare.

29\. Confessorum & Doctorum testimonia de Christo.

29\. Perhibent etiam venerabiles Confessores atque Doctores, gestis & doctrinis suis, multa laudabilia testimonia tibi. Hi enim sunt, qui se murum pro Ecclesia posuerunt; & fortissimos, contra hæreticorum versutias, dedere latratus. Ex his est gloriosus Hieronymus presbyter, egregius Doctor Ambrosius, beatissimus Præsul Augustinus, dulcissimus Papa Gregorius, Venerabilis Beda, devotissimus Bernardus, cæterique hujusmodi nominati, ac famosi viri; strenui opere, eloquentes sermone, fide catholici, scientia divites, se & alios quàm plurimos ædificantes; ac posteris suis, dignam memoriam divinæ eruditionis, relinquentes.

1\. Hieronymus.

Ait namque gloriosus Pater Hieronymus, cum positus in extremis, sacram

ſacram eſſet accepturus communionem. *Tu es ille, qui cum Deus eſſes, ſolus ante omnia tempora, & ſine principio genitus à Deo Patre, æterna & inveſtigabili generatione, intra unius puellæ, id eſt, Virginis glorioſæ corpuſculum, te clauſiſti, factus homo. Sic enim in virginali utero hominem ſuſcepiſti, quod nec ſine homine Deus es, nec ſine Deo homo. Tu certè vita es, qua omnis vivit creatura, & ſine qua moritur. Tu es vita vitalis, dulcis & amabilis, atque jucunda. Odoris tui ſuavitas, ægros recreat & debiles, quos tuos facit ſapor ſalubres ac fortiſſimos.* Di-
2. Ambroſius. cit hymnidicens Orator Ambroſius: *O mira circa nos, tuæ pietatis dignatio. O inæſtimabilis dilectio charitatis; ut ſervum*
3. Auguſtinus. *redimeres, filium tradidiſti.* Ait eruditiſſimus Doctorum Auguſtinus: *Redemptor & Conditor noſter, Filius Dei, ante ſæcula exiſtens; Filius hominis factus eſt, in fine ſæculorum: ut qui per divinitatis ſuæ potentiam creaverat, ad perfruendam vitæ beatitudinem perennis, ipſe per fragilitatem humanitatis noſtræ nos reſtauraret, ad percipiendam quam perdidimus vitam.* Hic eſt ſublimis ille contemplator Auguſtinus, cujus cor charitas Chriſti ita vulneraverat: ut ejus verba, quaſi ſagittas acutas, in viſceribus geſtaret: qui in primordiis converſiones ſuæ, non ſatiabatur dulcedine mirabili conſiderare altitudinem conſilii divini, ſuper ſalutem generis humani. Unde & deſiderio divinæ cognitionis accenſus, cum ſupra ſe incommutabilem veritatem inquireret, hanc in vocem jubilationis erupit. *O æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas. Tu es Deus meus, tibi ſuſpiro die ac*
nocte. Dicit præclariſſimus Papa Grego- 4. Gregorius.
rius: *Venit, inter homines mediator Dei & hominum, homo Chriſtus Jeſus, ad præbendum exemplum vitæ hominibus ſimplex, ad non parcendum malignis ſpiritibus rectus, ad debellandam ſuperbiam timens Deum, ad detergendam verò in electis ſuis vitæ immunditiam, recedens à malo.* Idem: *O quanta eſt miſericordia conditoris noſtri. Servi digni non ſumus,*
& amici vocamur. Origenes: *Unigenitus* 5. Origenes.
Filius Dei, qui ante ſæcula ineffabiliter ex ſolo Patre natus eſt, jam ſæculi appropinquante fine, ex voluntate Patris, in humano corpore, ſancto cooperante Spiritu, 6. Iſidorus.
inter homines venit. Iſidorus. *Cernens Deus, quòd nec errores ſuos admonitus agnoſceret mundus, miſit Filium ſuum, ut carnem indueret, & hominibus appareret,*
& peccatores ſanaret. Leo Papa. *Ingre-* 7. Leo Papa.
ditur hæc mundi infirma Filius Dei, de cœleſti ſede deſcendens, & à paterna gloria non recedens, novo ordine, nova nativitate generatus. Novo ordine, quia inviſibilis in ſuis, viſibilis factus eſt in noſtris. Incomprehenſibilis, voluit comprehendi: ante tempora manens, eſſe cœpit ex tempore. Maximus Epiſcopus. *Salvator mundi,* 8. Maximus Epiſcopus.
per matrem naſcendi tempus accepit, qui de patre naſcendi non habet tempus. Habitator cæli venit ad terras, qui terrarum incolas evocaret ad cælum. Verbum caro factum eſt, non ut Deus vacuaretur in homine, ſed ut homo glorificaretur in Deum. Fulgentius Epiſcopus. *Chriſtus Dei fi-* 9. Fulgentius Epiſcopus.
lius, de Deo vero Deus verus, & unus cum Patre naturaliter Deus, ſemper ex ſeipſo ſanctos Angelos paſcit, ſed tamen Angelicam naturam Dei Filius non accepit. Ut autem ſuam charitatem Deus commenda-

ret in nobis, filius ejus naturam nostram suscepit ex nobis; ut Deus unigenitus, qui panis est Angelorum, ut etiam homini seipsum faceret panem simul hominis & animam suscepit, & carnem. Accepit utramque veram, utramque sanctam, utramque mundam. Accepit animam nostram sine iniquitate? Accepit carnem nostram cum mortalitate, ut secundùm ipsam moriens, mortem vinceret. Accepit animam justam,
10. Chrysostomus. *per quam nostris animabus justitiam redderet.* Chrysostomus: *Christus venit suscipere infirmitates nostras, & suas nobis conferre virtutes, humana quærere, patrare divina: accipere injurias, reddere dignitates: ferre tædia, referre sanitates.*
11. Beda. Joan. 1. *Sustinuit has necessitates, ut homo verus humanis actibus probaretur.* Beda: *Verbum caro factum est, id est, Deus homo factus est, & habitavit in nobis, ut per cognatum nobis hominis habitum, nobis conversando congruere, nos alloquendo instruere, nobis vivendo viam præbere, pro nobis contra hostem confligere, nostram mortem*
12. Bernardus. *moriendo ac resurgendo posset destruere.* Bernardus: *Unigenitus Dei, sol justitiæ, tanquam immensi & præclari luminis cereus, hujus mundi carcerem illuminaturus, est accensus, ut omnis, qui illuminari voluerit, accedat ad illum, illique jungatur, ut nihil medium sit inter illum & ipsum.* Idem: *Ego arbitror invisibili Deo fuisse causam, quòd voluit in carne videri, & cum hominibus conversari: ut carnalium videlicet, qui nisi carnaliter amare non poterant, cunctas primò, ad sua carnis salutarem amorem, affectiones traheret, atque ita gradatim ad amorem per-*
30. Mulierum testimonia. *duceret spiritalem.* 30. Perhibent quoque illustrissimum tibi testimonium; Maria & Martha, sorores Lazari, quæ unica devotione tibi adhæserunt, in carne conversanti. Maria hæc, est devotissima lotrix pedum tuorum, quæ non externas aquas, sed contriti cordis sui lachrymas, ad abluendum obtulit, capillos ad extergendum expandit, labia ad osculandum præbuit: manus & brachia ad ungendum paravit. Totum quippe ad pietatem convertit, quicquid prius sæculi vanitate contraxerat. O fœlix hujus mulieris contritio, quàm mox sequitur omnium peccatorum remissio. Nam quæ anxia venerat, libera redit in pace. Hæc justior Pharisæo, fidelior Simone leproso: quia ille dubitat, ista credit: ille reprehendit, ista veneratur & diligit: Ille falsam justitiam prætendit, ista veram humilitatem ubique ostendit. Hæc est gratissima & familiaris amica tua, quæ post multa humanitatis obsequia, etiam testis resurrectionis tuæ fieri meruit, & nuntia prima. Martha autem soror ejus, satagens circa frequens ministerium, perfectæ fidei tibi reddit testimonium. *Ego*, inquit, *credidi, quia tu es Christus filius Dei, qui in hunc mundum venisti.* Hæc est illa dilecta hospita tua, quæ honorificè te sæpius in domum suam recepit corporaliter: sed intra domum mentis suæ, gratiorem paravit locum mansionis: ubi fide, spe, atque dilectione congaudente, spiritaliter recubuisti. Hujus quoque perfectam fidem, æmulata mulier quædam de turba, sublimi voce clamabat: *Beatus venter, qui te portavit; & ubera, quæ suxisti.* Magnæ devotionis & fidei, hæc mulier fuisse cognoscitur, quæ Scribis & Pharisæis te blasphemantibus, tanta incarnationis tuæ mysterium, sinceritate confitetur. 31. Perhibent etiam sacræ Virgines testimonium tibi, quarum Sponsus &

[Right margin: 1. Maria Magdal. *Lucæ 7.* — *Ioan. 2.* — 2. Martha. *Ioan. 11.* — Mulier Evangelica. *Lucæ 11.* — 31. Virginum testimonia]

1. Agatha. & consolator dignatus es fieri. B. Agatha, ingenua Virgo, & spectabilis genere, ait: Mens mea solida est, & in Christo fundata. Hæc est, quæ latissimè & glorianter, pro nomine tuo ibat ad carcerem. Hæc post torturam, & abscissionem mammillarum suarum, nullum carnale medicamen quæsivit. Sed habeo, inquit, Dominum meum Jesum Christum, qui solo sermone restaurat universa.
2. Lucia. 2. Lucia, Virgo devota, jucundum tibi habitaculum in sua virginitate præparans, magnam fidei suæ ostendit virtutem, dicens: Ego per tres annos sacrificavi Deo vivo. Jam, quia nihil superest, meipsum offeram in sacrificium Deo, hostiam viventem. Et cùm incendio traderetur, orando vim ignis repressit dicens: Rogavi Dominum meum Jesum Christum, ut ignis iste non dominetur
3. Agnes. in me. 3. Agnes, Virgo beatissima, tua specialis & dilecta Sponsa, tam evidens tibi perhibet testimonium, ut non humanum sed divinum, videatur fuisse oraculum, omne quod dixit. Naturam & ætatem superat, quod hæc nobilis virguncula, de fide & castitate, de amore & pulchritudine Sponsi sui proferebat. Amo [inquit] Christum, in cujus thalamum introivi, cujus Mater Virgo est, cujus pater fœminam nescit. Ipsi soli servo fidem: ipsi me tota devotione committo; cui Angeli serviunt, cujus pulchritudinem sol & luna mirantur. Et gloriabatur, sicut dignum omnino erat, dicens: Annulo suo subarrhavit me Dominus meus, Jesus Christus, & tanquam sponsam, decoravit me corona.
4. Cæcilia. Cæcilia, Virgo clarissima, in pectore suo gerens Evangelica verba, tibique soli placere desiderans, nulli animum voluptati dedit, nec vanitati: sed jejuniis & orationibus intenta, in corde suo decantabat, dicens: Fiat, Domine, cor meum & corpus meum immaculatum, ut non confundar. Interrogata autem de fide, magna constantia respondit: Nos scientes sanctum nomen, omninò negare non possumus. Similiter & cæteræ sacræ Virgines, Catharina, Barbara, Ursula, & Christina, in fide constantes, in amore tuo ferventes, lenocinia carnis calcantes, Angelicam puritatem diligentes, sexum vicêre in sæculo, & nomen sempiternum meruerunt in cælo. 5. Catharina, Barbara, Ursula, Christina.

32. Elementorum ac creaturarum rationis expertium testimonia. 32. Perhibent etiam testimonium tibi, ipsa elementa, quæ condidisti. Dignum quippe fuit, ut & irrationales creaturæ, suum cognoscerent creatorem: & quem vocibus nuntiare non poterant, eximiis signis declararent. Tibi enim sicut creatori suo, omnis tenebatur famulari creatura. Præbens ergo insolitæ novitatis obsequium, factis sine dubio ostendit se cognovisse Dominum. Nam cælorum te esse Dominum, cæli cognoverunt; quia in ostensione nativitatis tuæ, *a* stellam protinus miserunt. *b* Terra cognovit, quæ quatriduanum mortuum Lazarum, ad vocem clamoris tui, reddidit. Sed & in passione tua, mota est, & contremuit. *c* Mare cognovit, quia solidum iter pedibus tuis præbuit, ac Petro Apostolo, viam ad te meabilem fecit. Aër cognovit, quia à diris flatibus, te jubente, mox siluit. Sol quoque cognovit, quia passionis tempore radios sui luminis subtraxit, ne morientem cerneret, quem suæ pulchritudinis fabricatorem intellexit. Petræ & saxa cognoverunt, quia ascendentem in cæ-

a Sol. *Matth. 2.* *b* Terra. *Ioan 11.* *Matth. 27.* *c* Mare. *Ioan. 6.* *Ioan. 2.* Aër. *Matth. 8.* Sol.

Lucæ. 13. Lapides. Matth. 27. Nubes. cælum susceperunt. Cum ergo omnia hæc elementa, Deum ac Dominum suum, in carne venisse proclament, noli tu homo rationalis creatura, dubius esse aut segnis, ad confitendum mysterium incarnationis Christi, pro tua præcipuè salvatione gestum, plenum divinis miraculis, firmatum undique scripturarum testimoniis: ne fortè insensatis insensibilior, aut jumentis stolidior fias. Quemadmodum contra Judaicam perfidiam, intonat per Isaiam Dominus: Act. 1. Isaiæ 1. *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, Israel me non cognovit, populus meus non intellexit.* Philip. 2. Sed his jam sub moderamine perscrutatis, *sint gratiæ & laudes tibi* [Domine Jesu] *infinita, atque in nomine tuo flectatur omne genu, cælestium, terrestrium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia tu es in gloria Dei Patris.* Amen.

SECUNDA.

De desiderio Prophetarum, & devota præparatione erga adventum Christi.

1. 1. ECce veniet, desideratus cunctis gentibus. Agg. 2. Attendite & auscultate omnes fideles & devoti, quid de Christo loquantur Prophetarum libri. Decet namque nunc, in tam sacro tempore adventus Domini, specialem habere memoriam de prophetiis incarnationis Jesu Christi. Idcirco etenim nobis quotidie sanctorum Prophetarum scripta de Christo palàm recitantur: quatenus audita voce præcedentium patrum, magis ac magis in amore verbi incarnati, totus affectus cordis nostri accendatur. O quanto desiderio olim ardebant sancti Patriarchæ & Prophetæ, de sola futura promissione. Pudendum nobis valde est, si minori nunc flagremus desiderio, ad exhibitam Christi in carne præsentiam: quando illi sic ardebant, ad solam verbi incarnandi memoriam. Exultavit Abraham, Joan. 8. pater omnium credentium, ut videret diem Christi, quem in spiritu, de sua stirpe nasciturum præviderat. Et gavisus est gaudio non modico, propter certam spem, quam de Christo nascituro acceperat. Similiter autem & alii multi antiqui sancti, idipsum frequenter desideraverunt, qui per spiritum hoc præsciverunt: cupientes tam magnum citiùs impleri mysterium, quod nos jam gaudemus esse completum. Quod satis evidenter Dominus ostendit, cùm præsens in carne, discipulis suis ait: *Multi Reges &* Lucæ. 10. *Prophetæ voluerunt videre, quæ vos videtis, & non viderunt.* 2. Parvum igitur a- 2.
morem videtur habere ad Christum, quisquis in desiderio animæ suæ non recogitat, quàm divinum sit mysterium, quàm magnum beneficium homini collatum, quòd Christus incarnari voluit. Attamen, libenter pius Dominus, de se meditantibus, gratiam devotionis dare consuevit, qui ad dandam benedictionem, in hunc mundum venit. Quia sine unctione non est Christus, nec sine dulcedine cogitatur Jesus. Neque enim dubitandum, quin studiosis mentibus, multæ, latæ, ac pulchræ sanctæ meditationis occurrent materiæ: quæ desidiosis & negligentibus, velatæ sunt & remotæ. Quia Christi mysteria intelligere digni non sunt, qui ea cum humilitate & desiderio non requirunt. Hinc ad discipulos ipse Luc. 8. dicit: *Vobis datum est nosce mysterium regni Dei, cæteris autem in parabolis.* 3. Trahit 3.
autem vehementer amor Jesu, amatores suos, ad ruminandum melliflua verba,

ba, ex ore ejus procedentia, & ad cogitandum divina ejus opera in carne patrata: ad quæ dignè pensanda, nulla sufficiunt tempora vel momenta. Talibus enim familiare est, in quibuslibet necessitatibus suis & causis, ad dilectissimum amicum & consolatorem suum Jesum recurrere. Quia ipse fons omnium gratiarum & virtutum: qui solo verbo, & unico nutu, cuncta potest indisposita reformare. Diversis autem modis, ab ipso consolationem recipiunt: & interdum valdè magnas mentis illuminationes merentur, qui sic devotè ac humiliter ad ipsum confugiunt. Et quantò intimiùs se ad ipsum convertunt, tantò altiores mentis excessus, ab ipso visitari incurrunt. Danda est ergo magna opera, his devotis diebus, & semper aliquid salutare in corde versandum, de lege & Prophetis; de desiderio antiquorum Patrum, de cœlestium profunditate mysteriorum; de revelatione futurorum, amplius autem de adimpletione omnium promissorum.

4. 4. Frequenter etiam & instanter est orandum, ut affectus noster, ad Christum intimè trahatur: & intellectus spiritualium rerum, cum Prophetis, nobis aperiatur. Sic enim in agnitione filii Dei, proficere poterimus, & in virtutibus amplius crescere, qui pro nostra salute dignatus est homo fieri. Quam excusationem poteris anima mea prætendere, si tantam neglexeris gratiam cogitare? Quid inquam Christô, in futuro respondebis, si non fueris grata tantis beneficiis, quibus te prærogavit præ multis gentibus & linguis? Quanti enim fuerunt, qui Christum non cognoverunt, nec de illo audierunt? Quanti etiam qui contempserunt, & credere noluerunt? Tibi autem datum est, non solum credere & audire; sed etiam, quæ de Christo scripta sunt, & prophetata legere ac intelligere. Sis igitur, de exhibitione talium beneficiorum, Deo grata, & in consideratione operum divinorum studiosa. Totum utique est plenum spiritu vel veritate: Totum plenum amore & suavitate, quicquid de Christo scribitur vel cantatur. Non deest materia exercendæ devotionis, nec tempus sacræ meditationis.

5. 5. Libri etiam aperti sunt, & sermones Sanctorum multiplicati, & omnia bene ordinata à patribus, in agendis divinis officiis. Quid igitur habes dicere, non sum valens pro bona meditatione, cum tanta sint præparata in cunctorum fidelium consolationem? Tempus etiam hoc hyemale, aptum satis est, pro devotione exercenda, & unione cum Domino possidenda. Quamvis enim frigidum sit, tamen interni amoris incendium impediri non potest, nec extingui. Sed & noctes solito longiores, diutius orandi atque psallendi tribuunt facultatem; nec non asperitas imbrium, ventorum vis, & algor, evagandi tollunt opportunitatem. Omnia enim videntur nunc dicere, maneat unusquisque apud se, & occupet se tantum cum JESU, die ac nocte: Nullus egrediatur extra ostium tabernaculi sui, quia tempus non patitur: sed sabbatizet sabbatum mentis & præparet Domino locum, pulcherrimæ in se mansionis. Nam quantò sensus exteriores magis restricti sunt, & uniti: tanto Spiritus intus liberior fit & ad divina contemplanda potentior. Sed jam nil restare videtur, quàm gratia & virtus Spiritus sancti: sine qua inops est vita nostra, & infra jacens ho-

hominis quælibet diligentia. Hæc autem si adsit, citò ad superiora rapit: & satis est amanti, etiam si literas nesciat. Scienti autem litteras, ad intellectum necessarius est spiritus: quia sine spiritu, literæ cassæ sunt, sicut & preces insipidæ omnes. 6. Insiste igitur devotioni majori, in tam sacro tempore adventus Domini: ab eo autem specialiter die, quo cantatur, ô sapientia, in festo beatæ Virginis Luciæ. Tunc sursum cor & anima ad Christum affectuosiùs sunt sublevanda: quia ipse est, quem advenire desiderat sancta Mater Ecclesia. Hæc siquidem exclamatio sanctorum Prophetarum, desiderium ingens insinuat: nec non cujuslibet fidelis animæ affectum, Christi optantis adventum, tanquam inter votivas preces diceret: O bone amantissime JEsu, vera & æterna sapientia Patris, qui nos mirabiliter creasti, veni, & salva jam lapsos mirabiliori ordine, quo id agere disposuisti. Veni ad visitandum nos in ergastulo carnis, nascendo sine contagio carnis: ut liberentur electi tui, quos pondus peccatorum gravat, & horror mortis graviter affligit. Veni ad illuminandum mundi tenebras, & tenebrosas expurga conscientias: quatenus peccatorum vinculis absoluti, in tua miseratione lætemur: atque gratia tua erecti, spe æternorum bonorum consolemur. Per te JESU Christe, verum animæ lumen, ex Patre ante sæcula genitum. Amen.

* * *

TERTIA.

De occursu, & susceptione cælestis Regis.

1. Dicite filiæ Sion: *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Olim Deus loquens Patribus & Prophetis, multos testes suæ incarnationis præmisit: & nunc sub eisdem penè verbis, cuilibet animæ fideli, sui adventus tempus denuntiat. Dicite, inquit, filiæ Sion, vos, qui spiritales estis, & prophetiæ spiritum habetis; Aut vos, qui Prophetas legistis, & scripturas nostis, dicite inquam animæ expectanti, & meum adventum plurimum desideranti, ut oculos fidei suæ aperiat, & me statim adesse cognoscat. Nam talem animam quæro, quæ me videre desiderat, & de me frequenter cogitat. Huic mando & remando, ne tædiò torpeat: sed evigilet, surgat, & expectet. Oret proinde, & legat literas meas de cælis sibi destinatas, intendat eis frequenter; & donec veniam, recreet se in eis, & consoletur valenter; nec desistat à precando & desiderando, *quia veniens veniam, & non tardabo.* Longam satis moram protraxi, repentè venire nolui, plures tamen & solennes nuntios præire feci, frequenter per illos mandavi & annuntiavi, ut desiderium excitarem, & gaudium de adventu meo magnificarem. 2 Nam magnus Rex alicubi venturus, magno desiderio est suscipiendus. Qui ergo vehementer me desiderat, magis de præsentia mea, cum venero, gaudebit. Qui autem mundo deditus est, me desiderare non potest. Qui verò omne mundi solatium spernit, ac distractiones cordis fugiens, se in intimis recolligit, æterna desiderans, præsentia fastidiens; ipse diem

[Margin: 1. Matth. 21. — Matth. 21. — Abac. 2. — 2.]

diem visitationis meæ, & horam adventus Sancti Sanctorum, cœlestis quoque Regis gloriosam præsentiam, accelerare deprecatur, dicens: Veni Domine, visitare me in pace, ut læter coram te corde perfecto. Veni desiderium cordis mei, lumen oculorum meorum, & pax. Tu spes mea, expectatio Israël. In te speravi, ne confundas me ab expectatione mea; quia ad te animam meam, cum desiderio levavi. Tali animæ sic desideranti, & me de die in diem quærenti, citò apparebo, & meipsum manifestabo. Ego enim sum Dominus Deus ejus, qui locutus sum in Prophetis. Et usque nunc loquor omnibus: sed specialiùs tamen amicis meis fidelibus; singulariter autem ei, qui præ cæteris me magis affectat, atque reverentius suscipere, & ad se introducere concupiscit. Et nunc propè sum, dicit Dominus: Jam tempus meum impletum est, ultrà non morabor. Implebo verbum meum, quod dixi, satisfaciam promissioni meæ: non differam desiderium animæ: erit, quod petivit; fiet, quod optavit: quia ego ipse,
3. qui loquebar, ecce adsum. 3. Gaude & lætare anima fidelis, quia venit tibi Rex de cælis. Hic est Dominus Deus tuus, Conditor & Redemptor tuus, diu expectatus, ardenter desideratus, & ad veniendum jam paratus. Noli timere filia Sion, ecce Rex tuus venit. *Matth. 21.* Ecce cælum, unde egreditur: Ecce mundus, quem ingreditur. Ecce in dextera ejus ignea lex, in sinistra ejus divitiæ & gloria. Ecce in circuitu ejus Angeli & Archangeli, ante eum Prophetæ, juxta eum Apostoli, post eum innumerabiles sanctorum chori. Ecce quantus hic, qui ingreditur; cui dominationes occurrunt, & omnes virtutes cælorum famulantur. Ecce venit pius & mansuetus, pauper & humilis Rex in humanitate, qui judicaturus est orbem terræ in æquitate. Beati oculi, qui ista vident, & æterni Regis opera, ad suam ædificationem considerant: quia non in eis pompam hujus mundi videbunt, sed omnem humilitatem & mansuetudinem, in tanti Regis adventu invenient, Beati omnes, qui spiritualis intelligentiæ oculos habent, & in lumine fidei æternæ veritatis, lumen aspiciunt. 4. Videtur mun- 4.
dus iste visibilis oculis carnis, etiam ab infidelibus & paganis; sed ipse invisibilis Conditor orbis, oculis cernitur mentis, ab universis Christi fidelibus, ex totis præcordiis Christum amantibus. Nam credere in Christum, mente cernere est: & ardenter amare, ipsum tenere est. Sic enim videbant eum sancti Patriarchæ & antiqui Prophetæ, qui longè ante adventum ejus prædixerunt, & multa de eo Prophetaverunt. Prophetæ namque olim vocabantur videntes; quia quem cæteri nesciebant prævidebant, & aliis indoctis, verbis & scriptis suis, insinuare curabant. Sic anima & nos Christum videmus, qui post ejus incarnationem, ad finem venimus: quia cuncta, quæ de eo legimus vel audimus, firmiter animo retinemus: & à Prophetis veraciter prædicta, & ab Apostolis fortiter confirmata, confitemur, laudamus & prædicamus. Beati ergo oculi eorum, *Joan. 20.* qui licet Christum in carne non viderunt, tamen fideliter in eum credunt, devotè venerantur, castè diligunt, ardenterque suscipere desiderant. 5. 5.
Ecce Rex noster advenit de cælis, læti occurramus ei, & devotis illum amplexibus suscipiamus. Lætentur

cæli,

cæli, id est, alti contemplativi; & exultet terra, id est, simplices, activæ vitæ dediti ante faciem Domini, quia venit: quoniam venit salvare nos, & dare se nobis. Jubilate montes laudem, & stillate Doctores verbi dulcedinem, & fluant colles lac & mel, ad omnium nostrum spiritualem consolationem. Canite tuba in Sion: excitentur omnes torpentes: dispersi congregentur in unum: confortentur pusillanimes, consolentur tristes, erigantur infirmi: omnes conveniant, singuli de locis properent; quia magnus dies in Israël, dies sanctus Domini, dies festus Regis æterni appropinquavit. Lætare Hierusalem, & conventum facite cuncti fideles, qui diligitis Jesum Christum, gaudium omnium se amantium: quia non in tumultu, nec in apparatu visibili apparebit, sed in spiritu lenitatis & mansuetudinis, illum ab intus videbitis. Gaudeant igitur, & præparent se universi populi, tribus & linguæ. Sed tu anima devota, filia Sion, cujus tota intentio ad Deum conversa est: tu, inquam, magis exulta. Tibi enim per Prophetam à Domino dicitur, tibi specialiter mandatur: tu ex nomine amicabiliter vocatis, ut audias & videas, qualis est, qui ad te venturus est. Ecce Rex tuus, venit tibi. Ecce Rex tuus, non terrenus, non temporalis, nec mortalis: sed cœlestis, æternus, & immortalis. Ecce venit, non regnare in mundo, sed salvare mundum sanguine suo. Ecce Rex, non Rex Romanorum, aut Francorum: sed Rex Regum, & Dominus omnium Dominorum. Per hunc Reges regnant in mundo; & sine eo nemo coronabitur in cælo. Rex cæli, est iste; & venit non terram accipere, sed regnum dare cœleste. Qui ei servire voluerit, faciet illum secum regnare: & quicunque sibi obedire contempserit, à regno ejus exclusus erit. Ecce Rex tuus, quem desideras, quem amas; in quem credis, & in quo speras. Omnibus quidem creaturis, Rex est generalis: tibi autem per amorem specialis, sicut proprius sponsus, & amicus familiaris. Tuus inquam, quia pro te sollicitus amplius: tibi vigilantiùs intentus: tibi affectuosiùs inclinatus, propriorque conjunctus; ita ut dicere verè possis: *Rex meus, & Deus meus.* Nam ab æterno te dilexit; & nunc ut te liberet & salvet, de cælo à regalibus sedibus venit. In quo si gloriari volueris, nescio, quomodo poteris contristari vel desperare. 6. Ipse enim Rex & Gubernator omnium, & quæ potenter fecit, sapientissimè regit: ut meritò Rex & Dominus dici debeat universorum: & tuus tamen, ex speciali gratia donorum. Ab ipso dependet cælum & terra, & ejus imperio regitur omnis creatura. Hujus potentiæ, nemo resistere potest; ejus sapientia, disponuntur universa. Sapientia & virtus ejus, cum ipso; & ipse fecit omnia, & non est finis magnitudinis ejus. O quàm excelsus & immensus est iste, præ cunctis Regibus & Principibus, de quo loquitur Propheta in Psalmo: *Deus autem Rex noster ante secula, operatus est salutem in medio terræ.* Ecce venit: non in auro & argento, nec indutus purpura & bysso; non in equis phaleratis, aut armis splendentibus: non in clangore buccinæ & cytharæ, sed in humilitate, & paupertate; in mansuetudine, & charitate; ut amaretur potiùs, quàm timeretur; ut attraheret magis ad se peccatores, quàm fugaret. 7. Sed propter quid venit? Venit propter

Psalm. 5. & 13.

Sap. 18.

6.

Psalm. 73.

7. *Eph. 2.*

propter nimiam suam charitatem, quâ te dilexit; ut redimeret, quem perditum sciebat. Venit propter tuam necessitatem & defectibilitatem, quæ multiplex & magna nimis erat. Venit à peccatis te liberare, & pretiosi sanguinis sui effusione purgare. Venit ignorantiam tuam illustrare, & viam veritatis ostendere. Venit infirmitatem tuam adjuvare, & tolerantiam in adversis docere. Venit à terrenorum appetitu revocare, & ad cœlestia amanda sustollere. Venit virtutes prædicare, & finem vitiis imponere. Venit gratiam infundere, & cœlestium consolationum dulcedine lætificare. Venit omnibus bonis te replere, & ab omnibus malis eripere. Venit æternam beatitudinem tibi donare, & pro te temporalem miseriam sustinere. Venit omnia sua tibi conferre, & super omnia dona, seipsum tibi in perpetuum fruendum præbere. Ut enim æternaliter gauderes, venit ipse laborem & dolorem suscipere. Ut tu ditescereris, venit depauperari. Ut tu regnares, venit exulare. Venit ad errantem via, ad ignorantem veritas, ad mortuum vita, ad cœcum lumen: ad infirmum medicus, ad desolatum consolator; ad damnatum liberator, ad seductum consiliator; ad desperatum salvator. Ecce propter quid venit, & quantum tibi suo salutari
8. adventu contulit. 8. Non misit Angelum, non Archangelum, non Patriarcham, non Prophetam; sed venit ipse, Rex Angelorum, & Dominus Prophetarum, ad liberandum te, quoniam ipse est, Dominus Deus tuus, qui fecit te. Siquidem omnes Reges & Prophetæ, qui ante eum fuerunt, non potuerunt quemquam de manu mortis liberare, neque ad æternam vitam perducere: sed iste Rex potentissimus, & magnificus per sæcula, de manu mortis populum suum liberabit, vincula inferni destruet, & in paradisum electos suos perducet. 9. 9.
O si bene intelligeres, ac diligenter animadverteres, qualis ac quantæ majestatis sit iste Rex gloriæ, attolleres utique portas cordis tui affectuosissimè: & introduceres ad te, Regem perennis gloriæ: Quia cum summa exultatione, cum ingenti honore, & solemni præparatione, decet talem ac tantum Regem suscipere. Si enim mandasset tibi Rex aliquis terrenus, aut unus ex Principibus ejus. Cras veniam ad te, para mihi hospitium, volo apud te mansionem facere; qualem putas habere solicitudinem, quantamque duceres admirationem; Nunc ecce mandat tibi Rex, de cælo loquens per Prophetam: *Preparare in occursum Dei tui Israel, quia ego veniam, & habitabo in medio tui.* Amos. 4. Idcircò ad hunc suscipiendum hospitem, cordis tui adorna thalamum: quia non solùm ad te venire, sed etiam in te habitare desiderat, & tanquam in thalamo suaviter requiescere. Felix anima, quæ in se hujus tanti hospitis meretur adventum: & quem omnis creatura dignè non capit, ipsa amati vis desideriis, in secretissimum trahit secretum: ut tantò feliciùs intus quiescat, quantò exteriùs nihil eam delectat. Beata planè, ad quam venire dignatur altissimus de cœlis, Rex Regum Dominus: non ut judicet aut terreat, sed ut piè eam tanquàm bene cognitam, & sibi præelectam, visitet & consoletur. Venit enim Rex mansuetus visitare & consolari, omnes lugentes Syon: dare pacem habitantibus in terra; differre distri-

distinctum judicium, prærogare misericordiam, veniam tribuere peccantibus, suscipere pœnitentes, nulli denegare gratiam: & postremò omnibus expectantibus se in salutem, gloriam præstare sempiternam. Amen.

QUARTA.

Ista meditatio seu concio, potest cuivis festo aptari. De Nativitate Christi: & de festis animæ.

1. I. LUx venit in mundum. Adjuva me omnipotens Pater, ut secundùm desiderium cordis mei, dulcis aliqua & devota materia, de solennitate hodiernæ festivitatis, dilectissimi Filii tui; Domini nostri JESU Christi, mihi meditanti occurrat, quæ ad devotionem & gratiarum actionem, meum torporem excitet. Illustra cor meum, invisibili luce sapientiæ tuæ, qui hanc sacratissimam noctem, veri luminis ortu fecisti clarescere, & hunc diem solemnem, festivis gaudiis sanxisti celebrandum. Neque enim quicquam jucundum erit mihi aut festivum, nisi tu ipse mentem meam prius illustraveris, quatenus ab omni vitiorum tumultu serenata, in tantæ solemnitatis contemplatione rapiatur. Felix festivitas, quando & mentis jucunditas sentitur; & spiritualibus epulis, anima à te invitata, largè reficitur. Non enim festum mihi est, si in corde non est. At verò, idcircò sæpè exteriùs recolitur, ut gratiùs & jucundius intus celebretur. Nam exteriora festa, internorum sunt incitamenta festorum, & æternorum quædam præsagia gaudiorum. Quando igitur exterioribus festivitatibus, interior homo meus bene concordat & congaudet, non mihi jam simplex, sed duplex festum esse videtur: quia quod foris agitur, abintus sanctiùs tenetur. 2. Est etiam majus duplex festum, est & solemne. Quæ anima spiritalis & devota melius intelligit, quæ talia in spiritu, & veritate, celebrare consuevit. Spiritualis enim omnia judicat. Et quantum unum festum cordis ab altero differt, atque jucunditate speciali præcellit; ipsa, ad quam JESUS venire, & se in die festo manifestare dignatur, suavi docta experientia satius novit. Ipse est enim, de quo præcipua festa solemnizantur; & beata, cui occurrit, ac sese lætanter videndum concesserit. Æstimo autem, quod non semper uno eodemque devotionis affectu, anima ad Deum trahitur, nec pari-formiter à suo dilecto visitetur. Et ideò secundùm minores & altiores visitationes potest non inconvenienter, festorum discerni varietas; ita ut tunc duplex festum in anima sit, quando secundùm Prophetam David, cor & caro pariter, in Deo vivo exultant: dum tanta lætitia cordi infusa sentitur, ut exterioribus eam vocibus & motibus, prodere oporteat, ac Deo devotè jubilare hymnis & canticis delectet. Tunc autem majus duplex agitur, quando tanta est interioris hominis inebriatio, & exterioris sensibilis quædam jucunditas, ut hanc capere & sufferre, pro æstu amoris, humana nequeat infirmitas: sed neque per aliqua verborum signa exprimi potest, quæ anima secum geri, in tali festo à Deo visitata, sentit. Silentio magis contegenda sunt, si quando aliqua hujusmodi, divinitus sentiri donantur. Soli autem Deo secretiùs illa confert, qui eam in silentio suo, & sine voce meliùs intelligit. Oportet enim tunc omnem silere creaturam,

turam, quando Deus loquitur animæ supra naturalem intelligentiam. Et tunc optimè docetur, quando sic sermo cum solo Deo habetur. O Doctor veritas, quàm citò & perfectè imbuitur, cui te ipsum manifestas. In hoc festo, aperiuntur tabulæ Altaris, & Sanctorum Reliquiæ ostenduntur: quia huic amanti animæ, abscondita scripturarum panduntur: & secreta cœlestis patriæ, sanctorum status, ac prœmia æterna, pro
3. speciali consolatione revelantur. 3. O magnum & jucundum festum, non omnibus sed paucis ad celebrandum concessum. Quàm longè sunt hæc sancta celebria à dilectoribus mundi, qui terrena tantùm sapiunt, & ad sola exteriora respiciunt. Stultum est illis; & prope nihili esse videtur, quicquid exteriùs non fulget. Mirantur plerumque, quomodò boni Deo vacare possunt, & à voluptatibus carnis abstinere; quia ignorant, quantam intus consolationem spiritus habent, & sentiunt, qui pro amore Dei, cunctis voluptatibus mundanis renuntiant. Ignorant autem tales, & errant, qui sola visibilia sequuntur, &
4. diligunt. 4. Sed quando solemne animæ festum agitur? Utinam sit, qui dicat, & ad me pervenire faciat: si tamen dici valeat, quod tam altum est secretum, ut ab omnibus præcedentibus modis sit remotum. Si quando igitur, in excessu mentis anima posita, omnium præsentium & sui pariter oblita solius Dei memor extiterit, atque ab omni corporea imaginatione libera, in divini luminis abyssum transierit speculando æterna: quis hanc neget solemne festum agere, quæ æterni solis radiis illustrata, suprà cuncta creata stat tam eleganter suspensa: Hoc autem totum magis spectare videtur, ad æternæ beatitudinis gloriam, quàm ad præsentis vitæ miseriam. Nomen igitur & memoriam solemnis festi nunc potiùs, quàm veram experientiam habemus: quia perfecta ejus claritas, Sanctis reservatur in cœlis. O festivitas festivitatum, ubi homines & Angeli congregati, pariter Deum laudant trinum & unum. O quàm solemniter ibi cantant, quàm dulciter jubilant: ubi Deum semper præsentem habent, clarè intuentur, jucundèque speculantur. Nimirùm ex memoria illius jubilationis, & perpetuæ cœlestis solemnitatis, dissonat mihi omnis jucunda festivitas præsentis temporis. 5. Ad illud igitur solemne & 5.
æternum festum, quod pro sui magnitudine, nec concipi potest, nec dici, totus affectus nostræ devotionis, vehementer aspirari debet & incitari, quotiescumque in terris, festa solemniter celebrantur. Unde omnia festa nostra, potiùs sunt illius æternæ festivitatis quædam præambula, quàm vera festa dicenda. Hic tamen in lumine fidei inchoantur, sed illic in luce gloriæ cuncta perficientur. Ibi est enim angelica laus, & animarum sanctarum concentus suavissimus. Ibi in præsentia Conditoris, cuncti lætantur unanimes. Nobiscum verò benè agitur, si quid parùm indè, aliquando sentire donatur. Quem non delectaret, hymnidicis Angelorum choris interesse, ubi nulla vocum dissonantia, nulla levitas dissolvens; nulla occupatio impediens, nullu necessitas perurgens; nulla affectio inficiens, nulla imaginatio distrahens; nulla materia turbationis, nulla occasio tentationis; nulla negligentia,

nulla confusio; nullus labor, nullum tædium, nulla fatigatio: sed summa pax & tranquillitas; summa lætitia & dulcedo mellislua; summa concordia & Deifica claritas; plena felicitas, & perfecta se-
6. curitas. 6. O quàm breve est & modicum, quod nos celebrando agimus; quàm imperfectum & obscurum, quod nos recolimus. Quamdiu enim corruptionis nostræ tenebras patimur, quamdiu mortale corpus gerimus, vix clarè aliquid de immortalitatis luce, & in circumscripto spiritu, comprehendimus. Nam unâ penè nocte ac die, nostra decurrit solemnitas; quia nec diu in devotione potest nostra subsistere infirmitas. Et utinam major pars temporis, spiritualibus expenderetur harmoniis, & minus haberet de externis frequentiis. Liquet satis considerata veritate, quod imperfecta sint nostra hic solemnia, quantumcunque altè cantetur vel pulsetur; quantumcunque Interius jucundetur aut jubiletur: quia citò præsens lætitia, per diversa distrahitur obstacula. Nec tamen id nimis mirum, cùm advenæ simus & peregrini super terram, & totum tempus nostræ peregrinationis luctu magis aptum sit, quàm lætitiæ: & festa celebrare, potiùs spectet ad cœli cives, quàm ad
7. exules filios Evæ. 7. Sed ne propriis miseriis dejiciamur & gravemur, & divinorum beneficiorum immemores efficiamur, providit æterna Dei sapientia, & sancta mater instituit Ecclesia; quatenus in desiderio animæ, singulis annis, Christi & Sanctorum ejus agantur solemnia; ut devotio excitetur, fides incalescat, & charitas augeatur. Nam tantò devotiùs quis festa celebrat, digniusque in Sanctis suis Deum honorat; quantò in spiritu plus proficit, & ad amorem æternitatis se latiùs extendit. Propterea enim venit lux in mundum, ut viam nobis demonstraret ad cœlum; ut cor nostrum in sui amorem accenderet, & à cunctis terrenis extraheretur: ut nobis lumen daret sapientiæ & tenebras fugaret ignorantiæ, ut nos unum secum efficeret, participes regni, filios gratiæ consortesque æternæ gloriæ. O gloriosa lux de Patre nata. O inclyta Dei sapientia, de Virgine hac nocte procreata: Da devotè ac dignè tibi gratias agere: Da nomini tuo altissimè psallere, reverenter inclinare, humiliter genu flectere, honorificè adorare; atque cum Angelis sanctis, gloria in excelsis, tibi solemniter decantare. Te enim decet laus & honor, Domine, qui pro nostra salute, dignatus es incarnari. Amen.

QUINTA.

In nocte nativitatis Christi, de quærendo parvulo JESU.

1. Quærite Dominum, dum inveniri *potest: invocate eum, dum propè* 1. *Esaiæ 55.*
est. Surgite universi Christi fideles, concurrite ad hanc solennitatem dominicæ nativitatis. Adest namque nox sacratissima, in qua Redemptor mundi Jesus Christus, nasci voluit de gloriosa Virgine Maria. Surgite igitur omnes, & vigilate; præparate corda vestra, & orate. Dominus venit, venite, & adorate. Quærite Jesum, & invenietis; pulsate ad ostium, & aperietur vobis; intrate domum, & videbitis. Rex noster advenit, Christus natus est nobis. Venite, adoremus, & procidamus ante eum; quia ipse est, qui fecit nos. Venite Angeli &

& Archangeli, cantate, & exultate, & psallite. Gaudete justi in Domino, hymnum dicite Deo nostro, annuntiate inter Gentes opera ejus. Dominus nobiscum, nolite timere. Venit Deus in carne, nobiscum ex humanitate, qui nusquàm deest divinitate. Venite parvuli & magni, senes & grandævi, juvenes & virgines, cantate Domino canticum novum, quia mirabilia hodie fecit. Levate corda vestra cum manibus ad cœlum; & super omnem exultationem, date gloriam laudi ejus. Dominus nobiscum, nolite contristari. Induite vos electi Dei vestimentis jucunditatis & lætitiæ; abjicite opera tenebrarum, & induimini arma lucis; sicut in die clara, sic in nocte hac sancta vigilemus. Gaudeamus, & exultemus, & hymnizemus; jubilemus Deo, salutari nostro. Offeramus ei vota nostra, præbeamus illi oris nostri obsequia. Dominus nobiscum, nolite recedere, nolite attædiari, sed state viriliter, & psallite ei alacriter.
2. 2. Quis potest jam dormire, quando Angeli cantant in cœlo, & vox laudis resonat in excelso? Quis maneret in stratu suo, quando omnes gestiunt esse cum Jesu in jubilo? Quis non surgeret hâc nocte cum desiderio, quando omnia videntur esse in gaudio? Propterea, gaude & lætare, filia Syon, jubila Hierusalem, quia hodie pax vera descendit de cœlis, ad pacificandum & instaurandum, quæ in cœlis sunt, & quæ in terris. Hodie lux vera illuxit super terram, ut omnem hominem illuminaret in se credentem. Hodie facta est lætitia magna in Israël, quia natus est Christus in Bethleëm. Hodie per totum mundum, melliflui facti sunt cœli: quia ex ore doctorum emanant sermones suavissimi; unde recreantur infirmi, consolantur devoti, instruuntur ignari, excitantur pigri, animantur fideles, & confunduntur increduli. 3. 3.
Hodie exultant Angeli, lætantur Archangeli, & omnes justi in devotione sunt, & gaudio spiritali. Hodie nox conversa est in diem, & claritatem magnam; quia exortum est in tenebris lumen rectis corde, misericors & miserator Dominus. Sit nox ista in perpetuum benedicta, & inter dies solemnes computata. Benedicant ei, qui benedicere solent diei: & laudent eum omnes filii lucis; quia natus est in ea Christus, Filius Dei, lux æternæ lucis. Non sit hæc nox solitaria, nec à laudibus aliena. Non sit obscura, sed illustretur lumine desuper; atque in universa Ecclesia accendantur luminaria multa. Nil in ea prætereatur, quod ad decorem ejus pertinet: sed usque ad ortum surgentis auroræ, laus ejus perseveret. Cumque dies inclaruerit, luceat sol justitiæ, qui natus est in cordibus omnium se amantium: & rursus nova oriatur devotio, in mentibus omnium celebrantium. Dies sanctificatus hodie illuxit, gaudeant omnes fideles; quia Deus olim prædixit: Fiat lux, & facta est lux. O verè beata nox, veri luminis illustra natali, atque angelicis adornata fulgoribus: quorum canticis & laudibus, gaudiosior effecta est cunctis per orbem fidelibus. O verè beatissima nox, clarior omnibus sæculi noctibus, quæ scire meruit tempus & horam, quando de virginali utero, egressus est Dei Filius, nostræ fragilitatis corpore indutus. O sacra & illibata nativitas, quam dedit virginalis fœcunditas. O suprà naturam fœcunditas, quam ornavit virginea pu-

ritas; & summa elegit majestas, ut salvaretur humana mortalitas. O benedicta & gaudiosa nativitas, quæ maledictionem primorum parentum nostrorum, in cœlestem convertit benedictionem; & eorum mœrorem, in gaudium mutavit sempiternum. Meritò hæc nox venerabilis est, & amabilis omnibus hominibus in qua Christus nasci dignatus est, pro omnibus liberandis.
4. 4. Benedicta sit ergò sancta Trinitas; cujus bonitate & consilio, hominis dignitas est reparata, & diaboli decepta calliditas. Benedico te Pater cœlestis, qui dilectum Filium tuum, ad nostram redemptionem, in mundum misisti. Benedico te Fili Dei unigenite, Jesu Christe, qui propter nos homines redimendos, naturam nostram assumpsisti. Benedico te Spiritus sancte Paraclite, qui cuncta redemptionis nostræ sacramenta, ab initio usque ad finem, gloriosè & mirificè perfecisti. Sit tibi infinita laus & gloria: sit honor tibi & imperium, ô summa sempiternaque Trinitas; cujus providentiâ & ordinatione, facta est nobis tam jucunda & solemnis festivitas: Amen.

SEXTA.

De devota visitatione nati pueri JESU.

1. 1. NUM, *quem diligit anima mea, vidistis*? Vobis loquor Angeli sancti: dicite mihi de Jesu meo, quod nôstis. Ubi est parvulus, qui natus est
Bar. 3. Isa. 9. nobis? Indicate mihi, quem diligit anima mea. Quod si mihi indicare non vultis, dicite saltem per eos, quos dignos judicaveritis. Vobis loquor, Pastores, dicite mihi de Jesu meo, quod nostis. Ubi est parvulus, qui natus est no-
Luc. 2. bis? Quid annuntiavit vobis Angelus? *Annuntio*, inquit, *vobis gaudium magnum, quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.* Et quod vobis signum dedit? *Invenietis*, ait, *infantem pannis involutum, & positum in præsepio.* Ibidem. Et quid cantaverunt Angeli sancti? Gloria in excelsis Deo cantaverunt. Et post hæc, quid vos Luc. 2. fecistis? Statim cum festinatione & gaudio, transivimus usque Bethleem, & Ibidem. invenimus Jesum in præsepio jacentem. O mi quid audio, quàm dulce est & jucundum, quod percipio. Sufficit mihi modò: vadam, & videbo hunc puerum, antequàm moriar. Expectate tamen paulisper; ibo vobiscum, hospitium unum erit omnium nostrûm. Et vos Angeli Dei omnes concurrite, & rectò itinere ad præsepe Christi, me perducite.
2. Aperite mihi Joseph & Maria: 2.
aperite ostium dilecti mei, ut ingressus tabernaculum ejus, adorem sancta vestigia ejus. *Omnes Reges terræ desiderabant videre faciem Salomonis, & audire sapientiam ejus: Et ecce plus quàm Salomon hic.* Matth. 12. Sinite ergò me introire, ut deosculer scabellum pedum ejus. Hic est enim, de quo præloquuti sunt Prophetæ, quem annuntiaverunt Angeli, quem visitârunt pastores alacres & devoti. Hic est, quem quæro, quem amo, quem videre desiderio.
3. Quid trepidas anima mea? Clama, pete, pulsa, donec 3.
aperiatur tibi janua. Ingredere locum Psal. 41. tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei. Accede fiducialiter, & junge te parvulo recens nato cordialiter: quia non abjiciet te, nec fugabit, sed silenter admittet, & gratiam suam tibi ostendet. Ne timeas à facie vagientis in præsepio, plangit tua peccata, non sua

sua incommoda. Venit enim te quærere, non perdere. Venit te salvere, non judicare. Venit te solvere, non ligare. Venit mala pati, non irrogare. Cupit te
4. liberare, non incarcerare. 4. Quid trepidas ad pauperculum puerum? Deus est, inquis, & in manu ejus potestas & imperium. Verum est. Sed non modò venit, ut judicet, sed ut peccata dimittat. Prætendit misericordiam, suspendit vindictam. Offert gratiam, differt iram. Ostendit amorem, excludit timorem. Appetit magis amari, quàm timeri. Dic ergò, Salvator meus, & Redemptor meus es tu Domine Deus meus, benè advenisti hodie. O desiderabilis, & nimis amabilis puer, ostende mihi misericordiam tuam, qui nondum idoneus sum videre gloriam tuam. Porrige mihi dexteram tuam, qui non sufficio portare justitiam tuam. Propter immensam charitatem tuam, dele omnem iniquitatem meam. Infirmus sum & ulcerosus, sana animam meam. Cæcus sum & nudus, illumina tenebras meas & orna me virtutibus veris. Aridus sum & claudus, irriga faciem meam lachrymis, & dirige omnes gressus meos in semitis tuis. Tibi dicit cor meum, exquirit te facies mea, faciem tuam [Domine Jesu] videre desidero, & cum Angelis & pastoribus devotè visitare. Tu es enim salutare vultus mei, & Deus meus, verè super omnia mihi a-
5. mandus. 5. Nemo te pulchrior, nemo amabilior, nemo te nobilior, nemo te sanctior. Tu omnibus sapientibus sapientior, omnibus ditior, omnibus major. *Tui sunt cœli, & tua est terra, mare,*
Psal. 88. *& omnia, quæ in eis sunt. Tuus est dies,*
Psal. 73. *& tua est nox, aștatem & ver tu plasmasti, & omnia certis temporibus ordinasti,* qui in obscura nocte, & hyemali frigore nasci voluisti. O mira & ineffabilis dilectio Dei, & Domini mei Jesu Christi vagientis in præsepio, quem laudant & adorant omnes Angeli in cœlo! O quàm magnas gratias teneor retribuere, amantissimo Domino meo, Salvatori ac Redemptori meo, pro salute mea nato: qui in stabulo coràm animalibus, non refugit hospitium, quasi pauperculus homo. Certè nil dignum laudis habeo, sed tamen voluntatem bonam libenter tibi offero, in signum charitatis & gratitudinis. Quid amplius? Cantabo cum Angelis sanctis? An plorabo ex compassione, recogitando lacrymas pueri vagientis? Utrumque placet: utrumque agere delectat, & cum Jesu plorare, & cum Angelis Jesum laudare. Et hoc totum, ad gloriam Dei opto facere: atque meipsum, coràm oculis majestatis ejus humiliare, qui seipsum usque ad formam parvuli pueri humiliavit.

SEPTIMA.

De mansione apud venerabile Christi præsepe.

1. O *Quàm reverendus est locus iste.* 1.
Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli. Intra, intra anima mea, hoc Regis pauperculum domicilium. Pete hic hodie hospitium, colloca hic emansionem tuam; mane apud Jesum & Mariam, & celebra cum eis festivitatem hodiernam. Noli alibi divertere, sed sta hic hodie, aut sede humiliter prope præsepium. Bonum est tibi hic esse, & multò meliùs, quàm in auratis Regum domibus habitare. Multum tibi placere debet

debet habitatio hujus domunculæ, & ſocietas iſtorum trium ſimul hic commorantium: quia etſi offendunt paventes propter ſuam vilitatem, ſunt tamen incolæ ejus valde nobiles, propter ſuam patientiam & virtutem. Hic ergò hodie habitabis, hic ſubſiſtes, hic per-
2. ſeverabis. 2. Ingredere tamen melius, & contemplare ſtructuram hujus loci diligentius. Inquire & inſpice, ubi poſitum ſit illud venerabile præſepium, continens Creatorem mundi; ſervans Deum puerum, cœleſtem theſaurum, redemptionis pretium, Angelorum gaudium & hominum. Vide, quomodo Deus homo natus, jacet ligatus in cunis, & tacet: quàm abſconditè & pauperrimè degit in alienis, qui cuncta largitur cum Patre in cœlis. Amplectere hoc nobile præſepium amoroſis brachiis, & oſculare illud frequentibus oſculis: dehinc & Jeſu pedibus humiliter propolvaris. Hic Deum adora, hic ex devotione plora. Hic vigila, hic ora, hic lege, hic canta. Hic pſalle, hic jubila, hic toto corde tripudia. Huic puero manifeſta, ſi quid triſte habes vel grave, huic deſideria tua expande, & cum eo cuncta pertracta. Dulcis & amandus puer, docebit mites vias ſuas, & humilium ſuſcipiet preces. Ipſe novit curare infirmos, ſanare contritos corde, & alligare contritiones eorum, dare remiſſionem lugentibus, & liberare ab omnibus paſſionibus. Da huic cor tuum, & pete, ut in eo ſcribat dulciſſimum nomen ſuum. Da ei totum, quod habes; & eſto ejus totus, amodò & uſque in ſempiternum. Amor JESU æternus & immenſus, faciet hoc, ut teipſum relinquas, & Jeſum ſuper omnia diligas. 3. Vide nunc anima mea, & con- 3.
ſidera, quantæ hic ſunt divitiæ & gloria. Non noto vanas perituras, nec ſæculares lætitias; ſed incarnatam Dei ſapientiam, Virginem puerperam, Joſeph miniſtrantem, & angelicam turbam continentem. Verè Dominus eſt in loco iſto: & ego ſuadeo tibi, nullatenus hinc recedere. Ubi invenies, quod hic repertum habes? Si univerſum luſtrares mundum, non invenires talem ſocietatem, tam ſanctum conventum, tam unanimem congregationem. Sanctiſſimi in cœlo & terra, ſunt hic congregati; licet à mundanis valde & neglecti ſint, & quaſi nihil reputari. Nam in toto orbe non ſunt facta tanta mirabilia, nec tam rara nova viſa, nec tam jucunda audita gaudia, ſicut in hoc brevi tugurio: ubi degunt Joſeph & MARIA, & JESUS infans poſitus in præſepio. Conjuncti ſunt hic Deus & homo,
mater & virgo, ſenex & puer. 4. Penſa, 4.
quid ſibi velit iſta dignatio, tanta pietas, tanta dilectio, tanta humilitas, tanta paupertas, tanta dulcedo, tanta gratia, & tam abundans miſericordia. Revolve omnia antiqua geſta, de Chriſto prophetantia; & vide, quomodo hodie adimplentur ſcripturarum teſtimonia, & ſanctorum Prophetarum devota deſideria. Intuere etiam beatiſſimæ Virginis Mariæ pia obſequia, quàm ingens ei ſit exultatio, cum nobili prole ſua: quàm ſublimis contemplatio, videre Dei Filium de ſe genitum, ante ſe in præſepe locatum. Sic omnia pertracta & conſidera tanquàm ſingulis præſentialiter intereſſes. Non enim minor debet eſſe affectus & devotio ad iſta cogitanda, quæ jam actu tranſierunt, quàm

quàm si eadem coràm te, hodie fieri cerneres. Maneat ergò apud te recordatio sancta, renovata per singulos annos: immò non tantùm semel in anno recordetur JESUS natus, & in præsepio collocatus, sed sæpiùs tuis exercitiis interseratur. Magna ab hoc puero discitur sapientia, magna puritas & patientia, quæ totam vitam tuam ædificare sufficiant. Omnis siquidem Christi actio, tua est instructio: & omnis ejus passio, tua est consolatio. Ipse enim factus est tibi & omni populo, salus & redemptio. Docet te exemplo suo magis, quàm verbo: efficaciùs persuadet factis pro-
5. priis, quàm actibus alienis. 5. Semper ergò nova tibi sit sacra Christi nativitas; nec unquàm sine attenta consideratione, pertranseat tam honoranda festivitàs. Etsi exterior veneratio transit cum tempore, non tamen diligens consideratio transibit à mente. Non sis igitur paupercula anima mea, Deo pro hac gratia ingrata; quæ tam sollicitè es quæsita, tam misericorditer attracta; tam benignè vocata, tam dulciter visitata, tam copiosè hodie lætificata. Non enim fas est, te esse in tristitia, ubi natalis est vitæ, nam ubique dies agitur lætitiæ. Tibi hodie parvulus Jesus natus est, tibi datus est filius: ut cum parvulo parvula fias, cum paupere pauper, cum humili humilis, cum patiente patiens, cum miti suavis ac mitis. Inclina te ergò illi humiliter, submitte te libenter; ut sic merearis cum eo exaltati æternaliter; qui pro parvulis colligendis, descendit ab altis cœli sedibus, Jesus Christus Dei
6. Filius 6. Collige nunc, in hoc brevi temporis spatio, quæ per totam vitam tuam tibi proficiant. Quid scis, si hoc ultimum festum tuum sit in mundo? Et utinam tam devotè hoc modò celebres, tam studiosè recolas, ut magnam ergà Jesum fiduciam concipias; quatenus & in extremitatis tempore, ad æternum festum merearis cum ipso transire. Nec dubium, quin à te districtè exigetur, quantum te ille in vita conformaveris. Cùm ergò tempus adhuc superest, & exercendi studium juvat, age ut infructuosè non transeat: sed talem cum eo amicitiam ineas, quatenus inter electos amicos ejus cognoscaris. Si Christo placuit, hæc pro tua salute exhibere; non sit tibi pigrum, de his intentiùs cogitare. Tacet Christus ore, sed loquitur opere. Tacet lingua, sed fantur tenera membra ipsius. Loquitur ejus humilitas, loquitur & magna ejus indigentia. Tacet etiam beata Virgo MARIA, sed non tacent elementa. Absconditur in præsepio sed manifestatur ab Angelo. Vilis & abjectus apparet in pannis, sed pretiosus declaratur in signis. Turbatur Herodes, sed requirunt eum pastores. Dedignantur Scribæ & Pharisæi, sed adorant eum beati tres Magi.
7. Considera itaque in eo, non solùm 7.
magna & sublimia, sed etiam parva & humilia: quia in utraque natura apparet magnus Dominus, & laudabilis nimis: excelsus super omnes Angelos, & humillimus inter homines. Conjuncta sunt humana Divinis, summa imis, pretiosa vilibus, magnifica parvis, digno honore cunctis simul veneranda fidelibus. Non ergò te scandalizent panni, qui humilitatem prædicant filii Dei. Nec te conturbet pauperculum præsepium, quod sibi eligit Rex Regum, & Dominus Angelorum. Vide, non quid oculis

oculis carnis sit nitidum, sed quàm
magnum salutis hic agitur mysterium.
Inspice JESUM & MARIAM, Domi-
num mundi & Dominam, quia non
habent aliquam cum sæcularibus curam.
Non sunt hic magna palatia, sed cœ-
lestia solatia. Non hic resonat clangor
tubæ aut cytharæ, sed audiuntur voces
cœlestis militiæ. Utinam in spiritu sen-
tias, te omnibus istis interesse, nec ali-
bi posse durare. Propè est nunc verbum
Dei ori tuo, tantùm recto si quæsieris
corde. Nam invenitur in gremio Ma-
tris, qui ante sæcula erat in sinu Patris.
Tam propinquus factus est tibi Deus,
ut possit teneri tanquàm puerulus, por-
Joan. tari ut infantulus: quoniam *Verbum*
caro factum est, & habitavit in nobis.
Ecce, quem totus mundus non capit,
ut pauper in præsepio jacet. Et qui
omnia verbo virtutis suæ portat, ipse à
Matre portatur. Quem laudant Cheru-
bin atque Seraphin, modico lacte ali-
tur. Quid horum non mirabile? quid
8. non amabile? 8. Quid vis amplius ha-
bere? Quomodò potuit ibi propinqui-
or & similior esse? Ecce os tuum, &
caro tua: Deus tuus, factus est frater
tuus. Quis vidit huic simile? Aut quis
audivit unquàm tale? Væ tibi, si ab il-
lo recesseris: & benè tibi, si toto cor-
de ad eum accesseris. Accede cum fi-
ducia ad thronum gratiæ ejus: quia licet
pauper sit rebus, sunt tamē in ipso omnes
thesauri sapientiæ & scientiæ Dei recon-
Col. 2. diti. Para proinde labia munda, ad oscu-
landum: oculos lava lachrymis, ad
videndum: purga manus, ad tangen-
dum: expande brachia, ad amplexan-
dum: flecte humiliter genua ad ado-
randum. O si haberes nunc scrinium
mundum, pulchrè auro ac gemmis un-
dique decoratum, ut in eo reponeres
Deum puerum natum. Sed nullum est
scrinium, tam aptum & dignum, ad reci-
piendum Deum puerum, sicut cor tu-
um ab omni malitia purum. Ipse enim
non requirit exteriorem ornatum, sed
quod exterioribus ornamentis mysticè
signatur, hoc est sibi valdè charum &
gratum. 9. Sed quomodo apta eris, 9.
ad dignè recipiendum eum? Nigra es,
& deformis: & ille pulcher nimis, &
decorus. Quid facies? Recedere ab eo,
non expedit; & accedere illotâ facie,
non decet. Quomodò mundaberis,
multis irretita vitiis; Sed noli nimis ve-
reri, nec de plagis tuis desperare.
Displiceat tibi, quod talis sis. Defle
maculas culpæ. Ablue intima contri-
tione reatus conscientiæ, & pete ab
eo oleum misericordiæ, largitionem
plenæ indulgentiæ, ac restitutionem
novæ gratiæ. Non eris desperata,
quamvis valde maculata. Puer iste, scit
immunda purgare, nigra candidare;
turbulenta serenare, amara dulcorare;
gravia levigare, & omnia vitiosa ex-
tirpare; gaudium & pacem cordis, ci-
tò præstare. Talis est, qui maculari
non potest: cujus attactu morbi sa-
nantur, & convalescunt infirmi. Nunc
ergò para illi ab intus pulchrum
præsepium, in quo reponas
JESUM, Dei
Filium.

* * *

OCTAVA.

OCTAVA.

De gaudiis hujus diei, & devoto obsequio JESU.

1. 1. *Gaudens gaudebo in Domino, & exultabo in Deo, JESU meo.* O dulcissime Jesu, & amantissime puer, gaudium meum, & corona mea, tibi cantare & jubilare desiderat anima mea. Sine me unum lætum diem tecum peragere, & spiritalibus gaudiis hunc sanctum diem expendere. Licet enim brevis sit dies, & transitoria nox natalis tui: materia tamen exercendæ devotionis magna est, & velut indeficiens ignis in altari. Opto ergò hunc diem fore longiorem, & me solito in eo, devotiorem: ut fervor non transeat cum tempore, sed magis augeatur sedulâ meditatione. O dies lætitiæ, dies Regis æterni; noli me tam citò relinquere, sed esto mihi causa gaudii perpetui. O quando venit dies illa, cui nox non succedit, quæ temporum vices nescit, sed semper lucet & diescit. Ubi facie ad faciem videtur Deus. Ubi perfectè amatur, & laudatur Jesus. Ubi nunquàm distrahitur ab illo cogitatio, nec inquinatur cordis affectio, sed est ipse omnia in omnibus. Propter illum æternitatis diem, ista temporalis colitur: & ut ibi semper cum Jesu viverem, voluit ipse hic unus esse mortalium.
2. 2. O venerande & summe amande Jesu: O dulciter amplectende, dignè adorande, & semper prædicande puer illustrissime: Tu es unicus dilectus meus, præ omnibus & super omnia exquisitus: Cui me debeo totum, & quicquid adjicere vel desiderare possum, non est satis ad votum. Tu enim excellis totum. Et quicquid capere possum vel dare, penè nihil est, & minus quàm modicum. Ego scio & credo fideliter; quia propter me huc venisti, propter me hic poni humiliter voluisti. Fecisti enim hæc omnia, propter meam æternam salutem, & propter tuam immensam charitatem, mihi charius commendandam.
3. 3. O quantum te teneor diligere: quantum laudare & benedicere, cum Angelis & Archangelis, cum sanctis & omnibus bonæ voluntatis hominibus: quia pro me incarnatus es, & homo factus. Mirùm si unquàm poterit à te cogitatio mea avolare, & post tuæ dulcedinis gustum, ad aliud quicquàm divertere. Verè tu es manna absconditum, omne habens in se delectamentum, & omnem vincens alienam suavitatem. Tu paradisus voluptatis. Tu hortus delitiarum. Tu fons sapientiæ, sol justitiæ, lux mundi, gaudium cœli, pax cordis, solatium animæ; spes in tribulatione, refugium in tentatione, auxilium in omni necessitate. Tua præsentia gaudium mihi facit: tua absentia, luctum sæpè parit. Hoc autem totum amor facit, qui extrà non sinit amantem quiescere: sed aut lætari in te, aut dulciter pro te flere compellit. Quis me huc adduxit, nisi amor? Et quis de cœlo te traxit, & ad me inclinavit, nisi amor, O amor & amor, quàm dulcis & fortis est hic amor. Inde fit tam ingens intus clamor, & tam vehemens nascitur ardor: Cui nihil sapit, nec libet nisi Jesus æternus amor. Iste facit mundum contemnere, & omnia tanquàm nihilum reputare. Iste facit propria relinquere, & sub jugo obedientiæ vivere. Iste facit delitias carnis respuere, & laborem pœnitentiæ, ardenter appetere. Iste

facit tumultus sæculi fugere, & Deo in silentio vacare. Iste facit mundo mori,
4. & soli Deo vivere. 4. Amor Jesu, trahit cor meum ad præsepium; vult, ut ei exhibeam devotum obsequium. Et nunc quid faciam dilecto Puero, Domino Deo meo, parvulo pro me facto? Nunquid mei indiges, qui cœlum & terram ad nutum possides? Etsi mei servitii non eges, ego tamen tui indigeo, cui servire teneor pro posse: cùm mihi gratia & virtus semper ex te crescat, & totum bonum meum ex te pendeat. Utinam possem aliquid agere tibi acceptabile, hoc enim mihi esset valde desiderabile. Etsi in carne tibi ministrare non potui, nec ad hoc dignus fui admitti: in spiritu tamen cuncta agere possum affectu cordis, & studio bonæ voluntatis. Nam & fratribus meis, pro nomine tuo serviendo, multa implere possum pietatis
5. opera, quæ tu reputas quasi tibi facta. 5. Siquidem devotionem meam, ergà tuam sacram infantiam, excitare cupio verbis amativis. Certè abhinc non ibo, sed hic juxtà te sedebo, & contemplabor interdùm amabilem faciem tuam, ut sic meliùs meam obliviscar miseriam. Hic meditabor in mandatis tuis, & exercebor in mirabilibus tuis. Hic sublevabor à terrenis, & cœlestibus associabor. Hic cogitabo dies antiquos, & annos æternos in mente habebo. Hic considerabo novissima mea, & annos meos in gemitibus. Hic placabo faciem tuam precibus, & judicem meum deprecabor. Hic memor ero operum tuorum, & innumerabilium beneficiorum, humano generi collatorum. Hic inveniam cor meum: hic relinquam me totum. Meliùs est enim, ut cor meum Jesus habeat, quàm ego: quia cum illo est in pace, mecum autem in inquiete. Hic dormiam, hic requiescam, & suavis erit somnus meus. Hic mediâ nocte surgam, ad confitendum tibi, & pro delictis meis deprecabor. De manè evigilabo ad te, & nomini tuo cantabo totâ die. Si exiero, dicam, citò revertar: & si diu tardavero, veniam impetrabo. Iterum orabo, & faciem placabo, nec gratias agere cessabo. Surgam in admiratione magna, & laudabo mellifluum nomen tuum, benedictum in sæcula. Sedebo iterùm in paupertate mea, sciens quod non sum dignus, nec sufficiens cogitare tam ineffabilia bona, super omnia desiderabilia mundi suavia. Deinde reverenter te adorabo, & omnia bona tua tibi præsentabo, volens & cupiens, ut omnia opera tua te laudent; quamvis plenè te laudare nequeant. Propterea rogo, ut teipsum tu ipse laudes: quia nisi te ipsum laudaveris, nunquàm eris planè & dignè laudatus. Lauda nunc anima mea Dominum, lauda Deum tuum Syon. Lauda JESUM Salvatorem, & si perfectè laudare non potes, tamen ex parte, pro viribus tuis, laudare non
cesses. 6. Laudabo te JESU bone, 6.
dulcis puer & amande in vita mea, psallam Deo meo quamdiu fuero. Tu enim invitasti me, ad tuum sanctissimum præsepe, in quo dignatus es pro me indigno jacere. Quis me hinc possit abducere? Nemo Domine JESU: quia dilectus meus es tu, à quo nolo separari in æternùm. Manebo igitur hic in servitio Domini mei, & Dominæ meæ sanctæ MARIÆ, & sancti Joseph nutritoris

tritoris tui, si forte opus sit aliquid ministrare. Faciam igniculum, conflabo diligenter, parabo mensam, & aquam apportabo. Mundabo aream, scopabo domunculam, rimas obstruam & foramina, propter vim ventorum & pluviam. Sternam hoc nobile & regale præsepium, componam decenter in eo fœnum vel stramina, quia non sunt hic aliqua pretiosa linteamina. Dehinc rosas colligam & lilia, flores afferam & gramina; adornabo hoc sanctum cunabulum, quod mihi non sordet, ut stabulum; sed magis delectat, quàm imperiale palatium. Aperiam etiam fenestram, ut claritas diei intus fulgeat, & sancti Angeli desuper involent, atque totam hanc domum, dulci jubilatione repleant. Januam cautè custodiam, ne Herodes intret, ad perdendum puerum, quem suscepi fideliter custodiendum. Nam priùs me paterer occidi, quàm sacrilegas manus in illum mitti. Et si necesse fuerit fugere, & ille sic voluerit habere, ero paratus etiam in
7. Ægyptum transire. 7. Venientibus autem pastoribus, cum gaudio eis aperiam, & in hanc summi Regis aulam introducam. Ipsi sunt enim quibus Angelus istud mysterium nuntiavit, & ad visitandum direxit; quos devotio adduxit, & divina laudatio reduxit. Dehinc adventantibus sanctis Magis ab Orientis partibus, alacriter occurram tam honestis hospitibus, Regibus & Comitibus; salutatisque reverenter (ut decet) omnibus, invitabo eos ad ingressum hujus curiæ, ad videndum faciem Regis & Reginæ, cujus signum fulget in cœlo mirabile. Cum intrantibus introibo, cum adorantibus adorabo, cum offerentibus meipsum offeram ex toto; & quicquid habere potero, hoc totum dabo in holocaustum Domino. Illis autem revertentibus ad propria, ego manebo hic in curia, & serviam Domino meo Regi, suæque benedictæ Matri, perpetuæ & gloriosæ MARIÆ Virgini, nullus me de hac curia revocare poterit: nulla bulla, nulla authoritas, nulla dona vel promissio, avertere. Hîc statuam testamentum meum: hîc firmabo pactum æternum: hîc vivam, hîc moriar, & erit totum factum. 8. Placeat tibi, obsecro, Domina mea sancta MARIA, ut sim in obsequio tuo, Filiique tui Domini mei, cum omni devotione & reverentia. Magis enim delector hic esse, & vobiscum mendicare, quàm cum Regibus & mundi Principibus delitiari. Quod si necesse fuerit etiam mendicare, exibo protinus, & sufficienter mendicabo nobis. Et si nemo voluerit aliquid dare, rogabo sanctos Angelos suppliciter, & illi nobis de cœlo ministrabunt sufficienter. Nam pro pane terreno, & pluet nobis manna cœleste. O JESU manna cordium, habens in se omne delectamentum: Tu es cibus noster & solatium. Affectus devotionis hic loquitur, & optimè sapit amanti, quicquid hic coquitur. Obsecro quoque te venerande pater Joseph, (qui ita appellaris pro dignitate ministerii tui, & occultatione sacri secreti) quatenus me digneris in adjutorium tuum admittere. Jube aliquid afferri, pro solatio matris & pueri; ego ero paratus, ad obsequia hujuscemodi.
9. O si scivissem, quando huc primum venistis, ivissem utique vobiscum, & bovem & asinum duxissem. Mantellum Dominæ meæ, & sacculum Joseph, per tantum viæ spatium libenter portassem, aut etiam hospitium procurassem. O

utinam tam propè fuissem, ut sanctos Angelos cantare audivissem, & hoc gaudium magnum mihi nuntiatum fuisset. Eja quàm lætanter & festinanter usque Bethleem transissem; & ipsos pastores, si potuissem, citiùs percurrissem: ut sic Dominum meum natum, primus videre meruissem: Et si illi reverterentur ad gregem suum, ego tamen permansissem apud Deum puerum. Maluissem omnes oves relinquere, quàm JESUM meum deserere; aut etiam totum gregem vendere, ut inde Dominum meum cum sua familia pascerem. Sed non est omnibus datum videre Verbum Dei incarnatum, & tam innocenter in præsepio collatum. Omnibus tamen pro nunc est prædicatum, & toti mundo propalatum: ita ut si quis credere voluerit, & salvari petierit: atque integro & puro corde, ad hunc puerum accesserit; omnium peccatorum suorum remissionem ab eo accipiet, & vitam æternam post hanc mortalitatem, ipso donante, possidebit. Amen.

NONA.

De desiderio videndi & osculandi JEsum.

1. 1. O *Stende mihi faciem tuam: Sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, & facies decora.* Hæc
1. 2. sunt verba amantis animæ ad te, dulcissime Jesu Christe. Sed obsecro te, puer bone, ut mihi peccatori concedas, etiam hæc verba in desiderio animæ dicere. Quando enim potero satiari, de te cogitare & loqui? Tu enim salutare vultus mei, & Deus meus. Ostende ergò mihi faciem tuam, & salva erit anima mea. Quotiescunque tristis fuero aspice in me & miserere mei, & consolabitur anima mea. Tu enim spes mea, à juventu mea, & usque in senectam & senium, ne derelinquas me. O quàm amabilis & suavis factus es hominibus pro quibus dignatus es puer parvulus fieri. Nam tali amore, me trahis ad te; & constringis vehementer, in tua dilectione. 2. O 2.
dulcissime, & amantissime puer JEsu, dignare mecum hodie paulumper solatiari. Anima mea diligit te, quia tu priùs dilexisti me. Propter nimiam enim charitatem tuam, & incomparabilem dulcedinem, quam ad me gessisti; de illa occulta habitatione cœlesti, ad visitandum & consolandum me, in carcerem hujus mundi descendisti. Et nunc bene fecisti veniendo; & multùm sapienter & dulciter egisti, tali modo apparendo. Formam pulcherrimi pueri assumpsisti, naturam humanam induendo; qui in divinitate, purus & simplex, sine omni figura permanens, omnem intellectum excedis. Sed ego rudis, talem substantiam omnem formam excedentem, capere non valui: ideò condescendendo mihi, naturam meam tibi univisti, notam proponens hominis formam: ut sic propinquitate naturæ, majorem affectum ostenderes; & per visibilem aspectum hominis, ad invisibilem Deitatis substantiam manu duceres. 3. O dulcissima in- 3.
carnata Dei sapientia! quàm dulciter & sapienter me allicis, tuâ amabili infantia. Converte nunc faciem tuam ad me, Jesu bone; & noli me reprobare à pueris tuis, sed jucundum præbe mihi aspectum: ut te viso, lætetur cor meum, & novum sentiat exinde gaudium. O felix hora, quando pietatis tuæ oculis me intueris, & gratiam desideratam mihi

hi ostendis. Hoc enim signum clementiæ est; hoc mihi fiduciam præbet, & solamen. Hoc etiam invitat accedere ad osculandum pedes, manus, & os tuum benedictum. O sacri, & omni amplexu dignissimi pedes, Domini mei, Jesu Christi, parvi & teneri, intra præsepis angustias arctati; qui pro me adhuc ambulatis, & sæpè fatigati eritis. Heu frigus non modicum sustinetis, quia sufficiens tegumentum ad induendum, & ignem ad calefaciendum forsitan non habetis. Isti sunt tenelli & dilecti pedes, Domini mei Salvatoris, adhuc in Cruce acutis clavis proforandi, Et tunc vehementer cruentabitis, qui modò validum gelu patienter sustinetis. Isti sunt pedes, ad evangelizandam pacem rectissimi, ad calcandum iter asperum præparati, ad ostendendam viam perpetuæ salutis mundo destinati. Isti sunt pedes misericordiæ & justitiæ, ante quos procident Æthiopes, fugient dœmones, & adorabunt Reges & Principes. Tunc accedent peccatores pœnitentiam agentes, & devotè eos deosculantes, veniam consequentur & gratiam. 4.

Pedes pueri Jesu.

4. O amande Puer, non tantùm pedes, sed & manus, & caput, ac cætera membra, præbe mihi ad osculandum, benedicendum, & laudandum. O pulcherrimæ & mundissimæ manus, verè tornatiles, nihil superfluum vel diminutum habentes. Istæ sunt manus tuæ Domine, quæ me fecerunt & plasmaverunt, & nunc ad reparandum me venerunt. Istæ me juvabunt operari fideliter, & confortabunt contra varias tentationes viriliter. Istæ sustentabunt me in bono, ne corruam: & erigent à malo, ne desperem. Istæ benedicent parvulis, & donabunt sanitatem multis infirmis. Istæ contra diabolum pugnabunt, & omnem virtutem ejus ad nihilum deducent. Istæ post multos annos Cruci affigentur, & tunc latos sanguinis rivos emittent. Istæ in Cruce extensæ, pro me supplicabunt: & peccatorum mihi indulgentiam, vulneratæ impetrabunt. Istæ portas paradisi aperient, vasa inferni destruent, & vinctos ejus inde liberabunt. Istæ in judicio cum suis cicatricibus hominibus apparebunt: & quanta Deus pro salute eorum operatus sit & passus, patenter demonstrabunt. *Sit hæc læva sub capite meo, & dextra ista amplectatur me.* O si tantum bonum meruero, quàm felix & lætus ero. 5. Ex hoc jam fiducialiùs, ad oris osculum audebo accedere; & labia mea sanctis labiis tuis, ausu charitatis imprimere. Et si terret altitudo divinitatis, provocat tamen maximè similitudo humanitatis, & mira suavitas infantilis parvitatis. O sacrum & illibatum os Domini mei, plenum sapientiâ & gratiâ: Tu me docebis vias vitæ: Tu me replebis jubilo: Tu me consolaturus es sermone bono. Si enim gratus est nonnunquam hominis docti sermo, quanto magis sapiet verbum gratiæ ex ore tuo? O mellifluum os Domini mei, quàm pulchra sunt labia tua; quàm candidi dentes tui, quàm suaviter stillabit eloquium tuum. Hoc ergò os Domini, loquetur judicium & justitiam: percutiet labiis suis impium, & conteret scelestos de terra. Aperiet abscondita scripturarum, & arcana cœlestia reserabit. Manifestabit consilia cordium, & hominum sapientiam destruet atque consilium. Tacebunt ad te insulæ, & mirabuntur Reges & Principes terræ. Convertentur nobiles & ignobiles &

Manus pueri Jesu.

Cant. 2.

5. O pueri Jesu.

& literati ori suo silentium imponent. Quia loquente Deo, obmutescet terra & orbis; & omnis virtus cœlorum, oris
6. tui obediet imperio. 6. O pretiosum, & aureum os Sancti Sanctorum: quis dignus erit, vel semel te osculari, aut tui capitis verticem tangere? Nimirùm anima pura & sancta, quæ ait: Osculetur me osculo oris sui. Quæ diligit, osculum petit: quæ autem timet, veretur accedere. Nil sic reconciliat, nil sic Deum placat, sicut purus amor Dei, & contemptus sui. Obsecro te, puer bone, JESU dulcissime, puer parve & magne, fac misericordiam hanc cum servo tuo; ut patiaris te humili dignatione tangi, amplecti, & osculari amoris osculis, quamdiu parvulus es, & in præsepio jaces. Nam sic dulciùs amaris, chariùs teneris, levius portaris, & minùs formidaris. Sed vir factus, non sic agere licet, sed ad manturiora transire oportebit. Omnia tempus habent. Nunc tempus est amplexandi, postea erit tempus plangendi; quandò pro osculo oris, dabitur tibi poculum amaræ confectionis. Nunc melius sapit gaudium nativitatis, sed postea sentietur major dolor compassionis, quando extenderis nudus in cruce, qui modò fascià cinctus, poneris in præsepe.
7. 7. Da mihi puer amantissime, charitatis tuæ osculum, & recipe humilitatis meæ obsequium. Intuere meum desiderium, & præbe sacrum oris tui osculum: & sit mihi hoc pacis signum, ac mutuæ dilectionis indissolubile vinculum. Scio & credo, quia tactus tuus sanat, amplexus unit, osculum amorem imprimit. Quem tangis intus, ab affectu carnali sanas: quem amplecteris, tibi conjungis: quem tuo amore fervere facis, dulciter osculari
s. Nunc dicito mihi, quid tibi videtur; & fac me experiri, quod dicitur. Accipe [inquit puer iste] & intellige mysterium: quia nemo scit, nisi qui accipit: nemo accipit, nisi qui in spiritu ambulare didicerit. Tunc osculor te, quando donum amoris mei tibi infundo. Tunc te amplector, cùm omnes affectiones cordis tui ad me traho: ita ut nil in creaturis sit, quod te abstrahere aut allicere possit. Sed tunc tu me oscularis, cùm sincero amore compungeris, & de nulla creatura solatium requiris. Oscularis pedes meos, si humilitatis meæ vestigia, ex amore magis, quàm ex timore sequeris. Oscularis manus meas, si cuncta bona opera, facta aut facienda, non tibi sed mihi totum ascribis. Et tunc me amplecteris, quando intimo cordis affectu, te mihi unitum sentis; & tam ardenter astringis, ut totus meus esse velis, & nihil tibi de privato amore reservas. Tunc poteris cum Sponsa in Canticis, dicere: *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia.* Si te spontè relinqueres, & omnia terrena vilipenderes; ego te in meum familiarem reciperem, & in virtutibus divitem facerem. Qui enim mihi devotus fuerit, & totus deditus; ego ero illi rursùm totus, ex toto apertus. Quia ideò sum Deus homo incarnatus, ut homo in me esset perpetuò beatus. Dedi me totum homini, ut homo totus esset deditus mihi. Nam *delitiæ meæ, esse cum filiis hominum*, quibus veni dare etiam Regnum cœlorum; & per contemptum mundi, perducet ad æternum consortium Angelorum.

* * *

Quis dignus sit osculo pueri Jesu. Cant. 1. Eccl. 3. Apoc. 2. Cant. 2. Prov. 8.

DE-

DECIMA.

Ad beatam Virginem, ut ostendat nobis Jesum Filium suum.

1\. 1. EXultavit spiritus meus, in Deo Salutari meo. Exulta hodie Sancta Maria, novæ salutis pariens gaudia. Exulta Mater intacta, quia tibi perseverat virginitatis florida gloria. Exulta Virgo puerpera, quia à maledicto & opprobrio mulierum es libera. Meritò exultare potes, in Jesu salutari tuo; quia quem cœli non capiunt, tu foves in gremio; & sanctis manibus tuis, ipsum collocas in præsepio. Meritò adoras ex te in tempore natum, quem super te scis habere Deum Patrem. Meritò illi exhibes matris officium, qui tibi inviolabilis generationis dedit effectum. Meritò in illo super omnia exultat Spiritus tuus, cujus gratia facta es tam sublimis & cœlestis. Laudent te cœlum & terra; & omnis ornatus eorum, gratiarum tibi referat actiones. Laudet te anima mea, Domina chastissima; & omnia interiora mea jubilent coràm te, cum summa reverentia. Non sufficit lingua, tua enarrare præconia; nec mens meditari, tua magnalia. Ideo cum humilitate præcipua, tibi inclino alma Dei Genitrix Maria. Suscipe vota mea; & pio affectu attende cordis mei desideria.
2\. 2. Quærit anima mea videre Jesum, quia scio ipsum esse bonum meum. Ostende mihi thesaurum absconditum, quem apud te habes reconditum. Credo Jesum, filium Dei esse unigenitum, & tuæ fœcundæ Virginitatis primogenitum. Ipsum confiteor Deum meum, Creatorem ac Redemptorem meum, pro mea salute hodie natum. Ipsum per te quæro videre, & reverenter adorare. Tu pannis eum involvisti, & ideo facilè non potest intueri, nec ab extraneis agnosci. Nisi enim tu, [Mater sancta] idipsum dignaris ostendere, quis merebitur inspicere? Per te enim accessum habemus ad filium, & per filium ad Patrem. Ostende ergo illum mihi; & sufficit pro primo mihi. Non peto, nec quæro aliud solatium, nisi Jesum filium tuum, meum speciale refugium, tuum singulare gaudium. Domina mea, sancta Maria, magno desiderio cupio Jesum videre, quem scio & te præ omnibus, & super omnia diligere. Cor meum Jesum desiderat, affectus meus post Jesum clamat. Si vis, ait, Jesum videre, tunc oportet te puros & claros oculos habere. Si vis Jesum videre, studeas te devotè & humiliter in omnibus habere. Si vis Jesum videre debes omnia terrena relinquere, & teipsum despicere. O dilectissima Maria, scio me nimis impurum, & ad videndum Filium tuum nimis indignum. Sed tamen nequeo quiescere, nisi prius videam illum. Non possum omnino tacere; sed ex nimio affectu, cogar instantiam facere. Scio, quia ipse vult rogari, & tu libenter vis orantem juvare, ideò non debeo faciliter à petendo cessare.
3\. Jesu fili Dei, miserere quæso mei: ostende te animæ quærenti, & vultum tuum cernere cupienti. Quare voluisti in mundum venire, si non vis ab hominibus videri? Quare dignatus es nasci, nisi velles etiam agnosci? Et quare hîc elegisti poni, nisi ut posses melius inveniri, & manifestiùs videri ac teneri? Non potui ad te ascendere in cœlum, ut te viderem: & ideò tu venisti ad me in mundum, ut te coram me haberem. Noli ergo te mihi negare, alioquin me 3.

cogis plorare. Si non vis videri, quare te pastoribus revelasti? Nam illi venerunt festinantes, & viderunt. Si vis latere, cur Magos ab oriente, ad tuum cunabulum, stellâ praeunte vocasti? Sed vis utique videri, quia facis te à multis inquiri. Volo ergo & ego videre. Et licet non sum Pastor, aut Rex; sum tamen unus, qui libenter essem de ovibus tuis, & regi cupit à Praelatis suis. Nisi enim te videro, non quiescam: & nisi teneam, non tacebo. Concede ergo te mihi videre, & videbis me in pace silere. Tu es enim dilectus ille, quem cupio videre. Caelum, terra, mare, & omnia quae in eis sunt, non curo aspicere, ut te vel semel possim inspicere. Omnia mihi angusta sunt & parva, comparatione tui, donec te merear videre ac frui. Semel dico, sed semper noto. Modicum peto, sed longum esse cupio. Nunc ergo satisfac voto meo, & imple me laetitia cum vultu tuo. Si mihi hoc denegas, scito, quòd non modicum me contristas. Et si tu me contristas, quis est, qui me consoletur? Nonne ut à te consolarer, veni, ut te viderem, & ex tua vi-
4. sione multum gauderem? 4. Veni, ait, desiderator bone: veni, & vide. Ego sum JESUS, quem quaeris. Si ergo me quaeris, sine omnia alia abire. Applica cor tuum, & vide Dominum tuum. Vide in Spiritu, quemadmodum olim sancti Prophetae viderunt; qui fide illuminati, de Virgine me nasciturum praedixerunt. Nam cordis oculus hic requiritur, & talis oculus me intuetur, sed corporis oculus, non est hic necessarius, qui plerumque nocivus invenitur. Qui enim credit in me, videt me: & qui diligit me, habet me. Ergo credendo, videbis me: & amando habebis me. Vide nunc diligenter, & considera, & consolabitur anima tua. Vide humilitatem meam & paupertatem, & invenies aedificationem magnam. Vide omnia, quae circa me sunt, & nulla curiosa reperies. Vide, quia cùm essem dives & plenus; propter te factus sum pauper & egenus. Vide, quia tanquam peregrinus hospitor super terram: nec in propria domo, sed in diversorio sum natus. Vide bene haec omnia.
5. Eja Domine Jesu, unde & compatitur tibi anima mea, visâ egestate tuâ: 5.
& arguitur satis conscientia mea, super impatientia & superfluitate mea. Si sic est initium tuum, qualis erit adhuc finis. Sed qui pati venisti, paupertatem & abjectionem, pro divitiis & honoribus, elegisti. Vide insuper manus meas, & pedes; quia ligatus sum, sicut homo impotens, sub matris cura manens, & quasi unus ex filiis hominum plorans. Quomodo potes tu tidere, qui cogitas Deum pro te plorare? Vide faciem meam pulchram, jucundam, gratiosam, omnem valentem expellere tristitiam & turbulentiam. Noli tamen istam exteriorem tantùm considerare pulchritudinem, quae à bonis & malis, aequaliter potest videri, & quae ab inimicis adhuc deturbabitur: sed ad interiorem & permanentem pulchritudinem, cordis dirige visum. Vide igitur qualem charitatem ad te habui, qui pro te homo mortalis fieri volui. Vide sapientiam tuam, quam servavi; quia naturam sine vitio assumpsi, & poenam sine culpa subivi. Vide plenitudinem gratiae, quam mundo attuli: & supermirabilem lucem, quam omnibus credentibus infundere concupivi. Nullus sanctorum aut hominum, tantum desi-

desiderium ad incarnationem meam habuit, quantum desiderium ego habui ad incarnandum. Nam mox, ut tempus præordinatum advenit, Angelo edocente, & Maria consentiente, sine mora Deus homo conceptus sui. Vide ergo inæstimabilem dilectionem meam; quia pro salute & redemptione hominis, totus exarsi, & nihil utile, aut necessarium,
6. tibi denegare potui. 6. O si nunc ardentissimum cor meum videres; & saltem in modico divinum illum amorem, quem ad te gero, sentires, nunquam ab amore & laude cessares: nunquam tuum laborem vel dolorem ponderares. Vide internis fidei oculis, humanam & divinam naturam, in unam convenisse personam, & inseparabiliter permanere hanc excellentissimam unionem: & speculare de utraque natura, quantum placet, & possibile est. Nam in me absconditi sunt omnes thesauri sapientiæ Dei; & præter me, non est salus cuiquam viventi, nec spes æternæ vitæ morienti. Sint ergo oculi tui semper ad me, & cor tuum maneat apud me: & super omnia desiderabilia, requiescas in me. Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui feci te: & naturam tuam assumpsi, ut traherem te ad me. Veni securè ad me. Veni securè ad me, frater tuus sum, mori etiam paratus pro te. Quid moraris? Accede, festina; & dimitte omnia aliena abire, quæ te
2. possunt impedire. Si sic feceris, invenies dilectum tuum, in quo felicissimè exultabis, & omnia onerosa faciliùs portabis. Caveas præcipuè, ne quid devium vel lubricum, in cor tuum veniat, quod te lædat, aut perturbet, aut vanè occupet, vel intus obscuret. Inter me & te, nihil mediare debet, quod unionem impedit, aut charitatem minuit, aut libertatem diripit, aut puritatem maculat; aut cordis secretum inquietat. Et quis istud apprehendet. Qui nihil sibi sufficere credit, nisi summum bonum, quod ego sum, à quo omne bonum, in quo omnia bona in cœlo & in terra, in mari & in omnibus abyssis. Qui me unum solum, ante omnia, & super omnia quærit, & mente semper gerit: Qui despicit se propter me, & diligit me purè propter me, iste potest contemplari, & me laudare, & cum Maria in spiritu sancto exultare, nunc & in æternum. Amen.

UNDECIMA.

De perditione, & inventione JESU in templo.

1. *Remansit puer JEsus in Hierusalem, & non cognoverunt parentes ejus.* 1. Luc. 2.
Audisti, anima fidelis, quòd ante paucos hos dies, amabilis Jesus se revelavit pastoribus & regibus, & quanta lætitia tunc fuit parentibus ejus: sed & tibi non modicum accrevit gaudium, ex tot bonis auditis. Sed heu, hodie res nimis infortunata & dolorosa accidit, quæ meritò corda concutit, & Auditores omnes stupidos reddit. Refertur enim, quòd dilectus Jesus à parentibus sit perditus, & eo proh dolor tempore, cum ad templum festivitatis gratia, parentes ejus ascenderunt. O subita mutatio dexteræ excelsi! Nam si perditus est Jesus, quæ tunc lætitia poterit esse in corde hominis? Qui enim perdidit Jesum, perdidit plusquam universum mundum. Nonne melius fuisset domi remansisse, quam Jesum in via perdidisse? Heu, qualis est hæc

festivitas, quam obscurat tanta calamitas. Nam nulla major gravitas, quàm ut perdita dicatur mœrentium jucunditas. Nemo priorum dubitet, quin Maria in ista perditione filii sui, multum contristata fuit. Nonne gaudentiùs in Nazareth latuisset, quam in Jerusalem hodie comparuisset? Si voluit S. Mater, sacræ legis consuetudinem observare, & perfectæ obedientiæ exemplum omnibus dare. Ideò donum ac civitatem suam reliquit, & templum Dei cum filio & Joseph visitavit. Verùm pro ostensione patientiæ ejus, & pro magna utilitate nostra, Deus hæc fieri permisit, ut Maria filium perderet, perditum dolens quæreret: atque post triduum in S. templo inveniret, inventumque thesaurum lætior secum re-
2. ferret. 2. Sed ô boni parentes, quomodo istud potuit evenire, ut tam dilectum puerum permitteretis à latere vestro discedere? Ubi erant oculi vestri, quando non erant in Hierusalem defixi? Quomodo excusabo vos, de negligentia tanta? Nonne meritò perdidistis, quem minus cautè custodistis? Sed rursum, qualiter audeam vos in aliquo reprehendere, quos novi in omnibus sanctos & devotissimos esse? Et quomodo audebat etiam bonus hic puer, sine scitu vestro, & absque licentia quoquam ire? Nonne videtur occasionem vobis dedisse ingentis tristitiæ, cum se absentavit tamdiu ab oculis reverentiæ vestræ? An ei licuit facere omne, quod voluit, quia cum Deo egit? Placet mihi, quia sic voluit; quoniam Deus est, quem arguere nemo potest. Non enim potuit æterna Patris sapientia, aliquid insipienter agere, qui orbem terræ disponit in æquitate. Bene ergo omnia fecit, non solum præsentiam suam amicis revelando, sed etiam quandoque ex certis causis, faciem suam dilectis occul-
tando. 3. Ascendit autem JEsus ad ce- 3.
lebritatem festi legalis, non ut secundùm legem se sanctificaret, aut precibus conscientiam mundaret, qui sanctus natus erat: sed ut indulgentiam nobis impetraret, & Ecclesiam frequentandam esse doceret, pro donis cœlestibus adipiscendis. Intravit templum ad audiendum Magistros & Doctores, qui fuit omnium Magister & Dominus: ut discant pueri & juvenes, à primæva ætate literas legere, scholas frequentare, doctrinæ intendere, magistris audientiam præbere: non vagari per plateas, nec vanis lusibus occupari. Ornat namque valdè juvenilem ætatem, ardor discendi artes, quibus juvatur intellectus, ad perficiendum in scripturis divinis: quatenus hinc ampliùs ametur Deus, quo sæpius fuerit sermo Dei auditus: & per Doctores clarius expositus, atque bonæ memoriæ libro firmiùs commendatus. Dedit ergo puer JESUS exemplum pueris & senibus, ad continuandum studium sapientiæ salutaris: ut nemo otio torpeat, nemo ad inania auscultet: sed pueri humiliter magistros suos audiant, diligenter quærant, & cum omni disciplina discant. Senes verò, secundùm datam sibi gratiam, & juvenum capacitatem, prudenter doceant; & regulas fidei, à sanctis Apostolis & Prophetis traditas, fideliter tradant: ut Jesum in medio Doctorum sedentem, omnes verbi Auditores cognoscant, & in melius semper proficiant; ac Deum, qui talem gratiam Doctoribus contulit, devotè collaudent.

laudent. Et ſicut doctrina & ſapientia magiſtri cæteros præcellunt; ita vitæ merito, & morum diſciplina, omnes præire debent. Studeant ergo docti pariter & indocti, tam ſanctæ humilitatis & obedientiæ exempla Jeſu Chriſti imitari, atque divinæ ſe ſubdere voluntati. Exemplicavit enim utrumque in ſe Chriſtus, puer duodennis, & Doctor cœleſtis; dum more parvulorum, magiſtris aurem præbuit, & reverenter caput inclinavit: atque à beatiſſima Matre benigniſſimè correptus, ſponte mox paruit parentibus, & ivit cum illis: ſicut tractabilis moribus, ita & ſubjectus legibus tam divinis quàm humanis, prout oportuit ac decuit, in agendis & dimittendis.
4. 4. Utinam Domine Jeſu, mihi concedas hujus facti tui hiſtoriam diligentius ſpeculari. Nam ſentio mecum in ſpiritu frequenter actitari, quod præſens in carne ſemel cum Matre egiſti, cùm ab ea perditus eſſes, & reinventus. Heu, quoties te perdo, peccatis meis exigentibus; quàm triſtis incedo, cùm fueto à gratia tua deſertus, & propriæ paupertati ſine conſolatione relictus. Quid mirum, ſi tunc doleo, & graviter ingemiſco, tua ſalutari dulcedine orbatus, & penè omni ſpe recuperandæ ſuavitatis deſtitutus. O, quam longa mora, & moleſta hora mihi videtur, carere conſolatione divina: quia abeſt dilectus Jeſus, Conſolator meus; & neſcio, quando iterum ſit venturus. Quid faciam? Aut quo vadam, ad quærendum Jeſum, quem diligit anima mea? Ubi eſt ille modò, qui me lætificare ſolet gaudio magno? Scio, ſcio, quia ſi ſe occultare voluerit, nemo eum inveniet, nemo attinget, nemo apprehendet, quia nondum venit hora ejus. Et ſi ſe dignatur revelare, ſtatim adeſt in foribus, intrat januis clauſis, viſitat domum mentis, & manifeſtat ſe indiciis tam certis, ut non ſit opus interrogare, tu quis es? quia ignis amoris cordi infuſus declarat, quod Jeſus venit, & ipſe fecit hæc omnia. In hoc probationis articulo, ſæpius conturbor & affligor in memetipſo: & ſatis admiror ſuper occulta diſpenſatione tua, Jeſu dulciſſime. Cur quæſo, me ſic probas in certamine, tam ſæpè & improvisè, cùm tamen ſis totus ſuavis, & ſine amaritudine? Norunt experti, quod dixi: experientur & brevi, quicunque cupiunt eſſe diſcipuli tui. Non venit hoc ex dolo, non de ignorantia, ſed ex bono zelo, pro occulto profectu noſtro. Ideoque, quòd plenè non capio, totum potiùs tuæ ſapientiæ committo; quæ nihil agit ſine certa ratione, licet cauſa mihi ſit ignota. Habeo tamen in hoc cardine rerum, non modicum miſeriæ meæ ſolatium: quia & dulcis domina mea Maria, perdidit aliquando Jeſum, & doluit valdè amiſiſſe filium: nec erat contenta redire ad domum, donec inveniſſet Jeſum, ſingulare gaudium ſuum. Quem cùm non inveniſſet, ubi æſtimabat; invenit, ubi non conjecturabat. Si enim ſciviſſet eum, cum tanta admiratione, inter Doctores ſedentem, aut minùs doluiſſet de eventu tali: aut congratulata fuiſſet de actu tam ſolemni, in reſponſis ſui beatiſſimi filii. Itaque Jeſus, non ſemper ibi invenitur, ubi quæritur: Sed ſæpè ibi exiſtit, ubi minimè putatur.
5. Nemo ergo de ſe præſumat, quaſi 5.
Jeſum ſolus habeat: Nemo alium deſpiciat, quia neſcit, quantum quis Deo

in occulto placeat, licet homines lateat, & abjectus doloris videatur. Nam & ipse Jesus, tunc multis incognitis erat, & qualis ac quantus esset, paucis innotescebat. Quibus voluit, se prodebat; & quando voluit, se abscondebat; cuncta autem dispensativè & utiliter faciebat. Cùm ergo perdidero Jesum, non est mirum, nec novum: sentio tamen id mihi fore nocivum, & cordi meo valde dolorosum. Me autem fateor reum, & plagis gravibus dignum: quia non custodivi satis bene cor meum, sed nimis tepidus & negligens incessi: Ideò gratiam Jesu perdidi, nescio, quis restituet eam mihi, nisi ipse dignetur iterum pauperis sui misereri. Huic calamitati meæ succurre, clementissima Mater Dei: subveni domina mea; adesto charissima Virgo Maria, janua vitæ, nunc porta. Solatium quæro, auxilium à te posco. Tu me liùs nosti, quanti doloris sit Jesum perdidisse, quantæque lætitiæ Jesum invenisse. Si sic tibi, ô beatissima Virgo, contigit, quæ sine culpa fuisti; quid mirandum, si mihi peccatori, ejus gratia pro voto non adsit, qui in tam multis offendo? Quid ergo faciam, ut eum iterum inveniam? Si enim est aliqua spes inveniendi, erit utique per consilium tuum: fiet & meritis tuis, quæ propinquior es, & charior universis. Doce ergo modum recuperandi dilectum, & comitare mecum, usque dum inveniam illum. Quo viso & reperto, cantabo tecum in jubilo: Congratulamini mihi omnes, quia inveni, quem diligit anima mea: ipse est enim, quem tu
6. peperisti, castissima Virgo Maria. 6. Ad hæc illa? Audi consilium bonum, imitare exemplum meum, & consolabitur anima tua. Si quando perdideris Jesum, noli diffidere, noli turbari nimium: noli pigritari, noli ob oratione cessare, noli ad consolationes terrenas exire: sed quære secretum, plange teipsum, & invenies Jesum in templo cordis, quem amisisti peccatis tuis, delectando in rebus vanis. Non enim invenitur JESUS in plateis civitatis, nec in cætu ludentium, neque in terra suaviter viventium; sed in congregatione justorum, & in Ecclesia sanctorum.

7. Cum gemitu est quærendus, qui per dissolutionem est amissus. Cum magna cautela est servandus, qui per incuriam est elapsus. Cùm timore & reverentia est supplicandus, qui pigros detestatur & ingratos. Cùm summa humilitate est revocandus, qui per elationem est fugatus. Cum crebra & intenta oratione est placandus, qui propter evagationem mentis non audit susurrantes. Cum ingenti gratiarum actione est laudandus, qui gratiam sum dare est paratus. Cùm ardentissimo amore est amplectendus, qui omnibus parcit, omnibus miseretur: qui gratis dona sua largitur, & nemini se quærenti deesse probatur. Quòd si quandoque tardat, perseverantem tamen in oratione non relinquit: sed etiam dum nescit, revisitat, clariùs illuminat, & cautiùs informat, ne unquam de se præsumat, sed in eo humiliter & devotè confidat. Si igitur hæc bene attendis, Jesum citò placabis, Jesum in Hierusalem invenies, quia in pace factus est locus ejus. Jesus in templo cordis tui, sacra oris sui verba prædicabit. Jesus tecum tota die, sicut in thalamo morabitur. Jesus docebit te de omnibus, quæ sunt salutis: Cujus est utique totum, quicquid est gratiæ & virtutis, in Angelis & hominibus: quic-

quicquid etiam boni, relucet in creaturis. Jesus ergo semper invocandus est, semper quærendus, semper desiderandus, semper memorandus; semper laudandus, semper venerandus; semper amandus, nec in aliquo offendendus; sed in omni sanctitate & puritate colendus & adorandus, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

DUODECIMA.

De quatuor modis videndi Jesum, secundùm devotionis affectum.

1. 1. B*Eati oculi, qui vident, quæ vos videtis.* Hoc dulce verbum Domini Jesu Christi, sæpius est ad memoriam reducendum, ad quem interiores oculi mentis in spiritu sunt sublevandi, in quem Angeli desiderant prospicere. Nam ejus visio, super omnia lætificat: ejus fruitio, omne desiderium animæ implet: ejus facies, omnes sanctos in cælo beatificat. Sed quid facient, qui adhuc peregrinantur in terra, nec valent perfrui æternæ claritatis gloria? Videbunt eum, sed non modò. Videbunt eum à longè, sed nondum prope. Vident enim eum nunc per fidem, sed necdum per speciem. Vident etiam nunc per speculum in ænigmate, tunc autem faciè ad faciem. Vident nunc raptim, tunc autem continuè. Vident nunc imperfectè & obscurè tunc autem clarè & apertè. Vident nunc verè, quia credunt firmiter & bene; tunc autem verbum sine velamine, omnia plenè. Beati ergo oculi isti, qui Jesum nunc intuentur in lumine fidei; ut postea eum videant in regno suo, cum Angelis Dei. Horum autem conversatio, est in cælis secundùm spiritum, quamvis corpore teneantur adhuc in terris.

2. Sed nunc dicito mihi, anima devota & fidelis, quæ Christum toto affectu cordis diligis; & Christi vestigia sequi niteris; dic inquam mihi, si tibi optio daretur, & possibile foret, in quali forma Jesum videre velles, & optares. Quid tibi magis placeret, si eum videre liceret; utrùm in præsepio jacentem; an in medio Doctorum sedentem, vel populis prædicantem; aut etiam in cruce pendentem? Quid horum plùs affectas? quid dulciùs sapit? quid movet amplius? Nolo, inquit, in hac parte eligere: Nolo mei juris esse: nolo meam inclinationem sequi, nec propriis motibus duci: sed volo omnimodè, Domini mei Jesu Christi beneplacito contentari, qui novit cordis mei secreta rimari, ac invisibiliter penetrare: ut ipse sit mihi omnia in omnibus; secundùm exigentiam meæ fragilitatis. Quod si magis placuerit; hoc liberè agat: qualem se voluerit demonstrare, talem se mihi exhibeat; gratum enim erit omne, quòd fecerit. Totus est mihi in singulis, cùm rectè attendo, nec ulla varietas formæ vel ætatis mutabit fidem veritatis; quia indivisus est Christus, in omnibus his modis verè adorandus. Sentio enim mihi fore tutissimum, ejus arbitrio, sine meo volito, standum. Habeo tamen desiderium incessabiliter fervidum, ad ipsum amabiliter intuendum. Magnum utique & pretiosum gratiæ donativum, si vel unum istorum, quod petivi, concesserit mihi speculandum. In his præaccepto suum velle & nolle, ut fiat mihi secundùm verbum suum, in omni re desiderabili, vel contristabili absque delicto. Tantum velit, & seipsum mihi indicet, non causabor de qualitate formæ humanæ, dum-

dummodo liceat illum cernere in Deitate. Sed quia hoc genus ſpeculandi, altiſſimum eſt, & beatorum; contentabor interim omnium fidelium more, ſi Jeſum videre merear in humanitatis effigie, prout interdum aliquibus devotis, ſe revelavit in ſecreta viſione. Itaque ſi ſe parvulum, in cunabulo jacentem exhibuerit, adorabo prorſus Deum puerum in carne, pro me exinanitum. Laudabo & gratulabor, de tantæ pietatis ac parvitatis ſuæ munere, à ſæculo inaudito, omni dulcedine & gaudio pleno. Quem enim non delectaret, tam gratioſum videre infantulum, Angelicis laudibus celebratum: tam ſanctum amplecti puerulum, ab omni contagio purum; à ſanctis paſtoribus viſitatum: à nobiliſſimis Magis venerabiliter adoratum. Ecce hoc ſapit dulcius, & afficit tenerius. Hoc informat charius primordia mea, præ cæteris actibus ejus & ſignis, quibus claruit in mundo verus Deus & homo, vagiens in præſepio parvo. Ad hujuſmodi conſpectum, requiritur oculus mundus, mens humilis, fides firma, conſcientia pura, ut videatur Deus gloriæ, in fragili carne; & in for-
3. ma ſervi. Creator cæli & terræ. 3. Quid autem in medio Doctorum, audiens illos, & ad quæſita reſpondens, æterna ſapientia Patris! Certè intueri libet pulcherrimum adoleſcentulum, duodecim annorum ætatem habentem, omni honeſtate morum florentem, à planta pedis uſque ad verticem nulla macula fuſcum: qui jam perfectè loqui poteſt, & reſponſa dare, & ingenuæ probitatis inditia declarare: ita ut cunctorum oculi, præ admiratione ſubita, in eum eſſent defixi: & omnes cuperent ejus præſentia, ac dulcibus colloquiis recreari. Idcircò & ego aliquantulum curioſiùs, in faciem Chriſti Jeſu affecto intendere; & quæ ædificationis ſunt, ex ejus ore verba prudentiæ notare. 4. Ecce, ſedet 4.
in medio Doctorum, puer JESUS, Dominus Angelorum. Audi magiſtros in terris, qui docet Angelos in cælis, interrogat ſeniores, ut diſcant omnes juniores coram majoribus tacere, & revereri. Habet ſe valdè modeſtè, ſedet quietè, tacet verecundè. Cùm interrogatur, reſpondet diſcretè, nil levitatis gerit actu vel in ſermone: & inter ſapientes, perfectæ maturitatis imaginem, in annis pueritiæ repræſentat. Si quis totam Hieruſalem perluſtraſſet, putas talem puerum, tam decorum & ſapientem, invenire potuiſſet? Minimè. Sed neque in omnibus finibus Iſraël talis, etiamſi Salomon, & omnes filii Regum affuiſſent. Verè non eſt ſimilis ei, neque in cælo, neque in terra, neque in cunctis legiſlatoribus & magiſtris. Quapropter non erat mirum, ſi Maria doluit multum, cùm perdidiſſet tam dilectum filium, præ filiis hominum decoratum. Facies namque ejus mira jucunditate ſerena, oculi clari, labia pura, eloquium dulce, reſponſio ſapientia plena. Dum tacet, ædificat: cùm reſpondet, inſtruit: virtutis eſt, omne quod agit & dicit: Si tam dulces fructus emittit in flore, quantos producet in meſſis ubertate?

5. O quàm delectabile eſt amanti 5.
animæ, contemplari Jeſum Nazarenum, virum approbatum à Deo, ſignis & prodigiis coruſcantem in populo, ac verba vitæ, ſuper mel & favum dulciora, diſcipulis prædicantem. Si mihi uno tantum die datum eſſet, cum Domino meo

meo conversari in mundo, felicem me putarem; nec unquam hujus diei oblivisci deberem, propter eminentem doctrinam, & humilem conversationem, Filii Dei, cum filiis hominum: qui nullum pauperem vel debilem vitavit, sed etiam cum publicanis & peccatoribus manducare solebat. Heu, quantum delirat, qui ab hoc sanctissimo exemplari, in mundo accenso, vel ad momentum breve, cordis oculum deflectit. Æstimandum est, quòd diu indoctus & insipiens manebit, qui vitam suam, ad humilitatem humilis Dei, non conformat. Optimè sensit, & scripsit magnus Paulus, à Deo illuminatus, dicens: *Mihi Christus vivere est, & mori lucrum.* Phil. 1. Igitur ad Dominum meum Jesum Christum oculi mei semper, quoniam ipse est regula mea, & sapientia mea. Nam perfectio omnium virtutum relucet in eo, tanquam in speculo mundo: nec potest aliquid melius & perfectius, in omni libro & scientia inveniri, & sciri, & contemplari; quàm in hoc libro vitæ, & lumine vero, omnem hominem illuminante, & præcipuè pauperem spiritu, in amorem sui transferente.

6. 6. Super omnia autem preciosa unguenta, flagrat passio Domini mei Jesu Christi, continens in brevi summa, omnium gratiarum apothecam. Ideò summè delectat, videre JESUM pendentem in cruce, atque sacrosancta corporis sui vulnera mihi demonstrantem; dolore quidem livida, sed amore fulgida, præ omnibus gestis ejus compunctiva: ut propter Jesum Christum, & hunc crucifixum, nil libeat menti meæ cogitare, nec legere, nec loqui, neque audire. Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, qui misericordiam peccatoribus non negat, & devotorum affectibus piè adest & favet: ut nunquam à memoria mea, sacratissima passio Domini mei Jesu Christi recedat: sed dolor & amor amantissimi crucifixi, cor meum penetrent, & vulnerent, ac firmissimè uniant & accendant: ut totus mundus mihi vilescat, & Jesus crucifixus, solus super omnia sapiat, atque ad intima passionis suæ secreta secretius me & frequentissimè inducat.

7. Potest & aliis multis modis, pro 7. desiderio amantis animæ, dilectus Jesus se mirabiliter revelare, & de sanctissima vita sua, & preciosa morte, ac resurrectionis gloria, plenius informare: ut quæ sacra Evangelia docent & pandunt verbis exteriùs, adveniento spiritu Jesu, spiritualiter & sagaciter ipse aperiat intus sine strepitu verborum, cum multa illuminatione summæ veritatis, ad capiendum etiam gloriam Deitatis, prout potiri conceditur purgatis mentibus quandoque per excessum spiritus, pro consolatione humanæ fragilitatis; secundùm quòd ipse benedictus Jesus promisit, dicens: *Ego sum ostium: per me* Joan. 10. *si quis introierit, salvabitur,* & ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet. Amen.

DECIMA TERTIA.

De sacra institutione jejunii, secundùm formam Jesu Christi.

1. ECce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Advenit sanctum Quadragesimæ tempus, salubriter ab Ecclesia institutum, omnibus Christi fidelibus, maximè autem religiosis, devotè suscipiendum. Præpara ergo te serve Dei, in hoc tempore, ad emendatiùs viven-

vivendum, ad strictius jejunandum, ad frequentiùs orandum, ad diligentiùs psallendum: quatenus & in die Dominicæ resurrectionis, tantò amplius cum Domino merearis gaudere, quantò nunc abstinentius vixeris. Suscipe lætanter crucem Domini, quàm sponte pro te Salvator mundi suscepit. Nam crux est omnis afflictio carnis, & qualibet mortificatio sensualitatis, quæ semper edomari debet, ne adversus spiritum prævaleat. Hãc crucem levem ac dulcem, facit amor & gratia Christi; qui suo, & suorum exemplo sanctorum, formam tradidit abstinendi. Ne ergo timeas homo fragilis, nec ad jejunandum pusillanimis existas. Christus in causa est, Christus exemplum dedit, Christus etiam ad perficiendum bene juvabit, qui tam sacras observantias instituit. Nam pro te est, quod agis: pro tua
2. salute laboras, cùm jejunas. 2. Quid trepidas, caro & sanguis? Habuerunt etiam carnem & sanguinem sancti homines priores, multis temporibus in abstinentia viventes. Si non esset afflictuosum corpori, nec onerosum naturæ, quomodo diceretur & esset tempus pœnitentiæ? Pœnitentiam ergo agere debes, in hoc brevi spatio Quadragesimæ, ad redimendas negligentias vitæ præteritæ: & pro Deo animam tuam affligere, in recompensationem divinæ justitiæ, in vigiliis, in jejuniis; in orationibus, & laboribus, in silentio & custodia cellæ; nec non in aliis observantiis sacris, secundum morem Ecclesiæ, quæ macerationi carnis ampliùs nunc insistit. Nam ubique vigilias nunc protrahit: cantum multiplicat, preces prolongat, genu flectit sæpiùs, inclinat profundius; celebrat ferventiùs, adorat reverentius; jejunat prolixiùs, legit studiosius; prædicat instantiùs, gravitatem assumit; pietatem exhibet, honestatem servat, disciplinam custodit, & omnem observantiam sanctitatis adauget. Omnis enim anima, quæ non fuerit afflicta die hoc, peribit de populo suo; quia non est digna, in sanctorum cœtu computari, qui noluit sanctorum vitam per abstinentiam imitari. 3. Nunc tota 3.
antiqua vita, in melius est commutanda, & dignis castigationibus caro refrenãda: quatenus resurrectionis tempore, resloreat in novitate vitæ. Redimendi sunt dies negligentiæ nostræ, & exigendum aliquid amplius in fervore spiritus, pro afflictione carnis. Nam spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quicquam, id est, delectatio carnis. Jacta itaque cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet, magis verbo quam ferculo. *Non in solo pane* Matth. 4.
[inquit] *vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Timor, quem sentis, amor tui ipsius est, plus pavens quam oportet. Sæpè magis affligit timor nimius, & sollicitudo cordis, pro defectu corporis, quam præsens ipsa fatigatio laboris. Si aliquantulum laboriosum non esset, quid tunc magni esset? Vivere secundùm commodum naturæ, non est vita pœnitentiæ. Ferventi verò spiritu, & viriliter agere cupienti, modicum videtur totum, quod agit. Appetit enim non solùm superflua & noxia resecare, sed à multis etiam licitis abstinere. Sit ergo animus fortis, & voluntas prompta ad jejunandum: habes enim multa exempla, tecum pariter jejunantium. Propone nunc unum diem, & cras alterum devotius adjunge; sicque in Dei nomine, reliquos consummabis. Nonne pro regno Dei, & amore Christi, totum leve ac breve ducen-

ducendum, tam sanctum jejunium? Non est declinandi locus; & multum inde sollicitari, quid importat? Sufficiat unicuique diei sollicitudo sua, ut non duplices tibi mala: magis autem te præpara, ad subeundum arctiora. Quanto promptior fueris, tantò levius tibi facies, & Deo erit magis acceptum. Fortè ultimum erit jejunium tuum in hac vita, & magnum gaudium dabit bene consummatum. Quanti anno præterito jejunaverunt, qui modò ex hoc mundo migraverunt. Gratum omninò Deo erit, si sponte & hilariter fiat, quod tamen fieri ex necessitate oportet.

4\. 4. Igitur abjecto timore carnali, viriliter & alacriter aggredere jejunium salutare. Ambula in spiritu libertatis, & sollicitudo non occupabit carnis. Intuere diligenter exempla sanctorum Prophetarum, Moysis, & Eliæ, & Danielis; quorum mira fuit abstinentia victus, & amica solitudo multis temporibus. Attende & beatissimum Joannem Baptistam, optimæ conversationis puerum, quem Spiritus sanctus ex utero matris replevit, ducens illum in tenera ætate ad eremum: ubi in magna abstinentia & austeritate vitæ, solitariè diu vixit. Deinde Dominum nostrum Jesu Christum, præ cunctis sanctis intuere, ac pro singulari exemplo abstinentiæ tibi antepone: qualiter ipse sanctus sanctorum, Rex Regum, & Conditor sæculorum, sacrator & institutor omnium temporum, jejunium quadraginta dierum totidemque noctium, nihil interim manducando, peregit: suo sanctissimo te docens exemplo jejunare, & contra diaboli tentationes fortiter certare. Quid enim non tolerabile? quid non amabile illius fieret exemplo? qui utique magis pro te, quàm pro se creditur jejunasse. Et non tantùm jejunium ejus considera, sed longam etiam solitudinem ejus studeas tibi in exemplum trahere: quomodo secretè in deserto latuit, cum bestiis mansuetissimè vixit, & à diabolo tripliciter tentatus sit: præbens formam solitariæ vitæ, fugam mundi, vitationem tumultuum, frequentiam orandi, aptitudinem contemplandi, vacationem Dei, inclusionem & custodiam tui.

5\. O si aliquanto illic tempore cum Domino Jesu stetisses ab omni humano consortio separatus, nonne tibi prædulce fuisset, nil manducasse illis diebus? O quàm felix fuisses, si cum filio Dei eremitare potuisses, & illius consortio perfrui, cui deserviebant Angeli. Ubi putas erat domuncula ejus, aut spelunca protegens illum: vel qualis matta substrata corpori ejus? In terra sedet, in terra dormit & quiescit, qui cælum terramque regit. Aspice nunc sedentem, nunc stantem, nunc genua sua in oratione flectentem, ad Deum Patrem suum omnipotentem. Associare igitur ei devotionis gratia, & libenter esto solus cum solo, habendo Jesum tantùm pro solatio: quia melior est tibi solus JESUS pro socio, quam totus Angelorum chorus in cælo. Revera nunquam est solus, nec totus derelictus, cùm quo dulcissimus est, Jesus. Nam sine Jesu, totus mundus tædium est, & onus. Disce ab illo, quàm patiens sit & mitis, in hac vasta solitudine: quàm lucidum iter pandit religiosis ad locum secretum: ostendens priùs Deo & sibi fore vacandum, antequam in publicum sit procedendum.

6\. Interroga tamen ab eo, hujus vitæ causam, & dic: Quid hîc agis Domine 6.

 Jesu?

Jesu? Quare homines fugis, qui ab hominibus impediri nescis? Quid turbas devitas, qui à nullo turbari vales? Ut quid etiam tam districtè jejunas, & sanctam carnem tuam sic castigas, cùm in re nihil sit, quod refrenari debeat. An propter nos & nostram salutem, ista facis? Revera ita est. Propter electos meos, omnia facio & patior, ut & ipsi salutem consequantur. Veni enim dare omnibus exemplum vivendi, demonstrans in memetipso, qua via, quanto labore, quo etiam fructu, perveniatur ad regnum meum sine fine gaudendi.

7. 7. Sed obsecro te Domine, noli me deserere in deserto hujus sæculi, sed esto mihi nubes per diem in umbraculum, ab æstu tentationum; & columna ignis per noctem, ad depellendam mentis caliginem. Præcedat me Dominus meus, aut Angelus ejus semper; inducatque in terram lacte & melle manantem: hoc est, ad internam gustandam suavitatem. Ego (inquit) faciam petitionem tuam; si tu meam fueris sequutus conversationem. Ostendi pœnitentiæ viam, per quam itur ad æternam gloriam. Sequere me per laborem & tribulationem, si vis habere requiem & consolationem. Jejunavi, esurivi, tentatus sum, & restiti: contempsi mundum & gloriam ejus, vici diabolum, & consilium ejus: ut & tu meo exemplo, discas jejunare, vigilare, & orare; mundum contemnere, diabolo resistere, carnem subjugare; & usque ad mortem, in obedientia perseverare. Si ergo pro salute tua tantum laboravi, & tantam abstinentiam peregi, qui sine peccato fui, & vixi: quantò magis tu, qui in peccato natus es, & peccari fomitem adhuc habes, carnem tuam debes macerare, & omnem peccandi occasionem amputare? Stude igitur pro modulo tuo, injunctam explere jejunii regulam, plus execrando ventris concupiscentiam, quàm naturæ necessitatem. Ego libenter spontaneam oblationem tuam suscipiam, & licet modicum sit, quid agis: humilis tamen & munda oblatio, mihi semper grata existit.

DECIMA QUARTA.

De ferventiori emendatione, nunc assumenda.

1. *ADvenerunt nobis dies pœnitentiæ, ad redimenda peccata, & salvandas animas.* Benedictus Deus; qui contulit nobis tempus & formam, ad faciendam aliquam pro peccatis pœnitentiam. Sic enim meremur ejus misericordiam, nec non gratiam uberiorem, atque gloriam. O Sacrum pœnitentiæ tempus, datum in salutem omnibus hominibus: finem indicens vitiis, parans virtutibus iter; compunctionem ingerens, devotionem nutriens, torporem exuens, fervorem renovans; & ad omne bonum incitans. O fervor devotionis! ô desiderium emendationis, jam nunc ostende virtutem tuam, appareatque in opere, quod priùs concepisti in mente. Utinam modò vel unum vitium perfectè superes, aut aliquam malam consuetudinem dediscas. O si vel unum gradum virtutis jam ascendas, aut aliquam specialem gratiam à Domino apprehendas. Si modò non laboraveris pro profectu, quando tunc proficies, & quando emendabis te in aliquo defectu? Rarò namque alio tempore religiosus demonstratur, quisquis hoc tempore religiosior non invenitur. Alio tempore cavere illicita, lau-

laudabile est: modò non continere à licitis, vituperabile. Sanctum tempus, sanctam conversationem requirit; & multa millia exempla fidelium, ad imitandum magis accedunt. Si omnem Christianum decet nunc sanctius vivere, quanto magis religiosum, qui debet aliis exempla sanctitatis & abstinentiæ præbere? Assumenda est ergo nova devotio, & major sensibus adhibenda custodia, ac totius hominis interioris & exterioris, perfecta emendatio sectanda. Sit mens devota, oratio pura; frequens meditatio, intenta lectio; sermo rarus & utilis, solitudo grata & stabilis; labor in manibus, pietas in intentione; Christus semper in corde. Vigilandum enim nunc est sollicitiùs, contra inimici insidias, qui acriùs solet jam devotos impetere & tentare, si fortè tepidos eos reddat, aut impatientes; ut fiat labor eorum inutilis, aut pœnitentia gravis & chorus tædiosus. Nec mirum, si nos tentare audeat, qui Christum Dominum tentare non timuit. Sed miser ille victus est, & confusus abscessit, ut nobis spes vincendi daretur; & ne diabolum timeremus, qui nobiscum Christum victorem habemus. Viriliter igitur resistamus, & constantes in omni-
2. bus adversitatibus maneamus. 2. Sine causa utique, tam crebro in Ecclesia non canitur; Commendemus nosmetipsos in multa patientia, per arma justitiæ virtutis Dei. Est nunc valdè necessaria patientia: quia multa occurrunt naturæ contraria; quæ bene portari nequeunt, sine interna gratia. Alius tamen hoc, alius aliud ampliùs ponderat, secundùm quòd suæ naturæ aut consuetudini, magis adversari sentit. Ideoque beatus & sapiens, qui jam virilis est, & patientia præmunitus. Nam optimum remedium est, non credere timori, nec terga adversario dare: sed viriliter agere, & libenter etiam velle arctiora pro Domino subire. Sic enim fecerunt sancti viri, gloriosi patres nostri, divino amore accensi, qui hæc instituerunt, & nobis similiter agenda reliquerunt. Denique Christus JEsus Dominus noster, gravia crucis supplicia subiit, & patientiam suam nobis in consolationem, & perpetuam imitationem promonstravit. Quisquis igitur devotiùs sese modò in cunctis gesserit, non dubium, quin jucundiùs sanctum Pascha suscipiet. Quicunque nunc abstinentior, & sollicitior ad profectum interiorem fuerit, lætior utique Domino resurgente, cum ipso jubilabit. 3. O Jesu bone, 3.
dulcis hospes, & amice fidelis, adesto desideriis & gemitibus meis. Conforta me pusillum, in hoc sacro jejunio, à te legitimè consecrato. Da robur mentis, & gratiam internæ pinguedinis: ut hæc corporalis jejunatio, peccatorum meorum fiat expurgatio. Da sic ab escis corporalibus abstinere, ut ab omnibus vitiis & passionibus, jejunem in mente. Custodi me à callido inimico, qui omni modo nititur, conceptum propositum impedire, & à sancto fervore retardare. Da dexteram tuam, Jesu bone: ut sine tædio, sine elatione, sine distractione cordis, in conspectu tuo his sacris diebus, in choro psallam: ac tota fidelitate, decimam dierum meorum, devotus tibi offeram. Amen.

* * *

DECIMA QUINTA.

De ascensu Moysis, in Montem Synai.

1. Exod. 24. 1. ASCENDIT Moyses in montem, & fuit ibi quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. Quid putas sanctus iste homo, ibi egit cum Domino? Quis indicabit mihi secretum istud? O si interfuissem, ut Moysem loquentem cum Domino, audire meruissem. Nam Moyses loquebatur, & Dominus respondebat. Fruebatur ergo ibi solus colloquiis divinis, longè abstractus ab hominum consortiis. Ibi legem decalogi suscepit. Ibi secreta Dei, & multa mysteria fidei nostræ perspexit. Didicit ibi in abscondito, quæ postmodum docturus erat in populo. Ibi instructus est de factura tabernaculi, de ritu sacrificii, de ordine sacerdotali. Ibi in spiritu cognovit & intellexit, quid ista exteriora & visibilia instituta significabant, & quid de futuris mysticè pronuntiabant. Ibi ab omnibus mundialibus curis liber, vacabat & videbat, quam suavis est Dominus; quam beatus vir, qui requiescit in monte sancto ejus. Ibi nullum tædium corporis passus, pane vitæ & intellectus est refectus. Ibi in silentio, venas divini susurri suscepit, & spiritu sapientiæ impleri meruit. Unde ex longa cohabitatione, & frequenti colloquutione cum Domino in monte, illud mirabile ei accidit, ut splendida facies ejus, ex intuitu Dei fieret, & cornuta suspicientibus videretur; ita ut non possent filii Israel in eum intendere; sed territi abscederent, donec ille velamen sibi super imponeret, ac sic inspicientibus claritatem sui vultus temperaret. O virum Dei gloriosum & inclytum, lumine divinæ claritatis, intus & foris perfusum & penetratum.

2. Sic etiam quidam devoti amatores Christi, quando sunt in secreta contemplatione cum Domino, nonnunquam in novæ vitæ claritatem transformantur: & tantum secum gratiæ copiam reportant, ut cæteris admirationi sint & timori, propter zelum fervoris, & affluentiam doctrinæ cœlestis, quam producunt. Sed ne nimium importabiles videantur infirmis, prudenter gratiam supernæ visitationis contegunt: solùm quæ prodesse possunt, & melius comprehendi, humiliter dicunt: quæ autem obscura sunt & alta, clauso pectore servant, soli Deo & sibi hæc cognita esse cupiunt, cui & gratias maximas, ex intimo referunt. 2.

3. O si posses & tu cum sancto Moyse, in montem virtutum ascendere, & nunc in hoc sancto tempore, aliquantulum ibidem, cum Domino moram trahere, ad audiendam vocem Dei loquentis, de medio nubis & caliginis: forsitan & tibi donaretur, aliqua specialis divinæ agnitionis gratia, & illustratio mentis: qua inebriatus & impletus cuncta terrena negligeres, & super cœlestia tantùm amares: ita ut de usu corporali, modicum pensares, sed potiùs experimentaliter in te gustares, quàm verùs sit ille sermo Moysis dicentis. *Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Deut. 8. Matth. 4. 3.

4. Sed quid est, quòd solus Moyses jubetur ascendere, & pauci cum eo seniorum Israel? Nimirum paucitas perfectorum, & altitudo vitæ contemplativæ, in hoc exprimitur: quoniam maxima multitudo hominum, circa terrena & sensibilia, magis amat conversari. Nullus tamen verti- 4.

verticem montis ascendit, nec medium caliginis, in qua Deus erat, intravit: nisi solus Moyses, speciali gratia à Domino vocatus, & ad se introire jussus.
Exod. 24. Cui dicitur: *Ascende ad me in montem, & esto ibi.* Vocatur per gratiam, ascendit per obedientiam, manet per stabilem perseverantiam. Non expedit ascendere, nisi præveniente gratia, quæ mentem ab omni infima delectione levet: & tunc oportet tractum gratiæ sequi, usque ad finibilem unionem Dei: & ibi ab omni consideratione quiescere, donec iterum Domino præcipiente, ad charitatis opera descendatur. Nam & ipse Moyses, post diutinam cum Domino habitationem, propter populi instructionem, jubetur descendere, cui per pastoralem præerat sollicitudinem. Ut ostendatur, quia omnis, qui sublimiter ac suaviter Deo vacat; post expertam suavitatem, utiliter ac humiliter ad pia rursus opera redire debet. Et sic ascendendo ac descendendo, profectum semper inveniet: ita ut nunquam otiosè resideat, sed aut intus Deo, aut exteriùs utilitati proximorum intendat.
5. rum intendat. 5. *Descende,* inquit Do-
Exod. 30. minus, *peccavit populus tuus.* Devotio apud Deum eum tenebat, periculum populi redire ad externa cogebat. Ascendit per contemplationem, descendit iterum per compassionem. Charitas Dei sursum trahebat, charitas proximi deorsum revocabat. In monte tantummodo cœlestia cogitabat, inferiùs lites & contentiones compescebat. Ibi Dominum clarè cernebat, hîc ratò à tumultu populi liber erat. Ibi supra se in spiritu rapiebatur, hic magno tædio sæpius propter eos vexabatur. Ibi spiritualibus delectabatur, hic à carnalibus gravabatur. Ibi divinas revelationes suscipiebat, hic inferiùs murmurationes frequenter audiebat. Ibi devotus & quietus erat, hic mitis & patiens esse studebat. O quàm bonum & jucundum est, esse cum Domino in monte, & de nullis forinsecis rebus, curam habere. O quàm miser, & miserabilis ille status, rumoribus sæculi interesse, & transitoriis occupationibus implicari. Felix mens, quam nulla actio sæcularis retinet, nec ulla affectio carnis inclinat; sed semper pura intentio ad Deum, sine tardatione levat.

DECIMA SEXTA.

De verbis Jesu, & mundiitia cordis.

1. VErba, *quæ ego loquutus sum vobis,* 1.
spiritus & vita sunt. Si sacra Je- Joan. 6.
su verba capere desideras, ad interiora te converte, & disce in spiritu ambulare. In Jesu enim verbis vivitur, & in talibus vita spiritus tui. Est siquidem Jesus ignorantiæ lumen, & unicum doloris solamen. Audi ergo verbum, quod egreditur de ore Dei, & de labiis benedicti Jesu. Ait namque mundissimus JEsus:
Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum Matth. 5.
videbunt. Altum verbum, quia ab altissimo prolatum. Magna promissio, sed à
summa veritate firmata. 2. *Beati mun-* 2.
do corde. O dulce dictum, quod meritò Matth. 5.
invitat animum ad beatitudinis promissum. Nam Deus est præmium, & nihil hic sonat terrenum. Si placet beatitudo promissa, placeat & cordis munditia, ut videas Deum Deorum in Sion. Ad cor mundandum, tota vigilet intentio, & crebra fervescat oratio. Habet enim cor serenum, infinitum bonum

bonum sibi promissum. Sperne igitur mundum, & obtinebis cœlum. Relinque creaturas, & invenies creatorem. Desine temporalia, & dabuntur tibi sempiterna. Non possunt simili lance pensari, cælum & terra; nec potest pariter frui Deus, cum creatura. Qui creatis rebus innititur, Deo vacare impeditur. Mundus à mundanis, & liber à passionibus, cœlesti visione fit dignus. Quanto enim quis mundior, tanto Deo gratior. Deus lux est, & lucidos amat. Deus puritas est, & impuros reprobat. Fragilis est amor mundi, insatiabilis usus omnium rerum: quod autem manet in æternum, hoc animæ verum bonum. Crescit amor summi boni, omni re mundanâ contemptâ. Orietur tibi gaudium intrinsecus, si fortiter vitiis reluctaris. Dumque foris nil transitorium appetis, splendor lucis æternæ clariùs infulget. Sancto viro gravis est naturæ necessitas: carnis verò voluptas, casto cordi infernalis calamitas. Nihil enim aliud pariunt carnales illecebræ, quam incendia æternæ gehennæ. Det Deus, hæc præcavere, & Angelicæ
3. puritatis dignitatem servare. 3. Juvant maximè ad cordis munditiam, perfectus contemptus sæculi, abnegatio sui propter amorem Christi, & frequens meditatio verbi incarnati. Munda itaque speculum cordis, si Deum intueri concupiscis. Delectabilissimum est, veritatem atque æternam sapientiam speculari. Ad statum purioris vitæ, perducit interioris hominis reformatio sana. Seducit autem & confundit mentem; curiosa sectatio sensibilium. Trahat te avidè ad interna gustanda, optabilis mentis tranquillitas: quia suaviter fruuntur, qui in puritate vitam agunt. Si hujus puritatis gestis habere delicias, cave turbationes, atque turbationum reseca materias. Nil altum, nil delicatum, nil curiosum, nil transitorium concupiscas, & maximas inquietudines amputasti. Siquidem ab omni temporalitate remotus, liber pergit ad Deum. Qui enim à nullo tenetur, cælum facilè conscendit, dum orat. Nec mundi moles, nec carnis mollities, hunc retardare potest. Penetrat & aëreas potestates securus, puræ conscientiæ custos. Multùm desideranda est hæc cordis puritas, quæ Deum & Angelos sibi facit amicos. Pro hac beatitudinis gratia, luctandum fortiter, orandum frequenter, operandum non segniter. Beatitudo munditiæ, in humilitatis valle fundatur, precibus acquiritur, fletibus enutritur. 4. O quàm 4.
gratiosa & decora est hæc virtus, quæ omnes passiones transcendit, & impassibili Deo optat uniri. Puritati namque cedit omne nefandum, subest illi omne creatum. Agit enim cum Deo integrè & sincerè, ideò vinci non novit, sed in omnipotente omnia excedit. Famulantur huic superiora, & infima cooperantur ad bonum. Hanc fugiunt dæmones, hanc zelant Angeli; verentur carnales, amplectuntur spirituales. Sanctus David post humilem peccatorum confessionem, petit sibi cordis præstari munditiam, dicens. *Cor mundum crea in me Deus.* Deflet delicta peracta, arguit se insipienter egisse, precatur carnis exuri lapsus: ut possit in conspectu Dei, iterum mundus inveniri, & salutari lætitia repleri, nec unquam ad illicita gesta devolvi. 5. Hæc cordis munditia, 5.
scala est rectissima, clarissima, firmissima, attingens cacumen cœli, & perveniens ad intuitum gloriæ Dei. Gloria hæc est omni-

Psalm.144. omnibus sanctis ejus. O pulcherrimè Jesu, author omnis puritatis, qui mundis corde æterna promisisti gaudia; da mihi hanc electam & pretiosam virtutem, gemmis & auro clariorem, perpetuò possidere: ut omni peccati contagione remotâ, liberâ mente in fragili carne, tibi gratè deserviam: & quicquid puritatem impedire potest, funditus abjiciam: totisque desideriis tibi niter adhærere, quamdiu inter mundi turbines vivo misellus: donec me jubeas aspectibus tuis assisti, tuncque secundùm magnam misericordiam tuam, propitius mihi esse digneris.

DECIMA SEPTIMA.

De amore Jesu & abnegatione sui.

1. Joan.12. I. QUi amat animam suam, perdit eam. Hæc loquitur amantissimus JESUS, volens te separare à mundi curis & illecebris. Ecce amor, & perditio. Æternum Patris verbum id dicit; non te fallit, sed saluti tuæ consulit. Amor mundi, perditio: amor JESU, animæ redemptio. Amor carnis, stultitia: amor JESU, sapientia. Amor creaturæ, minuit Creatoris amorem, amor Creatoris, dat omnibus creaturis abeundi licentiam. Non enim similia sapiunt, nec meritò conveniunt. Amor sui, plenus timore & angore: abnegatio sui, ineffabilis libertas. Amor sui, intestinum malum, qui rarò vincitur, nisi Deus perfectè diligatur. Contemptus sui, salutis indicium: & qui à contemptu incipit, in amore Jesu perficietur. Amor sui cor obscurat, parit rixas, tollitque profectum. Qui autem propter Jesum se abnegat, liber fit & pacatus. Amor Jesu tutus & fortis: nescit

Thom. à Kemp. Serm.

molles, & seipsos quærentes. Amor Jesu, dat totum quod est, & habet: nec quærit, nisi quod novit Deo placere. 2. Si vis plenè purgari, & in spiritu clarificari, contemne te ipsum, & omnia propter Jesum. Omne magnum in mundo, nihilum tibi sit: omne jucundum amarescat: ut solus Deus, & dulcis Jesus super omnia tibi dulcescat. Quid est in veritate amor Jesu, nisi contemptus tui ipsius, & omnium, propter amorem suum? & hic est, qui invenit se, & omne bonum in Deo. Salvare vis animam tuam, contemne nunc vitam præsentem. Si tenueris modò asperam viam, ibis in vitam æternam. Durus videtur carnalibus & sæcularibus, sermo abnegationis, & perditionis vitæ præsentis: sed amantibus Christum, super mel & favum sapit dulciùs: quia æternum præparat regnum verax abnegatio sui propter Deum. Amor Jesu, scit pati mala præsentia, & valet disrumpere commoda temporalia. Non timet vilipendi, nec affectat honores. Scit tacere ad injurias; non cogitat reddere vicem lædentibus. 3. Amor Jesu habet consolationem invisibilem, exspectat fructum immarcessibilem. Ego, inquit, elegi vos de mundo, per gratiam meam vocando: ut eatis à vobis ipsis, propriam voluntatem deserendo: & fructum charitatis afferatis, me super omnia diligendo: & fructus vester maneat in æterna benedictione, mecum regnando. Fructus autem carnis, mors est, quem vermis non moriturus sequitur, & ignis æternus. A quo nos custodiat, qui mundum contemnere, & carnem domare docuit, Jesus Christus, amor & redemptio nostra: Amen.

(margin: 2. — 3. Joan. 15.)

DECIMA OCTAVA.

De paupertate Christi sectanda, & cura temporalium abjicienda.

1. Joan. 2. 1. *VUlpes foveas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet.* Hic sermo Jesu, tibi frequenter pensandus est, & diligenter cordi inserendus, qui religiosam affectas ducere vitam. Commendat tibi Jesus, sanctæ paupertatis suæ nobilitatem, quâ regnum cœleste emitur; quam & ipse in mundo pauper elegit, ac strictissimè servavit. Imò nullam te vult quærere consolationem terrenam: quia nec ipse temporalem hic habuit requiem, nec materialem sibi statuit in terra domum, ad commorandum. Habent animalia ad latitandum latibula, & volatilia ad quiescendum nidos vel foramina: sed Jesus nulla penitus sibi erexit tabernacula, nec per interpositam personam ædem procuravit, aut mensam. Vixit autem, ut pauper mendicus. Pertransiit viam mundi, velut peregrinus festinus, recessit ut hospes alienus. Non domum manufactam, æterna sapientia sibi ædificavit; in vicis vel urbibus: nec extra urbem conduxit in locis uberrimis: sed communi contentus amicorum diversorio, simplicitatem egenorum sectatus est in omnibus, nusquam delectatus altis tabernaculis peccatorum. Quæ autem sibi sustentationis gratia dabantur, hæc in communi conferebat; & alteri deferenda committebat. Nil proprium pro se habere volebat: parcè autem usus est his, quæ naturalis necessitas poscebat. Si quid fortè superérat in denariis aut cibariis, hæc pauperibus erogari faciebat. Proindè superfluam rerum curam, perfectis sectatoribus suis interdixit: infirmioribus autem fratribus, necessaria vitæ clementi bonitate concessit. 2. Suadebat 2. Matt. 17.
aliquando ei Petrus, tria fabricari tabernacula, cùm in monte cœlesti visione frueretur stupidus, præsentia Jesu clariori, & sanctorum Moysis & Eliæ consortio delectatus. Sed in hac petitione, quia minus congruentia petebat, non est exauditus. Quia Christi & beatorum habitatio, non in terrenis tabernaculis, nec in corporeis imaginibus consistit, sed in cœlestis regni mansione felici, quæ omnem sensum & mortalium cognitionem excedit. Et quidem poterat fabricator cœli & terræ, Jesus fabri filius dictus, facilè condere domum, vel templum nomini suo, etiam absque securi & ascia: sed cœlestis magister, & artifex omnium virtutum non propter corporalia reformanda descendit ad ima; quoniam non de lignis & lapidibus; non de bobus & pecudibus; non de prædiis & redditibus, illi cura extitit: sed de animabus curandis, instruendis, ac redimendis. Declaravit autem potentiam suam factis potioribus, sanitates perficiendo tactu levi, aut unico verbo. Sapientiam quoque docuit opere & sermone bono, loquens de regno Dei, dissuadens mundi gaudia peritura; collegit humiles & simplices, ac fastidiosos divites dimisit inanes. 3. Depone ergò & 3.
tu omnem inutilem sollicitudinem rerum temporalium, de futuris proventibus penitus te exoccupando: jacta autem cogitatum tuum in Domino, cœlestia meditando. Nec pro necessariis vitæ avarè labores, ut abundes in posterùm. Permitte & alios pro se laborare, ut habeant, unde vivant. Potiùs labora pro anima tua, & pro

pro gratia acquirenda, quàm ut caro bene pascatur, vermibus corrodenda. Vide ne nimium pro temporalibus desudes, & in spiritualibus exercitiis te negligas. Bonum est quærere commune bonum, sed spiritale magis quàm terrenum. Bonum est in sudore vultus edere panem, sed noli oblivisci panis cœlestis. *Utere labore* Eccl. 2.
tuo in diebus vanitatis tuæ, ait Sapiens, *ne fortè homini otioso & ingrato omnia dimittas.* Non vales tu solus omnes posteros ditare, nec cuncta damna præcavere. Stude potiùs post te relinquere exemplum virtutis; quàm sufficientiam terreni census. Quid scis, an expediat tibi & aliis, ampliùs habere? Noli iniuta desiderare. Nam desiderio nunquàm satis erit: nec extinguitur cupido; pretio rerum.
4. Tu pauperratem Christi sectare, & modicitate naturæ esto contentus, ob amorem ejus, qui nec prædia, nec reditus, nec cistas, nec domos habere voluit. Proh dolor, multi tempora sua, cassâ solicitudine consumunt: parum vel raro ad interiora se convertunt, & valdè insensibiles intus fiunt. Erige cor sursum, noli cum bestiis inhærere terrenis. Angelorum esca nutriendus est, verbum Dei animarum est cibus. Iste est panis vitæ, quem dabit tibi Dominus Jesus, ne in deserto deficias. Bonus & pius Dominus, qui promisit æterna, non negabit temporalia. Tu quære cœlestia, & ipse absque dubio, adjiciet necessaria, quamdiu es in hac vita.

DECIMA NONA.

De fatigatione JEsu, & salutari ejus doctrina.

1. Joan. 4. 1. JESUS *fatigatus ex itinere, sedebat super fontem.* Patientissimus Jesus, pro nobis fatigari dignatus est, Non vehiculo, non curru, non equo usus est, dum ambularet per terram, sed in nomine Domini pedester incessit. Semel legitur asinum ascendisse, & per modicum spatium asinasse; magis ad exemplum humilitatis, quàm ad usum commoditatis. Non ad captandum honorem, sed ad explendum propheticum sermonem. Exemplum igitur bonum sanctis Prædicatoribus & religiosis personis ostendit, ne pompaticè equitent: nec sumptuosas expensas in itinere faciant: ne sæcularibus scandalum, & conventibus suis occasionem murmuris generent.
2. Attende his, frater Religiose, Jesum fatigatum ex itinere, non transeuntem spatiari pro recreatione. Quod si recreari opus est, non palam, nec longè abeas, ne tuâ evagatione alios offendas. Declina autem in partem sortis sanctorum: ubi verbum Dei audias, vel sanctitatis exempla conspicias. Malè rendit recreatum, qui conscientiæ perdit jucunditatem. Valde vacuus intus est, & modicæ devotionis, qui ad excursandum facilis invenitur. Esau vir gnarus venandi, dum moratur foris in agro, privatus est jure paterno. Jacob autē homo simplex, & habitans in tabernaculo, dum matri humiliter obedit, & ab evagatione pedes restrinxit, benedictionem patris mirâ celeritate accepit. Fallitur astutus in viis suis, spem habens in arcu & pharetra: adjutus est in opportunitatibus suis vir simplex, Deo intentus, homo sine querela. Solent ad exitum & sæculi negotia pigriores existere, qui circa interiora sua, diligentiùs curam gerunt. Desides verò mentes quotidiè defluunt, & ad impotentiam sui usu curarum, aut violentia turbationum ducuntur. Volens ab hac

evagatione sanari; & lumen cordis recuperare, strenuus sit ad custodiam, penset dierum suorum finem, & districti judicii horam.
3. 3. Disce & in hoc opere Jesu, virtutem, cum discretione, pariter esse servandam. Fatigari namque labore communi, charitate suadente, vel obedientiâ dictante, insigne virtutis est, meritique non parvi. Pensare autem tempore competenti, & corpus reficere cibo, aut animam lectione sacrâ instruere, utriusque hominis discretiva gubernatio est. Tolerabilis itaque defatigatio pro nomine Salvatoris, nec abhorrenda devotis, cum pro mundo fatigantur pene innumerabiles. Discretus tamen labor sit, ne corrumpat infirmum, aut ad divina reddat ineptum. Nam quod moderatum est, melius perseverat. Bene licet pro reparatione virium, quandoque modicum ire sessum, & propriæ fragilitatis esse memorem. Ipse enim Jesus, post itineris fatigationem, residebat super fontem, expectans cibum, &
4. humiliter postulans aquæ potum. 4. Est etiam in hoc fontis loco, consideranda doctrina Jesu, utilis vitæ mortali. Instruit te, quid agere debeas, cùm à labore desistis, & qualis sit recreatio appetenda. Neque enim, si diutiùs laborare nequeas, decet intendere fabulis, aut somno delectari, aut extravagari per officinas. Sed quid? super fontem sedeas, solatium spiritus quæras, & dona sapientiæ salutaris cum Samaritana avidè petas, Scripturæ sanctæ fluentis intende, lectaque revolve: ut animam repares, ut torporem excutias, ut otium vites, & compunctionem novam acquiras. Sileat lingua foris, ut mens pascatur interius. Non pigeat sæpiùs orare, & de pio Jesu meditari. Disce de materialibus rebus, ad interna transire: & de creaturis, ad Creatoris ascendere laudem. Fecit etenim & sic ipse Jesus. Nam ex occasione hujus terreni fontis, & interrogatione mulieris adventantis, verbum cœpit prædicare salutis, & haustum gratiæ propinare cœlestis. Aquam fontis illa quæsivit, sed doctrinam vitæ de cœlesti rivo gaudens reportavit. In tantum recreata est & lætata sermone melliflui Jesu, ut oblita vasculi sui, curreret civibus nuntiare miranda opera Dei. Et hoc est signum magnæ adeptæ gratiæ, cum quis legendo, orando, & meditando, ita compungitur, ut immemor commodi præsentis, totus fervescat in amore fontis vivi. De quo sanctus David, sitibundo pectore, ita psallit: *Sitivit* Psal. 41.
anima mea, ad Deum fontem vivum. 5. 5.
Rursùm, venientibus de civitate discipulis, cum ad manducandum hortarentur Jesum, ipse obedientiæ panem, qui animam Deo subjectam gratiosissimè pascit, ostendit omni corporali cibo esse præferendum. Nullus quippe potus dulcior gratiâ cœlesti, quæ lavat inquinatum, potat aridum, refrigerat tentatum. Nec sapidior ullus gustatur cibus, nec pinguior mensa amantis oculis præponitur, quàm impletio mandati cœlestis: sicut ipse obedientissimus Jesus effatur. *Meus ci-* Joan. 4.
bus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me. Nam inquirere beneplacitum Dei in agendis, super omnia sapit amanti, & benè enutrit obedientem discipulum, ac gaudio refovet spiritali, propter obedientiæ meritum. Sic Elias deserti vasta penetrans, & apud se liberè commorans, ab Angelo admonitus surrexit, & comedit: & dum implet verbum Angeli, ambulavit in fortitudine 3. Reg. 19.

cibi

cibi illius, usque ad montem Dei. Ducit enim vera obedientia per brevem laborem, ad perfectionis culmen, & ad montem quietis æternæ: Ubi plena ab omni æstu & labore refectio, ac totius beatitudinis possessio, in præsentia Patris, & Filii ejus Jesu Christi, cum fruitione Spiritus sancti. Amen.

V I G E S I M A.

De scriptura JESU & misericordia ejus in peccatricem.

1\. 1. JESUS *autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra.* Amabilis Jesus, Doctor pius, Magister verax, Judex justus & misericors Salvator, scriptor esse refertur; qui non attramento, sed digito scribebat in terra. Bonus scriptor, qui misericordiam pauperi ascripsit, & peccatrici veniam indulsit: Nec contra legem fecit, quando legis rigorem temperavit. Egent enim misericordiâ miseri, & verè pœnitentibus meritò debet ignosci. O quàm pulchra, scriptura, & quàm artificialis est iste digitus Dei, cum peccatricem contritione madidam, verbis lenit clementibus: & malitiosos insidiatores, pronos ad vindictam, duros ad misericordiam, sapienter convicit: ac confusione dignos, suis vocibus ostendit dicens: *Qui sine peccato est vestrûm, primus in illam lapidem mittat.* Hoc contra accusatores, & pro liberatione pœnitentis ab ore luporum. 2. Et nunc bone
2\. JESU, quid dicis mulieri? Expectat rea criminis, verbum bonum; dic sentire tuum, submittit se judicio tuo; da responsum solatiosum. Sicut consuevisti semper esse misericors, ita & nunc. *Nec ego te*, inquit, *condemnabo.* Quid clementius & copiosius, ad indulgentiæ largitatem? Consolare rea conscia, audito tantæ pietatis verbo: Si Deus pro te, quis stabit contra te? Christus JESUS, qui justificat; quis est, qui condemnet? Et quid ultrà facies? quid in recompensatione delicti offeres? Pœniteat te sceleris perpetrati, sed adhibenda est cautela major futuris, antequàm recidas. *Vade*, ait clementissimus JESUS, *& jam noli peccare.* Quid brevius & plenius ad absolutionem, & ad perfectæ pœnitentiæ satisfactionem? Qui corda novit, sciebat quantam contritionem peccatrix habuit. Usus est ergò JESUS abundantiori clementiâ, ne absorberetur graviori tristitiâ: quæ publicè accusata, passa est magnum pro culpa sua ruborem. 3. Au- 3.
disti clementiam Salvatoris, cum multa consolatione peccatorum: stude & tu culpas tuas agnoscere, & dignè deflere; antequàm deprehensus à nequissimis spiritibus, cogaris in judicio futuro, de omnibus rationem reddere. Dic cum Publicano; *Deus propitius esto mihi peccatori.* Nec dubites de misericordia Redemptoris, dummodò de cætero velis ex totis viribus, perpetrata cavere, & perfectè vitam emendare. 4. Con- 4.
sidera & in hoc opere JESU, quid egerit scribendo. Nec mireris, si scribere noverat: nec quæras cum Judæis, unde sciverit legere vel scribere, cùm ab homine literas non didicerit? Stulta est hujusmodi interrogatio, & mendax fabulosa confictio, de schola JESU. Quoniam sapientia Dei, non eguit magisterio humano; qui ad illuminandum omnes filios hominum, magister natus est in mundum. Cui non solùm promptum fuit per se legere & scribere, sed etiam homi-

Ioan. 8. Ioan. 8. Ibidem. Ibidem. Lucæ 18. Ioan. 7.

homines ſine literis, Apoſtolos ſcilicet in omni linguarum ſcientia peritiſſimos, abſque verborum ſtrepitu, repentè efficere. Et quid mirabile, ſi characteres à mortalibus inventos, author vitæ lucidè agnovit; qui ſecretiſſima cordium, & abſcondita à ſæculis myſteria, ſemper clariſſimè intuetur. Delectat tamen audire, quia JESUS legere noverat, & ſcripſit, ut ars ſcribendi ac ardor legendi ſacros codices, magis placeat. Quam artem multi Sanctorum didicerunt, & ore ac manu diligentiſſimè exequuti ſunt; dum in carne viverent, & ſanctam Eccleſiam ſcriptis ſuis, maximè illuſtrârunt. Fuit ergò JESUS Doctor magnificus, Prædicator optimus; ſcripturarum author & amator, exemplar morum, ædificativus verbis, atque mirificus ſignis. Placeat igitur tibi, Jeſum imitari legendo, ſcribendo, & alia ſanctæ Religionis ſtatuta ſervando: ut cæteros ædifices, dignè Deo vivendo, qui

5. idoneus non es ad prædicandum. 5. Valde bonum opus eſt ſcribere libros, quos amat JESUS, in quibus ipſe agnoſcitur, legitur, & prædicatur. Nec dubium, quin ab ipſo amaberis, & copioſè remuneraberis; ſi diligenter ad honorem Dei, & utilitatem proximorum, libros Eccleſiaſticos ſcripſeris.

Matth. 10. Si mercedem ſuam non perdet, qui calicem aquæ frigidæ ſitienti porrigit; quantum mercedem recipiat, qui animæ perpetuæ victuræ, ſalutaris ſapientiæ aquam, ſcribendo miniſtrat? Quot enim literas debitè formas, tot Deo hoſtias laudis offers. Meritorium eſt ergò & devotum, ſcribendis libris operam dare, & eos in magna reverentia, ac diligenti cuſtodiâ ſervare, quibus divinum officium quotidiè celebrantur, & multiplex eruditio inde ſeminatur. 6. Sunt namque libri ſacri 6.
arma Clericorum; ornamenta Eccleſiarum; divitiæ & theſauri Doctorum; tubæ Sacerdotum, ſolatia Religioſorum; epulæ devotorum, teſtamenta Sanctorum; luminaria fidelium, ſeminaria virtutum, organa Spiritus ſancti. Scribere ergò libros, opus Deo acceptabile, legere utile, docere commendabile, prædicare ſalubre. Quis autem legeret vel prædicaret, niſi Sanctorum ſcripta noſſet? & niſi ſcriptor priùs ſcripſiſſet? Benedicta ergò manus ſcribentis, & benedicti digiti, in tali opere occupati. Exemplo ſuo te docet JESUS, digito ſcribens in terra: quatenus & tu, libenter ſcribas Dei verba; quæ dum alius legit, alius etiam prædicat, præmium maximum de multiplici fructu laborum manum tuarum conſequeris. Præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto, omnium bonorum remuneratore, apud quem omnes capilli capitis numerati ſunt; & ſingulæ literæ ſcriptæ non poterunt deperire. Eja feliciter, Amen.

VIGESIMA PRIMA.

De cuſtodia humilitatis & conſideratione propriæ fragilitatis.

1. CUm feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Servi 1. Luc. 17.
inutiles ſumus. Præſens Domini JESU ſermo, multùm nos informat ad humilitatis cuſtodiam, & ad excluſionem omnis vanæ gloriæ & tumoris. Præcipuè admonet altitudinis cupidos, ut propriæ fragilitatis, & negligentiæ ſint

ſint memores; nec de operibus ſuis, licet humano judicio bene geſtis, ſe extollant: ſed Dei judicium ſuprà ſe metuentes, miſericordiam ipſius humiliter potiùs deprecentur, quàm de ſuis meritis præſumant. Ita namque ſanctus & humilis David, pavidus ad
Pſal. 142. Deum clamat: *Non intres in judicium cum ſervo tuo, quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.* Ecce, quàm viliter tibi ſentiendum eſt, de teipſo; quàm graviter expaveſcendum tibi ſupernum judicium, qui longè diſtas à ſanctitate David, magni Regis & Prophetæ. Neque tu Rex, neque Propheta; neque ſanctus; neque electus ſecundùm cor Dei, ſicut & ille, meruiſti aliquando appellari. Implevit tamen ipſe ſermonem Domini, inutilem ſervum ſe confitendo; etiam culicem, canem, ac vermem ſe nominando, nil elatum poſt mirifica geſta de ſeipſo ſen-
2. tiendo. 2. Reduc ad memoriam mala præterita, vitia præſentia, pericula futura: & nequaquàm elatè ſenties; ſed magis timebis; & vilem atque inutilem, te pronuntiabis. Non indiget Deus ſervitio tuo, etiamſi rectè egeris; nec ei dignè placebis, niſi te indignum & inutilem ſervum
Luc. 17. cognoveris. *Cùm feceritis*, inquit, *omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Servi inutiles ſumus.* Si hoc dicere debes, omnibus mandatis expletis, nec jus habeas in aliquo gloriandi; quàm viliter & indignè ſentiendum eſt tibi, cùm in tam multis quotidiè deficis & delinquis, & penè nihil ad perfectum ducis. Quando potuiſti per unam diem, vel horam, ità probè & cuſtoditè, coràm Deo & hominibus converſari, ut nihil eorum negligeres, quæ te facere oportuit, & ſicut decuit? Tanta eſt infirmitas humana, ut contagione non careant, etiam quæ humano judicio tanquàm juſta laudantur. Depone ergò omnem vanam complacentiam & arrogantiam; atque propriæ inutilitatis, attende multitudinem. 3. Diſcute cogitationum tuarum pravitatem & inſtabilitatem; & invenies te non ſolùm inutilem ad bona, ſed multis malis obnoxium, dignumque contumeliis & pœnis. Hoc autem unicum eſt remedium & ſolatium contribulati ſpiritus, ut pro tam innumeris negligentiis & maculis peccatorum, in veritate ſe quilibet humiliet: atque omnibus inferiorem ſe reputet & ineptum: nummo confeſſionis & ſcuto bonæ voluntatis, peccata præterita & negligentias quotidianas, ſollicitè redimendo, ac devotis orationibus frequenter inſiſtendo. Igitur contra irruentia vitia, viriliter te oppone: quia tantò quiſque in virtutibus proficit, quantò acriùs ſua vitia odit ac vincit. Et licet ſæpius tentaris, & cadis; tamen iterùm debes niti reſurgere, & bonum propoſitum cum majore cautela attipere, & cum Propheta dicere:
Juravi, & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. Pſal. 118.
Quotieſcunque ergo ab incepto propoſito deficis, & vires perficiendi non habes, nequaquàm deſperes, nec te dejicias: ſed in Domino confidendo, cum omni humilitate & inſtantia magna, clama & ora. *Adjuva me, & ſalvus ero; & meditabor in juſtificationibus tuis ſemper.* Pſal. 118.

VIGE-

VIGESIMA SECUNDA.

Dominica in passione.

De planctu super passionem Domini.

1. Thren. 1. 1. O *Vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor similis sicut dolor meus.* Agitur nunc memoria Dominicæ passionis in sancta Ecclesia: & dignum est, ut filii Ecclesiæ, suo Domino compatiantur, qui pro ipsis mori dignatus est corporaliter; ut ipsi corpore & spiritu simul viverent æternaliter. Non ergò ingrati sint, aut alienos se reputent: sed pie meminerint, quia ipsi Ecclesia & sponsa Christi sunt, qui filii dicuntur: si tamen filiali amore, & unicâ fidei devotione, Christo adhæserint. O quanta charitas summi Patris; quanta dilectio unigeniti Filii Dei; quanta benignitas Spiritus sancti, superabundavit in omne genus humanum. Quid dicis ad hæc anima mea? Nunquid ingrata eris, aut immemor esse poteris tantæ charitatis? Quomodò poteris negligere eum, à quo tam diligenter quæsita es? Quomodo non reamares eum, qui te tam ardenter amavit? Ama amantem, & tam validè te amantem: ut potiùs eligeret mortem subire, quàm te perire. Hæc fuit charitas, quâ nemo majorem habuit, &
2. ideò plenè pro omnibus satisfecit. 2. Sed quid facies? & quid Domino morte suâ retribues? Aliquid agere oportet, quamvis dignam illi retributionem redonare non vales. Omnis enim creatura, & omnes Sancti, dignè Deo regratiari pro morte sua non sufficiunt, quàm ille spontè pro te suscepit. Recordare igitur sanctæ Passionis ejus, & pro modulo tuo studeas eam imitari: quia hoc est illi magnas gratias agere, libenter pro eo velle tribulationes sustinere. Ab exterioribus itaque curis, mentem abstrahe; & totum cogitatum tuum, in Crucifixi Domini tui imaginem converte. Per hunc enim poteris alienas imagines, à mente meliùs excludere; nec non hujus sanctæ imaginis impressione, quoslibet etiam corporis dolores mitiùs sufferre. Et quia jam secundùm tempora Ecclesiæ, convenit de passione Domini cogitare, ideò ad eam exercitia tua intentiùs debes dirigere. Si præcedentes jejunii dies negligentiùs transierunt, saltem nunc in hac quindena, ob Christi passionem, nova devotio te reaccendat. Et si quid bene egisse te recolis, adde meliora prioribus. Esto sollicitior, & ferventior modò: sic enim requirit specialis memoria Dominicæ Passionis, & generalis Ecclesiæ assumpta compassio, pro morte sui Redemptoris. 3. Non sit o- 3.
nerosum, nec pigrum, amaram Christi passionem percogitare, quàm ille paratus fuit pro te sustinere. Per singulos dies istos, de vinea Domini sabaoth, collige & exporta fasciculum myrrhæ, quem inter ubera tua, pro custodia cordis recondas, quia ex eo odor vitæ exhalat; & si benè masticaveris, mirabilem confortationem, inter adversa & opprobria, percipies. Siquidem probatum est à multis & gustatum, quod exercentibus se frequenter in passione Salvatoris, sanctæ plagæ ejus & benedicta vulnera, tam dulciter sapuerunt, ut ex vehementi dolore, lacrymis fluerent: & præ nimio desiderio amoris & compassionis, etiam ad tolerandas contumelias & pœnalitates pro Christi amore, validè accenderentur. Quid dicam, quod quidam

quidam extrà se educti, & à proprio amore totaliter immutati, cupiebant, in intima Jesu pergere, ad sentiendum ejus exinanitionem, usque ad mortem Crucis: optantes corde tenus humiliari, & vilipendi ab omnibus creaturis: ut solus Christus in eorum cordibus magnificaretur, & ipsi tantummodò despicerentur.
4. 4. Ita ignitus est sanguis Christi, ex amore fusus, quod intimè meditantem fortiter ardere facit; & sui ipsius in tantùm oblivisci, ut contemptum, gaudium deputet; & quæ corpori pœnalia sunt, pro minimo ducat. Sic enim vehemens amator, suo dilecto amatori, configurari per passiones incipit: dum se totaliter ac liberè illi tribuit qui pro se redimendo, in ullo sibi pepercit. Hinc maxima oritur dilectio, recipitur gratissima consolatio; excrescit singularis devotio, moritur carnalis affectus, elevatur in Deo spiritus; illuminatur intellectus, & gustatur verbum
Psalm. 22. Prophetæ dicentis: *Et calix meus inebrians, quàm præclarus est.* Sed quia hoc valde magnum est & arduum, nec alicui per se attingibile: propterea pete, quære, & pulsa anima mea, quatenus benignissimus JESUS, plenus Spiritu sancto & virtute, dives in omnes, qui invocant illum, huc optimum thesaurum, quem in se reconditum habet,
Deut. 32. misericorditer tibi aperiat; ac pretiosissimum devotionis unguentum, ex sacris stigmatibus suis, in te emanare faciat: ut discas & tu, sugere mel de petra, oleumque de saxo durissimo: quod superbis absconditur, sed humilibus devotisque cordibus aperitur; carnalibus & terrena sapientibus velatur, sed puris & simplicibus, sæpius degustare conceditur. Hæc est mirabilis Dei dispensatio, ut mites & humiles capiant, quod elati & curiosi capere non valent. 5. Vides, 5.
quàm multi multa legunt, alta scrutantur, & sublimia quærunt: sed parvam aut penè nullam devotionem, ergà Christi passionem habent: quia ad exteriore se fundunt, & in terrenis consolari quærunt: & ideò aridum & insipiens factum est cor eorum interiùs; & quæ JESU Christi sunt, sentire non possunt. Occupantur multis, & ædificantur in paucis. Negligunt utilia, omittunt necessaria, amant subtilia, despiciunt simplicia; rapiuntur in diversa, & nova quæque rimantur; & nec sic quidem inveniunt requiem, neque auditis rebus satiantur: quia quamdiu Jesum per passionem & Crucem non quærunt, ad veram internam dulcedinem, & ad Deitatis ejus cognitionem, nequaquam pervenient, Solus enim Jesus præstat, per suam sanctissimam humanitatem, aditum ad Divinitatem. Quod bene sapuit B. Paulus, cùm diceret: *Quia in ipso sunt omnes* Col. 2.
thesauri, sapientiæ & scientiæ Dei, absconditi: & ideò prætermissis mundanæ sapientiæ verbis, in Christi se exercebat vita & passione, dicens: *Nihil enim judicavi* 1. Cor. 2.
me scire, inter vos, nisi Jesum, & hunc crucifixum. 6. Animadverte hæc anima 6.
mea: & omissis curiosis & vanitatibus universis, ad Jesum Crucifixum, interiorem cordis oculum dirige. Vigila pro nunc sollicitè; & cum Jesu in monte Oliveti ora Patrem, ut sicut ei datus est calix benedictæ Passionis ad bibendum; ita & tibi donetur ardens affectus, ad amorosè sibi compatiendum. Plus enim invenies in vulneribus JESU Christi, quàm in possessione totius mundi. Et in am-

ampliorem mentis stuporem, adducet te unica Christi Passio, quam omnium rerum conditarum speculatio. Hoc ideò dico, ut erga passionem Christi amplius fervescas, intentiùs inde cogites: immo nullam horam, nec diem, sine ejus recordatione prætermittas. Nam quicquid in aliis dictis vel factis Sanctorum legis & audis, hoc multò copiosiùs, & saporosiùs, in vita & passione Christi invenies. Excellit siquidem Christi veneranda passio, omnes Sanctorum passiones multis modis: quia omnium Sanctorum passiones, ex sola Christi passione, sanctificatæ sunt: & ideò acceptabiles atque meritoriæ, per mortem ipsius effectæ. Ipse est enim Sanctus Sanctorum, qui habet potestatem dimittendi hominibus peccata eorum; qui gratificat cuncta bona opera ipsorum: ac semetipsum dedit in oblationem sanctam Deo, in redemptionem omnium peccatorum.

7. 7. Tribus autem specialiter modis, superexcellit Christi passio electorum suorum passiones, dignitate scilicet, & acerbitate, ac fructu seu utilitate. In dignitate, eminet persona patientis, quia Filius Dei erat. In acerbitate, consideratur gravissima læsio corporis, quia nobilissimæ ac tenerrimæ complexionis fuit. In fructu verò, apparet humani generis redemptio: quia per mortem suam, quam sine culpa pertulit, ab æterna nos morte liberavit, & cœlestis beatitudinis introitum & gloriam nobis promeruit. Ideoque per Prophetam, omnes fideles suos, ad considerandam magnitudinem doloris sui, ita alloquitur dicens: *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor similis, sicut dolor meus.* Thren. 1. 1.

8. 8. Heu, heu Domine, quam multi inconsideratè coràm te transeunt: siccis oculis, & incompassibili corde, imaginem tuam pertranseunt: Vix à longè Crucifixum intuentes; sine reverentia & genuflexione per Ecclesias discurrunt. Festinant magis exire, quàm intrare: plus libet fabulari, quàm orare: suaviùs trahit mundus ad forum, quàm divinus & cœlestis cantus ad chorum. Vix valent modico tempore, in laude tua consistere; cùm tu longo horarum spatio, pro ipsorum salute, in Cruce repletus multis doloribus & opprobriis pependisti. Ubi sunt oculi nostri Domine, & aures quò dimisimus, ut te non attendamus? Converte nos ad te, quia valdè citò avertimur à te. Citò obliviscimur magnæ charitatis tuæ, quàm nobis in benedicta passione tua exhibuisti. Tanta passus es, tam gravia, tam indigna, & sine omni noxa, ab hominibus pro hominibus, quos ipse creasti; à propria gente & populo, quibus tam multa beneficia, à diebus antiquis, & in præsens præstitisti; & adhuc duri remanemus, & mota quidem sunt in morte tua insensibilia elementa, & non commoventur filiorum hominum corda.

9. Heu me miserum & infelicem, super sterilitate & insensibilitate cordis mei: quod tam celeriter moveor ad modicam injuriam & ad tantas contumelias Domini mei Jesu Christi, nihil permoveor. Parvam corporis læsionem sentio, & gravissimas Domini mei pœnas non pondero. Quàm exigua charitas apparet, quia caput graviter pungitur, & cor inde non dolet. Si sumus invicem membra, cur non compatior; & quare cor dolore non scinditur? Domine mi, quid ad hæc dicam? & quid miser faciam 9.

ciam

ciam? Cur citiùs moveor quandoque ad hominem mortalem, quàm ad te Creatorem meum, Sponſum immortalem? Cur me amplius ſtimulat, vanarum rerum curioſitas, quàm tua pro me in Cruce ſuſpenſio? Propter hoc doleo vehementer, quia iſta non magis ad cor tranſeunt: nec totaliter me convulnerant, ſicut meritò deberent. Proh Pudor, quod tam facilis ſum ad riſum, tam ſenſibilis ad proprium damnum: & tam tardus & aridus ad Domini mei plangendam amariſſimam Paſſionem. Quod ſi aliquando compunctionem induo, nimis citò iterùm remitto: ideo non proficio, nec ad interiorem ſaporem perfectè venio. Ah Deus meus, quod tanta de te bona audio, & nihil dignè ago. Tam gravia te perpeſſum lego, & adhuc plus me durum, quàm emollitum ſentio. Non eſt hoc ſignum perfecti amoris, nec indicium amoroſæ compaſſionis. Uſquequò inſenſibilis ero, & cum patiente non compatior?

10\. 10. O nunc dilectiſſime & fideliſſime JESU, pallens ac pendens in Cruce, ſpes unica animæ deſolatæ; concede mihi in tam ſancto tempore, paſſionis tuæ memoriam dignè peragere, atque per amoroſam compaſſionem, in aperta vulnera tua tranſire: ubi mei oblitus, & tui ſolius doloris memor, in nulla tribulatione ultrà deficiam, ſed me ad tuam voluntatem liberè reſignem. Quomodò poſſum ſcire aut æſtimare, quod te diligam, niſi ex ſufferentia tribulationum pro nomine tuo? Nam ex amore libenter pati, & ſine quærimonia omnem gravitatem poſſe portare, charior eſt retributio, quàm homo poteſt tibi exhibere. In hoc enim cognoſcuntur veri amatores Crucis videlicet, in voluntaria perpeſſione cujuslibet gravitatis. Et quamvis jam impaſſibilis ſis, & nullis obnoxius paſſionibus, ſed gloriâ & honore coronatus, & ſuper omnes cœlos elevatus, mihi tamen proficit, & multum juvat, quod in paſſionibus meis, tuæ benedictæ recordor paſſionis: quod te tanquàm in carne adhuc paſſibilem attendo; videlicet captum & ligatum, veſtibus exutum, deriſum, conſputum, colaphizatum, flagellis cæſum, ſpinis coronatum, Cruci affixum, felle & aceto potatum, lanceâ perforatum, cum latronibus condemnatum, obloquutum, blaſphematum, deſpectum, derelictum, reprobatum ab omnibus; & tandem in Cruce mortuum, & lamentabiliter ſepultum. Non debeo præterire vel unum punctum, ſed de ſilva Evangelica, omnia verba & facta tua, fideliter congregabo: & non tantum mirabilia opera tua conſiderabo, ſed multò chariùs paſſiones & vituperia tua percogitans amplexabor, quia hæc mihi neceſſariora ſunt ad ſalutem.

11\. Signa tua inclyte Jeſu, ad fidem & ſancti nominis tui venerationem, me informant: vituperia verò tua & dura verbera, pro me ſuſcepta, ad piam ſufferentiam, ad humilitatem & charitatem perfectam, me magis provocant & accendunt. Cavendum autem ei eſt valde, qui ſigna tantùm veneratur, & magna in te ſolummodo conſiderat; ne ex conſideratione ignominoſæ mortis tuæ, ſcandalum ſumat. Admirandus quidem es in operibus, divinâ virtute patratis, & de his ſuper omnia laudandus: ſed tam impoppria & maledicta patienter ferre, non es dedignatus, atque eò ampliùs adamandus. 11.

12. 12. Animadverte igitur hæc anima fidelis, & esto Deo grata pro his omnibus. Consolari te debet in omni pressura & tribulatione tua, pauper & humilis Jesus; qui à Deo & hominibus, fuit in maxima necessitate derelictus. Non es major Domino tuo, serve piger & inutilis, nec innocentior Christo Christiane. Si ille tanta pro te pertulit, quid pro te ipso facies, & quid illi dignè referes? Si sic etiam derelictus est, & contemptui traditus, qui Flius erat charissimus; quid gravaris, si aliquando derelinqueris & despiceris, qui tam indignus es servus: Aspice exemplar tuum cœleste, memoriale perpetuum. O speciose & percharissime Jesu Fili Dei, quid magis in te admirabor? alta, vel humilia? Et quid plus notabo? Digna, an indigna? Sed utraque simul, melius & verius. Formosum & altum te conspicio, in natura Divina: deformem verò & despectum, in specie humana. Hoc semper manes, istud ad tempus passus es. Insuper & spiritu meo pulcher es intus & amabilis, purus & inviolabilis; quia ab omni delicto alienus, licet ad extrà multùm deturpatus, & plagatus videaris. Propter peccata mea denigratus & percussus es, & crucifixus.

13. 13. Scandalizantur forsitan oculi corporei insipientium & superborum, non autem amantium atque piorum: magis autem compatiuntur & plorant, qui in veritate te diligunt. Cum talibus vivere desidero, qui te toto corde diligentes, usque ad ignominiam Crucis sequuntur. Non es scandalum mihi, sed maximus honor & gaudium. Nam deformitas tua, mea est pulchritudo: plagæ tuæ & singula vulnera, sanitas animæ meæ: & mors tua, vita mea. In his vivo, & in talibus vita spiritus mei. Corripies me, si non meminero tui, si non proposuero passionem tuam in principio lætitiæ meæ. Scio enim, quis sis, sanctus Dei, qui hæc pati voluisti: & credo, quia pro peccatis meis, libenter ista pertulisti.

14. Plorans igitur plorabo die ac nocte, & lachrymæ meæ in maxillis meis, super contritione & amarâ Domini mei Passione. Plaxit David planctu magno, super Saul, & Jonatham filium ejus: & ego non plangam mortem Domini mei, Regis mei? Videns Jacob vestimenta Joseph filii sui, scidit vestimenta sua cum fletu; & ego cessare potero à fletu, consideratâ Domini mei morte dolorosâ? Videns etiam Joseph, Benjamin fratrem suum uterinum coràm se stantem, statim commota sunt viscera sua, festinavitque & ploravit, nec se poterat à lachrymis continere: & ego audiens Dominum meum atrociter occisum, sine lachrymis oro? nemo mihi hoc persuadeat, nemo me à dolore & planctu prohibeat, alioquin plus me cruciabit. Fudit Dominus meus pro me, pretiosum sanguineum suum; & ego non fundam pro eo, planctum modicum? Utinam possem sic plangere, ut etiam sufficerem omnes homines mecum commovere. Non est omnium flere sed religiosæ mentis est, ex interna compassione, pro Domino plangere; non ad propriam captandam placentiam, sed ad ipsius promerendam gratiam ampliorem. 14. 2. Reg. 1. Gen. 37. Gen. 45.

15. O præcordialissime dilecte Jesu, splendor æternæ gloriæ, quomodò sic occumbis sol justitiæ: Compatiatur tibi anima mea, & ex magno compassionis 15.

passionis affectu, scindatur cordis mei duritia: sitque hodie, cum memoria Passionis tuæ, seriosè occupata. In spiritu humilitatis, & in animo contrito, tibi fideliter assistat, & in omni loco passionis tecum vadat, atque omnia, quæ pateris, dolenter attendat: tecum etiam pati, & commori tibi, ardenter concupiscat, pensans quid David de filio suo Absalon dicebat: *Quis*, inquit, *mihi det ut ego moriar pro te fili mi Absalon, Absalon fili mi?* Prævaluit in David pius affectus super interitu filii sui se persequentis, ita ut ejus mortem vehementer lugeret, & pro illo mori optaret, qui suam conabatur vitam auferre: quantò magis in me, prævalere debet dolor eximiæ compassionis, super innocente morte tua, pro me in Cruce consummata? Plus me movere debet quod pro me crucifixus es, & mortuus; quàm si totus mundus, mihi datus

2. Reg. 18.

16. fuisset, & pro me expensus. 16. Moriatur ergò anima mea morte beatâ, & fiant novissima mea Domino meo similia. Da Domine felicem mortis horam, & beatam tecum invenire requiem. Feliciùs mihi erit tecum jam mori, quàm unâ horâ sine te diutiùs vivere. Quod si negatum fuerit, faciam quod devotus affectus facere consuevit. Secretum petam, & ob hoc præcipuè ut liberiùs plangam. Mortis tuæ Domine recordabor, & omnium vulnerum tuorum cicatrices, intimis cordis osculis, crebriùs osculabor. Nemo me hodie alloquatur, nemo mihi de aliquo solatio molestus sit, nec aliquam levitatem innuat: quia non accipiam ab aliqua creatura consolationem, ne impediat lugere Domini mei amarissimam passionem. Recedite, recedite domestici & externi, dimittite me solum & desolatum sedere, ut plangam paululùm dilectum meum, pro me crucifixum. Præ dolore deficiant lachrymæ in capite meo, & non sit, qui abstergat, nec qui me consoletur, nisi ille quem plango. Lachrymate mecum, sol & luna; & lugete mecum omnes creaturæ, quoniam occisus est Dominus noster hodie. Et dignum est, ut omnia sint in mœrore, ubi author patitur naturæ; & omnes induant tristitiam, ubi filius Dei tantam sustinet miseriam. Non libet ampliùs loqui, sed tantùm flere mihi libet, quia Deus meus, clamans voce magnâ, expirat. Exite, exite lachrymæ ubertimæ, & usque ad fundum excurrite. Cadite super dilecti Domini mei corpus occisum, & promeremini mihi interiorem cordis visum: ut illum merear aliquando videre gaudiosum, quem nunc plango affectuosis luctibus crucifixum. Sit mihi sepulchrum illius, locus pacis & requietionis: ut gloriosa ejus resurrectio, finis doloris omnis fiat, atque mœroris. Amen.

VIGESIMA TERTIA.

De Cruce JESU quam pro nobis ipse portavit.

1. S*Usceperunt autem Jesum, & eduxerunt: & bajulans sibi Crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum.* 1. Joan. 19.
Libet dolorosum hunc Domini transitum considerare, & pio mentis oculo, tam flebile hoc spectaculum intueri. Ecce innocens JESUS, gravi sarcinâ Crucis oppressus, inter duos latrones educitur, & heu ad publicum suspendium, cum clamore trahitur. Amplectitur ipse contemptibile lignum, charitatis suæ brachiis: supponit ei dorsum flagellis cæsum, & humerum sanctum,

omnes quoque corporis sui debiles artus. Effert onus immeritum, jugum tollit insuetum: ducit illud ad locum sibi deputatum, ut gignat salutis nostræ fructum, contra æternæ mortis venenum.

2. 2. Grande ludibrium impiis, sed sacrum mysterium fidelibus cunctis. Malis est testimonium perditionis, quia innocentem crucifigunt: bonis salvationis est signum, quia compatiuntur ei, & plangunt. Illorum risus, vertetur in fletum, horum gemitus, erit in gaudium. Incedit igitur mansuetus Dominus, per viam confusionis, valdè mansuetè. Vadit ultroneus extra portam Hierusalem, super quam flevit in die palmarum. Fert patienter suæ suspensionis derisum, à propria gente sibi illatum. Non reclamat, de injuriis sibi factis: nec recalcitrat, violenter retrò stimulatus. Non convocat Angelos in auxilium, nec amicorum requirit succursum: sed pergit indilatè, obedit malevolis promptè. Solus gestat onus gravissimum, solus confusionis patitur opprobrium, sed non vult solus honoris gaudium, quia cunctis in se credentibus, desiderat donare passionis suæ meritum. Non retrahitur ab itinere Crucis affectu Matris, nec charorum impeditur fletibus: non inquietatur occurrentium tumultibus; nec malignantium movetur stridoribus, non fatigationis corporis, ab incepto opere retardatur, nec scandalorum obruitur procellis. Unus idemque constantissimè perdurat, liber & quieto corde, ad supplicii tendit agonem: sicut mundi gloriam parvipendens, ita & ignominiam æqualiter ferens; semper in æterni Patris laude persistens, nullum à charitate sua excludens: sed ardenti desiderio cupiens præceptum Patris, ab æterno dispositum, adimplere, & opus humanæ restaurationis sibi injunctum, per Passionem & Crucem consummare. 3. 3.

Jam in hoc præclaro exemplo demonstrat, quod priùs salubriter docuit verbo. *Qui vult*, inquit, *venire post me, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me.* Ecce habes præcessorem asperioris viæ, Jesum Filium Dei, Ducem ac Præceptorem Gentibus, ut liberet eas. Sequere ergò serve fidelis Dominum: sequere discipule Magistrum: imitare caput egregium, fragile membrum. Ut eo duce pervenias ad æternæ felicitatis regnum. Si prospera appetis & jucunda, ne formides adversa. Sequere peccator justum, homo Deum, creatura Creatorem, exul Redemptorem. Abjice timorem terrenum, indue fortitudinem: certa ut bonus miles, vincendo naturam. Per Crucem itur ad salutem: per pœnam, pervenitur ad coronam. Noli erubescere Christi ignominiam, si vis Christi contemplare faciem gloriosam. Pro te portat hanc Crucem: pro te subit & Crucis mortem. Dat tibi exemplum sustinendi, complanat pedibus suis asperitatis semitam, ostendit Crucis ignominiam non fugiendam, sed amplexandam. Bajulat humilis JEsus Crucem pro impiis, ut sanctificet impios: patitur pro vilibus servis dolores, ut regni sui faciat cohæredes. Quis non concupiscat jam sustinere convitia & contemptus hominum, cùm innocens Christus pertulerit ab hominibus, tam gravia & indigna sine culpa. Levius namque fert miles, quod Regem facere cernit. Ascendit itaque Rex nobilis, Rex Regum, omnium Dominus,

contra

contra Principem mundi bellaturus, non clypeo protectus, nec ferro munitus, sed Cruce armatus & vallatus, Cruci affigendus, in Cruce denique pro amicis suis moriturus. Veniens igitur ad locum Calvariæ, cum Crucis vexillo, elegit ibi nominis sui erigere titulum, & nostræ salutis operari mysterium: prænoscens locum confusioni deditum, mirificis signis illustrandum, atque Crucis suæ patibulum in honorem convertendum: in brevi quoque tempore per mundum prædicandum, & à Regibus & Principibus terræ adorandum.

4. 4. Est quippe Crucis venerabile signum in Christiana militia, decus insigne; & super omnia armorum genera, munimen singulare, atque contra diaboli sævitiam & terrorem, inexpugnabile scutum. Ibi ergò JEsus vexillifer Crucis, omnium cruciferorum princeps & patronus, stetit in medio horrendi fœtoris; qui propter cadavera interfectorum, valde despectus fuit & immundus. Ibi mox suis expoliatur vestibus, & nudam carnem nudus ascendit, & pro crucifigentibus se exoravit. Ibi omnipotens, tanquàm nullius potentiæ esset, in modum Crucis se permisit extendi, clavis affigi, lanceâ perforari, & à malignis derideri. Ibi omni humano solatio privatus, perfectæ abnegationis formam, & externæ paupertatis exemplum reliquit. Ibi sacræ carnis suæ attactu, lignum vitæ sacravit: & pretiosi sanguinis sui effusione, aram Crucis dedicavit. Ibi omnia veteris Testamenti sacrificia, passionis suæ figurativa, consummavit; & semetipsum hostiam Patri; pro salute mundi, in odorem suavitatis obtulit. Ibi vitam suam, felici agone, per obedientiam in Cruce terminavit; mortem moriendo devicit, paradisi portam aperuit: & latronem serò pœnitentem, secum ad gaudia promissa perduxit. 5. Quia ergò JEsus, 5.
Crucem suam propriis humeris portavit, qui absque peccato fuit: porta & tu Crucem tuam, quia graviter & sæpe peccasti, & æternam pœnam justè meruisti. Videtur infirmis mentibus, via Crucis amara esse & gravis: sed finis ejus, lætus est & fructuosus, atque amantibus dulcis & salutaris. Nonne melius est modò lugubrem & laboriosam ducere vitam, pro Christo, & compati Crucifixo, quàm post modicum corruptibilis vitæ gaudium, cum diabolo æternaliter cruciari in inferno? Tantò enim eris Deo acceptior, & amplioci gloria dignus in regno cœlesti; quantò pro nomine Jesu, graviores nunc pertuleris dolores & labores: non respiciendo ad temporales consolationes, sed ad Christi passionem, ac duras sanctorum vias, qui transierunt per tribulationes multas. Transit velut umbra citò omnis temporalis pœna, & injuria illata: sed permanet in cœlo: perennis mercedis gloria; quæ pro bona patientia, in fine tibi redderetur, Christo annuente. Stude ergo viam sanctæ crucis tenere, & dolorosam imaginem crucifixi Jesu, in corde portare; atque in fragili corpore, pro posse viriliter imitari. Libenter temetipsum resigna: atque divinæ voluntati omnia tua fidenter committe, qui tanta pro tua salute fecit & pertulit. Quòd nunquam poteris ei, pro minimo puncto passionis suæ, dignas gratias reddere, etiamsi omnium sanctorum Marty-

Martyrum passiones & labores posses sustinere. Sed heu! quod tam tepidè Dominicam crucem sequeris: quòd non intentius doloribus Christi compateris: quod non ferventius illi servis, & indesinenter gratias agis; qui tam charum te æstimavit, & præ cæteris creaturis dilexit, ut mori pro te non renueret; sed sua innocenti morte ab æterna morte liberaret. Fuisses enim æternaliter condemnatus, nisi Christus pro te crucifixus fuisset, & mortuus. Quis enim potuit pro omnibus peccatis hominum satisfacere, nisi Jesus Christus, filius Dei, agnus immaculatus?

VIGESIMA QUARTA.

De merito Dominicæ passionis, & dignitate sanctæ Crucis.

1. Gal. 6. 1. NOs autem gloriari oportet, in Cruce Domini nostri Jesu Christi, in quo est salus, vita, & resurrectio nostra. Hæc verba in sancta Ecclesia, de sancta Cruce leguntur & cantantur, in quibus meritum Dominicæ passionis commendatur, quæ omnibus sacrificiis legalibus, & omnibus laboribus & virtutibus sanctorum; dignissimè præfertur. Nam in passione & cruce Christi, vera salus nostra, & redemptio humani generis, plenissimè constat: per quam Christus nos redemit, & pro peccatis nostris, Deo Patri satisfecit; & paradisum nobis, devicta morte reseravit. Hoc patet in latrone pendente in cruce, cui dictum est?
Luc. 23. *Hodie mecum eris in paradiso.* O mira Dei clementia. O suavissima responsio: O salutaris crucis benedictio, quæ latronem ab omni reatu absolvit: & inter Christianos, ipsum priorem in paradisum introduxit. 2. Dicant ergo grates 2.
Christo omnes fideles, signo sanctæ Crucis signati, Christi sanguine loti & mundati; Christi passione redempti, Christi morte vivificati, Christi vulneribus sanati. Christi doloribus mitigati, Christi opprobriis honorificati. Dicant omnes, dicant singuli, devoto corde & ore consono, ad honorem crucifixi, ad confusionem diaboli, ad exaltationem sanctæ Crucis, ad consequendam spem æternæ salutis, ad habendam firmam fiduciam in hora mortis: dicant, legant, cantent, resonent, cogitent, & ruminent verba suavissima, & verè sanctissima, atque super omnia aromata Deo gravissima. Nos autem gloriari oportet, in cruce Domini nostri JEsu Christi. 3. 3.
Fœlix anima, cui ad cor transit acerbissima passio Christi: & in illa quotidiè Gal. 6.
se exercet, meditando, legendo, orando. Beata, quæ crucem suam tollit, omnibus terrenis renuntiando: & quicquid adversitatis sibi, intus vel foris occurrit, hoc totum patienter pro Christo sustinet, & tacet. Nam hoc est gloriari in cruce, propter Christum in tribulatione gaudere; à deliciis carnis abstinere, honores fugere, propriam voluntatem relinquere; & usque ad mortem, humiliter obedire. Hæc agere, est Christum per crucem imitari, & veraciter eum amare. In hoc enim Christus cognoscit, quis ad eum pertinet, & quis eum ampliùs diligit: si non sola cogitatione, sed quotidiana mortificatione, passioni ejus se nititur conformare. 4. 4.
Et ad hæc quis idoneus? Putas invenietur aliquis, crucem tollere paratus? Magnum & profundum mysterium, verbum crucis, quod non capiunt omnes; immò

immò quamplurimi abhorrent & fugi-
unt crucem; ipsa tamen ducit in vitam
æternam. O verè beata crux, quantam
habes intus dulcedinem & quam mag-
nam efficaciam præstas, contra om-
nium vitiorum languorem, & cor-
dis dolorem. O lignum vitæ pre-
ciosum, decorum, salutiferum, & super
omnia ligna paradisi benedictum: ho-
norandum ab Angelis, adorandum ab
hominibus, osculandum labiis devotis,
amplexandumque brachiis extensis.
Propter te facti sumus liberi, & Deo re-
conciliati; qui eramus naturâ filii iræ,
& servi damnati. Propter te venit gau-
dium in mundo, tristitia & luctus in in-
fernum. Tu salus credentium, gloria
Apostolorum, clypeus Martyrum, laus
Confessorum; diadema Virginum, so-
lamen Viduarum; fortitudo senum, dis-
ciplina juvenum; speculum religioso-
5. rum, refugium tribulatorum. 5. O
crux splendidior astris, pulchrior luna,
candidior sole, cælum illustrans, tarta-
rum penetrans, dæmones fugans: homi-
nes protegens, malos terrens, bonos
lætificans; superbos deprimens, humi-
les exaltans. O crux gloriosa, signum
mirabile, vexillum insuperabile, scutum
impenetrabile. O dulce lignum, omni
honore dignum! Tu Regem cælorum
portasti; & inter brachia tua, Dei filium
morientem sustentasti. Propter te omnia
signa crucis, de quacunque materia fa-
cta, & in quocunque loco posita, in ho-
nore sunt & reverentia. Tibi inclinant
Reges & Principes, Dominus & domi-
cella, servus & ancilla, dives & egenus,
Monachus & Clericus, Magister &
Discipulus; omnis ætas, omnis sexus
fidelium te adorat, laudat, & benedicit
propter Christum, qui in te pependit, &
omnes redemit. 6. O Crux benedicta. 6.
Per te namque omnia Sacramenta Eccle-
siæ benedicuntur, Sacerdotes consecran-
tur, infirmi inunguntur, defuncti mu-
niuntur, imagines sculpuntur, parietes
pinguntur, altaria decorantur. 7. O crux 7.
speciosissima, in corpore Christi dedi-
cata, & ex membris ejus tanquam mar-
garitis ornata; roseo sanguine rubrica-
ta, clavis transfixa, profundo terræ in-
fixa. Tu per quatuor mundi climata ex-
pandis tua cornua, omnia ad te trahens
& amplectens, quæ in cælo sunt & in
terra. 8. O crux nobilissima, super om- 8.
nia armorum genera fortissima, mun-
dum vincens & dæmonia, ad nulla pa-
vens mortis supplicia. Tu in omni an-
gustia & necessitate, tam in vita quàm in
morte, juvamen es tutissimum, & sola-
tium singulare. 9. O crux amantissima, 9.
à Christo prælecta, atque in humeris
ejus, ad locum Calvariæ bajulata, nec
ante mortem ab ipso separata: juxta
quam stabat Mater Jesu Maria, dolore
plena, cum dilecto discipulo Joanne, &
pia Magdalena. Obsecro te, assiste mihi,
& protege me semper, hic & ubique, die
ac nocte: ne prævaleat contra me inimi-
cus malignus, insidiator animarum, sed
sacrosancto potentiæ tuæ signaculo,
me defende & corrobora: quatenus in
fide recta, spe firma, atque charitate
perfecta perseverem, propter eum qui
mortuus est in te propter me. 10. O crux 10.
virtuosissima, & omni honore dignis-
sima. Ecce ante te tremunt impia tar-
tara: sub tua quoque potestate curvan-
tur imperia, tibi flectunt genua, cæ-
lestia & terrena. Nam in tua virtute,
fiunt in multis locis signa & miracula:

Thom. à Kemp. Serm. Dd cedunt,

cedunt fulgura & tonitrua. In bellis quoque, & locis obscuris: In periculis maris & aëris, optima est custodia, & firmissima tutela.

11. 11. O crux sanctissima, summè veneranda, dignè recolenda, intimè amanda, cordi inscribenda, fronti ac pectori imprimenda. Rogo pié, peto sedulò, adesto mihi in omni tribulatione mea. Salva, libera, benedic, sanctifica omnia membra mea; rege sensus meos, omnia verba mea & opera, quamdiu sum in hac vita. Ut per te me recipiat, qui per te me redemit, Jesus Christus Dominus meus, pro me crucifixus.

12. 12. O crux arbor salutifera, super omnes arbores elevata. Tu cedro altior, cypresso redolentior; palma pulchrior, balsamo preciosior; oliva pinguior, vite fœcundior; ficu dulcior, buxo viridior, rosa rubicundior; omnibus aromatibus & speciebus salubrior, omnibus medicamentis & emplastris efficacior. Tu animas sanas & corpora: Tu dolores mitigas, & lachrymas consolaris. Tu spem miseris donas & justis præmia spondes. Tu pœnitentibus veniam præbes: & omnibus ad te confugientibus, gratiam & misericordiam impendis. Tu largam benedictionem devotis infundis; errantibus lumen aperis, corda compungis; & cunctis per orbem fidelibus, consolationis oleum, ferre non cessas: & usque in finem sæculi, fructum æternæ vitæ germinare non cessabis: per virtutem Domini nostri Jesu Christi, pro salute mundi crucifixi.

13. 13. O crux dulcissima, fronde latissima, flore vernantissima, fructu fertilissima. Tu primatum tenes & dignitatem, super omnes imagines, sacram passionem Christi repræsentantes, ubicunque fuerit nomen Christi auditum vel prædicatum. Ideoque propter reverentiam divinæ potentiæ in te latentis, digne ab omnibus adoraris, coleris, & honoraris. Tu in Ecclesiis & capellis, in claustris & castellis, in urbibus & villis; in portis & januis, in parietibus & fenestris, in turribus & tectis; in pavimentis & sepulchris, in altaribus & laqueariis, in casulis & stolis, in cappis & mantellis; in frenis & vexillis, in libris & cartulis, in tabulis & scabellis, in cameris & cellis; in variis edificiis & picturis, signaculum virtutis tuæ imprimis & inscribis. Tu etiam auro & argento, gemmis & lapidibus preciosis, decenter adornaris. Tu purpura & bysso, syndone & serico, floribus & rosis, reverenter circumponeris & investiris; propter insignem Redemptoris nostri imaginem, in te triumphantis & pendentis. Hæc omnia devota obsequia, tibi à fidelibus dignè exhibentur, pro eo quod magnam confusionem & derisionem in passione Christi, à perfidis Judæis sustinuisti. Justum igitur est, ô bona & sancta Crux, ut sis socia honoris & exaltationis, quæ fuisti particeps confusionis & mœroris. Nemo tamen mortalium, sufficientem laudem & honorem, poterit dignitati tuæ exhibere; etiamsi omnium Angelorum virtutibus emineret, aut sanctorum miraculis coruscaret. Omnis laus & honor, inferior est; & longe minor in verbis, quam dignitas tua requirit: quia ex beneficiis Christi, nobis copiosè collatis; & ex tua perseveranti adhæsione, in mortis articulo cum Christo, ampliora tibi laudum præconia jure debentur.

14. In hoc maximè 14.
fideli-

fidelitas amicitiæ cognoscitur, cum quis amico suo, in ultima necessitate astat, & condolet, & obsequitur, & usque ad vitæ exitum, individuus comes perseverat. Ita certè egisti, ô fidelissima Crux, cum Salvatore Domino nostro Jesu Christo; qui te primùm in humeris suis, patienter portavit; & tu versa vice, creatorem tuum dignanter inter brachia tua accepisti. Sed nec ipsum amatorem tuum finaliter reliquisti, à quo tam clementer amplexata es, & longè deportata. Unde & veris Christicolis & cruciferis, speculum tolerantiæ in castigatione carnis es effecta: sed & omnium laborum victricem, & æternorum præmiorum donatricem, te laudant crucis amatores: sicut in B. Petro Apostolo, & S. Andrea, clarè satis apparet, qui ambo per Crucem ad Christum pervenerunt.
15. 15. O nimium felix, & super omnia devota solatia, Crux amanda, semper in mente habenda, semper oculis aspicienda. Tu reclinatorium Sancti Sanctorum; qui cùm non haberet, ubi caput suum dolens & infirmum reclinaret, tu pulvinar ejus extitisti. Tu lectulus ulcerosi dorsi Salvatoris nostri, non mollis nec floridus; sed rigidus, asper, & nimis angustus. Tu neminem tecum morari, nec quiescere, nec appodiare inter brachia tua permisisti nisi sanctum deificum corpus Jesu, de Virgine natum, à quo in diversis locis, pretioso sanguine ejus, meruisti tangi, aspergi, & consecrari. Tu scabellum sanctorum pedum filii Dei, in agone constituti. Tu altare summi Sacerdotis, in quo Christus semetipsum obtulit, pro peccatis nostris, hostiam Deo, in odorem suavitatis. Tu arca fœderis Domini, continens conditorem utriusque testamenti. Tu urna aurea, habens manna absconditum, verum corpus Christi pro nobis immolatum. Tu altissimi Regis gazophilacium, cœlestibus thesauris plenum: in quo continentur sacratissimæ reliquiæ totius orbis terræ, corpus scilicet dominicum, clavi cruenti, spinea corona, & omnia vulnera pretiosa. 16
16. O crux verè sancta, quam magnificè meruisti à Deo decorari, ditari, & honorari. Nam tantis bonis ac reliquiis sanctis adornaris: ut nulla arca, nulla apotheca, nulla aura Regia, nulla domus eburnea, nulla columna marmorea, tuæ dignitati sit comparanda. Meritò ergo & justè, tota devotione omnis terra adoret te, & psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo, in sæculum sæculi, ad honorem crucifixi. Legat itaque, & ruminet frequenter omnis anima fidelis, verba de sancta Cruce scripta: & dicat cum B. Paulo Apostolo, & tota sancta Ecclesia: *Nos autem gloriari oportet, in cruce Domini nostri Jesu Christi: in quo est salus, vita, & resurrectio nostra.* Amen.

VIGESIMA QUINTA.

De multiplici fructu, ex recordatione Dominicæ passionis & de gratitudine ejus.

1. *Recogitate Dominum Jesum Christum, qualem sustinuit à peccatoribus, adversus semetipsum, contradictionem: ut non fatigemini animis vestris deficientes.* 1 Galat. 6. Multa bona confert homini Passio Christi, ad memoriam reducta: & quantò sæpius & intentius de ea cogitatur, tantò dulciùs sapit, & vehementiùs compungit. Est enim incentivum divini amoris; est doctrina

patientiæ; est solatium in tribulatione. Est fuga dissolutionis; est materia sacræ compunctionis; est exercitium internæ devotionis. Est exclusio desperationis; est certa spes remissionis peccatorum; est utilis recuperatio temporum malorum præteritorum. Est optima fiducia in mortis articulo, ne homo desperet de semetipso. Est reconciliatio divinæ districtionis, in judicio futuro. Est mitigatio anxiæ turbationis: est sustentatio duræ increpationis. Est expulsio perversæ cogitationis: est repressio carnalis tentationis. Est informatio humilis subjectionis; est consolatio corporalis ægritudinis. Est refutatio sæcularis honoris, est vituperatio abundantiæ temporalis. Est consultatio voluntariæ paupertatis: est abdicatio propriæ voluntatis: est refrenatio superfluæ necessitatis. Est excitatio tepidæ conversationis: est inflammatio fervidæ emendationis. Est impetratio gratiæ amplioris: & inductio cœlestis consolationis: est comprobatio fraternæ compassionis. Est præparatio divinæ contemplationis: est augmentatio futuræ beatitudinis. Est alleviatio pœnæ præsentis: est purgatio ignis sequentis: est magna satisfactio pro peccatis quotidianis. His & aliis quamplurimis bonis, redundat & floret Passio Christi devotè pensata, frequenter lecta, intimè masticata. Hoc melius novit & sapit anima Deo dedita, mundo aliena, solitudinis amica, oris sui custos, corde humilis, & quieta à curis. Ista sancta recordatio, summè Deo placet; Angelos lætificat, homines ædificat; conscientiam purificat, tædium repellit, dolores lenit, amaritudines dulcorat, iram reprimit, concupiscentiam frenat. Revera passio Christi, est thesaurus Dei absconditus, plenitudo omnis virtutis, perfectio religiositatis, summa totius sanctitatis.
2. Sed heu! quanta est ingratitudo hominis, quanta desideria cordis humani, quanta negligentia in recordatione beneficiorum Dei: quæ tanta sunt, tam magna & preciosa, ut ut nec æstimari queant, nec ab aliquo plenè explicari. Redi ergo ad cor tuum, ô serve Christi: & omissis vanis & caducis rebus, recole beneficia Dei, & præcipuè de Passione Christi, frequenter & seriosè meditare; quatenus ex hoc, ad amorem ipsius, ferventius accendaris. Tunc eris Deo acceptus, & in corde tuo valdè lætus & quietus; si memor fueris beneficiorum Dei, & gratias ei devotè referas, à quo omne bonum accepisti. Tunc tempus tuum fructuosè expendis, cùm de malis tuis doles, & de donis Dei gratias agis. De hoc autem multum doleas; quia nunquam dignas Deo gratias, pro tam immensis beneficiis suis, exhibuisti. Sed nec adhuc satis regratiari ei potes, etiamsi ad aliud nihil vacares. Debes tamen cor tuum, ad Deum niti erigere; & quantum prævales Dei beneficia, cum magna attentione, pensare.
3. O quantum te dilexit, qui tanta mirabilia, in pulchritudine creaturarum ostendit: ut haberes promptam materiam ex sensibilibus mundi rebus, semper regratiandi Deo, qui te & ista bona creavit. Quapropter stude cum summa reverentia ei, servire in lætitia cordis, sicut Angeli sancti in cælis; prout possibile est in fragili corpore, & statu vitæ præsentis; qui comparaciones futuræ beatitudinis, carcer animæ potiùs est appellandus. Propter hoc enim, Deus

Deus dignatus est homo fieri, pati, crucifigi, & mori: ut per passionem, crucem, & mortem suam, tibi monstraret, quantum te diligeret; pro quo tantum laboravit, & sustinuit. Non sis ergo ingratus, nec obliviscaris omnium eorum, quæ fecit Dominus JESUS in terris: sed diligenter retracta magna opera Dei, toto generi humano largifluè data. Qui adhuc multo majora bona promisit, & certissimè reddet tibi in cælis; si tamen gratus fueris de præsentibus bonis, & usque ad mortem permanseris in modico fidelis.
4. 4. Magnum vitium est ingratitudo, & apud Deum & homines vituperabile nimis. Indignus est enim beneficio divino, qui gratias non agit Deo, corde devoto. Nec ampliora meretur accipere, qui se extollit in aliquo: aut negligenter operatur, uno tantum sibi talento concesso. Magnum utique est, quòd Deus dignatur homini aliquid dare. Nec parvum debet reputari, quod tam magnus Dominus, & excelsus super omnes, dat homini pauperi & peccatori, qui nil dignum habet ad retribuendum. Multum ergo Deus ametur, semper laus ejus in ore versetur, & parvum pro magno capiatur. Totum illi retribuatur, totum ei adscribatur; qui totum utique dedit, & indigno benefecit. Nec aliud Deus requirit, nisi ut purè ametur, & pro omnibus digne laudetur: quatenus eum super omnia amando, laudando, honorando, & gratias agendo, homo in Christo perpetuè beatificetur, Amen.

* * *

VIGESIMA SEXTA.

De utili exercitio, in Christi passione.

1. EGo *dilecto meo, & ad me conversio ejus.* Inter dilectos, mutua placet sermocinatio, & secretum diligitur consilium quale & sæpè agitur, inter animam devotam, & Jesum crucifixum. Hæc ergo dicit: Ego dilecto meo sum id, quod sum; & præter ipsum, non curo alium. Ipsi soli cupio intendere, ipsi me totaliter commendo; quia ipsi cura est de me, & ad me sine dubio, conversio ejus. Nolo ergo ut oculi mei alicubi divertantur; sed ut totum cor meum, in dilectum meum convertatur, qui pro me passus est, & crucifixus: immò totus ex amore vulneratus, & vulneribus sauciatus. Olim quæsivi parvulum vagientem, in præsepio: sed nunc cupio aspicere pendentem, in patibulo. Sicut enim tunc me converti, ad adorandum parvulum natum, ita & nunc me converto ad ipsum, ut plangam pro me neci datum.

1 Vox animæ. Cant. 7.

2. 2. In omnibus his, mihi dilectus est, qui totus mihi datus est: pro me verè natus, pro me verè passus & immolatus. Fudit quandoque compassionis lachrymas, nunc autem pretiosum dat sanguinem. Ecce quomodò amabat me, qui se tradit in mortem; ut me liberaret à morte. Nonne meritò, cæteris neglectis, ad hunc dilectum quærendum, habendum, & amplexandum, me convertere debeo, cujus enarrabilis me indesinenter respicit dilectio? Fit autem specialis ad me conversio ejus, quando internis amoris stimulis, ad recolendam passionis suæ memoriam, me excitat, & sibi regratiari, ac

ac intimè conformari postulat; quia in nulla re, tantum pro me laboravit. Ibi redemptionis mysterium mihi aperit; & ad sapiendum, quæ Dei sunt, pleniùs instruit. Nam supra hominem est hæc sapientia, quæ desursum venit; docens & suadens, non aliunde gloriari, nisi in cruce Domini mei Jesu Christi in quo tota salus, & redemptio mea consistit.
Galat. 6. *Per quem etiam mihi mundus crucifixus est, & ego mundo*; ut fiducialiter dicere ad eum libeat; Cant. 7. *Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus.* Multa mihi dulcedo, in hoc verbo clausa videtur: etsi non capio omnia, non tamen despero vel minima accipere. Tantum dilectus ad me convertatur, & dicat quodcunque placuerit;
3. scio, quòd non frustra loquetur. 3. Dic
Vox animæ. mihi dilecte JESU, verbum mysterii tui, verbum passionis tuæ & crucis, quod in carne manifestè gessisti: Non enim omnes capiunt verbum crucis: quòd aliis quidem scandalum videtur, aliis autem stultitia est; mihi verò Dei virtus & sapientia, salus quoque mundi, & vita æterna. Si quis aliter sapit, infidelis est, & desipit, & judicium Dei adversum se
4. portabit. 4. Passio mea, ait dilectus,
Vox Christi. est tanquam nobilis quædam herba aromatica, optimi odoris & dulcissimi saporis: quæ diligenter in corde præcogitata, tanquam in mortariolo benè trita, fortissimum spargit odorem, omnium vitiorum morbum sanans & languorem. In hac siquidem invenies medicamentum animæ tuæ, & plenum solatium cujuscumque pressuræ. Sed oportet, vel frequenter in ea te exerceas & ex toto corde, te illi studeas conformare. Tunc etenim religiosè vivere incipies, & veraciter in virtutibus proficies, atque securè morieris; si me in vita & in morte, per passionem & crucem fueris imitatus. Sed proh dolor, ego sum abjectus in domo mea, & retrorsum projectus. Nam valdè alienus & exclusus videor à multorum cordibus, quibus vita mea non sapit; quos passio mea non movet, nec trahit, neque eis ad cor transit, ut deberet, sed vanis & superfluis rebus implicantur. Suam quotidianam miseriam & necessitatem, studiosè pensant; & qualiter mala temporalia declinent, sollicitantur; sed quanta pro ipsis passus sum, rarò vel modicum recogitant. Miseri sunt & miserabiles, pleni curis & querelis; qui modicum pro me pati possunt: multum autem agere pro sua voluntate concupiscunt: quin etiam pro suo explendo desiderio, nullum penè laborem sentiunt. Heu tales, ex passione mea fructum salutiferum non trahunt: sed propter suam nimiam mollitiem, quam ad seipsos habent, gravem animæ pernitiem incurrunt. Si enim perfectè sanari vellent, & à passionibus liberari, tota humilitate ad vera animæ remedia, in passione mea abscondita, confugerent: & ex merito & virtute passionis meæ, fortiores fierent, & omnia contraria patienter ferre discerent. Non sapit passio mea, nisi morosè & seriosè eam meditantibus, & ferventer cupientibus eandem imitari. Lignum vitæ est apprehendentibus eam; & qui bene sequitur eam, beatus in facto suo erit. Nam & in præsenti majorem gratiam, & in futuro ampliorem obtinebit gloriam. 5. Recol- 5.
lige ergo sensus tuos, & maneas apud Vox Christi. temetipsum, omnem excludendo tumultum. Dehinc brevem assume ex passione particulam, & diligenter eam per-

percogita, secundùm tempus & horam. Hæc liquidem diebus singulis ad memoriam reducta, magis ac magis sapiet, confortabit, & accendet meditantem. Omnis namque spiritalis profectus & perfectio, in ea reperitur; sed non nisi ab amantibus & desiderantibus eam æmulari, hæc bona gustantur. Carnalibus & sæcularibus, videtur amara, & dura; sed piis & devotis, dulcis est atque solatiosa. Qui enim tendunt ad honores, vel ad terrenas captandas facultates, quærentes ubique propria commoda, isti passioni meæ non congruunt, nec ejus internam suavitatem attingere possunt. Qui verò mundum quærit contemnere, nec non carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis ejus crucifigere; hic maximam reperit consolationem, & singularem in passione mea sentiet devotionem. Tali
Cant. 2. etenim animæ ego loquor: *Columba mea, in foraminibus petræ, in cavernis maceriæ.* Huic & illud frequenter ingero, quod
Joan. 20. cuidam dilecto dixi discipulo: Mitte manum tuam huc, & cognosce loca clavorum meorum, & noli esse pusillanimus & trepidus, sed fortis & magnanimus, in passionibus meis imitandis. Habebit & unicum refugium, in dextri lateris mei aperto vulnere, quicunque se nititur abnegare, & ab omni creaturarum affectione expoliare. Fiet quoque eò liberior ad invisendum me, in profundo amoris vulnere, quo nulla ei jam cura est de creato solamine. Ego enim traho omnia interiora ejus ad meipsum, ut sese non sentiat, qui vulneratum cor meum sentit. Fac ergo te alienum ab omni occupatione terrena: vacuas postpone sollicitudines, elonga te ab amicis & notis, serva te purum & liberum ab omnibus, ut possis intrare ad dilectum, per ostium lateralis vulneris. Talem induc affectum, qualem habuerunt mulieres sanctæ, quæ me pendentem in cruce conspexerunt, & sicut unigenitum filium suum amarissimè deplanxerunt. Tunc enim poteris verè cognoscere & sapere, quantum passio mea in corde amantis valeat, si dilectæ Matris viscera indueris: si nil ita diligendum sicut me, ex toto corde tuo censueris: quia ex magnitudine amoris, trahitur magnitudo compassionis. 6. Be- 6. Vox animæ
ne & optimè, placent mihi verba tua, Domine Jesu Christe. Unde rogo te, ut quamvis in omnibus non valeo te perfectè imitari, concede tamen exiguè tibi compati. Levabo igitur oculos cordis mei, ad Dominum meum cruce nudè suspensum. Attentè singulas plagas & puncturas corporis tui considerabo, atque unica devotione vulneratas manus & perforatos pedes, cum suis clavis, amplexabor & osculabor. Dehinc, & in apertum vulnus lateris tui, tanquam in cameram dilecti mei dormientis, introibo: Ubi abscondite vivam, & ab omni nocumento protegar, ac felici quiete in pace divina repausem. Non timebo mala, quæcunque mihi illata fuerint, nec quæcunque de me dici vel sentiri, despectivè potuerint; dummodo tu mecum sis, mecumque permanseris. Ego ero fidens in te, & in latere tuo, die ac nocte morabor. Tu fidelior es amicus, quàm totus hic mundus. Tu fortior ad muniendum murus, quàm omnis Angelorum exercitus. Et ideò nunquam tui immemor esse debeo: sed quantum possibilitas permittit & infirmitas, tuæ amarissimæ

mæ passionis dolens recordabor. De qua tamen satis cogitare, loqui, & scribere, nulla creatura planè & dignè sufficit, etiam si ad aliud nihil omnes vacarent: quia omnem creaturæ comprehensionem excedit, quòd tu Deus, Creator omnium, homo fieri, & pro hominibus mori, dignatus es.
7. 7. Oro igitur suppliciter te, Domine, ut me peccatorem misericorditer respicias: & per ineffabilem gratiam tuam interiùs illumines, frequenter visites, lachrimis irriges, compunctione conteras & emundes: ut quem pretioso sanguine tuo redemisti, sedula passionis tuæ meditatione, renoves & accendas. Concede mihi in ea devotè proficere, & cunctarum passionum mearum salutaria remedia, exinde semper suscipere. Utinam magis & profundiùs, mihi ad cor transeat, quàm hactenus fecit: & sic me afficiat atque informet quemadmodum multos sanctos & sanctas, sæpius accendit & compunxit: quatenus etiàm in vita mea, similitudo mortis tuæ resultet, per operationem spiritus, & mortificationem carnis: possimque illud memoriale verbum Apostoli dicere: *Quia Christo confixus sum cruci.* (Gal. 2.) Et illud æquè amantissimum verbum, contra omnes carnales & vaniloquos mundi sapientes prædicare: De cætero, nemo mihi molestus sit: *Ego enim stigmata JESU in corpore meo porto.* (Gal. 6.) Portabat B. Apostolus Paulus, gloriosa & pretiosa stigmata tua, in corpore suo; cùm præter quotidianam passionis tuæ memoriam, toto cordis affectu, exteriùs affligi & vilipendi, pro nomine tuo gaudebat: Et quicquid corporaliter grave, vel spiritualiter molestum sentiebat, hoc totum leve & multùm tolerabile, ex amorosa consideratione vulnerum tuorum, ducebat. Et ideò hortabatur omnes fideles amatores tuos, dicens: *Semper mortificationem Jesu, in corpore nostro circumferamus*: ut & vita Jesu, in corporibus nostris manifestetur. (2. Cor. 4.) Stude & tu anima mea hoc ipsum tam facere, his præcipuè diebus, quibus in Ecclesia venerabilis memoria Dominicæ passionis agitur, ac lugubri mente, & devota attentione, illuc oculum speculationis dirige, ubi Jesum noveris in gravioribus pœnis pro te fuisse. Dic affectuosè cum sponsa, memor semper Sponsi tui, ex amore crucifixi: *Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus.* (Cant. 7.)

VIGESIMA SEPTIMA.

De septem notabilibus punctis cogitandi de passione Christi.

1. ATtendite, & videte, si est dolor similis, sicut dolor meus. (1. Thren. 1.) Super omnia Dei beneficia, humano generi impensa, passio Christi altiùs eminet, & corda plus compungit; Ideò ad tam magnum beneficium memorandum, mens evigilare debet; & cum magna cordis compassione, de amaritudine passionis Christi sedulò pensare: quia hoc est Deo placitum, & salubre cogitanti. Nam singula vulnera, medicamina sunt animarum; & dura flagellorum verbera, divini amoris sunt indicia, & peccatorum nostrorum purgamenta. O quantas gratias teneor Christo reddere, pro quolibet verbere ac duro vulnere, quæ in corpore suo pertulit, pro me vili peccatore.
2. 2. Pensa igitur primò, quis est, qui hæc patitur: secundò à quibus patitur: tertiò quanta patitur: quartò, pro quibus patitur: quintò, quam

quàm longo tempore patitur: sextò, in quibus locis patitur: septimò, in quibus membris patitur. Multum enim juvant ad intimam compassionem, si hæc septem notabilia per ordinem considerentur.

1. *Quis patitur.* Nam si personam patientis attendis, nulla dignior, nulla major, nulla sanctior, nulla excellentior est. Siquidem filius Dei est iste, qui patitur; unigenitus Dei Patris primogenitus Virginis Matris, de Spiritu sancto conceptus; sanctitate & gratia plenus, signis & virtutibus clarus, in mundo sine peccato conversatus. Ipse est verus agnus Dei absque macula, in lege præfiguratus, à Prophetis prænuntiatus, à multis regibus & justis desideratus; à Patre in mundum, pro salute mundi passurus, destinatus; ad crucem & mortem sponte paratus, pro peccatis nostris in ara crucis, Deo Patri immolatus. Hic ergo talis ac tantus, verus Sacerdos & summus Pontifex, sanctus, innocens, immaculatus; Rex Regum Dominus, Creator omnium rerum, Angelorum Conditor, hominum Redemptor; non refugit ab hominibus despici, capi, ligari, flagellari, crucifigi, mori, sepeliri, sicut docet textus sacræ passionis ejus apertè.

3. O lamentabile spectaculum omni transeunti, per viam hujus vitæ, ad inspiciendum foris expansum; & ad limitandum intus, omnibus fidelibus in exemplum datum. Quæso diligenter perpende singula verba, ac verbera, in passione descripta; quia pro tua salute, omnia sunt gesta. Nam maximam charitatem Christi tibi commendant, & patientiam in omni tribulatione servandam ostendit. Certissimò constat, quòd in comparatione dolorum & opprobriorum Christi, nullius ponderis sunt angustiæ tuæ, quas pateris. Bonum est ergo tibi hic oculum frequenter habere, & in dolorosa passione Christi solatium quærere; & tanquam columba, in foraminibus petræ habitare, & pro pœnis Jesu gemere. Plus enim consolabitur te solus JESUS, in meditatione suæ benedictæ passionis, quàm totus hic mundus, in omnibus honoribus & divitiis suis. In passione Christi invenies, quod te ædificet, & conscientiam purificet; sed in dilectione mundanorum, brevis est lætitia, & sordida remanet conscientia. Omne enim, quod de Deo non est, vanitas est, & pro nihilo reputandum. Passio autem Christi, vivus sermo est, & efficax lectio, ad instruendum, & igniendum, & purificandum, atque omni gladio acutior, pertingit usque ad intima cordis. Nam negligentiam increpat, duritiam emollit, ad compassionem cor amantis scindit; atque ad fletum sæpissimè movet. Toties enim anima devota compungitur, & quodammodo intus vulneratur: quoties passio Christi legitur, aut prædicatur; vel quando crux aspicitur, aut Jesus Christus, & hic crucifixus, nominatur. Et hoc est animæ magnum solatium, si de passione Christi cogitans, dolorem ejus sentit in mente, quem Christus passus est, & sensit multipliciter in corpore.

4. *Dignitas personæ patientis.* 4. Nunc ergo attende, & quasi præsentem intuere Christum, qui pro te ista patitur. Primò cogita dignitatem personæ, & contristare vehementer, quia Deus in carne tam contumeliosè tractatur. Ecce altissimus super omnes, infra omnes deprimitur: nobilissimus, dehonestatur; speciosissimus sputis iniquinatur; sapientissimus, deridetur; potentissimus liga-

Thom. à Kemp. Serm.

ligatur; innocentissimus, flagellatur; sanctissimus, spinis coronatur; mitissimus, colaphizatur; ditissimus depauperatur; largissimus spoliatur; castissimus, denudatur; dignissimus blasphematur; optimus, vituperatur; doctissimus, fatuus reputatur, amantissimus, oditur, veracissimus, abnegatur; dulcissimus, felle potatur: benedictus maledicitur, pacificus, molestatur; justus, accusatur; innoxius, condemnatur; medicus, vulneratur; Dei filius, crucifigitur; immortalis, occiditur, Dominus pro servo suspenditur. O facinus inauditum! O horrendum & execrabile maleficium Judæorum: quod tamen Deus, per suam piissimam misericordiam & sufferentiam, convertit in tam magnum bonum, scilicet in salutem omnium credentium. Nam unde ad horam lux mundi extinguitur, inde æterna lux in mentibus fidelium reparatur. Et unde ad breve tempus vita moritur, inde æterna mors in electis trucidatur. Denique ex passione Christi, diabolus vincitur & confunditur: infernus despoliatur, latro convertitur; mundus redimitur, justorum animæ de limbo liberantur; portæ cæli aperiuntur, Angelorum ruinæ restaurantur; salus æterna per Christum

5. facta, toti mundo declaratur. 5. Secundò pensa, à quibus hæc mala Christus patitur. Certè à propria gente, à populo peculiari sibi dilecto, à cognatis suis secundùm carnem, ab Israëlitis Abrahæ

1. A quibus Christus patitur. filiis, quos olim tam multis beneficiis ditavit, tot privilegiis sublimavit, præceptis ac legibus & cæremoniis, præ cæteris gentibus, instruxit: Ab hominibus, quos ipse condidit, quibus optimam terræ partem tradidit, propter quos in mundum venit, & salvare desideravit. Ab his igitur tam magnificè beneficiatis & exaltatis, Christus iniquè spernitur, invidiosè accusatur, sine causa affligitur, & tandem morte turpissimâ condemnatur. Non fuerunt memores multitudinis misericordiarum suarum, quæ à sæculo sunt: neque mirabilium operum suorum, quæ ostendit eis, etiam postquam offenderunt in multis. Non attenderunt, quam humiliter inter eos vixit, quam salubriter eos docuit; quomodo paupertatem amavit, & divitias contempsit: quomodo honores fugit, & humiles ac simplices elegit: quam multos infirmos sanavit, cæcos illuminavit, dæmones ejecit, leprosos mandavit; ac aliis multis gloriosis signis clarens, factis Deum se probavit; & necessitatibus corporis nostri fruens, verum hominem se esse monstravit. Pro istis utique bonis & eximiis virtutibus, divina potentia patratis, non contumeliam meruit, sed gloriam; non pœnam, sed gratitudinem; non odium, sed amorem; non derisum, sed magis honorem recipere ab omnibus debuit. Sed proh dolor! perversi & increduli, ingrati omnibus beneficiis exstiterunt: & pro multis bonis multa mala reddiderunt. Nec non alios quàm plurimos, pro augenda malitia sua, ad idem facinus instigarunt, minis & clamoribus mortem innocentis petierunt. Nam persuasione principum, & sacerdotum agitatione populi commoti sunt, omnes Christo adversantur: senes cum junio-

Joan. 19. junioribus, clamitant terribilibus vocibus. *Tolle, tolle, crucifigatur.* Versa est omnis anterior laus & honor, in lamentum; omnis plausus & cantus Hæbreorum puerorum, in ululatum sævientium luporum. Nulla ætas defuit, nullus sexus conticuit, nullus status prætermissus est; omnes pravi corde Judæi & gentiles, concordant & consentiunt, ut Jesum morti cito tradant, & innocentem animam in cruce suspendant. Quapropter omnes isti efficiuntur æternæ damnationis rei in morte Christi: Verè maligni homicidæ, & crudeles nimis deicidæ, qui filio Dei in nullo pepercerunt: sed omnia mala quæ potuerunt, in eum perpetrarunt. Nam finxerunt falsa, & bene ac inclytè gesta perverterunt. O mira Dei clementia. O inæstimabilis Christi patientia, quæ tantis injuriis commoveri non potuit, nec pœnis superari. Exemplum enim optimum, & fortissimum solatium, omnibus injuriam patientibus, in hoc articulo dedit: ut saltem pauca verba volantia sustineant, qui dura verba nequeunt adhuc sustinere. 6. Tertiò pensare debes, quanta Christus patitur, & à quàm multis multa mala sibi irrogantur. Constat profectò Evangelio teste, quia primò pro parva pecunia, à proprio discipulo venditus fuit: postea osculo fictæ pacis, hostibus traditus est: à sacerdotibus graviter objurgatus; à Pontifice blasphemus vocatus, à Scribis & Pharisæis diffamatus: à majoribus civitatis accusatus; à ministris judici præsentatus; ab Herode spretus & illusus; à Pilato morti adjudicatus: ab armigeris captus

6.

3. Quanta Christus patitur.

& ligatus, à militibus flagellatus & coronatus: à servis convitiatus; conspurtus, & colaphizatus: ab ancillis abominatus, ita ut Petro dicerent: Verè ex illis es: *Et tu cum Jesu Galilæo eras.* Vix aliquis tam inops & vilis est inventus, qui de pœnis JESU non est gavisus. O dolor super dolorem. O pauperem & humilem Jesum, non habentem consolatorem, nec adjutorem à filiis hominum. Noti recesserunt, amici longè steterunt: flere poterant, adjuvare nequibant. Inter hostes nequissimos Jesus est derelictus, à majore usque ad minorem, fuit ad mortem postulatus: Cum confusione & clamore extra civitatem ductus, ligno crucis oneratus, vestibus suis spoliatus, inter latrones nudè suspensus, clavis affixus, felle & aceto potatus. Gravia fuerunt impia verba, graviora dura verbera, gravissima horrida crucis supplicia. In tenerrimo, sanctissimo, purissimo, ac speciosissimo virgineo corpore, exercuerunt tam ignominiosa tormenta; ut à planta pedis usque ad verticem, nulla esset sanitas corporis, sed tanquam leprosus appareret omnibus intuentibus. Vide ergo nunc, & considera, si est dolor similis dolori ejus, quem patitur pro te Deus tuus, numera, si potes, omnia verbera, omnia vulnera, omnes plagas, omnia improperia, omnia inquinamenta, à multis sibi inflicta: & compatere corde compassivo, omnia ista æquanimiter patienti. Describe ea in tabula cordis tui, pro memoriali perenni: & in omni tribulatione tua, dirige oculum mentis ad Jesum pendentem Matth. 26.

in cruce. Hæc enim crucifixio, fuit Christo post tam multas pœnas sibi incussas, ignominiosissima, amarissima, & gravissima. Fuit etiam tristissima sibi, ex parte amicorum à longè stantium, & lugentium uberrimè, quia eorum luctum & gemitum, suum reputabat dolorem. Fuit quoque crudelissima, ex parte adversariorum ipsum deridentium, convitiantium, & gratulantium de interitu ejus, qui nulla miseratione, de tantis pœnis & malis movebantur. Ecce jam audisti, quanta, & à quantis passus est Christus: cui meritò compati debeat omnis Christianus. Si quis videret patrem suum, aut aliquem charissimum amicum, ante se tot pœnis cruciati & in publico patibulo ante portam suspendi; nonne statim quasi amicus effectus, præ dolore tabesceret, & deficeret; Multò magis ergo passio Christi, debet intima viscera tua penetrare, & ad saluberrimum luctum provocare. Stude igitur omnem carnalem amorem à te abjicere, omnem vanam lætitiam excludere: quatenus inter devotos amatores Christi, merearis computari, qui quotidiè in passione Dominica se exercent: & omnes dolores Christi ita in se trahunt: ut de propriis læsionibus & injuriis, parum vel nihil ponderent. De quibus ait B. Paulus Apostolus, dominicæ passionis amator: Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Jesu: *Qui semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, factus obediens usque ad mortem crucis.* Phil. 2.

7. 7. Quartò pensabis, pro quibus passus est Christus, & qua de causa tam amaram mortem pertulit Deus. Utique pro peccatis nostris, quæ à parentibus nostris contraximus: & quæ etiam singulari propria iniquitate perpetravimus, in qualicunque ætate, vel statu, vel ordine, vel officio. Omnes enim peccaverunt, & egent gloria Dei [ait Apostolus] sive Judæi, sive gentiles; sive servi, sive liberi; sive pauperes, sive divites; sive Reges, sive Principes; sive Clerici, sive Laici, sive Sacerdotes, sive Doctores; sive Prælati, sive subditi: omnes inquam filii Adam, omnes filii iræ, per naturam geniti: sed per gratiam Christi liberamur, per baptismum Christi mundamur, per mortem Christi ab æterna morte salvamur. Sive ergo dicatur passio Christi, sive sanguis Christi, sive crux Christi, sive mors Christi, ad idem valet, & hoc totum simul nobis proficit ad salutem; quia in Christum credendo, & Christum amando, Christo incorporamur & vivimus. Caput enim pro membris passum est, caput pro membris doluit, caput pro membris in cruce oravit, & veniam impetravit. Igitur pro omnibus mortuus est Christus, ut gustatâ morte temporali, vinceret mortem æternam, & de peccato damnaret peccatum: hoc est, per pœnam passionis suæ, solveret omnia debita peccatorum nostrorum. Hinc quoque B. Petrus, gratiam Christi, & meritum passionis ejus commendans ait: *Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injusto: ut nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, vivificatos autem spiritu.* Hinc etiam in Apocalypsi legitur, quòd sanctorum animæ, cum magna gratiarum actione, ante thronum Dei ceciderunt: & coram agno laudes pro sua redemptione cantaverunt, dicentes: *Redemisti nos Deo, in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione: & fecisti*

4. Pro quibus Christus patitur. Rom. 3.

1. Petr. 3.

Apoc. 5.

fecisti nos Deo nostro, regnum & sacerdotes. Hinc quoque est, quod sancta mater Ecclesia, in litaniis Sanctorum, quando pro diversis necessitatibus & periculis orat, hanc petitionem specialiter ad Christum dirigit: Per passionem & crucem, per mortem & sepulturam tuam, libera nos Domine. Talis enim oratio maximè Deo placet, & ampliorem fiduciam præstat veniam impetrandi, propter meritum passionis Christi. Est autem passio Christi thesaurus Ecclesiæ, qui non potest exhauriri, nec consumi, sed est infinitæ virtutis & dignitatis. Per hanc quippe omne debitum solvitur, omne peccatum dimittitur; & pœnitentibus regnum cælorum promittitur ac donatur, quod per multa millia annorum clausum tenebatur. O suavissima reconciliatio, ad placandam faciem divinam. O dignissima oblatio, ad recuperandam gratiam amissam. O plenissima satisfactio, ad abstergendam omnem maculam peccatorum filiorum Adam, in quo omnes peccaverunt & ceciderunt. Quia ergo Christus, nullum à peccato liberum reperit, ideò liberandis omnibus venit, pro omnibus ex charitate satisfacit, ex pietate voluit, ex divinitate potuit, ex humanitate opus redemptionis implevit. Unde B. Paulus ajebat: *Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi: obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.* Ecce habes, & audisti, pro quibus passus est Christus, & qua de causa hanc mortem pati dignatus est: quia pro omnibus hominibus, cujuscunque ætatis & sexus, ex Adam origine natis.

2. Cor. 5.

8. 8. Quintò pensabis, quàm longò tempore Christus passus est, & quamdiu in pœnis fuit: quia hoc ad longanimitatem patientiæ ejus pertinet; & notabilem confortationem pusillis ac tristibus præbet. Attende & diligenter perlege, omnes sancti Evangelii libros, & apertè invenies, quia tota vita Christi, ab initio nativitatis suæ, usque ad exitum vitæ, in magna paupertate, in persequutione & tentatione, in labore & fatigatione, in despectione & obloquutione pravorum exercita fuit, ac tandem in crucis mortificatione consummata: Sicque nullum tempus absque tribulatione pertransiit, quamdiu in sæculo vixit. Sed considerando certum diem & horam passionis suæ, tunc à vespera sacratissimæ cœnæ, tristitia imminentis doloris ac futuræ mortis incæpit: quando cœnantibus adhuc discipulis eis prædixit, quòd eadem nocte, ab uno eorum, tradendus esset in manus peccatorum: & duravit usque post horam sepulturæ ejus, immo usque ad tertium diem, in quo resurrexit à mortuis: tunc enim apparuit discipulis suis, vivus, lætus, & gloriosus. Grave igitur fuit peccatum hominis, quod tanto tempore, & tantis doloribus, vix expiari potuit: pro quo & Dei filium crucifigi ac mori, necessarium fuit. Unde quia fragilitas humana est valdè magna, & ad malum prona ab adolescentia sua: insuper & ex multis occasionibus & tentationibus, contingit homines peccare diversis temporibus & horis, tam diuturnis quàm nocturnis; sæpè etiam scienter, sæpè ignoranter: ita ut vix aliqua dies vel hora prætereat, absque delicto & Dei offensa. Idcirco ne homo propter nimietatem delictorum suorum, desperet de venia consequenda, Salvator noster Jesus

5. Quam longo tempore, Christus patitur.

Christus, passus est pro omnibus nobis, gravissimos dolores longo tempore, & in diversis horis: quia per totam noctem & diem, pro peccatis filiorum hominum, laboravit sustinendo, sæpissimè pretiosum sanguinem suum effundens. Tunc etiam veraciter in his temporibus, septem horas canonicas, ad laudem Dei Patris sui complevit, non canendo, sed patiendo, & orando pro nobis. Quapropter omnes religiosi exemplo Christi informati, debent has septem horas quotidie Deo persolvere: quia Christus semetipsum holocaustum Deo in odorem suavitatis, in ara crucis obtulit; & tanquam electus aries inter vepres peccatorum pendens, pro Isaac, id est, pro omnibus electis immolatus est. De quo B. Petrus, Christi fidelibus scribens, ad gratitudinem eos hortatur, dicens: *Non enim corruptibilibus, argento vel auro, redempti estis, de vana vestra conversatione paterna traditionis; sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati, JEsu Christi.* Voluit ergo Redemptor noster, Dominus JESUS Christus, tam longo tempore, tam multas pœnalitates, in suo sanctissimo corpore sustinere, ad delendum chirographum damnationis nostræ; ad excitandum nos ad fervorem strictæ pœnitentiæ; ad dandum exemplum magnæ patientiæ cunctis diebus vitæ nostræ. Et verè patientia est nobis omnibus summè necessaria, quamdiu degimus in hac misera vita, tentationibus plena. Quia nemo securus, nec una quidem die aut hora, à laqueis diaboli, & ruina peccati; in quocunque loco fuerit, aut ordine, aut officio constitutus; nisi gratiâ & misericordiâ Dei, fuerit omni hora, desuper respectus & munitus. Sed inter hæc mala & pericula confugiendum est præcipuè ad passionem Dominicam: & sub arbore crucis, tanquam sub umbraculo divinæ protectionis, latitandum & pausandum, atque de patientia Christi, intimè & sæpè meditandum: quia ipse habet virtutem sapidissimam, dulcandi & mitigandi omnes amaritudines passionum nostrarum, & alleviandi gravamina, à quocumque homine vel spiritu fuerit aliquis exacerbatus. 9. Stude igitur exemplo Christi, & sanctorum ejus æquanimiter vitæ hujus adversitates sufferre, & patientiam pro armis tenere. Noli conqueri de longitudine temporis, nec de acerbitate afflictionis; sed pensa, quia Christus graviora diutius pro te pertulit; & ideò justum est, ut eandem viam sequaris. Nam patiendo pro Christo, multum promereris, & multa bona exinde consequeris. Primò quidem, Deum altius honorificas, si de manu ejus, quælibet contraria benevolè capis. Angelos lætificas, qui de tua tolerantia, gaudent in cælis. Proximum ædificas, si injurias tacitè feras. Diabolum confundis, si læsus & contemptus, gratias agis. Coronam tuam duplicas; quia hic majorem gratiam, & in futuro altiorem gloriam recipies. Siquidem, omnis præsens labor parvus est, & brevis hæc vita: sed merces sequens, grandis est, & requies infinita. Revera toties martyr Dei efficeris, quoties pro Deo pœnam libenter pateris. Non ergo æstimes Deum tibi adversari, si in hoc mundo molestaris, & deprimeris. Gaude potius, quia hic humiliaris & flagellaris, ut postea cum Christo in æternum glorificeris.

Marginalia: De septem horis Canonicis. — 1. Petr. 1. — 9. De laude patientiæ.

ris Sæpè enim plus nocent prospera, quàm adversa; & citiùs decipiunt blandimenta, quàm amara vituperia. Noli ergò deficere in tribulatione tua, pro Christi nomine & amore; sed constanter patienti animo omnia sustine, sicut Christus & omnes sancti fecerunt, qui dolores sustinendo, hostem vicerunt. Nam adversa patiendo, fit homo melior: auro pulchrior, vitro clarior: à vitiis purgatior, virtutibus perfectior: Christo acceptior, sanctis similior: hostibus fortior, amicis amabilior. Fit etiam quisque ad custodiam sui cautior, ad compassionem promptior; ad humilitatem profundior, ad discretionem pendentior; ad orandum ferventior, ad cœlestia paratior, ab inferno securior. Hæc sunt bona germina sanctæ patientiæ, quæ maximè relucent in Christi amarissima passione: & hæc, omnibus nobis proponitur imitanda. Ipsa namque sacratissima passio, cunctis sanctorum passionibus, fuit dolore acerbissima: humilitate profundissima, charitate excellentissima: obedientia perfectissima, patientia fortissima, puritate innocentissima, utilitate saluberrima: meritis dignissima, remediis efficacissima: satisfactione pro omnibus sufficientissima, placatione aptissima: reconciliatione gratissima, oblatione acceptissima, redemptione fructuosissima, mysteriis plenissima: omnium virtutum suavitate redolentissima: omnibus scientiis, artibus, & medicinis præferenda. Tam magna, tam alta: tam longa, tam profunda: tam dulcis, tam devota: tam compunctiva, tam amorosa: tam fervida, tam solatiosa; tam sapida, tam virtuosa est passio Redemptoris nostri, ut nullis vocibus humanis valeat plenè commendari, nullis angelicis linguis, dignè queat explicari: sed semper nova est & vivida, semper reficit & confortat, instruit, & accendit; sed præcipuè eos, qui contemptis omnibus, in vulneribus JESU Christi solatium suum quærunt. 10. Sextò notabis omnia illa loca, in quibus Christus passus est pro te aliquas contumelias vel pœnas. In monte siquidem Oliveti, ter oravit: ibi præ tristitia & pavore, sanguinem sudavit; & oratione factâ, in voluntatem Patris sui, perfectè se resignavit. In horto, à Judæis quæsitus est, & inventus; non fugit ab eis, sed obviam processit: A Juda, proditus est; & ore ficto, osculatus: ab armatis ministris, captus & ligatus. A prava cohorte, tanquàm pessimus latro, in tenebrosa nocte, cum facibus & laternis, ad civitatem violenter est tractus & ductus: & ne evaderet, vel ab aliquo eriperetur, cautissimè custoditur. In domo Annæ, primò examinatur; & quæritur ab eo, de doctrina sua, & discipulis ejus. Et cùm ad hæc bene respondisset, ab uno ministrorum, in maxillam duriter est percussus. In domo Caiphæ Pontificis, ubi multi congregati erant contra eum, multis injuriis & ludibriis vexatur, facies ejus obvelatur, sputis inquinatur, colaphis cæditur, & ut reus mortis proclamatur. Manè autem facto, vinctis manibus, publicè per plateas ad prætorium Pilati ducitur; & tanquàm transgressor legis, & populi subversor, graviter accusatur. Deindè, ad consistorium Herodis transmittitur, à quo derisus, & albâ veste indutus, velut fatuus reputatur, & ad Pilatum remittitur. Ubique

10. In quibus locis Christus patitur.

Ubique illusus, ubique exprobratus; nullibi tutus, nullibi quietus; omnibus odiosus, omnibus abominabilis factus. Foris audit clamores, intus patitur dolores. Et post sæva verbera, & multa vulnera accepta, quasi vitâ istâ indignus, extra civitatem cum contumeliosa Cruce educitur; atque inter latrones, in loco Calvariæ, nudus in Cruce suspenditur. Omnibus autem consummatis, quæ de seipso scripta erant, in corde terræ, scilicet in monumento novo exciso, à justis viris Joseph & Nicodemo, reverenter sepelitur; & à sanctis mulieribus, multis lachrymis & suspiriis deploratur. Ecce, quàm multa loca, in passione sua, Christus visitavit; quàm sæpe in istis, pretiosum sanguinem suum fudit: quàm multa improperia, cum verberibus sustinuit, ut populum suum sanctificaret; & loca contaminata purgaret, in quibus homines sæpe peccant, & Deum offendunt.

11 11. Quis enumeret (prôh dolor) omnia mala, quæ adhuc in multis locis, publicè & privatim fiunt; tam in domibus quàm in plateis; in hortis, in villis, in montibus & vallibus; in campis & silvis; in atriis & palatiis terrenis? Non est ibi Christus, non auditur ibi fletus de passione Salvatoris; sed vanitas vanitatum, jocus & risus in conviviis Herodis, cum suis Principibus. Væ iis, qui sic elongaverunt se ab eo, qui redemit eos; faciem ad mundum habentes, & dorsum ad Deum convertentes. Attamen pius Dominus, non cessat clamare post tales, & ad pœnitentiam revocare oves errantes. Nam spem magnam misericordiæ suæ reliquit hominibus, in tam benigna sufferentia omnium malorum & dolorum, suæ amarissimæ passionis: & præcipuè in illis locis, ubi erat productus & lacessitus. Unde pro malitiis hominum extinguendis, & pro immundis locis purgandis, gravissimè punitus est in suo sanctissimo corpore à multis. Et qui olim propter peccata hominum, maledictionem mundo intulit, nunc per effusionem sacri sanguinis sui benedictionem & remissionem peccatorum, omnibus pœnitentibus promisit.

12. Destruxit insuper, per verbum 12. prædicationis suæ, idola gentium, & habitacula dæmonum, subvertitque aras, & nomina falsorum Deorum; & pro sacrilego ritu paganorum, & vitulis Judæorum, verum ac novum sacrificium pretiosi corporis sui instituit, in multis locis celebrandum. Propter hoc enim fecit consecrari templa & altaria in multis locis, ad honorem nominis sui & sanctorum; ut stet firma fides Christianorum, & cultus floreat divinus, cum laudibus hymnorum. Sed & ad ornandum locum habitationis gloriæ suæ, & domum orationis optimis reliquiis illustrandam, reposuit ibidem devota & præclara signa passionis suæ, in memoriale sempiternum; atque in titulum triumphalem devictæ mortis, erexit Crucem sanctam, tanquàm aram fœderis & pacis, inter Deum & hominem; & tanquàm arcum areum contra diaboli terrorem.

13. Dignum igitur est, ut 13. jam in diversis locis, ab universis Christi fidelibus, à parvulis & magnis: à pauperibus & divitibus: à sapientibus & imperitis: à fortibus & infirmis: à Prælatis & subditis; per totum orbem terrarum, apertis januis, & omnium linguarum vocibus, Christus passus prædicetur, laudetur, & magnificetur: atque super-

super omne nomen in cœlo & in terra, altiùs elevetur, pro omnibus confusionibus & pœnis, in multis locis, à multis personis sibi factis. Debes ergò & tu, devotionis causa stimulatus, in hoc sancto die Parasceves, omnia illa loca Dominicæ passionis, in mente tuo depingere, & in spiritu Hierusalem perlustrare; ad imaginem Crucifixi oculos frequenter erigere, & cum interna compassione, sacra Jesu Christi stigmata inspicere, quàm magna & multa fuerunt. Deinde veniam pete, ut ipse tibi misericorditer indulgeat, quotiescunque in aliquo loco vel tempore ipsum offendisti. Potes etiam altaria Ecclesiæ tuæ visitare, & ad terram te prosternere: pavimentum sive scabellum altaris, tribus aut quinque vicibus osculari, in recordatione sanguinis Christi super terram

14. effusi. 14. Debes insuper, propter amorem & honorem Christi, cuncta sanctæ Ecclesiæ loca Deo consecrata, omnia monasteria & hospitalia, ubicunque religiosè vivitur, & Deo servitur, in reverentia semper habere, eorumque bonis actibus congaudere, & adversitatibus condolere: quatenus omnium bonorum, quæ ibi die ac nocte ad laudem Dei peraguntur, particeps effici merearis. Citò namque veniam à Deo obtinebit, quisquis de peccatis suis veraciter dolens, de cætero firmiter se emendare proponit. Magnam quoque fiduciam Divinæ propitiationis acquiret, qui in omni re & petitione, passionem Christi in auxilium sibi assumit: & & plus de meritis Christi, & Sanctorum suffragiis, quam de propriis laboribus & virtutibus, confidet. Nam opera nostra strictè discussa, rarò ex toto sunt pura. Et ideò necesse, ad humilitatem & confessionis remedium confugere, semper à Deo misericordiam petere, ac totam spem salutis in Christo ponere, qui solus in omnibus perfectus est. Ipse enim potest imperfectiones nostras, celeriter & perfectè curare: & ampliorem gratiam, humilibus & contritis corde, præstare. 15. Septimo & ul- 15.

timo loco, attendere debes, & cum ingenti mœrore pensare, in quibus membris passus est Christus: & quales pœnas, in singulis articulis, & quinque sensibus corporis, pertulit pro nobis.

7. *In quibus membris Christus patitur.*

O quàm dura verbera in flagellatione sustinuit: quàm multa millia vulnera sibi inflicta fuerunt: quàm sæpè in eodem puncto, repercussus est; quàm pœnaliter ista sensit, & tacuit. Non manum opposuit, nec pedem vel aliud membrum ab ictibus retraxit, sed sponte ac liberè, totum corpus suum percutientibus tradidit: ut pro peccatis omnium hominum, plenè satisfaceret. Nam sicut cuidam Religioso, in visione ostensum est: quoties Christus, unum ictum verberantis, accepit, mox illum Patri pro nobis ex amore obtulit, petens ut delictis nostris ignosceret. Non enim tam dilectus Filius, contra Patrem aliquando murmuravit, quia tantis pœnis eum exposuit. Non comminabatur, torquentibus se duriter: non irascebatur conspuentibus se turpiter: non maledicebat, accusantibus se fallaciter: sed magis condoluit, excusavit, toleravit, & oravit pro eis, ut acciperent veniam, dicens: *Pater dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt.* 16. Sed, quæ causa tanti mali, & doloris immensi? Certè multa

Luca 18. 16.

Thom. à Kemp. Serm. Ff

multa peccata hominum, qui in multis membris suis, per quinque sensus sæpissimè delinquunt, & Dominum graviter offendunt. Nam corporis membra, quibus Deo servire deberent, & multa bona operari possent: hæc [proh dolor] timore Divino excluso diversis vanitatibus & delectationibus pravis, ausu temerario tradunt: & ita peccando, servi vitiorum, & membra ac vasa dæmonum, fiunt. Quapropter Christus Filius Dei, compatiens hominibus, & cupiens sanare peccatores, & à laqueis diaboli eripere, graves & longos cruciatus, in sanctissimo corpore suo excepit & pertulit: ut per corporales dolores, in quinque sensibus suis, medicinam conferret animabus nostris: & omnes delectationes carnis, quæ militant adversus spiritum, doceret esse fugiendas, & mortificandas. Ne ergò Deus hominem, propter peccata sua, æternaliter puniret, qui summum bonum deserens, creaturis adhæsit: pius Dominus Christus, hanc in se pœnam temporalem & mortem carnis, pro culpis nostris, sine omni culpa suscepit, ut iram Patris placaret, & ab æternis pœnis
17. nos liberaret. 17. Sed jam ad singula
Pedes Christi. membra vulneribus sauciata, oculum cordis converte: & pio compassionis affectu, lachrymas funde. A planta pedis incipe, & usque ad verticem capitis ascende, quia totum corpus JEsu, repletum est amarissimo dolore. Enimverò, si tu jam in tali esses dolore, aut jaceres in grabato gravatus languore, nonne placeret, qui tibi condoleret, & displiceret, qui te negligenter præteriret? Vide ergò Dominum JEsum, propter te passum, propter te vulneratum & mortuum, & habeto super omnibus doloribus ejus, ad minus gemitum, si
non potes elicere planctum. Cum enim *Act. 8.*
beatus Stephanus esset lapidatus, viri timorati & fideles, fecerunt planctum magnum super eum. Et ecce major Stephano: immò præ omnibus Sanctis, Sanctorum maximus pendet in ligno Crucis vulneribus plenus: & ideò meritò condolere sibi debet omnis fidelis; sed præcipuè Religiosus devotus, sæculo abdicatus. Intuere igitur primum, quàm graviter Christus passus est & vulneratus, in suis speciosis ac mundis pedibus, quibus per terram sæpè fatigatus ambulavit, verbum Dei prædicando: Cum quibus undas maris calcavit, sine navigio, sine humano adjutorio transferendo. Nam eâ virtute & potestate divinâ, quâ omnia creavit, & ventis & mari imperare, & ad usum sui habere potuit. Sed heu, quàm mirabilis rerum mutatio, & quàm incomprehensibilis Dei dispensatio; quod Author omnium creaturarum, & summus medicus animarum & corporum, qui multos claudos fecit subitò ambulare: nunc tam ferociter in pedibus suis vulneratur, tam fortiter ferreis clavis perforatur, ut nec incedere quidem valeat, neque se movere: sed instar pessimi latronis, duris vinculis tenetur Cruci alligatus. Tali itaque
pœnâ perfixus est in utroque pede, innocens Christus: qui secundùm Prophe- *Psal. 145.*
tam, solvit compeditos, illuminat cœcos, erigit elisos, diligit justos. Et quare hoc? Profectò, ut vincula peccatorum nostrorum solveret: & maculas pedum ablueret, quæ multoties contrahuntur in discur-

currendo, ambulando, spatiando, ludendo, saltando. 18. O quàm praviter peccant, qui pauperes conculcant; qui pompaticè procedunt; qui tumultus in Ecclesia excitant, & orantes impediunt; qui multos levi evagatione, & moribus incompositis scandalizant. Væ eis, qui propter tædium boni operis, & defectum devotionis, quærunt consolationes in rumoribus, & negotiis externis. Isti etenim, si uno clavo timoris Domini essent confixi, manerent utique libenter apud semetipsos solitarii, cogitando de passione Christi, aut de scripturis sanctis aliquid legerent: unde compuncti accenderentur in amorem Christi, per quem vincerent omnia aspera & dulcia mundi. Beati pedes eorum, qui ad audiendum verbum Dei parati sunt: qui omissis vanis ad Ecclesiam properant, orationi sæpè incumbunt, sensus ab evagatione restringunt, ut cum bona conscientia dicant: *Ab omni via mala, prohibui pedes meos, ut custodiant verba tua.* Beati pedes, qui sequuntur vestigia Jesu, usque ad Crucem; & amant ibi potiùs stare, & cum Maria plorare, quàm ad epulas ire, & spectaculis interesse. 19. Passus est etiam Christus, & graviter vulneratus, in sacris manibus suis; quibus sæpè benedictionem dedit, infirmos tetigit & sanavit. Cum quibus panem accepit, & comedit, corpus suum consecravit, & discipulis suis in solatium porrexit. Sed, ô pie Deus, cur pateris manus tuas, cum tanto dolore transfodi, & tam multo cruore perfundi; qui cœlos extendisti sine labore; & terram ornasti miro decore? Heu, sancte Deus, fortis, & immortalis; ecce manus tuæ, quæ formaverunt primum hominem in paradiso, sine defectu, sine omni vitio; jam proh dolor, à perfidis hominibus, & iniquis manibus, perforantur ferratis spiculis Judæorum; & in oculis amicorum tuorum, extenduntur in ligno Crucis, ab omnibus tunc maledicto, & pro maximo scandalo reputato. Sed, ô bone dulcissime Jesu, hanc injuriam & violentiam, voluisti pro primis parentibus nostris & filiis eorum, patientissimè tolerare: ut chirographum decreti disrumperes; & peccatum originale, ex tactu ligni vetiti & esu pomi noxialis contractum, tuo sancto cruore detergeres: ut unde mors oriebatur per culpam, inde salus rediret per pœnam. Ideòque justitiâ exigente, utrasque manus pro culpa delenda, in ligno Crucis extendisti; & pro peccatoribus universis, charitate trahente, cruentis manibus exorasti. 20. O quàm grata, & acceptabilis fuit ista oblatio pro nobis; quando tu, amantissime Jesu, unice fili Dei, temetipsum obtulisti in sacrificium sempiternum, ad placandam faciem Dei Patris omnipotentis, quem omnes offendimus in multis: à quibus non sufficimus per nos justificari, nisi interveniente tuâ sacratissimâ passione & temporali morte, in arbore Crucis; de qua prodiit sanctificatio & redemptio nostra, in acquisitione æternæ salutis. Attende hic gravitatem peccatorum nostrorum, & acerbitatem vulnerum Christi: affectum charitatis ejus supplicationemque pro inimicis nostris, benignitatem quoque in omnibus contrariantibus sibi. Sæpissimè Christus oravit, & discipulos orare docuit, aliquandò flexis genibus, aliquando elevatis in cœlum oculis: sed nusquam ita flebiliter & amicabiliter orâsse

Marginal notes: 18. — Psal. 118. — 19. — Manus Christi. — 20.

repetitur, sicut modò auditur; cùm pro inimicis suis, expansis manibus, & pedibus confixis, ac membris omnibus distentis & vulneratis, in ara Crucis oravit. Tunc enim fudit precem dulcissimam in auribus paternis, ut ignosceret in se peccantibus. Igitur ad compescendam hominum malitiam, qui ad irascendum faciles sunt, & pigri ad benefaciendum adversariis suis; Christus vulnera latissima in manibus suis accepit, informans omnes ad bona agenda, & mala patienda: quia pro maximis lucris reputatur, si quis æmulis suis, non talionem vindictæ, sed orationis munus rependit. Caveas ergò homo paupercule, fragilis & vitiose, ne aliquem lædas vel contristes, verbo sinistro vel opere pravo, pro quo Christus passus est & mortuus: quia pretiosa est in conspectu ejus omnis anima, quæ in eum fideliter credit, & mandata ejus veraciter custodit. Justum autem est, ut proximo tuo benè sentias, & meliora speres: quia vel talis jam bonus est, vel per gratiam cito meliorari potest. Tu ergò ostende charitatem, & roga etiam Deum Patrem; ut quem nunc habes adversarium; recipias iterum fratrem emendatum. Si autem tibi nocuit, indulge ex corde, propter amorem JESU Christi, qui in multis tibi pepercit. Ipse enim pius & misericors omnibus fuit; pauperes non despexit, leprosos non abhorruit, debilem non derisit; tristem delinivit, iratum placavit, perversum toleravit; pœnitentem suscepit, errantem instruxit, innocentem defendit; vacillantem confortavit, charitatem ad omnes ostendit; & quod amplius est mirandum, plagis & vulneribus percussus, ab oratione non cessavit. Ecce, qualiter Christus malos tolerando, bonos consolando, sanis & infirmis exemplum optimæ doctrinæ in passione exhibuit: & quasi duobus charitatis suæ brachiis, hostem & amicum pariter sibi attraxit; non reputans delicta ipsorum, dummodò velint Deo reconciliari; & omnes offensas debitoribus dimittere, ac mutuam charitatem insuper conservare. 21. Passus est etiam Christus multum pœnaliter, in suo sanctissimo capite, tanquam in principali membro corporis sui, pro omnibus membris inferioribus, quæ nos sumus, qui in eum credimus, & per fidem ac dilectionem ei adhæremus. Debet enim quilibet fidelis, tanquam vividum & sanum membrum, Christo capiti suo in cunctis doloribus, mentaliter compati & convulnerari: quia membrum, quod capiti suo, læso & ægroto non compatitur & congemiscit, aut putridum est, aut insanum. Ergò si membrum Christi es, & de spiritu Christi vivis & sapis; attende nunc ad caput Christi, Filii Dei vivi, & vide, quantis spinarum aculeis, undique pro peccatis tuis perforatur. Non est facile dictu, quàm gravis, quàm longus, quàm acutus hic dolor fuit, in benedicto & nobili capite Jesu, super omnia sanctorum & Nazaræorum capita consecrato: cujus sanctissimum verticem, novacula acuta non tetigit: Nec capillus de capite ejus, in terràm cecidit: nisi fortè impii Judæi, cum ministris præsidis, aliquos pilos de sancto capite furiosè extraxerint: vel etiam de barba sancta, crines indignis manibus evulserint. Quia plures contumelias & verbera Chri-

21. Caput Christi.

Christo irrogasse æstimantur, quæ per singula non sunt ab Evangelistis expressa.
Luca. 23. Dicit tamen S. Lucas, quia & alia multa blasphemantes dicebant in eum. Nam aliqui velut insipientem, Christum apertè deridebant: Alii perversiores, contumeliosa verba addiderunt: Alii bestiis crudeliores, dentibus stribebant, & plagas non paucas sibi intulerunt: & fortassis calcibus suis, sacros pedes Jesu calcarunt; quos dudum Maria Magdalena, multis lachrymis lavit & unxit. Ah Domine Deus, quàm profundè acumina spinarum, sanctissimum caput tuum intrârunt: quàm duriter tenuem carnis tuæ pellem, cum ossibus & nervis læserunt: ita ex vulneribus impressis, rivi sanguinis per collum, per oculos, per aures & vultum effluerent: ac decoram faciem tuam, & omnem pristinam pulchritudinem, penitus obscurarent. O generatio prava & exasperans, ut quid innocentem tam severè punis? Cur pium ac humilem opprimis? & quasi in circulo, caput ejus contorques? Certè mendaciter capitale crimen ei impones, quod Regem se fecerit: quia nunquam hic regalia ornamenta, secundùm sæculi dignitatem habuit; neque calceos gessit, neque coronam concupivit. Nullum etiam hominem, verbo vel facto læsit; quin potiùs læsos & oppressos à diabolo gratis sanavit.

22. 22. Filiæ Hierusalem, & omnes Matronæ devotæ, venite, & videte Regem Christum, JESUM Nazarenum, verum & pacificum Salomonem, ex Regali progenie David ortum: Videte, quomodò in die coronationis suæ, coronatur coronâ spineâ, à noverca sua synagoga impia, suadente diabolo, & persurgente Sacerdotum invidiâ. Flebant tunc uberrimè, Mater ejus beatissima Maria, cum S. Maria Magdalena, & omni comitivâ suâ nimium desolatâ: Flebant & discipuli dispersi, in turba Judaica, præ confusione & dolore ex visione spineæ coronæ; quæ sacro capiti Christi, Domini ac Magistri sui, durissimè fuit impressa, clamante judice coràm populo furente: *Ecce Rex vester.*

23. Pensate nunc Christi fideles, si unquam talem contumeliam, & tam acer- 23.
Ioan. 19. bissimam pœnam, in aliquo de prioribus sanctis Regibus & Prophetis, audistis vel legistis; sicut nunc agitur in Domino Prophetarum, in Rege Angelorum, in Præsule omnium Sacerdotum, in agno Dei, qui venit tollere peccata mundi, per varia tormenta corporalis supplicii. Ecce qui antea gloriosus effulsit, in signis & virtutibus magnis, nunc valde irreverenter tractatur illusionibus multis, & percutitur virgis ac flagellis. Quem maximè honorare Principes debuerant, & pro vero Rege ac summo Sacerdote suscipere, jam inauditis opprobriis dehonestant, & corona crudelissimæ punctionis tormentant. Omnia enim in contrarium agunt, præstitis sibi beneficiis multis: & acriùs sæviunt, in auctorem propriæ suæ salutis. Nam pro rosis & liliis, offerunt ei spinas acutas. Pro gemmis ac margaritis, dant sibi alapas duras. Pro corona regia, sertum de juncis marinis. Pro torque aurea, colaphum sine misericordia. Pro stola byssina, albulam fatui cum ignominia. Pro purpura Regis, rubicundi sanguinis guttas. Pro baltheo argenteo, linteum de tenui filio. Pro sceptro regali, arundinem vento agitatam. Pro equo habuit

asinum: pro freno, funiculum: pro gladio, virgam: pro scuto, flagellum: pro ocreis, tibias nudas: pro chirothecis, vincula in manibus; pro calcaribus auratis, clavos ferreos in pedibus: pro vexillo bellico, Crucem cum titulo scripto: pro lorica, tunicam inconsutilem: pro galea, oculorum velamen: pro hasta Regis, lanceam militis: pro mitra Pontificis, sudarium nudati capitis: pro cathedra Doctoris, columnam marmoris: pro scypho, spongiam: pro lagena, acetabulum: pro vino, acetum: pro nectare, myrrham: pro medone, fel amarissimum: pro osculo, sputum: pro compassione, derisionis jaculum: pro valedictio-
24. ne, recepit maledictonis verbum. 24. Præter ista jam dicta, audi adhuc alia, extremæ desolationis gravamina. Nam derelictus est à Patre in maxima angustia, quasi non esset filius ejus dilectus. Derelictus est ab amicis & discipulis omnibus, tanquam hospes & peregrinus. Perdidit sodales optimos, invenit hostes pessimos. Amisit sanctum Petrum propugnatorem, recepit Malchum Petri accusatorem. Quid plura? Pro reddituario, habuit furem: pro secretario, traditorem: pro vexillifero, Simonem Cyreneum, qui portavit Crucem: pro cubiculario, latronem nequam, qui exprobravit eum: pro infirmario detisorem: pro vestiario, spoliatorem: Pro refectorario, fellis braxatorem: pro dormitorio, sepulchrum: pro lectulo, saxum durum in petra excisum. Inter hæc tamen mala, in Christum Dominum facta, non defuerunt amicorum pia lamenta; sed flebant, & longè stabant; tacebant & lugebant. Quia nunquàm visum est tantum malum in Israël, à die quo natus est Jesus in Bethlehem. Facta autem sunt hæc omnia, ordinatione divinâ, pro salute nostra, & ad implendum Prophetarum oracula sancta. Ecce his armis indutus est Rex noster Christus JESUS Nazarenus, contra mundi Principem pugnaturus, & suo pretioso sanguine genus humanum redempturus. Certavit usque ad mortem, vincit diaboli superbiam per humilitatem, mundi sævitiam per patientiam, carnis petulantiam per Crucis acerbissimam pœnam. Reliquit nobis exempla sancta vivendi, sacra verba bona meditandi; & contra singula vitia, optima dedit remedia, ad cavenda peccata, & ad æternæ vitæ præmia per Crucem consequenda. Cui laus & gloria, de omni bono, in cælo & in terra, per infinita sæculorum sæcula. Amen.

VIGESIMA OCTAVA.

In festo Palmarum, de Processione Christi, & sex generibus hominum obsequentium Christo.

1. **P***Ueri Hebræorum, tollentes ramos olivarum, obviaverunt Domino.* 1. *Matth. 21.*
Contemplari delectat in præsenti festo Palmarum, solemnem sanctæ Ecclesiæ Processionem, nec non devotionem populi Judæorum obsequentium Christo, cum gaudio magno & honore. Nam quod Judæi olim corporaliter Christo exhibuerunt in carne viventi, nos spiritaliter eidem debemus exhibere jam in cœlo regnanti. Et tantò affectuosiùs hoc agere decet, cum hymnis & canticis devotis, quantò interiotia cordis nostri obsequia, Deus plus diligit: & in supernam Hierusalem nos

nos perducere cupit. Propter hoc enim maximè venit in terras, ut terrarum incolas revocaret ad cœlos. Propter hoc properavit ad locum passionis, ut nobis pararet sedem felicissimæ mansionis in cœlis. In cujus signum etiam, asinam & pullum sibi adduci præcepit, & modestè equitando, in Hierusalem civitatem terrestrem eos perduxit: quæ cœlestis beatitudinis imaginem continet, ut nos speremus per Christum reducendos in vitam æternam, cum Angelis sanctis: Qui animale corpus nostrum suscitabit de pulvere terræ, & immortalitatis gloriâ induet in futura justorum resurrectione. Et ad hoc promerendum, quis dignus esse poterit? Profectò qui se humiliaverit sicut parvulus in numero puerorum Hebræorum; & factus fuerit, tanquam pium jumentum sub pedibus Christi; paratum se exhibens omni loco & tempore, ad beneplacitum Dei. Quicunque enim se mitem & humilem inter fratres suos exhibuerit, & quasi rudem asinum & inutilem servum se reputaverit propter aliquod vitium aut ineptitudinem, quam in se conspicit: hic per humile sentire suum, Christo magis placet, & propinquior erit, quàm superbus ille Pharisæus; qui tanquàm equus turgidus, de bono opere se extollebat. Excusabilior est simplicitas asini, si errat; quàm perversitas equi superbi, qui recalcitrat. Elegit ergò Christus asinum ad sedendum, propter mansuetudinem: recusavit equum, qui hinniret, & alios morderet. Sic etiam nunc Christus, simplicem & humilem, ad serviendum sibi assumit, & jugum sanctæ Religionis dorso ejus imponit: ut per legem vitæ & disciplinæ, recto & plano itinere pergat in Hierusalem cœlestem post mortem. 2. 2.

Considera itaque, quales quantasque virtutes, in hac passione Christus nobis, per suam humanitatem ostendit, qui cùm summus esset & dives, ac potens super omnes, utpotè verus Dei filius secundùm Divinitatem; non tamen excellentiam majestatis, coràm populo ostenravit foris, per apparatum sæcularem: sed cum multa humilitate & mansuetudine, ad rebellem sibi perrexit civitatem. Hic est Rex noster, quem Joannes Baptista prædicavit, agnum esse venturum in mundum, qui pro salute generis humani, venit ad locum passionis, ut perficeret opus nostræ redemptionis, sicut revelatum fuerat sanctis Patriarchis & Prophetis. Non declinavit à facie inimicorum suorum: nec abhorruit locum sanctum, propter malitiam populi; sed cum maxima charitate & pietate, accessit ad invidos & passionatos, ut mitigaret commotos; insuper pro eorum excessibus & malis futuris, doluit & flevit. Non attendit ad plausum & laudem hominum, sed ad futura pericula perfidorum, habuit oculum apertum, ita dicens ad securè lætantes: Quia si cognovisses, & tu, quæ tibi imminent, utique magis doleres, & mecum fleres. Nam cor sapientis, ubi tristitia: cor autem stulti, ubi lætitia. Eccles. 7 Per tristitiam enim, corrigitur animus delinquentis: & per lætitiam, dissolvitur sæpe status religiosæ mentis. Et tantò longinquior fit homo à Deo, & frigidior in seipso, quantò occupatior & diuturnior in negotio externo. Dedit ergò Dominus consilium bonum his, qui in honore sunt, & reputatione hominum, ac societate delectantur amicorum: quatenus oculos à præsentibus avertant;

vertant; & quàm repentè hæc frivola gaudia transeunt, intentâ cogitatione perpendant. Quapropter ad opera Christi hodie gesta, animus distractus recurrat; omnes sæculares occupationes abjiciat; flores bonarum cogitationum, de scripturis sanctis assumat; & cum internis exercitiis, quasi cum palmis virentibus, cœlesti Regi occurrere festinet. Quod si aliqua exteriora, ad festum pertinentia videat; vel per cantum audiat; non ibi tantùm remaneat, sed quid salutaris mysterii in his latet, diligenter
3. inquirat. 3. Notandum ergò, quod in hodierna processione Christi, sex genera bonorum inveniuntur, qui Christo venienti, per aliquem actum pietatis obsequuntur. Aliqui præcedunt, aliqui sequuntur; aliqui ramos cædunt, aliqui vestimenta posternunt; aliqui portant, & aliqui juxtà Regem ambulant. Nemo hic otiosus stat, nemo fabulis intendit; unusquisque locum suum tenet, officium suum quilibet lætanter impendit. Mysticè autem & moraliter, hæc pulchrè possunt intelligi; & ad fidei instructionem, & morum disciplinam ita interpretari. Igitur, qui Christum præcedunt, Patriarchæ sunt & Prophetæ; qui plura de Christo mysteria populo prædixerunt, & magno desiderio Christum videre desideraverunt. Qui verò Christum sequuntur, discipuli ejus sunt, & alii fideles per Christum conversi; qui relictis facultatibus suis & mundi curis, Christum perfectè imitati sunt, & alios multos, verbo & exemplo, ad bene vivendum traxerunt. Qui autem ramos de arboribus cædunt, Rectores sunt Ecclesiarum, & Prædicatores verbi Dei per orbem terrarum; qui de libris sanctis & tractatibus Doctorum, pulchras & utiles sententias, tanquàm flores & frondes arborum studendo colligunt; quas postmodum in Ecclesia prædicando coram populo, fideliter exponunt. Et ne infirmi seu rudes Auditores, in via pedes suos ad lapidem scandali, propter duritiam præceptorum offendant: idcircò ad complanandum iter vitæ cœlestis, boni Doctores multa exempla Sanctorum, quasi flores rosarum & lilia convallium proferunt: nunc Martyrum patientiam, nunc labores Confessorum, nunc Virginum pudicitiam allegantes. Qui verò vestimenta sua in via posternunt, sunt boni dispensatores rerum temporalium; qui pauperes & mendicantes, cibo ac potu reficiunt; ne in via, propter labores quotidianos, deficiant. Isti ergò, de his, quæ sibi superfluunt, & tam de vestibus quàm de bursis, necessaria aliqua extrahunt, quæ nudis & indigentibus misericorditer tribuunt: quatenus per eleëmosynas terrenas, pro Christo oblatas, æternas mercedes in Regno Dei recipiant, post corporum sepulturas. Fuerunt olim multi in sancta Ecclesia, ita ferventer ex divino amore accensi, qui non solùm exteriora & temporalia bona pauperibus dederunt, aut ex voto omnia reliquerũt; sed etiam in tempore persequutionis, corpora sua pro fide Christi, ad diversa supplicia tradiderunt. Isti certè in via Dei & processione Christi, præ cæteris contemptoribus mundi, corpora sua veluti animarum suarum indumenta, & onera gravantia, prostraverunt & abjecerunt in terra, ab hominibus malis calcanda; ut perpetuas coronas in cœlestibus gaudiis reciperent cum Angelis sanctis, pro omnibus tormentis sibi temporaliter illatis.

illatis. Qui autem Christum portant, asina sunt & pullus, habentes quidem super se vestes Apostolicas, sed ad Christi imperium procedentes. Per hos designantur boni & devoti Religiosi, sæculo renuntiantes, qui per doctrinam Apostolorum ad Christum vocati, Monasterium intrant: Jugum ejus suave & onus leve, super se regulariter tollunt, castitatem amantes, obedientiam servantes, & sub disciplina Prælatorum viventes: frenum silentii in ore tenentes, & dorsum suum ac collum ad correctionem, sub virga humiliter incurvantes: & hæc omnia propter Christum, qui eos de sæculi vanitate vocavit, ac suo servitio mancipavit, piè & libenter, per totius vitæ suæ
4. tempora, supportantes. 4. Qui verò in via juxtà Regem ambulant, Apostoli sunt; & hi vultum ejus raptim, ex latere vident. Isti sunt viri contemplativi, à mundanis actibus penitùs segregati; solitudini & silentio maximè dediti; orationi, lectioni sacræ, meditationi frequenter intendentes; & per crebra suspiria ad cœlestia æstuantes, summo desiderio Christum in gloria sua videre cupiunt: Atque ex speciali gratia intimè recollecti, & supra se quandoque in spiritu subitò levati, faciem Christi quasi ex latere modicè contemplantur. Nam præ magnitudine dulcedinis ejus, omnia visibilia & condita bona, tanquàm nihili & nullius momenti arbitrantes, despiciunt; & abjiciunt omne, quod à summo bono retrahit, &
5. vacationem Dei impedit. 5. Ex prædictis collige, quod duo sunt ordines laudantium Dominum; unus qui præcedit, alius qui sequitur Christum. Et hi omnes unâ voce concorditer cantant, omnes Christum in carne venisse prædicant; & Christum Regem, ex semine David natum, confitentur. Per istos cantores congruè designantur Ministri Sanctæ Ecclesiæ, ad psallendum & celebrandum divinum officium ordinati; qui de historiis veteris ac novi Testamenti, post hymnos & alia cantica, ad laudem Dei edita, certis temporibus resonant, & alacri corde & ore canentes, ad cœlestia promissa se & alios erigere student; ne ex tædio & labore præsentis vitæ fatigati, à perventione cœlestis Hierusalem tardentur; quò nos hodie Christus, Rex Israël, Conditor noster, spontè præcessit per Crucem. Unusquisque pro suo statu, & ordine, & officio, propriam mercedem accipiet, secundùm suum laborem. Debet ergò quilibet fidelis servus Dei, sive Clericus, sive Monachus tonsuratus, aut Sacerdos beneficiatus, multum diligens esse & alacer, ad cantandum in Ecclesia, in conspectu Christi & Sanctorum: & capiat exemplum de pueris Hebræorum, qui Christum laudabant excelsa voce, usque in altissima cœlorum. Quoties namque Clericus seu Monachus, minus vivaciter in choro psallit, aut vocem subtrahit: vel etiam vanis phantasiis occupatus, aliena revolvit, & ad singula verba divina negligenter attendit: toties pretiosam margaritam, de corona capitis sui perdit, & pulchram ac benè redolentem rosam, de sanctuario Dei ab inimico furari & exportari permittit. Caveat ergò Religiosus choralis, Christi titulo insignitus, ad psallendum & orandum à Deo deputatus; ut quàm citò ad horas canonicas pulsatur, ne tardè ad chorum veniat, ne cum tædio ac vagâ mente ibi consistat; ne fortè hostis versipellis latenter intret, & psalmum de

de ore, vel sensum de corde tollat: ne meritum sancti laboris, per incuriam perdat; & Christum ac Angelos Sanctos offendat, eò quod debitum suum malè persolvit. Hæc pro laude & cantu bonorum puerorum, ad excitandam devotionem
6. omnium Religiosorum. 6. Sed jam liberiùs libet inspicere, habitum & apparatum humilis Regis nostri super pullum asinæ sedentis; qui cùm esset in medio populi gaudentis, non risum ostendit, sed flevit. Nusquàm in tota veteris Testamenti pagina, invenio aliquem de Regibus Israël vel Hierusalem, tam humiliter equitantem; aut sine armis bellicis & tubis sonantibus, contra hostes properantem. Nusquàm etiam in tota vita Christi, tale aliquid gestum repetio; quale nunc hodiernâ die Salvator noster, coram tanta multitudine concinentium populorum gessit. Ideòque stupendum nimis, tam insolitæ rei factum. Legitur denique, quia Jesus frequenter ibat per civitates & castella, prædicando verbum Dei: etiam ex itinere fatigatus fuit: sed tamen non percipio, quod alicujus jumenti obsequium sibi adhibuit, ut commodiùs sederet, aut citiùs ad locum optatum perveniret. Sed quis cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus in hoc facto fuit? Credo, & adverto, istud divinum esse consilium, ut impleretur sacrum Prophetæ verbum, diu ante prædictum: quia in humili habitu, & spiritu mansuetudinis, Rex Israël Christus, erat venturus. Multi fortè ignorabant, de quo Propheta dicebat:
Ioan. 12. Sed quandò Christus per semetipsum opere complevit, quod Propheta priùs verbis ad literam expressit; tunc indubitanter creditum est, & bene intellectum, quia de eo scriptum erat: & hæc fecerunt ei, ut beatus Joannes testatur. Venit ergò Christus Rex, Regum Dominus, non in manu potenti ad terrendum homines, sicut faciunt sæculares Princeps sed ad dandum exemplum humilitatis, per quam faciliter tenderent ad cœleste Regnum. Est enim magna distantia inter Regem cœli & mundi, inter pauperem Christum & divitem Salomonem. Nam Salomon regnaturus in Hierusalem positus est super mulam Regis David: Christus autem pugnaturus 3. Reg. 1.
contra diabolum, sedebat super pullum asinæ. Ascendit ille tubis sonantibus, iste pueris canentibus. Ille lætatus est regalibus phaleris indutus, iste flevit propter periculum civitatis, in qua regnavit David 33. annis. In quo quidem facto, se ad genus David pertinere monstravit, qui Patrum suorum hæreditatem vendicans, templum Salomonis intravit: quod etiam gloriosis signis & doctrinis illustrando honoravit, ægros sanando, & populum docendo. Unde & populus in adventu Christi Regis sui, multùm congratulans clamabat: Benedictum, quod venit Regnum patris nostri David: O sanna in excelsis.

7. Sed mirum videtur, quomodò 7.
populus simplex & indoctus, de tam paupere Rege non erubuit: nec de vili habitu suo, offensus fuit. Nihil enim in eo, de regia nobilitate foris claruit, sed sicut antea nudis pedibus, & intecto capite incedere consuevit, ita nunc sine ornatu regio in urbem regiam pergit. Nec in eo scandalizati sunt, quia pauper advenit: sed mentis oculos ad signa deitatis flexerunt, & plus de simplicitate habitus ædificati sunt. O Hierusalem, intuere

intuere humilitatem Regis tui, & mansuetudinem, & justitiam, atque paupertatem, super cunctos Reges terræ. Quia ecce venit sine armatura virorum fortium, sine sonitu tubarum; sine equis & mulis, sine gladio & lorica; sine clypeo & lancea, sine arcu & sagitta; sine corona aurea, sine mitra, sine infula; sine cingulo, sine pallio; sine pileo, sine caputio; sine ocreis, sine freno, sine calcaribus, sine vexillo, sine sceptro; sine omni tumultu sæculari & pompa militari. Omnia enim ista, ad ejus curam & usum non pertinent: qui contemptum mundi, verbo & exemplo prædicare veniebat. Assumpsit autem in equitatu suo, animal vile & subjugale, in signum paupertatis & innocentiæ: ut ex humili gestu suo, pius & amabilis magis appareret, quàm Rex terribilis, & Dominus austerus. Associavit sibi pauperes & inermes homines, dimisit divites & potentes: quia Regnum suum non erat de hoc mundo, sed de cœlo ab æterno. Habuit multa contraria terrenis Regibus & Principibus: quia venit vocare humiles & pauperes, quales erant ejus discipuli; quibus promisit dare Regnum Dei, quod nemo poterit eis violenter auferre. Ad quod nos perducere dignetur, per gratiam suam, Jesus Christus, Salvator mundi, Rex gloriæ: qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

VIGESIMA NONA.

De equitatu Christi, non in curru Pharaonis, sed in asello humilitatis.

1. Math. 21. 1. *Ite in Castellum, quod contra vos est: & statim invenietis asinam alligatam, & pullum cum ea. Solvite & adducite mihi.* Quid est hoc, dulcissime JESU, Rex meus, & Deus meus: quod discipulos tuos pro asino mittis, & non pro aliquo equo, ad obsequendum tibi in via ista, quam sæpe nudis pedibus ambulasti? Cur te pauperem ac inopem in omnibus ostendis, cujus sunt omnia, in cœlo & in terra, tam homines quàm jumenta? Cùm natus esses in Bethlehem Judæ, non grande palatium quæsisti, sed vile stabulum ad commorandum, & angustum præsepe ad quiescendum: & nunc pergens in Hierusalem, mittis pro asino, tibi breviter concedendo. Miror nimis, & condoleo paupertati tuæ; quod Rex omnis terræ, ita innocenter agis, & sine regali habitu procedere gestis. O Deus, non erat aliquis ex omnibus amicis tuis, in Bethania & in Betphage, qui currum tibi præpararet, aut equum unum concederet: ut vel sic honestius in Hierusalem equitares, & asinum istum relinqueres: Quis ex Regibus sic fecit? 3 Reg. 10.
Legitur in libris Regum, quod Salomoni adducebantur multi equi de Ægypto, magno pretio empti, & quomodò accidit, quod nec unus equus remansit, ad usum adventus tui? Rarum & novum spectaculum, à sæculo inauditum, Regem sæculorum in toto exercitu suo, non habere unum equum, ad equitandum per breve spatium: sed tantùm pullum asinæ, super quem nullus hominum sedit; qui nec sellam ad sedendum habuit, nec frænum ad tenendum. O mira Dei clementia: sessor aselli fieri dignatus est author sæculi, cùm ad inclytam pergeret Hierosolymam.
2. Sed multæ sunt causæ, & valde rationabiles, & virtuosæ, quare asinum con- 2.

 scendit,

ſcendit, & non equum. Egit hoc Chriſtus ſapientiâ Patris, ut prophetia de adventu ſuo impleretur, non tantùm verbis myſticis, ſed etiam aliquo exteriori facto monſtraretur hominibus, pro teſtimonio dando. Exemplum etiam maximum in hoc dedit veræ humilitatis, & ſanctæ paupertatis; ad comprimendam hominum ſuperbiam & avaritiam, qui in honoribus & divitiis, ac magnâ familiâ delectantur; quærendo gloriam temporalem & commoda delitiarum. Si enim Rex noſter, Dominus JESUS Chriſtus, in comitatu ſuo pulchrum equum habuiſſet, quis tam pauper eſſet, qui equitare non ambiret, & diceret, quia Chriſtus ſic fecit? Quare ergò mihi non licet? Proni ſunt enim ſenſus hominum in malum; & ferè omnes anhelant ad altum ſtatum. Nunc autem Chriſtus, Rex humilis & manſuetus, contentus fuit venire in aſino, ſicut prædixit Spiritus ſanctus de eo, qui ſuper humilem & quietum requieſcit, & colla ſuperborum & ſublimium propriâ virtute calcat; qui dorſa Regum ſubvertit; ac mentes perverſas & fictas declinat. Rex igitur noſter, Deus ante ſæcula, & homo natus in fine ſæculorum, talem ſe voluit hominibus exhibere, in omni verbo, actu & geſtu ſuo, à nativitate uſque ad horam mortis: ut eſſet omnibus exemplum virtutis & ſanctitatis, tam ſubditis, quàm Prælatis. Oſtendit viam veræ humilitatis, in apparatu magnæ paupertatis; per quam ad cœleſtem Hieruſalem, recto itinere poſſet aſcendere, etiam quilibet pauper ſine equo, ſine curru, ſine aſino, ſine mulo; ſine pera, ſine pecunia, ſine prælatura, ſine byſſo, ſine purpura. Siquidem hujus ſancti itineris, ipſe ductor, comes & præceſſor: ipſe tutor, & gubernator, qui à Patre miſſus venit in hunc mundum, ut planam & levem faceret viam humilitatis, quâ ſecuti venitur ad cœlum.

3. Attendant hæc pauperes, & lætentur: audiant mites, & conſolentur: quia ad conſolationem pauperum Rex noſter, Dominus Jeſus Chriſtus, cum eſſet dives & omnium princeps, pauper pro nobis factus eſt & patiens: ut ſuâ paupertate nos divites faceret in gratia, & de exiguis magnos in gloria. Ipſe igitur in ſimilitudine pauperis venit ad homines, pauper vixit inter homines, pauper obiit pro hominibus. Non habuit civitatem, neque caſtrum, neque domum propriam in hæreditatem præclaram: & tamen à pauperibus & ſimplicibus, hodie honoratus eſt; & Rex Iſraël, altis vocibus appellatus. Denique ut cunctis mundi principibus, paupertatis ſuæ nobilitatem manifeſtaret, atque amabilem faceret; pro equo ſuperbiæ, habuit pullum aſinæ; pro ducibus & militibus, pauperculos diſcipulos, piſcatores indoctos, pro armigeris & ſcutiferis, populos ſimplices, ſutores & textores: pro cantoribus & tubicinis, pueros innocentes, O ſanna clamantes: pro gladiis & fuſtibus, ramos de palmis & olivis: quæ erant ſigna lætitiæ & pacis, non pugnæ, neque litis. Venit itaque Chriſtus, Rex nobilis & pacificus, æterni Patris unicus & dilectus Filius, pacem cupiens reformare inter Deum & homines, inter Angelos & peccatores, inter Judæos & Gentiles. Noli ergò timere, filia Syon, ſed gaude & lætare Hieruſalem, civitas ſancta: quia non venit te caſti-

castigare, sed pro peccatis tuis orare: non legem solvere, sed adimplere: non locum destruere, sed à diabolica potestate eripere: non contendere verbis, sed instruere moribus: non aliquem opprimere per potentiam, sed salvare per clementiam, non quærere vindictam pro injuria sibi facta, sed venit pati Crucem & mortem, pro iniquitate commissa. Intellige ex miraculis ejus, quantum eminet sanctis omnibus Patriarchis & Prophetis: Et crede, quia verè est Dei Filius. Patri coæqualis, pro salute mundi ex Virgine natus, pro redemptione omnium moriturus.

4. 4. Considera ex operibus humanitatis ejus, quia mitis est & humilis, gloriam mundi spernens, opprobria sustinens, pro malis bona retribuens. Ecce qualis ipse, tales & servi ejus. Elegit milites & Barones, ornatos virtutibus, non vestibus pretiosis; qui sciunt contra diabolum orando certare, carnem jejunando subjugare, & sæculi divitias & honores contemnendo vincere, sicut ab ipso didicerunt, & alios multos spiritualiter bellare docuerunt. His adjuncti sunt boni pueri, à malitia & contentione alieni, cantantes & laudantes nomen Domini, quoniam magna est gloria Domini. A majore enim usque ad minorem, omnes in laude & gratiarum actione versantur; atque in conspectu & adventu Regis sui, exultant corde, plaudunt manibus, tripudiant vocibus altis, benedicentes Deum super omnibus virtutibus & signis, quæ viderant & audierant de Christo Rege, in finibus suis. O quàm stupenda & laudabilis fuit ista devotio; quàm jucunda mentis jubilatio, cum humilis JESUS, æterni Regis Filius, deducitur à pueris innocentibus, in templum Salomonis, & in locum tabernaculi admirabilis. Ubi in figura suæ benedictæ passionis, offerebantur hostiæ pecuales, à Sacerdotibus Mosaicæ legis; qui tamen non potuerant perfectè quempiam mundare à delictis, secundùm justitiam carnis: sed secundùm fidem offerentium, de spe in Christum donandæ salutis, firma expectabatur remissio & consolatio humanæ redemptionis. Nam post istam processionem, & magni honoris exhibitionem, paucis diebus transactis, ampliori confusione & pœnis est repletus, quàm unquàm priùs à turbis fuerat honoratus. Denique, multis injuriis & verberibus affectus, in cruce est suspensus: ut veritas paresceret assumptæ carnis: & figura impleretur hostiæ legalis, de immolatione agni Paschalis.

5. Hæc igitur duo opera Christi, 5. processio videlicet & passio, recoluntur ubique hodie in sancta Ecclesia, & habent in se magna mysteria, à sanctis Doloribus sufficienter expressa. Nam status S. Ecclesiæ, in his duobus designatur; quæ per prospera & adversa, solet à Deo frequenter exerceri. Processio, quæ lætitiam præfert, ideò fit & celebratur cum ramis palmarum, ad excitandum corda fidelium in amorem cœlestium gaudiorum. Sed ista processio tunc perfectissimè implebitur, quando omnes Sancti excitati à mortuis, occurrent Christo in aëra, cum corporibns gloriosis. Tunc Angelis canentibus, intrabunt electi in sancta sanctorum, tenentes palmas in manibus, & lampades ardentes oleo plenas. Tunc recipient singuli præmia æterna, pro la-

dus. Jubila ergo in voce exultationis, & cum magna gratiarum actione, persolve devota cantica laudis, alleluja canendo, atque teipsum ad superna festa erigendo. Corde & voce simul, lætare, filia Sion; quia transiit hora temporalis tristitiæ, & rediit dies perennis lætitiæ, spes gloriæ tuæ futuræ. Tristentur Judæi, qui me crucifixerunt: confundantur gentiles; qui me deriserunt: timeant omnes, qui in me credere noluerunt. Lætentur verò fideles, qui me diligunt: consolentur universi populi, qui meam passionem audientes, doluerunt & fleverunt. Accedant ad me discipuli, qui dispersi fugerunt, & inter tormenta me reliquerunt: Veniant ad me humiles & devoti: procedant sacerdotes & ministri, albis induti. Accedant ad mensam meam, cum summa reverentia singuli Christiani: Et celebrent omnes populi, hanc diem Paschæ, in qua resurrexi.

3. 3. Ego enim sum resurrectio, & vita: Ego sum panis vivus de cælo descendens, qui præsto vitam mundo. Ego sum pastor bonus, qui pasco oves meas simplices & obedientes, voluntatem propriam relinquentes, & meam in omnibus sequentes. Ego sum manna absconditum, gaudium Angelorum, Pascha Christianorum, felicitas Sanctorum: Angelos aperta visione lætificans, & homines in terra sacramento meo communicans. Noli ergo turbari, quasi in mundo despectus. Noli contristari, quasi à Deo derelictus. Noli timere, quasi ab inimicis vallatus. Non te deserui, nec deseram. Non te abjeci, nec abjiciam. Sed in multis te probabo, & per varias tentationes te ducam; & quasi aurum, igne examinabo te, & purgabo. Et in tempore tribulationis, apparebo tibi, & consolabor te præsentia mea: devotionis gratiam infundendo, vino compunctionis primò te potando; deinde oleo lætitiæ ungendo, ut lachrymas fundas, & mirabilem dulcedinem sentias, ac totus ignescas & liquefias. Sic, sic consolabor lugentes super me, in hac lachrymarum valle; qui à levitatibus se avertunt, & ad interiora sua convertuntur. Cura mihi est de te, & oculi mei ad fideles meos; ut sedeant mecum in regno Patris mei, & videant claritatem meam, quam æternaliter habui, & amicis meis præparavi. Dabo eis mercedem plenam, quando ex mortuis resurgent, etiam ipsi gloriosi & incorrupti. Propterea mortem pertuli, infernum confregi, diabolum vici; sanctos Patres de lymbo eripui, paradisi portas aperui; ut omnes electos, in æternam beatitudinem introducerem.

4. Sed non æstimes te, ab hac alacritate 4. discretum, nec à felici Sanctorum societate alienum. Qui licet adhuc mortalitate circumdatus es, & inter tentationes vivis; tamen postea visione mea perfrueris, si fidelis & constans permanseris, usque ad finem vestigia mea sequendo: sicut & ego permansi in dilectione Patris mei, usq; ad mortem obediendo. Esto ergo fortis in tentatione, & patiens in omni tribulatione, ut consors fias æternæ gloriæ meæ. Nec desperes quacunque adversitate imminente, & omni humana consolatione recedente. Non soleo tristem præterire, nec orantem spernere; sed ad me clamantem cum gemitu, clementer exaudire. Probo certantem, coronabo perseverantem. Permitto ad modicum, tribulari mihi dilectum; & dum minus æstimat, aut indignum se reputat aliquo solatio,

solatio, subitò appareo, & illumino ignorantem. Feci sic cum discipulis meis, & cum dilectis visitatricibus sancti sepulchri mei. Nam illi in tristitia magna fuerunt, omnem spem perdiderunt, nullum solatium scribant; quid agerent, quove abirent, ignorabant. Nil dulcius eis interim erat, quàm amarè flere, & sæpius quærere, si aliquid de me percipere potuissent. Sed dum omne humanum auxilium defecit, affuit mox divinum. Et multò feliciùs eis contigit, quàm æstimare potuerunt. Nam feci Angelos meos præire, qui bona nova dicerent, ne diutius inconsolati remanerent, sed erecti in spem vitæ, regē gloriæ expectarent.

5. 5. Distuli igitur citò apparere, ut desiderium quærendi crosceret, & purgatiores ad videndum fierent: quatenus me viso, amplius gauderent, devotius constringerent, & reverentiùs adorarent. Sciebam tempus & modum consolandi tristes, & quantum capere possent mortalium mentes. Non ergo despexi vota piorum, nec recusavi laborem afflictorum: sed probavi fidem, instruxi ignorantiam, confortavi pusillanimitatem, accendi amorem, repuli timorem. Igitur flendo, orando, quærendo, pulsando, perseverando, meruerunt videre, quem desiderabant. Et ego implevi Ioan. 16. verbum meum, quod prædixi, quia iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Tu ergo hæc audiendo, præpara te ad devotionis gratiam: expecta patienter, donec veniam, & iterum visitem cor tuum, ab omni molestia te liberando, & in novæ exultationis statum producendo. Tunc poteris lætanter psallere, & experimentaliter cognoscere, quàm verus & jucundus sit introitus iste resurrexi, & adhuc tecum sum: Alleluja.

TRIGESIMA PRIMA.

De gaudio Dominicæ Resurrectionis.

1. HÆc dies, quam fecit Dominus; exultemus, & lætemur in ea. 1. Psal. 117. Magnum quidem gaudium spirituale, administrat nobis tam solemne festum Paschale. Gaudendum est igitur in eo, non secundùm carnem, neque secundùm sæculi vanitatem, sed secundùm Deum, in azimis sinceritatis & veritatis. Jam amplior gratia est petenda, & puritas sincerior observanda. Jam pro novæ conversationis studio, in cœleste desiderium, animus est transferendus. Fecit enim nobis Dominus, justa de causa, hunc diem celeberrimum atq; sanctissimum, ad lætandum in eo, præ omnibus festivitatibus anni. Dicant nunc omnes, dicant singuli: Ave clarissima dies, quæ illuxit nobis post terras inferi noctes. Ipse namque Dominus noster, Jesus Christus, Rex gloriæ, & Princeps Regum terræ, hodie resurrexit à morte; & omnibus in se credentibus per ordem fidelibus, contulit spem vitæ æternæ. Eo siquidem resurgente cum carne, quam sumpsit de Maria Virgine, & pro nobis obtulit in cruce, deletum est chirographum damnationis nostræ; & æternitatis nobis aditus devictâ morte reseratur. Aperi ergo os tuum anima devota, & canta voce sonora cum universa Ecclesia Catholica, in vera cordis lætitia: *Hæc* Psal. 117. *dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea*: Alleluja.

2. O verè dulcis & notabilis versus, 2. qui tam jucundè psallitur, tam sæpè in horis canonicis repetitur, & suis notulis devotionem excitat & dispersos re-

recolligit, & ad amorem Christi avidissimè trahit. Ausculta igitur non tantùm melodiam foris benè sonantem, sed sensum sanctorum verborum animadverte intus latentem; & per dulcedinem cantus, ascende ad interiora mentis, ne perdas fructum laboris per claritatem vocis: qui in Spiritu sancto juberis Deo psallere, & soli Domino in corde jubilare. Beatus, qui in his bonis versatur, & totam intentionem suam, ad interni festi gaudia convertit, quatenus per temporalia festa, ad æternam gloriam tendat, sicut Apostolus dicit: *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt, quærite: quæ sursum sunt, sapite, non quæ super terram.* Nescio, quid lætius & festivius in toto anno cantatur, quàm quod in his diebus paschalibus agitur. Nam vox & cantus omnium, alleluja crebrius resonant, & omnia, cum alleluja terminantur. In qua re, figuratè nobis indicatur, quid in æterna vita acturi sumus: quando de præsentibus ærumnis erepti, & ad cœlestem requiem translati, Deum laudabimus cum Angelis sanctis, in æternitate summo bono repleti: Dignè ergo ac venerabiliter, cælum & terra, cum omni plenitudine sua, in resurrectione Christi lætantur, & Deum laudare jubentur: per quem nobis, tam pretiosa bona spiritualium charismatum, collata sunt, & adhuc majora & altiora in fine reddentur.

Coloss. 3.

3. 3. Ecce, jam elementa hyemali frigore constricta, paulatim se aperiunt, & ad sequentem festivitatem, quadam vernali amœnitate se disponunt. Terra namque diu sterilis & inculta, fœcunditatem virtutis suæ patenter ostendit, ac læta gramina parit. Arbores & virgulta, suavissimos flores emittunt; & virentibus foliis, tanquam novis vestibus, adornantur. Volucres cæli, gelu tristi terso, dulciter jubilant; & per agros ac nemora volantes, serenitatem aëris ac ubertatem messis, redire congaudent. Sol & Luna, astraque superna, clarius sua lumina spargunt. Nulla quippe creatura jam cernitur, quæ Christo resurgenti, sua renovatione non applaudit. Cùm ergo tanta jucunditas est in elementis, quanta exultatio debet esse Angelis & hominibus, cæteris creaturis mundi prælatis: Verè hæc est dies, quam fecit Dominus, sicut apertissimè nobis ostendit per scripturas, per figuras, per Prophetas, per Angelos, per Apostolos & Doctores, ejus resurrectionem contestantes & prædicantes. Et ubi omnia concinunt, & tam summa quàm infima, idem affirmant; nullum jam dubietatis motivum, debet in corde residere: quia omnipotens Deus potens est, supra id quam intelligere valemus, plenissimè facere, & de non ente novum effectum producere.

Psal. 117.

4. Igitur Christum in carne nunc glorificato, & universo mundo denuo renovato, & tu homo mortalis glorifica Deum, & renovare in spiritu mentis. Gratias age semper redemptori tuo, pro donis suis immensis, tibi & universis fidelibus distributis. Erige sursum oculos cordis; intuere iter, quò præcessit Jesus, salutare vultus tui: sequere cum passibus amoris, usque ad introitum cæli. Habes enim ante te speculum omnis sanctitatis, & lumen vitæ cœlestis; securè gradere post Jesum, æternæ beatitudinis largitorem, cæli & terræ dominatorem. Nemo sanctior illo, nemo purior, nemo præcla- 4.

Matth. 28. tior, nemo ditior, nemo potentior. *Data est mihi*, inquit, *omnis potestas in cælo & in terra.* Igitur fides tua in Christo Jesu firmiter stet, spes floreat, charitas tripudiet. Viriliter age, & confortare; pugna contra carnem, contra mundum, contra diabolum & angelos ejus, nullius adversæ potestatis impetum formidando. Vicit enim leo de tribu Juda, cujus iræ nemo resistere potest; nemo manus ejus evadere nequibit; quia omnia subjecta sunt pedibus ejus. Nunc cælum gaudet, terra plaudit. Satan dolet, mors fugit, nec ultra dominabitur Christo. Sub tali igitur Rege tutum est militare: sub tali pastore jucundum est stare, pasci & informari, subjici & gubernari, qui nullius indiget, & omnibus bonis abundat.

5. 5. Imitare ergo & tu Regem Regum, Dominum Deum tuum, resurgentem à morte; ut de cætero ambules, in novitate vitæ melioris, calcando vitia, obliviscendo mala præterita; non ad solitas ineptias revertendo, sed ad cœlestia desideria ferventiùs te erigendo. Nam Christus devicta morte, non rediit ad inferos; sed visitatis necessariis amicis suis in terris, ascendit lætanter ad cælos, supra Angelicas potestates formam servi librans & exaltans; per gradus humilitatis, & debitæ subjectionis ministerium, docens ascendere in gloriam æternæ fœlicitatis. Si igitur desideras cœlitus consolari, & cum Angelicis spiritibus perpetuò lætari, fuge carnalem delectationem, quæ generat mortem. Quære spiritalem animæ refectionem, quam Christus præparavit accedentibus, ad pretiosi corporis sui mensam, omnibus corporalibus epulis dulciorem. Nisi enim, vetus homo cum actibus suis, totaliter exuatur, cœlestis dulcedo intrare non potest. Et nisi caro fuerit spiritui subjecta & omnis terrena cura postposita, paraclerus promissus non veniet, nec agni paschalis esus intus reficiet. Ut ergo interiora nostra, plena sint gaudio spirituali, omnis malitia & nequitia tolli deberet à corde; ut quasi modò infantes geniti, ambulemus in novitate vitæ, lachrymis abluti, & stolis albis induti. Sint proinde mores nostri humiles, & maturi; oculi stabiles & affectus puri; voces alacres, aures ad divina verba erectæ; & omnes sensus undique bene muniti. Ad sunt enim Angeli sancti, ministri Domini, considerantes actus nostros: quis citius surgit, quis devotiùs orat, quis alacriùs psallit, quis Jesum ferventius quærit. Absint ergo rumores sæculi, vitentur fabulæ leves, sint sermones ædificativi, ut dent gratiam audientibus cunctis, & pro his benedictionem bonæ collationis recitator mereatur. Replicentur gesta Salvatoris, de Jesu Nazareno, bonus rumor in medium veniat, qui omnes lætificet & delectet.

6. Crucifixus à mente non recedat, Christus resurgens ubique occurrat. Et si nondum oculis cernitur, crebris tamen gemitibus secretè tangitur: & donec se revelaverit oranti, à monumento ejus non recedatur. De Angelis sanctis inquisitio fiat, qui clara ejus visione semper fruuntur: ut ipsi nobis indicent, ubi Dominus sit, aut orent pro nobis, quatenus tristibus apparere dignetur; ut sua dulcissima gratia, mœrentium corda consoletur. Utinam, Domine JEsu, accendere digneris cor meum, ad quærendum te cùm Maria diluculò; & in fide confortare, qui insufflando Spiritum sanctum Apostolis dedisti. Aperi mihi sensum scripturarum; 6.

turarum; & in omnem, sicut promisisti, indue veritatem: qui es super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

TRIGESIMA SECUNDA.

De mystico Pascha nomine, & nova vitæ conversatione.

1. 1. Cor. 5. 1. *Pascha nostrum immolatus est Christus.* Sacrum Paschæ nomen, celeberrimum est & notum apud fideles, cujus mysterium honorari maximè debet inter Christianos. Pensemus igitur omnes, quid pro nostra salute gestum est, & institutum. Designat enim Paschæ vocabulum, Domini transitum: quia Christus hac die, de morte rediit ad vitam, de morte migravit ad vitam, de mundo migravit ad cælum; ut doceret nos terrena despicere, & amare cœlestia. Altas igitur laudes debemus cœlesti Patri, qui convivificavit nos in dilecto filio suo, in carne passo & crucifixo, cujus livore sanati sumus, & ab æterna morte, ejus innocenti passione liberati, atque iterum de gloriosissima resurrectione ejus, magnificè lætemur.

2. 2. Præcessit dolor diræ mortis in Christo, solvens inimicitias prævaricationis antiquæ, & omnes abluens maculas culpæ nostræ. Sequuta est inenarrabilis lætitiæ dulcedo, & gloriæ perennis celsitudo, quæ omnibus in Christo per baptismum renatis dabitur, post hujus mundi exilium, tanquam revertentibus ex Ægypto, ad paradisi gaudium. Nam per veri agni immolationem, liberatus est spiritualis Israel de captivitate diabolicæ damnationis: & novus Dei populus, in libertatem cœlestis habitationis transiit. Quia Christus resurgens ex mortuis, vetus Pascha in novum convertit, & temporalem vitam, transtulit in sempiternam. Benè ergo Apostolus dicit, & sancta Mater Ecclesia gaudenter ubique decantat: *Pascha nostrum, immolatus est Christus.* 1. Cor. 5. Semper igitur memores esse debemus, dolorosæ Christi passionis, nec non tam jucundæ ejus resurrectionis, pro consolatione nostræ mortalitatis: ut per patientiam multarum tribulationum pro Christo, spem habeamus & fiduciam, perpetuè regnandi cum ipso. Studeamus nunc in hoc sancto & læto tempore, in novæ conversationis desiderium resurgere: & cum spirituali gaudio, laudes Deo jubilare. Potens est enim Christus, nos amplius juvare; & in cœlestis vitæ desiderium, ferventiùs inflammare.

3. 3. Obscurat autem claritatem festi paschalis, quicunque ad esum carnium magis anhelat, quam ad communicationem pretiosi corporis Christi, in quo fons totius suavitatis, & refectio animæ continetur. Quoniam quidem, sine hoc sacratissimo cibo, inops est & arida, omnis mensa divitis lautè parata. Sicut enim melior est anima, omni corpore; ita Christus, qui est cibus animæ, excellit omnem saporem in suavitate. Et quamvis jam propter Dominicæ resurrectionis solennitatem, ampliùs sit exultandum, & meliores cibi licentiùs concedantur: debet tamen usus epularum esse moderatus, & cum timore Dei appetitus carnis refrenari. Hoc enim prodest corporis & animæ saluti, & aptior fit homo ad laudes Dei. Non ergo te vincat concupiscentia carnis; sed per devotionem mentis, vince in virtute Spiritus sancti, quidquid corporalis delectationis tibi per sensus occurrit. Beata illa anima, quæ odore unguentorum Christi, trahitur ad cœleste convivium degustandum; & cum Psalmista clamat, & dicit: *Delectationes in dextera tua usque in finem.* Psal. 15. *Satiabor autem,* Psalm. 16.

cùm apparuit gloria tua. Falluntur certè omnes insipientes corde, qui omissis veris & cælestibus bonis, consolationes quærunt in terrenis: & sine freno justi moderaminis, inhiant multis possidendis. *Non est* [inquit Apostolus] *regnum Dei; esca & potus; sed pax, & gaudium, in Spiritu sancto.* Rom. 14.

4. 4. Quis est ergo qui Pascha in spiritu celebrat? Qui de vitiis, ad virtutes transmigrat? qui de veteri vita & mala consuetudine, in novæ devotionis statum surgit? Quis est, qui Pascha dignè honorat? Qui sæculares honores spernit, & gloriam Christi in cunctis bonis actibus suis quærit. Quis est, qui hædum ad vesperum Paschæ immolat? Qui de peccatis suis verè pœnitet, & de cætero peccare desistit. Quis est, qui agnum assum, cum lactucis manducat? Qui Christum in cruce passum, dolenter cogitat; & innocenter vivendo, se castigat. Quis est verus Hebræus, qui mare rubrum transit? Qui de sensu carnis, ad suavitatem spiritus pergit: & ea, quæ retro sunt obliviscens, ad anteriora se extendit. Quis est verus Abrahæ filius? Qui de timore servili, in libertatem filiorum Dei proficit. Quis est verus Jesu discipulus? Qui omnibus terrenis perfectè renuntiat, & propriam voluntatem suam relinquit. Quis est dignus sedere ad mensam Christi? Qui sponte se humiliat, pro amore Christi. Quis est aptus intrare regnum cælorum? Qui regnum mundi, & omnem ornatum sæculi contemnit: hic est amicus Dei, civis cæli, & Dominus mundi. Quis est idoneus contemplari faciem Christi, & penetrare secretum cæli? Qui mundus est corde, fervidus in oratione, ac totus internis deditus. Quis Deo dilectus, & acceptus? Qui abjectus est, in oculis suis; & vilipendit omne, quod transit.

TRIGESIMA TERTIA.

De ascensione Jesu in cælum.

1. *Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum: Deum meum, & Deum vestrum: Alleluja.* Benignissimus Jesus, mœrentium consolator, postquam resurrexit à mortuis, qui fidelissimam amatricem suam Mariam Magdalenam, novæ salutis gaudia mandavit nuntiari discipulis suis, de morte sua vehementer contristatis, ita inquiens: Vade ad fratres meos, & dic eis; *Ascendo ad Patrem meũ, & Patrem vestrum.* O verè dulce & cœleste verbum, lætitia & amore plenũ! Quid ita jucundum fidelibus ad audiendum, sicut ascensio Domini in cælum? Sicut transitus Jesu ad Patrem, ad interpellandum pro nobis, ut securi veniamus ad eum, quem offendimus in multis? Cùm enim peccata nostra separant inter nos & Deum, quomodo poterimus reconciliari, nisi per mediatorem Jesum Christum? Per quem accessum habemus ad Patrem, qui pro nobis debitum solvit peccatorum, & præparavit locum, ad manendum secum in regno cælorum. *Ascendo* (inquit) *ad Patrem meum, & Patrem vestrum.* 1. Ioan. 20. Ibidem. Ibidem

2. O miranda dignatio Dei, ad homines pauperculos, ad discipulos fugitivos, ad oves dispersas, & in desperationem positas. Non præfert nomen potentiæ suæ, non terret eos comminationis verbo: non improperat crimen læsæ majestatis, nec objurgat reos de scelere infidelitatis: sed memor innatæ pietatis suæ, prætendit misericordiam, & suspendit vindictam: atque post gravem excessum & meticulosam fugam, exprimit fraternæ dilectionis 2.

del-

dulcedinem,& charitatem indeficientem ad omnes expandit, ita inquiens: Dic
Ibidem. fratribus meis. O melliflua dulcedo indulgentissimi JESU, in omni conversatione sua. Qui cum potens sit, & graviter ab amicis & subditis offensus, non misit tortores suos, ad trahendum reos in carcerem; nec ab officio collato, aliquem deposuit: sed tanquam bonus pastor, qui proprias oves diligit, condolet eorum infirmitati, & consulit saluti: nunc quidem per Angelos se revelat; nunc per Mariam, ex suo nomine specialiter, mandat nuntiari tristibus fratribus, gloriam resurrectionis suæ,
Joan. 20. dicens: *Vade ad fratres meos; & dic eis: Ascendo ad Patrem meum.* Dulcis magister, dulcia loquitur verba: & fratres eos nominat, qui ipsum priùs offenderant: ut ampliùs charitatem suam commendet, qua eos usque in finem delixit. Nam primò quidem, de sæculi vanitate, eos ad fidem suam convertit: magna miracula, inter eos operatus est: immensa beneficia, eis ostendit: viam veritatis, eos docuit: & ad Apostolici gradus honorem præ omnibus sanctis elegit. Et hos, post tentationis turbinem, & lapsus infirmitatem, revocat ad pœnitentiam, & in ferventiorem sanctitatis erigit statum, atque visionis suæ dignatione lætificat; apertis documẽtis, & passionis suæ stigmatibus ostensis, confirmat in fide vacillantes, ut fortiùs resurgant, præbens eis iter, quò ascendere debeant, ad immarcessibilem gloriam.
Ibidem. *Ascendo* [inquit] *ad Patrem meum.* Si diligeretis me, gauderetis utique in hoc verbo: quia vobis proderit, quod ascendo ad Patrem, qui me misit; ut præparem vobis locum, in regno Patris mei; ubi gaudebitis, cum universis electis meis, in æternùm. Nolite ergò turbari, nec de recessu meo nimis contristemini. Ego pro vobis Patrem orabo, ut dimittantur vobis peccata vestra. Ego confortabo vos inter adversa. Ego consolabor in hujus mundi exilio. Ego coronabo vos Luca 12.
in cœlesti regno, ubi gaudium vestrum erit plenum, & ab omni hoste securum. Placuit enim Patri meo, vobis pauperculis & humilibus, dare regnum Dei; qui spretis mundi illecebris, vestigia mea sequuti estis. 3. Ex hoc jam tempore, 3.
Christo assumpto in Patris gloria, erecta sunt corda Apostolorum ad cœlestia, & sursum magis ire gaudebant: sperantes quod deposito carnis onere, ipsum sequerentur ad gloriam. Magna siquidem fiducia inerat eis, perveniendi ad regnum supernum, qui calcatis infimis, pauperem vitam ducebant pro Christo. Habebant insuper promissum sibi Spiritum sanctum, cujus munere firmati, nec vincula, nec carceres, nec horrida mortis supplicia, pati timuerunt. O felix & gloriosa ascensio, quâ humana natura, super omnes Angelos, est exaltata; & ruina perditorum Angelorum, per numerum electorum hominum, Christi sanguine signatorum, instauratur. 4. Attende 4.
igitur nunc, & tu anima fidelis, quæ ista legis, ut Christum sequaris passibus amoris. Quia corporalis Christi ascensio in cœlum, spiritualis est elevatio mentis in Deum. Non ergò ultrà te delectet, inhabitatio vitæ præsentis; sed potiùs invitet mansio cœlestis cum Angelis sanctis: Ubi à laboribus & angustiis cunctis, requiescunt animæ Sanctorum, contemplando faciem Christi, in sæcula sæculorum. Rumina sæpe dulce verbum Christi,

Christi, quod dixit discipulis suis ante
Ioan. 14. passionem: *Qui vado parare vobis locum.*
Hebr. 13. Et recordare: Quia non habes hic manentem civitatem. Suspira ex intimo cordis, propter multa obstacula retrahentia à cœlestibus: & pete à malis præsentibus liberari, & ad Christum celeriùs pervenire. Hoc enim multò meliùs, quàm hic quotidie contra vitia certare, & de variis periculis semper timere. Clama cum
Cant. 1. sponsa in Canticis, & dic: *Trahe me post te*: Ubi omnia bona, & lætitia sine fine. Sed heu, nondum venit hora ista jucunda: nondum est tempus regnandi, sed patiendi. Ideò exspectare oportet tempus remunerationis, à Deo præfinitum; & orare indesinenter, donec adveniat regnum Dei, de quo frequenter loquutus est Jesus cum discipulis, antequàm ascenderet in cœlum, quatenus auditis promissionibus gloriæ perennis, tollerabilia fiant certamina vitæ præsentis. Et tanto magis animus inardescat ad cœlestia, quanto duriùs affligitur in hac vita. Quia hoc est evidens signum in electis, pro adeptione perpetuæ salutis, si sustineant patienter tribulationes & labores, pro
Luc. 24. nomine Christi. *Nam oportebat pati Christum, & ita intrare in gloriam suam.*

§. 5. Ideoque per patientiam & laborem, itur, ad requiem: quia Pater nullum recipit in cælum, nisi per passionem & crucem sequutus fuerit filium suum dilectissimum, quem tradidit pro peccatis nostris crucifigendum. Leva igitur cor sursum, aspice versus cælum, considera, quo abiit dilectus tuus. Expande post eum, manus tuas; ora flexis genibus, & crebris gemitibus, ut mittat tibi Spiritum sanctum paraclitum, in cor tuum aridum & frigidum; qui te accendat, & dirigat ad omne bonum alacriter perficiendum. Amen.

TRIGESIMA QUARTA.

In festo Pentecostes, de donis Spiritus sancti.

1. Repleti sunt omnes Spiritu sancto; *& cœperunt loqui variis linguis,* 1. Actor. 2.
prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Hodie in sancta Ecclesia gloriosa Spiritus sancti solemnitas celebratur. Hodie votivis gaudiis, ubique conventus fidelium lætatur. Chori clericorum, in hymnis & psalmis jubilant. Sacerdotes Missas celebrant: & omnes pariter in adventu Spiritus sancti, Deum altissimè laudant. Hodie namque Apostoli Spiritum sanctum in linguis igneis, manifestè acceperunt: & statim intus, per amorem suaviter arserunt; & foris, Verbum Dei fiducialiter prædicaverunt. Hodiè cœpit fides Christiana publicari, & numerus credentium in Hierusalem augmentari. Hodie facta est lætitia magna in populo, & per Apostolos fiebant multa signa super infirmos. Nam ab exordio mundi, non est audita tam larga donatio Spiritus sancti. Hodie sancta religio, & Apostolica vita, sumpsit initium; quæ deinceps facta est, omnium religiosorum sanctitatis speculum; & absque proprietate, norma in commune vivendi. Hodie sancti Apostoli, in charitate Christi, ita confirmati sunt, & in gratia Spiritus sancti clarificati: ut nullis adversitatibus frangi, nullis prosperis emolliri, nullis erroribus seduci, nullis rationibus ab integritate fidei valerent separari. Hodie homines humiles & simplices facti sunt sapientes: & pauperes piscatores, efficiuntur magni Doctores: & quod in scholis non didicerunt disputando, hoc de cælo acceperunt de-

voce

votè orando. Hodie viri illiterati & timorati, facti sunt eloquentes & robusti: & qui unam linguam tantùm noverant, docente Spiritu sancto, omnium linguarum vocibus theologizant. Hodie homines terreni, facti sunt cœlestes: & qui erant priùs despecti, fiunt omni nationi sub cælo mirandi: & qui parùm vel nihil scire putabantur, ex lege & Prophetis testimonia de Christo proferunt, & exponunt. Hodie Angelica vita orta est in terra, & novum cælum apparuit in mundo: quia de carne ad spiritum, de tepore ad fervorem, de terra ad cælum, didicerunt fideles erigere mentem.

2. 2. O quàm ferventes fuerunt, qui tam paucis contenti erant. Quàm devoti & obedientes extiterunt, qui Apostolicis consiliis, sponte se subdiderunt. Hæc sunt opera Spiritus sancti, qui corda fidelium, de diversis nationibus, in unam fidem congregavit: spe æternorum bonorum, ad cœlestia erexit; atque amoris sui facibus, repentè inflammavit. Ab his sanctis Apostolis, primitiva Ecclesia fundata est, & per orbem dilatata; sacris doctrinis imbuta, & multis miraculis valdè confirmata. Ab his sanctis Apostolis, & Apostolorum sectatoribus, olim sancti Eremitæ, perfectæ abrenuntiationis formam primitus acceperunt, & plures post se discipulos, in exemplum nobis reliquerunt. Ab his etiam Apostolicis viris, & Deo dilectis Eremitis, gloriosus Pater noster Augustinus, Doctor eximius, ad contemptum mundi pervenit: qui postmodum presbyter & Episcopus factus, monasterium clericorum instituit; cœpitque cum multis Dei servis, secundùm Apostolicam vitam, in communi vivere; quibus & regulam suam, quam scripsit, tradidit observandam. Simili modo sanctus Pater Benedictus, Apostolicæ vitæ imitator strenuus, aliam edidit monasticæ disciplinæ regulam, virtutibus plenam; per quam Monachi religiosè viventes, fœliciter tenderent ad æternæ beatitudinis gloriam. Sed & alii quàm plures religiosi viri, gratia Spiritus sancti inspirati, Evangelicæ perfectionis consilia imitari cupientes, in diversis mundi partibus, sacræ religionis ordines instituerunt. Et tantam gratiam à Deo consequuti sunt, ut Apostolicis fulgeent signis, & sanctam Ecclesiam doctrinis illuminarent & exemplis. Meritò ergo cuncti fideles, diem hunc sanctissimum, devotione præcipua honorare debent, & Spiritus sancti gratiam invocare; ut ejus visitatione mereantur imbui & consolari: ejus amore accendi, ejus rore ab omni vitiorum sorde purgari.

3. Omnes namque sancti & electi ab origine mundi, hujus sancti Spiritus inspiratione, ad divinum cultum tracti sunt, & ab erroribus gentilium revocati: & quicunque carismata divina acceperunt, in humilitate Deo maximè placuerunt. Adhuc etiam Spiritus sanctus operatur in fidelibus suis, multa bona charitatis opera, sibi grata, aliisque proficua: etsi non aperta miracula, tamen frequenter internæ devotionis præstat solatia. Aperit quoque orantibus, & attentè psallentibus, sanctarum Scripturarum arcana, quæ sunt cognitionis & dilectionis suæ signa verissima. Confert & contra multiformis humanæ fragilitatis tentamenta, spiritualis fortitudinis remedia sancta. Ipse quippe est, qui fideles suos per sacra eloquia erudit, per Prælatos regit, 3.

per

per Sacerdotes sacramenta ministrat; ne in hujus vitæ peregrinatione, à recto itinere declinet, & in laboribus deficiant. Ipse compungit cor hominis, de peccatis præteritis, arguit de negligentiis quotidianis, & minimis defectibus: nec patitur morari culpam maculæ levis, in conscientia animæ fidelis. Ipse excitat ad innovandum fervorem, ad devotè orandum, ad studiosè legendum, ad promptè obediendum, ad humilia sectanda, ad exercitia devota servanda. Ipse retrahit à terrenis, invitat ad quietem cordis: increpat de verbis levibus: mitigat iram, expellit libidinem, tollit invidiam, reprimit gulam. Suadet vitare acediam, tenere disciplinam. Docet quid agendum, quidve cavendum sit, intus & foris. Ipse adest tribulatis corde, consolatur humiles, erigit pusillanimes; exaudit gementes, miseretur flentibus, veniam tribuit pœnitentibus.

4\. 4. Quotiescunque igitur tribularis vel tentaris, ad cœleste auxilium protinus recurre; Spiritus sancti gratiam humiliter invoca: omnem anxietatem tuam ei expone, atque totaliter pietati ejus te committe; ut pro suo beneplacito & honore, cuncta gravamina tua, ad uberiorem animæ tuæ profectum, misericorditer ordinet, & ad salutarem finem omnia perducat; Ipse enim omnia novit, omnia scrutatur & penetrat; & nihil sine causa tibi contingere permittit: flagellat & medetur, humiliat & exaltat. Hæc namque specialis est operatio Spiritus sancti, in hoc fragili corpore, multis miseriis infecto; ut per veram contritionem, purgentur maculæ peccatorum; ut mala præterita convertantur in humilitatem ampliorem; atque bona incepta crescant ad perfectiora: quatenus nullum tempus sine spirituali fructu transeat, sed omnis actio, sermo, & cogitatus, ad honorem Dei & beatissimæ Trinitatis gloriam tendant, & perseverent. Quæ nobis orantibus, largiri dignetur Spiritus sanctus, sua benignissima gratia, qui Apostolorum corda largissimè implevit die hodierna. Amen.

TRIGESIMA QUINTA.

De consolatione Spiritus sancti.

1\. *Ego rogabo Patrem, & alium paraclitum dabit vobis.* Cùm esset 1. *Ioan. 14.*
recessurus Dominus noster, Jesus Christus, corporaliter à discipulis suis, promisit de sua absentia contristatis, spiritualem consolationem sancti Spiritus; qui nunquam ab eorum cordibus recederet, sed in æternum cum ipsis permaneret. O quàm beata promissio Christi, non de lætitia mundi, sed de consolatione Spiritus sancti: quæ tam pretiosa est & suavis, ut nihil ei comparari possit in rebus humanis. Habebant sancti Apostoli magnam consolationem, in humanitate Christi, audiendo palàm ex ore ejus eloquia divina, & videndo oculis suis stupenda miracula. Ideoque non immeritò de suo recessu tristabantur, tanquam orphani à dulcissimo ejus consortio separandi; timentes inter pravitates & scandala Judæorum, sine necessario sibi præsidio se derelinqui. Quapropter ipse benignissimus Magister, secretorum cognitor, ac præscius futurorum, dilectos discipulos suos, ab imminenti tristitia recreat: & pro corporali sua præsentia, spiritualem & permanentem eis consolationem, firmiter spondet. Erant enim

enim tales, qui cœlesti consolatione, & divina inhabitatione, essent digni: utpote veri jam contemptores mundi, & perfecti imitatores humilis vitæ Christi. Nam Pater tales amat, Filius pro talibus orat, Spiritus sanctus tales exaudit & illuminat.

2. 2. Vide nunc inæstimabilem gratiam divinæ pietatis, qualiter filius Dei elegit pauperes & simplices in societatem prædicationis suæ, ad convertendum mundum; quibus etiam pro parvis vilibusque mundi rebus, quas reliquerant, pretiosa Spiritus sancti munera, gratis donare decrevit. Quare hoc? Ut mundi gloriam spernendam doceret, & humilitatem sibi maximè placere monstraret. His itaque auditis tam divinis oraculis, ô religiose, fuge honores atque delitias. Postpone curas sæculares: & præpara cor tuum, ad susceptionem doni Spiritus sancti, orationibus devotis. Et si jam in bono statu consistis, & vias sæculi reliquisti: noli iterum retro respicere, noli præsentibus contentus esse, sed ad perfectiora & sacratiora ardentius anhela: & ut capere merearis nunc novam gratiam, compunctioni insiste: & in cella, quasi in cenaculo, cum Apostolis te conclude. Nam hoc est probabile signum gratiæ Dei præsentis, si quis ad potiora habenda æstuat; si de sua quotidiana defectione intimè dolet, si à multis sibi licitis abstinet: si qualiter in melius proficiat, diligenter recogitat: si nunquam se perfectum in aliquo existimat, nec aliquid dignè peregisse, se credit. Oportet namque te omnibus infimis funditus renuntiare, si Spiritus sancti consolatione desideras recreari: si ejus vis virtute firmari: si ejus cupis amore accendi.

3. 3. Sed adhuc inquirendum, quibus exercitiis Apostoli sancti, ad tantam gratiam pervenerunt? Non enim subita conversione, nec una tantummodo die, ad tam magnam perfectionem ascenderunt: sed paulatim per incrementa virtutum, in schola Christi, tanquam boni discipuli, à bono magistro diligenter instructi, profecerunt. Et primò quidem, omnia sua sponte propter Christum reliquerunt; parentibus, & cognatis, aliisque mundanis affectionibus, renuntiarunt: parati cum eo labores & penurias, atque hominum maledictiones sustinere. Unde ante passionem suam eis dixit: *Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis.* Luca. 22. Ecce bona initia Apostolorum; quia terrenis nudati, & adversitatibus probati, Christo perseveranter adhæserunt. Et licet tempore passionis, metu mortis, ab eo aliquatenus recesserunt: de hoc tamen multum doluerunt, & suam infirmitatem pleniùs cognoscentes, cum majore humilitate & ferventiori affectu, ad Christum redierunt. Nam post resurrectionem ejus, ab eo iterum visitati sunt, & verbis ac scripturis roborati: ut sic in fide & spirituali vita, altius proficerent. Demum Christo ascendente in cælum, ipsi totam spem suam, ad cœlestia transtulerunt; nec tunc tristitiam de recessu ejus habuerunt: sed potiùs de magnificentia, gloriæ suæ gratulabantur; ita ut cum gaudio magno, in Hierusalem reverterentur. Ibi pariter in cœnaculo congregati, orationibus ac meditationibus sanctis unanimiter intenti erant; & ad gratiam Spiritus sancti, cælitus sibi mittendam, humiliter ac multum desideranter se præparabant. Ibi cum Maria matre Jesu commorantes, de actibus, & doctrinis, atque miraculis Salvatoris nostri devotè conferebant;

& ut piè credendum est, non pauca mysteria Christi, à Beata Virgine audierunt, & didicerunt.

4. 4. Ibi postpositis sæculi curis, & loquutionibus vanis exclusis, totale desiderium suum, ad interiora & cœlestia promissa, converterunt: quatenus super dona, quæ jam habebant, adhuc pleniùs Spiritum sanctum accipere mererentur. Et factum est ita. Nam in adventatione ejus, omnes repleti sunt, & tantis charismatibus donati, & clarificati; ut signis, & virtutibus, ac doctrinis, super Patriarchas & Prophetas, coruscarent. Quicquid enim in lege & Propheticis dictis mysticum velabatur, hoc Spiritus sancti illustratione intellexerunt, & eloqui variis linguis potuerunt. Quod valde necessarium, ad totius Ecclesiæ ædificationem fuit: ut ipsi primitus, de omnibus salutis nostræ sacramentis, perfectæ instruerentur; qui postea per totum mundum, omni creaturæ Evangelium Christi debuerant prædicare. Dedit itaque Pater cœlestis spiritum bonum, petentibus se: & tam copiosa benedictione, Apostolorum pectora locupletavit, ut jam nihil de terrenis ambirent, nec ulla sæculi adversa timerent, sed pro nomine Jesu contumelias pati gauderent. Adjecit autem eis, cum plenitudine scientiæ armaturam spiritualis militiæ; ut contra errores gentilium, haberent sapientiam divinam, & ad superandam Philosophorum eloquentiam; & contra persequutorum sævitiam, tenerent fortiter patientiæ palmam. Verè magna gratia, in Apostolis emicuit; eo quòd tam imperiti secundùm sæculum homines, in tam brevi tempore, ad tantam celsitudinem sanctitatis excreverunt: ut usque ad extrema terræ, Spiritu sancto cooperante, eorum prædicatio perveniret.

5. Consequenter etiam, ex jam dictis perpende, quia sancti Apostoli, qui erant Christo charissimi, non sine labore & debita præparatione, hanc spiritalem consolationem acceperunt: nec sine certamine & corporis afflictione, in hoc sæculo vixerunt: sed tanto ferventiores erga Christum, & proximorum salutem extiterunt, quantò præ cæteris ampliora dona se accepisse cognoverunt. De quibus non propriam gloriam, non transitoriam mercedem, nec laudem quæsierunt humanam; sed purè Dei honorem & cœlestem gloriam, post hujus vitæ laborem. Qui utique in omni conversatione sua inter gentes multas, cum humilitate & mansuetudine cordis, acceptam cælitus gratiam, sollicitè custodire studuerunt; non otio torpentes, nec commoda carnis quærentes, sed animarum lucra pensantes, verbis & exemplis subditos suos ædificarunt, & maximum fructum Deo obtulerunt. Horum igitur actus & dicta, valdè utile est omnibus religiosis & devotis, sedulè pensare; qui crucem suam pro Christo tollere, & Apostolicam vitam sectari proposuerunt: quatenus ad melioris vitæ profectum semper ferveant; & in disciplina ordinis perseverando, Spiritus sancti gratia adjuvante, vitam æternam cum omnibus sanctis apprehendant. Amen. 5.

TRIGESIMA SEXTA.

De sancta & unanimi conversatione primitivæ Ecclesiæ, in Hierosolymis.

1. MUltitudinis credentium erat cor unum, & anima una, in Deo. 1. Act. 4.
O quàm sancta & jucunda fuit illa congregatio in primitiva Ecclesia, Spiritu sancto congregata: quæ nequaquam potuit conturbari; quamdiu unitas fidei, in vincu-

vinculo charitatis, illæsa servabatur. Ad hanc perfectè tenendam, maximè juvant, abdicatio proprietatis in rebus temporalibus: conformitas in bonis moribus, obedientia prompta in subditis, vita exemplaris in Prælatis: pia condescensio cum infirmis, stricta correctio pro excessibus, debita ordinatio in singulis officiis. Et ne quid fortè communitati desit vel depereat, debent omnes pro posse, commune bonum promovere: ut charitas in omnibus per opera sancta luceat, & Deus inde summè glorificetur. Omnia ista bona inveniuntur, à sanctis Apostolis primitus observata, & per eos postmodum ad alios fideles derivata: sed præcipuè religiosis Prælatis Ecclesiæ, ad imitandum sunt commendata. Nam, quamdiu Apostolica vita claruit, in capite & in membris, erant bona cum ipsis, & magna gratia in universis. Et quia Deum quærebant, & terrena spernebant, addita sunt eis, cum spiritualibus donis, temporalia bona. Et tanto majore honore digni habebantur, quantò humilius de semetipsis sentiebant, & omnem mundanam gloriam vilipendebant. Benè ac modestè usi sunt bonis acceptis; nec superbiebant in dignitatibus, & beneficiis sibi collatis: sed sollicitudine paterna regebant subditos suos, in
Matth. 12. magna disciplina. Insuper multis pauperibus ac debilibus compatiens, libentissimè subveniebant: afflictis quoque & tentatis, sacræ consolationis verba exhibebant; ab otiosis sermonibus se & alios compescebant, scientes quòd de omni verbo otioso, quod loquuti fuerint homines, singuli reddituri sunt rationem in judicio.

2. 2. Cum autem cœpissent quidam à calore fidei tepescere, & ad commoda carnis immoderatiùs declinare, propria quærere, honores ambire; heu, statim orta sunt murmura & scandala, & apparuerunt dissensionum zizania, ab inimico nequiter injecta, ad corrumpendum in agro dominico boni seminis grana. Sed huic pestifero morbo, & querulo principio, occurrerunt Apostoli sancti consilio saluberrimo: & elegerunt fideles ministros, qui sanctæ multitudini necessaria victualium providerent. Ipsi verò orationi & prædicationi instabant, prout à Spiritu sancto edocti erant, spiritualia temporalibus præferentes: & contra quæstiones motas, & casus emergentes, legis, & Prophetarum testimonia protulerunt. Adjecit autem Spiritus sanctus adhuc latiùs sua munera, noviter conversis impartiri. Nam implevit quosdam ex credentibus spiritu Prophetiæ, ad consolationem Ecclesiæ primitivæ. Instituit quosdam Doctores, ad instructionem imperitorum. Convertit etiam plures sacerdotes & legis magistros, ad Evangelicam veritatem. Fecit quoque signa & prodigia multa inter gentes longinquas, ad fidem Catholicam propagandam. Vidit ista, & invidit sævissimus hostis diabolus. Doluit, & commovit Reges & Principes terræ, ut insanirent armis, & persequerentur ubique fideles. Et quia Hierosolymis major gratia viguit, & Apostolicus fervor altiùs crescere cœpit: ideo Satanas sibi durius fremuit, & persequutionis flagello primordia nascentis Ecclesiæ, extinguere conatus est, atque de locis suis ad exteras nationes ventilare. Verùm hanc diaboli malitiam, & temporalem fidelium persequutionem, Deus convertit ad multorum salutem, & sancti nominis sui notitiam clariorem. Factaque est temporalis tribulatio justorum,

rum, utilis purgatio vitiorum: & quod tentator versipellis paraverat ad ruinam, pius Salvator ordinavit patientibus ad coronam. Nisi enim fuisset tam gravis persequutio in mundo, non essent tot Martyres coronati in cælo. Multi namque fidelium decreverunt magis sanguinem fundere, quàm fidem negare: & mortem libentius subire quàm ab amore Christi resilire.

3. 3. Absit, absit, ut valentior Satanas cum adversariis suis ad nocendum, quàm Christus cum Angelis sanctis ad defendendum. Nihil quippe potuit agere contra pios spiritus malignus, nisi Deus hoc justè permisisset: qui singulorum actus & vires cognoscens, per tales occasiones afflictivas, electos ad perpetuam gloriam transtulit: & adversarios illorum crudeli damnatione in ignem æternum demersit. Sic boni & mali pro suis meritis, quod justum est, recipere merentur: quia justitia Dei nullum bonum irremuneratum, nec ullum malum dimittit impunitum.

4. 4. Nec debet infirmos animos scandalizare, quòd in sancta Ecclesia, tam citò apparuerunt zizania & murmura multa: quia cum bonis semper admixti sunt mali, & cum perfectis ambulant iniqui imperfecti. Quantò enim sanctiores, tantò pauciores, sicut experimur in diversis religiosis. Nam major videtur numerus incipientium, quàm perfectorum: & minor est copia contemplativorum, quàm activorum. Inter multos etiam subditos, pauci reperiuntur ad officia utiles: & ad bene regendum se & alios, adhuc multò rariores. In his apparet humana fragilitas, & humiliatur superbia nostra: quia tam proni sumus ad vitia, & tardi ad perfectiora sectanda. Nemo tamen alteri improperare rectè potest, quòd defectuosus sit & ineptus: quia sicut alius fragilis est, ita & tu. Rara avis in terra, perfectio vera: & in omni loco reperiuntur vascula fracta. Debet ergo quilibet ad seipsum oculum habere, & proximo erranti misereri; nec indignari, si quandoque offendit. Unde B. Jacobus ait: *In multis offendimus omnes.* Jacob. 3. Ad humilitatis igitur confessionem, recurrendum est; ut quod minus habet defectio sanctitatis nostræ, suppleat confessio propriæ fragilitatis. Et tantò humiliores in omnibus simus, quantò longiùs à vera perfectione distamus. In peccando & cadendo, fratres sumus, nemo securus est de sua perseverantia. Quamdiù ergo hic vivimus, oportet infirmos tolerare, & etiam aliquos adversarios habere. Nam Christus imperfectiones discipulorum suorum diu toleravit: & detractiones Pharisæorum, frequenter audivit, qui in omnibus perfectus fuit. Novit autem Deus hujus mundi adversa, ad multa bona disponere, quæ rarò desunt bonis & rectis corde. Nam istis spinis & turbinibus, retrahitur animus à delectationibus terrenis. Excitatur cor ad amorem cœlestium, exercetur homo per patientiam. Discit compati afflictis, humiliatur in doloribus, conformatur Christi passionibus. Fit magis compunctus, minus dissolutus. Orat ferventiùs, gemit frequentius. Tædet vivere, cupit dissolvi, & esse cum Christo, quia non est pax in hoc mundo. Sed pius Dominus, qui novit, quid nobis sit salubrius, sæpè differt implere desideria servorum suorum, propter melius: quatenus adhuc clariùs purgentur ad obtinenda promissa gaudia in cælis. Audit clamo-

clamorem eorum, videt afflictionem tribulatorum: sed non statim aufert ab eis dolorem, ut amplius mereantur per tolerantiam malorum. Miseretur utique, & exaudit ad salutem, sed non semper ad propriam voluntatem. Et quia disponit eis dare regnum æternæ beatitudinis, admiscet vitæ ipsorum varia pocula amaritudinis, ut spem suam non ponant in terrenis, nec exilium diligant pro patria cœlestis jucunditatis.

5. 5. Valent autem maximè temporales miseriæ patienter toleratæ, pro ablutione peccatorum, pro reconciliatione divinæ misericordiæ: pro diminutione pœnæ purgatoriæ, pro obtentu majoris gratiæ; pro augmento celsioris gloriæ futuræ. Quis hominum tam purus, tam custoditus, & perfectus est in omni conversatione sua, à manè usque ad vesperam, qui non delinquat aliquando ore, vel opere, aut cogitatione, scienter vel ignoranter? Quis tam bonæ conscientiæ, ut nihil habeat ad confitendum? Quis tantæ puritatis & abstinentiæ, ut non metuat argui pro aliquo delicto, in judicio futuro? Nam omnia districtissimè examinabuntur, coram Deo judice rectissimo; etiam illa quæ nunc parum, vel pro nihilo reputantur. Dum ergo tempus adest, & misericordiæ locus patet, omnes simul pœniteamus, & ferventer nos emendemus. Benignus est Deus, libenter ignoscet delictis nostris, si nos veraciter cognoscimus & dolemus. Et quia in Christo fratres sumus, oremus pro invicem, sicut fraterna charitas exigit. Serviamus invicem, supportemus invicem, admoneamus invicem; consolemur invicem, gaudeamus invicem, tristemur invicem. Diligamus nos invicem, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis, qui diu sustinuit nos in malis præteritis, & adhuc quotidiè sustinet imperfectiones nostras ob spem emendationis; ut proximis nostris compati discamus & pro eis oremus. Hæc attendentes & facientes, implebimus legem Christi; & erimus veri discipuli ejus, & amici charissimi, à Patre dilecti, à Filio adoptati, à Spiritu sancto inflammati, à tota sancta Trinitate prædestinati & benedicti. Tunc etiam de nobis poterit dici & verificari, quod de primitiva Ecclesia, in actibus Apostolorum legitur. *Quia multitudinis credentium erat cor unum, & anima una in Deo, & erant eis omnia communia*, Amen. Act. 4.

Finis Concionum atque Meditationum.

INDEX PRIMUS.

Ratio Legendi sequentes Indices.

1. Part. Partem
2. Serm. Sermonem
3. Med. Meditationem seu Concionem
4. Novit. Novitios
5. N. Numeros
6. Seq. Sequentes numeros

Significat.

Loca sacræ Scripturæ, quæ in hoc Tomo vel explicantur, vel illustrantur.

Cap.

INDEX SECUNDUS

NEMPE RERUM.

Du-

Thom. à Kemp. Serm. L l In

Enco-

Propter

Perfe-

Q.

Quies,

Dæ-

Quan-

V.